

Eesti Teaduste Akadeemia
Eesti Keele Instituut
2023

EESTI MURRETE SÕNARAAMAT

VII köide

35. vihik

puistama–päevätuss

Toimetanud
Mari-Liis Kalvik
Mari Kendla

ISBN 978-9916-677-55-1

puistama `puista|ma R eP/`puissama Kod/ Trv T V(-mma), -me San, -mõ Krl, `puistme Hls Krk; da-inf puistata (pue-) hajusalt eP(poe- Juu), T, puistada² V, puistata Trv, `puistada R Khk Kär VII; nud-kesks puistan Pst

1. midagi langeda laskma, raputama, saputama, kallama `viati [võrgud] `paati ja `mendi `maale `puistama, `vergu siest `välja kalad ja Jõe; `puistab lund kõhe kui kotti `suust Lüg; `Puista kanadelle teri; Lund `puistab kui kottiga IisR; ku sai `pestust, siis `puisteti oled `permandolle Vai; `puistas oma `riided tolmust ee Khk; `Kerpusi oli nii pailu, et `õhtati `käidi `kerpusi `puistamas [voodiriietest] Pöi; liiv `puistatse `välja leespugu sehest Muh; `astasse puistata jahod, mes näd kottide sees tegevad Mar; `puistas siis vanaisa tubakalauale oma raha Kul; ku lapse kuppel `audund ollid, sis puistati koipuru vahele Vän; nüid on kofid tühjas puistatud ja ära lopitud Saa; mua nii kuiv, piibust ei tohi kua `tuhka maha puistata Pai; kana puist `sulgi, kanal_o sule `puhtess puistet joba Krk; toomel om lühikene `äitsemine, kaits kolm `päivä, siss joba `puistab maha Ran; emä `pandse piimä länikude, puistašs leiväraasukese ka sinnä `sisse ja latse seivä kõik` ärä Ote; sõss võti `napugõ säält terri, `puistsi kanulõ Krl; vanast `puistõdi tuud koipurru saina vahelt, ku latsõl kindsu² ärä ol'li `hõõrdunu² Har; ma_la `puista neo_raasakõsõ moro pääle `isirgukõistõlõ Plv; tuhhpääväh - - puistatass `tuhkõ, rahvass pandass põlvilõ, `sjonds lätt ni puistass `kõrda piitih Lut

2. viljaladet viimaste terade kättesaamiseks läbi raputama või põhku eraldama varid `pekseti läbi kaks `kerda, siis `puistetti `reierehaga VNg; kui sai `peksetust, siis akkasivad neid `õlgi `puistama ja kubu siduma Lüg; `Puistamas pidivad õlema `täiad inimesed, `lapsi `puistama ei `lastud Jõh; mineval `aastal ma olin koa ikke rehelene veel, kõik `puistasin Mär; `puistasime saed ää ja sidusime `kinni Tõs; põhud tahavad puistata, sop-sop-sop terad `väl'la Hää; kui `peeneks said tallatud, sis poestati Juu; rukki `rehte peab käsitsi `puistama HJn; reie rehadega suab puistatud `kõlkad `väl'la JMd; akatasse pahmast `puistama Koe; siis `kierasime teise puole ahuksel ja siis akkasime põlve pial `puistama VMr; `enne oli `pahmamine - - siis puistati odra põhud pialt ära Sim; lähän ahust `puistama, ahus tahab maha `lassa ja ära puistata Iis; obosed sõkuvad, sina `puistad KJn; kaits `puistjet olliv viil - - kes põhu läbi puistive Krk; terri om vähä saanu, ei ole `väl'lä puestatu Puh; mis vihu olli `vasta `peñki ärä rabatu, siss puistati `sõrmiga läbi, et `puhta õle jäevä Kam; naistõ `rahva_puisti, et mõni terä ei jääss olõ `sisse Har; Unikuhe `pantu_rüä olõ_puistati_viiil kõrd läbi Rõu; mõnikõrd ol' kuus miijst rüki rapamah ja niipa'lo `naisi takah `ol'gi `puistamah Räp; olõ² puistatass terist `puhtast Se

3. a. tuusel dama, segi pöörama; läbi otsima Minu `asjad kõik segamine `puistatud; Sääl majas old juo kaks `puistamist, kedagi ole `leitud IisR; siga akkab maad `puistama Ris; ma puisti naa kik'k läbi, ma `kustigelt es lõvvä Krk; ta tõi obese siiä nigu `varju, ega meid es puestata Nõo b. paiskama, pilduma tuul `puistab õled laiali Khk; `Puistas einad ninaga laiali ja jähi nende `otsa `vahtima Pöi; tuulis-pask - - võtab vilja kärbisti, tõstob `kõrgelle `taeva `alla ja viib sial edasi tüki muad, siis `puistab müeda muad laiali Kad; sie obune on üks kääñ, ei sellega saa `naisi kuhugi `lassa, `puistab nad kohe ää Sim; ärg `puistab sarra kallal, `puistab sarra puha laiali KJn; mis sa `müijrät, sa olet kik'k laiali `puisten; oben olli temät `puisten ärä, `raavi visanu Krk; `kärbläisi kost vanakurat naid om `ussõ puistanu Har c. puskima; lööma lehmale sai laud `sil'me ette `pandud, et ta ei näind `aedu puistata Nis; [ta] kardab `pul'li pärast seda, kui ta [naabreid] nende õuel `puistas JIn; ärg `puistas karjatse ää VJg; pul'om om temä ärä puistanu Trv; ma tahass teil - - `ambit lõvvaluu siijst `vällä `puista Krk

4. lahedaks tegema (takkudest) takkud `puisteti ka - - `niske `puistamise `varras, `ästi sile, et ta takku `külg_e_j_vottand VNg; Takud puistati orgi pääl läbi, `lahtised luud `väl'la, siss

puistandane

`käändi `kuunlas Hää; takku puestatakse lahedaks, aga `villu kroasitakse lahedaks Juu; `pakla tahave ärä puistata ja `kuuṭlese käändä Trv; `paklit puistets, siss om `pakle puistetev varrass. ku pikep varrass, siss om parep `puiste Krk; rabasime sügise linnu, nüid oless vaja `pakla ärä puestata Nõo; oisk`pakla `puistat ärä, tokiga `puistat, om säräne pulk tettu Kam; Ku_`kõik` lina_harvõmbast haräst är_sai_`suituss, sõss puistati puu `vardaga_nuu_`pakla är^o ja_`käänti `kuuṭsililõ Rõu

5. tahmast puhastama reheste aaks tahab keris `puista Muh; keris oo `tahma täis, siis puistatasse, et tahm tuleb kibide kül`lest ää Mar; ahi on `puistamata - - ei `tõmma äm, tahab puestata `saada Mär; kui kerist puestatakse, `aetakse kerise kibid `väl`la, miaritakse ahju võlbed sauega ää - - siis pannakse kerise kibid tagasi `jälle Nis; `tarvis kerist puestata, kroabin kibid luuaga `puhteks ja ajan kerisele tagasi `jälle Juu; iga `oasta sai ruki`rehtede ies keris puistatud Kos; kerikse `puistamine on alati `enne `juani JMd; `puistasid kerist, aasid kerise pialt `väl`la, tegid `puhtaks ja aasid `jälle tagasi Tür

6. pilt a. (välja rääkimisest, enda avamisest) `Viimast `tüütad oma saladuste `puistamisega `teise ära IisR; sai oma südant `puistada Khk; pia sa oma kähen, ärä ilma ette `puista; nüid ta sai `vällä `puista, mis ta tääs Krk; ma olõ sääne ava`mijlne inemine, ma_`puista kõik` `vällä Rõu b. (aborditegemisest) `treias `lapse ja `puisti `lapse `vällä Vai; `puistas lapse ää enese kül`lest Koe; juba `puistmen `jälle linnan käinu Krk; edimäse puhutävve puistass ärä - - aga peräst lašk tulla, nüid om neli last Nõo; tul`l liinast kuṭ^o, no^o ol`l latsõ liinan maha `puistanu^o Har; är^o om puistõdu mant Plv c. (roojamisest) koiraviga on see, leheb söõma kallald εε enmast `puistama Khk; läks `püksa `puistama PJg; läheb enmast `puistama Ris

***puistandane** `puistandai|ne VNg, `puisanda|ne Lüg(-ss-) Jõh Vai, `puistenda|ne Jõh, `puistendai|ne VNg Vai, `puisenda|ne Lüg, g -se = puistandus panima `sinne sideme `pääle ühe `puistandaise - - siis rabutasime `teise `puistandaise - - siis oli ole kubu ja `tombasimma sideme `kinni VNg; kaks `puisendast `pandi `vassute, `tõise tüvi, `tõise latv Lüg; Iga kubu `pandi ikke kaks `puisandast, suurt `süülitäit õli paha `puistada Jõh; neli `puistendaist `pandi sideme `pääle, siis `sioti sene ole sidemega `ümber `kinni, oligi ole kubu `valmis Vai

puistandus puistandus g -e Phl VMr Kad Iis Trm Ksi osa (hrl pool) õlekubust, millest korraga teri puistatakse kaks ainust puistandust `saigid veel Phl; õlekoos `pandakse üks puistandus `ühte pidi, teine teist pidi Kad; kaks puistandust pannasse vastakute, saab kubu Iis; pane puistandused `ühte Ksi **Vrd** puistandane, puistatis, puistatus

puistatama `puistatama värisema, võdisema kui medägi nisugust juttu `räägiti - - nisugust paha juttu, siis `üöldigi, et sie jutt ajab kohe `puistatama Kuu

puistatis puistatis g -e Tõs Aud = puistandus puistatis pane sideme `pääle, teene puistatis pane teesepidi, siss oo vihk `valmis ja `tõmma `kinni Tõs; kaks puistatist `seotasse siss `vihku Aud

puistatus puistatus g -e Hää Koe = puistandus võtab `praegu ühe puistatuse Hää; üks puistatus `õl`gi Koe

puista|varras puistavarras varras lina luudest puhastamiseks, takkude sugemiseks – Iis

***puiste, puistes** pueste Tor KJn, puistes PJg, g `puiste; pl `puisted Ann Sim osa õlekubust, vihk õlgi oleks pidanud üks puistes veel olema [katuse tegemisel] PJg; kaks puestet `õl`ga Tor; sidemed olid `pandud maha, kus igaiüks oma `puisted pani, need `puisted sidusivad `kinni Ann; Kuppu `paniti neli puestet, kaks teesepidi ja kaks teesepidi, kahe `puistega laguneb kubu ärä KJn

puistuma `puistu|ma VNg Jõh Nõo Lut, -mma Urv pudenema, rappuma `kirbud oli, pane siis `oue `puistuma tekk `jälle `kirpudest VNg; *Karussõl ei olõ_jo `lauda, mõni raasukõnõ tel iks maha_`puistuss, ku tä mõtsan süü Urv; rüä? nakasõ?` puistuma Lut*

puistund nud-kesks `puistund puitunud ein on ära `puistund, raudnael `sisse läind JJn

puistus `puistus g -e Koe Sim Trm Pal Lai; `puistu|ss g -se hajusalt T, -sõ Har

1. puistamine õle `puistus on käsil Koe; `piale `puistust oli `püeramine Sim; *siihn ei olõ muud ku üts `puistuss, kõik' maailm om `ol'gi täüs `puistõt Har*

2. osa õlekubust, vihk õlgi kaks `puistust käis `õl'gi kuppu, teene `puistus teesipidi, siis oli kubu kõva Lai; `puistuss `panti nõnda sideme pääle, et tõesel `puistusel `ol'li ladu, tõesel tüvi Puh; *ma kässi `väikest sütsikest `õlgi tuvva, tuleb, om terve `puistuss üsän Nõo; `õlgi pandass kuppu `puistuse `viisi Ote*

puistõllõma *puistõllõma puistama ma_kässi Liinõl ütsindä `puista?, no_`naksi kõik' `puistõllõma Har*

putama `putama IisR; nud-kesks `putand Lüg Jõh putuma vahest õlen mõne vigase `õuna `leidand, siis sie on ka `jusku `putand õld Lüg; `Lillevars õli `õige `putand Jõh; `Kaalikad `tahvad sie `aasta `putada `kangest IisR

putuma `putuma VII Sim kõvaks ja jäigaks muutuma `putund ein VII; ein `putub ära, on ära `kasvand, akkab ju `kuivama Sim **Vrd** putama

pujaline *pujali|ne g -se poegi omav viie pujaline lehm Plv*

pujeng → pojeng

pujokõnõ *pujokõ|nõ g -sõ Urv Rõu Plv Röp Se; pujukõni Krl puju vm taim pujukõni om al'l, pikk ain, kasuss aid `viiril Krl; pujokõsõ? kasusõ? põllu `pindre pääl Rõu; [leevikesed] `tsäuñeva säl pujokõsõ `sijmnid ja mis na `korssiva säält Plv; pujokõnõ pandass `tarrõ, ku `kärpset lätt täüs, tsusatass koõte Röp **Vrd** pujokõnõ*

pujoma → pojoma

pujossik *pujoõsik pujupõõsastik sij oo pujoõsik siäl, vikatiga maha `aada Kod*

puju *puju Kuu Hlj Pha Mar Mär Khn Aud PJg Hää Saa ViK Iis Kod Ksi Plt KJn Hls Krk Ran Puh, pujo LNg Mar (liigirohke taim) puju, koirohu `moodi, just koirohu `õitsed Pha; pujosid kasob sii küll, `neoksed suured pikad ja jämedad varred ja nagu marjad oo `külgis Mar; puju, `lehte vahel pisiksed õied, `arva kasuvad mõne koha piäl Khn; puju on nisukene `korge rohi ja ise `kangeste koirohu `muodi, aga ais on teist `muodi ja lehed natukene laiema Kad; pujud kasvavad aja jääres IisK; pujud [on] pienikese `lestegä, tämä eelitsäb kua, `niskesed `narmad õtsan, jusko marjad Kod; pujul kena ais KJn; puju om al'l, `kõrge ein Hls; vanast olli pujudek `kärblis püünet Krk; mõni puju tii veeren Ran **Vrd** poju:*

puju² *puju Jõe Vai Mus Vig JõeK, pueu Hää*

1. võrgumärk mis sul oli *pujuks `verkode peal, kas `tüõnder voi `potska voi kupp Jõe; saab `saagitu pakkud, nie `kutsuta pujud, nied `tostavad `morrad üles `korgemalle Vai; puju on iga asi, mis vie peal kannab JõeK*

2. *pujus mened [kalad] tulad puju `aukust tagasi ka Mus; kala mõrral on taga pueu, kus kalad `sisse lähvad Hää*

puju³ *puju säsi vabare varre om `valget puju täis Krk*

pujukas *pujuk|as g -a Lüg Jõh IisR Kse Var(pueo-) Jür JõeK Iis; puju|ka g -ga VNg puju vm taim pujugad one aja `ääres, neist `kasva perast `suoliga rohud VNg; `allid pujukad, seda vett `kiedetässe [lendva vastu], neid on igal puol siin `piendrade piäl ja Jõh; pueokad oo naa tugevast maa sehes - - suured tugevad `põõsad, kui nad põllu sehes `kasvavad, oled niiduga ka*

pujukas

`kimpus Var; *pujukad peavad ead krambi rohud olema, `juua pujuka tied Jür; eks eina sies ole `mitmed `sel'tsi pujukaid JõeK; pujukad on jões Iis Vrd pojukas'*

pujukas¹ *pujuk|as, pueu- g -a pujus suured mõrrad olid - - ja siis pujukad sees - - muidu ta (kala) tuleb ju tagasi `väl'lä Var*

pujukõni → pujokõnõ

pujur *pujur g -a (taim) Jäneseid söövad ea meelega pujura `oksi Rei*

pujus¹ *pujus Jäm Mus Pöi Hi Vig Kse Khn/g -õ/ Aud Vän Hää Hls, pujuss Ksi Lai Trv Pst Ran, pujos (-ueo-) Var Tõs, g -e; pueu|s g -se Var, -ssa Vil; pojus (-oeu-) g -e Khk Pha Pöi Lälö; pojo|s g -se VII Rid Mar Ris, -sse Muh; poos g `poose Pöi; pojuss San, pojoss Röp; pl *pojused Khk mõrra või rüsa kitsend, mis takistab kalade tagasipääsu mõrral on poeused, et ep kala pääse `väl'la mette Khk; suurematel `mördadel_o kolm pujust, pisematel kaks, pujus läheb teisest otsast `kitsamaks Mus; kala jäeb `poose taha `kinni Pöi; see mõrd_o kahe pojossesga Muh; mõrral on pujused sees, kaks kolm tükki Phl; pojused on selle läbi, et kala tagasi ei `oska ojuda Rid; pueosed oo sees [mõrral] ja lähäb kalu täis Var; pujus oo seande kitsas auk mõrral, kust kalad `lähtvad `sisse taha ännase, aga tagasi änam ei saa Aud; Pueus on koonussa `muüdi - - pueussast [kala] tagasi ei mõesta tükki ja `jääbki `mõrda Vil; pujuss om võrgust tettu, võru om ehen, ku kala lääb `sissi, ei mõista enämb `väl'lä tulla Trv; mõrrale `sisse tetti pujuss, kost kala `väl'lä ei saa - - ma esi tei pujussit Ran; pojoss om mõrra sulõng Röp || mõrra võru mõrra `rõngit nimetedi pujustess, kolm vai neli pujust `ol'li mõrral Ran**

pujus² *puju|s g -se Mus Tõs Aud(-o|s) Pil, -sse Mar Mär; pujuss g -e Trv(-a) Ran; pl *pujused Ksi (puju vm taim) pujus, pika jäme varrega rohud, kasvavad vilja sehes - - `öitsed oo `valged, kõvad juurigid oo maa sehes Mus; mool põle `aega, `loikaks need va pujused maha Mar; pujused `lähtväd päräst kõvadase Tõs; pujused kasvavad aia äärtes, seande `kange ais testel Aud; ma toon õuest pujuse `sisse Pil; pujussa kasvave aidveeren Trv; pujusse piäp ärä `kakma, muedu ajava `sijmnit maha Ran**

pujutama → pojutama

pujään *pujään g *pujääni Kaa Emm/-jæe-/ Kei Jür VJg Trm(-jæe-) KJn, `pujääni Kuu Lüg Jõh IisR; pu|jaan g -jaani Plt; puian g -i Hää, -a Se; puia|n Vas, g -ni Röp; puia|nd Plv, g -i Urv; pojen g -i Käi kangekaelne või sõnakuulmatu olend Mes mina sen `pujääniägä pidin `pääle akkama; Oled omale peris `pujääni üles `kasvatand Kuu; Tia, kas `niisukesest `pujäänist enamb iad `nahka saab IisR; Läks igaveseks pujeeniks Emm; Ne lapsed on sul puhas ühed pojenid Käi; Igavene puian, kis temaga läbi saab Hää; Ei mina selle pujääniga toime saa Jür; on aga vast poisi pujään, ei karda `kurja `üntigi VJg; kuradi pujään, ei tema `käsku `kuula Trm; kui külas `miskid paha `tehtud [õeldi:] `pujaanide töö Plt; puia|nd om, ei süü? (loomast) Urv; sa_l't õigõ puia|n Vas; söim na vinne puiana? Se Vrd pujäänik**

pujäänik *pujääni|k g -ku IisR; pujeeni|k g -ka Emm pujään Niisugust pujäänikut küll ei saa [küllä] `viia IisR; Poiss aa igaveseks pujeenikaks läind Emm*

puka¹ *puka suure kondiga loom see obu neil ilmatu puka VII*

puka² → pukk¹, pukk²

pukats *pukats JJn Pai Trm Kod Plt/-ts/, pukkats Jõh IisR, g -i*

1. *pukktuulik `üieti pukkatsist, kive `samba pääl Jõh; Nüüd kui paremaid `veskisi on, kes `nende pukkatsitega enamb `mängima akkab IisR; Türi `poole `minna mitu tükki neid pisikseid pukatsid Pai; tegi `sinna ühe pukatsi, mes sä sitta ärä tied tämägä Kod*

2. *kipakas ese see ju va igavene pukats - - ei ma selle pukatsi `peale usu `istuma Plt*

pukatsi pl *pukatsi* Hel Ran Puh Kam kõlud *pukatsi*, *neid es jahvate`kennigi* Hel; *pukatsi`võeti agande ja teräde vahelt - - pukatsit`anti obestele kuivalt süvvä* Kam

puke *puke* (teat puur) *Pukega võib parema ougu tehja* Rei

pukeldama *pukeldama* VII Jaa Muh Rei

1. saamatult tegutsema, pusima *nad pukeldavad koa kudagid oma pisikse perega* Jaa; *mis sa sii`peale pukeldad, koju kenaste* (kinda kudumisest) Muh; *laps pukeldab suka varraste kallal, kui ta äi osa kududa* Rei

2. a. urgitsema, uuristama *Ussiaugud tuleb karduli seest`välja pukelda*; Küll *annab ennem pukelda, kui ougu`sisse saab* Rei b. pugema *ta pukeldas siit läbi* Muh

3. pusklema *sõnnid pukeldasid* VII

Vrd *pukerdama*

pukerd *pukerd* lavats *pukerd rihetare nurgan, tüdruku magasive* Hel

pukerdama *puker|dama* Jõh/-kk-/ Jäm Khk VII Pöi Emm Var VJg Kod Lai Plt KJn Nõo, *-tem(e)* Krk; *pukõrd|am(m)a* Rõu Se, *-õmmõ* Har

1. vaevaliselt liikuma, ukerdama *Siin* [katuse] *`viilu all ei saa jo`miski`õiete teha, pukkerda ädä`vaivalt kudagi* Jõh; *pukerdab`peele ühe koha pelt`teissi, pisine laps* Jäm; *vanamijs pukerdab`viil kääda* Kod; *talleke ei saa`teisi kätte - - pukerdab`seie ja`sinna* Lai; *laps akkab tugesid`mööda pukerdama* Plt; *Lats pukerdab kah joba endät saisma* Nõo; *pukõrdass õnnõ, saa ai`hõste`kävviü?* Se

2. a. saamatult tegutsema, pusima *pukerdab ja pusib`peele`sõrmedega egas pool sihes* Khk; *pisike käi, pukerdab`peale teisega* (vikati käiamisest) VII; *pukerdab siäl, ei saa oma asjaga`kuškile* KJn; *küll tämäl on sij`elo, aga läbi pukerdab. ärä`täma pukerdab ja eläb* Kod; *pukõrdagu`i?*, *ku sa`õigõt tüüjd mõista`i? tetä?* Rõu b. purssima *pukerts pääle, ei mõista kedägi lugede`viil, mia pukerte vähä saksa`kiilt; pukertev tõist`muudu`kõnet* Krk

3. urgitsema, uuristama *Sa pukerdasid ikka`viimaks augu`sisse, see`andis ikka pukerda; Siis olid juba vabriku puurid, polnd`änam seda uherdiga rinna all pukerdamist mitte* Pöi

4. puskima *Lammas pukerdab`peega nii koua aja kallal, kut saab`viimaks ajast läbi* Emm; *sõnnid pukerdavad* VII

Vrd *pukeldama*

puki → *pukk¹, pukk²*

pukil|laud a. kaitselaud sõiduvankri või saani esiotsal *pukilaud olli ihen nigu prõlla vedru`vankrelgi* Hel; *`risti üle saanipää om pukilaud* Ote b. vankri istelaud *pukilaud one vedru`vankril, kosa issod* Kod

pukiline *pukiline* vagudega – Trv

pukistama *pukistama* Ran Nõo Ote Rõn tõrkuma, vastu suruma *suur oenass pukistab sõra`vasta, ei tule ja ei tule* Ran; *temä ošt minu käest lehmä, lehm pukist`vasta, mia pidi minemä`lehmä takast`aama* Nõo; *pukistas, ei taha minnä* Ote Vrd *pukitama*:

pukitama: *pukitama* Amb Lai paaritama *sie* [kits] *akkas`lüpsma ilma pukitamatta* Amb

***pukitama**: (ta) *pukitab* tõrkuma, vastu suruma *ei tule`perrä, pukitab jalad`vassa* Kod Vrd *pukistama*

pukits *pukits* Juu, g *-a* LNg Mar *pukktuulik seal on oln üks`veikene tuule`veški ehk pukits* LNg; *nihuke pisikene pukits, kel põle saba`ühti, kerest`aetakse`ringi* Juu

pukitsema *pukitsema* Vig Var Mih Aud PJg

1. pressima, suruma, pugema *ma pukitsesin nii kaua`peale, kui sain teeste vahele`istuma* Mih; *ei taha`senna`lasta teda, tema ikka pukitseb; loom pukitseb aea vahelt* PJg

pukk

2. rabelema, vähkrema *pukitseb su `kõrvas* - - küll külititi, küll `mauli Var; *mis sa pukitses seal* - - `öotse lastele *kui persse puppis* Aud

pukk: *pukk* g *puki* hajusalt Sa, Muh hajusalt L, K I, *pukki* Lüg Jõh IisR, *puka* Muh Käi Mar Vig Pää Ris; *puk'k* g *puki* M T, *puk'i* V; *pukki* g *pugi* Vai; n, g *puki* Phl Vän, *puka* Emm

1. jalgadel alus **a.** (millegi peale asetamiseks; ka toetamiseks) *Pukkidega laud* - - *sedä sis `viedi, kus vaja* Lüg; *mesibud oo pukvide peel*; `viska *pukk laiva külje ala* Khk; *paadi emapuu pannasse* - - *pukkade vahele, siis akatasse sõnna `külge `laudu panema* Muh; *eenä kuehad pukade `otses; lina `rookmese pukki, kelle `otsas linu roogitasse mõõgaga* Vig; *esimine* [maja] *piima puka juurest* Tõs; *tehi, kus paadid `jääre tulid, pukade peal `tehtud* Aud; *pukide `peale `paandi pal'k, et saab jala üle jõe `käia* Vän; *Pukade `kül'gi `siuti `kiinni, `lüüdi `kukrad ära* Hää; *õlle `ankur oli rihal pukkis* HMD; *pukid on all, lauad pial, soab üle jõe* Nis; `kõiki *sai kerilaudade pial teha, puki pial ta oli* Sim; *pukid on, kos piäl kivi (käsikivist); obsess `rautatse, `pantse pukide vahele, kes ei lahe `rautata* Kod; *mõni `ropsis linu ka puki peal* Pal; *purded tehasse `mitmet `moodi* - - *pukkide pial, `keskel pal'gi või laua otsad vahelite* Lai; *magamine olli rihen va pukke pääl* Hel; *kui sannan rõevast vanutedi, siss `säeti serätse puki `alla ja laud sinna pääle* Puh; *suur mol'd olli aiaveeren puk'ke pääl; kui `ol'li linarabamise puk'k, siss `ol'li kätel nigu `ke'gemb* Nõo **b.** (saagimiseks) *`neljä jalaga pukki on, `selle `pääle pane puu ja siis `saagi* Lüg; *saagimise pukid* Khk; *pukad, mise peal `laudu `saetse* Muh; *too pukki `siia, akkame ahu puid `saagima* Mär; *enne `saeti pukke piäl* Tõs; *Tuõ pukad pjonulõ* Khn; *puu `saagimise pukiga on parem `saagi* Saa; *kõrged pukid, pal'k `aeti `piale, `saeti kas `lõhki ehk lauaks* Nis; *puid lõegatasse puki piäl* Kod; *kõrge pukki oli, ma ilma pikk saag, teene mijs oli üleval, teene all ja tõmmašsivad* Äks; *pane puu puki pääl, sõss sul parep lõigate* Krk; *laudu lõigati puk'ke pääl, `korge puki `ol'liva, et mijs võis saista sääl all* Ote; *Tuü tu puk'k siia?*, *lõikami mõni puu `käiski?* Urv; *puu `lõikamise jaost piät iks puk'k olõma* Plv **c.** piitl (jalgadest) [Vasikas] *`nähti juba pukvide peal olavad* Põi; *Aja no `hinnešt ka pukko pääle, vaja jo? `astma `naada* Rõu || *mängukark, kõmp pukke otsah käävä?* Se; p u k k i a j a m a jalgadele, üles ajama *Akka nüid ennast ka pukki ajama, kaua sa ikka magad* Põi; *akka ennast pukki `aama jo* Koe; *aiige ai joba pukki joh* Krk **d.** (võrdlustes) *nui* - - *panin sellega [oinale] otsaette, oinas seisib nii nagu pukki terve söömavahe, ei old ta ennast liigutand* JJn; *tegi obesele suure lopso `külge, obene ku pukki `kange* Kod; *kõnd ku pukko pääl (kangelt)* Plv

2. pukkuulik *sääl on vana pukki* Jõh; *liht jahu `tehti, puki peal `lasti ära* Kaa; *Siis `kerkis neid pukki egase külase, noagu oleks moa sihest seened tõusnd* Põi; *need pukid, mes sii on, ei nee tee pülijaho kedägi* Mar

3. sõnnikuhark *see meitel sõnigu puki* Phl

4. kutsari istekoht *`arvast küll, kui `trehvasid `sõitama `neljä obošega, aga `kutsar õli ikke üks sääl pukki* Lüg; *voorimes `istus pukki* Khk; *postipoiss tuln puki pealt maha* Muh; *`kutsar istub üläl puka piäl* Tõs; *tõlla pukki* VJg; *üks ärra old tõllas ja kutsar pukki* Plt; *kušre puk'k, `kušer olli pukin iki* Krk; *kutsar pukki ja siss `linna kihutama* TMR; *miu mijs ol' kudsar, kes ärräl pukin `istse, ku ärrä* - - *kohegi `sõitse* Ote; *käts hobõšt ijh, kutsar puk'ih* Se

5. piitl (juhi positsioonist) *sa ei saa enämb puk'ki, tõnõ om joba iihn; sa ei saa alasi puk'in olla?*, *mõnikõrd piat perämine ka olõma* Har

pukk: *pukk* Noa, g *puki* Khk Mus Põi Phl LNg Mär Vig Kse Khn/n -k'k/ Hää KPõ Iis Lai KJn, *pukki* Lüg Jõh IisR, *puka* Muh Rei Phl PJg Ris Pee; *pukk* Kuu, *pukki* Vai, g *pugi*; n, g *puki* Hi, *puka* Kaa Emm; pl *pukad* Käi jääb, sokk *Siin `Liiva `künkäl üks piab `kitse `karja, tämal on pukki ka* Jõh; *kesse `sellele aru pähe `panna saab, sie on `kange kui pukki* IisR; *midä teil on,*

emä`talled vai pugid; `lapsed `kartad pikkisi Vai; Va pikk - - lööb seliti, kui tuleb Khk; Seike puka, et oitku arm, äi minu nõu akka tema peele (kangekaelsest) piit Kaa; puki käib lammaste juures Emm; lase mette poiss `lapsi mei puki `juure, nee `aevad ta `varsti tigeks Käi; Ää vihuda pukid `poksima Rei; joob kui pikk (palju) Noa; külas `öötakse ikke jääraaks, `mõisas olid pukid LNg; meitel `entel ei ole pikkisid olnd Mär; siss keisid uie `aasta pukid, `valged linad olid `ümmer ja viht oli taga Vig; pukade sarved nagu mõegad `püsti Ris; lammas `viidi puki `juure Juu; kitsel pukka `tarvis Jür; liha vana suurel pukil JõeK; pikkidel on iad suured sarved nagu `rõngad kohe kõrva `iares; ega `kahte pukka või jätta, siis lähvad `taplema JMd; ennemast olid suured saksamaa pukid VJg; tappis puki äraje Iis; mijs läind `linna ja olnd tal puki nahk `müüä KJn

pukk° *pukk g puki IisK, pukka Lüg Jõh (tirts või mingi muu putukas) pikkid `einä sies üppiväd; Pukkid `sirgusivad `kampa `vihma iel Lüg; pukid on pisikesed sirtsu `muodi, rohekad, `veikemb ku kärbes IisK*

pukk° *puk`k g puki (kinniaetud) kartulivagu kui `aetass, sõss om vagu, kui `kartul om maha pant ja `kinni `aetass, sõss om puk`k; maa aets pukka joone `kaupa; Ma_lä aja nii puki `kinni Trv*

pukk° *pukk g puka võrgupull puka° omma tettü kõivo tohost, nä pandasõ võrgu päälmatse kabla pääle Se*

pukk° *pukk g pukka käbi `Kuused on pukka täüs, tänävu saab `karduli; Küll tuleb tänävu kovasti pikkisi Kuu*

pukk|ader *harkader pikk`atral on üks sahk VNg; pikk`atraga `künneti `sisse `sieme Vai; `muldame tänävu kardulid pikkadraga VJg*

pukkama → putkama

pukkame *pukkame, da-inf pukade purssima pikkass iki vähä [lugeda]; ma iki pukka ka mõn sõna Krk*

pukkel *pukkel g `pukli*

1. erilise kujuga sedelgas *pukkel äi mulju `vastu `selga, kui obuse selg `aige Khk*

2. metallist aas sedelgal rihmade kinnitamiseks *valas vasest `puklid Khk*

-pukki *Ls käkerpukki, käärpukki*

pukkima *pukkima, (ta) pukib merehaigena oksendama küll ikki pukib, riisi puter ja ponksid lähvad kõik üle `parda Hää*

pukk|jalg 1. a. *sae- vm aluspukk `Leiväkünäl `täüdiis pikkjalg igä alade all `olla Kuu; `korged pikkjalad, kenega `laudu `saagida VNg; neli `jalga all pikkjalal, puu `panna pikkjala `arkide vahele Lüg; pikk`jalge peal `saetse `laudu Muh; suured jämedad palgid `aetasse `sõnna pikkjalgade `peale Mär; pikkjalad, pika `jalgadega, vee sees, pikkide peal on lauad - - obusega ei soa üle `ühti, jala soab küll (purdest) Nis; pikkjalad `löödi sügise ülesse, kui sai pesu ää `pestud, `paandi kõrenda `peäle pesu `kuima Juu; pakud on pikkjala pial `lõikamise aal JMd; pal`k om jo puk`jala pääle üless tõmmat, no_võit nakada `lahki `lõikamma Har || järi pisissi `istmid `üitasse ka pikkjalaks Khk* **b.** (võrdlustes) *oinas jäi `seisma nagu pikkjalg (täiesti liikumatul) JJn; mul omma ka põrhõld `kange jala° nigu puk`jala° Har*

2. mängukark, kõmp *ku ol`li viij lais, sõss sai iks puk`k`jalguga morro piten kõnmituss Kan; sa ol nigu° puk`k`jalgu otsan Har; [lapsed] `kõnva° puk`k`jalgoga Plv; pois? veivä° puk`jala° nurmõ `pääle Röp*

pukk|tuulik *sambale ehitatud tuulde pööratav tuulik see_o pukktuulik, mis sedasi jala `otsas Ans; puktuulikud, seda `käändasse sabast Lih Vrd pikkveski*

pukkeski

pukk|veski pukktuulik *pukk`veski, kie pukvide pääl õli, `terve keregä käis `ümber Lüg; pukk`veskete pial `lasti nisud katti Pöi; suurel maal põlegid pukk`veskimi Muh; pukk`veske - - oo `püsti seal suure `samba `otsas, pukk`veskel oli neli `tiibä Mar; olandi `veskel `pöörab pea üksi, a pukk`veske `pöörab kõige kehaga Kse; pukk`veske, muud ei saan tehä, `tangu tegi ja lihtjahu Var; pukk`veski soab pošti `otsas `ringi keeratud, kõik `veski kere käib `ringi Nis; siäl õli tuule `veski, `niskene pukk`veski Kod*

puks¹ *puks g puksi Jäm Khk Mus Kaa Pöi Muh Emm Käi Mar Han raudpulk augu lõõmiseks või töötlemiseks, torn puksiga lööb roudvitsale augud `sisse Jäm; puks, pajas taaris Khk; puksiga lüüasse auk `sisse, kui kihja kõresid pannasse Muh; sepal on puks, kenega ta `aukusi lööb Käi; puuriga `lastakse auk ja puksiga õiendakse `auku paremaks Mar Vrd puksel¹*

puks² *puks g puksi Tõs KJn Röp noor loom (liitsõna järelosana) `tapsime ää `pisse ärjapuksi Tõs; pul`lipuk`s, saa kiloline vai päält saa Röp Vrd poks²*

puks³ *puks g puksu Mar Tõs JMd Trm Kod Lai Plt, puksi Rei Mär Kse Koe Iis kerge pea- või sarvelöök kits lööb `puksi Rei; oinad lööväd `puksu, `võtvdad `oogu ja lööväd `jälle `puksu Tõs; pukid on `kanged `puksu `lüöma JMd; `õinad lüäväd `puksu, nõnnagu sarved plaksuvad Kod; oinas `andis talle ea puksu Plt || koks lihade pühade `aegas lüüasse munadega `puksu Trm Vrd poks³*

puksama *`puksama, da-inf puksata müksama, poksama oenas `puksas mind KJn*

pukseerima *`pukseer-ima Trm, `puksie-ima Kuu(-rama) VNg, `puksii`rma Har (vee)õidukit järel vedama Neil jäi modur `seisu - - `puksie-rasimme nie `randa; `Pruovisid oma `paadiga meid `puksie-rada, aga tross läks kohe `katki Kuu; välja pukseerima piltl minema ajama Vana perenaine oma pojaga pukseeriti sialt `välja Trm; na, `tahtse minnu umast majast `vällä `puksii`ri Har Vrd pukserdamma*

puksel¹ *`puksel g `puksli augutorn `Puksel on - - raudpulk, missega sepp raua `sisse `aukusi lööb Pöi Vrd poks¹*

puksel² *`puksel g `puksli saapahaak minu kingal ei ole `ühtki `pukslid alles, kinksepp pani uued `pukslid; vanast `tehti `pukslitega `kingi Kad*

pukser → puksiir

pukserdamma *`pukserdamma pukseerima üks `laiva `pukserdas toist Vai*

puksiir *puksii`r g puksiiri Hää Röp; puksee`r g pukseeri Phl Var JõeK Kod; `puksie`r g -i Kuu; `pukser Hlj VNg Vai, `puksõr Khn, g -i vedurlaev `puksierid `käisivad neid `praamisi vedamas; kui kõvaste `kinni ajasid [laeva]- - siis tuli `puksieri abi `tarvitatta Hlj; üks `väike puksee`r võtab laeva omale `järgi ja viib ta sadama `sisse Var; Meie ei jõva `puksõri võtta, piäme `katsma ise lõõnna alla `suaja Khn; parka käib pukseeri taga, vedäb puid Kod; puksiiri, pukiiris(se) sleppi odid siel `kennegi `julla ja - - odid meid siis `puksie-risse ja tirisid ärä Kuu; vottas meid säält omale `pukseris taha ja vei meid Suur `saare sadame VNg; mind `võetaks `puksii`ri Hää*

puksiir|laev *puksiir lepar on väike pukseerlaev, sie tuleb `vastu ja vieb sadamasse JõeK; `Peipsi pääl parvõtõdi kah, siist vei puksii`rlaiv pal`gi`minemä Röp*

puksima *`puksima, (ta) puksib hajusalt Sa, Muh Emm Mär Kse Han Tõs Khn Aud Tor Hää hajusalt Ha, Amb JMd Koe VMr VJg Iis Lai Plt KJn, `puksib Kuu VNg Lüg IisR*

1. *poksima, müksima `lapsed `puksivatta pääd kogu, siis kisa `lahti `jälle VNg; `pässid `puksivad `ninda, et `sarved `plaksuvad Lüg; Jääras tuli `puksima Jäm; poisid `lähtvdad peedpidi kogu ning `puksivad Khk; suur `nääri sokk oli, siis `puksisid ja tegid oma `nalja Pha; Puki puksis poisile jalaõnda Emm; `puksivad kui vanad jäärad Mär; kitsid `puksisid kaheksi*

Tor; *meie lammas akkas teist* `puksima HMd; *Nuor vasikas on ju lol'l, puksib, plekk`ämbri löeb koe`mõl'ki* Amb; `oinad olid pahad luomad`puksima, mind ka karjas`puksis VMr; `oinad`puksisivad, lõid sarved piast ära, piad verised Lai

2. koksima munad puksitse`katki, kui muna`kooki tehässe Tõs

3. oksendama Viin aas puksima Han

4. (mingi raske töö tegemisest) *Annab ikka`puksida* (sõnnikuveost) Pöi

pukski `pukski Tõs Kos Ran Kan Har Plv Vas, `puksiti Kod Plt KJn Trv Hls Krk Vas; *puksit* g `puksiti Kod; `puksitin g -i Hää Krl tugev vanutatud riie`pukski palitu Tõs; `Pukstin`ol'li - - `seuke paks must riie, `puksstinist`tehti meešte`rahva`riided Hää; `puksiti kuvvesid ja jakka`testi. kes rikkam õli, õs`puksiti kuvve Kod; Isä`ostis`puksiti palidu, maailma paks, piält sile KJn; *es ole saia`puksiti rõõvast`kustig* Hls; `sakstel [oli]`puksiti ülikond, ei tunne`toime egä kedägi Krk; *vanast ol'l`pukskirõõvass kõkõ`kuulsap rõõvass, tuust ummõldi särägi?* ja`puksi? ja`vesti? Har; `pukskit om eka`väarmi, tõnõ puul om sillõ, tõnõ karvanõ Plv

pukskinõ `pukski|nõ Kan, g -dsõ Plv pukski riidest mu imäl ol'l`pukskinõ`kampsun Kan; `pukskidsõ põksi? om jalah Plv

pukslema `pukslema Jäm Muh Plt KJn, da-inf *pukselda* Rei pusklema, puksima loomad rüselevad ja`pukslevad üheteisega saripidi koos Muh; kits`puksleb`sarvedega Rei; `oinad`pukslesid KJn

pukspill `puks|pil'l g -pilli Jäm Khk Pöi (laeva osa) *pukspil'l on laeval ees`otsas, mille`ümber ketid tulavad, kui`ankur üles`vöötase* Khk

pukspriit `puksprii|t Khk Khn Hää, `puksprei|t Emm, `pukseri|t Mus, g -di (kliiverpoomi sissetõmmatav osa) *pukspriit on masti juurest purjuga`väl'jas* Khk; *Pukspreidid tehti vanast sellepärast, et siis oli laeval vehem sadamamaks, laeva pitkut arvati siis kliiverpoomi otsast ahtrini* Emm; *Pukspriidi ots tapitaksõ pal'lpoštissõ* Khn; *mõni paneb`es malt`pukspriidi ja siis paneb`kliiverpoomi,`pukspriitisi`praegu änam ei ehitada* Hää

puks|saag → vukssaag

pukst → pukski

puksiti `puksiti IisR Krk puksates, puksuga *Pääs üppas`uoga ja pani`piaga`puksiti, laps pikkali nigu`püüsst`lastud* IisR

puksiti, **puksitin** → pukski

puksuma `puksuma, (ta) *puksub* Koe Lai Plt Pil KJn, `puksu(b) Kuu IisR Vai

1. summutatud vms häält tegema *kui`rõistus tükib`piale, siis ohid ja puksud`piale; kui okse tikkus`piale, siis ka`puksus* Lai; *puksumene on nigu kõhimene, kui söök lähäb inge`kurku* Plt; *aas ikke korra sedasi`puksuma* (öökimisest) Pil

2. põksuma südä`puksusi, `aiva`tiesi, et ädä tulo Vai

puksvants → vuksvants

puktatama *puktatama* pobisema *mis sa tan puktatat, poig; timä kää ni kõnõlass hinnele, tuu puktatass hil`äkeisi* Lut

pula¹ *pula* Kuu Kaa/-l'-/ Mar loba, mula *ai pula juttu* Kuu; *Ajab seikest pul'a, et lase olla Kaa; Ah, jäta oma pula* Mar

pula² *pula* häda *Muist hobusi oli viel üle`viemätä, siis tuli uus pula;`Vanker lagus, olin peris pulass* Kuu

pulak, **pulakas** *pul'a|k* g -ku Lai; *pul'ak|as* g -a Plt vanunud, pulstunud kahl üks vanamees tuli, *juuksed olid nigu pul'akud piast* Lai; *tänavu saa`lõnga kedagi, linad nigu igavesed pul'akad* Plt

pulama

pulama¹ *pulama* rassima, jändama Sai `oige pulada, `enne kui jääsubist läbi `randa `saimme; Mihed pulasid `nuodaga `terve `onnetuma `päivä; Midäs sa `tühja pulad, jäädä järel ja tule `ehtule Kuu

pulama² *pulama* vallatledes jooksmata pani enese pulama; aga ta pulas - - kui üks teist taga ajab Mär

pulan *pulana* Se, *bulan* Lut, g -a kollane hobune *pulana* - - vahanõ hopõn Se; *bulan, esi um vahanõ, liht ni hand must* Lut

pulber `pulber Juu KJn, g `pulbr|i Kuu Lüg IisR Khk VII Põi Muh Rei Mar Kse Tõs Kad VJg Iis Trm Ksi Puh, -e Vig Hää Saa JMd Koe Plt Trv Hls Krk Ran; `pulver Mar Kul Var Vän, g -i Vai Lei, `pulvr|i Vai Käi Rid Han, -e Tor Ris HMD Rap Vil Trv; n, g `pulbri (-l-) V, `pulbre (-l-) Nõo Ráp, `pulveri VNg peenestatud tahke aine **a.** `palge `pulbriga puuderda palet Khk; Nüid jahu peab nii peenike olema kut `pulber; Uús teeb puu `puhta `pulbriks Põi; need_sured `kanged `pulvrid, need ikka tegevad `riide `apraks ka (pesupulbrist) Rid; mis sest `peenest `pulbrest `rõutu pannasse Vig; See muld nagu `pulver peenike, väga peenike põlegi ia Han; enne põletati särgid `pulbrise ja `pandi `sinna sarve topsuse ja tule ravaga lõi topsu ääre `piäle - - siis siält `saadi tuld Tõs; kui nende ia pesu `pulvredega `panna liguma, siis lähvad villad `puhtaks küll HMD; kõdenenud asi lähab näpuga tehes `pulbrist Kad; ennemast `anti sõnnikud, muud rammutamist ei õld, pärast tulid `pulbrid (kunstväetisest) Trm; pura `ol'li serände `valge `pulbre - - ku prussaku seevä ja ritsike, sis_na lõppiva ärä; kardemoni `pulbret `paanti saia `tainale, `ol'li saial ää mekk Nõo; taa `pulveriga `lahkass taa kivi `katški (püssirohi) Lei **b.** kindlakoguseline ravim rahustuse `pulbri tuovad, kui `üösi ei saa magada Lüg; toin `aptiegist `pulvrisi, midägi `tervest `eiväd tehend Vai; `tohter `andis `moole sehantsed `valged `pulbrid, aga nee_s `aita paramad `ühtid Khk; Kolm `pulbrid `kästi `päevas `sisse võtta Põi; kõhu `lahtitegemise `pulber Rei; `Pulvrite `võtmisel oo oma piir Han; laste roosa rahu `pulber, seda tuli anda, siis jäid rahulikult magama Tõs; mina põle pailut `pulbred tarvitand JMd; iad kõhuvalu `pulbrid Iis; ärst and `siukest pulvert, mis `silma panna Vil; ku laits või luum om ärä kahetset, siis anna kahetse `pulbert; ku laits es süü, siis `tuudi isu pulbert Krk; ku ma `sängi lätsi, siss `võtsi toda `pik'se eitumise `pulbrit kah Puh; vanast `anti `aptiiglist `valge silmäkivi `pulbret, pannit esi vii `sisse, siss näpuga tõmmassit silmä lavva pääle Nõo; ol' sääne kõllakanõ `pulbri, tuu võit `kelme är^p Rõu; kõtu vallalõ `võtmisõ `pulbri, võtt kihäst vallalõ Se

pulbitama pul'bitama onomat konnad pul'bitavad vies Ris

pulbitsema pulbitsema Khk VII Muh

1. mullitades keema vesi akab `keema, juba pulbitseb Khk; pada pulbitseb üle `aada VII; katel ühna pulbitseb `keeda Muh

2. sulistama aned pulbitsevad ning patitsevad vee `loikus Khk; konnad pulbitsevad vee sihes Muh

pulbu pul'bu (kartulisort) pul'bud õlid `valged pikad `kartulid Pal Vrd bulba

puldan `puldana Lüg Jäm Khk Kär VII Muh Mar Mär Vig Tõs Tor Hag Jür Amb Koe Iis Pil, `puldana Emm Rei Phl, `puldana VNg Jõh, `puldand Kuu, g -i jäme linane või kanepine riie; sellest riidest kate Ku lähad hobusega kuhugille, siis `täüdüb `olla `puldand `kuorma `pääle `viskada Kuu; `puldaniist `purjed olivad VNg; `puldani `riide `suuremb jagu `piavad üle `kuorma sõaväes Lüg; `puldani `riidest `tehtud laba `kindad vee taarist, `noota vädada Jäm; sepal on `puldani põll Khk; `puldana oo vabriku riie - - `puldaniid tie ise `kiegid Muh; Suurestiik matedi `puldaniiga ää Rei; kanadele eile veel tõmmati `puldana üle, et vihm saja `peale mette Mar; paksust `puldani `riidest oo ea kotta teha, ei lase `vihma läbi Mär; `puldana pannakse

'koormale`peale Hag; puges`puldani`sisse ja`eitis magama Iis;`teivad olid maa sees,`puldandid olid pial (müügiokhtadest laadal) Pil

puldatamma *pul'datamma* pudinal rääkima *saa ai_kõnõlda?*, *mugu pul'datass;* *`väike lais ka pul'datass* Rõu

pulgah → pulgan

pulgaljunkru 1. (mõisa ametimeestest) *pulga`junkru? ol'liva`mõisa kirotaija? ja aidamehe?*

Räp

2. naistemaias mees *mia kutsu pulga`junkru, ta ike pulgaga õiendab* Nõo

pulgaline *`pulgaline* pulgaga *oled`puisteti`arva rehaga, mone`pulgaline* VNg

pulgan *pulgan* Plv, *pulga* Vas Se Lut

1. pulstunud, *sassis lina? omma? pulgah; lang kõik pulgah, kagos tük'k* Se; *'hiusõ? umma? pulgah laisil, lasõ.j. sukki?* Lut

2. hädas, raskustes *jälki olõmi_pulgan, kost nüüd vastast`arvõamõtnikku saia?* Plv; *ka no olõ ma uma eloga?* pulgah Se

Vrd pulgõn

3. sõneluses *nigu? kokko saava?, ni omma? jal pulgah; meil karuss ja sulanõ, nuu ol'li? üüid ja`päivä kõõ pulgah; veli veliga saa ai el'lä?, kõõ omma? pulgah* Se

pulgar *pulgar* g -i Krl(n) *`pulkar* Vas Se liipripakk *pulgar um niisama ku`liibri, katõlt puult lüüid* Vas; *`mõisa mõtsah iks`lüüdi noid`liibrit ja pulgarit* Se

pulgatama *pulgatama* Nõo; *pulga-* Räp pulstuma *Talve lamba kitsan laadan, siss üitstõese küllen õorden om vill säll'lan kõik ärä pulgatanu* Nõo; *sa_lit nigu vana sakõruss, pää ärä pulgatõdu,`rõiva musta?* Räp

pulga|tants *teat rahvatants pulkadega Illuss pulm ol'l, är_tandsiti kõik`viruvalsi? ja_labajalavalsi?, mehe_tandsõ_pulga`tandsu ja* Rõu; *Ma mõista õnnõ pulgatandso tandse* Räp

pulgatem *pulgatem* pulki lõikama *ku latse`pulke teeve, lõikav väidsege, sõss emä`ütless, mis te iki pulgatede siin* Krk

pulgats *pulgaits* g -i reekori *pannasse pulgaits taha`reele* KJn

pulgatumast sootuks, viimse pulgani *kõik puu kroam põles pulgatumast ärä* Trm

pulga|tähe pl *teat tähekegu pulgatähe?*, *kon kolm`tähte om, kõik`üten rinnan; pulgatähe? omma jo`korgõdõ tullu, no om vaia magama minnä?* Har

pulge *katki, puruks kevädise`iägä - - lääb pulge ku kõliseb, lääb laiali* Kod

pulgel, pulgele *pulgel(e)* tükkideks, *katki jää nakass lagunema - - kui väegä pulgel`ol'li, es tohi [järve]`pääle minnä* Ran

pulgeline *pulgel|ne* g -se Muh Ris Kod Plt(-le|ne) pulkadest, pulkadega *rüsa oo pulgeline, misega aganad üless`aetse; suur pulgeline puu`olli, tubr, sellega liigutati* Muh; *kanatool - - pulgeline kašt, luuk ees* Ris; *kreslu`seuke pulgelene* Plt **Vrd** pulgiline

pulgendama *pulgendama* sõnadega keerutama *pulgendama on ta`kange - - sina kõnelit`õiget, temä käänd sinu jutu`uupiss`tõiste; mia ei pulgenda - - mia kõnele nii, kudass asi om* Nõo

pulgestama *pulgestama* Kad Sim Kod/-ss-/

1. tükkideks lõhkuma, pilbastama *Mina olen pulgestand redeli, kaeksa`pulka läks* Kad; *Ta pulgestas`vankri puhas ärä* Sim

2. pehastuma *kasepuu pulgessab ärä, ku muan one, pulgesset puu, selless ei sua`piirgu* Kod

pulgetama *pulgetama* pulkadega ühendama *riista koaned ja põhjad pulgetatasse kokku* Trm

-pulgi Ls üksipulgi

pulgiline

pulgiline *pulgili|ne, -le|ne* Kse, *`pulkili|ne* Lüg, g -se pulkadega, pulkadest *`Reierehä õli`arva`pulkiline, kolm vai neli`pulka õli rehäl* Lüg; *pulgiline redel oli`selgas* Kse **Vrd** pulgeline

pulgine *pu|g|i|ne* Iis, *`pulki|ne* VNg, g -se

1. pulkadest *`pulkine aed, tua`üumber ja`oue`üumber;`pulkised`kresligud one* VNg

2. pulkasid täis maa *one pu|g|ine* Iis

pulgitama *`pulgitama* Kuu, *`pulkitamma* Lüg

1. pulkadega kinnitama *`kahnast`pulkitamma* [pleegitamiseks maa külge] Lüg

2. rehale pulki tegema; neid külge panema *`pulgidin, sirelist`leikasin; Nii`palju igä`täüdünd`aiga`olla, et mättä`pääle maha`istusid ja rehä hakkasid`pulgitama* Kuu

pulgutama *pulgutam(m)a* Rõu Vas Se sasima *mõni pulgutass lina^o är^o - - kas laäs vai, kiä sääne, et mõista es Rõu; är_pulgutagu`paklit är_mu_`kuuõtslihe. kõik``kuuõtsli är_pulgutõt Vas; pulgudi^o ar lina^o, no saa ai muud ku`pakla^o Se*

pulguti *`pulguti* (mõistatustes) *puust`pulguti, luust`lulguti ja`nahkased nibi-nabinad* = *`vergu kudumine* Jõe

pulgõh, pulgõn *pulgõh* Röp, *pulgõn* Har

1. hädas *no olõ ma pulgõn küll, ei_pääse edesi, ei tagasi* Har; [ta] *olõ`kohtuga pulgõh* Röp

2. sassis *periss pulgõh om* Röp

Vrd pulgan

pulgõndamma *pulgõndamma* Plv Vas raiskama, kulutama *ega sa_i jätä^o, pulgõndat pia är^o* Plv; *O'l mul pal'lo pal'knit kirstuh, naksi pulgõndamma, ollegi läbi* Vas

pulika, pulikas *pulika* g *pulika* VNg, *puliga* Vai; *pulik|as* g -a, -u Lüg Jõh IisR *pulk siis`tehti - - pulika`otsa teravast ja siis lükkati`sinne tähi`sisse sie, et`seisab suppi sies`pohjas* VNg; *pane nied pulikad`pliita`alle, läheb tievesi`kiema* Lüg; *Suvel on ia, tuo`metsast`rihmaga`kuivi pulikuid tuld teha* Jõh; *Naised`käivad kottidega`müöda`metsi`kaikaid ja pulikaid taga ajamas, tuld jo`tarvis teha* IisR

pulim *pulim* g -e näru *`korjas`rõõva pulime talle`sälgä* Hel

pulima *pulima* sulistama *konnad pulivad tänavu`kangesti sial loigus,`vaata, kuis pulivad* JõeK

pulin *pulin* g -a VNg Vai Khk Kaa VII Muh Rei Koe sulin *ään kaob pulina sise* VNg; *vie pulin on`kuulla* Vai; *Kuultsime juba`eemalt pulinad* Kaa; *vee pulin`olli kuulda* Muh || *mulin Seike jutt oo mu eest muidu üks tühi pulin* Kaa

pulinal *pulinal* Khk Iis sulinal *vesi juokseb pulinal* Iis

pulisema *pulise|ma* VNg Khk Mus Kaa VII Põi Muh Rei Hää Tür Koe Iis, -mma Lüg Vai sulisema, mulisema *sääl, kus mina elasin, just`akna all pulises`veike õjake; vesi puliseb padas* Lüg; *alligast puliso vesi üles* Vai; *apendati pühusid, pulisesid`peele kivistu sihes* Mus; *Sadas`vihma nõnda_t pulises* Kaa; *Mõni laseb [taina] nii apuks`minna, et õsna puliseb* Põi; *katel puliseb nõnna`keeda et* Muh; *Meski kihiseb ja käärib ja puliseb nenda et* Rei; *mülgas soo - -`jalge all vaob, puliseb kõik* Tür; *vesi puliseb õjas* Iis || *mula ajama Param ole ette vagusi, kut sa sedati sii pulised* Kaa

pulistama *pulistama* Kuu Lüg/-mma/ Khk Kaa VII Jaa Rei VJg solistama, mulistama *`pardid pulistavad ruo sies; lehm otsib`põhjast jahu`põrmukeksi, pulistab* Lüg; *pulistasi külma vee sihes, käd jähid üsna`künti* Khk; *Mõni loom - -`ajab kohe nina [molli]`põhja ning kukub pulistama* Kaa; *mis sa pulistad sial* VII; *Joo ruttu, ära pulista* Rei; *signa pulistab, ei süö iast* VJg

pulitsema *pulitsema* mulle tekitama – Khk

puljama *pu|ja|ma, da-inf -da* Kuu Hlj

1. rassima, rabelema küll sai `puljada, `enne kui `paadi mere sai; `Suure `puljamisega `saimme igä `Mohnisse `maale; kui kilu `vergud piad `kaua meress, siis kilud `puljavad `väljä Kuu; `üksi `päines `puljad seal teha Hlj

2. tõusma ja langema (mereveest) vesi vahest `touseb ja vahest `jälle pageneb, siis vied `puljavad; kui jaguajal vied `puljavad, siis `oiged jääd ei tule meresse Kuu

puljong `pul`jong Hää Iis Krl, `pul`jon (-l-) Vai Tõs Tor Trv Hls, `pulling` Äks, `pul`lon Rid, g -i uus keeduleem `värskle liha `pul`joni `keideda senele, ken `aige on Vai; kiisk ja ahvenas -- ead `pul`lonit saab Rid; `pul`joni suppi süüasse Tor; keedan `pul`jongi Hää; `antvärgid `keetsid elaja lihast `pullingit Äks; `pul`joni keedetse `koitst Hls; tsia liha `pul`jong Krl

pulk `pulk g pulga eP eL, `pulga R

1. a. (mingi otstarbega) piklik puutükk; lühem kepp, varb `lüübid on redeli `muodi puud, `pulkaid ei ole sies Jõe; kui `kangad `pliekima `pandi, siis `aeti `poisid `pulki tegema [kanga kinnitamiseks] Lüg; `aspli `pulgad on `aspli `aara `küljes, kui `tõmmad `pulgad `välja, siis `langeb `aspli aar `lonti ja saab vihi päält `välja võttada Jõh; `kannol (kanadel) on `akki, sie on `tehtu `pulkist, `kasti ja `pulgad ies Vai; Ollekiha pulk oli eest ära läind Jäm; ma keisi `metsas `pulki `korjamas; kui külitasse, oo pulga `pistaja ikka `seltsis, pistab pulgad ede Khk; `vehmri pulk oli kõvast kuivast tamme puust, siis pidas ka `vastu Kär; Pane sealauda uks pulka (sulge pulga abil) Kaa; `kanga `pulkadega panime `kanga moa `kül`ge Jaa; Ma ole näind, kudas enne maja `tehti, `õhtegi `pulka pole `palkide vahele `pandud, nüid suured pulgad ja tapid sihes; Ju nii pailu `pulka ikka `põõsas on, et `anju teha saab Põi; äke pulgad läin `välja, kaks `pulka oo `katki; kalad nagu pulgad, kenad kõvad Muh; pulgad on kodarate vahe `kohtas Emm; reel oo paiu `vetstest pulgad Mar; kanad oo ülesse redeli `pulkade `peale magama läind Mär; kaksteisskümmet `pulka, see oo `se paras arb (rehapulkadest) Vig; Anna `jõua, kiel kuin nagu pulk suus `püstü Khn; pulgad kõevad kerebul `aukude sees ja saavad sedamööda `pandud, kas viht oo suurem või `väiksem Aud; Pulgadega `piisi põle sii `tehtu; `senna `lüüdi ku pulk ette, et `ühte sõna ka enam ei tule Hää; tulevad pulgad ette `panna, et telled ei vau kuost eE Ris; `kanga `ümmeraama pulk peab kõva pulk olema, muðu lähäb kahti Juu; pulgad on mul `val`mis juba `kuivand [rehatagemiseks] JõeK; pane krambile pulk `piale JMd; tahab `mulle pulga `persse `aada (tahab halba teha) piit Koe; pakkpuu oli õõnestetud puu, sial olid pulgad läbi `lastud, `sinna `piale olid siis kärjed `tehtud VMr; arvad pulgad olid `reie rehal Sim; koputab `niskese pulgaga `vasta venne `serva, et kala võrgule `sisse läheb Trm; `umbes nelikümmend `uassad on `aega, kui akasid `pulkega kärbissed tulema Kod; puu äkked olid, pihlaka puust `tehti pulgad. pulgad olid ikke iad jämedad Pal; miks te vait jäite, nagu oleks pulk ette pistetud Plt; seenä `sisse `olli pulgad `lastud, mõni `puuke piäl, seal siss magati KJn; püürd pulgaga nina `kinni, et ta (sigä) liigute ei saa Trv; istutemise pulk, peenepe otsage sorgits auk maa `sissi; sõrme olliv ninda kõva ku pulga Krk; kui rihäl om `pulkegi vaheld ärä, ta `i võta `puhtass, riibu, kudass sa tahat; ta ei anna sulle `pulka kah `perste `pessä (väga ihne on) piit Ran; koore kirn, säääl olii mulk all ja pulk üjn, ku kuur apass, siss mulgust `lasti vesi `väl`lä; ei ole siij kaits `aastat mia nende `pulka paa `alla pannu Puh; lepä pulk kuumass ja nakassi `juu`ssit särutama; laits `olli nigu pulk kõvaste `kinni mähitu Nõo; nüid vannu ik`i olet kah viij `võrksa, aga jala omava `kange nigu pulga all VÕn; puu om nigu riha pulga rian, sa `i pääse `kostegi puußd `sisse (kuusemetsast); kae kas `pulkega vai kellega ta säääl nüid klöbistass Rõn; ussõ pulk vaia ette `süsädä?, siss ei tulõ uss vallalõ; taal varnal omma katõsugutsõ pulga?, osa om pikembeid, osa lühembeid; langakerimise pulk om säääl laua piäl, võta `säält ja naka? `langa kerimä Har;

pulk

`mõisaherr - - `andnu käsü, et `herne `niitjil `olku_pulga_suuhn, siss saa õi, `hernit süvvä? Rõu; niidist nõbsi? teitivä_pulga pääle, linatsõ niidiga harjativa üle; pulgaga `süüdi [kartuleid], no üts kõik, mis ta ol, ku ta nnõ `kartoli otsah pidi Plv; `aeti vorstikerile pulga_perrä, siss ol' hää vorstikerri ahõst `vällä võtta? Vas; koes nuu? lina `kõütmise pulga? omma? `pantu? Se; pulga? umma? tammidsõ? ni `kõodsõ?, ku olõ_i: parõmbat Lut; pea on pulki täis keegi on segaduses Tema pea on nii `pulki täis, äi ta tää änam, mis ta teeb või mis ta räägib Rei; Niipailu mõtti, niipailu `plaanisi - - mul pää `pulki täis Hää; nõnna_o piä `pulke täis, tiä mes tehä Kod; No? um kül_pää `pulkõ täüs, tiä_kas no_mehel minnä_vai ei?, joodigu tük'k um Rõu; pulka de taha vangi Poiss oli selle iest `pulkõ taha pistetiud Khn **b.** pulgakujuline tük'k mingit ainet pumati `pulgad, `Narvast õli üks `riide `kaupmes käind ja siis jagand külädes neid `pulki Lüg; villa pulga? kääneti `kursti Krl; mesipulk (kompvek) Se **c.** pulgakujuline ese ma pidin pesu `kuivama panema, `pulke `võtma, täna ilma pulgata ei seisa sugugi VMr; alvemad pulgad, rabedad tahid (pliiatsitest) Kad; mõsupääl omma? katõaralidsõ pulga? Krl **d.** (peenise) Kohe näha, et pulga otsa kukkund (rasedast) pilt Pha; Killel pole `pulka, ärgu tulgu `ulka Rei; üks tüdruk saand `jälle pulga `otsa (sai mehele) pilt Mar; poisid suure ulgaga, iga üks oma pulgaga Ksi; pulk om püsikin Krk; ma_Le toda ike ütelnu, et meste pulga otsan om rohi, nüit `tütrik om nii terve nigu üits lõmm Nõo; `Vasta `võetass kõik, kes õnnõ pulgaga Röp **e.** (väikesest loomast, kalast) pisike `lamba pulk on VII; kui mõni augipulk `juhtob olema, see nopitase kohe ää Lih

2. osa, detail, tük'k ta_p jättand `sõnna `pulka pulga `peelee Khk; ei jäänud `sinna `pulka pulga `piale VJg; tal `palli [maja] puha ärä, viimätsse pulgani; ta ei ole mitti ütte `pulka änäp `koehkil jätten Krk; kraan jäi tälle kõik' kätte, mitte üits pulk es `võeta Ote

3. pilt koht hierarhias või mingil skaalal Ära_nd mind tämaga ühe `pulga `piale pane IisR; Mõisnik ja kiriksand oo ühna ühe pulga peal, või oo ehk kiriksand karvavõrra madalamas Han; ta `mõtleb, ei tää, ku `kõrge pulga pääl ta on Hää; Sa tahad kah iks tõestega üte pulga pääl olla Nõo; Nuu umma_mõlõmba üte pulga pääl Rõu

pulk² pulk g pulga Puh San Har piklik õlehunnik; rida, viirg põhk rehitsedi lademe pääl ärä, rehitsedi `pulka, pulgast kanneti `küini Puh; `tütreku `kandsõvõ `ol'gi, mihe? rehitesive, siss tetti `säartse pulga üle tu `põhtja San; rihuti riithe rihaga pikä? pulga? `ol'gist, haina? omma jo hobõsõ rihaga `pulka tõmmadu, no? nakakõ rukka `pandma ennedä, üts puist üte pulga, tõnõ tõsõ pulga; kurõ lattävä üten pulgan, niisamma hani? ja luiga?, sul omma na_kõo nii istutõdu nigu kurõ `pulka Har

pulka `pulka Põi Rõu Se pulgana kangeks Kül'm `tõmmas sõrmed oort `pulka Põi; `Hiusõ? jo? kõik' `pulka lännü? Se

pulkaise → pulkane

pulkama¹ `pulkama, da-inf pulgata jõllitama näed, `meoksed sil'mad sel oo, `pulkab ja `viskab, `pulkab ja `viskab, siss joose maeast `välla Hää

pulkama² `pulkama pilkama sorgid ja `pilkad, mõni `ütleb: tulen sinuda `pulkama Kod

pulkama³ `pulkama VMr; `pulkamma Plv, da-inf pulgada? Har; imperf impers pulgati Sim San

1. pulkadega kinnitama `pulkamine - - sõlduksed [kangal] sial servas, `pulkadega sai maha `pandud VMr; pärast pulgati, üks pulk torgati `puisti [heina] `koorma `sisse, teine läbi, keerutati `ringi, siis läks kõvaks Sim

2. (suvaliselt) noaga lõikuma *no_sai* `poiskõsõlõ vastanõ väits ostõtuss, *no*[?] *nakass* `pulkamma enne; *sai* `vahtsõ väidse, *no_* `pulkass pääle; *mi_sa* `tarrõ `pulkat, *kas sa ussõn ei mõista pulgada*[?] Har

***pulkane** g `pulkase Vai, `pulkaise VNg teat arvu pulkadega `kuitsigad [on] *pisemad, ühe* `pulkaised [äkked] VNg; [õlgi] `puistetti aroga, `nelja `pulkased arod olivad Vai

pulkas `pulkas Khk VII Põi Hää

1. *pulgana sirge*(lt) või *kange*(lt) *Istub nii pulkas seljaga* Khk; *sa_i saa* `pulkas `olla VII; *sõrm oli* `pulkas Põi

2. *jõllis sil'mad* `pulkas pääs Hää

pulkjas `pulkjas pulgataoline *angerjal* `niske `pulkjas saba Kod

***pulkline** g `pulklise pulkadest tehtud *läbi* `pulklise aia `sorksivad `koera, *koer lõuas mis kole* Saa

pulk|sahk (teat sahk) *ühüobosega pulksahad* - - niukst ilusad kahearalesed, *raudsõl'g käis läbi, et tä maa* `sesse ei läind Mär

pulk|silm *pungsilm pulk* `sil'me *vahip ku är'g* Hls

pulksti `pulksti IisR Vai Hel Ote Urv sulpsti, *mulksti Kasemahl oli pudelis* `käerima läind, *lõi pialt* `pulksti ära IisR; *kivi* `langes `pulksti *joge* Vai; *satte nigu* `pulksti *vette* Ote

pulksuma `pulksuma vulksuma *Peitas küll* `viinapudeli `põuve`tasku, *sie akkas sääl* `pulksuma `käies IisR

pulkuma `pulkuma Urv Röp Se sassi minema; *pulstuma* `Lamba *sälän* `möstu_villa[?] *omma_parõmba*[?], *niä ei_ pulku_nii är*[?], *kae_ku esi_mõsõt, siss omma_nii* `pulkunu_ku`hirmuss Urv; *lang ar* `pulkuss, *siss tuud vallasõ ei saa*[?]; *lina*[?] *omma ar* `pulkunu[?], *saa ai* `kaplaki[?] *tetä*[?]; `pulkunu[?] `hiusõ[?] Se

pulk|ägel *pulkäke suurõmbahn jaohn ol* l *siss viil* *ossägel, mõni nakass* `pruunma *jo puust* `pulkõga_pulk`äkli Rõu

pulk|äke pulkadega äke *nüid on nüid pulkäkked* Kod **Vrd** pulk|ägel

pull: *pul'l* g *pull'i* Mär Lih Kse P Jg Tor Saa K I V, *pulli* Sa Muh hajasalt L, M T; *pull* g *pulli* Hi, `pulli Jõe Kuu Hlj Lüg IisR; n, g `pulli Vai isane veis, *sõnn siin* `naaburi `karjamal *on üks suur punane pull* Lüg; `pulli `tullo `karjast kotta, `andaga `pullile `süvvä Vai; `ärgadega `küntase, `pullidega äi `künta Khk; *pull on poesi ää purund* VII; *Pea* `selgas noagu va `pulli `otsiva *lehm* Põi; *vii lehm pulli* `juure Muh; *pull* `mõirab, *ju ta kurja vaimust vaevat oli* Emm; *lehm pole veel* `pulli *vetn* Phl; *pullid läksid tigidas* Mar; *ma kardan* `kangesti `kurja `pul'li Mär; *lehm naa iiral olemesega, otsib* `pulli Vig; *kaks* `ärgä *olid ikke saha ees, egä siis* `pulli *ei saan ette rakendada, need läksid ju kohe tigidäs* Var; *suured* `irmsad *pullid oln sii* Tõs; `kahte `pul'li *ei jõua pidada, nemad lähavad* `pusklema Saa; *värsiks* `üitakse *pul'list mullikas* Kei; *esite_s* *olid ikke pull'id, aga kui nad ää jälle* `ruunasid, *siis* `üiti *ärjad* Rap; *Pull on ju oma* `õigust *täis ja ei tule* `järgi, *siis* `lasti *sepal* `talle rõngas *mõlemast nina* `sõõrmest *läbi* `panna Jür; *tugev mies kui üks pul'l* JMd; *mina ei viind teda* (lehma) *pull'i* `juure, `mõtlesin, *eks* `ahtrast *piast või ka* `lõipsta JJn; *lehm on pul'li ies* *olnud* VJg; *lähän lehmaga pul'lile* Iis; *tige inime nagu vihane pul'l* Kod; `pul'lidel *ikke sai* `pandud *nimi, Kirju ehk Puñu, aga* `pul'lisid *talukohas pal'lu ole* Pal; *umbaher lehm enam ei akkagi* `lõipsma, *mõni* `ütleb, *et lehm läks pul'list.* [hakkab] `kaapima ja `mõurama, *nisuke lehm* `tehti *rahast, mis sa tast piad* Lai; [mees] *lihav kui tõmmu pul'l* Plt; *pane pul'lile rõngas* `ninna Vil; *temaga om joba küll* `pul'le *man käit* Trv; *pull* `müirab *nõnda, et irmu aab* `pääle Hel; *temä sai iki ää peotävve raha tolle pulli* `iist Ran; *no pul'l pidi olema, kes* `lehmi *joosut* Puh; *ega sa mõni nuuma pul'l ei ole, et sa* `endäle *liha* `säl'gä *tahad;*

pull

suure poosi nigu pulli, tüüüd ei viisi midägi tetä, tuleva, siss mugu anna süvvä Nõo; `mõisan - - pulli olliva nigu püti liha täis Rõn; pul'li omma hullu?, ku nä? kuräss lääivä? Kan; sai sõss är_ müüdüss tu pul'l, nuumatu `kangõ pul'l ol'l Urv; külä lehm mi_lauda läve iihn `müüge, tuu `otsõ `pul'li Rõu; pul'l ol'l är noheldu, tuu ol'l vaga nigu vuun Vas

pull: pul'l Lai, g pul'li Kul PJg Ris/-o/ Juu JMd Koe, pulli Khk SaId Muh Mar Vig Kse Han Var Tõs JõeK Trm/-u/; pull g pulli Hi, `pulli Kuu Lüg Jõh; n, g `pullu VNg Vai mull vie pääl on `pullusi VNg; kui kieb vesi `täieste, eks siis aja ka `pullid suppi `pääle; `vihma sadab `õue `pääle, lüüb `pullid üless, siis tuleb pikk sadu Lüg; poisid pulistavad seebi `vahtu, suured kenad pullid Khk; padu maa, kui sa jalaga astud, pullid tulavad üles VII; On saju ajal veel pullid peal, siis sajab veel kolm `päeva `järge Põi; mida suurema pulli `keegid üless toob [kivi vette viskamisel], seda param meel Muh; Sa `tõmmad nii `kangesti seda `piipu, et pigi pullid käivad pea laest `välja pilti Rei; piim on nii hapu, et pullid peel Phl; pullid keiväd ülesse, kui `sõutasse Mar; pul'la lööb, akkab alles `keema Var; viel pul'lod peal Ris; [merevesi] `kange soojaga aeab `vastu `randa pullid, nagu siebimullid JõeK; luom aab vahu `pul'la suust `välja JMd; pullud vie peal Trm

pull: pull Lüg Jõh, g pullu Põi Rid JõeK Kad Trm Kod(-o) Äks, `pullu Kuu Hlj VNg, pulla Trv Ran TMr Võn; n, g pullu (-l/-) SaLä Krj Emm Mar Var Ris Kei, `pullu Vai; pl pul'lud HMD, `pullud Jõe, pul'lid Amb KJn, pulla? Plv Röp Se võrgukäba, ujuk `linnast `tuodi `pulluid - - `pullud `pääle ja kived `alla ja verk `val'mis Jõe; Tie `vergu `pullule oma peremärk `pääle Kuu; lohe `verkodel on `pullud pääl kase tohost - - `aili `verkodel on `käsnaest Vai; pul'lud `kandavad võrgu täiesti vee peel Khk; Akkame pullusi peale panema Põi; pullud ennem `tehti männa koorest Rid; lestavõrgudel `pañdi kasetohust pul'lud ja suure silguvõrgudel `pañdi jälle korgist pul'lud Ris; pul'lud - - lõigati korgid ja viiliti neid, et nad siledad said, et võrk `kuškile `kiñni ei akand Kei; arvõrgul on tohupullud - - nüid enamb tohupulluga `tihti `võrku ei ole Kad; pullude `peale panemine `ongi rakendamine, pull `peale, kivi `alla Trm; pullod pandasse sõlusse `külge Kod; pulla om tohust tettu, atuss `võrkel Trv; kui sälisse kül'len olliva, siss `panti `pääle pulla, mes `võrku ülevän ois Ran; ati võrgal oma? `väikese? pulla?, sõrmõ pikutsõ? Röp; kõivotohodsõ pulla? - - kõivo tohost keerotõt kokko Se || vahend ujuma õppimiseks ku viijl ojuda? es mõista?, sõss teivä_loest säärtse_pulla? - - noiid `pääle `heitõ kötulõ `hindä ja `mutku õppõ Plv

pull: pul'l g pul'li Khn Aud PJg Tor Hää Koe Pil SJn, pulli Var Tõs Trm Trv Hls Krk

1. kakk, päts `pissed pullid `pandi `seisma, ku nad apus läksid, siis küpsetadi; ahuesine pul'l, ahu ees enne ää küpsetet, siis kui ahe põleb Var; mo emä tegi ikka odra `pulli Tõs; Mia piäb pühädeks ühe pul'li `saia kua tegemä Khn; lapsed teevad liivast `pul'la Tor; räeme `pul'li `tehti, leva tainas, räemed `pañti `piale, `käendi ääred kokku ja `pañti `ahju `küpsema Hää; Täna sai viis `pul'li `leiba `ahju SJn; küll om iluse pulli, ümäriku kunagi Krk

2. klimp jahud, kui näd `niisked oo, siis - - `võtvad üsä `pulli Var; karduled `keevad, lased taenast `sisse, siis `sioksed `pissed pullid Tõs; tehäkse supisse `pul'li nende rasva `vjõndudest, nüüd tehässe `väiksed, luusikaga, `ennemä `tehti suurõd, pio `laiusõd Khn; perenaene - - teind `pul'la `sisse koa [leemele] Pil

pull: pul'l g pulli Mus Muh Mar Han Sim/-l/-/ Hls; pull g pulli Phl, `pulli Lüg; n, g `pulli VNg, pul'lu Kei; pl `pullid Jõh, pul'lod Ris sedelgarõngas `pulli one `katki, sädelga `tarvis sadulseba käde `viia, et pane `uue `pulli `pääle VNg; `pullid, kus sädelga rihm käib läbi Lüg; `pullid on puust `treitud, mõni paneb viel plekkid `pääle Jõh; `telkal oo kõrva pullid, raud_o

kõrudeks ja puu pullid`peale`tehtud Muh; pul`lu`öeldakse selle nupu`kohta Kei; pulli, kellege rihma om`kinni`pantu Hls

pull⁶ *pull g pullu Iis Trm, `pulli Jõe; n, g`pullu Vai kalapõis mina_j ole`mundel kalal nähnd niisugust suurt`pulli, minu`sorme pikkune pull oli sies; `niisukesed`pullid olite neil`kierekaludel sies Jõe; kala rakk [ehk] kala pull Trm*

pull⁷ *pull g pullu Pöi Muh nui kalade võrku hirmutamiseks, mütt ma ole sii küll`pullu löönd Pöi; pulluga`aeti kalad nooda pära`sisse; pullul oo kahe süllane vars ja kabi`otsas, siis`löödi`pullu nooda`randas Muh*

pull⁸ *pul`l g pul`li Jür Plt, pulli Kaa Pha Trm Trv; pull g pulli Emm*

1. naljakas juhtum, vemp, nali *Poisid tegid sääil seikest pulli, et oia alt Kaa; Tee`pul`li, kuniks`noorust on Jür; neiusid pul`lu koos`klunkari pial, küll sai sial`pul`li teha Plt*

2. kudumisviga võrgul *vahest tuleb see asi ede, et pistad kaks tükki kogo, siis üteldakse, et pul`l on sise läind Pha; mõni silm on maha jäänud - - pulli tehnud`sisse Trm; pulli`sisse`jälle tennu Trv*

pulla¹ *pulla priske, lihav pulla poiss Jäm*

pulla² → pull³

pullakas¹ *pullak|as Kaa VII, pullag|as Khk, g -a priske, trullakas suur pullagas mees Khk; Pullakatel meestel oli pailu`jõudu Kaa*

***pullakas²** *pl pul`lakad kakk, pätsike me tahme`siuksid korbu`moodi`asju või pul`lakid teha - - me`ütlemis eike pul`lakad Pil*

pullama¹ *pull`lama, da-inf pul`lata pulli tegema, laaberdama läks`pul`lama pitku külä, et kas suab`mõnda käräkut Kod*

***pullama²** (sa) *pullad mulistades, hooga liigutama mis sa`pullad [suppi] Kod*

pullerdama *pullerdama Lüg|p-/ Kär Krj Pha VII Muh püherdama, vähkrema; veeretama`Lapsel`ussid kõhus, siis laps`pullerdab ja kisendäb Lüg; pullerdasi nõgeste sees, nõgene kõrvetab`kangesti Kär; Verde sõtkutakse odrajahu ja pullerdatakse käe vahel ümargused kähkid Krj; lapsed pullerdasid - -`kätki lähab kummuli Pha; lapsed pullerdavad õues, aavad uru-uppi Muh*

pulli¹ *pungi silmad läksid`pul`li`oinal Pil*

pulli² → pull¹, pull⁵

pullid → pull³, pull⁵

pullikali *pungil üväd on sule sies,`vaine rukki. aga kui`pullikali on, siis mureneb ka pali Lüg*

pullik|mullikas *pul`likmul`likas pullmullikas – Hag*

pulli|lill *kullerkupp pul`lililli`? joba`häitsese? Plv*

pullima¹ *pull`lima, (ta) pul`lib paaritama kui lehm pul`litud saab, siis jääb piim kohe väheas Kse*

pullima² *pullima, (ta) pullib mullitama mere vied pullivad,`kange soojaga aeab`vastu`randa pullid JõeK*

pulline *pulli|ne g -se mulline pulline vesi VII*

pullis¹ *pullis Lüg Khk Pha Pöi Muh Käi Var pungis, punnis`pulske poiss,`paksu`näoga,`pullis`põskidega Lüg; Vanal nii suur lai`pullis pale peal, sure see`paergas veel`õhti ää Pöi; poiss naa vihane, et silmad ühna`pullis peas Muh; paksu`pullis`näuga mees Käi; pul`lsilm,`pullis silmad Var*

pullis² *hakkaja, tragi`kange`pul`lis poiss Ris*

pullisarv

pulli|sarv pl *pullisarved* tungaltera – Kse

pullis|mullikas pullmullikas Iga `oasta `jääti kaks mullikast `kasvama, vahest olid lehmik, vahest `pullismullikad Kei; osteti sügise `aegu niukst `pullismulikaid `kasvama `tal'li ja sealt jälle sis `tehti `ärgadeks Rap

pullistama *pullistama* Trm; `pullista|ma Kuu IisR, -mma Lüg

1. mullitama vahest ajab maa siest vett, siis `pullistab Lüg

2. pungitama, punnitama roamatu lehed pullistavad [kaante vahelt] `väl'ja (on ära kulunud)

Trm

pullistumma `pullistumma väl'ja, viltu vajuma `seinäd on jo `pullistuned Vai

pullitama: *pulli|tama* (-ll-) Phl Noa Mar Tõs Tor Juu Jür HJn Sim Kod Lai Plt KJn Nõo Kam Rõn Vas, -tamma Har, -teme Krk(-tem) Hel, -dama Emm Rei; `pullitamma Lüg paaritama kui `lehmaga käis `pulli `juures, siis käis `pullitamas Lüg; pullitadi `pullidega `lehmi Phl; lehm ei lasegi eese ligi `tulla, me_sa tast pullitad Mar; pullitasid oma `lehmi Tõs; ei see mullikas põle pullitud Juu; mine külasse `lehma pullitama, kui karja ulgas põle `pull'i HJn; nüüd kutsuma tädä ike õhõv, ärä pullitet, pull'i juuren juba ärä käinud Kod; lehm on pullitud KJn; sügise pullit ärä, nüüd tuu `vaška Hel; Kos `ol'li kehvä laoda, es piävä `kül'mä, sääll pullitedi `ildamp lehmä, nii et kevädepuuld `a-prillis tull'iva `vaška Rõn; lehm um vaja är_pullita[?], ma_pullidi lehmä är[?] Vas

pullitama: *pullitama* Muh, `pullitam(m)a Kuu Lüg Jõh mullitama `Päivä`paistel ott `terva `nindagu `kiema, `pullit ja `koprut `enne puu sise menemist Kuu; `lapsed `pullitavad, `tievad `pullisi Lüg; Kiissel kohutas üles ja akkas `pullitama, siis akketi `kurnama Jõh

pullitama: *pullitama* poolima mine pullita `moole kaks ora veel Muh

pulli|vaev (võist) Sa paned kõhe pull'i vaeva leeva `piaie; Kel rähmased silmad on, see on palju võid söönud vai pull'i vaeva Trm

pulli|väanes *pulliväanes* (teat koekiri) – Vig

pullo: kummi, krussi kase tost kisob kruppi ja `pullo, ku lähäb kuumass Kod

pullo: `pullo pudel mene tuo üks `pullo `viina Lüg

pullod → pull^s

pull|paul võrgu ülemine selis neli `päästjäjä (võrgu vettelaskjat) pidi olema, kahess `paadiss sai `päästetud, mihed olid pull`paulass ja `naised olid all`paulass; Mihed olid alade pull`paulass lappamass ja `verku `paadist `väljä `tostamass Kuu

pull|silm pungsilm *pull'silm* - - mis sa vahid Var

pullu: lutsu *akkame* `pullu `viskama; mitu `pullu sa `viskasid Muh

pullu: → pull^s, pull^s, pull^s, pull⁶

pulluk *pullu|k* g -ki (sedelga osa) mõni üiab pakkusi tel'ka pull'ukid Hag

pullu|kala (iminapaga kala) `Pullukala - - sava puold_o `oite `pienikäne, pääpuold_o `jälle `järskü jäme; Kui `pullukala käde otta, imeb kohe `hendäst `sinne `kinni Kuu

pullu|lappaja võrgu pullupaela vettelaskja `pullulappaja oli `mieste`rahvas, mies oli `jälle siis `pullu`paulass, lasi `pullu`paula ja `potskad ja `lieted ja Kuu

pulluline `pulluline mulliline lest `tuhrab `peitu - - `liiva `sisse enese, `liiva kohe kieb seda `muodi, on kohe `pulluline Vai

pullu|mats `pullumats (kala) – Hlj

pullung *pull'lung* g -i võrgukäba – Mar

pullu|pael, -paul võrgu ülemine pael, millele kinnitatakse pullud *mies oli* `paadi `parda `ääress `seisus ja lappas siis sedä `pullu`paula; `pullu`paulale tuli `panna - - `pullud `külgi

Kuu; `pullupael -- sie oli obusesaba `johvidest `tehtud Hlj; su käes on nüüd pul'lupael ja mu käes on kivipael Kei; Võrgu `pialmisen küljen on pullupael, `sinnä `pandassee pullud Kod

pullutama¹ pullu|tama Mus Ris(-l/-) Kei/-l/- Trm, -dama Hi; `pullutama Jõe Kuu Hlj VNg/-mma/

1. pullusid võrgu külge kinnitama üks rüsa `laidik on `pullutamata, `pullud on `külge ajamata Jõe; `pullutamine oli ige `mieste `uoleks Kuu; läksid `võrku pul'lutama Ris; võrgu pul'lutamene -- pul'lud said `külge `pandud, osteti kohe poest pul'lutamese `nööri Kei; pullutamist ja kivitamist ja rakendamist on jo saand mitu kõrd `rääkida Trm

2. veekindlaks tegema, tihendama `asted pulludata ära, merevett äi tule `sisse Emm; pulludas riista ää Rei; uut maja mei poisid pulludasid sii kahelt poold, tihem kui tuba Phl

pullutama² `pullutama VNg, pullotama Ris mullitama vesi `pullutab VNg; küll pullotab `kangeste (kääriv õlu) Ris

pull|vasikas isane vasikas iga kevade `jääti pullvasikas `kasvama Jõh; mis sugu akkab tegema, sugu tegu jäuks jääb, see on pul'lvassikas Krj; Lehmal oli seaste `jälle pul'lvassikas Põi; õhõd oo pul'lvassikad ja teised oo lehmikvasikad Mar; pul'lvassikas, kui suuremaks kasvab, siis on värss Juu; Punikul olli pul'lvass, selle müisime ärä Hel; ku lehmvašk om, siss om ennembide ärä, aga kui pul'lvass om, tollega lähäb `rohkeemb `aiga (poegimisest) Nõo

pulum¹ pulma g pulma eP eL, `pulma R

1. a. abielu sõlmimise pidu, pulmapidustus meil `Miinal olid ka `pulmad, olid mittu `pääva Jõe; `enne `mindi `pulma ja `üeldi, et `tühja `vatsa ja terava nuga `viia `kaasa VNg; `pulma lõppust õli isame `putru, sai sie `süüõdud, siis õli lõpp Lüg; sie `muodi oli, et ikkunalle `kardino ei `tohtind `pulma ajal `panna Vai; See eest `õitku iga mees, et joodud ei käiks `pulmest ees Jäm; nad `peaksid vannigud ka tegema `pulmadeks Khk; ruudi `poolne pulm lõppes `õhta `otsa, siis `mindi peiu `pulma Mus; Astub kannä `peale, tahab mo vana inimese käest veel `pulmi `soaja Põi; lipulised põlled `ollid paljast `pulmde `aegas õöl; mis pulm_se muidu oo, kus põle tüli mette Muh; `peete pitkad pulmad küll, kolm-neli `pæeva Phl; pulmad nago kassimatussed, nii vähike pulm, pühävä `keidi kirikus ja muud `ühhti Mar; nel'labä akkas pulm ja `kestis senikaua kui pühäbä `õhtani Vig; kui juba pulm `täies oos oli, sis akati neid `andid jägama Lih; lauataguse pulm oli `peimehe kodu, `peimehe ees oli kauss, `sinna `pandi raha Han; pulma pial olid ilusad puu kannud, laiad paelad `pandi `külgi, tutid `otsas Var; enne oli viis `päävä pulm, pruudi pulmad olid ise ja `peigme pulmad ise, igäüks `kutsus oma sugulasõd kokku Khn; pulma pääb `peeti vahest nõdal või `rohkem iljem, laalatati ennem ää PJg; mees on `pulmas, obune `põrgus (hobune jääb pulmaajal hoolitsuseta) Rap; pal'jud nüüd ei `piagi `pulme HJn; lapulised lähvad `õhta `pulmi `vaatama JõeK; nad tahavad juanipääval `pulmi pidada JMd; vanasti `tehti `pulmas kõiksugu tükka TÜR; pulma aal [olid] niisugused kiustalaulud, ühed `laitsid `pruuti, teised `peigmest Koe; kolm kord ikke `üeldi maha, ja pialt selle siis olivad pulmad; pulm akkas ikke pruudi kodo `piale, kudu `kiegi `pulme pidas, kas puolteist `pääva kummagi juures VMr; `pulme pidada on kasulik nuorel kuul Rak; kos pulm õli, ike õli lipp üleväl, tõmmati vara kõhe ülesi, et pulm tiäb kokko `tulla Kod; mina olen `kuulnu, et pulma ja matussega mitte üle järve ei `minta, `sisse lähäb, mis muud Äks; vahest `peeti `pulma kolm `pääva ja kauem, kis rikkamad olid Plt; `enne on laalatud ärä ja siis on läind päräst pulm kokko KJn; kunass pulma om Trv; pulmast tulli, pää om purjun Krk; mõnel `olli vašk tapetu, tõi `vaška `pulma Ran; vanast pulman paegati pruudi `põlle, üits kõik, kelle põll `olli, korjati pruudile raha Puh; ega enne `pulme es saa, ku `kosjul es käi Nõo; egä pulma `aigu ol'liva lapulise, seivä ja jõiva ja siss lätsivä omma tjiid Võn; pulman jah, siss `pildsõva toda raha ja mässässivä Ote; ku `pulma

pulm

`minti, küdseti ahutäüis `saia, `viidi mõni kints liha San; Pruudil inne `pulmõ ol'li, `val'miss `koedu_säärtse_linigu? ja `kinda? Urv; ma ol'li rišti tütre pulmõhn, aáni viis `kruugi raha ja kingitüse kah Rõu; tek'e_no maja `val'miss, siss `naakõ_ `pulmõ pidämä Vas; kolm `päivä `peeti `pulmõ, mõlõmbide poolõ `míinti kokko Räp; ka he otsaga pulm pulm, mida peeti nii pruudi kui peigmehe pool kahe otsaga pulmad, esimeseks [mindi] pruudi kodu, pruudi kodu jagati see vakk ära Khk; kahe otsaga pulm, ruudi poolt oli oma liik, peigmehe poolt oli oma liik Kär; pulmalised keisid `kahte vahet, see oligit_se kahe otsaga pulm Mus; kahe otsaga pulmad - - `peetasse nii ühü pikuselt mõlemilt poolt Vig; kahe otsaga pulmad tulid il'lem, esiti pruudi, pärast `jälle `peigme majas, vanasti olid pulmad `peigme pool üksi Mih; `enne läksid `peime majase ja siis pruudi majase, seda `üiti kahe otsaga pulm Aud; kahe otsaga pulmad - - mõlema peres `pietaks pulmad, enne pruudi kodus, sis `peime kodus, `sinna lõpetadaks, kus pruut jäeb `paika Ris; sõss olli iki kate otsage pulma, ürrjätse ja lõpetse olli mihe puul Krk b. pidu, pillerkaar, möll Rotid on jahvekivi laudul igavest pulma pidand Põi; sii oo iga pää nii suur pulm, et `kuulegi, mis `keegi rääkib Mär; mis `pulmõ nuu latsõ säääl tarõn pedävä? Har

2. loomade paaritumisaeg `kissad pittad `pulmi, `laulavad sis `kümnenel `äänel Vai; ei tea, kelle koeral pulmad oo, meite koer `ulgu Mär; koerakari taga ja `peavad `pulma Hää; kohi koer, sij ei lähä `pulma Pal; emane koer piab `pulmi kaua, kolm nädalad Lai; pulman koera `omma kurja, lõhuvu üüts `tõisi, egä üüts taht otsa `pääle karate Krk; kui kassi pulma, kos na kokku käevä, siss om toda `nurglemist pal'lu Ran; ega imäst `kaasi ei_taheta?, ku kassõl umma_pulma?, siss nä_ `rüük_vä Plv

pulm: pulm g pulmu Har(po-) Lei aru, mõistus ega sul `pulmu ei olõ?, ega sa? ei mārgi? medägi ette; Ega_ta `õigõ tark ei olõ?, ta om poolõ pulmuga; tuu ollõv polmulda? Har; mul taat `pulmu om Lei

pulma- pulma- `Vahtisime kaik, ku se suur `pulma`saaja siit `müöde läks Kuu; `pulma`annid - - pruut `andas `lavva taga `pulmalistele, sukki ja `kindaid ja Lüg; peiupoisid ja pruudipoisid, nee olid vanast pulma `loulude `loulajad Jäm; Pulmalagu peab ikka puulatvadest ülemal olema Kaa; esmaba omiku `peigmes `sõitis oma pulma `väega pruudi `poole Krj; Pulmad `peeti vanasti rehetoas, seal oli pulmalaud, mütu `lauda otsastusi; Pulmalaulik oli elatand naisterahvas, `täedis ja `tundis easti `laulusi. Pulmalaulik oli egas `pulmas, see pole pulm onld, kus pole pulmalaulikud onld Põi; siis akati pulmarahvast `välja `pühkima kolmandamal pääval Muh; Egas pulmas oli ikka kiskid, kis pulmatola mängis Emm; läksime pulma `jootusi `jooma Rei; tüdrikod tegid pulma `andisi Mar; pulmalevad olid määratud suured, kahessateist `tol'li `ummes lai, kahessa `tol'li `kindlasti paks, ratta `moodi Vig; kui supp juba laual `toodi, siis oli pulmarahvas kurb, et piab akkama ära menema Lih; `sõuksed ilusad `ehtmed olid pulmaobusel `ümmer Kse; Kõib rinki kui pulmaobu (on uhkelt riides) Han; vanast `viidi pulmakoit - - kaks `leiba, teene nisuleib, teene rukkileib, karbitäis võid, kantsakas liha ja pudel `viina Mih; toores kuusk `vietaks põigiti värava ette, et pulmasaja `sisse ei saa Ris; ku oli see põll lapitud, siis pruut ja `peimes läksid raha üle lugema, pal'lu pulmaraha olid soand Kei; pulmakroon ripub lae all pulmapäe, pulmakroonile pannakse munad, tutid ja lipud `kül'ge Hag; rehetuppa `toodi suured pulmalauad, mis olid kaks `sülda pikad; pulmarong jäi tie pial `seisma, peiupoiss läks talusse küsima, kas `võetakse `vasta Kos; pulma `saega (pulmasaajaga) akkas kiriku minema Amb; ilma pruudita ei `tohtind pulmamajasse `minnagi JMd; ma lähän pulma `juotu VMr; neid pulma `kruanis on `paerga viel `mitmelgi järele, kaks pulma `kruani aampal'gi külles, pruudi ja `peigme kohal, kos nemad `istusid Kad; pulmanali on `niiske, et tegemä kiige ja rübäläss titt

`sisse; pulmasüägid, ommugu õli sült ja kalad, õlu kõrval. siis `tešti `lõuness `pliinu, `õstass `tešti tangu pudro ehk `kiissel kaara jahuss Kod; kui olid rikkamad inimesed, siis oli pulmarongis seitse kaheksa obust Lai; pulmalipp oli punane ja `valge, pia rätikute `moodi. punane ja `valge rätik õmmeldi kokku, si oli siis pruudi lipp, `peigme lipp oli sinine ja `valge Ksi; kui laulatamene `olli laulatud, siss akkas pulmapidu SJn; ku pulmapäevän tulli `vihma, siss üteldi: elu saab ikuline, pidu pilliline Hls; pulmaviin `tulli iks peigmihel muretse Hel; kes esi `sisse läävä, nõu om lapulise, kes `akna `taade jäävä, nõu om esi pulma `vahtja Kam; kui_pulma ol'li?, sõss `viidi pulmakott, `paanti liha ja `leibä ja `sõira ja, mia `kellegi ol' Urv; pruut paänd tõsõ `rõiva `sälgä, pulma `tütrigu kah sää, siss pedi peigmiis uma pruudi sällä takast ärä `tundma - - tuu ol' kõkõ edimäne pulmanali Har; `tatrigu vatsk `paanti kuuma piimä `sisse, lõiguti? `väiku_tük'ü_ ja kuum piim valõti pääle, tuu ol' pulmasüük Rõu

pulma|katsuja kutsumata pulmaline `Pulma `katsujad `käisiväd `pulmas - - üks `pulma `katsuja pahandand, miks `süldi `kondid `võetu ärä `süldist Lüg

pulmaline pulmaline Khk Kär Mus VII Põi Muh Rei Aud Saa Kos Jür HJn JMd ViK Iis Trm Kod hajasalt eL, -le|ne Emm Käi Phl Mar Mär Vig Lih Kse Mih Tõs PJg Tor Hää Ris Kei Rap Juu Pee Koe Ksi Plt KJn, `pulmaline hajasalt R, g -se pulmas osaleja, pulmaküaline kont `voerad - - nied on `kutsumata `pulmalised Jõe; `pulmalised `sõiväd ja `joiväd ja `rääkisiväd ken midä `oskas `naljajuttu Vai; peigmehe poolt pulmalised ning pruudi poolt pulmalised, `kumpki kutsub omad sugulased kogu Khk; toidud iga pulmaline viis ise omale `sõnna `pulma Põi; õllekink toob pulmalistele õlle `välja Muh; väimevakk oli see, mes `välja jägadi pulmaleste käde Käi; ea pikk rong oli pulmalesi Mär; `kimpusi said ainult `peime poolt pulmalesed, ega pruudi poolt pulmaleste `kimpusid `müidud mette Vig; pulmalesed `sõitvad kiriku laulatist `vaatama Tõs; pulmalistel ol'li viinaaur juba pääs Saa; ei tea, kas mõnel on varrulesi `vaaka või pulmalesi `puudu, et mind koa nõksutakse (õeld luksumise puhul) Juu; pulmalised läksid üksteesega tülisse JMd; mina põle päris pulmaline, mina olen lipu-lapuline VJg; ku esimäne laps nuarel `rahval ei õle isä-emä `muudu, siis tä õlema pulmalisse `muudu Kod; pulmalest pilluvad aletulesse väskraha KJn; `õiskap ku pulmaline Trv; pulmalise tulev, silmä sikku pähän Krk; `kõik pulmaliste ja pruudi `rõiva - - varastass [peiuipoiss] ärä ja siss ol'li tennu poodi üless (teat pulmakombest) TMr; `väega pal'lo pulmaliisi ol' kuuh Plv Vrd pulmeline

pulmama `pulmama, da-inf pulmata (-da) Jäm VII Põi Muh Mar Vig Kse Var Aud Hää Ris Kei Juu Jür Lai

1. paarituma, pulmi pidama koerakari taga ja `pulmavad Hää; va kassiraiibe akand `pulmama; eks kassid ole `pulmand seal ja ronind möda `seina Jür; `märtsis akkab see tra'll `piale, `pulmavad niikaua kui augusti `septembri `kuuni (kassidest); koera kuradid `pulmavad `aasta `ringi Lai

2. larmama, kisama mis te `pulmate siin. lapsed suure kisaga `jooskvad Jäm; `pulmasid sä, nõnda et Põi; lennud `pulmavad ja karivad üksteise `seltsis Mar; ah, ole vakka, mis sa `pulmad sii Vig; mis te `pulmate seal - - mis pulmad teil on, et te karjute Kei

pulmama `pulmama, da-inf pulma|ta^o Plv/-mma/, -da^o Krl/-mõ, -dõ^o/ Lei Lut; `polmama, da-inf polmada^o Lut taipama, mõistma ta_i `pulma^o taa lais viil midägi Krl; kas sa `pulmsit kah, kuiss sää, ol' Plv; is `pulma kõnõlda tuu' aigu Lei; ma polma_i.^o määnest tõist kiilt; jovva_i.^o `hüüstele polmada^o, miä kõnõlass; `kõikõ polmass, miä sil'mägä näk'k, tuu kääsiga är tege Lut

pulman → polvand

pulmanadu

pulma|nadu (tegelane pulmas) *pulmanadu*, `peigmes viis selle pruudi taluse, säält ta sai pruudi `jälle, see nadu oli loori all Krj; see kes ruudi laua taha viis, nõnda kepp oli pius, see oli pulmanadu Pha

pulma|naga (tegelane pulmas) *sadike tüdruk `üitse pulmanaaks; pulmanaga laulab änd Mus pulmand* → polvand

pulma|nugija kutsumata pulmaline *pulmanugijad tulevad siis, kui pulm löpeb Rei; pulmanugijad oo pulma `vaatajad, mis ilma `kutsumata `pulma `lähtvad Phl*

pulma|poiss peiupoiss vm pulmategelane *pidivad siis `jälle nied `pulma `poisid `valvama järälä, et `pruuti varastatta ei saa Jõh; pulmapoisteks - - `vööti ikka `sõuksed, kes `kanged loulumehed olid ning sedasi pika meelega, mitte_s ole äkised Jäm; pulmapoisid olid pruudil koa, kaks `poissi oli Vig; `pañdi sink laua peal ja pulmapoisid `leikasid Ris; kõik need pulmapoisid tegid `nal'la Nis; pruut `neitsid ja pulma `poissa piab ühe palju olema Ksi*

pulmat → polvand

pulmatama *pulmatama* Kod Ran, -mma Kan pulmitama **a.** (abiellumisega seoses) küll *niid pulmatavad mitu `päävä* Kod **b.** (loomade paaritumisest) `küündlekuu, *siss olna sutel joosuaig, siss olna neil sij pulmatamine* Ran

pulmeline *pulmeli|ne* g -se pulmaline *Pruut pidi tegema pulmelistele annid* Jäm

pulmendama *pulmendama* pulmi pidama, pulmitama `Enne taludes *pulmendasid mitu `päeva* Hää

pulmitama *pulmitama* Muh Mar Hää Jür HJn JõeK; `pulmita|ma Jõh IisR, -mma VNg Lüg pulmi pidama **a.** (abiellumisega seoses) *juo Padas tänä `pulmitavad, pill `aeva `üirgab* VNg; [nad] *akkavad sügisel ika pulmitama* JõeK **b.** (loomade paaritumisest) *emased `kassid `pulmitavad, `tuovad neid `puegi `tihti* VNg; *kaks-kolm `koera on kuos, et akkavad `pulmitamma* Lüg; *Kiisu on kodunt ära, `pulmitab `kuski* IisR; *koerad - - kui oo pulmitamise aeg, siis `lõhkvad inimesed koa ää* Mar; *Kui ikka kašsid kräunuvad, siis nad pulmitavad* Jür

Vrd pulmatama, pulmutama

pulmitsema *pulmitsema* VII Põi JõeK, `pulmitsemma Vai lärmitsema, kõva häält tegema *pulmitseb muidu, ise_p tia midagid* VII; *linnud kukkusid nõnda pulmitsema* Põi; *mis sa pulmitsed seal jälle* JõeK

pulmkond *pulm|kond* g -konna pulmalised, pulmarahvas *kõik `peime poolt pulmkond akkas siis nooriku `poole nooriku järele `sõitma; ühe vakama maapeal tulid vel'led `vasta, pulmkond jää `seisma* kõik Vig

pulmus `pulmus mõistus *taal ei olõ `pulmust* Krl

pulmutama *pulmutama* pulmitama *saed kõik `tütred ärä ehitet ja pulmutet; suur tugev naene, minevä suvi pulmuteti, nüid tuada titte* Kod

pulp *pul'p* g *pulbi* mull *nüid tuleb ikke suur pikk sado, et pulbid oo vee peal, seda ikke räägitasse* Mar

pulpsima `pul'psima, (ta) *pul'psib* ulpima – Jäm

pulsk, pulske *pulsk* g `pulske Jäm; n, g `pulske Kuu Hlj Lüg *priske* Sa *oled viel vanaldigi `ninda `pulske poiss* Kuu; *prisk näost ja `neskese `ümmärguse `näoga, pulsk poiss; ilus `pulske `õtra ivä* Lüg

pulss *pul'ss* Ksi, g *pul'si* Tor Saa, *pulsi* Jäm Khk; *pulss* g `pulsi Lüg, `pulssi Jõh; *pul'ts* Käi Ris, g *pul'ts|i* Mar, -u Rei, *pul'si* Kei Koe; *pul'st* Har, g *pul'sti* Hää; *puñst* g *puñsti* PJg *keha pinnal tuntav arterite tõukeline laienemine `tohtrid `katsuvad, kas pulss lüüb* Jõh; *pul'ss on inimese kää tuiksoon* Khk; *pultsu `katsuda, kui inime on `aige* Rei; *pul'ts oo inimese iho sees*

Mar; `tohter katsub `pul'sti Hää; pul'ss - - kui õige ruttu lõi, siss ol'li palavik Saa; pul'ts `töötas, aga edasi änam ei saa, vaim läks piast ja `jalgade seest `välja Ris; katsutakse `aiguse `aegus pul'si `löökisi Kei; pul'ss lööb siin käe pial puk-puk-puk Ksi; pul'st, ku ta `välläpoolõ pess, siss koolõit vällä?, ku ta sisepoolõ pess, siss elät Har

pulss: pulss g `pulssi (taim) – Kuu

-pulst Ls soepulst

pulst: pul'st Hlj/-l/, g pul'sti Mär Khn Sim Iis KJn V, pul'sti M T karva-, villa- vm tort, tuust; riideräbal, kulunud rõivas `villane asi ära vanund, siis on pulst Hlj; koeral on suured karva pul'stid kül'jes Mär; `õl'gest pul'stid pannasse ulu `alla tuulõ varjuks Khn; su pia on vanunud ja `saßsis ku pul'st Sim; piä on - - `pul'sti läind KJn; lõnga ärä `vatskunu ku pul'st; karva om pul'stin Krk; villa om vanunuva `pul'sti `möskmisega Nõo; `rõiva sällän ärä lagunuva, sa nigu pul'st kõnnit Kam; Sedä `pul'sti ma enämb `sälgä ei pane Rõn; talvõl saadõti latsõ? `kuuõli, sängü `rõiva pul'st pää `otsa inne Kan; Võta_taa vana pul'st är `akna iijst, ta_m sil'mil jälle kaia? Urv; lina_pidi ilusõ olõmõ, `pul'stõ es võeda? Krl; sa lähät kotust `ussõ nigu pul'st, nõrdsu-nõrdsu sällän; konass sul na pul'sti_sälläst maha kakkõsõ_kah Har; änni sullõ `vahtsõ `hammõ `sälgä, no omma õnnõgi_pul'sti_ `perrä jäänü? Rõu; säänest `pul'sti joht uma raha iijst ei massa? `osta (kehvast loomast) Plv; lina? umma pul'stih Vas; Karuus om nigu pul'sti unik, ku seto näge, `viskass är_ `kuurmahe Röp || sasi kala `ol'li võrgu `pul'sti kisnu, noid `pul'ste aänd arutada Ran Vrd pul'st:

pulst: → pulss:

pulstak pul'sta|k g -ku (lapsenirust) latsõ pul'stak; kae pul'stakut Plv

pulstima `pul'stima Kos Plt, `pul'stima Ran Nõo Rõn Rõu Röp Lut

1. pulstuma karvad on ära `pul'stind Kos; ära `pul'stind, `juuksed nõnna trull'akus nagu `puudli koera perse Plt; Pää vanunu ja pul'stenu Nõo; lammass laudah maka, `ärki `pul'stit villa? Lut

2. tuustima, sakutama Kul'l ol'l kannu pul'stnu, a är? ol'l käest päsnü? Rõu

Vrd pultsima:

pulstinõ pul'sti|nõ Rõu, g -tsõ Kan, -dsõ Krl

1. pulstunud pul'stidsõ lina? es olõ_nii `kal'li? Krl

2. närune tal nii pul'stitsõ_ `rõiva_sälän, käu ku rübäl inne Kan; Tiiä_kas tel parembid `rõivid `sälgä olõ õi_ `panda, et tä alati um sääne pul'stinõ Rõu

pulstitama pul'stita|ma Vas Lut, -mma Har Rõu

1. sasima, sassi ajama sa pul'stitat pääle taad pääd, na `juusõ vanõhusõ sul nii `muudu kokku Har; [juuksed] är? pul'stitadu? Lut

2. pulstunuks muutma tuu kasuk ol'l nii ar_pul'stitõt, kõik' `maaga_kuun ja nõrdsutõt Rõu

Vrd pulsitama

pulstjane `pul'stjane vanunud `pul'stjane lina Urv

pulstjas `pul'stjas vanunud – Hel

pulstu pul'stu närudes inimene – Hel

pulstuma `pul'stu|ma Mär Var Lai hajasalt T, V(-mma), -me Hel; nud-kesks `pul'stunu Hls, `pul'stund Kuu vanuma ja pulstiks muutuma või pulsti minema Vanamihe abe on ärä `pul'stund Kuu; koera karvad `pul'stuvad suvel ää, kui vana `karva maha ei tule Mär; `juuksed - - ammu sugemata, on ära vanund, ära `pul'stund Lai; ku sa `juussit ei sui, siss `pul'stuva ärä Ran; ärä `pul'stunu karva Ote; `hiussõ `pul'stusõva? ärä?, ei saa inämb suki? Kan; Sul om ta pää nii är_ `pul'stunu nigu_pini perse? Urv; `juusõ? omma nii vällä_ `pul'stunu?, et naid ei saa `kuigi

pults

lahuta² ennegu rao kōik¹ `juusõ² maha² Har; villa² `pul'stu är² Rõu; lina² `pul'stusõ ar² Vas; lang `vantsuss vai `pul'stuss Se Vrd pulstima

pults¹ *pul'ts g pul'tsi Saa Nis HJn Sim Trm Plt pulst `juused - - läind `pul'tsi kōik Nis; villad on `kerged vanuma, kui värvid, `pul'tsis teised HJn; takud lähevad `pul'tsi Plt*

pults² *pults g pul'tsi pika varrega nui kalade võrku hirmutamiseks, mütt – Käi*

pults³ → pulss¹

pultsima¹ *pul'tsima Aud Ris HMd Nis Jür JJn Pee Lai Pil, (ta) pul'tsib Plt, pul'sib Juu pulstuma lõngad on eε `pul'tsin - - lõngad `lehtved nagu `ühte Ris; kui `lammad kauaks `niitmata jäävad, villad `pul'tsivad `sel'ga ää Nis; kuer_läb vahel takkude `sesse, pul'sib nad nõnna ää et Juu; selle `juuksed nagu kuera perse `pul'tsind Jür; üks piu jäänd mul viel linu, `pul'tsind ära JJn; pea `pul'tsind ää, ei `soagi lahedaks Pil Vrd pulstima*

pultsima² *pultsima müttama, mütaga peksma – Käi*

pultsitama *pul'tsitama Pee Iis, pul'si- HJn Plt Pil*

1. *sasima, sassi ajama on viletsad kruasid, pul'sitab villa ää HJn; ära pul'sita ära `villu - - ei soa `lahti Pil*

2. *pulstunuks muutma talled pul'tsitavad vana `lamba villa ära Pee*

Vrd pulstitama

pultsjas *pul'ts|as g -a prullakas `pul'tsja `näoga mees Lai*

pulu *pul'u Kuu/-l-/ Saa Sim Urv, pul'o Plv Vas Röp härjavärss; ka kutsehüüuna pisukane pulu Kuu; `väikest pul'ud käisin `jootmas, pul'ul veel `sarvi ei ole Saa; pul'u, pul'u, tule `seie Sim; pul'u, pul'u kutsuti Urv; ta_m viil pul'o, lehmä² ei `võiva nätä Plv*

puluveerets *puluveerets setu – Se Vrd polveridse*

pulvand → polvand

pulvärk *pul|värk Hlj Khk Tõs Pst, g -värgi Jaa|po-/ Khn(puõl-) Tor, `pulvärgi VNg; `pulvä|rk, -vel'rk g -rgi Nõo; pool|värk Mus, puul|värk Krj, g -värgi sadamasild, muul `piene `iega viel `paistab sie `pulvärk, kus all `laevad `ankrus [olid]. ei nüüd ole enam `pulvärki säääl ega Hlj; poolvärgi `juurest paet akab kohe `oiguma Mus; me `uitasime seal [Orissaare] `polvärkis, pisike sadam oli Jaa; Puat jäi `Laobalõ `pulvärgi `iäre; `Kõikis [randumiskohtades] olid puõlvärgid Khn; `pulvärgi `juure saavad laevad `ääre Tor; sai sis ike [lootsiku] `pulvärki tuvva Pst || kivedest `ol'li tettu serände `pulverk, `pulvergi pääl `müidi `rupskit Nõo*

pumakas *pumakas jõmakas, jurakas `ennää, sul aan suure `viske `sel'ga, suur pumakas Kse*

***pumasse** *pumasse VNg, pumassi(e) Lüg Jõh, pumasee IisR flanell minul on sie jakki `vuoder pumasse VNg; `Kuoli `asjad õlid `siutu pumassie rätte `sisse; Pumassiel `tõine puol kare; `Läksin `linna, et `õstada enesele ühed pumassi `püksid Lüg*

pumat *puma|t (-t) g -ti Lüg Kod KJn Krl Plv, -di Vai Rõu Vas; pumma|t (-t) g -ti VII Põi Tor Hää Juu Koe Plt Trv Hls Krk|po-, -di Har; pumad g -i Mär Tõs; pumaad g pumaadi Khk lõhnav võie pumat, `juuksid vai abet `määrisid Lüg; pumadiga `voieda `karva Vai; pumaadi `tehti looma kondi üdist, lõhna õliga õõruti pumaad vahule Khk; aas pia pummatiga üle VII; määrib pumadiga `juussed ää Mär; pumadi eli oo ilusa aesuga - - `pandi `juuste ja riiete `piäle, et ais taga oles Tõs; pumma¹ on, mis tüdrukud pähä panevad, sis teeb `juused ästi `klaantsima Juu; `määris pumatiga piäd KJn; sij¹ om kikk nende `puudride ja pummatide tüü Trv; pummatil om ää ais man, paneb pummatid pää pääl Hls; mi_poi¹s om ka uma `juusõ² pumadiga vällä² `määrinü, ta_m nigu lakut vasik Har; saksa `määrvä² pumadiga `vuntsõ Rõu*

pumba *pumba*

1. *kange, paindumatu tuu sääne pumba müü¹s Se*

2. saamatu, kohmetu *pumba tük'k olt maa pääl; pumba lais* Se

pumba|kaev, -kaju *pumpkaev* `pumba`kaivo on küläski `mitmel, raud torod `käiväd sää|`kaivos, kääpidemest siis `pumbatasse vesi üless Lüg; maal pole pailu *pumbakajusid* Khk; nüid_o *pumbakaod ja meil_o teine kao koa, kust käsitsi `võetasse* Muh; *pumbakaev puuriti sügävässe, siis aab vee üles* Mar; sii `kõrge maa peal oo kõigil *pumbakaod* Kse; *pumba kaeb, kus pump `püsti sees* Nis; *eks pumbakaevul ole kann, mis vett alt ülesse kesub* Juu; *ega pumbakaevud vägä vanad ei õle, `mõisa tegi kõege enne* Kod; nüid om *joba pombakaiv tareläve iijn* Kan; *siin ol'liva jo? pombakaavo?* Röp

pumbanõ *pumbanõ* kange, paindumatu *pumbanõ inemine* Se

pumbats *pumba|ts* g -dsi herneste ja õhuga täidetud seapõis *puhutass `hõngu nii `hernit pandass `sisse, saa pumba|ts* Lut

pumbilene *pumbile|ne* g -se Kse Han Var Tõs tombuline, tükiline küll oo *pumbilene lõng* Kse; *Otsa takkudest ei saa kellegi `lõnga, tuleb jäme ja pumbilene; Jahupudru oo pumbilene* Han; *pumbilene [riie,] arv suga oln, nüid võtab pumbid üles* Var **Vrd** *pumbolene*

pumbolene *pumbolene* tombuline *pumbolene lõng* Mih **Vrd** *pumbilene*

pumbukene `pumbuke|ne Lüg, -kai|ne Vai, g -se (vesikupp vm veetaim) `pumbukene - - rohelised `jusku `õunad jões, `laiad `ümmärgused lehed, `kõllaste `õilidega Lüg; *midä `pumbukaisiga tehä* Vai

pumbul `pumbul g -a pabul `Õunad `alles `pumbulad Jõh

pumbulaine `pumbulai|ne g -se väike inimene – Vai

pumbu|leht vesikupp `pumbu leht `kasvab vie pääl jões - - `kõldased `õiled, `nõnda ku ruos akkab `õilemaie. `pumbu `lehti luom ei süõ Lüg

pumbuts *pumbu|ts* g -dsi jomp, tomp *pumbuts* - - *kisut manu ütekõrratsõl langal* Lut

pummeldama *pummeldama* Rid Han PJg Saa/-tama/ Juu, `pummeldamma VNg; *pommel|dama Jäm VII Kse MMg Pil Kam Ote, -teme* Krk alkoholi pruukima, purjutama *eile me pummeldasime* VII; *meite mehed, need pummeldavad küll-küll* Rid; *Nüid oo naised kua pummeldama akan* Han; *nad olid sää| terve õõ pummeltanud* Saa; *sai `eäste pummeldada, sai `viinä `juua ja õlut* Juu; *pommeldanuvad koos Saare kõrtsis* MMg; *ei tää, kun na pommelten om, nüid om na riipsun puha* Krk; *mes te sää| pommeldide, ku te kodu es tule* Kam

***pummitsema** imperf (nad) *pummitsest ?sumpama `mõtle, kudas näd sii pummitsest, ei soan kudagi paadi `juure* Tõs

pumokõnõ *pumokõ|nõ* g -sõ puust võitoos *pumokõnõ ol'l puust `treitü, sääne hõõrik, pumokõistõ `pahti võid* Kan

pump¹ *pump* g *pumba* Khk Kaa VII Põi Muh Emm Rei L Ris Nis Juu Kos JMd Koe VJg Trm Kod Äks Plt KJn Trv Hls Rõu Vas Se, `pumba Kuu, `pumpa Lüg Jõh, *pumbi* Jäm Khk Phl Lei, *pumbu* Kuu/`p-/ Iis; `pumpu g `pumbu Vai; *pomp* g *pomba* Krk T Krl Plv Röp Se, *pombi* Har

1. vee või õhu pumpamise vahend *Eks sa pane [paadi] `pohja `pääle `pumbu ots, `sengä `pumpa vesi kohe `jälle `väljä, ku sise `anda Kuu; `kaivo pump on sie toro. `kellega `liigutad, sie on kääpide* Lüg; *midä sie tied sene vana `pumbu `puuga* Vai; *pumbiga kaju* Jäm; *Vett otse `purskas pumbast* Põi; *laede peal `ollid pumbad, misega vett pumbati* Muh; *suurevee `laevadel on pumbid* Phl; *sanit pump, nii `raske et Mär; pumbal oo vänt või vibu `külges* Tõs; *Pumba kann lasõb läbi, `prahti vahelõ läin* Khn; *pumbaga kajust on `kerge vett võtta* Saa; *pump on rikkis* JMd; *meil ei õle `pumpu, võtan vett ilma pumbuta* Iis; *minu isa `lasõkis kaevu kaevata, pani pumba `sisse* Äks; [vesi] *lähäb `pumpega siält karja `lauta* KJn; *pomp om `kinni külmene, vett*

pump

ei saa Krk; *vašt`jalga kolm neli`ol`li`kõrge tu pomba ling* Ran; *pomba man`ol`li küll serände`väike londsik, aga ta_m kuevass jäänu* Nõo; *meil om`kerge pomp kao pääl,`tuuga`pompa vai päiv`aigu* Har; *väega rassõ pomp om, ei jõvva vett`vällä lüvvä?* Plv; *mi`kasvi suurõst, ni näe es pumbaga`kaivo* Se

2. kalamütt *tõine ajas sääld iest`selle`pumpaga kalad ette,`niskene pump õli`tehtud* Lüg

pump² *pump* Mih Kod, g *pumbi* Muh Kse Han Var Tõs Hää, *pumbu* Aud Trm Plt KJn, *pumbu* Lüg Jõh, *pumpu* IisR; *pumpu* g *pumbu* Vai

1. nupp, pung, mugul *sie`aasta on pali`kartulil`pumpusi* Lüg; *kartul kui saab`õileda, siis on`pumbud`küljes,`neie`pumpude aig on nüüd* Jõh; *õie pumbud* Plt; *puiel on suured pumbud juba, lehe pumbud, kase pumbud, nüüd korjatse viina`sisse; Ihu`piäle ajavad`siuksed ümmargused paunad - - [neid] saab suetsetud ummohaka`pumpudega* KJn

2. tomp, jomp, tük *jahul_o pumbid sehes* Muh; [lõngal] *taku pumbid sehes* Kse; *Jahu pudru sihes oo pailu`pumpa, olas pidan paremini`lopma; Ma seda`pumpi lõngast ää ei saa* Han; *arv suga oln, nüüd võtab pumbid üles* Var; *jahud läin`keetes`pumpi, jahud leemes`pumpis kõik* Tõs

3. tutt vüö vüöl ja vüöl`niskesed`pumpud rippusivad; *sukka`paelad lettisime, siis olid nied`pumpud`otsas viel* IisR

4. kõrvits *ennemast meie panime ike pumbud - - neid`kasvis ühe kül`les mitu tükki* Trm

5. käbi *männa pump; kuuse pumbid* Hää

6. (suurte lehtedega jõetaim) *jões`kasvasid viel ilusad`pumbud* Lüg; [lapsed] *tekkõd`puused jalad`alle`pumbule* Vai

pump³ *pump* g *pumbi* Põi Muh Hi(*pumba*); *pomp* g *pombo* Kod

1. kalamari *pumbid`võeti kala seest`välja* Põi; *tule ma anna`soole`pumpi; taad sa`pumpa* Emm; *ahvenade`pumpi`sööda* Rei

2. kalapõis *särgedel oo nii kõvad pumbid, kui sa jala all lööd, teeb nii suure paugu; räimel`pumpi ei ole, räimel oo neelu* Muh

3. kala sisikond *pomp`võetse`välja, till ja sualikad ja kurgualune`võetse`väljä kala sidess; puhassama kalad ärä, võtama pombod`väljä* Kod

pump⁴ *pump* g *pumba* uhmrinui *huhmõr`ol`l all, a pump`ol`l pääl, pumbaga`lüüdi pääle; nõdirmõ küleh`ol`l pump, sis tõmmati pumbaga`huhmrõhõ* Se

pumpama *pumpama* Se/-mma/, da-inf *pumba|ta* SaLä VII Põi Muh Mar Mär Kse Han Tõs Khn Tor Hää Saa Ris Nis JMd Koe VJg Iis Trm Kod Plt KJn Trv Hls/-me, -te/ Võn, -da² Rõu/-mma/ Vas Lut, *pumpada* Kuu VNg Lüg Jõh, *pumpa* Hlj Vai; *pompama*, da-inf *pombata* Puh Nõo Ote; *pompamma, pomba|ta?* Plv, -da² Har; *pompame* Krk, da-inf *pomba|te* San, -de² Krl

1. *pumbaga töötama äda`vaevu`joudasimme`pumpa vett, et vesi ei tehend`liiga* Hlj; *lohvid`lasta jõkke, mehed siis`pumpavad* Lüg; *Rattakumm on tühi,`tarvis täis`pumpada* Jõh; *pumpas kajust vett* Khk; *Pumpa ratas täis* Põi; *vett pumbatse paadist`välja - - suurde`laede peal oo suured pumbad* Muh; *tule`aita koa pumbata, ma olen väsind juba* Mär; *Jaän pumban kau tühas* Han; *mine`pumpa`loomele vett* Tõs; *vesi on`val`mis pumbatud* Saa; *kui kaev põle ias korras, siis on pumbata`raske* JMd; *puuvenel pumbati vett siest`vällä* KJn; *nüüd om vaja vett pumbate* Hls; *läits kajo manu, pombass vett* Nõo; *pombatass renni`pääle vett,`renni`müüda ta juušk, kohe vaja* Ote; *mine vett`pompamma* Krl; *är pumbaku nii pal`lo, üle juušk* Rõu; *pompsi vij`är?* Plv **Vrd** *pumpima*

2. (rehepeksmisest, pahmamisest) *akkame`reie`pumpama* VJg; *obustega`pumpasid`piale,`sõitsid`ümbel`lademe* Trm Vrd *pompama`*

3. uhmrinuiaga *tampima`läk'i`terri`pumpamma* Se

4. pilti välja *pressima`akkas`mo`kääst`raha`pumpama* Khk; *kis`kaval`ol'li,`see`pumbas`teise`käest`raha`puha`väl'la* Saa; *Ta`vanainemise`käest`-`kõik'är_`vällä`pumbanu,`miä`pumbada`* and Rõu

5. (alkoholijoomisest) *jällä`täis`enese`pumband,`seese`püstitgi* Mär; *see`ennast`õlut`täis`pumpand* Plt

pumpel *pumpel`g`puple`käbi`Männal`ja`kuusel`on`pumped;`Kis`seuke`väike`matsakas`inimene`on,`õeldaks`ka`jusku`pumpel* Hää

pumpima *pumpima,`impers`pumbitase`Khh,`pumbida`Rei,`pumbidaste`Jäm`pumpama`lohviga`antase`luhti`toukrile,`pumbitase`toukrile`inge`käde`mere`põhja`Khh;`kajust`pumbida`vett`üles`Rei*

pumpis *pumpis`Jaa`Muh`punnis,`pungis`kalad`-`nii`lihavad,`et`otse`pumpis`Jaa;`karuusid_o`pumpis`kõhtudega`Muh*

pumplene *pumple|ne`g`-se`Kse`Var`Aud`tombuline`pumplene`lõng,`taku`pumbid`sehes`Kse;`lõng`oo`pumplene`Aud*

pumpma *pumpma,`ma`pumbi`hüplema,`loksuma`Mjõtu`tuüdi`sai`[paadiga]`Silmävahel`pumpi`Khn*

pumpur *pumpu|r`g`-ri`pung`uibubinide`õunapuude`pumpuri`Lei*

puna *puna`Kuu`VNg`Lüg`Vai`hajusalt`eP,`Trv`Hls`Hel`Võn`Ote`San`V;`p`punna`Võn`San`V*

1. a. *punane`värvus`ku`päiv`luoja`läheb,`siis`puna`kumab`taga`järele;`päivä`tõusu`puna`joba`taivas`Lüg;`õhtane`puna`tähendab`tormi,`oomigune`sadu`Khh;`tule`puna`loi`seina`piale`VII;`kuldraha`sinna`piäle`-`siis`oli`puna`kadun`nahapõletikust`Var;`taevas`ajab`puna`üles`Sim;`õhta`puna,`kui`päiv`luuja`akkab`minema`Äks;`koidu`puna`on`taeva`pial`Lai* b. (näo punast, õhetusest) *ütles`ninda`ilgest,`et`mul`ajas`aiva`puna`üles`kohe`VNg;`siul`ei`ole`puna`poskil`Vai;`Kena`tüdruk,`neiu`puna`alles`palges`Pöi;`puna`kergib,`inimene`vehastab`Käi;`puna`paledest`ää`kadund`kõik`Mär;`see`üks`kahvatand`inime,`et`täl`põle`puna`ühti`Vig;`äbi`ja`irm`ajavad`puna`põski`Hää;`nägu`keik`paistetan`ja`elletab`punaga`Ris;`tal`veel`puna`palges,`ega`ta`viel`sure`JMd;`puna`tõuseb`näusse`Koe;`ma`õlin`priske`inime,`palged`ilosad`punased,`aga`jumala`puna,`jumala`luodud`polnud`värvitud`Kod;`puna`tuleb`jälle`palgesse`Plt;`sul`om`joba`puna`põskin,`nüid`sa`saad`iki`terves`Hel;`illuss`puna`om`latse`näol`Krl;`iluga`ei`ehitädä`maia,`punaga`ei`keedä`putru`Har*

2. *punane`viin`päeva`niideti`ja`õhta`joodi`siis`seda`maaribe`puna`Kaa;`Puna`joodi`kodu`ja`joodi`kõrtsis`Pöi;`viin`oo`see`jaanibä`puna,`kõik`toovad`eesele`jaanibä`puna`Mar;`maarja`puna`oo`viin,`tuuasse`perele`perenaese`poolt`Tõs;`muarjapääväl`jõid`muarjapäävä`puna,`siij`õli`näil`viin`Kod;`naese`käesive`küindlepäeväl`kõrtsin`puna`jooman,`punast`viina,`et`põse`punatsess`lääss`Hel;`kapst`maarjapävä`enne`päävä`tõsõngut`juuüdi`punna`-`et`siss`om`ää`terviiss`Võn;`tulõ`punna`juuüma,`saat`punatsõ`põsõ`Plv;`Kapst`maarjapäiv`juvass`ka`punna,`midä`punatsõmb`viin,`toda`tervemb`ja`punatsõmb`suvõl`inemine`om`Räp*

3. *naistepuna`vm`taim`punad`ep`tee`[õllele]`nii`santi`maitset`[kui`porsad]`Mus;`punadega`värviti,`kasvass`mõtsa`all`ja`tj`veeren`Ote;`punnege`saa`pruun`verrev`San;`puna?,`verpjatsõ,`äelmu`tsäuga`kaupa,`noist`saa`kirsiverrev`Kan*

4. (mingi punane putukas) *puna,`vahest`vee`sees`oli`neid`Jäm;`üita`puna,`kui`lammas`sene`sesse`sõõb,`siis`ta`sureb`ära`Emm;`puna`pidi`loomä`haigeks`tegevä`Phl*

punadus

5. **a.** veri ma lüü sul puna `lahti Saa **b.** menstruaatsioon naiste punad on kuu `aigus Khk

6. kasvaja puna - - kasuss `ütsku `liisna liha, pää_päl vai `palgõ_päl; punaga lihm, kon tahat (kuhu tahes) sääne puna kasunu? Lut

punadus punadus g -e punetus veripaese - - suur punadus on Kod

puna|eliline punakas näed kui punaeliline see luusa su `selgas oo; tuura kalal `olle punaeliline liha; merivaik_o sihest ühna punaeliline Muh

puna|hein (taim) **a.** pune seda puna `eina piab olema, ku seda ei ole, s_on vorst paha VNg; minu äi, sie `suitsetas tubakuga segamiste puna `eini. neid `kuivadetta ja `panna `vorsti `sisse, `annab `vorstile üvä magu Lüg; Punaein - - on ia `aisuga, tehasse tied ja `pannasse `vorsti `sisse IisR **b.** naistepuna Puna `heinä tie_o `mitma `haiguse `vasta Kuu; naistepuna [ehk] punaein Krk

punakas punak|as g -a Lüg IisR Sa Muh Phl L Ris Rap Jür Amb JJn Ann Koe VJg Sim TaPõ Plt KJn; punak|ass Har, g -a M(-ase) Ran Nõo San, -adsõ Plv; puna|gas Vai, g -ga Khk Rei, -ka Kuu

1. veidi punane, punasevõitu paat (värv), punakas on vähä, aga punane just ei õle; `pandi `ahju `märjad `villad, et ta `audus säääl, siis `tõmbas `niskest punakammast Lüg; `val'kja koorega punakad `tuhtlid Jäm; koidukoht akab punakaks `lööma; kinad punagad ounad Khk; nasina puu, punakade `marjadega VII; `kimblil_o allid ja `valged karvad punaste seas, vanas eas läheb `valgeks, `noores eas_o punakam Jaa; mõnel_o punakad `juused Muh; punakast `karva leet Phl; Ellal oo punakad paled Kse; mis `seoke punakas oo, see tuvakas oo `kange Mih; irtv oo `seoke punaka karvaga Aud; `võtsin õhe punaka õie Saa; `riidel on punakas jume `juures Ris; puu on lüli, kui siest on nisuke punakas ja `tihke, sae võtab kohe `kinni Amb; madalad turjakad mehed punaka `juustega JJn; nahk lüeb punakast Sim; punaka `näuga Trm; kanarbikud panime patta ja `keetsime ärä, sis tuli nisuke punakas vedelik Pal; punakad lilled on väga käreedad, kui tuuasse matussele Lai; vene `saapad, nad ol'lid siukst punakad KJn; ta (korp) tahab ike nõnda kava [küpseda], ku punakasess vähä päält lüüb Hls; `üits tul'li punaka obesega Krk; massa `karva rõevass `ol'li nisuke punakass nigu mass Nõo; punakadsõ? saiva? [lõngad] Plv **Vrd** punakjas

2. (liitsõnalistes värvinimetustes täiendsõnana) Sest `karvast saa arugi, mis ta on, `õige sinine ei ole, on `jusku `lilla vai punakassinine `teine IisR; `üilge `karva, sedine punakasal' Jäm; `tüiuús oo punakasruuñ Mus; punakaskollast sai lepakoortest ja paaksipuu koortega Rid; Poakspuu ja tominga marjad on niisuksed punakasmustad Jür; Noored käbid olid, siis jäi punakaspruuñ värv Amb; küislilled on natuke oraansikad, punakaskollased, pruuñ südä sees; sired on esti punakaslilla, pärast lääb `val'kjamast Lai

***punakjas** pl punakjad punakas noored käbid on kuusel punakjad Tor

puna|kurguke leevike leeviksed, neid `üitakse veel punakurguksed LNg

puna|lill punalil'l naistepuna – Krk

puna|lind leevike `pihlaka `marju `süüvad `talve nied puna `linnud Lüg

punama punama hajusalt R eP, Trv, `punnama Kod punetama, punasena paistma kui päiv punab `uomigull, siis torm on tulemas, kui aga `ehtul punab, siis on ilusa `ilma `luota Kuu; ku murakad õlid `küpsed, siis - - sie suo kõhe punas Lüg; oomigune punamine `eetaste `vihma `tooma Jäm; Kui `päike `looja `minnes `kangest punas, siis tuli tugevad tuult ja `tormi mõne päeva pärast Põi; kui taevas punab, siis teab `kanged `kuiva Muh; pihelgad oo tänabu nii `marju täis, üsna punavad Mär; taevas punab, tulõb paha `jõlma Khn; koit akkab punama Juu; väila iar punab nendest `lilledest Koe; minev `aasta oli sie koppel, punas (rohtu ei kasvanud)

VMr; *punab näust et nõretab Kad; õunad punavad Trm; eenäm `piäskese `silmi täis, muko `punnab Kod; küll oli pal`lu `pohle, kõik mättad punasid Lai; toredad ilusad kleidid `tehtud, punavad Plt; taevass punab Trv*

puna|mäts (teat seen) *punamütsi om päält verevä, puraviki sugutse Ote*

punane *puna|ne g -se R eP, -tse Vig Aud KJn Kõp M uus T; puna|nõ g -sõ Khn, -tsõ, -dsõ uus V*

1. a. maasika, vere vms värvi, verev kui `laiva nägi *punast tuld, siis juo ties, mida sie tähendas VNg; näid `tütrikuid ja `naiste`rahvaid õle küll, ke `värvivad oma põsed punasest Lüg; Kuda sie supp `ninda ilus `piedi`karva punane tuli IisR; läks `ninda punasest just kui `keidetü krabu Vai; vere`karva punane, see on siis keige punasem; kas sool läks ari punaseks (kas sa vihastasid) Jäm; Uuled punased kut kirsimarjad Pha; Kui [kirves] `valmis on, siis ma karasta ää, aja punaseks (tulikuumaks) ja kasta vee `sisse Pöi; madarapunased siilikud `tullid, sehused, mis ole ergud punased mette Muh; punase `näuga oli Käi; teen su `persse punaseks (annan vitsa) Mär; punane kui `lõune_polt õun Vig; karjamaa läks punasess (rohi kõrbes ära) Kse; `peigmel olid punased viinad ligi [kosja minnes] Mih; Miks sio silmäd punasõd on, `nuüsid ve Khn; kui kalal oo lõtused punatsed, siss ta oo alles `värske Aud; punase põsedega tüdrik Hää; `tõmmasin punaseid `marju `sülle Juu; kui tikud tulid, sis nad olid nisused punase `peadega Kos; lapsed armastavad punaseid `kleita JMd; mokad punased nagu ahvi ära süend Kad; külmaga läksid käed punaseks Sim; seid näd `erme ja ubasuppi ja kesiss `leibä, tugeväd ja punased mehed kašvid `väl`jä Kod; põuaga on pääv punane Lai; kui kida on, sis tuleb punane lõng `ümmer käe siduda SJn; punased nõõrid käisid `ümmer `kijru (mulgi kuuest) Vil; paluka varre `panti patta `kijma, lätsivä punatsess Trv; lätt sinna punatsese `majja Pst; võta punatsepit [marju] Krk; põse punatse ku ubine Hel; taar om jo paremb ku õlu, kae rahvass `ol`li taariga nii punane ja tubli Ran; kõrva om ärä kül`mänuva - - punatse nigu vähjä pään Nõo; siss ollu `väega suur tähesadu ja lumi ollu nii punane nigu veri `õkvald Võn; `tütrigul omma? punatsõ? põsõ? Urv || pilt Vanasti keis emastel talve läbi see villakaarimine, nõnda et kaarilaavad olid üsna punased Kaa*

b. (karvastiku kohta hrl:) punakaspruun kaks punast `lehmä Vai; `osti ühe punase `veise Kse; üksvahe oli punane kari Pär; punase `piaga, punast `juused on Ris; meil on mitu punast `lehma JMd; punase `juustega inimesed olema kurjad Sim; `sõitis punaste obustega Iis; punased `juused on kõige `irmsamad Plt; punane ärg `ol`li Punu KJn; punane pullike, jõhvine lõjake = kuremari Nõo

c. (taime- ja loomanimetustes) punasi oravaid ei `kolba `ästi `lasta Jõe; punast ärjabad kasvatavad põllal Khk; üks ainuke vakk punasid roosi `tuhlid oli `toodud Pha; muist_o punasid sibulid Muh; Suurde purjulaevadel, mis käist - - punase puu pakkusi toomas, olid ees mõlemas külgis poordi luugid Emm; mustad `soostrad ja punased `soostrad Kir; teesed sipelgad oo punased - - neid punase sipelga mätti on küll Tõs; veeke punane, mõned kutsuvad viulid, mina pidasin järjest neid, aga tema `tahtis paremad maad (teat kartulisordist) Äks; pikä punatse - - loga kardule, `valge ihuge, `siantse suure ku luisa Krk

d. (muudes ühendites) pidid `liisku menema, meni sai punase passi, pidi ema `toitjaks `jäama Rei; punane vašk oo `setke kraam Mar; `valge narits um lehmä nisa siseh, kui verd tulõ, siss om punanõ narits Plv || (rahatusest) `riede `õhta tuli kodo, ei õld punast koppika Lüg; mütu `aega pole punast `rossigid näind Kär; Pole punast penni inge taga Kaa; mitte `ühte punast `kroósi mul ei ole Juu

2. subst **a.** punane värv; punast värvi ese või olend sellel oli sinise ning mustaga `tehtud, sellel pole punast olnd (leinaseelikust) Ans; Vanad mehed `rääkisid, et uht äi `sallivad punast, punane ajand undi vihale; Siis on punane kena küll, kui punane `sõuke tume `võitu on Pöi;

punaoim

punast`tehti`metmet`moodi Vig; Punast sai lepakoodega Hää; Sai see lapp`val`mis, siis`kooti punasega Amb; vanast oli punast küll näha Sim; sammal`ol`li ja kasekoored ol`lid ja - - kiik korjati metses ja`tehti lillat ja punast Vil; kui sa ommen oma punatsege kohekile ei lää, siss anna mulle puud kodu vedäde (punasekarvalisest hobusest) Hel b. veri kõhisin kõhe punast`vällä; lei`ninda, et punane`juoksis Jõh; punane`lahti (veri jookseb) Ans; nuga läks vähä`sõrme, kohe oo punane taga PJg; ta pani teesele nõnna, et punane oli taga Ris; annan`sulle nii, et punane näost`väl`ja tuleb Koe;`andis talle nii, et punane`välkus juba Plt c. hrl pl (menstruatsioonist) kel punased ei`juokse, sie ei õle`terve`naiste`rahvas Lüg; punaste ajal ei tohi`tõstada midagi`rasket Jõh; naeste`rahva punased`joosvad Tõs; tal on punased Koe; punased jooksevad Ksi; vanasti andive latse emäle`viina, siis akasive punatse`juuskme Krk d. leetrid punased`riksid rinnad ää KJn

3. (punakusesusest) tuli uss, pisikene uss säendab`üese, kui`luamad`süevad, siis`jäävad punase; siin on`lehmad punaselle surd VNg; lehm on punasel, kuseb punast Lüg; ostad majald looma, kes pole sene karjamaa rohuga õppind, akab punast kusema Käi;`maarja jääd`antasse lehma`sesse, kis punast kusevad Mar;`veised on punases, kusevad verd Vän; karjane ei tohe pihlaka vitsaga`lehma`lüia, lehm akkab punast kusema Hää; piibutuüid (teat taim) on punase`aiguse`vasta Juu; siin karjamal oli niisukene rohi, mis pani lehmad punasesse Amb; lehm on`aige, punass kuseb Kod; mineva`uasta oli siin`nurkas palju punase`aigust elajatel Ksi;`tihti loomad jäid punasesse - - naised ka`tiatsid selle`kohta`rohtusid Lai; punase tõbi on`lehmädel KJn; lehm`kussi nõnda punast ku`sel`ge veri Krk

4. kommunist punased vottasivad`selle tüökoda üle Hlj; kui`sakslased siit`vällä`läksivad, siis punased tulivad`sisse Lüg; ma ei õle punaste`vastane õld Jõh; mees ise arvatud punane olavad Khk; punased pidid kõik need raamatud ää põletama Mar; sie oli esimisel punaste aal VMr; siss oless punatse ärä`võitnuva San; punatsit, naid kutsi? tibllass Rõu; Põdra`mõtsa ol`li`jo`punadsõ ar`taannu? Vas

puna|oim roosärg punaoim - - ruun eläse, temä om`seandene, temä järve`puuile`väl`lä ei`läägi Trv

puna|paiu pääsusilm Punapaiul oo sehuksed punakasliinad õied Han

puna|pea 1. punased juuksed; punaste juustega inimene`Neiu, kel on punapia, sel ei ole süda ia Lüg; Punaste`juustega poiss oli,`üüti punapea Põi; punapeal on`juused punased Juu; punapea poiss VMr; nii punakad [juuksed olid], siis seimati, et see on punapia Lai

2. (punase kübaraga puravikkudest) üitskõrd ma sai korvi tävve punapäid, kõik ilusa noore, pikä varre otsan nigu nupu; miä küdsäsi nuu punapää ärä Nõo

puna|peet söögipeet`meitel keedeti puna`peeta Muh; süägi punapiädid õlid muan Kod

puna|perse roosärg punaperse, ruun eläse Trv; puna`persed om kah särje`muudu, aga na om suuremba, punatse`oimiga Ran

puna|pugu leevike Punapugu on suur tugev`kotsis`moega lind Põi

puna|põskin punapõskne ilus laits, puna`põskin nindagu Krk

punase|kirju punane obune,`valged`viõdid`ulgas, sie on punase`kirju VNg;`enne õli`mustakiri ja punasekiri kari Lüg; punase`kirjud pailad Ans; Kena punasekiri`kampsun oli üll Põi; olid seokst punase`kirju vööd Mih; neil oli igat`sorti`lehmasi, punaseid ja punase`kirjusi HMd; punasekirju eläjäs aia taga KJn

punaselt punasena siis tuleb`vihma, kui`päikene`ästi punaselt`luoja lähäb Amb

punastama punast|ama Kuu VNg Jäm Khk VII Põi Muh Käi Rei Mar Mär Kse Tõs Tor Hää Ris Jür JMd Koe VJg Sim IPõ Plt Trv Ran, -amma Lüg Jõh, -eme Hls San; (ta) punassab Kod

1. näost punaseks minema *Punastab* `nindagu nuor plikka Kuu; küll tämä punasti VNg; *punastas* *εε meele pärast* Khk; *Võttis kohe tüdruku punastama* Pöi; *inimene vehastab, siis punastab* Käi; *tal oo äbi, punastab* Kse; *näe, kui `kohkun tä oo, punastan* ää Tõs; *See punastamine käib `kähku ja kaub `jälle ära* Jür; *tüdrukud on `kerged punastama* JMd; *akkab `riakima, punastab* ää VJg; *punastas nõnna, et kõrvuni läks näost punasest* Lai; *kui `aavavalt midagi `ütled, siis punastab* Plt; *ei ole vaja punaste* Hls; *punast - - läits näost vereväs* Ran

2. punaseks tegema *punassab, õõrub uule`pulka* Kod

punatama *punatama* Muh Var Iis *punetama küll taal_o punatan põsed* Muh; *koit punatab - - pilvete alt paistab* Var

puna|taud (hrl sigade) *nakkushaigus punataud - - lüüb `nisksed punased pläkkid `pääle - - vähä on, kes jääb puna`taudist siga elämä* Lüg; *kui siga jääb puna`taudi, sis `katsu, kust saad nõgesid ja pane `siale `ümbär* Jõh; *punataud_o sigade `külges* Muh; *kui siga on punataudis, siss ihu on punakas roosa, ei söö ja viriseb* Saa; *punataud oli - - pakuti ainult `rõõska `piima, kui ta (siga) juba seda võttis, siis sai `terveks* VMr; *Meil õli tänavude siga punataudin* Kod; *tsia? `kasviva_`häste, es olõ_puna`taudi ei midägi* Röp

puna|tõbi 1. *punataud Punatõbi - - teeb siad punase lapilisteks* Jür; *ärä juba siga `lõpsi punatõppe* Kod

2. *punakusesus ku punatõbi on, sis loomad kusevad verd* Vän; *kui lehmäl punatõbe oli jälle, sis `võtsid üheksamad `liiki `rohtu* Ris

pund *pund g punna* VII Hää Tür Äks KJn SJn eL

1. *kaalu-, mahu- ja mõõduühik ma `ostsi punna `suhkurd* Hää; *sai ka ike pund [kalu] kõrraga `kumpki* Äks; *Vanaste sai paar `punda linu käsitsi päevän ärä ropsit* Trv; *tüdrukide palk `olli `väike - - pund linu, kolm `nakla `villu ja kümme `ruubelt raha* Pst; *ema viis porsti `Ände talule `panti, siss sai punna `suuļa* Ran; *`ol`li jäl`e paks, viistõist `punda `kaalse* Nõo; *lina `kol`kmine `ol`le rasse tüü, konass sa jõvvat punna linno ärä `kol`ki* Võn; *pund ol`l katškümmend `nakla* Ote; *Ku_nää? omma är rabatu? sõss pandass `punda, punnõn viiäss `liina* Urv; *üts pund om puul` `puuta* Har; *kae_kos tul`l kürvits, tuu ol`l üle punna* Rõu; *`hainu ostõtass punnaga, punna `viisi* Plv; *mul kol `punda - - linno* Se

2. (pilvetombust) *Kui taevass - - pundasi ka seas on, siss võta mait ja mine lina külma* SJn; *Linna külvete sõss, ku taavaäs ol`l punnõh ja kolkme* Röp

punda *kängu, kiduraks ta_m kõgõga `punda jäänü?* Plv

pundak, pundakas *punda|k* Äks, g *-ku* Nõo/-i-/,-gu Rõu; *pundakas* Muh *pundar tal `olli umalud ikka `piske pundakas* Muh; *põgsi om pikembä, kleit om lõhemb, laits nigu puñdak jälle* Nõo; *Taa `rõivapundagu võit är_nukka visada* Rõu

pundal → *pundar*

pundam *pundam g -i* Jäm, -e Krk

1. *komps, kandan keisid suurte `pundamidega* Jäm; *küll om igäven `pundam, rasse asi* Krk

2. *kaltsakas, näru `pundam om, kes rübälin käü; vana `pastle `pundam* Krk

pundame → *punnama?*

pundane *punda|ne g -se* vahariidene *`pundane laudlina* Vai

pundar *pundar g `puntra* Jäm Khk *Kaa Lää Tõs Ha Jä Kad hajusalt I, Plt Rõu, `pundrõ* Har; *`pundar* Kuu, *puntar* Nõo, g *`puntra*; *`puntar g `puntara* Kuu RID; *`punter g `puntre* Saa KJn Trv Krk Hel; *pundal g `puntla* Muh; n, g *`puntara* VNg, *`puntra* Vai, *`pundre* Röp; *sisseü `puntrahe* Röp, ppl *`pundrasi* Vai

punderbant

1. punt tihedalt asetsevaid või kokku seotud esemeid; ka nõöri-, lõnga- vms sasi *minu mies käis [heina] tegemas, `suured `puntrad `tassis `üksi`päini `paati; Vahel `juhtus, et `pullud `läksid `puntarasse Kuu; leppi `raiusima ja `toima kodu, `puntar `seljas VNg; `villad kõik kokko `tamberdettu, ühes `puntaras Lüg; Köis lappati kokku ja `õhjad ja, siis ei mend `ilmaski `puntara Jõh; `katso, midä nei `riide `puntri sies on; `toivad ago `pundrasi Vai; nõörid olid `puntras Khk; Seaste said rugid puhas pundardeks siutud Kaa; kui linad ropsit saavad, siis pannasse `puntla, lina `puntlad Muh; ma sidusi `riided `ühte `puntrasse kokku Mar; `pandi suured `puntrad liguma (linadest) Vig; tõi ühe `puntra `kaltsu Kse; kui mesilinnud eidavad, siss on `puntres koos; lõng - - kerimise aig lähab ikki `puntresse Saa; `puntrade `viisi Ris; õled `seoti `puntrasse, `väiksed `puntrad `tehti, `väiksemad kui rukki vihud Kei; voolid olid `persse taga, kaheksa `vooli oli `kummagis `puntras Juu; aluskuub, siis ika tegin niukst `sured sakid `alla, inime `tahtis niigu üks igavene pundar olla Kos; `viskasin `puntra õlale ja läksin minema JMd; kui saab loog `võetud, paneme `puntra, viime kuhja `juure Ann; `sioti nad `puntrasse, lina liesikad, nendega sai siis `müia, `tehti kaheksa kilused `puntrad Koe; `puntraga eina `kanmine õli kua `raske tüü, võta pundar `sel`ga, vii kuhja lavasse Trm; kroussid olid [seelikul], nigu pundar oli tagumiku peal Pal; kolm `puntert tõin metsäst `rohto `väl`lä KJn; tule, oksa `punter kähen Krk; Latse om - - kujunu nääri kuuse kõik puntrade pannuva Nõo; kos nõu `nardsu `pundrõ? siist omma jäänü? Har; Naha `parkmises koräie - - paiu ja tammõ `kuurõ, kuivatõdi `häste är? ja kõödeie `puntrahe Röp || piltl keeruline olukord, jänn jäi oma asjaga `puntrasse, ei saand `val`mis Mär; Õlid oma töödega `puntras, üks töö õli teisel kukil `ühtelugu Trm*

2. (väikesest, kängujäänud olendist) oo üks pisike pundar - - ei see põle kasond kedägi Mar; on üks va `ärjapundar Hag; kuda sie nisukseks `puntraks on jäänd Jür; oh, mis sie pisike pundar on HJn

3. väike pudel ehk saas paar `puntertki tänä `rohto KJn; tooge nüid üüts `väike `punter [viina] ka ärä Krk

punderbant → konterbant

pundre `puindre Plv Röp Se kellapomm `tõmba `puindre? üless, muudo jääss kell `saisma Röp

pundrik `pundri|k g -gu pundar `rõiva `pundrik - - `nardsu kokku käüdet tõsõ `nardsuga Har

pundsu sassi temä rabist, es ole `aiga, kišk kõik `langa `pundsu Nõo

pundsulõ pungil taal om midä puuh, puu om pundsulõ; süü nigu põsõ? pundsulõ Se

pundsuma¹ `pundsum(m)a sasinema Nüüf om nii är igäveste `pundsumu, et taast ei_saa inäp `kuigi jaku Urv

pundsuma² → punsuma

pundsun sassis mes sa lääd kerimä, ku sul `aiga ei ole, nüid om `ulka `langa pundsun Nõo

pundsõrdama `pundsõrdam(m)a Rõu Vas vusserdama Taast no_määne `umblõja, midägi no_kokko õks `pundsõrdass Rõu

pundsõruss `pundsõru|ss g -sõ vusserdis Taast põllõst sul üüts `pundsõruss õks `väl`lä tulõ Rõu

punduma `punduma Kuu hajusalt Sa, Muh Emm LNg/ `pundo-/ Mar Mär Kse Var Tõs Khn PJg Tor Juu Amb JMd Koe Sim Iis Trm Kod(`pundo-) MMg Plt KJn TLä Vas

1. niiskusest paisuma, turduma Louda uks on üles pundund, äi liha änam kinni Jäm; ma pani selle kiha vede `punduma Khk; See vili äi `pundu vee sihes koa änam Pöi; pane nõu vett täis, siis `pundub `peale Muh; seeme `pundub `niiskes `kohtes Tor; linnaksed on jo `pundund JMd; puu `pundub vie sies ära Iis

2. paistetama, tursuma *Jalad igistavad palava ilmaga ning `punduvad üles Kaa; silmad ja nägu `pundund nutuga Mär; jala `varvad `punduvad ää, `võtvad `auduma Kse; nikastan jalg `pundub üles nagu rumm Tõs; nägu on ülesse `pundund Koe; Liigliha - - kasvab, aav ei taha siis paraneda, aava servad punduvad üless Trm; jalg `ol'li kõik ärä `pundund KJn; moka om nii pagsuss läänu, üless `pundenuva, ei tiia, kas `ambavalu pärast vai Nõo; Mul omma silmäalosõ nakanu? `punduma Vas*

3. paisuma, suurenema *See vasik sul hakkab ka jo vähäkäse `punduma; Ärä oda viel `korvitsa `piendrald ärä, las vähä `pundub Kuu; Sooned on kõik `väljas, öles `pundund Põi*

4. rikhema, roiskuma *`silgud `lähteväd `punduma Kuu; kui on kaua põllal, siis pole änam ee, rugi on `irmus `kerge `punduma Kär; `pundund viljast leib VII; `kartuli vaod vede siden - - nüid küll [kartulid] `pundovad ärä Kod; me tegime kaara `irmus vara maha, tõesed naarivad, et terä `pundub ärä MMg*

pundus pungil *Kõtt `pundus täüs Khn*

pundutamma *pundutamma mässama uma? lätsi pundutamma, sõa suurõbit nakka_s `missestki pidämä Se*

pune^e n, g *pune Kuu VNg Lüg Jõh Vig Han Var Mih Tõs Khn/-õ/ Aud Vän Hää HJn JõeK Kad VJg; pune Vig Tor Hää Pil SJn, punem Pst, g puneme; punim g -e Hls*

1. lõnga-, nõörikeere; keeratud nõör, pael vms *`nüöri tehässe `neljäst punest Jõh; relli pune läks `katki, ma aka uut punet `sesse panema Vig; Pune oo ühü `korne, punedest võib `mitme `keega jämeda kõie keerutada Han; Sie punõ_mtõ kannata sjõduda Khn; punet läks `tarvis asveldamise `juures, `pañdi vihile `sisse, et segamini ei lähäs Aud; linadest keeratud pune, nagu kõie keere. punega `seoti rüid `kinni Vän; Vanainimestel oleva - - punemed `ümmer, `üüjd ja sukapaelad Hää; tuuliluud, `vitstest `tehtud, kaks punet olid sies, et ta oli lai kui labidas JõeK; `märssi tehes puetatakse puned üheteise alt läbi Kad; lina puñdid punemetega `kinni Pil; kui punet `tehtasse, siis lõõb vahel `ruuksu SJn; punimege kõüdetš `kinni Hls*

2. pune, punes, punesse 1. keerdu(s); sassi(s) *Paulad_o `menned punesse, et ei saa `haaraköüt mere `lassa Kuu; `enne `iedi õppetajale `puuda `eini, `kierati pune, et ei läind `laiali; kui `vitsast võru tahad teha, siis `kiera vits iast ära - - vits on siis punes, `muidu on `lahti puha Lüg; Kett õli paremb, kettil õlid `krutskid vahepääl, kõis läks pune Jõh; kätšiku `kringli tainas peab nii `sitke olema, et annab punesse keerata HJn; lõng lähäb punesse VJg 2. hädas, kimpus nüüd ma õlen punes, `kaotasin `luomad; õlen punes `tüögä Lüg*

pune^e n, g *pune Jäm Mär Kse Han Mih Nis Jür HJn Jn VMr Kad VJg Ksi; pune g -je Trm Kod*

1. ravim- ja maitsetaim (Origanum) *Pune on roosa-lillaka õdremega, tehakse teed, kõha või kui külmetus on Jäm; ma panen vorsti punesid ikke supi `sisse koa Mär; kui jala `varvad `audun, siis õerutse punesi vahele Kse; Punesid `õötsse vorstirohus kua, pannatse vorsti pudru `sisse Han; puned, roosakad õied, `väiksed pikergused lehed nagu iire kõrbad - - mõni paneb neid vorsti `sisse Nis; puned on punased, mis vorsti sies käivad Jn*

2. muu ravimtaim, hrl naistepuna *puned, nisuksed pruunikad õied, `väñge ais `juures Jür; pune, ia rohi, kui kõht `lahti ja siest `aige, esimene roht `juua, `kanged tied teha Kad; punejid kiädeti, `aeti eläjälle `sisse sedä `rohto, punet, kui eläjäd punass kusevad Kod*

pune^e *pune kingasilm Pune `oukust `panda rehmad läbi, et kingad `jälgas `loksuma äi aka Emm*

punejel → punevel

pune|lilles *punelilles* (taim) – Mih

punelõng

pune|lõng *pune-* Mih Tõs Aud Tor, *punõ-* Khn, *puneme-* Tor takune lõng *punelõng oo jäme korrotod lõng* Mih; *punelõng keerutati näppe vahel - - punelõngaga nõeluti* `kindu, kapetid, koita Tõs; *punelõng oo jäme lõng, seda saab jämedast takust `tehtud ja kokku korrutud* Aud

punema *punema* Lüg Jõh punuma, keerutama *nuor kuusk - - puneti säält `telje `õtsast tagasi* (vankri juhivitsast) Lüg; *Takkudest vai linadest punesima `paela, `püüraga sai punetud* Jõh

punema *punema* punama *taevas puneb* Rei

punend keerdunud *sie* (traat) *oli - - ärä punend* Kuu

punendama *punen|dama* Hlj VNg Jõh Tor Koe Trm Kod Äks, *-deme, -teme* Pst Hls Krk(-tem) *punetama `maasiku kohe `nindat maa punendi* VNg; *kaul punendab* Jõh; *taevas `piäle päävä punendab, tuleb vihimä* Kod; *kui koidu veer vähä akkas punendama - - siis oli tiada, et koit akkab juba* Äks; [jalg] *punenteb ja om `aige* Pst; *päe lää `luuja punenten; rüäorass punents, ku ta maa `pinda alle tule* Krk

punerdaja *punerdaja* punakas *`pasknär on punerdaja* IisK

punerdav, punerdava *punerdav* g -a Lüg; n, g *punerdava* VNg Lüg punakas *päi `pliegi ilusa `musta `lamba punerdavast, `muidu oli `allisi, `valged, `kirjud* VNg; *Tanņusupp `rasvaga jäi kõhe `niisike punerdav; eks neid obosi õle ka, kel saba on punerdava* Lüg

punestama *punestama* Kuu Vai/-mma/ Jäm Krj punastama *`piiga punesti, tämäl oli äbi* Vai; *sa üsna punestasid* Jäm

punetama *punet|ama* Kuu RId(-amma) Jäm Khk Põi Muh hajusalt L KPõ, TaPõ(-nn- Kod) Plt KJn Trv Ran Nõo, *-eme* Hls Hel; *punõtam(m)a* Har Vas Räp *punane olema, punasena paistma a.* (loodusega seoses) *kui `ommiku puneta, siis `üõlla, et tule `alba `ilma* VNg; *künkad punetavad kõhe, `maasikaid - - `ninda pali* Lüg; *kui päe tõõseb, sis taebas punetab* Vig; *koede `valgus punetas* Mih; *maa on [marju] täis ku punetab* Hää; *kui [päike] punetes [looja] lähäb, tuleb `saanti `ilma* KuuK; *ärjapää väli punetab jo `iemalt* Koe; *virmalised [olid], taevas punetas* Sim; *kui `õhtate taevas punetab, siis `ulla ilus ilm* Äks; *mõtsaalune punetap `marjest* Trv; *küll olli `irmus, kui vana tare `põl`le, taevass punet mis kole* Hel; *meil om pihla kül`len nüid `ulka `marju, mugu punetava noede rohiliste `lehte seen* Nõo; *taivass punõtass, ei tiia, kas saa `põuda vai saa `vihma* Har **b.** (olenditega seoses) *kui akkab `paise - - `kasvama, siis sie kõht punetab* Lüg; *`aige puneta `silmist* Vai; *kääd punetavad külma pärast* Khk; *Aaval on palavik sihes, ääred punetavad kõik* Põi; *ta akkas ühna punetama* Muh; *`aige lapse paled punetavad* Tor; *kana akkab munele, juba ari punetab* Hää; *miu käsi on mitu `päeva punetanud* Saa; *punetab näost nagu lepä kapp* Juu; *poiss oli ädas, jalad punetasid* Amb; *kana punetab, akkab munele* VJg; *inime `aigess jäeb, `palged punnetavad. eelä juba punnetas* Kod; *kui `purje jäivad, siis lõkendasid ja punetasid* Lai; *mehed on `viina suand, tulevad, näod punetavad* Plt; *`aiguse kotuss puneteb* Hls; *emmisse asja punetava - - otsib nüid [kulti] Ran; sul põsõ`roosa?, punõtasaõ?, sa olõ õi`viil minnej* Vas

Vrd *punatama*

punetama *punetama* Vig Kir lükkima *`pärgled ää punetada - - siss võib jälle `kaela panna* Vig; *`elme pune läks kaíti, punetame uieste* Kir

punetis *punetis* g -e Khk Lai *punetus `palge punetis äi läind `aigel ee* Khk; *kui punetis ära kaob, akkab paranema* Lai

***punetuma** (ta) *punetub* *punetama punetub* *näust kui vähk; sie suo kõhe punetus puha, nda pali õli murakaid* Lüg

punetus *punetu|s* Jäm Põi Mär Kse IPõ, *punetu|ss* Trv Hel, g -se; *punedu|s, -se* Khk, -kse VNg Vai *punetamine sie `aigus akka puneduksega* VNg; *sehände punedus tuli naha `pæele,*

kiheles`kangesti Khk; Kui punetus`järge annab, siis akkab [haav] paranema Pöi; punetus põle sugugi vähämaks jäänd, aga valu oleks nagu vähäm Mär; rohi võtab punetuse ää Kse; [haav] ei parane, punetus ei kao ära Lai; mea es pane sedä punetust käe pääl tähelegi Trv; su jalg ei ole enämb nõnda paistet, punetuss om joba tagasi löönu Hel

punevel, punevelle *pune|vel, -jel, punevelle* hädas, hätta küll rahvas on punevel; mes vaeva asi - - õled sellegä punejel; näd jääväd vijl`rohkem punevelle Kod

-pung Ls metspung

pung: *pung g punga* hajusalt S(-ηη-), L KPõ TaPõ Plt Trv Hls Krk Puh, `punga Kuu RId(-ηη-; n `punga VNg Vai)

1. taime, lehe või õie alge *puu one`pungal VNg; `pungad`lüüväd juo`varsti`lahti Lüg; puil on pali`pungasi Vai; puηηad`puhkevad Khk; kased on`pungas VII; Puηηad venivad juba silma`nähtavalt suuremaks,`varsti on lehed peal Pöi; odr akkab juba`punga`lööma Muh; puud on pungas, enne kut nad`lehte`lehtvad Käi; õie pungad akkavad`lahti minema juba Mär; puus oo jo pali`pungi Kse; kašk läks`punga, mahl enäm ei joose Tõs; puu akkab`pungi ajama Tor; lüüdik sõi oksa otsast mitu`punga ära Saa; õunbu pungad lööväd`lahti Ris; kevade on pungad ikke õige suured, viimaks lähvad`lahti Amb; nüüd on puud`lehtes ja pungaeg on`müedas JMd; kase tited ehk pungad VMr; `este ajavad`veiked pungad, siis lüüväd lehed`lahti IisK; kase pungad korjatasse kevadi ja pannasse viina`sisse Ksi; puidel om punga juba küll`len Hls; kesu om pungan, tulep`varsti pää`vällä; urb lüüp`lõhki, säält tulep lehe pung Krk; keväjä löövä kõge`enne lepä punga`lahki Puh*

2. pabul, punn *õunad päris pungad alles Mar; lapsed sööväd õõna`pungi Tõs*

3. a. nõöp`püksü pung Kuu; `pungad`üeldi`nüöpisi, üks kõik mis`nüöbid, puu`pungad vai`riidest Jõh; kasuga`nahkane`punga Vai; kuuel pungad ees Mär; vanaste - -`pieti puust pungad (pöörad) riiete ies Kad; mina tegin lapsile niidi`punge; pane särk`punga Kod
b. metallist nupp sedelgal`telkal ka puηηad, valas vasest`pungi Khk; puηηa peel oli aas, kust rihm läbi keis, seelt ta talus Kaa

pung: *pung g punga* Mär Kse Hää Saa Kos JMd Koe VJg Iis Kod Trv Hls Krk Ran Puh V, `punga Lüg/-ηη-/ IisR; n, g`punga Vai rahakott Pung kõvast raha täis, mis viga`uhkustata IisR; rikkad peremed ol`lid suure raha pungaga; miul`punga ei ole, miul on raha`taskus Saa; `pistis oma punga`karmnisse Kos; läks rahapungaga`linna, aga kui tagasi tuli, siis oli lage mies JMd; pung on täis Iis; raha`rossi sul pungan ei ole Krk; kos`si pung jäi Ran; `tsussi raha`punga Har; pañni raha`punga ni pungaga,`karmañni; kats`ruubilt om mul vanna rahha ka pungah Vas; `šie mu punga om`täitänü Lei

pung: *pung g punga* Trm Vil Hel Nõo Ote San V

1. (kellestki v millestki kidurast, kängu jäänust vms-st) *ärja pung* Trm; [pull]`väikse kasuge nigu va pung Hel; ma lätsi nii`täie täis, nigu üits pung Nõo; vili jääb`punga Ote; põrss`punga jäänü San; taa (põrsas) om nigu pung inne, ei`süüt?, ei`kasu? Kan; Pung mis pung, söödä`kui taht, säänest [vasikat] vijl`kiä ost Urv; vasigõ pung um, kõhnass jääntü? Rõu

2. (kokku kistud, puntrasse läinud asjast) *tõmman vähä`punga (nõelun kokku) kah selle vana kotinärü Vil; Mõni is mõista,`kraussi aia?, kišk`punga`endä kokku Har; är?`kisku nu kokku, niu pung; Lang um är,`punga`kiskunu?, taad mõista õi? är? aruta Rõu; om suka - -`punga vidänü Plv*

pung: *pung g punga* kratt, puuk oli`noitud seda`piima, punga töö Pha

pungakil *pungis* Rahakott õli pungakil taskun Kod

pungakille *pungas* kati`naarid oo pungakille Kod

pungaline

pungaline *puŋjali* | *ne g -se* Lüg/`p-/ Khk VII teat arvu pungadega kahe `puŋjaline õks Lüg; kolme *puŋjalissi* `okasid on ka Khk; `mitme *puŋjaline oks* VII

pungama `pungama Khk VII VMr, da-inf *pungata* Plt *punga minema siis* `pähkid [saab], *kui nad akkavad* `pungama Khk; *kevadel puud* `pungavad, *eks neil ole siis tited* VMr; *puud iki* `pungavad Plt

pungama `pungama Vil, da-inf *pungata* Ran; `pungamõ, nud-kesks *punganu* Har; pr (ta) *pungass* Rõu kortsima *ma* `pungan ta [koti] vähä `kiñni, *siis saad kardulad* `sisse `panna Vil; *ma nakassi vana* `uñdrigu `pungama Ran; *sa olõt kokku punganu, tast ei olõ?* midägi ääd Har; *kui rõivast paigass, vidi kokko, pungass* Rõu

***pungar** pl `pungarid simman – Pee

pungas *pungis taási nenna_t silm* `pungas peas Noa

pungatama *pungatama* Kse Iis *punga minema puud akkavad* *pungatama* Kse; *puud on jo* *pungatamas* Iis **Vrd** *pungetama*

pungats *punga* | *ts g -dsi* vilets, kängus olend *Kiä taad* *pungatsit viil* taht Rõu

pungeline *pungeline* nõõpidega *pungeline*, `nüüpä täis Kod

pungelteme *pungeltem(e)* välja rabelema; püüdma, pingutama küll *pungel'ts, aga es saa ärä* *salate; ma pungelti seni - - ku ma* `õiguss sai; *olli küll minekul, iki ta pungel'ts äräde* Krk

pungerdama *pungerd* | *ama* Nõo, -eme Hel; `pungerdama Kuu/-ŋŋ-/ Hlj rabelema; kolama *mis sa* `pungerdad Hlj; *Pungerdab ja ronib egäle poole; Kõik kotusse pungerdab läbi* Nõo

pungetama *pungetama* *punga minema juba puud* *pungetavad, löövad* *pungad* `lahti Juu **Vrd** *pungatama*

pungi `pungi Kuu IisR Khk VII Rei Ris Plt, `punki Lüg Jõh punni, paisunuks *tien kohe nüüd* *ühe hüä* `kuosa neid [toite], *siis* `õite ajavad `silmäd `pungi Kuu; `silmäd *ajab* `punki, *kui on* *vihane* Lüg; *aas suu* `pungi täis VII; *Vitsudas oma kere nii* `pungi, *et akkas ägisema* Rei; *sil'mad* `pungis peas *nagu kohi jänesel* Plt

pungil *pungil* LNg Ris Plt Hel Nõo, `pungil Lüg/-ŋŋ-/ IisR

1. punnis, *pungis, punni* ajavalt täis *raha* *pung õli* `puŋŋil täis Lüg; *kõht* *pungil* täis Plt; *Sul om kah tu kott nii* *pungil* täis *topitu, et lähäb kas vai lahti* Nõo

2. puupüsti täis *Tuba* `rahvast `pungil täis IisR

pungilla *pungis, pungil* `Ninda *ne* `lehmäd `parkivad *siel* `härjapääs, *et kered on kohe* `pungilla; *Sie* `heinäkott `täüdüb `olla `pungilla täüs, *migä* `istumise ala `panna; `silmäd - - `pungilla pääst `väljäs Kuu

pungima `pungima VNg, (ta) *pungib* Mär *pungituma koit* - - `kangesti täis, *pungib üsna* `väl'la Mär

pungis `pungis Kuu Jõh IisR hajusalt S, Mär Han Ris Jür Koe Kad VJg Sim Ksi Plt, `punkis Lüg punnis, *pungil, punnitavalt* täis; etteulatavalt *sedä* (jussheina) *tau na_t* `silmad on `punkis, *maha ei saa* Lüg; `Silmamunad `pungis, *ise viha täis et* `irmus IisR; *pugu* `pungis ees Ans; `konnadel oo küll `pungis *silmad* Khk; *suu* `pungis täis VII; `vaatab, *silm oo* `pungis peas Muh; *Taal on nii palju raha, et kott on üsna* `pungis Emm; *Sene naise kõht on nii* `pungis, *jo see tite toob* Rei; *kõht* täis, *üsna* `pungis Mär; *Koit on* `pungis Jür; *vahib silmad* `pungis Sim; *terased sil'mad, mis kohe* `pungis `väl'la *tulevad, nigu jänessel* Ksi; *ilus tüdruk, aga silmad on* `pungis Plt

pungitama *pungitama* Khk/-ŋŋ-/ Nis Sim Trm, `pungitam(m)a Lüg/-ŋŋ-/ IisR *pungi, punni* ajama ära säääl `puŋŋita `silmi `ühtä Lüg; *pikk saba taga, kalade* `ulkas, *aga* *pungitab* `sil'mi *isi* Nis; *Pungitab silmi nii kui öökull* Trm || jõllitama *puŋŋitas* `moole `otsa Khk

pungitsama *pungitsama* nokitsema, tühja-tähjaga tegelema *Mi_sa_tan pungitsat* Rõu
pungitsema *pungitsema* pressima, tungima *keedetakse mustika suppi, jäetakse vaegu, mudu pungitseb* `välla Mär

pungisilm *pung-* Jõh VII Põi Mar Mär Sim Plt, `punk- Lüg

1. *pungis* silmadega olend *kel on `suured `silmad, `kõrgemalle vähä, sie on `punkisilm* Lüg; `Suured `silmad, `vällä`puale -- *pung`silmast `kutsuti Jõh; `Vahtis `nurkas noagu suur pungisilm* Põi; *see oo pungisilm, kelle silmad `punnis oo, see oo kohe `loodud juba* Mar; *pungisilm, suured `välja `puole need silmamunad* Sim

2. *pungis* silm *tal on pungisilmad* Sim

pungu *pungil va`nikõnõ ol`l mõsu `pungu täüs* Rõu

pungutama *pu`nyutama* pead looma *odr akkab juba pu`nyutama* Muh

***pungutama**: *impers pungutasse* kedrates lõnga ühtlaseks tõmbama, *venitama kui sa ei punguta täda, siis jääb ta `irmus jumbileses, näppude vahel pungutasse peenemas `lõnga* Kse

pungõrdama *pungõrd`am(m)a* Rõu, *-eme* San kortsima; *sassi ajama kokku pungõrdeme* San; *`Kuigi õks taa põllõ `val`mis pungõrdat, `Är um taa langa no_pungõrdanu?*, *võta nu_vallalõ?* Rõu

pungõss *pungõ|ss* g *-sõ* Urv Plv kängus loom *Taa õhvakõnõ om neil `väega_kehrvä, `õkva_ku pungõss* Urv

punik *puni|k* Vai Muh Khn Aud Pär Vän VMr VJg Iis Pil Puh Rõn, g *-ku* Mär Tor Hää Saa Ris Hag Lai Plt KJn M(*-ka* Trv), *-ke* Kod Kam, *-gu* Kuu Krk, *-ga* Rõu; *punni|k (-`in-)* Põi Mih Tür Võn, g *-ku* Jaa Vig Tõs PJg Pal Lai Krl, *-ke* Tõs Kod, *-gu* Khk, *-ga* Har punane lehm; sellise lehma nimi *punik on `pruunigast `karva* Vai; *nimepidi `üitakse Punnik* Jaa; *aa Punik ää* Muh; *punnikud olla eäd piimälehmäd* Vig; *mes Punnikel viga oo, et tä naa jooseb* Tõs; *punnik akand `seltsi `nõudma, tuleb pul`li `juure `viia* PJg; *punast `lehma `üitase punikuse* Tor; *me pidasime ikki punikid, need ol`lid ää piimaänniga* Saa; *`val`kjas punane lehm, sie kutsutakse punik* VJg; *seesä, Pu`nnik* Kod; *punane lehm pidi pu`nnik olema* Lai; *Punik `lüpsmätä* KJn; *ole sääl punikide man* Trv; *punatse `rõõva sel`län, lää ku punik kunagi* Krk; *me Punik om `täämbe periss `aige* Hel; *punik ol`l verrev lehm* Kam; *Pu`nnik käü alasi ka`rja iihn* Har; *ma aa Puniga `mõtsa* Rõu

punim *punim* g *-e* Saa Krk

1. (lõnga)pundar *`tahtsin lõnga punimed ära aruta, ei saanud ja visasin ära selle punime; see on nii `ki`nni kui `ki`nni, selle punimest ei saa midagi änam; kui nel`la keraga käärid, siss on lõpus üks sasi punim* Saa

2. *lapitud rõivas vana `rõõva punime, är kohentet* Krk

punima *puni|ma* Kul Mär Kse Han Var Aud Hää Saa SJn Vil Trv Ran Ote Urv Röp, *-me* Hls Krk Hel

1. *punuma, põimima aed oo punitud* Kul; *punib tooli `põhja* Kse; *Ajab omal punesi `ümmer - - punib* (mässib) *ennast `ki`nni* Hää; [aed oli] *agadest punitu* Ran

2. **a.** *pusima Alles noor, aga punib lugeda ja kirjutada* Han; *sai ikke nii kaua punida, kui [kuuldud laul] oli `selge* Aud; *Punib ja punib neid `paelu, aga `siutud ei saa* Hää; *mis sä punid selle sõlme man, ega sa `valla ei saa* Trv; *Punip pähle niidsete man, ei saa ega saa kangast niitsmess* Krk **b.** *kortsima puni see koit natuke kokku* Aud; *`Käise alvasti `otsa puninu* Hää; *punisin `ki`nni selle augu* Saa; *`Kindad nii `näotult `ki`nni punitud, et ei sünni kätte `pannagi* SJn; *võta nõgel, puni si käiss `ki`nni* Ran; *Puni_kokku inne naa_vana_sukatük`ü?*, *ega_sõss nailõ ei olõ_mõnd kõrralist nõglumist vaja* Urv

punima: *punima* liduma, *punuma ma puni kodo poolõ* Se

punjas

- ***punjas** g `puńja veidi pungis ðli - - paks mijs, `puńja silmägä Kod
- punk** punk Kse; seesü `punkas Tõs
1. jomp, tomp näppude vahel pungutasse peenemas `lõnga, mõni punk jääb ikka `sisse Kse
2. (õunapabulast) ðõnad oo noored alles, `punkas ja vihadad Tõs
- punk** punk g *punga* nõid *perenaene olli punk* Hel
- punkama** `punka|ma, da-inf -da purssima `Pohlamaal ikke `punkasin vene kielt, ega jo `muidu saand; `tõine [laps] mul `punkab ka `saksa kielt Lüg
- punkel|võll** (tuuliku osa) pääratass panep koonisratta `käime, sij jälle `punkelvõlli Krk
- punker** `punker Kuu Pär, g `punkr|i Emm Plt, -e Var Hää; n, g `punkri VNg
1. mahuti, laeva söeruum *jäniksi* (põgenikke) läks süö `punkris `vällä `maale VNg; *Laeva veeda sütt punkrid täis Emm; `Laevas olen `sõitnud `punkres Hää*
2. a. väike ruum *Egä `siie ärä mahu, sie nii vähikäne `punker Kuu; `Seokse `pisse `punkre tegi `siia `valmis Var* b. urgas oora pialikud olid - - kes `linnades nisuksid `punkrid pidasid Plt
- punki** → pungi
- punkima** `punkima Kse, (ta) *pungib Hää; `punkma, (ma) puńgi Vas Lut*
1. punnima a. pingutama, punnitama `punkivad selle `tõõga Kse; *Taad sa ei nõsta?, `naaku_i `puńkmagi?* Vas b. vastu hakkama, vaidlema *Pungib `vasta - - akkab oma `joını ajama, tema iga sõna piab `pääle `jääma; Pungib - - `kangesti `õigust nõuab Hää*
2. peksma ma sinnu puńgi Lut
- punklema** `punklema, da-inf *pungelda Hää; `punklõm(m)a, da-inf pungõlda?* Urv Rõu puiklema, punnima *Punkleb `vasta - - ei taha `minna; Last ei tohe pungelda lasta Hää; `punklõt üstõsõga mõnõ aśja man; `punklõss `vasta, ku midägi käset tetä?* Rõu
- punklene** `punkle|ne g -se tombuline `punklesest lõngast `tehti sokkisi Tõs
- punklik** `punkli|k g -gu tombuline – Hel
- punkma** → punkima
- punks** *punks g punksu kalamari Punksud on emastel räimedel; Mõni inimene ei süüj `punksu Hää*
- punksima** `punksima puksima `pässid `läksid `punksima; sikkod `punksivad, `lüövad pääd kokko Lüg
- punkt** punkt g *punkti Juu Kos Nõo, `punkti hajusalt R kokkuostu koht `sinne `punktisse ei taheta neid `väiksid [lestasid] Kuu; kalamehed vottavad oma `vergud kaladest `lahti ja `vievad `punkti VNg; `luoma nahk sai `viia `sinne `vastuvõttu `punkti Jõh; kanapidajad viivad `punkti mune Kos; `viidi mune `punkti Nõo*
- punkt** punkt Põi Plt Nõo, puńkt Har Vas täpselt *Ratas sai `sirkli `järke punkt õmarguseks `tehtud Põi; mul on kaks `lehma ää varastud - - `aasta `otsa sai punkt minu kääs `olla ja varastadi ära Plt; poiśs om õks `väega `julgõ, astuss puńkt harja pääl edesi; see lagi saa jo val`miss puńkt kellä üte `aigu Har*
- punkti|pealt** täpselt *tuligi kõhe `punktipeält `vällä Lüg; punktipeelt sada Khk; kus ma_s nii punktipealt saan Mär; Kae, et sa punktipeält oled kohal Nõo; sõnakuulõlik laís, ku tedä käset, siss om punktipeält mint Har*
- punn** puńn (-nn) g puńni (-nni) S L hajusalt Ha, JMd Koe VJg Iis Trm Kod Plt KJn Kõp eL; punn g `punni Kuu Hlj Lüg; n, g `punni Vai
1. prunt, kork *astja punn Kuu; kiha puńn ep pia `inge, pane närts `ümber Khk; see_p seisa pudelis ka, kui pole `punni peel Kaa; Õlle nõu oli punni pealt ää virutand Põi; pole `punni peel, siis viin `ingab ära Emm; meil oo õlle vaet, sel oo koa puńn Mar; `lähkri puńn oo puust Kse;*

[lähkri] *teene põhe teenepool ja puupulk piäl punnis* (punniks) Tõs; *Pudõlitõl lei puinid piält ää* Khn; *väike ku lasi puinn, pilgati* [inimest] Hää; *puinne tehti kasepuust, vanasti ol'lid puinnidega vaadid* Saa; *võeti kõrt eenämuale ühen, kui kõrt apuss läks, lei puinni piält ärä nagu viu* Kod; *võeti puinn ärä ja lasti sij apu vesi säält alt väl'la* Kõp; *lassil om üits tillike oherdi auk, sinna käib puinn pääle* Trv; *viina vaadil om puinn - - ku viina võeti, võeti puinn päält* Krk; *mõset sina rõivit, tõmbat mõsumolli punni ärä ja laset vii juuksma* Ran; *miul läits nigu puinn ette, es lää enämb mitte söögi tilka lõdrist alla* Puh; *tsõdriku pütü, puinn pääl ja kõrva külen* Võn; *Kaats päivä ol' edimält ilma puinnilda?*, *sõss lüüdi puinn pääle* (õllevaadist) Urv; *vaadil om puinn välä kaonu, käänä no? nisama hainust puinn pääle* Har

2. a. mingi punjas moodustis trukknööbid, mis teise puinn teise sisse läks Jäm; *isastel on kurgu sõlm - - suur puinn väl'jas* Khk; *Pärn ajab punnisid välja* (oksakohtadest) Krj; *See [kumm] läheb katki, suur puinn juba õlal* Põi; *aava sisse kasub suur puinn - - liigliha* Vän; *Juused vanuvad kokku, ku kaua kammimata on, kõvad puinid kuus, kisu ku raginal lahti* Hää; *kahe poolsed - - nagu puinid aavad üles* Juu; *liialiha puinn* Koe; *kanapojal veeke pugu nagu puinn eden* Kod; *kõtt oo täis ku üits puinn kunagi* Krk; *kõtt ku puinn iin* San; *kadajal umma sääntse juma seehn, nuu juma? umma nigu puinni pääl* Rõu || *mull terval on punnid peal, ea terv kangesti* JõeK b. *miski väike; väikesekasvuline olend Pisised ounapunnid olid okste küljes* Jäm; *ahvena puinn, see kutsuti siis, kui oli väike ahven* Mus; *Meitel oo kolm emalamast, kaks oinast ning üks jäärapuinn; männi kurdid, sääl pole midad, muidu pisike puinn* Kaa; *siis nad olid pisikesed poisipunnid, pole koolis käind mette* VII; *oli üks pisike lähkri puinn ikka koa sii; Pole õuni olnd, mõni puinn oli, see näriti toorelt ää* Põi; *kaks jäära puinni köides* Rid; *pisike saana puinn oli* Aud; *tuhle puinid vii seäle* Juu; *väikse punni tegin* [õlut] JõeK; *kurgi puinna oo küll küljen, aga ei kasva* Kod; *väikse õuna punni putuve maha* Hls

3. vinn, vistrik; *kubel pisike sääsepunn* Jäm; *ajab massaga punni üles* Khk; *Pisike paise puinn, mäda pea peal* Põi; *käe pääl on puinid, sügelevad ja valutavad, puinidelle panti tärbeltiini pääle* Saa; *puinn ajab naha peal üles* Ris; *aab üks kõba puinn kuskile ülesse, pialt valge* Nis; *puinni säändse ai üless* Se

4. lastek kõht kas punn on täis Hlj; *oo_s puinn tühi jälle* Muh; *puinni sisse said ka midagi* Hää; *süõ oma puinn täis nüid* Koe; *Puinn valutab* Trm

5. sulund, sulundiga laud; *laua servas olev hari tõise laua sies on suon, tõisel punn; puole punniga on vuodre lauad, vahe seinäd on täis punniga* Lüg; *puinn keib teise loua soone sisse, ojab louad koos* Ans; *Vanad voodrilauad olid pooles punnis, äär ääre peal* Põi; *Sehantsete (keerdu kasvanud puude) loudest päranded aa ermus sant lüüa, punnid äi lehe kuidagid üheteise sisse* Emm; *täie puinniga pantud parand, ää kittida ja värmida* Hää; *kui puinne ei ole, tuul puhkab vahepäält läbi* Saa; *ku põrmatu lavval punni sehen ei ole, siis pannass salapulgage kokku* Krk; *vuudre lavval om sooned ja vaasid sehen - - poole punniga ta om* Ran; *piat üte puinni ajama külle sisse ja tõsõ põhjalõ veere sisse, siss ei lasõ ta vett sisse* Har

punn: *puinn* Röp, *g puinni* Aud Iis, *punni* Mus Põi PJg Trv Krk

1. jonn, kius *Mis sa sõukest punni ajad* Põi; *pahur inime - - aeab oma puinni* Aud; *kange punniga* PJg; *puinni täis* Iis; *sij om kange punni aama* Krk

2. jonnakas, kiusakas inimene *ta om seande puinn, tal ei ole ääd lahket olekut* Trv; *Puinn iks puinn* Röp

punn: *puinn* g *punni* puuvaik – Lei

punnak *puinna* k g *-gu* suure kõhuga, trullakas olend *Um ku vana puinnak* Rõu

punnakas

punnakas¹ *puñnak|as (-nn-) g -a* Pöi Muh Mar Juu Kod

1. ümar, punjas, trullakas `Keskeft `tehti punnakas, `otstest `kitsam, arjast jähi just kui poadi põhi (tuuliku katusest) Pöi; *naene akata puñnakaks minema, ku'g olla nähä* Juu; *puñnakad silmäd* Kod

2. vistrik, kubel *aeavad puñnakad reide ja käte `peale* Mar

3. (väikesest õlleankrust) – Muh

punnakas² *puñnak|as g -a* PJg Tor Hää jonnakas *Puñnakid `lapsi tuleb sugeda* Tor; *Puñnakat last `raske kasvatada; Äda on küll nii puñnakaga* Hää

punnakil punnis, pungis *Kõht on `punnakil; `Punnakil kott* IisR

punnakile, punnakille *puñnakile* Kod Lai, *puñnakille (-nn-) IisR/`p-/* Lai Plt punnis, pungis *Vahi, kus need kanad on `käined, pugud `ninda `punnakille* IisR; *`palged puñnakile* Kod; *üks laud oli [tünnil] puñnakile* Lai; *sai kõvasti `süia, kõht on punnakille* Plt

punnaline *punnali|ne* Ran Kam Rõu Plv, g *-se Hää/-le|ne/* Trv Hls *Krk/-li|n/, -tse* Puh Võn Har Vas, *-dse* Urv *Krl/-lõ|ni/* Vas ühte punda mahutav; üks pund kaaluv *`võtsi punnalese nõu* Hää; *`kallas jahu punnalise kotikse `sisse* Hls; *esäl `ol'li punnaline sudak* Ran; *siin om teile punnaline jahukoit* Puh; *ma osti üte punnalitse kotikõsõ täüe `su'ymõid* Har; *punnaline haug ol' Vas*

punnama¹ *puñnama* jonnima *ommoku puale ta one üvä tubli poiss, `õhta puale akab puñnama* Kod

punnama² *puñnama*, da-inf *punnata* Trv Ran Nõo Kam Urv/*-in-/*; *puñnam(e), `pundame*, da-inf *punnate* Krk kortsima *es saa `äste paranda, punnassi vähä `kinni* Trv; *küll om ta [riide] nõnda `irmsest är punnanu* Krk; *vahel punnati niisama kokku, kui vähämb mulk `ol'li; punnass mu vana põksi ärä, käevä vijl mõni aig* Ran; *vana sukatüki, egass ma neid iluste ei nõglu, mugu `punna kokku; vana `rõiva, mes ta `koskilt saab, noid ta `punnab ja `paikab* Nõo; *kas sul tu paik ei saa üitskõrd ärä punnatuss* Kam; *Võta² linasirdus ja puñna kotil mulk kinni?* Urv

punnama³ *puñnama*, da-inf *punnata* Vig/*-in-/* SJn Vil

1. hulkuma, ringi kolama *kas sa lähäd nüid külä `peale puñnama* Vig

2. jooksma, liduma *Paneme puñnama, enne kui vihma kätte jääme* SJn; *oh sa pime, küll `paändis puñnama i'ist* Vil

punnama⁴ → punama

punnetama → punetama¹

punn|höövel teat höövel, hrl sulundite tegemiseks *punn `üövliga `lasta `punnid `sisse* Lüg; *Punnöövliga raabiti laudade peelmine kord puhtaks* Kaa; *`oolmete ning puñn `öövliga `tehti püti `laudade sihelmine pool `ööneks* Krj; *puñn `öövliga punnitse `laud* Muh; *puñn `öövel oli, sellega tõmmati soont* Tõs; *puñn `öövel või noot `öövel* Kei; *puñn `öövlege `aeti soont lauva serva `sissi* Pst; *Punnüüyliga ööveltedi põrmandu lavva viiri* Nõo; *puñn `hüüli² omma² `puñmise jaoss* Har

punni¹ *puñni* Jäm Ans Kaa Pöi Muh Emm Mar Trv Krk Ran Nõo Kam Krl, *puñni* Mär Hää Saa Kod Kan Urv Har Plv

1. pungi *tal'ja - - vissist `ümber, `tõmbas nõnda rinnad `punni ning kõhust `peeneks* Jäm; *Koit oli `punni täis `aetud* Kaa; *söö aga `turssa ja tuhlist, siis kõht aab `punni* Muh; *laps aab `eese paled `punni* Mar; *sõi kõhu `puñni ette, `jusku üks paun ol'li* Saa; *küll_o suu `punni täis aanu* Krk; *mina `aie kah sil'mä `punni pähä* Kam; *Är ajagu_suud nii `puñni täüs* Urv; *mis sul ta koit nii `puñni om `aedu* Har

2. *pungis konnal oo silmäd `puñni Kod; äits puhaś pasunt, tõine põšk olli `punni Krk; vahib silmä `punni pääñ Ran*

punni sassi, kortsu *lõng lööb `puñni vaist; mõni `tõmmab suka augu üleääre `puñni. `puñni tõmmat ei tohi - - sukk jääb `väikses ja jala õõrub ära Hää*

punnik → punik

punnikalle *pungis `sellet one `silmad `punnikalle, sie one tige inimene VNg Vrd punnikille*

punnikalli *pungil Kottid `eini `punnikalli täis Lüg*

punnikille *pungis silm õli täimäl `punnikille Jõh Vrd punnikalle*

punnil *pungis tal omma^o silmä^o - - punnil Krl*

***punnile** *punnilõ (-ññ-) Urv Rõu Plv Vas, `punnille Vai punnis, pungis rahakotti on `punnille, täis raha Vai; Tiä `haal'sõ nii, et `õkva_kõtt puñnilõ ol'l Urv; suu om puñnilõ täüs Plv; silmä^o punnilõ Vas*

punnili *pungis raha pung õli `punnili täis Lüg*

punnilla *pungis Kanul oo kohe kohud `punnilla, söid `sulju Kuu*

punnima¹ *`puñnima, (ma) puñni(n) Mär Kse Aud PJg Tor Hää Ris JõeK JMd Koe VMr VJg hajusalt I, Plt; `punnima, (ma) punni(n) hajusalt Sa, Muh Han Var Tõs, `punnin R(-maie Lüg); `puñma, (ma) puñni(n) Saa KJn hajusalt V; `puñma Trv hajusalt T, `puñme Hls Krk, (ma) punni*

1. **a.** *tõrkuma, vastu hakkama; vaidlema, kemplema `punnis tükk aiga `vasta, ei tahand `menna Hlj; `täimäl alalde `punni `vasta Vai; võta aga `vastu, ää `punnig midad Khk; Eit tahtis kangesti minna, mees punnis esteks vastu Pha; `punnisid `piäle tühja asja pärast VII; Tä sai aru küll, et täl `õigust ei oln, aga ikka `punnis `vasta Han; ei tohe `vastu `punnida vanematele, sa ikka laps alles Tõs; loom akkab `puñma, kui ta minna ei taha; mis sa puñnid, pane_si rubla `otsa ja kaubad on koos Saa; puñnivad `vastamesi Ris; `puñnis nõnna kaua, kui sai süüst `lahti Koe; puñnib `vasta `kangest, ei taha teha MMg; akkat jälle `vastu `puñme Krk; Puñse mis tä `puñse, kardavoi vei tä iks minemä Urv; mis sa alasi `vasta puñnit, anna sa_ka mõnigi kõrd `perrä Har **b.** jonnima Nüpelda perse tuliseks, küll siis akkab sõna `kuulma, mis laps punnib Põi; tahab aga muidu `punni, punnib muidu Muh; Mõni laps oo `kange `puñnima Tor*

2. **a.** *midagi suure pingutusega tegema, ponnistama Midäs siel nüüd `ninda `punnid, ma tulen abi Kuu; `umbes `tuiskand tie, sai ikke `punnida, `enne kui läbi sai `kuormaga; lehm `punnis `vällä `viimasegi, kui puhastus tuleb pära `poigimise Lüg; `Punnis ikka `õhtaks `valmis Jäm; Pisike laps oli ennast ise `riide `punnind Kaa; Eks ta vana rahaga ennast koolist ikka läbi `punnis, poleks muidu `õhti soand Põi; tõrm tuli, siis akkasime `puñnima maa `puole, `pal'lu sa [sõudes] edasi saad, tol'l `aaval kisu JõeK; mehed puñnivad koita `vankre `piäle JMd; sie on väga `raske, ää üksi akka `puñnima VMr; isä puñnib aga sel`jän `kanda Kod; puñsime `pal'ki ree `piäle KJn; raseda vil`lä koti olliva - - temä ütsindä `puñse Ote; Mi_sa_tast koitist no ütsindä puñnit, lasõ_ma_ka avida Urv; ta puñn pääle `puñmist, aga ei joua üless aia^o Har || toppima pal'kmael puñnitse pal'gide vahed kikk ära, puñniti takudega, kui sammalt es ole Saa; kas sul om no_kõtt täüs puñnit Har **b.** trügima, pressima; punnitama sa `punnid puu (ronid puu otsa) `jälle; kääpuuk on `luoma `külles, `punnib naha `sisse, imeb verd Lüg; sein puñnib `väl'la Mär; kala puñnib madala `peale kudu ajal Trm; mis te punnide - - te `näede küll, et änäp ei `mahtu Krk; täl kõtu kel'm om kätiski lännu, om sooliku sääld väl'lä `puñnu Rõn || mullitama ea tõrv, `kangesti punnib `astjas JõeK*

3. *kortsima ega ta iluste ei mõšta `nõklu, mugu punnib kokku; mul om suka seere ärä lagunuva, vaja `laske kokku `punni Nõo*

4. (purjutamisest) *sääil `täimä `ühite `puhku `punnib, nõädälä `viisi `kõrtsis Lüg*

punnima

punnima² `punnima, (ma) *punni(n)* Ans Kaa VII Muh Var Tõs VJg, `punnin Lüg(-maie); `puñnima, (ma) *puñnin* Mär Hää Nis Lai; `puñma, (ma) *puñni(n)* Saa Urv Har Vas, *punni(n)* Kod Ran Nõo Ote; `puñme, (ma) *punni* Hls Krk; tud-kesks *punnit* Trv Pst *punni* hõõveldama, sulundama `punnitu `laudest lagesi nüid enämb ei teha Lüg; tahad sa punnitud ust või ilma `punnimata Ans; *puñn* `öövliga *punnitse* `laudu Muh; *mul on* `kastid *punnitud* `laudest, teine *serv* käib teise `sisse Var; ätt on küll `laude `puñnud. *puñnitud* laual on soon ja val'ts Saa; lähme põranda `laudu `puñnima Nis; *punnit* `laudel om ütten veeren *puñn* ja tõisen veeren *suun* Pst; käsitsi *punnits* ja *vabrikun*, ku käsitsi, siis *puñn* `üüylege Krk; *topeld* lael om lavvad talade all, *servätud* lavvad, ei ole vaeagi *punnitusi* `laudu Ran; *ma_taha* aidalõ *puñnitu* põrmađu panda², *nakakõ* `laudu `puñma Har

punnin *punnin* Hls Krk Ran Nõo Har/-ñn-/ , *puñnih* Plv Röp *punnis*, *pungil* kõtt om *punnin* ehen Hls; *paksu* põse, *punnin* nägu pähän Krk; *sil'mä* om *punnin*, *nigu* `väl'lä *tulekil* Ran; *Nüid* om *sul* kõtt õkva *punnin* täis Nõo; *taal* - - om kõtt `väega *puñnin* Har; *tasko* om nii *puñnih*, et *sinnä*² *midägi* inämp ei lää² Röp

punnis¹ `punnis R hajusalt S, Mar Han Var Tõs, `puñnis Mär Kse Khn Aud Tor Hää Saa Ris Juu Jür JMd JJn Koe VJg Sim Trm Ksi Plt KJn *pungis*, *pungil* nügib nii et `silmad `punnis *pias* Jõe; `lehma aja täis, `kohtu one `punnis VNg; *tugevad* `muskliid neil jõu miestel, `suoned `punnis Jõh; *Koitt* on `punnis täis Jäm; *kõht* on nõnda `punnis *kas* tapa tai peel ee Khk; *Suure* *ullu* `punnis `palgega Põi; *perse* `punnis taga Muh; *Vahib*, *kael* öieli ja *silmad* `punnis *peas* Rei; *kõht* `puñnis ees Mär; *siis* oo lõug `punnis, *kui* pagi pale sees on Tõs; *kanal* on pugu `puñnis `kangesti Saa; *puhub* nii, et *silmad* `puñnis peäs Juu; [lapsel] `prisked *paled* `puñnis JJn; *paksud* *mokad* teistel, `puñnis *kohe* Sim; *Taskud* õlid `puñnis täis kõiksugu *koli* Trm; *loodud* *juba* nõnna, et *nägu* on `puñnis Ksi; `puñnis `põskedega Plt **Vrd** *punnin*

punnis² *sassis*, *puntras* `puñnis lõng on `raske *kerida*; *kui* lõng on `puñnis *koos*, *siss* *tuleb* lõng läbi *toppi*, *kui* *kerid* Saa

punnitama *punnitama* SaLä Kaa VII Emm/-dama/ Tõs Iis Trm TLä Rõn, `punnitama Jõe Lüg(-mma) Jõh, *puñnitama* Amb Koe Plt Kam Urv(-mma)

1. *pingutama*, *ponnistama* `Punnitas ja `punnitas `ninda `kaua, *kui* sai lagele (lehma poegimisest) Lüg; `Punnitab `lähkrist `juua Jõh; *Suure* *palgiga* oli tükk *punnitamist*, *ennem* *kut* see *rattale* `saadi Kaa; *suured* *sahad* olid, *mes* `moodi *me* *nendega* *punnitasime*, *kõva* *põld* oli VII; *Punnidas* tükk *aega*, *enne* *kut* võidu *käde* sai Emm; *Ma* *punnitasi* selle *laua* *isi* *lahti* Tõs; *puñnitas* *ulga* `aega, *enne* *kui* ää sai *sittuda* Plt; *punnitame*, *punnitame*, `säl'gä *piap* `saama Ran; *kait*s `kõrda *punnitime*, *aga* *es* *jõvva* `tõsta Rõn; *Tiä* *puñnit* küll *poti* *päl* `hirmsallõ, *a* *midägi* *es* *tulõ* `vällä Urv

2. *pungitama* *Laps* *kisendäs* ja `punnitas [kõhtu] Lüg; *punnitab* *mokki*, *kut* *oleks* *teeb* *mis* *viga* *olad* Ans; *nõu* *põhi* *akkas* `väl'ja *punnitama* Khk; *puñnitab* `paise *üles* Amb; *mis* *sa* *puñnitad* *oma* *kõhust* Koe; *puñnitass* `sil'mi Kam

3. *tõrkuma*, *vastu* *hakkama* *Punnidab* *muidu*, *aeb* *kangut*, *et* *oma* *tahtmest* *saada* Emm; *sikk* *punnitab* `vasta, *viä* *tedä* *vägisi* - - ei *tule* *mitte* `perrä Nõo

***punnitsema** (sa) *punnitsed* *suruma*, *pressima* *mes* *sa* *punnitsed*, [õeldakse] *kui* *teie* *istute* *lähestiku* ja *mina* *ennast* *läbi* *pressin* PJg

punnivalla *punnis*, *pungis* *suu* *punnivalla*² Krl

punn|paap *leevike* *puñnpaap* om *verevä* *kõtuga*, *süüp* `rasva Kam; *talvõl* *umma*² *puñnpaabu*² *periss* *ilosa*² *tsirgu*² Kan; *puñnpaabu*² - - *ku* *halva* *ilma_tul'liva*, *sõss* *tul'liva* *muu*² `väl'lä Plv; *Puñnpaap* om *illoss* *verevä* *puguga* *tsirgukõnõ* Vas **Vrd** *punspaap*

punn|silm punnis silm; punnis silmadega olend *Mis sa punnsilm vahid* Kuu; *On üks va puñnsilm, seal pole kenadust midagi* Pöi; *Puñnsil'm, kellel väga `kõrged niid sil'mad, jsku kukuks pääst `väl'la Hää; jäness om puñn `sil'mege* Krk; *ma näi ütte tütärlast, suure puñnsil'mä olliva* Ran; *inemiisi om mitund `tõugu, mõni om puñn `sil'miga, mõni om tsomp `sil'miga* Har; *Mis tuu vana puñnsilm siin käve* Vas

punnu puñnu IisR/`p-/ Ans Khk Pöi Käi/-nn-/ Han Ris Sim Trm Ran, `punnu Kuu VNg/-o/ Jõh lastek kõht `Punnu valutab Kuu; *kas `punno one täüs VNg; puñnu on tühi* Ans; *Jo so pisike puñnu õhekorra täis ka soab* Pöi; *lapsel `ööldaks, et sool punnu `aige* Käi; *katsume seda `veiksed puñnud* Ris; *süö puñnu täis, siis kasvad* Sim; *kos sul äbä om, kas puñnu valutab* Ran

punnuma `puñnuma paisuma, turduma `Tõrdu põhi ol' `vällä `puñnunu^o Rõu

punnustama punnustama punduma, paistetama mul silmad `paergu punnustan Ris
Vrd ponnustama

punnutama punnutama Khk Pha VII Pöi Muh Mar Han PJg Juu JMd Pai Sim Trm Kod Plt KJn

1. punduma **a.** paistetama, tursuma `nälgind inimene peab natuke aaval `söömä, soolikad punnutab üles Mar; *Raske töö palava ilmaga punnutab `käässa* Han; *muud mul põle viga, aga jalad on `aiged, punnutab ülesse* Pai **Vrd** ponnutama **b.** niiskusest paisuma *Nõu on nõnda `paisund, et laudad `välja punnutand* Pöi; *laud punnutan üles* Muh

2. ära vettima, niiskusest riiknema vesi on `sijmne ärä punnutanud, üles ei tule; punnutab terä ärä, ku pali vihimä tuleb Kod

3. punnitama punnutasi kahe vakasi kottisid Khk; *Viska sa sõnnik laudast väl'la, küll ma punnutan selle vankrile* Pha

puno → punu^o

punska punni lais sööse kõtu ku `puñska täüs Plv

puns|paap leevike puñspaap om verevä kõtuga tsirk; `puhman ol' kaís puñs `paapu Kam
Vrd punnpaap

punss → punts^o, punts^o

punsu → punts^o

punsuma `punsu|ma Khk Hää Saa Kõp Trv, -me Hls Krk Hel; `punds|ma Hää Trv TLä Vön Har Rõu, -me Hls Krk(-m)

1. niiskusest paisuma, turduma [kuivanud nõu] `pantas viij `sisse, ta `pundsud tagasi Hää; *puu nõu pannas vette `punsuma; kus vihm `pääle tul'li, säält `punsus uks ära* Saa; *aeda úss om `punsunu* Trv; *nõu juušk, vaja `pundsum panna* Krk

2. paistetama, tursuma; paisuma `aige oli `punsund `palgega Khk; *Jalg om nindapal'lu `punsunu, keñg ei lää ämp `jalga* Hls; *kuumage lääve jala `pundsime* Krk; *Käe `pundsuva, kui likega `kinda käen om* Nõo; [vorstid keedes] `üless `pundsunu, `tsuska iks `kahvligõ Har; *Suurõ juumisega ol'li_täl silmäki pähä^o är_ `pundsunu^o* Rõu

***punsuteme** da-inf punsute turrutama *Puunõu tahave vahel punsute* Hls

punt puñt Vig Aud Kei Vön Lei, g puñdi Kul Khn Tor Hää Saa Juu Pee VJg hajusalt TaPõ, KJn SJn Vil Rõn Krl Har Rõu Lut, *pundi* Jäm Pöi Mar Mih Tõs Trv Hls TLä Kam Ote Rõn; *punt* Emm, g `pundi Kuu RIId/n `punti Vai/, *punda* VII; *sisseü `punti* Pha Han Var, *seesü `puntis* Lih

1. ühetaoliste esemete kimp *meil on `präiga viel üks punt `alles sia`arja* VNg; *räbälä `kaupmes `tõmbas kõik `riided `ühtä `punti* Lüg; *juuksed olivad `niuladega taha `pandud, olivad `puntis* Jõh; *Taale `anti suur puñt `lilli* Jäm; *viis suure punda [heinu] obusele* VII; *Linad*

punt

seoti pärast sugemist punti Mar; viis `vihku `puntis Lih; Öngöd `ühte `puñti läin Khn; `seuke puñt sai `tehtud, see oli lina leesikas Aud; ku õige vali tegija on, siis tñjõ mõni kuus `puñti [linu] ka `päävas ära; Lõng läheb `kergešti `puñti (sassi) Hää; katuse `nurkade peäl on puñdid, kui õlest katus on Juu; võtab `lammavilla puñdi `sel'ga Pee; kui linu ropsiti, siis `tehti puñdid, iga puñt õli üks leisik Trm; puu kül'lest kistasse nee peerud, siis kõedetasse nemad `puñti Äks; Ostan paar `puñti linu ära, aga taku `puñta ei taha SJn; keeda `rõõvada `punti Trv; kui lina rabatu, `pañti `puñti, ilus puñt, nigu preeli Ran; ma korjassi `pulke - - pulgapuñt säl'län ja kõñni nüid pulgapundiga Nõo; arjutess `puñtega [ujuma], puñdi om lugadest Ote; marja^o omma^o nii kasunu puñdin Har; El'lil ol'li_ `põrkna `puñti kõüdet, sõss tõi nullõ Rõu || tutt sul omma taal tubagukotil `väega ilusa puñdi^o; setukõisil ka puñdi^o `riplõsõ [vöö] otsan, ku `kääütävä puusa pääle kiñni^o Har

2. salk, kamp Poisid olid ennast `punti löönd Pha; Üks puñt [mehi] oli poe `otsas Põi; Ah sina olid ka selle puñdi mees Mar; Poesid olid pue `juurõs `puñtis koos Khn; Ku sa `lambi irmutad, joosevad `puñti kokku Hää; ul'aski paneva `endit `puñti ja teevä `lõpmada `kurja Nõo; No_ lõõvä_ noorõ_ pois_ `puñti ja_ mugu_ `viskasõ_ `viina Rõu

punt^o puñt g puñdi prunt pane `ankrule puñt `peale; ei `oska `lähkre `puñtigi teha Mär

puntama `puntama punnitama, ponnistama Ta `puntas `terve `päeva `suuri kive `tõsta Jõh

punter → pundar

puntima `puntima, (ma) puñdi punti, kokku panema; kokku minema, pulstuma Nüid puñditse `juused kua `salkudes kokku; Vana karu (karv) loomade `sel'gas `puntis ää Han

puntis `puntis Lüg Jõh IisR Mar Kul/-ñ-/ Vig prunti aetud; priskelt punnis põsed on `puntis - - kui on `õhku täis Lüg; [Ta] oli `puntis tagumikkuga ja pisikene IisR; `puñtis paledega laps Kul; persse `puntis taga Vig

puntlik `puntli|k g -gu jomp `puntlik um, kon jo iibä suur sääne k'uhm [lõngas] Lut

punt|paabuke leevike puñtpaabukse, verevä kõtuga linnu - - `talve näid `ommegi nätä Kam

puntrik¹ `puntri|k Mih Pär JõeK, g -ku Tõs lähker, väike ankur, pudel võttis `puntriku täve `piimä `juure Tõs; väike viina `puntrik `taskus ja tuleb JõeK

puntrik² `puntri|k Kse Tor, g -ku Ris Sim Trv

1. kimp, pundar `puntrik oo vähike pak'k, mis `kaindlus võib `kanda Kse; mis_si lina `puntrik maksab; siin ma_ ilma `puntrik `einu Sim; `rõõva `puntrik Trv

2. viletsa väljanägemisega inimene; väikesekasvuline olend just ku vana `puntrik oled Tor; üks vekki `puntrik oli Ris; nisukese näru `puntrikuga ma_i `käigi Sim

punts¹ punts Mär Vig Kse/-ñ-/ Vän, g puntsu Han Saa, punsu PJg Juu; punss g punsu Kul; n, g puntsu Han Mih Tor/-ñ-/ Pst, puñsu Mär/-n-/ Kse Khn Tor Nis Jür Pil SJn, `punsu Kuu õlleankur; lähker, lass Paneme ka `punsu olut täüs Kuu; õlu `aeti `puntsu Mär; `piske `ankru puñts Kse; Suuremid õllenõusid mool põlegid, piissid puntsusid oo paar tükka Han; Ölut küll viel, `praegu `tõssimõ uiõ puñsu pukki Khn; piima punts, `rohkem pikergune nõu PJg; tegin puñsu täie õlut Tor; puntsul es ole viti `auku, punts ol'li `väike Saa; õlle punts lõi vitsad pealt ää Juu; veke puñsu - - vett `viidi `metsa, kolme nel'la tuobine Jür; ei saand `veikest puñsud päris täis SJn; Egäss muud, ku võtam puntsu kanglas ja akam einämaa puñle astma Pst

punts² punts Kse, g puntsi Khk(n -ñts), punsu Pil SJn; punds Rõu, g pundsü Nõo(punsu) Urv Vas; punss Kul; sisseü `puntsu Kam, `pundsü Ote Plv/-ol/, seesü `puñtis Ksi

1. pundar; ka miski puntrasse, sassi läinu Ömbusmasin teeb vahest puntsi ala, äi saa ömmelde, kui punts all; Nõör läheb vahest nõnda `puntsi, et sa_p mõista arutadagid Khk; `puñtsis `villu on alb `pesta Ksi; sñj küll `õige nõgelja ei ole, sukk om kokku `kistu nigu üits

punds; `tüürik ei mõesta paegata, om miu praki kõik `punsu kisnu Nõo; Mi_sa_tast nõörist no nii `punsu olt `kisknu^o Urv

2. *pamp, kimp `riide punns Kul; suured punsud `vṍsid `li'l'i Pil; ropsitud linad - - kahe sidemega tõmmati `kiinni siukst punsud ja siss kaaluga `müiti SJn*

puntsakas *puntsak|as Kse Hää, punsak|as Saa, g -a pundar a. punt, nutsakas tõi puntsaka `rohtu Kse; pannu obuse riij ette - - koit vöi punsakas riij taha pikalt `juujsma Saa b. kalts; kaltsakas Paksud vanad puntsakad `ümmer; Minu ema `ütles `persepale `seukse - - puntsaka inimese `kohta Hää*

puntserdama *puntserdama kortsima Puntserdasi natuse seda `tuhlikotti Khk*

puntsima *`puntsima Ksi/-n-/, (ma) punsi Khk*

1. *kortsima, paikama sa puntsid muidu, sa_p osa `nööhuda midad; see on üks va puntsitud kuub Khk*

2. *vanuma villad on ära `puñsinuvad Ksi*

puntsutama *puntsu|tama, -dama Emm Käi raputama, loksutama `Aukliku tee peel `söitmine puntsudas mind üsna eē; Ooda, ma puntsuda vehe seda kotti Emm; Ää puntsuta astid ilmaaegu Käi*

puntsutamma *puntsutamma*

1. *kortsima Rõivit kokko puntsutamma Vas*

2. *krookima Ümbre kaaltaosõ piät õks puntsutamma, ilosamb saa Vas*

puntu *puntu Käi Rei lastek kõht, punnu lapse puntu on `aige Käi; Kas puntu on täis Rei*

puñu *puñu Muh Vig Tõs Khn Tor Saa Ris Hag Tür Lai Plt KJn Trv Hls Krk, puñu Mar Kse Mih Hää Nis Iis Kod Pal Hel Nõo San Har Rõu, puño Võn Kan Räp/-õ/ punane veis; sellise looma nimi punast `lehma `üitasse puñus Mar; see oo puñu ärg, mis oo punane Vig; ärg oli Puñu ja lehm oli Punik, punased olid Mih; punane pul'l oo puñu Tõs; mitu nime oli [härgeadel], punane, see oli Puñu Nis; ei õle puñuda Kod; puñu siäl aia ääres KJn; Abjan om punusid Hls; käi, Küit ja Puñu, vao pääl Nõo; `väikene verrev puño Võn; ku_ma vanast `härigiga küñni, üts härig ol'l Puñu, tõñõ Muštu Har*

puñu *puñu Saa, puño Vas Räp punnu said ka puñu `sisse raasikse, las ma katsun su puñu, kas on täis Saa; puño täüs söödet latsõl, mis täl viga olla^o siss Räp*

punum *punum g -e*

1. *pundar `seante punum siin koti sehen Krk*

2. *(teat kangaviga) `kanga sehen punum Krk*

punuma *punu|ma R(puno- Lüg Vai) eP(puno- Mar Kod) Trv Puh Nõo Võn Rõn Se, -me Krk*

1. *painduvat materjali omavahel ühendama, põimides, palmides, kokku keerutades vöi seades midagi valmistama `verku punutakse puu `villa `lõngast Jõe; punus `juuksed letti Hlj; `lindu puñu pesa VNg; `vitsudega punuti `ümber sarika Lüg; `Sõrmide vahel punuti `pasli `nüöri, tuli kõva nüör Jõh; `karjustid punuvad `korvisi Vai; lõhngast nõöbid, neid punusi ma isi `valmis küll Jäm; `okstest punutakse `rantsisi Krj; reatsad_o `vitsest punut Muh; kas `lõnga on, ma akka punuma Rei; sääre `paelu ja vöö `paelu punutakse Mär; punus `pärge Tõs; pulma krantsid on punutud Rap; oh, ta ei `oska `paelagi punuda HJn; ma punun ohja ja kõie `nüeri JMd; sie [vokk] siis kierutas ära selle kanepi - - siis akati teda (kõit) kokku punuma, kolme ja nel'la `kortseks Koe; mär'ss oli kua, kase `tohtudest oli punutud VMr; `lilledest punutasse `krantsi Kad; punun viisu `paelu Iis; ega vanass ei õllud tuali punumiss, `lüüdi lavvad `piäle; ree `korvi punoti kahe vitsaga Kod; voki nõörid on linadest punutud Pal; punumene on kahe*

punuma

`keermega, kui akad ohelikku tegema Ksi; isa punus lehmale `kütkeid Lai; säääl `ol'li pal'lu `pärgi punutu Puh; `perge punutass Se

2. nõeluma, põimides parandama *punun sukka KJn; korvi - - põhi tahab `kiini punuda, laseb kikk kardulad läbi Vil; `kinda tahave `kinni punude; ta oss ammu lagunu ollu, ku ma ei oss tat pununu Krk*

Vrd punema¹

punuma² *punu|ma Kuu VNg Lüg Vai Jäm Khk Kaa VII Muh Rei hajusalt L, Ris Koe VJg Iis Trm Kod Plt KJn Trv Puh, -me Krk liduma, plagama; põgenema Munavaras pani punuma, ei saand toist käde Kuu; punus minema `ninda et Lüg; `Pistas punuma, kui mind nägi Jäm; Küll ma punusin, aga jäin rongist maha Mar; sain sealt punuma Mär; küll punus, aga sain ike kätte Tor; ta punus nõnda kui jalad leid `kuklas - - kaua ta jõuab nõnda punuda Saa; `pistis punuma, teiste ulgast ää VJg; küll mina punusin juassa Kod; sai punuma KJn; Mikeperäst ta siss punume pišt, kui ta `õige mijs oless ollu Krk; ma kai, ku ma sai minema punuda Puh*

punutama *punutama* jooksuma sundima *akkas punutama, `võitma VII*

punveli *punnis kui sooliku om kubemedetulluva, siss aap kõik ette `puiveli; latsel kõtuke `puiveli täis, selle ta süvvä ei taha Nõo*

puodakas *puodak|as g -a kollakas õhak one `valgess tõmmanud, puodakad Kod*

puoju *`puoju Jõe Kuu VNg, pojo VNg Rid*

1. võrguujuk *`puojud on `kandejoud `verkudel Jõe; `vergud `lasti meresse - - pisukased `puojud olid pääl, et näd `pohja ei mend Kuu; seda `kerda oli pojo nüör `katkend VNg*

2. võrgukivi *kilu `võrkudel oo pojod, kivid `võrkude `külges Rid*

puola|varb *puolavarb poolivarras – Kuu*

puolekalli *pooleli, poole peal kaup jäi `puolekalli; `kolme liitrine purk on `puolekalli Lüg*

puolella *pooleli Verk, ku oli [vastlapäeval] `puolella kudumisel, sidä ka ei void kududa Kuu*

puolesa *`puolesa pidama kokkuhoidlikumalt, arvestavamalt midagi tegema Siga suri ärä, nüüd `täümme liha `süümist `puolesa pidädä; Olen `tääle raha `andamist igä `puolesa pidänd Kuu*

puole|teräkline *pooleteramees läks `sinna puoleteräkklisess, niid_o siäl mitu `uassad Kod*

Vrd poole|teräline

puolikal *pooleli nitidki on puolikal (lõigetest) VMr*

puolikala *pooleli puolikala ala dāta košt märäst tүүд (pooleli ära jäta mitte mingisugust tööd) Lei*

puolikalle *pooleli `kuhja - - `puolikalle ei `jäätud Kuu*

puolikalli 1. *pooleli sie asi ei õle `valmis, on `puolikalli Lüg*

2. poolikult *`puolikalli `tehtud tүү, ei õle viel `täiest `tehtud Lüg*

puolikalo *pooleli lina (linatöö) `däie puolikalõ Lei*

puolikane *puolikane Kad; ppl `puolikasi Hlj poolik `puolikasi `erneid [müüakse], kas `terveid `erneid ei `kasvagi Hlj; olivad kahed uksed, üks oli puolest saadik - - sie puolikane uks `üiti sang Kad*

puoliklaine *`puoliklai|ne g -se poolik sie tүү on `puoliklaine, senest ei ole `asja; tүүd kaik `puoliklaised Vai*

puolila, puolilla *`puolila Jõe, `puolilla Kuu poole peal(e), pooleli `lapse sukkad, nied on `aina `puolila Jõe; koht tuleb täüs `süüä, mitte `puolilla jättä; Mul_o kabuka tegemine `kaua old `puolilla Kuu*

puolillasi *pooleli sie uus tuba oli viel `puolillasi Kuu*

puolimane `puolima|ne g -se poolne `Näie peld_o old `kaikse lahe`ranna `puolimane; `Toises `triuulis, siel `pliidi `puolimases, olid sis `süömä`riistad Kuu

puolinane `puolina|ne g -se poolik `Puolinane tüö ep ole tüö; hüle oli hakkand `rapsima ja tä pidi [hülgeraua] `varrest `kinni - - vars läks `puolinaseks Kuu

puolinaselt poolikult En `tahtund sidä `ninda `puolinaselt ärä `saata Kuu

puolinda pooleks viin pant puolinda? `viija Lut

puolisk `puolisk g -u Kuu; n, g `puolisko Vai poolik `vergu `puolisk Kuu; `puolisko `leibä Vai

puoliskane `puoliska|ne Iis, `puoliska|ne RIId/-kai|ne Vai/, g -se poolik `naula nidemed, nied on `niiskesed `puoliskased `naulad, nied on `vasta `lüödud, et akken iest `vällä ei tule Lüg; Sie kudumise tüö mul viel `puole pääl kõik, üks `puoliskane asi Jõh; ühe `puoliskaise `ouna `ansid `miule, midä sedä `puoliskaist `maksa `anda Vai; puoliskane leib Iis

-puoljas Ls savipuoljas

puol|suol `puol'suol' pooltald – Lei

puol|viltumine poolviltu tuul õli puol `viltumine tagant Lüg

puorits `puorits (teat kalapüünis) – Vai

puoru `puoru riid küll meil oli `puoru Vai

puoskima `puoskima, `pous- nõiduma Ei nie `vergud `enne kalu tuo, kui `saavad `puoskitud; Kui muu rohi ei avitand, eks siis `katsatud `puoskimisega; Neid `jälle old ka, kes `oskasid `painaja ärä - - `puoskida; Ma `tahtuss kohe `pouskida, et sa `sinne ei meniss Kuu

puost puost g `puosta Jõe(-ou-) Kuu; n, g `puosta VNg; `puost|as g -a Jõe Hlj jäätükk, jääkuhjatis `pousta `vallid on `rannas Jõe; jää `puostad, tuul ajab `ranna pääle jää sodi - - kerd `kerrald `aeva `kerkib `korgemaks; kui - - ei ole `tuuline, siis tegeb ühe tasase jää, ei tie midägi `puosta `randa Kuu || jääkord meil `rannas sadama kivid `korjavad `puostast - - kivid on `tuule ja `vihmaga `jäätaned Jõe

puostanesa kuhjana Kevädel ajab merituul `kollasi libliku ja leppä`triuusi `maale kohe `puostanesa, neid on küll saad-tuhaned Kuu

puosta|potkija linavästriku Vana`rahvas ige üttel: egä `puostad `enne `rannast kau, kui `puosta `potkija kohale tuleb Kuu

puostas → puost

puoti `puoti g `puodi paat `laiva taga oli vie sies ka pikkarine `puoti, `laiva `puoti; sääil `puodis oli `kümme miest `soudamas Vai

pupar pupar g `pupra Muh Kse(n pupr) Han Var kupar kui pupar_o kuin, siis kolgitse `puprad varte küljest maha, `antasse `vartadega puparde `pihta Muh; `puprikeinal oo pupr ots Kse; Raabiti need `seemne `puprad maha, siis `viidi linad likku Var

pupe pupe Jäm Khk Muh Rei Mar Han Tõs Tor Hää Saa Nis Jür Koe VJg Iis Kod Lai Plt KJn M TLä TMr Rõn Plv Röp, puppe VNg IisR; pupp g pupi Urv Har Vas Se a. nukk `lapsed `onvad ku `pupped `riides VNg; lapsed `mängisid pupega, panid puped magama Khk; Tõid linnast lapsele uue pupe Mar; ei taha pupess üüda, `ütleb tita Tor; tütarlapsed ikka mängivad pupega Nis; ilus nuor tüdruk nagu pupe Koe; lapse mängud niid puped Kod; ta on `riides nii ku pupe Plt; Tei rõõva ilpest oma pupel leidi sel'gä Hls; mes mia pupega tji, mia ole vana inimesekonk Nõo; lais siidin puha kõik' `õkvalt nigu pupe TMr; Meil ol'li`hardsõst pupi?, noidõga mi asjati Urv; tu pupp ol'li niisama suur ku lais Har; `väega illois inemine, nigu_pupp Vas; [Üksik tütar] hoietu ku pupe Röp; `ehte? omma kaalah, nigu pupi? Se b. (võrdlustes

pupenett

laiemalt millegi kiituseks) *ia obune nigu pupe* Lai; *miu väimiis tegiis sanna ku pupe valmiss ilusti* Krk; *nii ilusa pedäjä seene nigu puped rian* Ran

pupenett *pupe|nett* (-ít) Phl Ris Hag Jür Koe Kad Kod Plt Pil KJn Hls Ote Kam, *pupõ-* Kan Urv Plv, g *-neti* (-í); *pube|néit* g *-netí* Mär PJg Saa(*po-*) Hag Juu Sim Iis/*po-* Lai, *-neti* Trv Pst Hel; *pubenett* g *-i* Hlj Lüg Jõh; n, g *pubenetti* VNg; g *pupeniidi* Kod Krk

1. (riidesort) *pubenettist* `naised pidasivad rätikut Jõh; *si pobeneti paásib pruudil kenasti* Saa; `pruutide suured `leierid on *pupenetist* Hag; *panin omale pupeneti rätiku pähä* Jür; *ilusad pupenetist rätikud, kluarid* Kad; `enne kannivad `silmade ies *pobunetti* Iis; *särgid sõredad* `jusku *pupenetiss* Kod; *pubenetid olid õredad, auklesed, nigu nõela augud sees* Lai; *Ilmore rätik* `olli - - *pupeneti rätik, valgest peeniksest niidist* KJn; *sõa aig es ole pupeneti rõõvast saia* Hls; *pupeniidi rati - - ku siid elgäss, nõnda peenike, et mitte es näe lõnga kah* Krk; *nisukse klaar rati olliva, pupeneti rati* Ote; *leerilatsil ol'li? valgõ? harva? rati? pupõnetist, pits veeren* Kan; *pupõneti rõõvass om hõrrõ* Plv

2. *pits-* vm õhemat sorti rätik *Pääs õli kolme nurkine pubenett* Lüg; *veta pupenett pääle* Phl; *tüdrukul pubeneti ümmer* Mär

puperdama *puperdama* Jäm Khk VII Põi Muh L/*-tama* Saa/ Juu Jür JõeK Kad Sim IPõ Plt, *pupõr-* Khn Urv/*-mma/* Plv, *pupper-* Kuu Hlj Jõh IisR

1. *ukerdama, kikerdama, püherdama õli sääl - - paksu patriku, kust sai läbi pupperdatta* Jõh; *Kukkund metsas auku, näet välja pupperdas* IisR; *maas pisine kana poeg puperdab* Khk; *puperdasid terve õõ einde sihes* VII; *Küll nee kivid andvad teitel sii puperda* Põi; *kui lapsel arjassed oo, siis puperdatse sea pesas kolm korda* Muh; *obo vahest - - puperdab, laseb üle sel'la* Mar; *vasikas ei suuda veel tõusta, puperdab* Mär; *obu - - nahk kihileb, siis ta tahab puperdada* Tõs; *Ää lask last uudõ riietega pupõrda* Khn; *puperdad ennem ulk aega, kui sa [soost] väl'la saad* PJg; *Laps puperdas enese pal'jaks* Jür; *puperdas alles, ei oska veel käia* Plt

2. *kloppima, pekslema Süä pupperdab* `nindagu `talle saba Kuu; *Süda akkas korruga pupperdama, tia, kas on kedagi alba tulemas* IisR; *Võttis üsna südame puperdama* Hää; *süda puperdab aigel, ega tervel inimesel ei puperda* Sim; *ehmatusest akkas [süda] puperdama* Lai; *Oh sa pühä taivass, mul süä õkva pupõrdass seen, nii ma heitü* Urv

puper|lill *puper-* Tõs Ote San, *pupõr-* Urv *kullerkupp puperlilled - - oo ilusad kevädi lilled* Tõs

puper|pall *kukerpall poisid laskvad puper palli* Kse

pupitamma *pupitamma* *hellitama mi sa naist laisist tanh nii hirmsadõ pupitat* Har

puplema *puplema* *ukerdama, puperdama linnupoeg pupleb, kui ta veel lennata ei saa, tõuseb ülesse ja langeb jälle maha; laps läks lume ange - - ei saa väl'ja, pupleb pialegi sial* Lai

puplene *puple|ne* g *-tse jumplik - Tõs*

puplik *pupli|k* g *-ku kaan pitk kut sur puplik, pupliku moodi loom* Mus

puppu *pupp* Koe Se, g *pupu* Khk Kaa VII Põi Muh Mar Mär Kse Han Saa Kei Juu Jür Trm Kod Äks Lai Plt M Puh Nõo San Har Plv Ráp, *puppu* Kuu Lüg IisR; n, g *pupu* VII Hää Iis, *puppu* Kei lastek puder *pühi suu puppust puhtast* Lüg; *Jahupupul pole muud kut püsta ning neela* Kaa; *anna lapselle puppu* Muh; *kas puppu tahad* Mär; *ma tegin pupu val'mis, nüid aame lapsed sööma* Saa; *laps tahab puppu* Kei; *võta pippi ja puppu, nõnna elläss [ütled lapselle]* Kod; *võta, võta, küll on ia pupp* Lai; *küll oo sul põllek pupuge* Krk; *Võta nüid luidsaga puppu* Nõo; *latsõl om põl' pupuga kokku saanu?* Har

pupp² → pupē

puppis *puppis* Muh Lih

1. trullakas *ta`olli suur paks ja puppis poiss* Muh

2. uppis, upakil *persse puppis* Aud

-pups Ls pajupups

pups¹ *pups* g *pups* Rei Phl auguraud *kingsepp lööb pupsiga`oukusid kinna rõhaste`tarvis* Rei; *sepp lööb pupsiga`aukusi* Phl

pups² *pups* g *pupsu* peer *laps laseb`pupsu* PJg

pupsakas *pupsakas* tups *Isa ees`sirge, ema taga köver, tütar lai latakas, poiss pisike* *pupsakas = humal* Jäm

pups|höövel (teat höövel) *pups`öövel on jälle natukse`keskelt jämedam, otsad peenemad, ennem ku laud põrandaid ööveldati, siis seina äärest ei soand muidu* Kei

pupsis *pungis, punnis Tüdrikul rinnad na`pupsis; Teisel jälle perse`pupsis taga* Han

pupsti *pupsti* Pöi Khn *deskr`Vot sedasi,`pupsti teki`alla ja pane magama* Pöi; *Viimes tuli`pupsti vee`piäle* Khn

pupu → pupp¹

pupune *pupu|ne* g *-se Lüg/-pp-/* Khk VII Koe, *-tse* Hls Krk Puh San; *pupu|nõ* g *-tsõ* Plv, *-dsõ* Har lastek pudrune *suu on puppune`lapsel Lüg; kätu on pupune* VII; *ärä minnä puputse põllege* Krk; *latse nägu om kõik pupune* Puh; *ooda, ma esi pühi latsõl pupudsõ kleidi`puhtass* Har

puputama¹ *puputama* VJg Ksi Rõu *poputama ma puputasin oma`lehma kua`ästi* VJg; *mis ta nõnna puputab tast* Ksi; *Tuü pörss um täl jo_nii är_puputõt, et tuü`hõelat`süüki ei_`süüki* Rõu

puputama² *puputama* a. *popsuma masin puputab* Kse b. *deskr`puputab`peale oma juttu* Kse

pura¹ *pura* Jõh Jäm Khk VII Pöi Muh Emm Rei Kul Kse Han Khn Hää Juu VJg Iis Trm Kod Pil Trv Nõo Har Rõu Plv Vas booraks *prussagatele`antasse pura`putru, pura`pandi vee`sisse* Khk; *Puraga sai tinutud, pura oli`sõuke känk, kus`vastu`kolmi õõruti, muidu tina_s anna`lahti* Pöi; *kui`lamba rahud asemest ää oo, siis kiibitse pura ja andasse`lambale`sisse* Muh; *Pura on sepal vahest`tarvis* Emm; *pura`kautab russakid ää* Kse; *juada`kiinni, mul`juakseb sij`riiss, pane pura ette* Kod; *tinutadi`maarja jää ja puraga`kinni* Trv; *pliidi`ümbre`ol`li kõik - -`prussakit täis, küll söõdeti neele pura, a midägi es avita* Nõo; *tooge kirgessile purra* Rõu; *prussakide`rohto kutsutass purass, tuü om`valgõ* Plv

pura² *pura* Jäm Tõs Aud Kad Trm Ksi Plt Krk Ran Ote San Urv

1. *rauapuru abra`näoga pura`tükid, mis rouast`järke jähi* Jäm; *pura oo sepipajade`juures* Tõs; *pura oo see vana raua praht, mis sepal üle jääb* Aud; *roostetand pura aja`auku, sij`ei`kõlba kohegi* Ksi; *purast tetti`küündle`jalgu; vana pura kokku aet, sij`ei ole vask* Krk; *pura om ülejäänu praht ravvast* Ote

2. *sodi kana kräuksub, lähän`õue, kedagi, sule pura aga taga* (rebane viis kana ära) Kad

3. *nodi toda rahapura täl om* Ran

4. *vana, kõlbmatu ese vana`kirvõ pura* San; *Kraapmise`tarbis ol`l meil iks mõni sääne`väidse pura* Urv

pura³ *pura* Tor Hää Saa Kei SJn Trv Pst Urv

1. *jääpurikas lapsed imevad purasi* Tor; *purasid ei tohi`rästast ära murda, siss jääva odra`pääd lühikeses* Saa; *Ära mine`räästa`alla, pura kukub pähä* SJn; *Katusse rästä`m puha puraden* Pst || (millestki jämedast) *No`andsõ mullõ kül_nõgla, nigu vana igävetse pura* Urv

2. *vikerpuur – Kei*

pura

pura^a *pura* Jäm Khk VII Pöi Emm riid, purelemine `Varsti `läkskid *pura* `lahti Jäm; sääli oli igavene koerde *pura* Khk; Seal oli `sõuke *pura* sihes, ma `katsusi, et ma tulema sai Pöi; `Meestel olnd `teede jägamesega igavene *pura* Emm

pura^a *pura* reekori sul põle *pura* `ühti, kukud maha Juu

purak → purakas

purakas *purak* |as g -a hajasalt R S, L KPõ IPõ Plt Puh; *purak* |gas g -ga Khk, -ka Vai; *purak* |ka g -ka, -ga VNg; *purak* |k Rõu, g -ku Ran Puh Kam; pl *purakud* Saa, *puragu* Krk

1. suur, kogukas küll oled siä va *puragas* mies Vai; ta on juba suur *puragas* `poissi Khk; sai *puraka* `soldadi (ahvenast) Mus; *purakad* karduled Mär; Pärís *purakad* põrssad Vig; küll_o suur *purakas* porgand Kse; suured *purakad* kobrakad - - jämedad nagu pal`gid Ris; küll oli ikka `enne *purakaid* mehi Kei; oled ike üits va *purakas* mijs Puh

2. a. keegi või miski suur, kogukas; *purikas* üks `vaiavahe rukkist `leigata, sie oli ikke juo suur *purakas* Hlj; sain ühe *puraga* `leiba VNg; ma_ ilma suur sia *purakas*; mõned `õunad õlid siin iad *purakad* Lüg; küll oli suur aavipuragas Khk; Põrsas - - seike *purakas* juba Kaa; ärja *purakad*, mis kolm `jalga olid Krj; Suur tursa *purakas* jähi `õnge `otsa Emm; egavesed *purakad* [kalad], ku suured *paja* kaaned Rid; `andis `loomele *purakid* (söödajuurviljadest) Var; *jalg* oli nagu *purakas* Juu; minu isal oli preßsraud, nisuke mal`mipurakas JJn; ta põle nii suur *purakas*, kui mina olen VMr; küll `tämbä `üüise tuleva meil pikä *puraku* `räästade Kam; `Kaeti jo^a är^a, kon mõni suur *purak* saiš, sõss hiiliti manu^a ja_ `panti kalalõ_ `västrega^a Rõu || (riiupunnist) üks va riiupurakas Kse b. (jämedakoelisest kangast, luisest linast) *kaks lina* oli [voodis], üks oli pia all ja siis üks vana takkune *purakas* oli keha all VNg; ette va jäme *purakas*, oli ta_s villane või takune [riie] Tõs; ära nemad osteti kua, vana taku *purakad* Lai; va ots `pakle *puragu* Krk; [ohjad tehti] *alambist lina purakist* Ran || ku avid ära lõpevad, siis tulevad särjed, `sõuke kõndi *purakas* (väga luine) on Hää

3. hoop, lõök; ka terav ütlemine `andas üvä *puraka* `toisele pähä VNg; Kus oli vihane ja pani *purakaid* `mulle IisR; Ma pani `taale ää *puraka* Rei; `andis üks ea *purakas* tal möda_ pead Ris; `uotasin küir seilas, milla nüid *purakas* tuleb Amb; kui ta (oinas) nüid *puraka* paneb, teeb suured rutud (aknaklaasid) tükkideks JJn; `anti *purakas* poisile `selga VJg

purale *purale* Kad Pil KJn

1. hädas küll sai *purale* `olla, `enne kui [kanga] `käima sai Kad; see on *purale* oma aßsaga Pil

2. (kõhulahtisusest) kui siest on `lahti, siis `üeldakse, et on *purale* Kad; sitt on *purale* KJn

puralas hädas nüid ta on vast *puralas* Kuu

purale *purale* Kad Pil KJn

1. kimpu, hätta sa oled oma asjaga *purale* jäänd; `süia põle, `sel`ga `panna põle, loomad on sul viletsad, sedasi sa jääd *purale* Pil

2. kõhust lahti jöin `värsked `kalja, kus võttis kohe *purale* Kad

purama^a *purama* SaLä VII Pöi Ris

1. purelema, tõrelema *Mehed jöid, jöid ning aksid purama* Ans; *puras* lapsega nõnda, tee_p, mis se laps teind oli Khk; mis sa muidu *purad* VII; *Koerad purasid* omiku sii tee peal Pöi

2. purustama, pudendama *maa on puratud*, [traktor] *purab*, kui läheb ja maa `katki teeb; *lapsed puravad* saia ära, siis kui rosinad sees olid, akati ju neid sialt `oßsima Ris

purama^a *purama* Juu; (ta) *purra* Se

1. purssima me vana *purab* koa vene keelt `reäkida, ega see kellegi vene keel põle Juu

2. noristama, luristama kõõ *purra* nõnah, nõna kinni Se

purask¹ *pur|*šk, -sk g -ški, -ski eL(-ške Röp Se) suur peitel puust pää puraskil Trv; *purask om sepäl tett*; *puraskige raiuts`kiili`siissi, kes maea nuka kogusen oiap* Krk; *vasaraga lüvväss puraskile`otsa ja`raotass`puule mulk`sisse* Nõo; *puraskiga`lüüdi saena man`ambit vai`tsälke* Kam; *Hommugu`miinti`mõtsa, kirvõss, purask ja`uherd`üten* Har; *puraski`ol`li kolm`tol`li laja` ja tol`l paksu`*, *mõni purask ol`l puultõist`tol`li laga, kui suurõmb ol`l* Rõu; *vanast kutsuti niä` puraskiss -- seo ilma`aigu`peipliss* Plv; *Kühvle ja`viskle kaavõteva`vällä`tuurõst haavapuust, inne`raote`kirvõga` -- sõss kaavõte puraskega`kühvle`paksuss`vällä* Röp; *mi_sa siih`puraskilda`tiit* Se; *purask,`minka kaebetass`mulgukõisi* Lut **Vrd** *purass*¹

purask² *pur|*šk Puh Võn, g -ški Rõu Plv Vas; *purask g -i* Nõo Kam *Ote kurask purask küll, jala tei ligedass nigu süldi jälle*; *purask, sa`less võenu onde tõene põrss ka ärä`osta* Nõo; *oh sa puraski purask* Kam; *assa purask, küll ma sullõ näüdä* Rõu; *puraski perält, kas ma mijs ei olõki`* Plv **Vrd** *purass*²

puraski *puraski* Khn Jür (millestki jämedast, suurest) `endised mu'id põlõ asjad kedägid, va jämedäd *puraskid* Khn; *üks vana raua puraski* Jür

purass¹ *purass, purhass* Har; *purass`g -i* Lei; n, g *purase* Röp Se suur peitel, *purask lõigatass toorass kõo puu -- ja`raotass`purhõga`mulgu`sisse* Har; *purase om,`minkaga`mulko kaavetass* Röp; *purass`iga`ambaksõ`lüüdi`siisse* Lei

purass² *purass* kurask *ah sa vana purass* Har

puratsikka *purat|*ikka g -ga puur *puratsikka on pikkarine,`oigukaine; puratsigaga tehä`auku puu`sisse* Vai

puravik *purav|*k Vig Juu VMr Hls Krk Plv, g -ku Rid Mih Saa Kei Kõp Rõn, -kku IisR, -gu Trv, -ki Mar Mär PJg Trm/po-/ Ote Har, -kki Jõh(po-); *purav|*vik g -viigi Kuu(poro-) Lüg; *purave|*k Tor KuuK VMr/g -ku/ Kod Äks Lai Plt Pil KJn Puh Kam, *purave|*k' Krk Nõo Urv Rõu, g -ki; *porov|*k g -ku Vas Röp Se(-ka, -ki); *porov|*ikka g -ga Vai; *parav|*k g -gu Lut; n, g *puruveika* Lüg Jõh; pl *puraviigod* Hää, *puraveki* San, ppl *puravikka* Aud JJn, *puravekke* Har (seen) *puraviikisi on -- üks on kase puraviik ja`tõised on`niiskesed`pruunid* Lüg; *Üks puruveika ja`siegi`ussitand* Jõh; *toivad pali porovikko* Vai; *puravikid --`neoksed elosad punased seened -- sii`metste sees kasovad* Mar; *Puravikkusi ja`tatikuid oli`irmus paelu* Mih; *meie ei sõõ puravikka* Aud; *puraviigod`seoksed kõvad [seened]* Hää; *venelased`korjavad puravikkusi* Kei; *ühed on puravekid, nagu suured kopsikud* KuuK; *minu ema ikka puravikka`tuündis* JJn; *puravekid üeldasse olevat`kal`lid siened* VMr; *puravekid on magusad siäned, piält pruunakad ja`siist on ilos`valge nagu siapekiliha* Kod; *saksad sõövä puravekki ilma kupatamata* KJn; *puravik kasvass kuiva maa pääl* Krk; *temä käenu puravek`kel, korjanu jäl`edä pal`lu; puraveki om pääl`d serätse musta --`lõiksit`panni pääle ja`olliva ää seene* Nõo; *puravikil`võetass lai alt ärä* Ote; *Es levvä üttegi puravikku* Rõn; *puraviki`, noid süvväss, no omma` suurõ ja`paksu`* Har; *ei tahaki ma`muud õt, kae`koija`mullõ`üts`korvi`täüss`puravik`ke* Plv; *tati siijõ om poroviku`muudo, õnnõ`timä om päält`nilbõ ja`pehme`* Röp; *porovika päält (puravikkude eest) saat hulga rahha* Se

purbass *purbass* g `purpa hambutu inimene – Lei

purde|vikel (teat kudumiskiri) `purdevikel om *kaits`tiiru`üäpidi, kaits`pahapidi* Krk

purdik *purdi|*k g -ku Puh, -ke Nõo (teat sõödik, tõuk) *puu purdiku om puu koore all, imevä toda`mahla, aava (ajavad) puu koore pääl`d`valla* Puh; *kõik tahva elädä, puu purdike ja`maa mardike* Nõo

-purdlane Ls jääpurdlane

purdsahuss

purdsahuss *purdsahu|ss* g -sõ purtsatus *ma_`tõmpsi luhvtipodõlil korgi päält maha, üs purdsahuss ol' l ennedä, nii ol' potõl tõhjä* Har

purdõ-pardõ *hulgana mis tuu` tüürik om, poisi kävvä purdõ-pardõ* Krl

pure *pure* Jäm Rei Ris Nis peeneks tehtud toit, nämm *Tee lapsele puret* Jäm; *See - - söõb pured, taal pole veel` ambud* Rei; [paisele] *pañdi leiva puret` piale ja siis tie`lehte* Ris

purel *purel* g -i rõuguredel *põllul on purelid*; [hein] *pañdi purelide` piale` kuima* Vän

purelama *purelama* Trv Rõn, *purõlam(m)a* Urv Har Rõu Vas Lut *purelema koera purelava usseaidun* Trv; *Kui` ulka` peñne` ol'li, siss lätsivä koñdi man purelama nigu lärrin* Rõn; *Tiä` korjass tad varra - - ku är`koolõss, jääss kõik` tõistõlõ purõlda?* Urv; *pini?* `naksi *purõlamma, ma_kai, ku mant minemä sai* Har; *pini_pañni_nõna_kokko, siss - - häreli ja purõli* Rõu; *uma_pini_purõlasõ?* ni *lepüse?* vns Vas

purelema *purele|ma* Kuu Jäm Khk VII Muh Rei hajusalt L, Ris Jür Amb JMd Koe VJg Sim Iis Trm Plt Pil TLä Võn Kam, -mma Lüg Vai, -mä Juu Kod KJn, -me M(-m Krk) San(-mõ) Krl(-mõ); *purõlõma* Khn Võn V(-mma)

1. *hammastega üksteist kiskuma kui mittu` kuera kuos on, siis purelevad* Lüg; *koerad purelevad ning närvivad üksteist* Khk; *Koerad purõlõvad koñdi kallal* Khn; *mede siga` tahtis koeraga pureleda, ta es sa'lli` koera* Saa; *Ega koer üksi ei purele, ikka teistega` sel'tsis* Jür; *koerad ja kaõsid pureleväd* Kod; *sij om äbelik laits, tõne pane või koerage pureleme* Trv; *täku pureleve ku koera, edimeste` jalguge ja ammastege* Krk; *ennemb mine sutega purelema, kui sinuga sõnelema* Ran; *miu põrss läits sinu` põrsaga purelema, vahi, arjasse om` pisti sä'l'lan* Nõo; *küll siss soe purõlnuva sääal kuusõ all; edetare` ol'le jo suur - - sääal` ol'le näil` ruumi pusõlda ja purõlda* Võn; *muidõ` rahva pini om` väega purõlõja pini* Har; *ol'лива?* nii *purõlnu?* kui *veritse` õkva* Plv

2. *tülitsema, sõnelema küll nävad purelivad ja` taplivad alalde* Vai; *riidleb ja pureleb` peale* Mar; *suurt` riidu põlnid küll kedagi, läksid natuke purelema* Mär; *va patused inimesed purelevad alati` vastamini* Tõs; *purelevad oma rahade pärast* Ris; *kisuvad ja purelevad, pahad inimesed* Amb; *oleme iad elu eland, põle väga purelentki* Sim; *küll nävad alate` riidleväd ja pureleväd* Kod; *purelenuvad teised` terve päeva* Plt; *nüid lääv purelem` jälle, küll nämä võive purelte* Krk; *ol'li kah üits` kange südämega naene, mehega pureliva alati* Ran; *me poosiga vahel pureleme, poiss ei tii, mes vaja tetä om* Nõo; *uma_pini_purõlõsõ, uma_pini_lepüse?* vns Krl; *Nüüd näet, inemise` mugu_purõlõsõ ja` kisklõsõ?* õnnõ Rõu; *Nimä?* elä_s *kunagi hõste, nimä?* kõgõ *purõlivä* Se

Vrd *purelama*

***purelema**² (ta) *pureleb* *murenema jahud on jämedamad ja leib vähe` sõtkuda soand, leib pureleb* Kei

purema *pure|ma* R Jäm Khk Rei Mär Vig Tõs Pär PJg Hää Koe VJg I Plt KJn Trv Hel T, -me Hls Krk(-m) Hel San; *purõma* Krl(-mõ), *da-inf purra?*, *purro?*, *purda?* V

1. *hammustama, hammustades viga tegema sie luttikas` ammust juo_nda ku nõgelane` kõrvetas, sie_j õle nagu kirp ehk täi pureb; uss puri minu* Lüg; *koera` purro miu kätt* Vai; *puret lammast* Rei; *ära õrrita` koera, ta pureb* Hää; *koer - - oli õhvakest jalast purenu* Trv; *koer ai` küil'gi, koer puress mut* Krk; *kedä uss purena, siss elu aig, ku` alba` ilma nännä, tuu kotuss valutana* Ran; *susi - - tõese` lamba viis ärä, tõese puress lõõri alt` katski* Puh; *kärbläse om peniss lännuva, pureva valuste* Nõo; *maslase - - nuu om ka valusa purema* Ote; *pini puri minno jalast* Kan; *är` lasku_sa_ka_hinnäst är`purra?* Urv; *lamba ol'li_sääal tsopahn soel ar`purtu?*

pini purt ei₁paranõ^o Rõu; mustakõsõ^o olõ õs nii ku^a, nuu₁purõ õs (sipelgatest) Vas; kirp läis kindsu `kül`ge purõma Se; `höürläne puri Lut

2. a. *närüma enne pures ise leiva puruks, siis `andis lapsele suhu Khk; purüammastega - - saab `toitu puretud, `peenes `tehtud PJg; mul `vaese `amba, ma₁ saa tat purede Krk; purrõ^o ei jõvva, `hambit olõ₁ Plv* **b.** *piltl näägutama, naaksuma; salvama mis sa purede mu kallal KJn; mis sa must iki puret Krk; Ega temä ei mõesta miilt, ta pureb egät Nõo; Mõni mõist tõist inemist halusalõ purra^o Rõu; ta puri mu nii är^o, et ma es taha^o inäp taaga sõnnagi kõnõlda Plv*

3. *piltl külmatunnet tekitama; ära külmetama Lumega ei pane `ninda tähäle, aga kui on külm ja `paljas maa, siis on `niisike kõle ja pureb sust läbi Jõh; kül`m pures kääd ning jalad ee Khk; pikk külm pureb loomad `lautagi ää Mär; kül`m pures mu nõnna ää, et ma kohe `aige olen Koe; purend aavilja `puhtast ää (külmast) Trm; külm taht ärä pureda Kod; sügüsedse₁halla^o tük`ke kah - - `vil`lä purõma Rõu; `paanti `põrsa₁ `lauta ar^o, a₁ `kül`m iks puri nuu₁ `põrsa ar^o Vas; külmä `purto kardula omma `makja Röp*

4. *piltl (muud juhud) see on aea `ambast puretud Lai; no õks purõ parõmbahe, ku vikat tõmmat om (eks vikat lõikab paremini, kui luisatud on); ma₁kak₁ aidveerest nõgõsõid, nõgõsõ₁ `pur₁ mul kättõ Har*

puremane → purimane

puremed pl *puremed* sisselõiked võtmel `võtme puremed; *Puremed, nee* niikut purevad luku lahti Khk

purenema *purenema* Mär HMd Iis murenema, pudenema *apu leib, vähä `tahkeks läind, `lõika teist, kõik pureneb `katki Mär; vili pureneb maha* Iis

puretama *pure|tama* Kuu hajusalt Sa Lä, Tor Hää Saa HMd Koe Iis Trm Kod Plt KJn Vil Trv Pst Puh Nõo, *-tamma* Lüg, *-teme* Hls Krk(-tem) Hel San, *-dama* Rei; *purõtam(m)a* V(-emme, -õmmõ Krl)

1. *kallale ässitama, peletama, hirmutama Kivid `pandi `tümli `sisse ning selle raputamisega puretati obused `kaugemale Kaa; puretame sind koeraga Pha; puredas `kitse koeraga Rei; puretab koera - - looma `piale ehk kelle `piale tahab Mar; ma puretasi poisi koeraga menema Kir; Ää lammaste peale koera pureta Han; kui ää koer on, siss karjane puretab keik loomad koeraga kokku Saa; saaditse koer `vasta, muudku puretab Vil; ärä pureta eläjit koeraga Trv; ta purets mut koerage Krk; ma pureta siu `peñnega, kui sa esi ärä ei lää Puh; Ku₁sa₁ viil tulet, ma aja pini pääle^o, purõda simu piniga^o Urv; karh tul`l - - üless minnu `üskä `võtma, ma₁purõdi pinikese pääle Har*

2. *läbi sõimama `Sõukest inimest peaks küll korra puretama, siis ta₁ räägi änam `sõuksi `tühju juttusi Krj; puretas suud silmad täis, et pole asigid Jaa*

3. *toitu suus peenestama puretatti suus `pienest, siis `anti `lapsele Lüg; Ega sa selle suure lapsele änam äi pureta Jäm; ma akka lapsele `leiba puretama Khk; pureta lapsele `leiba HMd; puretab toidu `pienest Trm; emä puretab suun sõõgi `katski latsese Puh; Sa purõda latsõlõ `vatska `võiga, saa latsõl süä `kimmäp Urv; ku esä ollõn puretanu, siss tuu₁ ollõn `väega `pehmess `salgutanu Har; `võeti esi ja purõtõdi latsõlõ Plv; latsõlõ - - piät iks umah suuh är₁purõtamma Röp*

puretama *puretama* Khk Sald kurdistama nii suur kisa - - kas puretab kõrvad ära Khk; `Rääkige tasem - - puretate teistel kõrvad ää Kaa; sõukst `lärmi teed, puretad mind kurdiks Pha; massina mürrin puretas `kõrvi Vll; Küll see laste kisa võib so kõrvad ää pureta Põi

puretis

puretis *puretis* g -e SaLä(-dis) Kad nämm *Annan lapsele puretist, oma suust lusika `sisse ja lapsele suhu* Jäm; *lapsele tehasse puredist, leib näritase suus ennem `peeneks* Khk
Vrd puretuss

puretune *puretune* puretu *ega koera puretune kunagi ei parane* Trv

puretuss *puretu|ss* g -se Trv; *purõtu|ss* g -sõ Har Plv Vas nämm *Imä tsäl'gu' leevä suuhn `pijnüss ja and purõtusõ latsõlõ `suuhhõ, ku^o latsõl viijl `hambõid is olõ^o* Har; *lats ei võta^o* purõtust Plv **Vrd** puretis

purgalane `purgala|ne g -se harutatud lõng *Aruta sie `enne `purgalastest, siis tuo minu kättä, ma tien ta `sulle `valmis* Jõh

purgama¹ `purgama R

1. harutama `purgasin `selle `riide ära ja tegin teist `muodi Jõe; *On `tarvis sie vana `mantel `lahti `purgada* Kuu; *õmble ja `purga, `õmble ja `purga, `milla sedasi `valmis saa* VNg; *vanad `villased `kampsunid `purgati puha üless ja `tehti `uuest* Lüg; *Väikeseks jäend `asjad - - `purgatasse, mõjal `jälle `purgatud `lõnga `tarvis* IisR; *tarvis sukka `purga `vällä, pahast on `tehtu* Vai

2. lammutama, lahti võtma *Ei nie `purga sida lagund `sauna ärä; Esimäseks `asjaks [oli] `kohvi `juomine, siis `purgati `kuormad* Kuu; *vana maja `purgama* Jõh

purgama² `purgama SaLä Kär Kaa Pha Käi Phl Mar Aud Ris, `purgma Nõo

1. hammustama, purema üks loom teist `purgand Khk; *Undid olid `lamba puhas ää `purgand* Kaa; *mõnedel olna pal'lu noid saa `jalglisi, nuu `purgnava valuste nigu tuli; peni pu'g sõrmest; vahi kassipoig mõstab joba `purge* Nõo

2. lagundama, purustama *lapsed leva kallal `purgamas keind, sandist `leikand* Jäm; *lapsed on leiva keik ära `purgand, nad_p mõista ju leigata* Khk; *suured karjad põllal, `purgašt põllod nii ää, et põlnd kündä `tarbis üht* Mar || *närima koer `purgab liha* Pha

3. a. rassima, rügama üsna `purgab tööd tiha; *akka aga `jälle tööd `purgama* Jäm
b. vohmima `purgab nenna `leiba `sisse Phl

Vrd purgema¹

purgan *purgan* g -i porgand – Ris

purgand *purga|nd* g -ndi Hls; *purga|nt* g -nti Saa/n -nt/ Hls Krk *porgand purgantid `paanti piimasupides* Saa; *purgant om `värskest pääst kige parep* Hls; *anna latsel purgantit* Krk

purge hoogsalt, agaralt nii `pu'ge omingo vara akkasid `peale Mar

purgema¹ `purgema Pha Muh Kul Lälõ Ris HMd Kad Iis

1. hammustama, purema kassil ike kihbad, taga oo `purgmese `ammad Vig; *ünt `tahtis lammast ää `purgeda* Kse; *Koerde `purgmest põle änam kuulda* Han

2. purustama, lõhkuma *siad `purgesid ju karjamad ja kõik ära; mutid on maa ää `purgend* Pha; *labidaga mättuid `purgema* Kir

3. vaevama, kurnama; näpistama `aigus `purgeb nõnna ää et; *süda ühna läbi `purktud* Muh; *kül'm oo [vilja] ää `purgend* Vig; *Eile oli `purgeja ilm; See sõnniku tõstmene `purses ta na läbi* Han

4. jagelema, sõnelema `Naabrinaised `purgesid - - nende `purgemene ei tahtn lõppeda Han; *purgesid `piale `vastamisi* HMd

5. a. tööd rügama nüid oo kibe `purgemene `jälle Han b. aplalt sööma – Kad

Vrd purgema²

purgema² `pu'gema agaralt tegutsema, pürgima küll see `pu'ges `pal'lo; *see oo üks ermos `kange `pu'geja* Mar

purgetama *purgetama* mudima rambid `tõusid üles, eidud musisid ning purgetasid kallal
Pha

purgima¹ `purgima Khk VII Vig Mih Aud Pär Plt

1. hammustama, purema *uñt* `purgis `lamba ää VII; *va kirju tuli ta kallale ja `purgis tänd* (koerast) Aud; *koer on `lammad ää `purgind* Plt

2. vaevama, kurnama *tõbi* `purgis *inimese ää* Vig; *valu lööb `rindu, oled na ära `purgin* Pär

3. a. peksma, klobima *ta* `purgis *tänd naa et* Aud b. käsutama, tagant sundima *pisine `kümne `aastane laps, seda sunnitas, `purgivad seel kallal* Khk

purgima² `purgima, (ta) *purjeb* torkima; *tuhnima `purgind puhas nõila otsaga ää; siga purjeb pahna segamili* Jaa

purgitud → *purkima*²

purgma → *purgama*²

purgnema `purgnema Kuu, *purgunemma* Lüg Jõh *harunema, hargnema `riide serv `purguneb, kui ei õle `kieretud `ühtä; `püksi `õmblus `purgunend `lahti* Lüg; *sie enamb ei `purgune* Jõh

purgnõma `purgnõma *pead looma rüä `purgnõsõ?* Lei

purguma `purguma(i) *harunema, hargnema `õmblusse kõhalt ka `purgub; `niulaga `kõrvustab, et ei `purgu; `õmblus ei pia, akkab `purguma* Lüg

purgunemma → *purgnema*

puri *puri* g `purje Jõe Kuu Lüg Jõh, *purje* Saa JõeK Trm Kod(-/-) Plt, *purju* S hajusalt L(*purjo* Mar), Ris Nis JõeK Vil Trv Hls Krk Ran Puh; n, g `purje VNg Vai, *purje* HMd JMd JN Koe Iis Trm, `purju Hlj VNg, *purju* KJn Hls San Krl Har, *puró* Plv Vas Röp; *sisseü* `purje Amb, *seesü* *purjõn* Urv vastavast kangast tuulepüüdur a. (veesõidukil) *koud, `kellega puri on `paadi `külges `kinni* Jõe; *purjed lasimme maha, enämb `purjed pääl pidä ei void* `paadil Kuu; *meil olivatta `laivad juo `purjes* VNg; *igä kerd ei ole `purjesi pääl* Vai; *puri laperdab -- pole soodiga `kinni* Khk; *purjud kut vanad kaltsud* Mus; *liigib `purju, see on kui purju `eare `nööri `aetakse* Põi; *paet jooseb purjul* Muh; *vanade raag `purjude sees olid purju peeled* Käi; *kilupaadil oli kaks `purju pääl* Rid; *kui asja `tundmata, oo külite purjoga tükki* Mar; *enne oma kojutud `riidest `tehti puri* Tõs; *poom oiab purju `sirge* Aud; *purjusi `tõmmavad `vantisi kauda* Hää; *purje rõõvas peab ikki kõva olema, muðu lööb tuul `lõhki* Saa; *maa tuleb ja ku on udune, sis paned purjud pakki ja triivid* Ris; *purje oli koa, kui purje ei aidand, siis `jälle aerud* HMd; *vaiksel laeval on kaks `purju, esimene on vokk, teine `kliiver* JõeK; *puri rabeleb, siis tä on õtse `vasta tuult; mitu `purje välgovad `minnä* Kod; *purjuge es saa `laske, jäi `vaale -- panime käsitsi* Trv; *purju om tühjä, anna `roh Kemp tuult `pääle tüürist* Ran; *aurulaiv käü purjulda* Har; *puro -- ei olõ `oigõhõ säet* Plv; *ku puro ei vii? inämb, siss võedass puro `maaha* Röp || pilt (heast meeleolust) *Sepp valinu kah `säantse hää ao `vällä, ku herräl hää `tuulõ `purjõn ol' liva?* Urv b. (tuuliku tiival) *nenel* (tuulikutel) *olite `purjed ka pial -- kui tuult tuli, siis `mendi `jähvutama* Jõe; *veski on `purjes* Lüg; *purjudega `pandi `jõudu `juure* Mus; *tuul paisutab `veski `purju* Muh; *tuuligu `tiibel oo jo rood, need purjod keivad seal peal* Mar; *veske `täides `purjus* Mär; *kui tiivad pailu keerud oo, siis lõhub purju puruse* Var; *isi kudus `veske purjud `val'mis* Aud; *veskil on neli `purju* Nis; *iga aru peal on üks purje -- purjed võtavad tuult ja aavad `veskid `ümber* JMd; *Kui purje vedelast kinni õli, õerus purje puru* Trm; *vagase tuulega `pantse neli `purje `piäle* Kod; *Pal'lad redelid ja siivä raad ei võta tuult, sinna `pääle tõmmati igäl siiväl takusest `rõõvast puri* Vil; *ku `veski tävven purjen ja parass tuul, siis om nel'lä `kümne obese jõud* Krk; *kui tuul läits väegä kõvass -- jätid `veske `saisma, võtid `purju vähämbäss* Ran

purihammas

|| kui tuul ei tuld `sisse väravast, siis panime [tuulamisel] väravad `purje - - tuul puhus siis `viltu, ei old otse värava kohal (ustega tuulesuunamisest) Amb

Vrd purjoh, purjut

purijhammas midä `jälle siin taga `onvad, on puri`ambad Lüg; miul on vaid kolm puri`ammast Vai; Mis kõige taga `lõugas on, on puri`ambad, nee puruvad kõik `peeneks Pöi; Muist `ütlevad puri`ambad, muist lõua `ambad Rei; mool puri`ammad ei näri änäm Mar; `toitu puretasse puriammastega PJg; puri`ammad valutavad Ris; olgu ta sil`maammas või puriammas, aga ta peab olema VMr; puri`ammad - - nad on iki laiemad ja tugevamad kõigipidi kui teised `ammad Ksi; puri`ambad tikuvad ennem ära minema Lai; tagumatse `amba om puri`amba, sil`mä`amba om edimäse Nõo; puri`hambõidõga õks `salguda? Har

purik → purikas¹

purikas¹ purik|as Khk Pst, g -a Lüg IisR Jäm Mus VII Pöi Muh Mar Mär Lih Kse Tõs PJg Vän Tor hajusalt K, IPõ; puri|kass Hls Võn, g -ga Har; puri|gas g -ga Khk, -ka Kuu; puri|ka g -ga VNg Vai; puri|k g -ka ILõ(-ke Kod) Äks Vil Trv hajusalt T, -ku Trv Krk Hel Ran Nõo Urv

1. (suur) haug Poisid olid suure purika käde saand Pöi; jões oo purikud küll, kus roog, seal purikad koa Kse; vedelaga `püüdsin keبادi kaks purikast `kinni Vän; purikas võtab `veikse kala ää ja `ongi ots Tor; arvast tuleb mõni purikas ka mutiga Trm; kui jõgi madal oli - - sai purikid kätte Äks; purikatel kirjud kül`led Lai; suurem jägu purikad - - ahvenid, neid oli kah Plt; purikid `püütässe vedelägä KJn; küll olli `suuri purikit Krk; purika `ambit piäb `pel`gämä, na om terävä ja suure Ran; no elu (elus) purik, kos sa ta paned, ta jo rabeleb Puh || isane haug ühe emäsegä käib kaks kolm purikad ühen Kod

2. a. miski suur, kogukas Kala `kaupmes pakkub `ahvenaid `müüa, igavesed suured purikad `teised IisR; lõhe oo ju ma ilma purikas Muh; kurgu `aigus, niisamati kohe kurgus maailma suur mäda purikas Kad **b.** (võrdlustes suurest, tervest, kenast olendist) `terve kui purikas, kuhu sie saab parata, mene aga `kruonut `tienima Lüg; [lehma] udar oli `puuka täis, mõni oli päris sinine jäme nagu purikas PJg; ta on alati `terve nagu purikas Koe; inimesed olid kohe nagu purikad ja elasivad vanast VMr; sijn poiss on terve nõnnagu purik Kod; viisime obuse laadale, ilus nagu purikas Pst; obesel kaal niisama nigu kihäki ümārik illuss, nigu purik Kam; Mehe_ `kašviva iks suurõ_ ja_ `terve_ nigu_ puriku? inne Urv; ma olõ poisš nigu purikass, mul ei olõ medägi vika Har

3. a. jääpurikas neid purikuid õle vahel küll, jämedad ja `pitkad, kuda vesi on juost ja `külmetand Lüg; Purikad vara `räestas, tuleb pikk ja külm kevade IisR; purikad on katuse `külges, nigu `küindlad ripakil VII; sula võttis `räästasse suured purikad Mär; tuleva `uasta on iad linad, kui purikad on `riasta all JMd; kui pikad purikad, siis tuli pikk lina Lai; pal`lu purikid `reastas Plt **b.** (muu koonusjas moodustis) `tõmmas natta purika nenä tagasi Lüg; lõmpsist said tehtud käbad `piale, see kasvab meres - - kasvavad_sured purikad `sinna `otsa Lih; lõeguva `kapsta ärä ja juuriku jäävä maha, kevade, siss om nigu puriku sääl iijn kõik Nõo **c.** ankru- või mõrratähis `viskad `ankro `sisse, jäeb purik `piäle; kolm puriked mõrral, kummagi reie õtsan purik, taga mõrra kül`jen kua purik Kod

purikas² purik|as g -a murikas leiba purikas - - leiba küllest `murtud tükk Nis

purimane purima|ne g -tse Puh Nõo Kam Ote; purima|nõ g -tsõ, -dsõ hajusalt V; purema|ne g -se Kod = purimine puremase `ammid oo all ja üleväl Kod; miul ei ole naaru `ambit, ei ole purimatsi `ambit kah Nõo; ei ole mitte ütte ammast, purimatse `amba ka om ärä tulluva Ote; Laís om sääne virril, no tulõva vaest purimatsõ_ `hamba? Urv; ede `hamba? umma_päält terävä? - - takan purimatsõ `hamba?, päält tasadsõ Rõu; latsõl olõ_ j purimaidsi `hambit Plv

purimine *purim|ne* Hää Saa Lai Trv Hls Krk(*mi|n*), *-me|ne* Mär Hää Juu Ksi Plt, *g -se*; *purim|ne g -tse* San Har Lut; pl *purimõdsõ*^o Krl adj < purema (purihambast) *lasin ühü purimese`amma`väl'la tõmmata* Mär; *purimesed`ambad on närimese jaus* Hää; *kummaki pool on neli purimist ammast* Saa; *taga on ikke purimese`ammad* Juu; *ees on esimesed`ammad, siis on purimesed`ammad* Plt; *tagumise laia`amba, niij õigatse purimise ammastess* Hls; *üüts purimin ammass om viij* Krk; *purimiisiga õks süüit* Har **Vrd** purimane

purin *purin g -a* Jäm Khk Kaa VII Pöi Rei Rid Mär Ris Trv Ran, *-e* Hls Krk; *purin* Rõn, *g purina* Puh puristamisega kaasnev vms heli *obu teeb`suuga purinad* Khk; *Kõht oli nii`lahti, et paljas purin käis läbi* Pöi; *Mis asi see nüüd oli, igavene purin käis* Rei; *tuli õege purinaga mo`peale* Rid; *vasikad pasal, muudku üks purin paegal taga* Mär; *tijb`suuga purint* Hls; *ma pane mõtsa kolmest küll`lest palame, sõss lää ku purin; tule`justku purin`sel`gä* Krk; *põrsad pasal nigu purin* Ran; *Veri paänd ku purrin anumade* Rõn

purinal *purinal* VNg Kaa Mär Ris Nõo purinaga *sie läks purinal - - vie`pohja* VNg; *Kõht läind ukka, ajab otse purinal välja* Kaa; *luom pasandab purinal* Ris; *Täl om jo kõtt aige - - tuleb purinal* Nõo

purinema *purinema* purema, näpistama *külm purineb inimese väga ää* Mär

purisema *purise|ma* VNg hajusalt Sa, Rei, *-me* Hls purinat vms heli kuuldavale laskma *maa purise - - sie one tümä* VNg; *puriseb tatiga* (nohusest inimesest) Khk; *Siga magas ning tagumine purises* Kaa; *suust purises vett* VII; *Perse puriseb`ühtelugu taga* Rei; *obene akkab puriseme* Hls || *porisema Puriseb ühtejooni toanurkas, äi anna poolist ijjerahu* Kaa

puristama¹ *purist|ama* Kuu RId(-amma Lüg Vai) hajusalt S, Lä Tõs Tor Hää Saa Ha JMd Koe Kad VJg Plt Trv Puh Nõo Plv(-amma), *-eme* Hls Krk(-em) Hel San

1. a. õhku (ja vedelikku) häälekalt välja puhuma *Puristab`nindagu`kuorma vedäv obune* Kuu; *Mehed said - -`külma käest tuppä`suoja, puristasid ja`ohkisid`pliita`juures tükk`aega* IisR; *obused puristavad mokedega* Khk; *Tee oo raske, vetab obused puristama* Kaa; *Obused puristasid siis, kui kiilid kallal olid, kiilid läksid ninase* Pöi; *kui ta* (hobune) *raputab ja puristab, siis_o teris käe`jälle* Muh; *Ära purista sedasi`suuga* Rei; *obo puristab`peale jooma* Mar; *Mu vanaisa`arstis iiri`aigid obusid, kui obu juba puristas, siis sai kohe`terves* Han; *peale`õõitu obused puristasid* Tor; *obune jäi`aigeks, ei sõõnd ega jood änam ega puristand* Nis; *obune puristab`üösse, paenakas käib pial* Jür; *aige* [hobune] *ei purista* JMd; [ta] *oli ükskord talvel tiigipialt`sisse kukkund, küll oli puristand* Kad; *puristades tuli jõest`väl'la* Plt; *võtat viijassi suu manu, puristet ja mulistet* Krk; *obene purist`mitu`kõrda* Hel; *Puristab suuga nigu papa, kui suud mõseb* Nõo; *laís puristass, tege imelikku hellü* Plv **b.** vedelikku pritsima *kui vett suhu paneb, puristab suust vie`vällä* Lüg; *putke - - läbi puristasse, pilliroo läbi puristad* koa Vig; *rätsep`preßsis ikka preßsrauaga, puristas suust vett`piale ja preßsiga liikkas üle* Kos **c.** *paristama süda täis, puristab juttu`väl'la naa et* Kse; *mis sa puristet, ka ilusti ei mõista kõnelte; tal pikkä viha ei oole, puristess ärä, sääil saman om ää`jälle* Krk

2. *purinal roojama kõht oo lapsel`lahti, puristab kõik kohad täis* Mär; *joosed ruttu* [kui kõht lahti], *et sa saad ära puristada* Hää

puristama² *puristama* Vai/-mma/ Mär VMr Iis pigistama, pressima, litsuma *`sieni`keideda ja puristeda vesi`vällä* Vai; *leib oo kottis`kangesti ää puristud* Mär; *kui`välja puristad, siis on kuhi maos, kui pole`easte`tehtud* VMr

purja *purja* Lüg Jõh Plt purju *`Võtsivad pudeli`kolme`pääle ja`jäivadki`purja* Jõh; *kui inimesed`võtsid`purja, siis tuli`riidu ette* Plt

purjak

purjak *purja|k g -ki purjekas mia oli neljä`teistme`aastanõ, kui`väikse purjaki`piäle läksin kokaks* Khn

purjas *purjas Jõh Koe Iis Trm purjus`Purjas mehed ajavad loba suust`välja Jõh; Oli teine nii`purjas, et`toarus`jalgade pial Koe;`Purjas`piaga oli ta tige* Trm

purje *purje Lüg Jõh IisR Nis Pai Koe VJg Trm MMg Lai purju Larivad`viina, siis`jäädavad`purje Jõh; Jäeb vähest`purje ja kohe läheb iriskist IisR; tegi`viina, jäi`purje Pai; paneb pea`purje* Trm

purjek, *purjekas *purje|k g -ka VNg/`p-/ Hää Ran; pl purjekad Vän purjepaat, -laev purjekad on meres Vän; Purjek triivib Hää; purjekit siin nakati tegemä`väst kolmkümmend`aastat tagasi (1935. a paiku)* Ran

purjek|laev *purjeklaev purjelaev – Phl*

purjelaev *enne loppeb`pergus tuli kui`purje laevas tüö - - ega`kapten kunagi mihi ei pand`vahtima Kuu;`purje laevad, kui ei old tuult, siis oli tema`paigal Hlj; purjelaevad lähväd. kui`kange tuul, siis ei tõhigi`purje`lahti võtta, tuul lükkäb laeva`ümber Kod Vrd purjulaev*

purjen *purjus tämä`täätä purjen, purjen`piägä rumalid sõnu aja`väljä Kod Vrd purjun*

purjepaat *kui minu isa`akkas merel`käima,`käisite kogu aja`purje`paadiga Kuu; nied`olgo ikke sügäväd kõhad, kus`purje`paadiga saab`sõitada Lüg Vrd purjupaat*

purjes *purjes R Mär Nis Kos HJn Ann Pee Koe VMr Kad IPõ Plt purjus nad olid`purjes, üks`tüürman oli`ästi kova`viina`votja Hlj;`Terve pühädä aig`käiväd`purjes`ringi Jõh; Iga jumala päev`purjes`teine IisR; mees`pooles`purjes (poolpurjus) Mär; saanikud jõid piad täis ja olid kõik`purjes Kos;`purjes`mies norib tüli HJn;`purjes`piaga`ajas lambi`ümber Ann; kõik olivad`purjes Kad; see`valged`pääva ei nää, see`alati`joob, on`purjes Lai;`purjes`täis, ei tia, mis`teeb Plt*

purjestama *purjestama purjutama – Kuu Hlj*

purjetama *purjet|ama Mus VII Põi Mär Vän Hag VMr Trm Plt Trv, -eme Krk;`purjeta|ma VNg Jõh, -mma Lüg purjekaga sõitma nad`purjeta Jõh; Purjetasid kõik [kohad] läbi, käisid`Taanis,`Rootsis Põi; ei siin jõe pääl pole purjetand`ühti Vän; laiv purjetanu jälle siit`müüda Trv; purjetive mere pääl Krk Vrd purjutama*

purjetama *purjetama Phl Juu HJn Amb JMd Koe VJg Iis Trm Kod MMg Plt,`purjetamma Lüg Vai purjutama mehed`jäiväd`purjetamma`kortsu Vai; purjetasid`ööd ning`pääväd Juu; sie`pidi väga purjetaja`mies`olema HJn; tema ei purjeta`Amb; minu`mies`kua purjetas`kõvast VJg; purjetavad`alati Iis; tämä`õli`miis`purjetama Kod; purjetanuvad`öö`läbi`kõrtsis Plt*

purjo *puõ Röp Se alkoholiuim Puõ om vaja`välä`maata Röp; puõ`lää`õ`pia`pääst Se*

purjoh *puõh g puõ puri puõ`ajat`massi`pääle, kelle`pääl`puõh`sais Röp*

purju *purju Khk Mus Põi Muh Käi Tõs Khn Tor Saa Nis Juu Plt KJn Vil Trv Hel Ran Nõo Vön Ote Rõn Har/-r-/ Vas,`purjo (-r-) Vön Plv Vas Röp Se, purju Krk Puh Nõo TMr San/-r-/*

1. *joobnuks mõni`tõmmab`ennast`kohe`nii`purju - -`jääd`magama`nagu`siga`Mus; Teised`olid`ta`jälle`purju`jootnd`Põi; ta`jähi`ühna`purju`Muh; ma`palju`õlut`küll`äi`taha, see`paneb`jo`purju`Käi; kui`tä`kõht`tühi`oo, siss`jääd`ruttu`purju`Tõs; viin`paneb`purju`Saa;`akkas`mind`loorima, et`purju`võisin`Nis; paneb`purju`kohe`KJn;`vürstiärrä`lasken`piiretusege`mõske`ommi`taresit`ja`tüdruku`ollu`siss`purju`jäänuve`Hel; ku`õllele`pal`lu`umalit`õl`li`pantu, siss`tuu`õlu`ai`purju`äste`Nõo; sina`juu`endä`purju`ku`õsiga, mis`elu`tuu`om`Vön; ku`saap`purju, siss`ei`ole`enämb`aru, siss`mugu`võtub`Rõn;`pañd`uma`pää`purju, siss`muudku`maka`ennedä`Har;`naistõrahvass`om`iks`nõrgõmp, pikält`tuul`purju`jääd`Vas;`pañniva`mol`li`õsisse`viina`ja`siss*

kahr toda `viina lak'ke seeni_ku timä `purjo jäi Röp; poosi pu'otase - - ni jääseki `purjo Se
|| uimastunuks suu'kaela aava inimese `purju Ran

2. purjus purju `pääge ütelnu tõisel alvast Krk; ku inimene purju om, siss ei ole täl mi'ild
pään Nõo; kas ta - - ol' purju vai es saa ta aru San

Vrd purja, purje

purjuk → purjukas

purjukas purjuk|as Rid Ris, `purjuk|as Kuu VNg, g -a; purjuk Khn purjekas `veikesed
ühe `mastised `purjukad olivad VNg; `ennivanast olid purjukad, suured laevad Rid; purjukadel
püörad masti `kül'ges Ris

purju|laev purjelaev tuli just üks `purjulaev sada `meetert meist `iemal Jõe; Ma ole küll
purjulaevaga merd `solkind Jäm; ega purjulae aurulaiva `vastu ep saa mitte, aurulae nobem
ikka Khk; Suur kolme mastiga purjulaev oli Põi; tä oli purjulaevaga `Inglismaal köin Tõs;
`Praegusõl aal üsä vähä `purju laevu nähä Khn; vanast olivad purjulaevad, egass auru `laeva
põle olnud Äks; purjulaiv läis minemä. hommõn piat ta `Tartun olõma Har

purjult purjult, pu'olt purjuspäi kos_ti_pu'olt lähäde_ `sõitma Rõu

purjumma purjumma (-r-) purju jääma olõ is ma `miaki `purjunu?, `raaskõsõ ol'li `viina
saanu?; `purjunuidõ mihiga ei_saa üttegi kimmäst `kaupa tetä? Har

purjun purjun Hls Krk Hel T, pu'oh Plv Vas Röp Se, pu'ohn Rõu purjus purjun mihi olli
kõrts täis Krk; nigu juvva `jõudseva, olliva purjun kõik Ran; temä sitt ei kanna midägi, nigu
pitsi võtab, nii om purjun Nõo; poodi läve iin pik'äli maan, esi purjun ja röögib ku vanatoht
Võn; mi'iss loep ennäst siss targass, ku ta purjun om, siss ärgu naene mingu lähikesigi Rõn;
Alasi ku_tiä liinast tul'l - - ol' timä pu'ohn, sõss timä laul ja tek'k `nal'la Rõu; kes_tu läbesi
`ütlemä tulla?, kõik jo_pu'oh Vas; pu'oh `pääga `aieva hobõsõ kuumast ja jätivä `saisma Röp;
ah sa `vaehtõdu kihä, sa jal jo? olt pu'oh Se **Vrd** purjen

purjune purju|ne g -se Vig Kul, -tse Hls Krk; p `purjust JJn; ppl purjutsõid Har purjus
natuke purjune mees kõis sii Vig; ma kohe ei taha näha `purjust inimest JJn; mis na purjutse
`pääge lääve `sõitme Krk; küll om õks andsak purjutsõid mihi kaia? Har

purjunõ purju|nõ g -dsõ purjeid omav, purjedega nu_ `sõiti kõik' purjutsõidõ `laivuga Har

purju|nõel, -nõölas purjenõel purjunõel - - suur tahalik, mis ee tugev on Khk; Kassipoja
innaks oli purjunõöl Kaa; Purjunõel oli otsast tahalik, vanasti paigati `sõuksega `purjusi Põi;
Purju `nõoltsega õmmelda laeva `purjusi ja parandata neid Rei

purju|paat purjepaat akkasin `tuhlid `Suome vedama - - `purju paadiga Hlj; Purjupaadiga
oli merelt tulemine `vastu tuult `raske küll Põi; vähike purjupaet Rid; Läksid purjupaadiga
`räima `tooma Pär

purjus `purjus Hlj VNg Lüg Jäm Khk Krj Muh Rei Mar(-os) Mär Han Tõs PJg Tor Saa Ris
Nis Juu HJn JõeK JJn Ksi VIPõ alkoholijoobes, joobnud sie on `viina pali juond, sie on `üsna
`purjus Lüg; `purjus - - pea jähmane `otsas Krj; mehed `ollid nõnna `purjus et Muh; Ta `rääkis
`ühte `jooni, kui ta `purjus oli Rei; `kõiki ma kannatan, aga `purjus inimesi ma ei või `sal'lida
Mär; `purjus `peaga `neoke ull Han; see mees oo natuke soan, `purjus teene Tõs; mõni on kuri,
kui ta `purjus on ja mõni nutab, `purjus inimesed on igate `moodu Saa; ta on jopastand, `purjus
Nis; `purjus inimesed uiberdavad JõeK; kui meeste piad `purjus olid, vat siis akkas jutt Ksi; t'ijb
`mürtsu `purjus `piägä KJn; jõi nõnna, et `purjus `ol'li Vil **Vrd** purjas, purjes, purjun

purjus|päi nied on `purjuspäi lood (loodud) JJn

purjust `purjust peast Ksi, purjust peräst Krk purjuspäi ma põle `purjust piast [saunas] käind
Ksi; purjust peräst saanu kätte Krk

purjut

purjut *purjut* g `purju puri `Kahvliga purjut põlõ kedägi, `püeräb `kergest `ümber; Päris paras tuul alumiste `purjutõga üksi `laska Khn

purjutama *purju|tama* Khk VII Muh Mar Mär Kse Var Tõs Vän Tor Hää Ris Juu Plt Trv TLä Võn/purjo-/, -tamma Har, -dama Emm Rei, -teme Hls Krk San(-tõmõ), -temme Krl; `purjutamma Lüg; pu`otam(m)a Plv Vas Se alkoholi jooma akkame `viina võttama, akkame `purjutamma Lüg; purjutab `kõrtsis VII; ta tuln `palka toomast ja akan purjutama Muh; Mihed purjudast pæevade viisi Emm; see purjutamene lähäb liiale, ega see änam purjutamene ole, see vana `joomene ise juba Mär; tämä_i oln koa purjutaja mees `ühti Tõs; `laevas madrused purjutasid Tor; ta oli `mõistlik mees, egä ta purjutand egä Juu; pidudel on ikke purjutamene Plt; eilä sai pa`llu purjudet Krk; mehe purjutava joba tõist `päivä, tüü saesab Nõo; tuu poig - - ka purjutõv San; tal om mõni kolmass päiv purjuta? Har; pu`otamine olõ_i hääd tennü? kellegille Plv; poosi pu`otase Se

purjutama *purju|tama* SaLä VII Muh Phl Rid Mar(purjo-) Kse Var Tõs Khn Tor Hää Koe, -tamma Har, -dama Emm Rei, -teme Hls; imperf (ta) pu`ot Plv purjetama Ma ole seda merd küll purjutand Jäm; laivaga purjutades `võötasse tuult, [keeratakse] laiva nina `rohkem tuule `sisse Khk; tänase `kärme tuulega saab `rehvis purjuta Mus; laevad purjutavad koa põhja naela järele Muh; üle mere purjudama Rei; kumbas - - see `näitab `neile, et näd `teadvad, kus näd purjotavad Mar; purjutasid `kaugele merele Tõs; mia olõ merd purjutan Khn; küll om hää siss laivaga purjuta?, ku parass tuul om Har; pu`ot `vasta tuult Plv

purjutus *purjutu|s* g -se Lüg/p-/ Kse Trv/-u|ss/; purjutu|ss Har, pu`otu|ss Vas, g -sõ purjutamine ei või näha purjutust Kse; üits purjutuss ilmast `ilma Trv; kas tuu tel mõni purjutuss ol'l, kae, ku mi_purjuti, pa`ng `viina `kümne mihega üüpäävä pääle Har

purk *purk* g purgi Rei Phl Iis, `purgi Kuu Lüg Vai/n `purki/; purk JõeK, g purgi Vig Kse Tor JMd Trm Krl Har Rõu Plv Vas Röp, purgi Jäm Khk Kaa VII Põi Muh Mär Tõs Khn Hää Saa Ris Ann Koe VMr VJg Plt Trv Hls Krk TLä Rõn; g purgi Mar Han Kod laia suuga anum purk võib `õlla pläkkist ja `klaasist ja savest ka Lüg; pien pippar on pisukaise `purgi sies Vai; panid sa nendele moosi `purkisid ka `seltsi Khk; Neid kilu kala purkisi on poodis teab kui pailu Põi; jätis oma laasist purgi siia Kse; `marju `keetväd ja panavad purgid täis Tõs; purk läks `lõhki Hää; mul on `tühje `purke kapi täis Saa; panen `piima purgide `sisse Ris; silgud on `purkis JMd; temal on mitu `purki `muosi VJg; purgi sies on kohved Iis; marja saht om `purke sehen Hls; sahariin `ol'li tuluss võtta, purgi tõid, sai `aastass ajass Ran; purk kišk mul sedävisi kõtu kõik kokku siia naba manu ja siss olli ma nii terve ku `ütsätõist kümne `aastane Nõo; kuum vesi om purgile lõõnu mõrja `sisse Rõn; taha `purki panõ paluka saht Har; `kurkõ jaoss umma_tühni?, a pandass küll_purkõ kah Rõu; purk om iks klaasinõ, mis klaasinõ ei olõ?, tuu om poit Röp

purk *purk* g purgi jäänael `talve pannaste obustele vahed purgid ala; `saapa korgestele `lõõdi purgid `sisse Jäm Vrd pork

purka *purka* kolmejalgne iste purka - - kolme`jalgne ja kolmearalene koa; penk oo pikk, aga purka_o vähike Mar

purkama *purkama*, da-inf purgada? V

1. purskama verd nakanu suust `vällä `purkama Urv; `purkat vett Har; suust ja nõnast purgaßs verd Plv; võtt vett `suuhhõ ni purkass sullõ `vasta `sil'mi Lut

2. intensiivselt midagi tegema tima `purkass haina maha? Har; ruttu taht tetä, purgaßs Vas

purkima *purkima*, (ma) purgin Kuu/p-/ Ris purki panema naesed akkavad kalu `purkima Ris

purkima² `purkima rühkima *Pani siit `öösse pimes üksi `purkides minema Emm*

***purkima**³ tud-keskus *purgitud jäänaeltega naelutama `talve saab [hobuserauad] purgitud*

Jäm

purkli `purkli Plv, `purklõ Röp

1. kaltsakas *ta_m ku `purkli, `mutku narmõndass õnnõ Plv*

2. (mürsikust) *latsõ `purklõ Röp*

purkma `purkma, (ta) *purgib sööma, puukima purgi kehä täis; `kiisliputer, mes sedä viga `purki Kod*

purknik → purtnik

purlak, purlakas *purla|k Emm Var Tõs Iis Trm MMg KJn, g -ku PJg Saa Kod M TLä Võn Rõn San hajusalt V(-gu), -ki Rid Mar Kul Aud Pär Tor Ris Plt Pil San, -gi Khk, -ka JMd Hel; `purla|k Jõe Muh Emm Vig Jür, g -ki Jäm Kaa VII Põi Mär Han Hää Kei Kos, -gi Rei, -gu Kuu; purlak|as Kei Pee Lai Plt, `purlak|as Lüg Jõh IisR, g -a; `purla|ka g -ga Vai; purma|k g -ku Plv; pl purlakad VNg/ p-/ TÜR*

1. lodjavedaja *Purlakid ol'lid Volga pial, `tašsisid `laevu Pär; Purlakide töö oli väga raske Plt*

2. (venelasest) *vene `purlakad tulevad VNg; vene vañtkad ja vene purlakid, need olid nende nimed Aud; siin om pal'lu vene purlakid Hls; nüüd om venne purlak õge kodo tullu San*

3. a. rändtöeline *Onvad säel ühed `purlakad, pidada `sinna `kuskile taha `kanti `tüöle menema IisR; purlagu omma siid tullu `raavõ `kaibma (poolakatest) Har; purlagu - - tüitegijä?, kavvõdõst tulnu? Se b. rändkaupmees (hrl venelane) va arjukse purlak tule jälle Krk; vene kaupmihe kutsuti purlaka Hel*

4. üleannetu, kangekaelne, halbade elukommetega inimene *laps ei `tahtand `käsku `täita, [siis öeldi], et õled üks `purlakas Lüg; Pisikeselt oli igavene `purlak olnd, aga `koolis oli ta kena poiss Kaa; `Sõukste `purlakidega äi soa `pehmet `õhti läbi Põi; Poiss kut `purlak, pane mitte `keelu äga `käsku `kumbagid tähele Emm; Mis see poisipurlak sii jälle valmis oo teind Rid; See `purlak ema sõna ei kuulegi Han; Neist `purlakidest nüüd ääd `nahka saab Hää; Ega selle `purlakiga kaua jännata maksa Kei; sie on üks igavene `purlak, `kange inime Jür; ei sellest purlakast sua `kiegi jagu JMd; purlak on kaabakas, kes tükka teeb Pil; Igavene purlak, kõnele või ärä kõnele Hls; Purlak om üits vurle Puh; Purlakit veleb kah egäl ajal ja egäl puuļ Nõo; na_ma? nigu purlagu poja? Har; käü ku vana purlak - - `juuja inemine Rõu; `rüüblejä latsõ `koisile üteldäss purnak Plv; `poiskasõ purlak, üteldi kui `poiskasõ_ `koerust `teievä Röp*

5. (kaltsakast, korratust, sagnosis inimesest) *abe tatine suus, see mees oo üsä purlak Tõs; juused `suimada ja sasised - - `jusku purlak kõnnib Saa; vanund `niigu purlak KJn; kui `ol'li `katski vai lagunu, siss üteldi: nigu vana purlak kakenu Ran; Tuu käib rübälden nigu mõni purlak Rõn*

6. jõmpsikas *Pisike `poisi `purlakas ronis `õna `vargale Jõh; Siin mul `purlakad `kasvavad, `varsti `aitajaid küll IisR; mes te purlakud juokseta Kod; meid, poisipurlakid, oli mõisas pailu Plt; purlaku joosiva külä vahel, muid es näe kedägi Võn; mi_sa `poiskõõpurlak tanh käüt, kos sa karja jäti Har || vasikas Ku `härjä `purlak juo vähä `aigu lihuh, eks sest siis mone kobiga igä saa Kuu*

purna `purna Jõe VNg sard *lina `siemed `pandi `purna; `sinne `purna `pandi nie, mis `arja pääl `kraabiti nie `kuprad ära, nie `tahtusivad `purnas `kuivada VNg*

purnaks → purnäks

purnama

purnama `purnama pead looma k'evvä? `purnasõ, pää_tulõva `ussõ; `purnass `pääkse `ussõ
Lei

purnik *purnik* onn – PJg

purnäks `pur|näks Ote/-naks/ Rõn, -nääks San vurrkann `purnääks, tsõõr' otsan ja tikk perän
San Vrd purnär

purnär `purnär San Urv/-r/, n, g `pu'näri Krl; `pur|näär Krl Rõu, g -nääri Urv vurrkann
juusk ku `purnäär Urv; tekke latsõlõ `pu'närid Krl Vrd purnäks

purnääks → purnäks

purnäär → purnär

puromene *puromene* pude, sõmer see `kolne sau oo `neoke puromene sau Mar

purpur `purpur g -i Kuu Lüg IisR Khk Muh Mar Vig Tõs Tor Ris Koe Kad Lai Plt KJn Trv
Hls Krk Puh Krl Har Rõu

1. teat punane värvus `purpur, see `seisis pääl, kas või tükid taga Vig

2. purpurpunane kangas või rõivas `purpur, sie on üks `riide, `Pihkva venelased `käisivad
`müimas `purpuri Lüg; `purpuri sitsi rätik `olli vanal aal Muh; olid `purpur`riided, `ästi
erepunased Mar; `purpuri `riidest `tehti jakka ja `leita Tor; ärra oli last talle teha punase
`purpuri kleidi Koe; `purpuri `riidest -- olid igapäävised mütsid [naistel] Kad; Punane
`purpuri põll, `valged õied `ol'lid süs KJn; ma osti üte `küündrä `purpurit padja `rõõvase Trv;
`Jeesusele `panti `purpuri `mantel `säl'gä Puh; vanast tehti `purpuri rõiva au `rõiviss Har

purpur|punane (teat värvus) Mõne `lille `õied on `purpurpunased IisR; `purpurpunane pidi
see keige punasem olema, ei ole kollakas ega tume Lai; `purpurpunane ol' `raaskõsõ mustõmb
ku veriverrev Har

purre *purre* Khk Var hajasalt Pä, Kos JMd Pai Koe Rak TaPõ VIPõ M T, `purre Lüg IisR,
`purde Emm IisK, g `purde; `purrõ San, `purrõ? V, `purrõh Plv Röp Se(purrõh), `purõ? Lei Lut,
g `purdõ; n, g `purde Lüg kerge sild jalgsi üleminekuks *purt* `müüdä mene üle, siis ei õle
`jalgupidi vie `sisse menemist Lüg; `Purdes on üks-kaks `lauda IisR; obusega ep saa üle `purde
Khk; `tihtilugu tuleb üle jõe `minna, üle `purde Var; mõni üiab `purdeks, teine üiab jälle pukid
Vän; `purded käisid üle al'lika Kos; paned puar roegass vai `lauda kraavi `piäle ja onegi purre
valmis Kod; `purrete `piale läksin -- ja ma kukkusin summ `sisse Ksi; `purded tehasse `mitmet
`moodi, üks lait või pal'k -- kuidas vesi, nõnda purre Lai; seal ei sua üle jõe, seal ei ole `purdid
peal Plt; mõlemal pool jõge `ol'li eenam, purre `ol'li üle `tehtud SJn; tuli purret `müüdä Trv;
purre om pääl jõel, säält saap üle küll Krk; `purdist võip üle minna, kaits puud kõru Ran; `ol'li
ikki irm kah, et ku me nüid siit `purde pääl ülepää lähäme, siss oleme kadunu Puh; lağa kraav,
sääld ei jõvva üle üpätä, `kaeme paar puud ja paneme `purde pääle Rõn; ku mõni `puukõnõ üle
kraavi om visat, tuu om purrõ? Kan; No olõt nigu_pini `purdõ pääl, ei usu edesi minnä ei_tagasi
käändä? (kõhklejast) Urv; `purrõ? -- üle ij minnä, pal'k ol' päält lapikuss lõigat, säälsaman
käepuu manu köüdet Har; läts purrõht piteh üle uja Vas; ku mi ello alostime, siss
ol'li_puu_pantu `pu'dist Röp; pant laud üle, tu_om ka purõh Se

purres *purres* Hää Saa, pur(r)ess Hls Krk Hel, g `purde

1. redel läks purrest `müüda ülese Saa; Mede purdel om kaits pulka katik sõkut Hls; õige
paksu `pulkege purress; anna miul oma purest; katuse `purde om pikepe Krk || (redeli moodi
kangaveast) `purde `kangal `sisse kudanu Hls; jalgpuu `kõrva sõkkun, nüid oo purress sehen
Krk

2. purre põle `ühtegi purrest, ei saa üle jõe; Purres, üle kraavi `käimese jäuks Hää

purseldama *purseldama* lohakalt töötama *Mis purseldamine see nüüd olgu, nagut põleks aega kenast teha mette* Pöi

purseldis *purseldis* g -e

1. lohakas inimene *On üks purseldis* Pöi

2. (püsimatust, perust hobusest) *Kui künni obu tasane on, siis on ea künda -- mis sa purseldisega teed* Pöi

purskama *purskama*, da-inf *pursata* (-da) Jäm Khk VII Käi Mar Tor Hää Saa Ris Juu JMd Koe VJg I Trv Har/-mma/ Rõu Plv/-mma/, *purskada* Kuu RIId

1. paiskama; paiskuma *rätsep, kui triigib, võttab vett ja purskab pääle* Lüg; *külä naiste käst nägi, et suust -- kapsa siemet purskasivad* Jõh; *vesi purskas suure jooniga paadi viki august* Khk; *tuli purskab korsnast* VII; *ühekorra nii köhisin ja verd tuli, kohe ulk purskas välja* Käi; *olnd üks must mees ja akkand tuld suust vällä* purskama Mar; *vett purskas vasta silmi* Tor; *purskajad kaevud* Juu; *ma olen kuuld, et määd purskavad tuld välja* JMd; *kui luamale kaede ae silmä, võeti suhkurt ja pursati silmä luamale* Kod; *vesi pursass välälä* Trv; [kaev] *sai katstõistküünne jalga süväs, siss naksi ütest nulgast vett purskamma sisse* Har; *tulõ purskaja mägi* Plv

2. hakkama, puhkema *tämä äkkiste purskas naurama* Lüg; *purskasi naerma* Hää; *ma kõnõli ütte naljaljutukõist, kae ku muidõ Liine pursass naarma* Har

purske *purske* prink *kannikad on ilusad ja pursked, siledad kõik* Lüg

purskima *purskima* pahaselt rääkima *Mes sa purskid siin, omal posed punnis* Kuu

pursku *pursku* vedama nuuskama – Rei

purskuma *purskuma* Lüg Rei

1. paiskuma *vesi purskub varvaste vahelt üles* Lüg

2. turtsuma *Oled sa külma saand, et sa purskud; inime purskub, kui tal on nohu* Rei

purslapp *purslapp* g -i nahatäis *andasin ühe purslappi tämale; sai ia purslappi* Lüg

purs: *purss* Aud Tor, g *purssi* Urv Har Plv Vas Röp, *purssi* Hls Krk Hel õpipois *rätsepa sell* või *purss* Aud; *sepa sell* edimest *aastet om purss -- õpipois alle* Krk; *Rätsepäl olli vanast purssi kes opsõva amõtit* Urv; *purss, kiä vijl ol' õpmah* Plv

purs: *purss* Trv, g *purssi* Muh Plt saamatu, oskamatu, kápard va *purss rikkun suka kõik äe* Muh; *on üks purss küll, ei mõista midagi teha* Plt

purs: *purss* g *purssi* sassis lõng sijn ku *üits purss, ärä pursit; vatskuss ärä, ku purss kunagi* Krk

purssi *purssi* Hls Krk torssi moka *purssi pähän, ku kuri om* Hls

purssima *purssima* IisR/(ma) *purssin/* Khk Jaa Pöi Muh Pä Jür Lai Plt, *purssma* Puh Rõn, *purssme* Hls Krk Hel, (ma) *purssi(n)*; *purssma*, (ma) *purssi* Har Rõu Lut; *purtsima*, ma-inf *purtsi(n)* Khk Pöi Mar Kir Han Var Aud Plt KJn

1. midagi vusserdades tegema, pusserdama *Sandisti nõolumine, see oo muidu purtsimine* Khk; *Purssi kuidagid moodi ääred kogu* Pöi; *mis sa muidu riiet pursid; purssis selle nooda nõnna ää et* Muh; *eilase päeva purssisivad kanga kallal* Plt; *vana inimene ei mõista einä niite -- purss* Krk; *temä ka iks pursib [õmmelda]* Rõn

2. (võörkeelt) kehvasti, oskamatul rääkima *Vene kielt ta suurt ei mõistand, nattuke purssis* IisR; *ma purssi natune läti keelt ka* Khk; *ma ikke natke oskasi purtsida saksa keelt* Kir; *pisike laps pursib mõned sõnad* Tõs; *purssis maa keelt natike* Tor; *Pursib mitud kielt, aga õieti ei oska ühtegi* Jür; *purssis vene keelt, väga viletsast oskas* Lai; *purtsib ju teist kijn* KJn; *akkass*

purslapp

iki `purssme neid sõnaksit Krk; *saksa kiilt ka purss, aga ta ei mõista Hel; ma veidükese õks*
puksi venne kiilt Har

purslapp → prustlapp

purssma¹ `purssma, (ta) *puksib pigistama pursi* [lusikaga] *pekiliha kaasin ärä ja pañti*
supi piäle Kod

purssma² → purssima

***pursutama** *impers pursutite pigistama tädä (kivi) pursutite pihun, siis panti villad*
[vedeliku sisse] Kod

purtnik `purtni|k Ran Vön Röp, `purkni|k Vön Röp, g -ku kahe sõudekohaga paat `purknik
om suurõmb vene, minkaga kävväss mörrol, mõrdo tukkaman Vön; purtnik om suurõmb ku
klõis ja vähämb ku suur veneh; purtnikuga vasta tuult om alv reiätädä, ärä kannuss Röp

purts *purts g purtsu Hls, purdsu Krk, pursu Jür, purtsa Pöi, pursa Khn*

1. *prits Poisid tegid toru tükist purtsa ja lasid sellega vett Pöi; Lõega põõsast putkõ, tieme*
pursa; Lae lehib nagu purts Khn

2. *suutäis võta üüis purts viina; ma võti üte ää purdsu Krk*

3. *onomat Purts ja purts [peeretad], kas sa pead oma perse kinni Pöi; Purts käis iga kord,*
kui tañti nuuskas Jür

4. (lääbematust inimesest) *On see üks inimese purts, alles läks mehele, juba lahutab ja läheb*
uiele Pöi

purtsama `purtsama Jäm Khk Pöi Emm Kse Tõs Nis Iis Urv, da-inf *purtsata* VII Hää Ris
Juu Plt Trv Hls/-me, da-inf -te/ TMr, *purdsata* TLä Kam Vas/-da²/, *pursata* Muh Mär Tor Juu
Jür Koe, `purtsada Kaa Rei *purskama verd purtsas kääst Khk; Purtskaju purtsab vett ülesse*
Kaa; tule purtsamise mägi Muh; purtsas naerma Mär; purtsab - - okset vällä Tõs; purtsas
vett teistel silmi Hää; veri purtsan suust ja ninast väl'la Ris; Purtsa jah neid sõimusõnu suust
ja südamest Jür; küll tema ikka purtsab seda va valet Koe; purtsab suust vett Hls; purdsati
rõevass ligedäss, preßsravvaga silitsedi Ran; täl ol'li vesi suun, suure naaruga purdsass kõik'
suu-sil'mä mul vett täis Nõo; obene purdsass minemä Kam; tõnõkõrd, ku [loomaa] tapõtass,
ei_tulõ_verd - - a tõnõkõrd purtsass nigu hirmuss Urv

purtsam-partsam *lohakas on üks purtsam-partsam oma olemisega VII*

purtsa-partsa *lohakalt teeb purtsa-partsa töö valmis VII*

purtsatama *purtsatama Khk VII Saa Puh Vas/-mma/, pursa- Muh Jür Trv*

1. *purskama, purskuma tüdrugud purtsatavad naerma Khk; raksa ravaga soone kohta,*
siis veri pursatab üles Muh; Tied õllepuдели lahti, siis vaht päris pursatab väl'ja Jür; veri
pursat väl'lä ku ull Trv; ma purtsati naerma Puh; Ku² rõivass triikin siless ei lää, piät vett
pääle purtsatamma Vas

2. *onomat perse purtsatas VII*

purtsik *purtsi|k g -gu kaltsakas Purtsik - - kis ennast luhagalt riide pani; Igavene purtsik,*
nii sandisti riides Khk

purtsima `purtsima Jäm Kaa Muh Kse/-r-/ Iis, `purtsma Trv, (ta) *purtsib; purtsima,*
(ta) *purtsi Vai*

1. *purskama, pritsima rätsep pressis riide ja purtsis vett pääle Vai; purtsib kõik riided*
vett täis Kse; purtsib vett sel'gä Iis

2. *turtsuma purtsis peale naerda Muh*

3. *rapsima Tehke pisitasa - - ää akage sii jälle purtsima Kaa*

purtskama `purtskama Saa, da-inf *purtsata* Hää Trv, *purdsata* TLä TMr, *purdsada* Nõo Har/ma-inf -mma/; `purtskame San, da-inf *purdsate* Krk(ma-inf -m), -de Krk Krl *purskama võimasina august* `purtskas `piima `väl'la Saa; `purtskap vett `sel'gä Trv; `rätsebe *purdsasiv vett suust, siss* `ressive Krk; *nigu ta aava pääle vajot, nii purdsass määdä* Nõo; *vett purtsatess rõivaste pääle, ku medä triigitess* San; *etev tüdrik purdsass* `naarmõ Krl

purts|pääsuke *purtspääsuke* kaldapääsuke – Hel

purst, **purstsi** *purst* Võn, `purstsi Jür Sim *purtsuga, purtsu tehes* Nina `nuuskad ka `purstsi Jür; *laseb perset* (peeretab) *ku* `purstsi Sim; *nigu ma* `jalga liiguti, *nii verd* `paide iks *purst* ja *purst* Võn

purtsuteme *purtsuteme* peeretama *mis sa purtsuted* Hls

purtsõhe *riuselt, puruselt kuiss sa nii* `purtsõhe põimit Se

puru *puru* üld(*puro* Mar); p *purru* Võn San V

1. a. millegi osakesed, raasud; peenike praht, prügi; raas, kübe `Ukse edine *sul alade puru* täüs, *miks sa ärä ei pühi* Kuu; `anna sie `leivä *puru kanudelle* Lüg; `Jälgede *puru* `võetakse värava alt ja *suitsetakse, `aigused lähvad ärä* Jäm; *kui laine kuiva* `peele tuleb, *pal'las* `valge *puru* Khk; *Ammuks ma pühkisi, juba jälle keik kohad puru* täis Kaa; *las obused nosivad nee purud ää, siis annab* `jälle `uusi Vll; `Turba sõnnik on *nii peenike puru, et mitte anju pääl äi seisa* Põi; *kui* `silmas *puru oo, siis pannasse vähikivi* `silma Muh; *vilja sees on purud* Rei; *küll oo pal'lu purusid* `piimäs Mar; *Supp akkab* `varssi `kiemä, *panõ viel natuke puru* `alla (männiokastest) Khn; *kui* `saetse või puuritse, *siss tuleb puru* Saa; *puru kukub laest* `alla Ris; *kui* `palka makseti, `teenijad *nurisesid: oled* `mulle sedä va *alt tuule puru and, va kõlu* (kehvast palgast) piltl Juu; *oian tuld* [pliidi] *all, lastu puru on kaštis* JJn; *sooja leeva puru ja võileeva puru* [pandi paisele] `piale VMr; *puru läks* `sil'ma Iis; *puu lõikusel on puu puru ja sepäl on ravva puru* Kod; *kaks kera olid sõelas põrandal, maha ei saand* `lasta, *siis läksid purud* `sisse Plt; *vili alles puruga kuuş* KJn; *kui* `lambit `põetess, *siss piat ka* `lambal *kaastige puru* sällast ärä `tõmbame Trv; *meil om lina ku rämps, pudeve puru* Krk; *prõlla om serände aig, et puru ka lääb elämä* (augustikuust) Ran; *kui rihi ärä sai atetuss, siss pühiti* `puhtass *ahjupäälne, et sääl es ole ütteri puru* Puh; *liimusk om tuu puru, mes jääb üstest maha, ku üdse om ärä* `kistenu Nõo; *mihe tõmmassiva läve ette purru pruudilõ* `pühki Võn; *Hõõrd* `käega_ *seeniss ku puru lätt* `sil'mä Urv; *hõõ, ku pal'lu ma* `pindõ ja *purro* (purusid) `vällä `korja leevä *sišt* Har; *meil* `tuudi *Võrolt lastu purru eläjille ala* `panda? Rõu; *sul om särk puruga, nii jället* `prahti täüs Plv; *puru silma ajama ~ puistama valetama, vassima* *Tahab tõist pettä - -* `tõine *saab aru, siis* `ütleb: *ärä aja puru* `silma Lüg; *Sie on mies* `teisele *puru* `silma *ajama* IisR; *Eks see jutt ole keik üks puru silma ajamine* Kaa; *Aru* `saaja *inimine* `ütleb, *ku teine petta tahab: ärä aja puru* `sil'ma Hää; *nimä võlseva siin ja aeva puru meele* `sil'mä Võn; *Puistaku õi_purru* `sil'mä, *ma ka_ks saa* `arvu *nigu_suur* *inimine kunagi* Rõu **b.** (peenestatud toidust) *mina puru ei ole tehend, see kole, näri veel* `katki, *mul viletsad* `ambad VNg; *lapselle* `tehti *puru, kui* `ambaid *viel ei õld* Lüg; *Pisiste lastele tehti ikke suus puru* Khk; *ma tee* `soole *suus natukse puru* Muh; *tee lapselle ilusti puru, ää anna lapselle sedasi tükki kätte* Mär; *ma* `antsi *lapselle oma suust puru* Var; *puru - -* *näräid kašti ja annad lapselle* Kei; *minu ema tegi kašsile puru* JJn; *näl'lane võeras tuleb, puru kukkus suust maha* Koe; *vanast nigu puru suust lõppi, nii karassit kipest jälle tüü manu* Puh

2. *midagi väärtusetut, kehva vana elu ramp oli - - toimetasime sääl selle vana elu puruga* Jäm; *Kuiv pani kasu* `kinni, *muidu purud* (kartulitest) Põi; *mis ma vana puru enam tee* Muh; *Pisikest puru, neid süe* `kiegi (prügikaladest) Khn; *olen üks vana inimese puru* Ris; *näed kui*

puru

ädäline ma ole, ei saa üless saesta ei `kõndi, ma_le nigu ädä puru jälle Nõo; vana ihupuru, naka no^o minemä - - mis sa no_vahit siihn Har

3. (rahast) *Eks sellel seda va puru ikka ole Kaa; Mis viga õsta, kui seda puru küll käes on Trm; temäl iki sedä va puru om Krk*

4. a. (millegi rohkusest) *üöd läbi paranditte `verku, siin olid `jusku `solme purud kaik Kuu; [ruum] `ammetnikkusi täis `niigu puru Jõh; Mehi nagu puru Han; ega `laudu siit saa, `selge oksapuru JJn; teid one ku puru siäl lavva `ümber (kärbestest) Kod; `mätlin einämaa, ku mäittä puru; nõndagu üits `äitsne puru puha, küll om siin pal'lu `li'le Krk **b.** hoog, kiirus *Äga suure puruga saa õiete `assu õiendada Han; `lambad `joosvad väga suure puruga Tõs**

5. *katkine `sorme vahed ja keik olivad purud VNg; olid - - vanas purus `riides Jäm; `Juhtmed-aisad puhas purud Põie; kevade olid küll `katki, seared olid purud, nõnna_t `irmus Koe; kui lau lõime teed, siis kududa ei saa, lõngad purud kõik Plt; [rahe] `lõhkus juba lepavõsada ja - - `kapsad, sibulad, kõik olid purud Pil*

6. *puru taga 1. tükid taga, sodi järel suur kari, ku sij `vil'la lähäb, siis on puru taga Äks; sia karduless lännu, nüid om puru taga puha Krk 2. (ägedast käitumisest) Ta piab oma `tahtmise `saama, kas vai puru taga Jõh*

puru² *puru Vai Jäm Khk Kse Aud Jür KuuK Amb JMd Sim hajusalt TaPõ(puro Kod), Plt TMr KodT Vas katki vedäsin [võrgu] `vällä ja oligi puru Vai; püksid on puru Jäm; peksab puru Kse; kui tä kord `lõhkun, siis oln puru kõik Aud; Särk puhta puru, mis sest änam lappidagi Jür; ära tie `kaussi puru JMd; roosad `kartulid on muredad, lähvad `keetmisega puru Trm; järv oo puhas puro tõmmand, mitu pago siden Kod; mõni lõim ei kannata, kui sa sua kaaned lükkad, kuhe puru Pal; kanepid tambiti `uhmrise puru Äks; luu pidi minema puru Lai; `pahmamene oli ka - - hobused `tallusid vil'la puru Plt; `tuuđi obesed, siss tallati si rehi kõik puru KodT; sai - - `väega vihatsõss, lubas puru kõik tetä^o Vas*

puru³ *puru Nõo Har(p purru) porrulauk Puro nakass keväde ruttu aian kasuma - - ää sibula asemel kasutada Nõo; vanast `mõisan kasvatõdi õks purru, tuuđ pañti supi `sisse Har*

puru- *täiesti, väga, laus- olime nii puruväsünd, `ninda et me ei olis `jaksand sield `rannast enämb üles `tulla Kuu; sai `toise `pääle puruvihaseks Hlj; sie on puru `aige, enämb ei `räägi `ühtä; `suure `kondiga ja puru `lahja on sie luom Lüg; See kampsun on ju purukatti, võta see seljast ära Jäm; jumal `oitka nii puruvanaks elamast Ans; Oo ikka üks purutark mees; Ma sai - - puruüed saapad; See oo nüid küll puhas puruvale Kaa; `puhta purualasti, mett üks `riide ilp pole `selgas Krj; Seal on puruea maa; Purulaisk, mitte midagi äi tee; Selle lehma nad sai purumuudu; Purupüme `õhta, mitte midagi äi näe ede Põie; rukid põle veel naa puruküpsed Muh; Pururikas mees jähi vanuni kerjaduseks Emm; Ma mõtlesin ta ka jõukama olevat, aga ta oli ju puruvaene Mar; Oled ka üks purujuhm, kis sind nii käskis tiha; Söök oli purusoolane, nüüd laku, et ing armas sees Kul; kõik olid puru `joonud; sa kohe päris purusañt, ei `teagi, kummat `jalga sa pead `lonkama Mär; Ma oli puruväsine Han; oter nii puru `val'mis et Aud; `jookseb - - lõhub inimese ää, nii et puruvigane Ris; ma jäin puru `aigeks, põie `sisse lõi nii valu HMd; Sa oled ju puruvigane, lääpad ühe jala peal Jür; purulaisk - - see ei viitsi kedagi teha Lai; `enne oli puru `vaene inimene, põld tal `süia ega riiet `sel'ga `panna Plt; sial on ike kõik purupiiniksed tašsid ja ašjad Pil; einä om periss purukuiva, võip `kuhja tetä küll; sa olet periss pururumal inimen Krk; Ma ole nii puruväsine nigu jalgu ei jõvva perän vedäda Nõo; ma lli iilä ka puru juubunu^o Har; Vei naa_purukuiva^o ossa_ `sisse; ma olõ jo_puruvana, sa `mõtle, saa `aasta seen jo^o Rõu; tuuđ ol' ešs ka_purujoodik Vas*

purujas *puruj|as g -a* Khk Pha Pöi Hää Kod/*puro-*/ murenev, pude, purutaoline *ein* `kuivab *purujaks* Khk; *purujas leib* Pha; *Oli aga* [jahu] `sõuke *purujas tañjuline*, siis - - tuli kivi *madalamase* `lüia Pöi; *Kuju liiv on purujas*, ta ei ole kuuş Hää; `niskesed *purojad eenäd* - - ei seesä *angu vahel* Kod

puruks *puruks* Kuu Hlj Jäm Khk Kaa Pöi Muh LÄPõ(*puro-* Mar) Hää HMD Juu Jür hajasalt Jä, Plt, *purus (-os)* Mar LÄLõ Tõs Saa KJn, *puruss* M T Har Rõu Plv Vas, *puruse* Var Tõs Aud, *purusse* PJg Tor Vil

1. katki, lõhki, tükkideks, sodiks *kouk`seljad`tievad`võrgud puruks kohe* Hlj; *ühe`ounbu pani* [torm] *puhas puruks* Jäm; *Tuhlistel on kõvad tükid sihes, kõik ei lähe`sonkideks puruks* Pöi; *tüid`torkavad su seare puruks* Muh; *ükskord kukkus* [lastud luik] *mul just nii õnni`kõrva*, et `vaata oleks õnni *puruks kukkund* Noa; *ää murra puroks neid kammi`piisid mette* Mar; *linnased pressid`veskes puros* Vig; *ta* (lehelis) *läks naa`kanges ja libedase*, et *käed sõi puruse* Tõs; *pudel on ju`kerge purus minema* Saa; *kui ta* (kala) *mässib`sisse, ta rabab* [võrgu] *silmad puruks* HMD; *viis tuhat* [pilbast] *sai`päavis teha* - - *aga kus võttis sõrmed puruks* Koe; *meie ike vies`leotasime selle luu, nii et luu purus läks* (linast) KJn; *perse olnd purusse`lüüdüd*, *verine nõndagu vere pank* Vil; *alla minnan akas obune`lõhkuma, visasõs miu maha ja lei miu puruss*, *vaner olli`ütsitüki puruss* Pst; *ta om maruvihane, puruss lõhk kik asja* Krk; *ku ma karjan käesi, mul ka kõtt valut nii`ränkä, et kaku vai mätäss puruss* Ran; *ku nuu undi oss`küini`sisse`pääsnu, siss na_ss puruss* *kisnuva nuu inimese* Puh; *litsu koi puruss, tapa ärä* Nõo; *adräl* - - *nõna pääl`olli väits, kes kamarat puruss lõigaasõ* Ote; *ega munakuuş`tsigadele ka põletu ei ole, õõrut puruss ja tsiga süüp ärä* Rõn; *koit om periss puruss lännü?* - - *piat paik pääle`pandma* Har; *mõnõ kotusõ pääl lööse räüss nii puruss vilä, et must maa um takah* Plv Vrd *purust*

2. täiesti, päris *mine`riidle tä puruks läbi*; *Me keisime muidu ikka`seltsis, aga nüid leksime puruks`riidu* Khk; *mis sa sest veel küsid, see oo puruks`möödas kõik; see aeg oo kõik puruks kadund* Mär

puru|lauk *porrulauk purulauk on supi juur,`ästi`veiked munad all* IisK

purule *purule* Trv Hel Ran Nõo Võn San, *purulõ* Ote Har Rõu Vas RÄp Se *puruks Kige enne lagusive`poiskestel küinäesperä ja püksipõlve purule* Hel; *ernit ja upe es taheta obestega sõkku, et obese sõkuvu purule* Ran; *enämbide tetti kañepa kõrutuss, kañepaterä purulõ tambituvu* Ote; *lastu katusõ lei räüss kõik`purulõ* Rõu; *ku_tu kuul`* - - *kär bikide pääle tul'l, nii kär bigu`lätsi purulõ* Vas Vrd *puruli*

puruli *puruks niu lääv puha puruli, kivi är palanu pudevess; ärä maha`puuta, lää puruli* Krk Vrd *purule*

puruma *puruma* Kuu Sa Muh RÄp

1. katki tegema, purustama, vigastama *Üöks ei voind enämb keväjäll`jääle midägi jättädä, et ku`üösel hakkab torm ja purub jää ärä* Kuu; *obu läks`kargama ning purus rattad ää* Khk; *kas seda palju ää puruti* (Tartu linnast) Kaa; *obusevars tuln uksest`sisse, oli`kartsa pulgad keik ää purund* Krj; *kas purusid või uksteist ää* Vll; *Lina massinad* - - *olid, vändast`aeti`õmber, linad käisid mütu`korda läbi, purus luud ää* Pöi; *üljes`olli võrgud ää purun; mis sa kõik asjad ää purud* Muh

2. purunema, puruks, tükkideks *minema ta on krabe, tera purub eest ärä* (vikatist) Khk; *purujas leib, see purub ikka`kangesti* Pha; *piiberlehe ein, kui sa`päikse palavaga tarid, läheb puruks, purub ärä* Vll; *mis ol'liva jo rabatu, mis är purusi`vällä, noid kutsuti välimidsess olõss* RÄp

puruma

puruma: *puruma* Jäm Kaa Pöi Muh riidlema, *pragama mis sa purud* - - `ühte lugu lapsega Jäm; *Sai naise kääst seikest purumist, et põrm keis laest maha Kaa; akkas `mooga nõnda puruma Pöi*

purunasa (millegi rohkusest) *sial on raudkiva purunasa JõeK*

purune: *puru|ne g -se* Kuu Vai Jäm Khk Kär VII Pöi Muh Rei Mar(*puro-*) Mär Kse Tor Saa Ris Kei Koe Iis Kod MMg Plt, *-tse* Tõs Hää Trv Hls Krk Puh Nõo San; *puru|nõ* Khn Se, *g -tsõ* San Krl Plv Röp, *-dsõ* Har/*-rr-*/ Rõu Vas

1. *puruga* koos, prügine, risune `lapsel suu *purune* Vai; `riided on nii *purused* Khk; *Kuidas see vili ometi nii purune on Pöi; või oo purune, põle east `puhtaks `tehtud* Muh; *need va kebedased vellad oo kõige rääbälämäd vellad, lühiksed ja purosed* Mar; *lepäseened - - need on kõege `puhtamad, teesed oo purutsed* Tõs; *Õlõta sie purunõ vesi kässikust maha* Khn; *purust `piima kurnati läbi `rõõva* Saa; *purune talvevill* MMg; *mis mia tii `sianste puruste `suurimidege* Hls; *maa-alutse seene om `väega purutse* Nõo; *ku tarõ purutsõss lätt, siss tulõ iks `puhtass `pühki* San; *taad `võidu piat puhastamma, ta om purrunõ* Har; *ma^o ei `korja purutsit `marjo* Plv; *Purutsõ_ `lasteva_peräst viij läbi sa^aa* (linaseemnetest) Röp

2. *pude, mure; tükiline või on purune, ku ta kül`malt kokku läheb, pärast tuleb `õeruda* Kei; *`seante purune või, ei lää ütte tükki, taht kõvast `õõrda; ku leib ei ole `aste kastet, siss om ta pudeve, purune* Krk

purune: *puru|ne g -se* katkine *nied* [võrgud] *on vanad purused ja logosed, egä nied enämb kala `kinni ei pia* Lüg

purunema *purun|ema* Mih Amb Iis Trm KJn Trv Nõo, *-em(e)* Krk, *-õm(m)a* Plv Röp *puruks, katki minema, lagunema seal kahe kibi vahel olid inimese kondid nii abrad, et kui `juure `puutusid, nii purunesid põrmuss* Mih; *riie võis ära puruneda, aga värv jäi `kindlaks* Amb; *seenäd `ol`lid vägä ärä purunend* KJn; *leib puruness* Krk; *jää olli nõrk ja purusi ärä, uppusiva mõlemba, poig ja emä* Nõo; *vedrolõ `pariti sõss nüüj `sisse, et või olla, et tu vedõr või ka purunõda^o* Plv; *kõik^o om är_purunu_taa puie `peśmisega* (pliidiesisest) Röp || *pudenema vili akkass purunem* Krk

puru-paru *praht, risu* (mõlemad osised võivad käänduda) *puru-paru `raami kõik kuhad täis* VII; *einamad roogitse kevade purust-parust `puhtaks* Muh

purust *purust* RId VMr Kad VJg Äks TMr Võn Plv Se *puruks tegin kova `kuorigu purust* VNg; *siad `lahti, nied `tuhnivad maa purust puha* Lüg; *`peksä minu kas purust kohe* Vai; *nied `tahtsid jo sadamad kua purust `lasta* VMr; *`riided nõnna `tohkneid olema, et kui aga puudud näpuga, siis lähvad purust nagu `pulber* Kad; *mõni [kivi] nigu puder, ei kesta `aamriga liia, lääb purust kõik* Äks; *ma tõmmassi `amme - - purust `õkvalt, tollega mähe aava `kiini* Võn; *iä kõrotuss - - lätt purust, kõrotusõ pääle tohi_i minnä^o* Se

purustama *purust|ama* Kuu VNg Jäm Khk Kaa Pöi Muh Rei LNg Mär Vig Kse Var Pä Kei JMd Koe VJg Iis Trm Ksi Plt KJn Trv Puh TMr, *-amma* Lüg Har, *-eme* Hls Krk(*-em*) San; (ta) *purussab* Kod, imperf (ta) *purust* Röp lõhkuma, *puruks tegema kive purustamise `massinad - - nied purustavad purust puha `suured munakad ja* Lüg; *nobe obu purustab alati adrad e* Khk; *Kuressar sai ka `rohkest purustud* [sõjas] Kaa; *tuul purustas kõik ää* Muh; *lõugetiga purustab kanepi ää, siis paneb masina alla* Vig; *kauda sedä `lingus kivi oles* [pull] *mu ärä purustan* Var; *niikaua pidi seal rulli all purustama, et see luu kõik `lahti läks* (linast) Tõs; *mis sa nõnda peenikes purustad neist* [puudest] Hää; *kui `tärgelt tehas, siss purustase karduled `enne purus* Saa; *toim purustas metsa maha* JMd; *obone akkas `lõhkuma, purustas pereme ära* VJg; *jõgi süüj* [heinamaale] *kraavid `sisse, puhas purussab ärä* Kod; *kahes kohas*

on majasse löönd - - on niuke purustaja välk Plt; eläjä purustive aia ärä Trv; mis sa leväst är purustet Krk; koid on purustanuva `rõiva TMr; suurõtükü, nuu purustasõ maja_ka maha[?] Har; rääüts tul'l ja puruust kõik vilä[?] är[?] Räp

purustus purustus g -e Jäm Khk Pöi Kse; purustu|ss g -se Trv Hls, -sõ Har purustamine; purustuse tagajärg küll sääli oli `tehtud purustuse tööd Khk; Sõa purus Sõrve puhas ää, see oli irmus purustus, majad ja metsad Pöi; mis purustust te siin `jälle olete tennu Trv; Valga liinan ka `oll'i suurõ purustusõ sõa `aigu Har

purutama^a purutama Khk Mus Muh Phl/-dama/ Kod Trv TLä Vön Ote Rõn V(-mma; -õmõ Krl)

1. purustama, katki tegema meitel oli ühekorra üks purutaja (perust hobusest) Khk; ma ole kolmed rillid ää purutand Mus; roti olliva raha peeniksess söönuva, ärä purutanuva Ran; kühi `vitsa `panti `amba pääle, kühivits võit valu ärä, aga purut `amba ka ärä Nõo; tuu kerk oll' sõa `aigu ärä purutedu Ote; Kül'länd om `lahkma lännu ja inemisi purutanu (pullist) Rõn; Näet, ku purut jäl `akna `kaitski[?] Urv; purutass kõik är[?], om sääne pero hobõnõ Plv; villa `veški purutõdi är[?], jää es `kandsugi_ `perrä Vas; mino esä `laske käe `veški `vaiel `kaitski, käsi oll' nii ärä_purutõdu Räp; purut ar_kõo, kõik' puut purulõ Se

2. pudendama, peenendama, pudistama puruta lapsele `leiba Muh; lastele purudakse `leiba Phl; ärä, raisk, purutad kõik siäned Kod; ärä puruta `leibä maha Trv; Ti'l'lukestele kana poigele piad söögi katski purutama Nõo; nimä[?] järävä[?] mulgu[?] tarolõ `sisse, söövä[?] mii ja purutasõ vaha[?] är[?] (hiirtest) Räp

purutama^a purutama harutama `Tahtob sida kerä ärä purutada Kuu

purutummass täiesti puruks kak' purutummass kübärä Har

purõl purõ|l' g -li räbal; kaltsakas Igävetse_näräli ja purõli_kõik' kokku korjatu[?]; Käu nigu vana purõl', `rõiva_kõik' är_kakõnu[?] Urv

pusa^a pusa R Jäm Khk Pha Pöi Hi Mar Ris JõeK Koe Kad VJg Sim IPõ(-s-)

1. kott, pamp, kimp; nutsak oli üks pusa käes tesel Hlj; pusa `vilja täis Lüg; `lõüsin `oige üvä raha pusa Vai; `martidel koti pusa kää Emm; poisid käisid `karjas, siis viisid pusa sees `toitu Phl; üks vähike pusa oli tal `lenga Mar; pusa külle peal, `kraami täis Ris; sel oli ea pusa raha `taskus JõeK; üks väike pusa on mul jahu Koe; tuli teine, enesel kaunike pusa seljas Kad; ao puša Trm; `veiksed pušad olid [vankri] pial Lai || (kaltsakast) ma täna nii ullusti `riides, nõndat pusa Khk

2. sasine, känkras koht milleski `Vergus oli suur pusa sies Kuu; Lõhjavihil on pusa sihes Jäm; varrukas oli ulluste `otsa `pandud, nisuke imelik pusa jäi õla `piale Kad; p u s a s e sassi(s), segamini; puntras kui ei tia, lased `vasta vuod, `ongad `lähvad segamine, ajab pusasse Jõe; Sie oli old `näie külä `muodus, et pusass elädä Kuu; `Tutkamed on nii sasis ja pusas, et siit ei saa `ühhti `niiti kättä Jõh; vergud läksid pusasse JõeK

3. miski väike See pisike pullipusa on juba nendel `aastane Pöi

pusa^a n, g pusa Jäm Khk Kaa Pha VII, puša Han Hää Trm Ksi eL(p puša V), puša Kse; n pušs Ksi

1. lastehirmutis pusa tuleb, olge vaid Jäm; kui vagusi_p jää, `vuata siis pusa viib ää VII; puša tuleb Kse; puša om kaivun Puh; ärä mine, sääli om puša Kam; puša tulõ, kui ti vakka_j jää[?] Krl; kask karvupooli pää `otsa ja hirmutadass last: puša tulõ Rõu; olõ ää lafs, [muidu] puša tulõ Lei

2. lastek täi Lapsel oo pušad peas Han; tule ma võtan pušad piast ää Ksi; lastel pušase pähän, suium puša pääst maha Krk; tule ma kaen, kas sul pään om pušasit Ran; tapame puša ärä,

pusa

muidu puša pureva last Nõo; lase ma otsi sul puša pääst `väl'lä Kam; lasõ^o puša pääst maha suki^o Kan; `Kaemi `perrä, vaest sul pään mõni puša om Urv; ku puša^o pääh, sõs lafs muudku kraap pääd Ráp

3. a. *uss puša - - mis maad `müüdä `ruumass Hel; puša `pande jala ärä Võn; ärä mingu^o puhmu mano, sääl om puša Kan; näi puša puhmu `sisse minevät Plv* **b.** *kärnkonn puša - - tema `viskab seokst kibedad `asja `väl'la, kui sa `kiusad tänd; puša - - puñnid pääl tal, `öösi pimedas käivad Hää*

pusa³ *puša Tor Saa Plt KJn Trv Krk käpard, tossike Siuke puša, teeb tööd küll, aga see töö ei lähä ta käe edasi Tor; sij mijs on peris puša Saa; Va pusa, viidab iga tüüga aega KJn; `sianta `pehme puša, lask `endel kik'k ütelte Krk || (hammasteta inimesest) kel `ammid suus põld, `öldi ilma `ammita puša Plt*

pusa⁴ *puša Har Kra*

1. *vihahoog no_tulõ sul jälle puša pääle, no^o om sul süä täüs Har*

2. *tusane – Kra*

***pusahtama** *imperf (ta) pusahti pussu laskma võtt palava saia `vällä, murašs `kaški, pusahti pääle, nii vei herrale Se*

pusajas *pusajas lahjavõitu pusajas obu Khk*

pusakalle *pungis `tasku one pusakalle VNg*

pusakil → pussakil

pusaksis *pungis; pusas `kangesti `riidega pusaksis (paksult riides); `jälle pusaksis sie naene (rase) JõeK*

pusama¹ *pusama Kuu JõeK segi, pusasse ajama Sa pusasid sen `lañnavihi ärä Kuu; kala on vergu ära pusand JõeK*

pusama² → puskama

pusan¹ *pusan g -a kotike `veike pusan oli `kaendlas Ris*

pusan² *pusan g -a Se Lut väike olend osti üte pusana, olõ õi^o kõrraline härg, üts pusan om Se; pusan - - latsõ pääle üldäss, vasiga pääle iks inäp Lut*

pusane *pušane mõru, kibe pušane vesi Kra*

pusar *pusar tubakakott – IisR*

pusarikko *pusari|kko g -go kotike – Vai*

pusaste *lõdvalt, pehmelt villane kude on pusaste `tehtud - - pikad sil'mad; miks sa nõnda pusaste oled kerinud Saa*

puselema *puselema Iis Trm Plt Ran pusklema lehmad puselevad Iis; loomad puselevad - - `kaevlevad naa et `irmus Plt*

pusema → puskma¹

puser *puser g -i puserik puserid `ambad suus Sim*

puserdama *puser|dama Jäm Khk Kaa VII Põi Muh hajusalt L, Juu Trv Hel TLä Kam Ote Rõn, -deme Hel San, -tem(e) Hls Krk; pusõrd|am(m)a Har Plv Ráp Se, -õmmõ Krl; puserdama Emm Han Var*

1. *pigistama, väänama; muljuma, mudima, hõõruma külm `talve, saab käsi puserdud Jäm; puserda kerp `sõrmede vahel katti Khk; `pesti kahe `käega puserdades `lamba vill keik läbi Kaa; lapsed puserdavad kassi `poegi VII; Kui see valukeer tuleb, siis peab nii `kangest siit puserdama Põi; näppudega puserdas `peale, `ümber ihu näppis Muh; kui ma `kopsu keedän - - siis ma puserdan kahe kää vahel verist vett `väl'la Mar; obune kukkus `auku `käkru, koñdid `kaiki ei ole, aga - - ää puserdud Mär; puserdab oma `kässa `peale, naa külm oo Kse;*

läks `särka puserdama Tõs; Pusõrdas viha päräst käsi Khn; Villest ei puserdada päris kuivaks Hää; puserda `rõõva viijst `väl`lä ja pane kujuma Trv; puserte `rõõva `äste kuivas, pikutipidi piap pusertem, `ristipidi pusertet `lõhki; igävest ärä ellidet, ku ta sedä ei saa, mis ta taht, siis muud ku töünäss, puserts `sil`mi iki (hõõrub nuttes silmi) Krk; latse puserdava mokke [enne nutma hakkamist] Ran; `rõiva `pañti tõrikesi likku, paar `päivä `leotedi, siss puserdedi sääld `väl`lä Nõo; puserda kui `kõvva, ike tsilguva vett Kam; `Mõskmada `lambal mõstass perän pügämist `villu, enne `leotadass ja puserdadass siss läbi külmä viij Rõn; olõ pal`lo [pesu] pusõrdanu?, `õkva käe? võtt `haigõst Plv; tä pusõrd parajahe mõssu Röp; mul om `rõiva ar_pusõrdõdu? Se

2. vähkrema, püherdama Ära nii `palju puserda - - maga vagusi Emm; puserdas ukse ies muas Juu

3. krookima setul pusõrdõt särk säl`län; Leier tõmmati kroonist läbi ja pusõrdõdi krooni manu_kinni? Har

puserdi *puserdi* Kaa Mar Hel puseriti **a.** risti-rästi *puserdi `ammad - - põle naa ilusti reas mette* Mar **b.** vussis, sassis kui kedägi asi teisiti läind, siis `õötasse puserdi puhas Mar **c.** (teat kingsepaõmblus) *Puserdi õmblus* Kaa

puserduss *puserdu|ss g -se* Trv Hls Ran Puh; *pusõrdu|ss g -sõ* Plv

1. puserdamine *ega pal`lass puserduss viij [pesu] kuivasse ei tii* Trv; nüid tulep mul `rõiva puserduss Puh

2. sassis koht võrgun `ol`li suur puserduss, mitu `sül`dä kokku vatsitu Ran

pusereti *pusereti* Vig Kse Tõs Jür Sim puseriti **a.** risti-rästi *pusereti `ambad, mõnel `ambad `kasvast teine teisest `mööda* Kse; *mõnel on kahe `kortsed `ambad, pusereti ja pialakute* Sim **b.** vussi, sassi nende aasad läind õite pusereti Jür

puserik *puseri|k* Mar, g -ku Nõo, -gu Ran; *pusõri|k g -ku* Har Plv, -gu Ote Rõu

1. sassis koht, pundar *Puserik õöldakse siis, kui mõni asi oo üheteise peale segamini pandud* Mar; *kala keerutab - - `ulka `võrku kokku, siss jääb puserik `sisse* Ran; *lang om kist pusõrikku* Har; *Taad pusõrikku and aruta* Rõu; *raputa `rõiva pusõrikust vallalõ* Plv

2. volt, krooge *`ammõ kaala `ümbre omma ka pusõrigu* Ote; *püksile pandass viis-kuus pusõrikku ja om küländ* Har || kõverus pidi olema õgu, ku - - `väike puserik `ol`li sehen, siss ädäperäst käis Nõo

puserik *puseri|k g -kku* Hlj Jõh, -gu Kuu

1. kotike *Toi - - kodipuserigu `pieni jahu* Kuu; *üks kotti puserik on sääld* Hlj

2. väike loom *Puserik, `veike `sõnni `mullikas* Jõh

puserite *puse|rite* Mär Vig Kse Han Mih Ris Amb JIn VMr Kad Sim Trm Lai, -ritte VNg Kul Kad puseriti **a.** risti-rästi, viltu *lina arja piid läind kõik puserite* Mär; *mõnel oo puserite `ambad* Kse; *Ree kodarad on puserite sees* Mih; *`ammad `kasvan puserite* Ris; *akkan panema `niide, võtan tokist, et [lõngad] puserite ei lähä* JIn; *minu reha pulgad kua nõnna puseritte; vana uone vajub puseritte* Kad; *ree kodarad ka, kui kaustad ei läind iast kokku, olid puserite* Lai **b.** segamini, sassi(s) *`läksima kodund `vällä, `asjad `jäivata kaik puseritte* VNg; *kõik asjad oo puserite* Kse; *Lõngad segamini `aetud - - lõngad puserite* Sim

puseriti *puse|riti* LNg Mar Mär Kse Var Tõs Aud PJg Vän Ha Koe Kad Sim Iis Trm, -ritti Han Mih

1. risti-rästi, viltu *`ambad oo puseriti suus, puseriti kasond* Mar; *Mõni paneb `kanga lõngad puseriti `niide* Mär; *aja `teivad läind puseriti* Kse; [king] *surus `varva puseriti* Var; *kel `ammad puseriti suus, see `olle `nõid* Tõs; *lapsel `pialmene [hammas] ei tuln ärä `õigel ajal, alumene*

puserts

tuli enim ja `kasvas puseriti Aud; vili on maas puseriti PJg; riha pulgad koa puseriti, põle reas `ühti Nis; Suga lööb puseriti lõime katki Kei; `ambad suus puseriti, `viltu `kasvand, neil on arvad vahed Sim

2. sassis, segamini asjad puseriti kõik PJg

Vrd puserdi, pusereti, puserite

puserts puserts saamatu, oskamatu sij_o `seante puserts inimene Krk

puseru puseru tuulepluus Puseru ala `täädüb viel midägi `panna, et `targeb `väljä `mennä

Kuu

pushang → prooshank

pusi¹ pusi Sa Urv Har Plv Se

1. kulumise eest kaitsev hrl metallist rõngas või toru mingi eseme pöörleva osa juures ratta pusid, mis rummu sihes Jäm; Pusid `pandi igedele `sisse Khk; [põllu] rulli pusid on teine teisses `otsas Kär; puust siivil oo malmi pusi sihes Mus; pusi on rummu sees, rauast toru, see käib ige `ümber Krj; `Pandi - - võlvile tugev raud pusi `otsa, pusiga oli tuulingu `joosmine tüki `kergem Pöi; Sepäl piat laskma uue pusi tetä² Urv; pusi, [veski] pilli `ümbre alumitse kivi seen, pill' juušk säääl sisen Har; tsõõril tükiss pusi `väl'lä Se

2. metallrõngas ümber paela- vm augu Onts sool püütäis kinjapusid; [naiste vöödel] olid `koltsed pusid sihes Jäm; keige vanamast es olegid pusid, muidu augud olid; nee on_ni `umpsed kinjad, mis `kõrgemate päalistega `ilma pusisita on Khk

pusi² pusi rutt tol om pusi takah; kui lõhn om, inämb `aigu ei anna², pusi hanna all Plv

pusi³ pusi Emm Käi käpard Ta üks pusi on, äi tema kee töö sugugid äi taha `minna Emm

pusima¹ pusi|ma R S L hajusalt Ha, Koe VJg Sim Iis Trm Ksi Lai VIPö Trv TLä, -me M; `puśma, (ma) pus(s)i Urv Har Rõu Plv

1. midagi vaevaliselt, kuid visalt tegema, nokitsema `Varrukuie `otsa panemisegä oli `kaike enämb pusimist Kuu; `kaua sa pusid säääl, et ei saa `valmis Lüg; Ma_i akka mitte pusimagi, kui `diete `asja ei `tunne IisR; näppude vahel pusib midad tiha Jäm; Me oleme sii juba mütu pääva pusind, aga äi sest tule mette kut midagid välja Kaa; mis sa sii muidu pusid Pöi; lapsed pusid vikati `otsa Muh; Säääl ta pusis pääle Rei; ma pusi seda veel natuke tehä Mar; lapsel nüri nuga kää, sellega ta pusib paegal Mär; Poiss pusis kella kallal, aga kõima ei soan ikka Han; pusija teeb `tassa tööd Tõs; mina ju pusi sii va takusittade kallal Hää; paik ol'li `pääle pusitud, arvalt pišetud `jusk uñdi `ambad; `muuku pusitse, `õiged tööd ei teha Saa; `pañdi mind `künna - - seitse `ektaa-ri oli `põldu, see `ańdis pusida HMD; mis ta pusib sial kallal, ega sest midagi tule JõeK; sie on üks niesukene nohik miest, enese ette ta pusib ja on Sim; mis sa nii kavva pusid üht `asja Iis; igal ühel [oli] oma esi ees, mõni ei osand, pusis na_sama Trm; ei edene kohegi, muudku pusib `piale Ksi; mis sa muidu pusid - - kui sa `tõsta ei jõua Plt; mis ta peass pusima säääl sõlme man, ku ta `valla ei saa Trv; ei jõvva tat `kinni puside, `auke täüs puha Krk; ku sa tñj, siss tñj, ärä pusi Hel; pajo vitsad [sarja] veere `külge `kinni pusitu ja `ol'li põhi all Ran; pusib kavva `aigu tñj man, aga `valmis ei saa Puh; pusi man, muud midägi Urv; sa muudku pussit pääle tanh ütän paigan, tñj umõta virgõmbadõ Har; ollõv `hirmsahe `puśnu² Plv

2. posima pusija, kes `mõistas luid- liikmeid paega `peale `mutsida, `loomi `terveks tuherdada Mus; räägitse, et saana eit pusib vahel `aigid Aud; `seaksed nõia `sorti inimesed käisid külapääl pusimas; pusija `katsus ikki `enne jüri `päeva `käia, siss oleva pusimine `kangem mõjuma Saa; `enne `õeldi pusijates. kas_se pusimine midagi aidas, aga tal `ol'li selle `kohta `teädmine KJn; üks vana mamma - - säääl ta piśtatas mu `jalga ja pusis ja jalg sai paremas SJn; pusimine ei avite kedägi, ei ole vaja puside Hls

3. susima, suskima Nii `kaua pusis, kui sai `toise `ammedist `lahti Kuu; sie pusib aga alalde, ei sie iad `räägi VNg; pusib minuda - - `räägib `niisest juttu, mis põle `õige Lüg; mis sa pusid mu kallal Var

4. suskama, pussitama akkas sigu ja `lambud pusima Kse

pusima² → puskima

pusi|puu ritv, latt ahte kohendamiseks, torkimiseks *pusipuu* `olli ümārik, ää pik'k puu, kellega `mulke `sisse susiti, kui rihi like `olli Puh; ligeda villä kottale üteldi, et sij ei võta *pusi* `puudegi `sisse, nii like om Nõo; *pusipuu* ol' nii pik'k, et rehest läbi `küündü Kam; *pusi* `puuga kohendedass, et lämmi lätt alt `mulke piti üless Ote; *sekä*² naa `häste *pusi* `puuga, sõss kuioss vili ennembä är² Kan; *võta tuu* *pusipuu* ja *pusi*² riih üless Har; `tõugu *pusitass* *pusi* `puuga, jämme puu, ots vaib Rõu; `tsuska muni *vuuj*² *pusi* `puuga², vili om toorõss Se

pusisema *pusisema* RiD; pr (ta) *pusisõss* Võn deskr, onomat *Pusisedes kies kõrt* `pliidale IisR; *puša pusisõss* `vasta, ku näge Võn

pusistama *pusistama* susistama, pudistama *Kui* `ambad ära tulivad, akkas `estest *pusistama*, pärast õppis `ilma `ammasteta nattuke paremast `rääkima IisR

pusitama *pusitama* posima ta `arstis siis, *pusis* `kaela; ta *pusitand* PJg

pusk *pusk* g *pusu* Kod T Urv Rõu Vas Se Lut valupiste *pusk kül* je siden, siis *kuabiti* `vaske raha kül'jess, sij `võtva *pusu* ärä. minul ei õle õllud `niskess `pusku Kod; *pusu* valu om irmuss, ta `õkva nigu väedsega `suskab Ran; *kõik ihu* om `pusku täis, ei saa mitte liigutada Nõo; `leie mulle suure *pusu* `sisse, küll valutap Kam; *mõnikõrd*, ku liigahhutat, sõss *pusk* `tsuskass küle sisehn Rõu; `veiga suur *pusk* om, saa ai hiägädi² Se; *pusk halusalõ tsušk* `rindu ala² Lut

Vrd *pusu*¹

puskama `puskama Kuu VNg IisR Jäm Khk VII Ris Nis JMd, da-inf *pusa|ta* Amb Koe Plt, -da² Har(-mma) Vas Se; `puskma Lei Lut; *pusama* Lüg Jõh Krj KJn

1. sarvedega tõukama või torkama *sie* [lehm] *jo* `puska toist `jälle VNg; `ärjäd *pusavad* Lüg; *Tia, kas* `sarved sügelevad `teistel, kippuvad muudku `puskama IisR; *lehm* `puskas mind srvega Khk; [härg] *tahab inimesi* `puskada VII; *Lehm* *pusand* teist Amb; *Mullikad* *pusasid* üksteist KJn; *pusa*õss tõõsõl *lehmäl vere* `väl'lä Se; *härg* *pusa*õss ütte *vanakõist mi küläh* Lut || *pistma* küle siseh nakaõs `puskama Vas

2. lükkama, tõuklema `poiga tuli ja akkas `piigada `puskama VNg; `lapsed lükkasid `tõinetõist - - *pusasid* Lüg

3. kaebama, keelt kandma `puskab teise `piale, käis teise `piale `kaebamas Nis

puskar `puska|r Kuu RiD Khk Põi Muh Rei Mar Mär Tõs Tor Hää Saa Ris Kei Hag Kos Koe VMr VJg TaPõ Plt KJn M Nõo, `puska|r Krl Har Rõu Plv Röp, g -ri lihtsamates tingimustes valmistatud viin `mõisas, mis `aeti - - sie õli `puskari nime all, `linnas siis `aeti `ümber, siis vast sai `viinast Lüg; *Kes* `tahtis iad ja kõva `puskari `saada, lasi seda viel `korda kaks läbi torude. *Puhastamatta* `puskar oli ull ja pani pia valutama IisR; *miä* `määrisin `puskariga `jalgo Vai; `puskar - - tehasse rugi `viljast Khk; *mehed* tegevad `puskari Rei; va `prostoi viin, mis näd ise sii kodo tegevad, `üidväd ikke, et va peno tagone ja va `puskar Mar; ma või seda `puskari `aisugi kannatada Mär; `puskar on omakeedetud viin Saa; *mehed* juovad seda va `puskarid Ris; *käis* `koõsas ja viis `viina - - ega nad `puskari ei viind Hag; *küll nad on* `puskari `piale `maid VJg; `puskar kutsuvad õma testod `viina Kod; `puskar oli `klaarimata viin Äks; mõned `oskasid teha paremad `puskarid, aga mõni tegi, et `aises `irmsast Lai; `puskari magu läks ärä KJn; *nevä aave sedä* va `puskarit kodun Trv; `kalda sütest läbi, siss om nõnda `kange lahe viin,

puskats

kadun sij`puskari ais Hls; mul om ka vaia ütškõrd`puskarit piitsitä? Har; hansa,`puskar, samagoõn, täl o'l sada nimme Röp

puskats *puska|ts g -tsi viimase koorma vedaja sõnnikuveotalgutel vanna`muudu`ül'ti puska|s, no üldäss sitträbäkust; puskatsist jäi,`viiga valõti [üle] Se*

pusker *pusker lepatriinu lepatiiu - -`öötasse koa`pusker Mar*

puskerdama *puskerdama Aud Hää, puskör- Se*

1. *soperdama, pusserdama ta puskerdas seal midagi`val'mis Aud; mi_sa puskördat, tii?`kõrda piteh Se*

2. *posima mia - -`laäsi puskerdada Hää*

puskima *puskima IisR/-s-/ (ta) pusib Lai;`puskma, (ma) pusi Puh Nõo Kam Ote V; pusima Hlj VNg Mär Var Tõs Khn Juu Jür Tür Koe VJg Plt Rõn San/-mel*

1. *korduvalt puskama`lehmä`lähvad juo`sarvedega kokku, akkasivad siis pusima VNg; loomad pusivad`ühte teist Mär; tä sai ikke`kahte`korda pulli pusimist Tõs;`oinad pusisid omavahel Khn; teene loom pusib teist,`kaevab nõnna kas kaäti kohe Juu; [lehmä]`puskisid inimest ka Lai; kui [lehmä] läksid pusima, siis läksid vahele Plt*

2. *ahet, reht torkima, kohendama ku tõug likke`olli ja`olli kokku vajonu, siss pusi`puuga pusiti Puh; pusiti`mulke`sisse vil'läle, et vili parembide kuevap Nõo; mine pusi rehi läbi Kam; egä`omgu iks enne tule`ahjupanekit o'l tuu`puskmine Ote; pusiti riht, et terä kuivass San; vili on`riihhetarõn viil hämm, ta piat üless`puskma Har;`paäti vili paärsile, sõss pusiti, et`lämmä`sisse võit Plv; vili`vaiu`väega litto, siss timmä pusiti pusi`puuga alt Röp || (aborditegemisest) tuu sõsar`o'l`pusknu_tuu latsõ mant ar? Rõu*

3. *tärkima ma_pia`tsuugõ`puskma, tsuudõ ei olõ`aasu sisen; ilma`parkmalda tsuuanahalõ piat laja? aasa`puskma Har*

pusklema *pusklema Kuu VNg Lüg Vai Jäm Khk LNg Mar Mär Kse Var Aud Vän Tor Saa Ris JMd Kod Plt Kõp Rõn, da-inf puselda Rid Vig Tõs Hää Lai Trv TLä Võn;`puskleme Pst Hel San, da-inf puselte Hls Krk(ma-inf -em);`pusklõm(m)a Võn, da-inf pusõlda? hajusalt V;`pustlema Kse Mih;`puslema Var, da-inf pusselda Tõs*

1. *vastastikku puskima`pullid nüüd`katsuvad`rammu - -`pusklevad Lüg; jäärad`pusklesid Khk; ärjäd`katsvad puselda Rid; ühe pere pul'licki`pusklevad Mär; teesega oo puselnd, sarb oo`aiged saand Vig; täna ajame ärjad`pustlema,`vaatame, kummas üle saab Mih; lehmäd`puslevad kevädi Tõs;`ollid läinu ärjad`pusklema Hää; mulikad`pusklevad Ris; lehmä - -`pusklesid, ma`jooksin vahele Lai; pulli`puskleve. ärä lase`pusklem minnä Krk; siin na (pullid)`puskliva, aga kõtu maha`tõmbamist ma es näe Ran; ku õtak tulõ, siss ärjä`mürrävä ja`puskleva Nõo; Imä hõigaäs essä, et tulõ_ruttu appi, eläjä`pusklõsõ_tahraia pääl Urv; ollõv`hindä veritsess pusõlnu? Plv;`lasku_ĩ? lehmil pusõlda? Se; lihmä`nakkasõ`pusklõma, sarvõ?`hijtvä? ütte ni`toukasõ ütstõist Lut*

2. **a.** *müksama, nügima`poiga`puskle`piiga VNg* **b.** *kisklema, rüselema`riidlevad ja`pustlevad`üksteisega Kse; ma_kisi umalõ poolõ rattid, soldat kišk umalõ poolõ - - nii mi`puskli Rõu*

3. *pusima, maadlema küll tuu poesike puselnu tolle rattaga, toda ei tiä, konass ta temäga kodu sai Ran; tõene võtab tüü kätte, sil`mäpilk om valmiss, a tõene`puskleb sääl man Nõo || piit`vaesel viisil elutsab egäpidi, aga ise ike eläb ja`puskleb sääl Kod*

pusklik *puskli|k g -ku puskleja kole`pusklik loom, läheb teisele kohe kallale Lai*

puskma *puskma, (ta) puseb (-p) Trv TLä Kam Rõn, puska San V;`puskme Hel, da-inf pusta Pst Hls Krk Krl;`puskema Vai; pusema Hää Saa*

1. puskama, puskima `ärgä akka `puskema, `viane ärgä `pusko Vai; teise ärja ära pusnu Hää; lehm puseb maad, ilm lähäb kuřjale Saa; pul'l om temä ärä `pusken Trv; ärg `tahten pusta tat Krk; miu lehm om tige eläjäss, ärä mine, temä puseb Puh; tõene sarv om näet lehmäl ärä `pustu Nõo; Pul'l `tahtse karjust `puske Rõn; lehm om su_`lamba är_`puskuu^o Urv; põrss om `haigõ, taad lehm `pusksõ Krl; naidõ `puskjõidõ `pullõga om õks häädä kařjan `käü,ü^o, naid ei joua_`kaitsa^o Har; ar `lasku_i taad vallalõ, ta nakass `puskma Rõu; `pässi löiast vallalõ, sis `puskõ ar tõõsõ lehmä hoopiss Se

2. ahet torkima atust alt pusõti, `šukšiti, ku om lamõnu ütte, sõss kuivass Lei || (aborditegemisest) timä tapp vele latsõ ar^o, pušk mant ar^o Lei

puskma^o → puskama, puskima

puslamasla → poslamasla

puslema → pusklema

puslikko `pusli`kko g -go kotike, pusa `pusligos `piedä `leibä Vai

***pusmak** g pumagu hoop ma tälle `lõiksi üte pumagu Vas

puso^o pušo, pusõ Vas Räp härjavärss pušo om, olõ õi suu^o Vas; ilmahki tohi^o pusõt kuřass harõtada Räp

puso^o pušo veerandliitrine pudel pušo `viina Vas

puss^o puśs g puśsi Mär Kse Mih Khn Tor Hää Saa Ris Amb JMd Ann Koe ViK(puśsu Kad) Iis Trm KJn hajusalt V, pussi SaLä Krj VII Põi Muh Mar Var Tõs Trv Hls Krk Puh, pussu KuuK; puss g pussi Rei, `puss|i Lüg, -u Kuu; n, g `pussi VNg Vai; puśs- IisR Kul Vän Juu Kod Lai Plt pussnuga isä tegi `meile `pussud igäle ühele, tegi viel vigastimme tügüst Kuu; ega sie nuga ei õle, sie on puss, terävä `õtsaga Lüg; suur puśs oli tesel ikka küll`je peel Khk; lõi pussiga VII; Tea_b, kus ma oma pussi pani Põi; `pussi äi taluda `seltsis Rei; sepp tegi pajas kõik pussid ja noad Mar; `oome tuleb sia `tapmene, kus_se `pistmese puśs oo Mär; Mehed `tañtsid sedäsi, et puśsid üsä `kargasid `perse piäl Khn; sepp es saa `puśse teha, need ol'lid terasest Saa; käib peal, puśs pius Ris; `särmed, kolm-neli `piergu kuos, pussuga `kisti KuuK; puśsiga `lõikasad tubakast Ann; `puśsi ikke käiati kua VMr; siis õlid süemapuśsud, viis-kuus tükki Kad; puśsil on tera `järsku, tema ei käi `vetru Trm; puśsiga lõegutasse puud KJn; pikk puśs kähen Trv; küll olli sij puśs tal nüri, ku üits tuura nui, aga iki pist tõise `surnuss Krk; tuu nu mõni väits, va puśs om Urv; soomõkõisil omma kõigil puśsi puusa pääl Har; puśsi^o omma tupõh Plv **Vrd** pusu^o

puss^o puśs Var, g puśsi IisR/`p-/ Mär Aud Tor Hää Saa Hag Juu Kos JõeK KuuK JMd Koe Kad VJg Sim Iis Trm Kod Plt KJn SJn Har Räp, pussi Khk Pha Muh Mar Han Mih Ksi M T; puss g pussi Emm Rei, `pussi VNg Lüg Jõh

1. rattapuss; puks `kaivu `trulli puss Lüg; puss on `rummu sies ja `pussist on läbi ass Jõh; puśs oo võlvi sehes, mis `rinki kõib, suur jäme raud (veskist); põllu rullil_o puśs Muh; ratta sees kust ige läbi käib, on roud pussid Emm; puśsid olid seäl puu `otses, need `pañdi sis `senna kahe puu vahele (kiigest) Mär; aksidega `vankritel oo puśsid rummu sees Aud; kui mäaret ei paneva `vankrel, siss mineva puśsid tulises Saa; rummu sees on puśs, muđu kulub rumm läbi Juu; kiige võllas, aesad, küinarbud, puśsid ja võrud JMd; puu `telgedega `vankritel olid puśsid, muidu oleks ruttu ära kulund VJg; `vankri puśsid one, kost telg läbi käib Kod; `vankre `puśsa tõi KJn; Võimasina vänt akkab lokerdama, puśs läbi kulund tesel SJn; ratta pussi pääl nii ratta jooseve Hls; puutele `vankrel om katen otsan pussi Hel; rummu `sisse `pañti kaits raudrõngast, nii kate tolli laiutsed - - nuu olliva pussi Ran; kääñ `ol'li tele all ja puśs `ol'li rummu sehen, kae siss juušk raud ravva pääl Nõo; meil olli känd - - säald (rattast) `olli nigu telle muđu puśs läbi, ravvane puśs Rõn; mu ratta tsõõril om puśs vallalõ, ta piat kiñni_`naalamma Har

puss

2. metallrõngas ümber paelaauugu `enni olid naistel ikke `pussidega `saapad - - paelad keiväd seal² läbi Mar

puss³ *puús* g *puúsi* Mär Ris JMd Koe, *pussi* VII Trv Krk; g *pussi* Pha Muh; p `puúsi Tor Hää Jür Kod Plt, `pussi Lüg Jõh Kaa Hls vemp, vingerpuss *tegi* `mulle `pussi Lüg; *vat sulle* `pussi VII; *tegi* `moole `sõukse *pussi et* Muh; *nüid sa said* `puúsi Mär; `tahtis mul `puúsi tiha, *aga ei saanu* Hää; *Poiss, kurivaim, tegi jälle puúsi* Jür; *mis* `puúsi ta nüid `mulle piaks `mängima JMd; *kes tahab sulle* `puúsi tehä, *viib* `aknad ärä Kod; *är lasta* `endel `pussi `mängi; *küll ma tal üte pussi mängi* Krk

puss⁴ *puss* g *pussu* Pha Jaa Muh Mär Kse Tõs PJg Tor Hää Saa Trm Ksi Plt M TLä Ote V(*pusso* Se)

1. *vaikne peer ää lase* `pussu Muh; *kõht* `aige, *peab* `pussu `lasma Mär; *sia pussul oo* `kange ais Tõs; *ku kõht* `aigeb, *lase altotsast* `pussu Saa; *Saanas ei tõhi* `pussu `laske, *siis akkama koeranaelad* `külge Trm; *puss tuleb isi* `tiada, *ega teine ei kuule* Ksi; *sala* `pussu `lasken Krk; *temäst ei ole pussu* `aisu kah `perrä jäänu Ran; *mõtleb, et puss tuleb, aga tuleb piij* Nõo; *piij om kõva pauk, puss tule tsöss* Ote; *mõnõl puss juušk alasi* Krl; *ku* `kuuõga *peessät, siss ei tohi* `pussu `laskõ Har; *laási pussul inne joosta* Plv; *mehine ei kannaha*? *pussu* `haiso, *kui tund, siss om küleh kah* Räp || *puhang tuule pussud* Pha

2. *toss mustpää om kesväl, pitsitä kokku, nigu puss lääb lakka* Ran; *naesterahvass - - parandab katust ja mijs taren makab nigu puss* `tossab Nõo

3. *pussul, pussule* (pärimi käärimisprotsessist) *Lõi kohe pudeli tühjaks, nii pussul oli kurivaim; Ta oli ennast pudeli sihes nii pussule aand* Jaa

puss⁵ *puss* g *pussu* Hää Saa Plt Hls Pst Krk Ran Nõo San hajasalt V(*pusso* Plv); *puús* g *puúsi* Kod

1. **a.** (miski) vilets, väärtusetu, tohletanud *kui* `kindad *lobevast koad, siss on lõdvad - - nagu pussud; neid* `pusse *kardulid ei söö loomad kah; pakkus* `miule `pussu *kerä, aga pussu keras on väha* `lõnga, *nende pussudest ei saa kedagi* Saa; *mõned õõnad nõnnagu puúsid* Kod; *kartulad* `pehmed *nagu pussud* Plt; *kardule är* `nərbunu, `pehmess *ku pussu kunagi* Krk; *nuu ei ole midägi* `kapsta - - `pehme *nigu pussu jälle* Nõo; *eimuss om õhukõnõ ja õrrõ nigu puss* Urv; *Rõõvass, ku - - kolmkümmend* `aestat õks *kirstuhn är*? *um* `saisnu?, *sõss um timä jo_sääne* *puss Rõu* **b.** (ämmatossust) *pussu tolm teeb silmad* `aiges; *loomad* `pusse *ei söö* Saa; *Ärä tolmute* `pusse, *määrit* `rõõva ärä Krk; *murumuna - - ku ta saesab kavva* `aiga, *lähäb vananaese pussuss* Nõo; *paabapussu*? *omma*? *inne* `valge?, *peräh nigu*? *pussu*? Se

2. *saamatu inimene, tossike* *Puss on - - üks* `pehme *toõsike, midägi tast ei saa* Hää; *vagane puús one* Kod; *ärä ole nii puss, liiguta ka ennäst vähäkinä* Nõo; *Sa_lit nigu_puss* `paklin, *ei_saa sukugi edesi uma* `tüüga? Urv; *tuušt pussust saa no*? *mia tekkij* Har; *sa olõt ku puss* `pehmide `villu *sisen* Räp

puss⁶, pussa → *pusa*²

pussahhama *pussahhama* *peeretama* – Vas

pussahhomma → *pussahhumma*

pussahhumma *pussahh|um(m)a* Rõu, *-omma* Se

1. *tohletama ubina_* `veiga *paigah ar pussahhonu*?, *sis hüä süvvä_kõik*' Se

2. *seistes maitset kaotama sõõge_* `saia, *ar_pussahhuss* *taa kah, lätt umast mek'ist är*? Rõu

pussahtamma *pussahtamma* Plv Se *peeretama* *pussahti* `veitkese Plv

pussahtumma *pussahtumma* *tohletama pal'gi*? *omma*? *ärä pussahtunu*? Räp

pussakas¹ *pussakas* VII SJn; *pussa|k* g *-ku* Kod/*-s/-* Ran Puh Võn Rõn San V(*-gu*)

1. saamatu, loid inimene, tossike *ta on `niskene tössäkäs, pussak ja tobo* Kod; *pussakas, silmadki unised, põle `inge `sijski* SJn; *pussak om pehme ja `leige - - täl es lää `üitsegi tüüj edesi* Ran; *tuü naesterahvass ei ollev ka suur asi, säräne pussak* Rõn; *sa lõt ku vana pussak, sust ei saa_midägi tegijät* Kan; *ma esi anna su `kohtu kätte, mehest ei olõ `asja, müjss om pussak* Urv; *saa_i tast pussagust ütegi ammõdi pidäjät* Rõu; *tuü imä sääne pussak ol'l, olõ õs tüütekij* Vas; *om üts pussak kül'l, timä ei jovva?* Se

2. miski vilets, väärtusetu *linad nagu pussakud* Kod; *tõi mullõ paar pussakut* (õunavissi), *mis ma? näist iks sei* Kan; *sääl no midä suurõmbat es olõ?, pussaku? ol'liva inne* (kapsapeadest) Ráp

pussakas *pussak|as* g -a Muh Kse Tõs PJg Tor Hää VJg; *pussa|k* Lai, -ku Mär Aud Saa(-gu) Sim Plt Pil M, g -ki Vig Kse Mih Tõs Vil; *`pussa|k* g -ku Hlj, -gu Kuu; *puts|k* g -gu Saa

1. lai kootud meestevoõ; *nahkrihm isa `pussakud pojale, ema `elmed tüttarelle* rhv| Hlj; *kojoti pussaka kahnast, koed `valged ja lõemed kirjud, poole `küinra `laiume `olli; tutid `tehti pussakale `otsa* Muh; *kel pussakad, need olid `uhked* Kse; *talbe olid meestel pussakid kassukate peal - - `seoksed punase `kirju vööd* Mih; *pussakad olid ette ilusad - - kahe `kortsest `viltsest lõngast `tehtud* Tõs; *pussak, varrastega kujotud - - `ästi pikk, nii et mehel ikke kasuka pial `ümber ulatas* Aud; *enne oli kasukas ja oli peal `siuke pussakas* PJg; *meste `rahval käis tulupide pääl `panna, õeldi pussakas* Hää; *pussaguga võib ka leväkoiti `sel'gä võtta* Saa; *pussakas - - miestel vanal ajal oli alati sie rihm* VJg; *võta mu pussak vöölt ää* Pil; *punane pussak kasuka `pääle seot* Trv; *pussak ulat paar `tiiru `ümmer ja siss sai viijl `sõlmi sidude* Pst; *pussakidel ei ole `räätsi otsan* Hls; *Kas sa omale täambe pussakut vammusele pääle ei panegi* Hel **Vrd** *kussak(as)*

2. vana, vilets *va pussak vöö* Lai

pussakas *pussak|as* g -a Kaa VII; *pussa|k* San Har, g -ku Plv, -gu Phl Rõu Lut, -ga Rei

1. pussnuga *kennel tema pussagu `külge paneb, see saab kohe `terveks* Phl; *tallõ `tsialõ olõ õi?* *muud vaja, ku pussak `kurku õnnõ* Plv || *pussagad on laste noad* Rei

2. vilets nuga *Selle pussakaga äi saa leigata midagid* Kaa; *vana väidse pussak* Rõu; *`säändse pussakuga ei naka? `tsurkmagi?* Plv

pussakas *pussaka|s* Ris Kad, *`pussak|as* Kuu Lüg Jõh IisR(*pusa-*), g -a; *pussa|k* Iis, *`pussa|k* Hlj VNg Lüg Jõh, g -ku; n, g *pusaku* VNg kott, komps *Toid puest `suhkuri, oli üks kodi `pussakas `kaindluss* Kuu; *mei panima `kelgu `pääle, kui `jälle `toima `kuskiltki midagi, ikke `pussak ja `pussak; sel one `ninda pali `riidi `seljas, et one ku pusaku `riietega* VNg; *käib `kauplemas, `pussakas pihäs* Lüg; *Kääd `kohmos, ei saa tubaka `pussakagi `põvvest kättä* Jõh; *Sidusin `asjad `pussakasse* IisR; *käib nagu üks igavene kaltsu pussakas teine; mõni inime - - aab kodinaid ulga `ümber, `keskelt kõvaste `kinni nagu pussakas muistegi* (kubujussist) Kad; *ko'i pussak* Iis **Vrd** *putsakas*

pussakas *pussak|as* g -a lõök, hoop *Andsi mõned ead pussakad* Han

pussakil *`pussakil, pusa-* *pungis, pungil* Kott *räbalaid `pussakil täis; Tia, keda ta `sinne `õlma `alle on toppind, õlm `pussakil* IisR

pussakille *pussakille* SJn, *`pussa-* IisR

1. *pussasse, sassi `Kiirega `viskasin `ommiku tekki `vuodile, jäi `pussakille; Ära `tõmma `kurti `ninda `trammile, `puusa pialt jäeb kleit `pussakille* IisR; *jätab `koorma pussakille* (ei kinnita korralikult) SJn

2. *pungi* *Toppis `taskud `kaunu täis, `taskud `jäivad `pussakille* IisR

pussakunõ

pussakunõ *pussaku|nõ* g -*tsõ* Urv Vas tossikene mehest ei olõ_midägi `asja, mijs om `väega sääne pussakunõ Urv

pussa|käära *pussakäära* Pha Han(-*ss-*)

1. lohakalt, uisa-päisa *See töö oli küll tehtud nii pussakäära* Pha

2. kõveriti, kääniliselt *Ma proovisi ühukorra künda, aga vaud läksid kõik pussakäära; Tee läks pussakäära* Han

pussa|käärdu sassi, segamini nii ulluste pussa `käärdu läind, seda ei `oska enam `keegi ära arvata Juu

pussama¹ `pussama, da-inf *pussata* ebaselgelt rääkima *inime `pussab, ei saa `iästi `rääki* KJn

pussama² `pussama Krl/-*mõ*/, da-inf *pussa|ta* Ran San/-*me*, da-inf -*te*/, -*da*² Urv(-*mma*) Har/-*mma*/ Rõu Vas peeretama, pussu laskma *kana ei lase `piiru, kana `pussab* Ran; *Pinitük'k `pussass lavva all `hirmsallõ, aja_rõibõ `vällä* Urv; *tsiol omma kõtu täüs, no² muudku `pussasõ ennedä* Har; *tsiga `pussass läbi harastõ = sanna keressehe visatass `lõunu* Vas **Vrd** *pussuma*

pussa-passa 1. laiali, segamini *kõik asjad on siin nii pussa-passa* Koe

2. lohakalt, hooletult *sie tüe on ju `tehtud kohe nii pussa-passa* Sim

pussard *pussard* Trm/-*t*/, g -*i* MMg Ksi KJn kãpard, saamatu *Pussart - - pusib ja pusib, aga tehtud ei sua* Trm; *Kas sa tõepoolest õled niisuke pussard* MMg; *küll sa oled `aeglane, just ku vana pussard* Ksi

pussatama¹ *puúsatama* põssatama, sigu kutsuma *puúsata sigu koju `poole* Aud

pussatama² *pussata|ma* Rõu Lei, -*mma* Har

1. peeretama, pussu laskma *mi_Jaan pussat`ääsã küünin* Har **Vrd** *pussatamma, pussutama*¹

2. tohletama *Noid pussatanu² ubinit süü ei_kiã* Rõu

pussatamma *pussatamma* pussu laskma *ma pussati, kuiss sa tuud kuuli, ega ma is peerätã*² Har **Vrd** *pussatama*²

pussel tihkelt, täpselt; traksis *õla `peale `tehti koa rihmad, ühna pussel `seisi; küll_o tegu, et sa ta (tanu) nii pussel soad `valmis teha; küll see aga pussel `oll* (uhkelt rõivis) Muh

***pusselema** (sa) *pusseled* peeretama, pussu laskma *mes sä peeriskled nii pal`lu ja pusseled* Ran

pusserdama¹ *pusser|dama* IisR/`*p-*/ Tõs Tor Kod, -*dämä* KJn, -*deme* Hel, -*tem(e)* Krk; *pussõrdamma* Rõu midagi saamatult, kohmakalt tegema, pusima *Täma `pusserdab iga `asja juures* IisR; *Mis sa pusserdad - - `siuksest tööst ju kedagi `väl`la ei tule* Tor; *tämäss ei sua valmis tegijät, mugu pusserdab siäl juuren* Kod; *vusserdab ja pusserdãb `piãle, kedãgi ei saa `tehtud* KJn; *mea ole iki mõne jaki `valmi pusserten* Krk; *seni ku sa säãl pusserdet, om asja kik`k `viltu `aetu* Hel; *Mugu_pussõrda ja_pussõrda², a `vällä tulõ õi_midãgi²* Rõu

pusserdama² → *puserdama*

pusserdis *pusserdis* g -*e* püsimatul olend *Äi see_b seisa mette vagusi, igavene pusserdis on* Khk

pusserdus `pusserdus g -*e* vusserdus *Eks esimised tüöd olivad `pusserdused küll, pärast `läksivad paremast* IisR

pussert, pusserts *pusse|rt* g -*rti* Krk; *pusserts* g -*i* Saa

1. kãpard *seada pussertsid ma änam `tõõsse ei võta, see pole kellekide töö, mis ta teeb* Saa; *põrgu pusser`rt, mis sina küll olet* Krk

2. kehv, kãpardlik *lõõdi kohe `lahti, kis seanst pussertsid tüöd tegi* Saa

pussik `pussi|k VNg Jõh IisR, g -ku Lüg; n, g `pussiku VNg väike pussnuga `pussikuga `nülgida `luomi VNg; `naine võttas `pussiku `kaasa, kui `mõisa meni Lüg; `Pussik ole sie, `kellega keik [tööriistad] on `vessetud IisR

pussilõ mossis kõgõ puõsilõ käüse, moka_trompsih Se

pussima `puõsima, (ma) puõsin Ris; tingiv kv pussiks Mar pussitama kas see põle_s vere janolene, muudku pussiks ja tapaks Mar; oli teist `noaga `puõsin Ris

pussitama pussitama Khk Põi Var Plt, -s- Saa VMr Kod; `pussitamma Lüg pussiga haavavalt või surmavalt lööma sie mies `pussitas tõist, lei `pussiga `selga Lüg; ta läks siga pussitama Khk; Nee olid mehed küll, vahest pussitasid `õhte teist ja `jälle jõid Põi; [pussi] piä oo pius, kui sa pussitad Var; mehed akkavad siss puõsitama, kui lakku täis on Saa; mõned, kes kuraasikamad olid, nied puõsitasid VMr; vaja siga puõsitata Kod **Vrd** pussutama:

puss|nuga Poiss`lastel pole muud, kui sais pussnuu käde ja `sengä `vestämä Kuu; puõs`nuuga tapedasse sigu ka Khk; Puõsnoa tegi küla sepp, pea tegid ise taha Põi; liigetega nuga, teene oo puõsnuga Kul; puõsnuad oo noortel Vig; puõsnuga - - sellega tapetse sigu ja `lambid Var; [maa seest] tulnd `väl`la puõsnuga ja inimese kondid Mih; puõs`noaga lõegab rähä`pulki Tõs; puõsnuad `pandi `püsti pori `sisse, kui loom `otsa läks, siis `ol`li nõiutud Vän; Pian ik`ki minema, tulgu või puõsnuge ja pisikesi `poissa `taevast `alla Hää; kui ta (lusikas) juba suurest laastust on `kervega `löödud, siis `lõika puõs`noaga Juu; Sie mies ei lüe `risti ette, tulgu vai puõsnugasid `taevast `alla Trm; puõsnuga käib puusa piäl, nahatupp `ümmer Kod; temä lüüb puõs `nuage teisele Hls; puõs nuga kannetass `karmanin tupe sehen Puh; puõsnuga pandass tupõköse `sisse Krl

puss|nuhkri saamatu inimene, käpard [Ta]jõua konagi `kartulid lõpeta, küll om puss `nuhkri Rõu **Vrd** pussnäagri

puss|näagri = pussnuhkri nigu puss `näagri, ei olõ tiäst midägi `kongi `asja Urv

puss|pakk (veski osa) pusspakk on alumise kive `augus, `niisike puust, kust pill läbi käib Lüg; Puõspakk on umbes kümne tolli pikkune pakk, nii jäme auk sees, kost pill`li õts sisse mahub Trm; `veskin one puõspakk, kivi silmän Kod

puss|peedu käpard oled kah üits pusspeedu; mes sä pusspeedu vahit sääl, tuu joba ärä Ran

puss|punga puss `punga vedama kortsima kes `nõklu ei_mõista?, tuu vedä puss `punga; ku `aigu ei olõ?, siss viat eõs ka_puss `punga Urv

-puss|hain Ls penipussuhain, tsiapussuhain

pussu|hais parep om iki poja pussuaõs ku `tütre tüütegu vns Krk; `tull`li `sisse suure pussuaesuga, pussu`aisu kõik tare täis Nõo; pussuaõs om, siin ei või ollaki Krl; tarõ om nii_külm, et pussu`haisu ka ei ole tarõn Har

pussuma `pussuma Rõu; `pusma V

1. pussu laskma, peeretama tu kurivaim `pussõ - - mihidse ei kannatav tuud sukugi Har; vanast sõõs inemise? ics `pussõ? - - kas tuu süük? sõõs toorass ol`l vai Rõu; tsiga puss läbi haraste = kerisele vett viskama Rõp **Vrd** pussama:

2. visisema, pusisema ku toorass puu um, sõõs tuli ei_pala?, ei_kistu?, muidugu `pussuss õnnõ Rõu

3. aega viitma, mõkutama timä iibä taht `pussu?; mis sa_tan pussut nii kavva?, tii rutõmbuusi Lut

pussu|naanõ mõrsja ehtija pussunaanõ om `mõr`ža sugulin Lei

pussunoot

pussu|noot saamatu, laisk inimene *tuu pussunuut es viisi `endäle `ainagi tetä; pussunuut - - ei ole krabedust, iki `käskmise ja `suñmise nõal [teeb midagi] Ran; Sa_It alasi hoimanõ nigu_vana igävene pussunuut, `ütski asi ei_`laabu_sul Urv*

pussunõ *pussu|nõ g -tsõ Urv Rõu, -dsõ Vas saamatu Kül_ta_m viij ilman üts pussunõ mijs, tel ei `irgnõ ei `argnõ `ütski_tüü Urv; [ta] om `väega_sääne pussunõ Vas*

pussur *`pussur` peeretaja, pussutaja tuu makass ku `pussur` Lei*

pussuste *lõdvalt miks sa nõnda pussuste oled kerinud Saa*

pussu|sõgel kaunistustega rätik, mida kanti tagumikul *ta_no mõni rõivass, nigu pussusõgul` (hõredast riidest) Kan; naasil olnu_puusa pääl kamm ja pussusõgl Röp; pussusõgla` ol`li kõrigõ_pääl; pussusõglal `hel`meki veereh - - kõõsugumaist `väarmi ol` `hel`mi Se*

pussutama *pussu|ama Jäm Muh Mär Kse Plt Trv Puh Nõo, -amma Har Plv, -eme Hls San, -em Krk*

1. pussu laskma, peeretama *ää pussutag `ühte `jooi Muh; mis sa pussutad paegal, `riided `aesevad kõik sul Mär; ärä pussuta siin ilmast `ilma Trv; siin ei tohi pussute Hls; ka `jälle akkade pussutem Krk; Pussutab ja aesutab karja taka kävven Nõo; pini pussutass armõtuhe Plv Vrd pussatama*

2. midagi halvasti või aeglaselt tegema *mis sa pussutad `riide ära Jäm; kui nii sama kokku pussutat, lüüd sualaadiga tsõss, tsõss, tuu ei ole tiht rõevass Nõo; sa_pussutat pääle kõik` õdagusspuul, tii sa_ka virgõmbadõ Har*

pussutama *pussutama Khk VII Põi, `pussu- Kuu pussitama ma `kuulsi, et ta pussutas teist Khk; lihame pussutame sia ää VII*

***pussõnik** pl *pussõnigu` lapuline – Rõu*

***pussõrduma** nud-kesks *pussõrdunu` sassi minema Taa lang um nii är` pussõrdunu`, et taast ei saa` inäp `arvu ei` otsa Rõu*

pussõruss *pussõru|ss g -sõ lõngapusa Kae_sõss lei tuu kakõnu_`nitsõ `langu `sisse, sõss ol`l üts pussõruss Rõu*

pusta → puusta

pustell|king riidest pealisega kerge jalats *`jalgas olid lühikese `pæltsetega suured `pustelkiñjad Kaa*

pustlema → pusklema

pustlis|king pl *`pustliskiñjad (teat jalats) – Pha*

pusu *pusu Khk Ran Nõo Ote valupiste pusu, `rindu `kargab äkiste valu Khk; Mul lei pusu kõttu, õkva sinna kottale, kost üits aasta pimmesoolik mul ärä lõegati Nõo; pusu lüü kül`lesse, mõni `ütles `tsuskaja Ote Vrd pusk*

pusu *pusu Tõs Khn Tor Trv, pusu Kuu Muh Tõs Kei pussnuga Oled `jälle minu pusu ärä nürind Kuu; too mu pusu `akna pealt ää Muh; `kirvega ja pusudega `tehti [paate] Tõs; `Pistis pusu külje koitõ vahelõ Khn; pusu ei `lõika `easte Tor; Vanasti liha, singid olid laual, iga ühel oli pusu `juures, ise `leikas Kei; puu `päaga pusu Trv Vrd puss*

pusu *pusu Emm Rei lühike villane jakk Kui ikka pusu `selgas on, äi siis pole `külma `karta Emm*

pusu *pusu Muh; pusu- Kse (teat taim) pusud kasvavad peenarde peal; kui pisti`aige kõib, siis süiasse pususid Muh*

pusu *pusu Tor Hää Saa tossike Pusu - - ei saa `ühtegi tööd `tehtud Tor; Igavene pusu, kõik ta tegu on ligadi-logadi Hää; mõni on kohe seante pusu, ei saa midagi aru; mis mina selle pusuga teen Saa*

pusu⁶ *pusu* Hlj Rei, *pušo* Vas kõht, punnu suur *pusu ees* Hlj; *Söö oma pusu`pungi* Rei; *kas pušo jo täüs* Vas

pusu⁷ *pusu* kotike, komps *Pisine pusu* Käi

pusu⁸ *pusu* häbe `naiste`rahva `värki, seda `üeldi siin ka *pusust*; kui `kaalika `küljes õli `niisike aav, siis `üeldi *pusuga* `kaalikas Lüg

pusu|hain (teat taim) *mine`mõtsa, tuu pusu`ainu* Kam; *pusuaina mõtsan kasvasse, pusuain om pusu`vastu* Ote; *kel`pusku`tsuskass, siss tetäss pusuhaina tsäid* Se; *pusuhain, sääne vaib suur, ka_kui`õhtja`kasusõ?*, *juur kistass`ussõ* Lut **Vrd** *pusurohi*

pusul *pusu|l` g -li tiisikus tüütär`kuuli är?*, *pusuli lei`rindu* Vas

pusu|rohi (teat taim) *süias pušu`rohtu, siis kaduvad`pisted ää* Kse **Vrd** *pusuhain*

pusus *pusus* Hlj Jür Kad *pungis task on pusus* Hlj; *mis sul siin`taskus on, na pusus teine Jür; task nõnna ulluste pusus* Kad

pusu|täht (teat silmahaigus) *pusutäht om tõse sil`ma pääl, suur`valge täht* Ote

pusõrihe *puntrasse`rõiva? jäivä?* *pusõrihe* Plv

pusõril(I)õ *puseriti`Poiskõsõl ol`li? edimädse_`hamba pusõrillõ kasunu; Kae no_`taal latsõl umma_`hamba pusõrilõ* Rõu

pusõrinõ *pusõri|nõ g -dsõ kõver, viltune –* Rõu

putahhama *putahhama*

1. puutama *Laís putahti tuud`kuuma pliidi`rauda, nii nakaäs`tänni* Vas **Vrd** *putahhuma*

2. sattuma, potsatama *Ku ma no putahha sinnä?*, *siss ma või`tälle edesi üteldä?* Vas

putahhuma *putahhuma* Vas; pr (ta) *putahhuss* Se puutama *Rüggä um ni? kõrrõ, et nigu külge putahhuss, ni? murruss katski* Vas; `väega neesna puu - - kui *putahhuss kohe, nii tima lätt hukka* Se **Vrd** *putahhama*

putahhutma *putahhutma* puudutama *mi_`maa seest tulõ inemise luid`vällä, ku putahhutat mõnd pääluid, siss`silgahasõ?`hamba? ar?* Rõu

putahhuss → *putauss*

putak, **putakas**¹ *puta|k* Phl, g *-ku* Kam; *putak|as g -a* Pha Muh Mar Kir Lih Kse *putakas motid, mis`riidid närivad ja`seinu, putakas on* Pha; *pisike mulla putakas, neli`jalga all, lodib`peale* Muh; *ma justku putak pärandal`jooksin (lapsena)* Phl; *neid va putakud on ermus pal`lo, mis`lindavad ja inimesi närivad* Mar; *nää, kana otsib nüid putakaid; meie poiss oo koa`piške putakas pilt* Kse; *putakit on`mitmat`muudu* Kam

putakas² *putak|as g -a* Pha JõeK Plt Pil; pl *putagad* Khk

1. kimp, tuust, nutsak *nääripoisid käisid, mütsid olid piias,`õlgedes kojotud sedati, üks putakas on; põle kenasti`riides, muidu üks inimese putakas* Pha; *viisin ühe putaka jämedaid`suoli`sinna* JõeK

2. (viletsast villast) *putagad - - kõhualused villad* Khk; *alamad putakad, kõhu all ja kinsu peal* Pil

putakil *lohakalt putakil`riides* Pha

putar *putar` g pudara lodi putar` [on] loodsigu`muudu, mudku`väega suur; pudara paaruús om üks viis ruutsüld pikk ja lağa, pudaridõga`veetass puid* Se

putasnik → *putkasnik*

putass *puta|ss g -sõ* viga; *takistus sul jutt juusk`väega iluste, ei tal putast suguki ei olõ; tuul om nigu putass manh, nigu kida om keele sisen - - ei saa kõnõlda eih; Taal [masinal] om määnegi putass manh, vii`meistri manu?* Har

putassõlla *kukkumas kagoh om jo veere pääl, putassõlla? otsani* Se

putatama

putatama *putatam(m)a* Ote Urv Har Rõu puudutama; puutama, vastu minema üte asja `kül'ge putatass Ote; Kõüdüä_kõvastõ?, sa veidiükene putatat, kas taa püsüss Urv; mi `lõiksi küll nii, et ta pedi puie vahelõ maha minema, ta putat üte puu manu Har; Nailõ marulõ tohe ei_ `kül'ge putatagi?, nii satasõ maha? Rõu || poetama putatass üte sõnna Ote

putatuss *putatu|ss* g -sõ Kan Urv Har viga; takistus ei tiiä_mis putatuss täl iijn võisõ olla?, et tä es tulõ? Kan; tan om vašt midägi putatust Urv; [tal] om üts putatuss manh, ei saa ärr `tähte üldä? Har Vrd putauss

putauss *puta,u|ss* Urv, *putahu|ss* Vas, g -sõ takistus üttegi puta_ust es olõ?, ol'li peräl nigu lõhn; puta_uss tul'l ette, `aigu läts Urv Vrd putatuss

puten|kliiver → pudingkliiver

puterdama *puter|dama* Sa Rei Mar Mär Pä Nis Jür Kad Sim Pil Trv Nõo, -deme Hel, -teme Krk; *putterda|ma* Kuu IisR, -mma Lüg Jõh; *putõrdam(m)a* Rõu Röp

1. segaselt rääkima, pudrutama; vatrama *Laps viel nuor, aga oma `kieli ikke putterdab* IisR; *see pole midad jutt mitte, mis sa räägid, on üks - - puterdamine* Jäm; *tüdruk puterdas `rääkida nii pal'ju* Khk; *Puterdab ühekorra üht, sääl samus teist moodi* Kaa; *Soh, nüüd ma ise ka puterdasi* Rei; *puterdab `piale, kis sest aru saab, mis ta räägib* Mär; *laps puterdab jo vähä `rääkida* Aud; *Mis sa puterdad, räägi selgesti* Tor; *Puterdama - - uü vahet ei ole, ikki räägib `ühte joru edesi* Hää; *ärä puterda, räägi nõnda, et ma aru saan* Saa; *küll need puterdavad* Jür; *akkap joba puterteme, sõnu `ütleme* Krk; *Ma ei tiiä esiki, mis ma sääl puterdi, kas na arru saive vai ei* Hel; *tuleb ike mõtelda, kudass sõna sünnib, ei ole kah, et puterda, puterda, ega tollest midägi kasu ei ole* Nõo; *Mi_sa_putõrdat, kõnõla ilustõ* Rõu; *tiä no ei?, mis ta sääl kõik är? putõrd* Röp || *kudrutama* *Kui pääva tõusu ees `õue läksid, paljas puterdamine oli igas `poolis (tetredest)* Krj

2. komberdama, paterdama va vasikas *puterdab, ei saa `keidud, kukob maha ja* Mar; *loomad puterdavad tümas* Mär; *ärg puterdas ja `tallas kaerte sees* Tor; *puterdasin nagu putukas ühe koha pial, ei osand `kuskile `minna* Kad

3. a. pusima, vaikselt toimetama *putterdab ja putterdab, ei saa `tehtud ega saa* Jõh; *nokerdas ja puterdas puu tükist lusikad teha* Sim; *mina tegin jälle neid liha pirukid, puterdame `ühte lugu sedasi* Pil b. vusserdama *Puterdab tüki `valmis, mis pole mitte aga midagi* Põi; *töö ää puterdan, see ei `kõlba `kuskile* Aud; *asjad oo kapis puterdud (segi aetud)* PJg

4. lehvima, lotendama [kuub oli] *eest `aakidega `kinni ja, eest ta oli ikka `sirge, aga taga sis_ta puterdas, kui sa käisid* Pha

puterdis *puterd|is* Kaa Põi, -es KJn

1. pudrutaja; vusserdaja *See oli muidu üks - - puterdis, puterdas tüki ää, see oli kõik* Põi; oo va *puterdes* KJn

2. rahutu, niru loom *On üks looma puterdis, äi söö, `kuskil äi seisa; Pisike obuse puterdis oli, taal es ole `jõudu* Põi

putermann → potermann

puter|mull marli *putermul'l, mis puumvillost ja `vuudrest läbi õmmelts* Hls Vrd mutermull

putik *puti|k* g -ku onn, hurtsik *es olõ mul `lehmä, es olõ mul putikut* kah San

putik *puti|k* g -ka Vil, -ku Saa putk, torujas vars lilled *on juba putikud `väl'la aanud; selle lillel ol'li pal'lu õie putikid, nende putikidest sain `terve kimbu* Saa; *putika virts (prits)* Vil

putik → putikas

puti|kala kammeljas *putikala on meres* Trm

putikas *putik|as* g -a Põi; *puti|k* g -ga Emm

1. putukas, mutukas Linnud on `tarblised loomad, kus nende putikate matikate ots oleks olavad, kui poleks sii `lindusi; Ta (kakk) on ea lind, sööb rottisi, putikid, massakid Pöi

2. kullas `Aukus vee sees on ermus `palju putigid, neil oo sabad taga Emm

puting → puding

putitama puti|tama uus Kaa Pöi Vig Han Jür Har/`-í-/ Rõu/`-í-/,-dama Emm; puttitama Jõh IisR parandama, korda seadma Kas sa täma obuse`riistu vähe puttitaks IisR; Muudkut aga putitab teist (autot) iga õhta Kaa; Jälgratast peab järjest putidama, et senega sõita saaks Emm; Putitasin vankri ära, sõidab küll Vig; Kui maja üles putitada, siis võib elada Han; See mootor aitab veel putitada Jür; Mi_sa_tanh ratta manh ni_`kangõ putitad Har || hoolitsema, poputama Lask naisõl hinnest putita? Rõu

putk putk Muh Kir Var Saa Hag, g `putke Kuu Hlj Lüg Jõh IisR Jäm Khk Rei, putke Vig Kse Han Plt, putkõ Khn; putk Kul Nis JõeK, g putke Rid Mar Mär Vig Mih Tõs Vän Jür Jä ViK TaPõ(-í-) Plt(-í-); putkes hajusalt Sa, Phl Var Vän Tor Hää Ris Kei, `putkes Jõe Kuu SJn, g `putke; putke Nis, g `putke Kär Krj VII Pöi Muh Emm Rei Phl; n, g `putke VNg Vai Iis KJn/`-í-/; putke Rid Kse Juu Krk, putkõ Khn; g `putke Juu JõeK

1. a. taime torujas vars; mitmete sarikaliste nimetus näid `putki siin on Kuu; `putked on nied kõik, mis `kõrge vars `kasvab Lüg; putk on `valge `õiedega, `kasvab `einamal Jõh; Siest `lahti, laseb nigu `putkest (putkest tehti pritse) IisR; Sibulatest pole see aasta suurt asja, kasvatavad putkid Kaa; [seelik] `olli nii `ümber `perse nagu putk Muh; Jälad tesel all kut_sured putked (peenikesed) Emm; apigu `putkid nad söövad (hapuoblikast) Rei; merest tuuakse undikurikud, `valged, pikä putketega Mar; kuidas ma need putked siit ää vii Kse; putk oo suur rohi Var; aralesed lehed, vars oo `sõhke putk (koerputkest) Tõs; Lõega `põõsast putkõ, tieme pursa Khn; eenamas `põõsa `juures `olli ilus putkes Vän; `putke tüi on iki kõva Hää; vokil oli ora, putkes `pañdi `sõnna ora `otsa [kui pooliti] Ris; üks putk on mürgine putk JJn; eks sie ole virts (prits), mis tehasse putkest Sim; putked kasvavad einamaal IisK; süägi putke juur, ku `amma valu õli, `amma `auku `pañti; isäl `seisid obesed nõnnagu putked `sirged Kod; kahed `putked on küll, ein `putked ja koera `putked KJn || õie torujas osa `Õitse `aegu oli [ühiksavägisil] suur kollakas `õitse putkes `otsas Pöi b. (kõrre loomisest; taime puiseks muutumisest) `otra one `putkel VNg; sibulad ajavad `putkele Lüg; kut kena sügis, siis ta (oras) kasvab `putkele Jäm; `putkel on odrad, siis kui veel pole loond Khk; sibulad lähvad tänabu keik `putke Mär; Kui porgand või till juba `putkes on, siis änam `süia ei `kolva, akab `õitsema pealt Jür; rukis läheb putkele Ann; rukki oras on putkel Sim; vili akkas putkele `suama Trm; õdrad lähvad `putke, varsi tulevad piäd `väl`jä Kod

2. millegi õõnes torujas osa (hrl tööriistal varre kinnitamiseks) `Hangu `putkes mend puruks, enämb vars taga ei `seisugi Kuu; Sel `atral õli ies kaks `putkega `sahka Lüg; `Putke sies käis puu vars Jõh; Putkes, sellega `pandi püis käksi `otsa Jäm; raabi vars lüüasse `putke `sisse ning siis nailaga `kinni Kär; Põikli putkes äi pea peed kinni Kaa; `Paergused anjud toppivad `putkest `katki minema Pöi; `kiplil oo raud putke `otsas Muh; Tuhlikookusi tehta mütmesugusi, ühe ja kahearulesi, sangaga ja putkega Emm; einaang sai `tehtud puust ja iga arul käis siis raud putke `otsas Rid; sõnniku kabli - - kaks aru ja seoke putk, kelle sees vars oo Vig; Labõdi putkõ murdun Khn; nüid tehakse `västred putkega Vän; Putkes on labindal ja sõnnikuargil - - `putke `sisse käib varre ots Hää; luku putk on luku augu all - - võiti joosseb mäda `putke oma pesasse Nis; aesa `otsas on putked Juu; putk taga angul, varss sial sies JõeK; saha putked Koe; sõnniku konksu putk Sim; putke sees õli auk, sinna lõid naela `sisse, et [vars] tagast ää ei tule Trm; labidal putk taga, `sorkad varre putke `sisse; õõnes võiti one putkega Kod; `enne

putk

olid aisa putked, nüid on võrud Lai; `putkega `kartuli akk KJn; aida ja talli ustel änäpest om putke, välläpuul usse `vuudert tükk maad, sij om `võtme `siissi `sikhmise jaoss Krk

3. pl pilt jalad Küll oo monel `tütrigul igä `pienikäsed `putked; `Ansin `putkile valu, sen läbi `pääsin `terve nahaga Kuu; Äi käi änam, `putked valutavad Pöi; Omad `putked peavad ädast `välja `aitama Rei; `juoksis nii, et `putked `välkusid JõeK; oma `putkesid ära aja `siia Plt; putked mängima panema ära jooksuma, jalga laskma Vaatas veel kord ringi ja pani putked mängima Mar; ega nüid põle muud, ku pane enese putked `mängima Mär; isa `ütles, kui `keegi `putkas ära, et pani putked `mängima Lai

putk² putk g putku S

1. kirn a. (toidu tegemiseks või säilitamiseks) `putkus `tehti vanast võid Khk; piim sai pütis segamine liigutud ja `putku kallatud Kaa; Putkud `tehti kuuse `laudadest ja `paaspa vitsad `aeti `pääle Krj; kalad `pandi `putku Pöi; `visper olli putkul peal, siis akka aga `rummama Muh; putku sees `tehti võid, mänd oli, senega virudati ja või läks kogu Käi; putkud olid `piima täis Rei; neid on `palju veel, kes tegevad võid putku sees Phl b. (küünalde valmistamiseks) rasu pannasse `küinla `putku ning siis kastetase taht `sisse Khk; putku sees `tehti `küindlaid, rasu `pandi `sisse Mus; `küinle putk oli, tegime `mitmearulesed `küinlad ja need põlesid öö läbi VII; `küinla tahid - - pisteti pahлага putku `sisse Pöi; neli-viis küinalt `pandi ühe pahla `peale ja siis pisteti putku `sisse Muh c. (muuks otstarbeks) võrgud talveks `pandi putku `sisse Mus

2. pesakast ma tegi uuvi pärast neid `putkusi; `putkusi keik vanaad puud täis Mus

putk³ → putka

putka n, g *putka* Jäm Khk Mar Mär Kse Var Tor Hää Saa Ris HMd Juu Jür JMd Koe Trm Kod Plt Vil Trv Hls Krk, *putka* Amb Rak VJg Sim Iis Puh Nõo Rõn Se; n, g *putka* KJn Krl Har, `putka R TLä San Plv; *puutka* (-t-) VId; *putkas* (-t-) g *putka* (-t-) Jäm Khk VII Muh Vig Var Tõs; *putk* g *putka* VII Pöi; *putke* g *putke* Rei; seesü *putkas* Han

1. a. väike (vilets) ehitis, majake, osmik igal ühel oli oma maja ikka, igal ühel oli oma `putka Jõe; siel (Uhtju saarel) olid niisugused `putkad `tehtud, `laudased Kuu; `saisin ühe pisikese `putka, kus elaksin omas volis, pää sies, `perse `välläs VNg; `kuuse `oksist tekkod `putkad `sinne jää `ääre `pääle Vai; `lambavahi putkas Jäm; lammutas vanu `putkud VII; üks pisike putkas `olli Muh; elab `peale oma putkas Kse; see oo omale na `piske `putka tein Tõs; Poen `õhta oma putkas ja olen Hää; temal on koa üks putka, ega ta `õige maja olegi JMd; obusel, kui oli karjamal `üessete süomas, siis oli `neskene agudest tehtud putka Rak; sij mõne maja, ütts putka om Krk; `olli - - puiest säräne väike putka, kos ahi sehen ja lava, kos sait pikutada (kalurionnist) Puh; Tillukese putka `olli kõik nuu aeda vanast Rõn; mis mi `karjapoisil viga, karjamaalõ om uma `putka üless tett, sinna? `tõmbass vehma `aigu `varru henne Har; siist Võru poolõ minnehn um `puutka, säääl timä `el'li Rõu b. mingi ametimehe majake Siin `raute putkas õli `jällä üks ema ja tüttär Jõh; Vahimees `istus oma putkas Jäm; randvahil on putke Rei; rautie iares on putkad, kus rautie vahid elavad JMd; üövahil ja väilavahil on mõisas oma putka VJg; putkad, siäl vahid sijs, nõnna suur putka, et üks mijs võib seessä Kod; raudtij putka, `väikse maease, mis nij tiivahi sehen om Krk; Värjävahit piab üttelugu oma putkan olema Nõo; raudtii veeren om mitu `putkat, kõik' `numrõ `järgi Har; Raudtij puutka, vahimaja? omma kõik üte plaaniga Vas c. kuut `Värvisimme `kuera putka kohe punaseks, siis oo ka ilus Kuu; koeral oo putkas, koes ta magab Khk; Mõni teeb koera putka nagu `veikse maja, katus pial ja kõik Jür; Meie peni olle oma putkan, es tule temä säält vällä Nõo; pini om `puutkah Se || pesakast kuldno'k, tollõ `pantasõ iks `putka üless Plv d. kiosk, müügikoht suured laada `kaupmed,

`putkad olid ülal Tõs; Putkasi kõik kohad täis Hää; putkades `müiti õlut Saa; Minu isa `nuores `põlves (1900ndatel) olid juba saiaputkad rias Jür e. õuekäimla – Har Ráp

Vrd putku²

2. a. tilluke ruum, kamber *on üks pisuke `putka, mis on siga või `lammas sies Lüg; kammer oli pime putka, kus oli küll`mem Jür b.* arestikamber vm kinnipidamiskoht *Olin sel ajal nuor mies, suvi `putkas `olla ei nägünd `kuigi `mehka olema Kuu; mie tien `suitsu, egä miu `putka ikke ei `panna Vai; vallamajas oo koa üks putka, `sõnna pannasse koa mõneks päebäks `vangi Mar; kui `keegi paha teeb, pannakse kohe putkasse Juu; aenult vangil on `putka, üks ta lähä `putka KJn*

putkama *putkama* Kuu RId Jäm Krj Pöi Muh JõeK Kad VJg Pil/-í-/ , da-inf *putkata* Khk VII Rei hajusalt L, Ris Juu Jür JMd/-í-/ Koe I(-í- Trm Kod) Plt KJn Trv Puh Nõo, *putkada*² Har/-mma/ Vas; *pukkama* Plv/-mma/, da-inf *pukata* Trv; *pukkam(e)*, da-inf *pukate* Hls Krk(-de) ära jooksuma, põgenema; liduma, lippama Küll *poisikased said `kärrest `ounapuust `putkama, ku peremies tuli Kuu; tämä -- `putkas menema Lüg; `Poisid `putkasivad `metsa Jõh; loomad panid `putkama Khk; `putkas kääst ära, muidu oleks sugeda saan Krj; `katsus ää putkata VII; tüdrikud `putkavad `välja Muh; Kus sa `putkad Rei; nüid tee, et `putkama saad Mär; uju siis `olle `pandud, kui noorikud `peime majase `viidi, muðu ta tuleb putkates tagasi Lih; `putkab kääst ää Kse; lehm `putkas karates koju Tõs; sai ää putkata veel Aud; Isa `tahtis poissi sugeda, aga see `putkas `metsa Tor; pani metsa `puole `putkama Ris; pistis `joosma ja `putkas minema Juu; `vargad `tahtsid ära putkata JMd; `putkas suure `liekriaga `metsa Kad; sie tüdruk pand sialt pereme juurest `putkama, eina aal kohe VJg; ära menema `putka Trm; Peris jumala õnn, et [ta] õli jõudnud kodu putkata MMg; [laps] korra `putkas ära , mamma sai kätte väravas Pil; mina pukassi minema Trv; mia sai pukkame panna Hls; poiss kaess, kui ta `putkama sai Puh; meil tsiapoiss jo `putkass minemä Har; paänd pukkamma Plv*

putkas¹ *putkas* Jäm Hää, *putkass* Hls, g *putka*

1. *putk lapi või argi putkass, kus varis `perrä pannass Hls*

2. *lehetupp einpillil on `putkad, koes lehed arali aivad Jäm*

putkas² → *putka*

putkasnik *putkasni|k* Trm, *putkasni|k* Lüg Jõh IisR, g *-ku*; *putasni|k* MMg, g *-ko* Kod

1. *raudteevaht siis tuli `putkast üks mies -- `putkasnik ja `õikab, et tule tie `ääre, et rong tuleb `selgä Lüg; `putkasnik, kes -- `rongisid läbi lasevad Jõh; `Jõhvi `vaksali `juures oli `putkasnikul `veike maja IisR; putasnikod ei lahe üle raudtij `minnä Kod*

2. *pops, väikekohapidaja – MMg*

putke¹ *putke* VNg IisR Vai Iis *putku ei `viitsind tüöd teha, pani `putke VNg; `Lapsed `mängisid `peitu ja `pistasid `putke, kes `kuskile sai IisR; panen `putke Iis*

putke² → *putk¹*

putked → *putket*

putkes → *putk¹*

putkestama *putkestama* Sa Muh Han pingutama, katkestama, punnitama *Putkestas ennast `raske `tööga ära Jäm; Ága_p vei ennast `tõstmisega ää putkestada; sead ei saand änam läbi aja putkesta (pressida) Kaa; Kui sa peaksid minema seda kivi `sõnna `jälle üksi putkestama Krj; ma oli ennast `tööga ää putkestand, nii pailu teind Pha; putkesta nõnda, et pea valutab `otsas VII; putkestas elu aeg `raskid kiva `tõsta Pöi; Ma putkestasi küll, aga ei saan paigast liikuma; Neukse putkestamisega võib enese ää tappa Han*

putket

putket *putket* tegema, panema Khk Kaa Pha Pöi Emm Rei Vig Tor Hää Saa Ris Juu JMd, *putkõt* Har Ply, *putked* Kos Amb Pee Kod, *putked (-t)* Kuu VNg Jöh IisR Muh, *puket* Krk ära jooksuma, põgenema Nää, *lehm pani* `putket Kuu; *Ma õles täda ikke* `audumd (pekasa andnud), *aga tegi* `putked Jöh; *Varas* `katsus `putket teha, *ei saand*, `kinni nabiti IisR; *pani putket Ameerika* Khk; *Asi akkas* ulluks minema - - *ma tegi tüdruku juurest putket* Kaa; *Mees pannud nende* (korralvurite) *kääst putket* Pha; *poiss aga* `panni `putked Muh; *Tegid aegus putket* Emm; *Siit Iiumaald on merdkoudu vanast ajast saadik putket tehet* Rei; *poiss pañni putket* Saa; *tie nüid putket* Ris; *mees* `kargas `põesast `väl'la ja *pani putked* Kos; *kraat ise teind ikke putked*, *aga nisu unnikud old muas* Amb; *nüid on ta* `Rootsis - - *saivad putked siit* Pee; *naene viimäte pani putked*, *tuli ärä* Kod; *pane puket*, *muud midägi* Krk; *läts mihidse taru ette* `kaema, *mihidse* `pañdi *timäl kõik* `ümbre linnatõn, *siss pañd putkõt* Har

putkjas *putkj|as* Khk VII, *putkj|as* Han Koe, g -a; *putkas* Tõs

1. pikk ja peenike, sale *putkjas tüdruk* Khk; *Sel noorikul oo* `kangeste *putkjas kiha* Han; *vat kui ilus* `putkas *kehäst* Tõs

2. kitsas, ümber hoidev *putkjad* `riided; *putkja* kuuega VII

putk|pätid pl *putkpätid* sokkidest valmistatud sussid – VII

putku¹ *putku* Kuu Lüg IisR Khk Kaa Pöi Mär Kse Tõs Hää Saa Ris Jür Amb Koe Iis Trm/-t-/MMg Plt Trv Har Rõu jooksu, põgenema *jänis pani* `putku, *enne kui nähä* `saingi Lüg; *koerad panid* `putku Khk; *Ega üks katsub aga*, *et ta* `putku *soab*, *olgu koristamisega kudas tahes* Pöi; *pistis kääst* `putku, *ei saand kättä* Mär; *koer pani* `putku, *ei jään* `sinna Tõs; *ta pistab* `putku, *kui keegi tuleb* Saa; *Kus sa surma eest ikka* `putku *lähed* Jür; *raiund üht* `kaske maha, *juba metsavaht tuld*, *tema pist* `putku Amb; *Selle peale me enam ei pistnud* *putku*, *aga astsime tuppä* MMg; *ku_sullõ mihidse kõik* `ümbre *tulõva?* ja *pañdmä nakasõ*, *siss piat* `putku `pañdmä Har; *Latsõ?* *o'li_siin ma'ra* `puhmõ *man*, *a ku_minnu näi?*, *nii pañni* `putku Rõu **Vrd** *putke*:

putku² *putku* Ris Nis(-t-) majake; *kuut üks väike putku oli* Ris; *ehitavad koerale putkud*; *koer läks putkusse* *magama* Nis **Vrd** *putka*

putku³ *tihedalt ümber* `perse *kohjast võttis* [seelik] `putku Muh

***putkudama** imperf *putkudeti* *putkus* võid tegema *putkudeti männaga koord* võiks Käi

putkus¹ *putkus* Kuu Mär Jür Koe redus, jooksus *kojo ta ei ole tulnd*, *putkus ta oo* Mär; *Minu mees oli sõja eest* `putkus, *kolas* `mööda `metsi Jür

putkus² *putkus* g -e rünt *putkused on pisigeist*, *pisemad kui räimid* Käi

putlane *putla|ne* g -se Mar Mär Ris Amb JJn Koe Lai Pil *putukas* `putlased `lindavad, *ei ma tea*, *missugused nad oo* Mär; *on üks vekki* `putlane Ris; *putlane on kihulase* `moodi, *sigineb vee sees esteks* Amb; *putlased sõivad kaalid ära* JJn; *tänavu on palju* `putlasi Koe; *putlane läks piima* `riista Lai; *kas mõned kerbud või* `putlased on [taimed] *ära sõõnd* Pil

putlik¹ *putli|k* g -ku Khk(-gu) Kaa VII Pöi kirju, lapiline *leit jäänd* `putliguks; *Musta ning punase putlik kuub oo kena küll* Khk; *Oo eesele seikse igavese putliku leidi üle ajand* Kaa; *sellel pole äte nägu midad*, *see nii sinise-punase* `putlik Pöi || kriim, määrdund *Poiss*, *sa oled eese palge nõnda putlikus teind* Kaa

putlik² *putli|k* g -ku (mitmesugustest putukatest) *putlik oo must*, *tugevad mustad tiivad peal*; *putlikud läksid põllal ikka toedu kallale*; *putlikud närvivad noored* `õunbud ää Muh

putma *putma* Vil, (ma) *putu* eL(ma-inf -me M); *putume* Krk

1. a. vastu minema või ulatuma; katsuma, puudutama *küll o'li temä kibe*, *joose nii*, *et jalad ei putu maha* Vil; *jala putuve* `põhja Trv; *lää tulisti*, *nõnda_t jala ei putu maass* Krk; *kos vähä sõrm puttenu*, *sääl läbi lännu* (hõredast riidest) Ran; *vana kell sais mitu* `aastat, `kiägi es *putu*,

aga `poiske `olli temä `õkva ärä `lahknu Puh; kaäs - - ku sa tedä putut, kribib käe puruss Nõo; nigu ta `putnu, lännü uiss `valla Ote; ma `ütli küll `endä lastele, et ärä putu näpuga, kae sil`mäga Rõn; kuiss sul ta pruüts nii pik`k om, ta putuss sul mua manu[?] Har; puu` kuü[?] - - kohe rääs lei, sääl ol`l mulk, kohe rääsäterä puttu us, tuu` kotuss ol`l terve[?] Rõu; üts suvi ol`l nii `kange põud, et kos tuli puttu, sääl `pal`li keväjäni Plv; `kaasi putu[?] õnnõ, siss `raug, aja nii ilotut hel`lü Vas **b.** seksuaalselt lähenema mina ol`li leerin ärä käenu, nigu `sündenu laits, es ole `kiägi `putnu Ran; miä es taha, et tuu` poiss miu putub Nõo; ma saada sinnu kodu, ega ma_i_putu_sinnu Krl; tuu` om viil `putmada[?] (neitsi) Plv

2. kasutama, (toiduks) tarvitama; (loata) võtma vai neid `kiäki `laske tohib, ei tohi `üitsegi neid (põtru) puttu; `kesvä es ole eljä `putnu, kesi om uhakune Ran; mina temä kana `pessi `putma es lähä, mädägu nuu` muna sinnä `pessä Nõo; suu`l sais `putmada[?], tuu` um vallaõ `võtmada viil Plv || (varastamisest) `kohtu `mõistja üt`el, et kätt ei pia tõse asja `kül`ge `putma Hel; täl om serände muu`d, et ta_i` jätä mitte üt`te `asja `putmada Nõo

3. kurja, liiga tegema, kallale minema; kahjustama me `luumess sij` `aiguss ei ole viil pudunu Krk; soe siss inimest ei `putnava, kui näil sij` joosu aig om; kül`m om ärä `putnu Ran; vai sina minu mammat putut Nõo; susi `vahtnu `otsa ja ei ole `putnu `poiskest Võn; tinavu es putu `kapstid `üitski märk Ote; kas ma sinnu puttõ, et sa röögit Har; Ku sina olõss minno vikahtega `putno[?], siss olõss mina sinno õkva är[?] `murdno[?] Rär; sa peläko_i[?], timä (uss) putu_i[?] sinno Lut

4. hingeliselt haiget tegema, solvama; taga rääkima võõrass ei putu, sedä tegeve esi oma sugulase ja `utva Trv; ärä tõisess `kinni pudude, sõss ei putu tõine siuss kah Krk; ärä tedä enämp putu ega osata Ran; mes sa putut tõist, las egä üits eläb nigu tahab Puh; temä sällätakan alati putte `tõisi, alati tõestel ammastega kül`len Nõo; Kuiss sa putut nii tõsõ inemise last, sul `hindäl ka jo latsõ_kasuman Urv; mis sa putut mu `haigõt süänd Har; Minnu vanna inemist võit puttu, a mu_latsõ_`jätke rahulõ Rõu; ta_i` jätä_kedägi `putmada[?] Plv

5. kellegi või millegi kohta käima, kellegagi või millegagi seoses olema; korda minema, pistmist, tähtsust olema sij` kõne es putu minusse Trv; ma ei ole midägi `kirja `panden, mis ei ole mu `süämede puttum Hel; tuim nigu puutük`k - - tälle ei putu `üitsegi asi Ran; ku ta mulle ei putussi, siss ei oless midägi, aga et ta om miu sugulane, siss periss äbi om `kaeda; kõik putub emä `kül`ge, kui laits `aige om, siss emä südä valutab Nõo; kaibakõ ja olgõ, mis tuu` mullõ putuss San; mi_sa_tuu`st juuratõt, mia sullõ ei_putu[?] Urv; olõ vai `isia `usku, mis_tu mullõ putuss Har; olõ õi mul `taaka `putmist Rõu; taast mullõ ei olõ[?] `tähtsüss, ei putu[?] mullõ Rär; puttu_i` taa mullõ õi[?] Se

6. **a.** sattuma mia külä veere pääl elä, külä sekkä mea ei putu Krk; ma ei ole nüid sinna puttenu, ei tiä, kudas na elävä Ran; lätt tii`d piteh, putuss täle `vasta kats miijst Vas; läts sõss `poiskõnõ minemä ja puttu `vasta vanamijs Se **b.** (püsiühendeis) mis temäl `piiu putuss, sij` muudku lää; ta ei oole mul `sil`mä pudunu, ma ei oole tat nännu Krk; mes näppu putub, tolle võtab ärä Nõo; tahap ennäst `vällä `ehtiluste, et siss putub enämb tõsele `sil`mä Rõn; mitte is putu `sil`mä, kas Leenu ol`l kah poodi man vai is olõ Har

7. ette putma ärritav olema, ette jääma pane ärä, siin putub ta mulle ette Trv; ei putu sa miul kedägi ette Krk; ta om väegä kade ja tige inimene, kõik putuva tälle ette Ran; mis tuu` sullõ ette putuss, kas ma olõ kotun vai koolin; putu ei[?] ta laud sullõ ette Har; kokku putma kohtuma, kokku sattuma kelleg na kokku putuv Krk; ku sa juhut `kuigi mu[?] imägä kokku `putma, lasõ_tal hommõn mu_poolõ tulla[?] Har; ei tiiä[?], konass mi kokko putumõ Plv; kana munaki_`tikslõsõ_pesäh, siss putu ui_no inemise_kokko üts üt`ega[?] Vas; peale

putnik

putma peale paistma mine varju kottel, kus päe pääl ei putu Krk; panõ nuu langa, mia sa värme, sinna^o varu ala^o, sinna ei putu_päiv pääle Har

putnik `putni|k (-í-) g -ku Hää Kei Vil Trv Nõo Ote Rõn saunik, pops `Uulus `ol'lid enne tii äärt `müüda terve rida, kutsuti uulu - - `putnikud Hää; `vaene `putnik Kei; Koradi `putnikud, mis nende naestel viga elädä, joovad kohvi ja lässitavad sängis Vil; säääl om `putnigit täis sii karjamõisa jagu Trv; `putnik, sel om väike majakene `kuski kõrväl Ote; Talu ussaia pääl ei saa midägi muud olla, `uibit ei `puhmit, tuu olgu `putnikel Rõn Vrd kutnik

putral → vutlar

putrama `putrama Pha Jaa Muh Khn PJg KJn, da-inf pudrata Kse Aud Tor Hää Kod Kõp Trv Puh Nõo, pudrada^o Har(-mma) Rõu Vas, `putrada Kuu Lüg IisR; `putrame San, da-inf pudrate Krk; (sa) `putrat Krl

1. a. vatrama; ebaviisakalt rääkima roppust `räägib, `selle `kõhta `üeldi, et - - mis sa `putrad Lüg; Kui sie `purjus `piaga `putrama akkab, siis paremb `oia `iaga `kõrvale IisR; Aab solki suust väl'la, muud kut putrab Pha; sis_ta `laulis nendele `ullusi `laulusi, `putras `peale Jaa; `putrab ja `patrab `peale Kse; sii `putrass `pääle, `asja ehen ega tõist taga Krk; ärä `putra `lollusi Puh; me `putrame pähle, `asja iijn, tõist takan Nõo; Kobista no_sa_ka umma suu `mulku veidü, `koombalõ, mi_sa_tan `putrat Rõu; käü pudratõh Vas **b.** pudrutama, puterdama Tia, mis ta `putras säel, `keski saand `õiete aru IisR; Sii `putrab, ajab jutu segi Hää; ku sa `selgess ei kõnele, mes sa `putrad Kod; laps `putrab KJn; mis sa `putrad, kõnela ilusta Trv; temä pudraás, mia es saa midäki aru Krk; ta `putrass ennedä, kas ta jutust kiä arru saa Har

2. sumama; trampima Luõmad `kaerõs `putran Khn; obu `putras kõik vees PJg; `putras kõik segamini Tor

Vrd pudrama

putrel → vutlar

puträtsik → podrätsik

puts `puís Mar Tõs Ris HJn VJg Iis Trm, g puísi Mär Kse Tor Hää Saa Koe Kad Sim Ksi Lai Plt hajusalt V, putsi Jäm Khk VII Põi Muh Trv Hls Krk Ran Puh; puts g putsi Hi, `putsi Jõe Kuu Lüg; n, g `putsi Vai; puís g pudši Lei; g putsi PJg halv naise suguelund; söim tüma puts `pingi all, kes tahab, sie `painab (käiast) Jõe; meil `üellässe viel: lakku `putsi Lüg; so suu on nõnda lai kut vana naise puís Khk; asi läks `putsi (ebaõnnestus) VII; `Peale putsi pole tal midagi olnd, kui ta `siia tuli, paljas inimene oli; Tüdrukul puís kiheleb - - jouseb mieste `järke Põi; see nagu vananaise puís Muh; aista `putsi Emm; Rohi kõik `kõrbend, einamaal ein nii visa `niita, jüst kut_sured nõia putsi karvad Rei; mina ise olen mees - - aga mu poeg oo üks tuline hundi puts Phl; poesid ikke `seimavad tüdrikusi: puís Mar; mine `puísi; mis sa kuradi puís karid seal Mär; kui mees nõuab kõrvalt, põle oma naesega rahul, jo tä siss kahe putsi peremees oo PJg; kus kuradi puísist nad `väl'la on tulnud (joodikutest meestest) Saa; su suu nagu va puís Ris; vana räbu müís oli mehel peas, `õeldi: puís pealael HJn; ah sa lehma puís Kad; poisile akkas puís pähe (armus ära) Sim; Neskesed ägedad mehed ikke panid putsisid ja kuradid, aga ikke ära tegid [töö] Trm; last tuleb keelata tule, puísi ja naiste puísi eest Ksi; laku `puísi, saad puuda jahu Lai; tõmma puís `pal'laks Plt; kuradi mädänu puís Krk; täl alati puís ja perse suun (ropendab) Ran; naiste rahva asi ei olõ enämb puís, no_kutsutass nii peenembäde pilusalu Har; sa olõt üts vana puís Plv; puísi juhkam Vas; íšukka `puísi Lei

puts puts Tõs Saa Krk Lei/-uu-/, putsui, putsuu-h Krk, putsüü-h Vas hüüds **a.** koera ässitussõna, hass puts-puts, mine `lehme kallale Tõs; Rañts, puts-puts, uñt Saa; koeral ütelt puts, puts; putsui, aa `karja; putsuu-h `lehmä Krk **b.** (muul juhul) tsiga läts `lumpi putsüü-h Vas

putsai *putsai* g *pudsaja* Kam V(*pudsajõ* Har); n, g *pudsaja* Kan; pl *pudsaja* Nõo Võn Ote

1. linnu (udu)sulg *kanal veidü pudsajit* Võn; *kel roodsu sisen, nüü omma sulõ, kel`ruütsu ei ole, nüü ommava pudsaja* Kam; *kana ja partsi pudsaja*[?] Kan; *Kül_tii om viij ilman hää laís,`keerge ja kärmäss nigu üüs putsai* Urv; *kana ajava_pudsajõid; mi_latsõl omma kah ilusa_pudsajõ_`säl`gä`pantu*[?] (rõivastest) pilt Har; *sulõ*[?] *jõusõ säläst är_kakku*[?], *a pudsaja_jäit puhastamada*[?]; *vai tasanõ, ku`poissõ manu_saa, sõss um ku putsai* (elavast tüdrukust) Rõu; *`siivo küleh omma sulõ*[?], *muido omma pudsaja*[?] Plv; *tuü olõ õi_`tsirk, kiä pudsajit jovva ai_`kanda*[?] vns Vas; *`kerge ku putsai* Se; *määne tsirk, sääne putsai* Lut

2. sulest kirjutamisvahend *kirotusõ putsai* Se; *pudsajaga kiroda*[?] Lut

Vrd putsar

putsajõlõ *putsajõlõ* vähehaaval – Krl

putsak¹ *putsak* g -ku Hel Nõo Kam Kan

1. tuustak, tomp; ka kehv või vanunud vill *kõttalutse, nij mõne villa, nij putsaku* Hel; *`juusse pään nigu putsaku - - ei saa kudagi sugida näid; timä and mulle kõtualutsit putsakit* Nõo; *küll ta lina om`albu putsakit ja`tätrit täis, küll temäst om alb`langa tettä* Kam

2. närb olend *põrss om - - ku putsak inne; vašk om putsakuhe* (kängu) *jäänü*[?] Kan

putsak² → pussakas², putsakas

putsakas *putsak*|as g -a Plt; *putsak*|ka g -ga Vai; *putsak*|k g -ku Saa nutsakas, kimp, komps raha *`putsaka; toi`miule ühe`piene`putsaga* Vai; *seante`rõõva putsak ol`li maas; säääl ol`li neid putsakid kikk`põõsa alune täis* Saa; *putsakas on`raske* Plt **Vrd** pussakas²

putsal, putsale *putsal*(e) Khk Mus Krj Põi Emm ehal(e) *lähme putsale* Khk; *nee pole putsal`keibijate voorugid* Mus; *keivad läbi metsa putsal* Krj; *külapoisid`lehtvad putsale* Emm

Vrd putsul, putsule

putsama¹ *putsama*, da-inf *putsal*ta Kod Plt, -ta[?] Plv/-mma/ varastama, näppama *suare mehed`putsavad* Kod; *luurab, kas suaks midagi putsata* Plt; *ta_m`väega`putsaja inemine; mis iks är*[?] *om putsat, tuü om är*[?] Plv

putsama² *putsama*, da-inf *putsata* Nõo; *putsamma*, da-inf *putsada*[?] Urv Har; *`puutsama Kuu ehtima, üles lõõma`Vanaei on oma näü ka`värviga üles`puutsand* Kuu; *Temä putsab ennäst egä kõrd, kui ta koskile minemä nakab* Nõo; *Mi_herr ol`ka`hindä nii`vällä putsanu, et es taha inäp`ärki tunda*[?] Urv; *no*[?] *om uma pää üless putsanu, ei tiia, kohe no*[?] *minek`tõsõss* Har **Vrd** putsima

putsar *putsar*[?] g *pudsara* sulg *kikkal nu pik`ä pudsara*[?] *hanna küleh* Se **Vrd** putsai

puterdama *puts*|erdama Plt, -õrdam(m)a Har Vas ehtima, sättima *mis sa seal nii kaua putserdad* Plt; *ta ei tiia esi, kuiss ta hennest putsõrdass* Har **Vrd** putsõldamma

putsetama → putsutama

putsi|kukk peoleo *kui kuuled, et putsikukk karjub, siis tuleb`vihma* Phl **Vrd** putskukk

putsima *puísima*, (ta) *puísib* Hää Plt; *putsima*, (ta) *putsib* Jäm Khk Kaa; (sa) *putsit* Krk ehtima, sättima, vuntsima *putsib ennast üles,`riided ning pee putsitud* Jäm; *Oo ennast ette ää putsind* Kaa; *Vana maja on nii ilusti üles puísitud, et näeb`välja nagu uus; Niid tulevad kõik vanad räntsakad üles`puísida, kus sa änam uut saad* Hää; *mis sa endast nii pal`lu puísid ja vikid* Plt; *mis sa iki nõnda pal`lu putsit, ku sa mineme ei saa* Krk **Vrd** putsama²

puts|kukk *putskukk* peoleo – Käi **Vrd** putsikukk

puts|maaker sõim *oh sa va puís`maaker* Ris; *mis sa, puís`maaker, ulgud siin* Lai; *koradi puís`maaker olet* Trv; *vana puís`maakri vahiss inne`perse veereh* Plv

putsnegar

puts|negar, -nagar -negar Lüg, -nagar IisR, -nagär Lüg kihulane *putsnegarid, nie, kie`õhta ja`ommiku on -- panevad näo kihuma; Nüid piab`plehku panema, putsnägäräd tulevad lagedalle, nied on pisikesed ja pimisevad, ku kuppivad, siis`kratsi vai`lõhki Lüg;`Eina aeg oli`nendega`irmus äda -- kuradi putsnagarad`puevad`sieliku`alle IisR*

puts|räitsakas pl *puısräitsaged* kihulane – Khk

putsui → puts²

putsul, putsule *putsul* Jäm Kaa Krj Emm Phl; *putsule* Krj ehal(e) *putsul`käima, tüdrugude`juures poisid`õösse keivad Jäm; putsul keima reis ees; poisid, lähme putsule Krj Vrd* putsal, putsale

putsunõ → pudsunõ

putsutama *putsut|ama* Tõs Saa, -eme Hls Krk, -õmmõ Har; tn *putsutamin* Lei; *putsetama* Aud Hää (koera) kallale ässitama, hassetama *putsutas oma koera teese koera kallale Tõs;`Koera putsetadaks,`aetaks loomade pääl Hää; putsutasin`koera nõnda et suu väsis ära, aga koer`vahkis`miule`otsa kui nui; mis sa isi joosed, sa võid koeraga putsutada Saa; mõne karjatsel om periss sji putsutemise muıd Krk; pini putsõtõt`pääle Har; ala putsuta peni`pääle Lei*

putsuuh → puts²

putsõldamma *putsõldamma* ehtima om`hindä nii`vällä putsõldanu², et las kaia² Plv Vrd putserdama

putsõndamma *putsõndamma* polsterdama *tooli² omma kõik`vällä`putsõndõdu, na omma rõivastõga üle tõmmatu;`naksi`tuıulõ putsõndamma Har*

putsüüh → puts²

putt *putt* Põi Trm, g *puti* Aud Pär Tor (kala) **a.** lest *said paelu puti; putt oo ühe kül`lega Tor b.* (väiksest poonud angerjast) *Mõni viu poob ennast õhje`otsa ää -- kui sa õhje otsast ää`tõmmad, teeb veel puti, sellepärast`üütakse puti Põi*

putt² *putt* g *puti* Nis Röp, *puti* Var

1. mõrdisegu *kui`müüri tehakse, pannakse`senna müüri`sisse putti -- kõik pragude vahed soavad putti täis`pandud Nis*

2. vundamendi maa-alune osa *putt`teiti maa`sisse, maapinnast nakkass hundamendi tegemine Röp*

puttakas *puttak|as* g -a lõök, tutakas`lõikasin ühe puttaka`talle`vasta`kõrvi Lüg

putterpüks → poterpüks

puttima *puttima* Nis; *puti*ma, (ma) *putin* Kod müürikivide vahesid mõrdiga täitma *kui`müüri tehakse, siis visatakse kibi vahed putti täis, seda`üütakse siis puttima Nis;`müüri puttitatse lubjakrohvi ja`veikse kividega Kod Vt putt²*

putu *putu* naise suguelund *ju selle putu`ammu punaseks`kõötud on piltl Krj*

putuk → putukas

putukas *putu|kas* Lüg/-tt-/ Rõu/-ss/, g -ka Mus SaId Lä(puto- LNg) Tõs PJg Tor Hää Ris Nis Hag Juu JMd Tür Koe VJg IisK Iis Trm VIPõ Pst Ran Puh Võn San, -ga Khk(n -g|as); *pudu|gas* g -ga VNg, -ka Kuu; *puttu|ka, pudu|ka* g -ga Vai; *putu|k* g -ka Jäm VII Trv, -ga Rei Phl, -ku Saa Krk; *puik* g`puti² hrv Kam; pl *putukad* Khn, *putuga²* Plv, *puttugad* Jõe; ppl *puttuku* Kuu

1. lüliljalgne selgrootu loom`süüväd puttuku`ounapüist Kuu; *pudugad`süevad`kaaliga lehed`nahka VNg;`vihmase`ilmaga on pali`puttuko Vai; kis nende putugate nimesid`keiki teeb Khk; leeslind oo pisike`täplik kõvade`tiibadega putukas Mus; seinavahe putukatega must*

VII; *pisised putugad söövad inimese üsna ää Rei; kui putukaid pal'lu on, siis peab ea vil'lakasu koa olema Rid; putukad oo imepisiksed - - need einamaal just kui täid `joosvad sool (sul) Mar; enni jaanibäd oo kõige `rohkem putukid Mär; neid putukud oo mets (metsas) küll Kse; Putukad pugõvad sügüse `lehtesse `sooja Khn; putukas jooseb mulla sees Tor; nägin seda putukud esimest `korda; linnud saavad nende putukidest kõhud täis kohe Saa; üks ole keiksugo putukaid Ris; mereärg oli pisike kollakas putukas Hag; ega muðu soa putukast `kaotada, peab nad äävitama Juu; külmaga paelu putukaid ei tule JMd; [ta] ei teind `liiga vähemalegi putukale TÜR; putukas - - `niskesed `veiked luomakesed, ikke suuremb jagu `tiibadega IisK; putukad ja mutukad Iis; putukas lõegub õunapu õied kevädi maha KJn; üits putuk läits piimä `sissi Trv; Punatse musta kirjun leidin põrmandul tiib asju nagu putukas (lapsest) Pst; peeniksed putukad õhun lennässivä, vahel `sil'mä `tüksevä Ran; kana söövä putukit Puh; putuka `lendäse perän `päivä Võn; kuuf sai kuivada, [siis] es lüü`putuga sinnä`koorõ ala^o Plv Vrd mutukas*

2. (noorloomadest) *Naabri naine jättis seaste omale paari putukaid kasuma Kaa; See putuka kari on seal `varsti `nälgas, mis `rohtu seal on Pöi*

putuke(ne) *putu|ke g -kse M; puttuke|ne g -se VNg(pudu-) Jõh; putukõnõ San putukas sai merest viel `ruogu teha vie siest, siis oli [käsi] puttukesi täis; pudukesed one kaik `piened elukad, mida `lendavata VNg; puttukene on `juoma vie sies Jõh; oi ku paelu putuksit Trv; mia `püündsi üte putukse `kinni Hls*

putuss *putu|ss Trv, g -se Krk; ppl putussit Võn miski külge hakkav siande putuss tuleb maa seest Trv; võrk jääse `põhja `kiinni, `säantsit putussit ja `kanda säääl põhan Võn*

pututama *putu|ama Trv TLä Ote Vas, -amma Har Rõu Plv, -eme Hls Krk(-em) Hel San, -emme Krl*

1. *katsuma, vastu minema; midagi õrnalt, kergelt tegema õrnalt pututet, tuu tule `valla Hel; võta `langa, pututa vähä käist kokku Ran; putut klaasi `kül'ge ja `aie klaasi maha Puh; ärä kõvaste kinni köidä, pututa enne Ote; ma`manu pututi ennedä, kas no`tuust `haigõss saa; kas tuu no^o mõni riha `otsa `pandmine om - - ta om nigu pututamine ennedä Har; ärä pututagu`i, siss lätt `umbre Rõu*

2. *põgusalt rääkima, käsitlema jutu pääl pututeb vähä, ei `ütte `vällä Hls; ta es `tihka toda `asja pututadagi, es laosu sõnagi Ran*

pututu *pututu puudulik, nõrgamõistuslik tuu olli tark, aga tõne üteldi ollõv pututu; neid on `pal'lu siin `umbre `tsõõri elämän, kes om nigu veedike pututu Rõn*

pututuss *pututu|ss g -se puudutus ei kannata `külgi pututust Trv*

puu *puu üld*

1. **a.** *puittaim rönis ise `puusse ja kävi `klaasimas neid [oksi] Kuu; `raadas puud kõik ära Hlj; `räägi `justku `puule (kõnetatav ei kuula) VNg; mõni `räägib, et [ussid] `lähväd puu `poegima Lü; Ajas `teise ära, `mingu kas vai `metsa puu `alle IisR; `värbläised `lendäd `puuhhu Vai; kui tuli üles puhe leheb, siis ep saa änam kustuda mette Khk; kaäs läks `puuse VII; Mis seal viga elada - - puud kukkuvad `õue (lihtne puitmaterjali saada) Pöi; puud akkavad iiri`kõrva menema Muh; kui ta `metsas `kasvab, siis on ta puu, aga pinus on alud Käi; metsakuivad puud oo nisuksed, mes `metsas ise kasvavad, aga `lehti ei ole peal Mar; pahk kaseputel kasvab, aga testel putel ei ole Mär; põhja `poole `lasti puu maha, siis ei `minna `koisse Kir; lesk puu, kel talve lehed sees oo Var; `raagne puu, kui põle `lehti `kül'gis Tõs; Niidäme sõni kui puudõni Khn; ole üksi päene nagu puu Aud; paha ja käsn sai puude kül'lest otsitud PJg; kui sial oleks küüned, ta roniks puu `otsa Hää; neil `kiškligu puudel on oksad siis Saa; kaks vana `iigla puud, tamm ja niinepuu, kui nied mõistaks `rääkida Kei; pute lehed juba*

puu

kukuvad maha Juu; `sinna puute vahele jäi `kinni Jür; mis `puudelt sie mahl tuleb, sie on paha mahl KuuK; ennem käis meil kägu, siin sammus nendes puudes kukkus Amb; `lehta veel puis ei old Ann; orav, see lippab ühest puust `teise TÜR; oli viel kuus-seitse `õuna sial puus VMr; kuer aas `kaäsi taga, kaäs paneb `puusse Kad; tuule `murtud puud VJg; puie all õli üvä rohi Kod; soos olid säääl puite küll`les kiilid jah - - suure pika `siivadega Äks; siit läbi puie paštab ära Lai; `puusid ka on `kõrges rabas, need on õredad, `veiksed Plt; tuul raputab õõnad puust KJn; linnu pesä om puide otsan Hls; ku sa unel näet, et puu maha lõigats, siis saa `surnut, oss neid puu otsast võtta ollu (rahast) Krk; kas loe `puule vai sulle, sij üüts puha (ei kuula) Hel; kos `äitsvät puud om, säääl tahab jo sisask laolda Ran; ega pik`k puu `taivade ei kasva, ta `murdub `enne ärä (uhkeldajast) vns Puh; `täämbä om suur tuul, küll sangutab puid Nõo; rebäne `vahte puu all - - kaäs ol`l puu otsan, es `julge maha tulla Võn; om küll säräst kuuse pihestigu, et puu om nigu riha pulga rian; om mehe ka saanu `sääntse, tõne tõist ei jätä puu `taade (hoiavad väga teineteist) piltl Rõn; haraka`katsati`puun Kan; kastõ? om viil puid pääl Urv; karjapoiss om üless `puuhhõ lännü`nigu orrav; vihm pess marja ka maha? puu mant, no? ei olõki enämb `marju puuhn Har; panõ`kabõl`kuradilõ `kaala, `tõmba`puuhtõ üless; inemine um `eslik, puu `oslik vns Rõu; hähn `saga `sääntse mulgu puu `sisse, et kulagu võit `mulku tsusada? Vas; `oktoobre kuu jo käeh, leht viil puuh Röp; olõ no ku jumala puu - - ütsindä? Se; orrav, tu `kargass puust `puudõ Lei; puil ega mail ~ puis ega mais mitte kusagil laps ei `seisa puis egä mais Lüg; mõni laps on kohe nii kärssitume, et ei seisa puis ega mais Kad; ei saand rahu `kuiskil pool - - ei seisa puil ega mail Plt; sij ei kurda puil ega mail Krk; laäs - - püsü`i? puil ei mail Lut **b.** puit; puitmaterjal `surnuk `tehti `õunapu puust, sie on `rähjäs puu; tõised õlid või `karbid, tõised `silgu `karbid, puust `painutatud, puu `põhjad all Lüg; Mis`ned `lapsed `targemad [on kui isa], eks nad ole kõik ühest puust `tehtud piltl IisR; lahe puu, `lähtõ üväst `lohki Vai; kui sa metsast tõid puid `oue `matsabä, siis pidi ussid `oue `tooma Jäm; `maarjakask on kirju `puuga Khk; `Suitsund puu on nii kõva et kõliseb Põi; mõni putk olli ühna `umsest puust `tehtud Muh; Kidast sa tuled petma oma puust rahadega (tüssata proovijast) Emm; tegid `puudest `toole Phl; vettind puud oo, ei taha põleda Mar; `murtsin puuri puu `sisse `katki Mär; käsipuud olid taga [harkadral], nad olid ikke puust Vig; rauast `tehtud, põle puust `ühti Tõs; keeb vesi teeb puu `sitkemaks Tor; Eegel `nõelu `ol`li `osta ja isi lõigati ka puust Hää; küll`vi rinna vahed `veeti suure raud kooguga. mõnel oli puust `tehtud, puust pidi iga `oasta uue tegema Kei; pute puolest on sie maja sada `oastad Jür; [voki jaoks] tulevad varuda nisukesed puud, mis on `ilma `oksteta KuuK; vorsti tegemise juures on vaja `trehtelt ja puust `pulka TÜR; puust pasunad, nied olid männi oksast ja valitsetud puust VMr; `ennemuine `tehti puiest kannud VJg; sie ia voolas puu, lähäb iast `lõhki Sim; visa puuss `testi `vankri telg Kod; vanast kõik olnud puust, kõik ukse lingid ja kõik olnud puust Äks; pane riist vette likku, siis puu `turdub täis ja kannab `jälle KJn; nij om vännä nij `puuse, nevä `äste `lõhki ei lää Krk; puust vii`pangi vettusiva ärä, siss olliva raseda `kanda Puh; mõnele mehele sepp üteli: nij mõne ratta, `ulka ääd puud ärä raesatu Nõo; sularasu `vau `puule `väega `sisse, sa mõssit ja avvutit küll toda `tõnni, aga iks `tul`li võõrass lõhn rasvale manu Ote; talvõl `veeti mõtsast puu? raudtii `viijrde `laagrõdõ, no`veefäss jo rohgiga `liina Har; Ku är`kuivi, sõss tuu toorass puu tõmmaäs `hinne kokko; mu elo um nigu tuli `tuu`rahn puuhn, ei`kistu, ei`pala`kah Rõu; puust ei saa`poiga, iäst ei`jaa`tarrõ vns Vas; kausi? iks ol`liva`savitse?, noid saa õs puist tetä?, puust teite `luitset Röp; `kuul`ja `kirstke kaivõtõ pedäjä `puuhtõ Se; um ahher puu, sääne um kõva puu, vaia raatidi manu; hal`litõ puu, vana `kõonõ puu, `üöse sääne vallus, pümehe `üüga Lut

2. puu tükkiideks lõigatuna, küttepuud, halud `ilma `puuta läbi ei saa Jõe; `aasta puud `piavad ikke ies õlema Lüg; *Supp kole tuline, sie sul pesemata `puitega `kiedetud piltl IisR; `puiega küdedä tuba `suojast Vai; kis puudega jõuab kütta, puud pole nii pailu Khk; Nendel on `mütme `oastane puu ees Pöi; akata ahi põlema, puud_o `ahjus Muh; läksid puid `tooma Käi; puud `praksuvad `ahjus Rei; mool pole peenid puud, mes ma paja `alla pane Mar; meie pal`lu puudega põle `ahju kütnd, meie kütame `rohkem agadega Mär; rihisid kütame jämeda puidega Var; lähän puud `lõhkuma Tor; `viska paar puud `ahju Hää; laudad põletasid ää puudeks HMd; puud raiutakse, pannakse `sülda Juu; mõis sai `puute iest `ulka raha Kos; vidasime kohale `koorma puud Tür; kas puudest `jätkub Sim; ahi põletab palju puud Iis; puie `soamine on `raske MMg; kellel oli puud, sij `küttis puiega Äks; läksin `vaksali puudega KJn; tõuvili kikk küteti turvastega, aga levävil küteti iki puiege, et `turba maik lääb leväle manu Trv; `õhtult olli uus puie panek [ahju] Krk; puud om mul külländ, nij jämedämbä saava ahjupuiess ja nij peenikese saava pliidipuiess Puh; `mõtle nuur inimene võtab pengi ja pengi pääl `isten lahup puud; sij kapilogu ei `kõlba muuss ku tulõ puuss Nõo; `tukma lätsivä palama, siss läits tuli puie `kül`ge Ote; ta om hoolikass miis, tal om puud muru täüs Har; puu_ka pidi vanast `tioline `mõisa `küüki `tuuma Vas; miis l`ätt puioğa `liina, puust `saie mehele rahha Lut*

3. a. teivas, latt vms esemena või selle osana *Kanuje puu oo mend `katki Kuu; minu ema, ku mihele läks, siis lasi teha `uued puud (kangaspuudest); kui vene `maale `temmata, siis `toine mies on `toise voroti `kieramise puu `otsas VNg; `erned `pannasse `puie `pääle - - `kuivama; `pulmalistele `pandi puud tie `pääle ette, ei `lastu `sisse `emme, kui `anna pudeliga `viina Lüg; `puule `pandi `kõied `külge, `tõmmeti [hein] obosega kokko; sai kuarm `valmis, siis õli vihupuu, sie `pandi `kuarma `pääl, ka `kõisidega `tõmmeti siis sie puu kõvast `vasta `kuarma ja kõis viel `kuarmale `ümbär Jõh; mei puol `kanneta ka nei (heinu) `puiga, `einä `kandamise puud `kutsuta Vai; tüiri ning aeru puu Khk; pingi jalad keivad aisa puude `sisse Kär; koogu puu keis üle abu, nii pitk oli kaelkoogu puu Pha; See on akende pealmine puu, mis õle akende käib Pöi; `puuga saab põõn taha liikatud uksele Muh; see `üita ukse alune puu, mis on ukse vahel Emm; reha puu [kuhu pulgad käivad] Rei; all oli puu ja peal oli puu ja niied olid puude peal Rid; rangil oo rangi puud ja puude all oo kaelossed Mar; pani puud `alla ja pani `puute `piäle, et `rohkem `einu `küini läks Mär; puud on sial kraavil pial, puude pialt saab üle `käia Lih; kolme `aastane kul`t, kuie `aastane unt ja kuie `kümne `aastane tidrek, nendest ei saa ilma `puuta mõõda nalj Mih; Linad `alla ja puud linadele `peale Tõs; `siokõ ljõbõ puu oli - - torgiti augud `sisse, kui odrad ülel olid; Aamõ liha `puusõ ning panõmõ `sauna `kuima Khn; Puud `ol`lid `rasked, vajutasid pääl, tuul ei ajanu rõugu pääd maha Hää; `niite puu ojab niied üleväl Juu; ei või `panna saju kätte, `õignevad ää, mis rie puuteks `pandud Jür; [kanad] läksid puute `peale magama HJn; mul on igivanad puud, minu vanaisa `aeksed või veel vanemad (kangaspuudest) JJn; kui pruutpaarid tulivad laalatselt, siis `pañdi puu ette, et taheti siis selleläbi `viina `saada Pee; meil oli `kuonla puu, sai panna voki laua `sisse; kukk lähäb vahest `lauldes `puule VMr; sia rিপutamese puu Kad; ajasid kangast puie `piale Sim; puu käib üle kraavi, mene puud `müõda üle IisK; sahkadrale `pañdi puu `sahkade vahele Trm; kodo aja puiega, üles ei sua nalj Kod; kui saadud kuivad - - `veetasse puiega Pal; puitega vedasid [heinu], kos mäda, kos obeseaga lähidalle ei saanud Äks; reha `puusse pannasse seitseteistkümmend `pulka Ksi; teerada läks üle kraavi, `pañdi kaks puud kõrvu kraavi kohale Lai; `värtna ees ja taga on `värtna puud Plt; kangass `panti puie vahele venima Trv; `lõõtsa tõmmati lõõdsä `puuga Ran; käevarre jämmune puu `ol`li, mille `ümbre tuu likke kangass mähiti Puh; kui kolm puud ärä `ol`li `pantu siss - - keideti kolme vitsaga kokku, siss `ol`li kõva aid Nõo; pikä puu olliva `pistü ülevän, ku*

puu

umala `kasviva, siss puud piti lätsivä üless Ote; paa-aludsõ puu^o Krl; sääl om üts puu, `tuuga tõmmatass üless `alla (sepalõõtsast) Har; `liuhka puust ol' tett tuu aid Plv; kuiss sa_pant tuu `haigõ veridse inemise `pal'jidõ puiõ pääle Vas; `kuurmavedämise puud om neli tükkü Röp; `päälmädsõ^o puu^o umma^o nu, kua^o pidävä^o `hinne^o pääl kolopuu ni `nitsepuu Lut **b.** mesipuu, taru `sellest puust ma sain kolm `puuda mett Lüg; see puu `ändis väga suure ja ea sülemi Kul; puu annab peret Amb; maa mesilased, ega tema `puusse ei lähä egä `kuškilegi VMr; mesilasi saab suitsu lõõtsaga ka `teise `puusse ajada; `tühja puud tuleb loputada magusa `veega ja et ämeliku `võrku ei ole, sie võtab ema `kinni VJg **c.** tool, iste pane perse puu `piale (istu) Sim; no anna `võõrale puud Kod; võta säält puu Hel; tukõ_taha_puu `nõalõ Plv

4. linaluu `ropsis puud `välja VII; Kui puud nukerdades `lahti tulid, olid [linad] `valmis Pöi; linad_o puud täis, puud ei tule `välja Muh; kui linu lougudeda, siis tulevad lina küljest puud ära ja kiud jäävad `järgi Rei

5. (muud juhud) Ei `rääkind mitte sõnagi, `istus, kui oleks `puuga pähe `löödud Hlj; sie jäi puust ja `paljast, `amba `allegi ei jäänd `raasukest Lüg; Oma puu vene `kielega ma saan `neie juttudest aru küll; Kõsilaselle pane puu `käisse (viska välja), kui ei `mielind Jõh; Teeb, mis puud-maid teitel niid jägada oo Kaa; inimesi on nii palju kut `püsti puud Rei; ukseesine oo täis `naisi puu `viisi Mar; Jäi seisma juskü puuga pähe saanud, elud-majad maha põlenu, põlegi änam kodu Hää; nagu puu ja pakk, alate vihane Kod; mul `of'le kašt `kraami täis ku `puuga `pestü - - es saa `kaastki `kiinni Võn; nende puie maie pääl (selles ümbruses) ei ole seräst `asja ollu Kam; tal om alasi nigu `puuga süä sällän (vihastab kergesti); ta süü `näl'lätsest pääst puu^o ja luu^o kokku Har

puu⁻¹ puu- puu`riistu mina ei mäleta, et `keski `õstas, ikke ise `tehti Lüg; `putru `liigudetti `suure puu `kulbiga Jõh; Puu`aambrit `pruugiti `vaia maa `sisse `löömisest; `Kellest sa seda tuld tied, omal ole puu`pilbastki IisR; külämies mäni puu`kuormaga `linna puud `müömä; `lastele `vesteti puutikkud, ei `oldki `kahvlid Vai; puukaased kateldel peal; titsid ees `püsti, et puuriit maha_p varise Jäm; sii `nurkas ega mees teeb ise puukihad; ühekorra oli lüpsigul puuoks toriks Khk; puurattud `tahtasid näha, puuigedega rattud; iga mees tegi omale puu`vaagnud Mus; puuroop on ikka parem, ahju parand jääb `terveks VII; Ahju ark oli sülla `pitkune puuark, missega `ahjus sai tukkisi liigutud; Mis maja seal änam on, tükk mädad puupuru Pöi; soome `tünder `olli puu`vitstega, kümme kond `vitsu `olli `alla `uurde `peale `aetud Muh; mina ei ole puu`kausside seest mitte sõön, siis `ollid saukausid Phl; puu`vihkusi sai raiutud - - kõik, mis peeniksed olid, said `vihku raiutud Rid; koha oo suur, ermus suured oo, justkui puualod; üks puukaigas olnd `nurkas, kumardavad neid puujumalud; puuraad sii maas, need va kuind puuoksad Mar; üks puulois `peale `lüüa, siis seisab kõbasti `kinni; puu`tüikast saab ratta`rummusi Mär; kiudud seelikud, nee_o puupunassed Vig; vanadel `aitadel olid puulukud; võimasinal oo puuvitsad ja puuvõl' ja kõik Kse; puulüpsik oli suure toruga Var; `enne `tehti puukäbad, kuusepuust `tehti, need ei vetti; vanaisa tegi puulusiku, kui pidud olid, käist ikke meilt `viimas Tõs; Puuatõr aab `kartuli vaod sisse ning `kindi, ikka puuadruga tehäkse kõik nied tüed ää Khn; sealt tuleb naene võtta, kus puuriidad, `valge pesu ja rammus koer `õues oo Aud; `alla pand kuivad akatused, puu`tompa täis ja mättad `peale (miilipõletamisest) PJg; puupöörad `ol'lid `pükste ees Tor; `ennevanast ol'lid `vankred puha puutel'ledega, siss võis küll tuli rummus olla, kui es määräta Saa; ühekorra üks võtt kätte, pand puualu `sõnna ärra `voodisse Nis; enne oli ika änam neid puukodaradega regesid Hag; `niuke liivamol'd, seal sees sai nühitud siis puu`nõusid Rap; puuaßsiga `vankrel puuaßs käib rummust läbi; `tehti apu`kapsaid, kui nad `val'mis raiutud on, siis puunuuga `taoti nõu `sesse; kaks suurt

puuvoanast oli, teene teenepool `otses, suured puulusikad, siis uha nõnna et Juu; vanasti olid puuangud, arulise puu oksad olid teravaks `tehtud Kos; piim kurnati kahe-kolme `riide läbi ja `päandi siis puupütti `apnema JõeK; puuabe - - mõnel puul kasvavad külles nisukesed pikad `samblad, nagu vaname al'l abe Amb; oli seilakille `vasta puu `virna ja surnd JJn; puulusikas `lõhkeb `lõhki, kui põle ia puu Ann; igal mõisal olid oma puu `lõikajad; puu `ämbrid olid, kus piim - - `apnes sies VMr; pia `kangeste uimendas, oli nagu puupakk otsas Kad; tuo puujumikaid pliidi `alla; talvel oli täielikult puu `leikus ja palgitegu VJg; igavene puujurakas, võta kohe sülega ja oksik kua viel Sim; puuadruga on `kergemb `künda; vanal ajal õlid puuvitsad vikatil Iis; kui nuur õlin, sai puuanguga `vilja `auna `tõsta; kui rappid `väl'la `aeti, siis tarvitati puu `kühvlid, see õli lai nigu labidas, õõnestatud Trm; laadauksed käisid vanass puu `ingede piäl; vanass õlid majadel savipõrandad all - - es õle `üste puupõrandad Kod; enamalt oli ikke puusugasid ka, aga nüid on vaõksuad, puu `suuga `tõmmad kui kahiseb, vaõksuga käib `õlpsamast Pal; puupulgad olid [äkke] paku sehes Äks; avinurmikud tegid puu `nõusid; puusillad `tehti, kus tüma koht Lai; aod ei kõõ ära, siis vanaema segas arõgiga, kahearalene ja mõni oli kolmearalene puuark Plt; `laataidel olid kohe `koormad puu `riistu `müia Pil; Puupunast sai ilma `kiõtmata kah, laastud ligunesid vijs nii kaua, kui punaseks läks; puu `vaati - - tuleb turrutada, kui ta kuiv on KJn; suured puuliuad ol'd, selles siis lusikaga õõruti või kokku Kõp; käe om ku üte puunoti otsan; küll tede usse ehen om suur puuvirn, ei tää, kunas te jõvvade temä ärä paluta Trv; vanast olli puukula söõgi `tõstmise jaoss; mõtsan om puu `roõte mahan, mia `võtsi üte puurondi Hls; puu `kuõrmel iki puu' `sülda pannass nüid `pääle; puuvigel, `võeti kaõk maha, kase ladvast tetti Krk; õlut `juuõdi puu `kannude süist; kui tedre sula ilmage puuladvan istuve, lääve ilma kül'mässe Hel; mina ole nigu puualg, iki `päivi `kaupa sängin; raguss puu `pulke `kaõtski; puuvigel `ol'li kolme aruga, nigu ta mõtsan olli kasunu, tollega tõsteti `ainu ja `vil'lä Ran; miä liivati `endäl kõik puuanuma `puhtass, siss olliva `valge ja ilusa, mugu `läikusiva Puh; kõnelnu, et jäl'edä pal'lu `siuge tulluva puujuure alt `väl'lä; mes sä pillut noist puukolakist lak'ka; nüid enämb koolule raud `risti ei puu `risti ei tettäna, nüid `pantana avvakivi Nõo; ega [reel] siss `rauda all es ole, siss `ol'li periss puujalass; puu `luitsa pidi ka kõik' liivaga `valgõss õõõrma Ote; Nüid tetäss kõkke `muõdu, puukatusse, kivikatusse ja plek'k-katusse Rõn; mõnõl `nüpsi es olõ, siss ol'l puupõöräkene [pükstel] iijn Kan; puujuragu? omma, ei `lahkõ Urv; suurt ust ei pia puuenge?; küüniüsil om vaia puukang pääle `panda_siss sais kiõni?; ta alasi tsaga `tsialõ `lihti tanh puupaõgin Har; `pik'ne um puukilda mõtsa alust piten lak'ka lõõnõ?; `Istu olõ õs muud ku puupaku? Rõu; ta_m nigu puunui, ei lää_kohegi, alati istuss nukah Plv; varikõsirkukõsõ pesä um puuossa pääl; ma_i olõ_puurakoi olnu? - - ma? rako? mõista ai? Vas; käõsik, kel raudvitsa?, kel puuvitsa? Rõp

puu-² täiesti, väga Piduajal on sie `kuolimaja puu `püstü alade inimisi täüs Kuu; minu varastetti `ninda `paljast - - puu `paljast tehti Lüg; Puu `paljas poiss, mis `naisevõttaja sie on IisR; Suur õnnetus, inimesed põlesid puu `paljaks Põi; tuba `olli inimesi puu `püsti täis Muh; `praalis ja `praõssis kõik läbi, nüid oo puupal'las Mår; Inimesi tuli puu `murdu (väga palju) kokku Han; ole sa nii puulaisk, ku sa oled, a käõk tæda ärä Mih; siis ta ond küll puutoõhm, kui ta tänä `õhta viel tulõb Khn; Nä'l'aroõit - - üks puupal'las ädavares, kellel midagi põle Hää; varas tegi mu puu `pal'laks JMd; puulaisk obone; puder on puupaksus läind KJn; kirik oli rahvast puu `püsti täis Trv; küll om puupaks rõõvass; puu `pal'less tennu, akka asutem, ku uvvesti `sündünü; puurumal inimen Krk; ta om uma varandusõkõsõ kõõgõ maha joonu?, no? om puupal'lass Har; kaõs `hõimo tulõ kokko, maja puu `pistü täüs Plv

puua

puua puua Khk Kaa Muh Hi lastek lehm puua tuleb, sai lapsega mähjatud Khk; Ajame puuad väl'lale Kaa; Puua keest saab `piima Emm; Ma karda tei puuad Rei; lastele `öotakse puua Phl

puuaed 1. puittara sii pole puu `aida kohegil, äi ta_p panga peel ülal seisa Khk; Kiviajad on ikka keige vanamad, siis aketi neid puu `aidu tegema, kui maad `ruuti `pandi Kaa; isased tegad puu `aidu Pha; kus puuaid on, seal on siis tugi `vastas Pöi; puu `aida oo vähe, ikka kiviaad Muh; nüüd kadovad puuajad ää Mar; puuaed - - `teivad `püsti ja `roikad vahele Kul; puuaead laguvad ka nüüd ära Ris; puuaead, roigastest `tehti HMd

2. puuhoov puuaid on sie `jälle, kus inimised pidäsiväd puud Lüg; [mõisas] õli suur puuaid ja sis `meie tahusimma `palki sääil puu `aias - - sääil õlid sadamed `sülläd puid Jõh; puuaid, kos puid `müita Emm; liinan om puuaid, kost puid saab `osta Nõo

puuben puuben g -a trumm puubena kepp (trummipulk); Mähgite egasugumaitse `pil'le, `lõõtsa, puubenat ja viiolet Se

***puubuma** nud-keskus puubumu vajuma, painduma [puuoksad] puubunu maalõ Lei

puud puud VJg SJn, g puuda Jäm Khk Kär Krj VII Pöi Muh Käi Phl Rid Mar Vig Kse Tõs Vän Tor Hää Ris Kei Juu Kos Jür Amb JMd Tür Koe Sim Iis Trm Kod Äks Plt Kõp, `puuda Kuu VNg Lüg Vai, puua KJn; puut g puuda Saa Kõp eL, `puuda Jõe; n, g puuda KuuK VMr Rak, `puuda Rid(g `puua VNg Vai); p `puuta Aud Äks (massiühik) `kümme `puuta, see oli tühiasi, aga mittu `korda `saime ka üle kahe kümne `puuda [kalu] Jõe; ühe `puua `suola toin keriku `juurest; `puuda `silkude `vasta sai puud rukki VNg; käi nädal tüöl ja ei saa `puudat jahu `õsta Lüg; kaks `leisked on puud Kär; Olgu see puud tina või puud `villu, puud on ikka puud Pöi; puud on nelikümmend `naela Käi; poolteist `puuda pane jahu `sisse, tee leivaks Phl; mina olen ikka puudast jahust `leiba teind küll, neli `leiba sai Rid; enim `tehti kümme `puuda [linaseemet] maha Vig; müis `linnas puuda linu Tõs; õhe loomaga `saadi metu `puuta kalu Aud; `mitmesugused pommid, naelast puudani Hää; jahu puut [oli] rubla `ümmer Saa; tõin puudade `viisi Ris; poar `puuda oli neid teri, mis ma sirbiga `korjasin Kei; Sigade `kaalus `aeti neid `puudi taga Jür; sada `naela oli kaks ja pool puuda KuuK; üks puu `andis kolm `puuda mett Amb; puu `asten oli, läks ikke kolm neli puuda [silku] `sisse VMr; mõeda `mulle puud jahu VJg; kõks on veke `kuorem, see on nii `puuda kümme Sim; edemält veid vakaga, nüüd viäväd puudaga [vilja] Kod; kui ia tuul, võib `laske ka ike kümme `puuta tuinis (jahvatamisest) Äks; siad tapeti ära, `kaalusivad kaksümmend kaks `puuda Plt; rukki puua inna järele sai vokk (vokk maksis sama palju kui puud rukkeid) KJn; `kaupme ostave `puute `kaupa Hls; arvasi üle puuda olevet Krk; puut rügi masseti päeväss, puuda iüst tõšt sitta ommuku ämarast õdagu pimedäni Ran; nemä teevä toda andsat jäl'edäde ja ike rüäjahu puuda lennässivä Nõo; `pantu tuu sägä kaalu pääle, katessatõisskümme `puuta Võn; Noid `puutõ om külät sälän `kantu, `puutõ `viisi `veeti `voidu Urv; rüä vakk kaal kol' `puuta Har; Lehmäle `anti `mõisast kolmsada `puuta `ol'gi ja kümme `puuta aganit Rõu; `vil'jä müvväss puudaga Plv; hääst tarost saasõ puul'tõist `puuta mett suvõ `pääle Räp

puudak puuda|k g -ku Lai Nõo

1. vanunud, pulstunud kahl mõni käib, `juuksed on sugemata, pia on puudakus; vill on puudakusse läind, puudakus vill on `raske `kraasi Lai

2. nutsak, pamp Mes puudakut sa nüüd tiritid sääil Nõo

puudaline puudali|ne Ran Võn San Krl/-lõni/, g -se Jäm VII Saa Iis Trm Trv Hls Krk Urv Plv Räp, -tse Puh Har Vas, -dse Se; puudale|ne g -se Hää Plt puudane kanjutas puudalisi kottisi VII; kui mitu puudalist kotti `võeti, siss `toodi obesega Saa; puudaline pörsas Trm; `mitma

puudaline siga sul müvvä om Trv; temä tõi üte puudalise koti Hls; siss `ol'li pommi `tõstmine, ta `ol'li puudaline Ran; sepä alas ol'li iks `säitsmepuudaline, ol' rassõmbit kah Võn; seo om ullõmb ku kuraf, katõ poolõ puudalise `oina sei är^o Urv; [tõstis] puudalitse rüäkoifi üsägä rattõilõ Har; [sepp] tege kuvvõ puudalitse kepi Vas; vabrik and ütõtõist katõtõist puudalise vaadi Rär; and kolmõ puudalidse vasara kätte Se

puudane puuda|ne Põi Muh Rei Juu, g -se Jäm Khk Tor Ris JMd Koe Kad Trm Äks, -tse Lih Kse Tõs Nõo San; `puuda|ne VNg(`puuane), g -se Kuu Lüg Jõh Vai; puuda|nõ g -tsõ Plv, -dsõ Har; puua|ne g -se KJn üks puud kaaluv `karduli kotti one `kolme `puuane VNg; `puudane `lammas õli Lüg; moni kerd on kahe `puudasi lohesi Vai; sool oo viie puudastes kottides Khk; Mis see pisike põrsas oli, kas oli kolme puudane Põi; puudane kott jahu Rei; puudatsed - - kotid, puudatsi ja kahetsi oo kõege `rohkem Tõs; puudane lammas Ris; tal on `mitmepuudane jahukoit sel'las JMd; sajapuudased kivid Kad; puudased puudid [heinu] `pääle ja Äks; puuased puili jahu kotid KJn; teräkoti `tõstmine `ol'li `väega rasse tüü - - tuu `ol'li kolme puudane Nõo; ta koit võid puudanõ ka olla^o Har

puudel `puud|el g -li Khk Muh, -le Tor Hää Hag KJn Krk Hel; n, g `puudli Krl Har (koeratõug) `puudlikoer on ilus `valge peenese villaga Khk; pea just kut `puudli koera perse (sassis) Muh; `mõisas on kaks `puudel `koera Hää; `puudlekoerad - - `väiksed `krässis karvaga, niideti tagumine ots `paljaks, siis eest oli ku suur lõvi Hag; `puudel on villa koer KJn; `puudle `omma karvatse Krk; `puudle koera [on] enambest musta Hel; mi karjakraants ol' kah `puudli Krl; sul om tal `puudli pinil `väega pik'k karv - - ta tulõ `varsti pikkä^o Har

puudelene puudelene võsane `põõsane mets, kui ta puudelene on, `põõsad ikka roppis, metu tükki koos Var

puuder `puud|er Mar Tõs, g -ri Vai Jäm Khk, -re Tor Trv Krk; `puud|õr g -ri Har; n, g `puudri Krl (kosmeetikavahend) `täma `osti `puuderd Vai; `palge `puuder, `puuder võtab `läikimise ära Khk; nüid aab iga üks seda va `puudert `eesä nau `peale Mar; `puuder teeb ilusamase Tor; paksuld `puuderd `pääle tõmmat Trv; `puudreg ära värmit Krk; `puudrige määrtes näkku Krl; no^o mitu `punda sa `puudõrit olõt kulutanu uma suu pääle Har

puuderdama puuderdama Jäm Khk Põi Tõs Tor Kos VJg Sim Plt Trv, `puuderdamma Vai, puudõrdamma Har, puuderteme Krk

1. puudriga katma `piiad `puuderdavad Vai; noored tüdrugud puuderdavad nii et tolm taga Khk; noor rahvas puuderdavad nägusid Tor; naesterahvas puuderdab ennast ja klanib Kos; akkab ennast puuderdama Plt; nüid mõni õiget nägu näge, ärä puudertet puha Krk; kas pal'lu aigu ka saa, konass sa `naksi hennest puudõrdamma Har

2. juukseid sättima, lakkima `enne tüdrukud puuderdasid `juukseid, kohe puuderduse tangid olid VJg; puuderdab oma `juuksid Plt

puuderdama puuderdama katsuma, käperdama lapsed puuderdasid nii kaua teše kallal, kut läks `katki; puuderdab `koera VII

puudik puudi|k g -ku Hää Saa(-gu) Hls putka a. osmik, majake, kerge ehitis Puudik, `väike maja - - `rohkem `ruumi põle, ku parajasti `ümmer pöördä saad Hää; mõne puudiku tiiid, rattit ala aia Hls b. kuut kodulindudele puudik oo `sõuke `väike madal, katus pääl ja uks iis, kus sul'gloomad `sisse `aetaks Hää; ani pojad on sääl puudigus Saa; kana puudik puiest vai laua otsakestest Hls c. väike ruum, kamber meil oles vaja `ühte puudikud, kus vana koli `sisse visata Saa; piim pannass puudikuss; puudik, kus `sisse `pañti peost visate `raami Hls

puudik puudi|k Trm Pst, g -ku Kod Pal Plt KJn Trv Puh Nõo; puidi|k g -ku TLä Rõn

puudlane

1. a. villasest lõngast palmitsetud (meeste)vöö `öole `seoti puudik Pst; puidik `ol'li `mul'kel jooniline `uhkuse vüü Ran; vanast mijs ai särgi `säl'gä, tõmmass ilusa puudiku `vüüle ja läits Puh; tüitärlatse kudasiva `kindit ja sukke ja puudikit Rõn b. nõör, pael puudik -- kellega lina `kimpu kokku `seotasse, keeratasse `kääga takkudest Plt; anna_si puudik `siia, seon kedägi `asja KJn; mia panni `lambale puudiku `kaala ja panni `lamba usse lingi `kül'ge `kinni Nõo

2. tutt, tups puudiked -- `tehti ilusast villasest lõngast, eks nad teki nukas õld Trm; obese `päitsitel õlid puudikud, `päitsed õlid `valgess nahass, aga puudikud õlid `külge `pandud; `kampsunil õli nüür ja puudikud õtsan Kod

3. tuust, pulst, pusa `juuksed on puudikun, ei sue ega pane plefti; `lamba põtka `piälsed ärä puudiku vanund Kod

puudlane `puudla|ne g -se puudulik, poolearuline – Vig Vrd puudlene

puudlene `puudlene = puudlane need ei ole ju `puudlest kõik PJg

puud-maad maad ja majad nüüd kõik puud-maad jähid täst maha Mar; mis tal äda, puud-maad käe Kse; Mis sa omigu na vara üles tõused, äga sool põle puud-maid Han; kõik on ta ärä juunud, puud ja muad Kod

puudu `puudu R Jäm Khk VII Pöi Muh Rei Lä(-o) Tõs Tor Hää Ris HMD Kei JõeK JJn Ann Koe ViK Iis Kod(-o) Pal Plt Pil Nõo

1. vähem kui vaja, ebapiisavalt; ant üle siis kui soja ajad olite, siis oli vahest `sukrust `puudu Jõe; `einast oli `puudu, seda tuli `kaugelt tiha Kuu; tämä on juo `ninda vana, et on `arvust `puudu Lüg; tüöd ise ei tee, `miski `puudu ei õld (kratist) Jõh; egä miul `puudu ei ole neid `sanno, midä `tullo `rääki Vai; Kitsas on, siis pane tükk `kõrva, riiet on, selle `puudu pole Pöi; südame `kangust põle `puudu kellegil Muh; jahudest tuleb `puudu Rei; ega töö `puudu polnd Rid; arnika `rohtosi küll, nende `puudu ei ole Mar; kellel `mõistusest `puudo on Kul; ega tal `puudu põle, aga ta nii `raatsimata inime, raatsi isigi `süia Mär; tal `ol'li kõigest `puudu Tor; leva `puudu põle kannatanu Hää; põleks enam `vihma `puudu olevad Ris; sel mehel on arust `puudu, ei saa asjast aru Kei; meil leiva `puudu ei old ja joogi vie `puudu JJn; ei nüüd ole änam `metsade `puudu Ann; `kõike `asju olid `saada, ega siis ei olnd jo `puudu millestki Rak; `antke sellele, kellel `puudu one Kod; `sõitis obusega aja `sel'gä, `jušku `ruumi `puudu Pal; vakk ei ole veel täis, on veel `puudu Plt; minu kasuaeg, siis änam `puudu põlnd, `puudu põlnd söögist Pil; tõesel kotil jäi kaalust `puudu Nõo

2. osutab, kui palju on millenigi jõudmiseks või millekski vajalikust vähem ega `palju `puudu old, et ei uppund Hlj; kaks `päivä jäi `puudu VNg; Tükk riiet jähi `puudu Jäm; natuke oo külimitust `puudu Muh; vakk seemet tuli `puudo LNg; ega seal pal'lu `puudu ei olnd, et oleks pähä tulnd Mär; oo veel paar `aastad `puudu Kse; `seemnest tuli natike `puudu Tõs; mõni pää jää `puudu viel Ris; tuhnist jäi veerand `puudu Koe; vierand [on] üheteist`kümmest `puudu VMr; kakskümmend `sülda jäi vel kahest `ektarist `puudu Kad

3. näitab, et kedagi tarvis olevat ei ole kohal või olemas kolm inimest on veel `puudu Khk; Muist `loomi `olla ikka `puudu Pöi; üks inimene on `puudu Plt

Vrd puutu

puudulik puuduli|k Mar Var Jür VJg MMg Hel, g -ku Jäm Khk(-gu) Pöi Tor Ris/-do-/ Kei JJn Tür Koe Plt; `puuduli|k Jõe Muh Var Juu Kad Kod Ksi Lai Plt Ran TMR, g -ku Hää JMD Iis Hls Krk Nõo Har Vas, -kku VNg(n `puudulikku) Lüg IisR, -gu Kuu Trv Puh

1. kohtlane, poolearuline sie on -- `puudulik, üks kruuv logiseb Jõe; sie on `latvast sasistund, vähä `puudulik Kuu; juo vana inimene one `puudulikku VNg; see `õeti vähe `puudulik koa olnd Muh; kes oo `puudulik ja rumal, see oo teiste seas isiäralik Var; puudulik poiss Tor; kel

`mõistust vähem on, see on natuke puudulik Kei; oli nii natuke puudulik koa sie tidruk Jür; ta on jo `sündimisest suat` puudulik JMd; piast nõder, natuke puudulik JJn; tämal ei õle täätsä `arvo, tä one` puudulik Kod; lähväd kolm `venda, kaks `tarka `venda ja üks on na` puudulik Ksi; lapsed ole kõik natuke puudulikud Plt; ei ole tävve aruga, on vähät` puudulik Trv; `puudulik ta iki om, ega ta täis mijs ei ole Krk; ollu veedi` puudulik Ran

2. ebapiisav, liiga vähene; puudustega, ebatäiuslik sie tüö one viel` puudulikku, kaik` solmed ja `otsad `välläs VNg; ta `mõistus on puudulik; see oo üks puudulik käsk Khk; tervisest` puudulik, muedu elaks Hää; kui ei ole ikke miest majas, kõik tüe jääb majas puudulikuks JJn; eks sie üks` puudulik `aasta tule `jälle Kad; täl nägemine vaevaline, `tervisess` puudulik Kod; kui silma nägemene on` puudulik, siis ei saa enam kedagi teha Plt; miä ole `mõnda nännü, [kes on]` puuduliku jahust` leibä tennü Hls; ta periss viijl ei mõista, `puudulik selle tüüj man Krk; ku_tijt, siss tijj täuelikult, `puudulikku tüüj ei massa_tegemine Har || puudust kannatav` puudulik perekond, `kõigist `asjast on` puudu Lüg

Vrd puuduline

puudulikult puudulikult JõeK Plt, `puudu- Hls ebatäiuslikult, ebapiisavalt tegin [aia] soe`selga üles, tegin puudulikult JõeK; `kohmas seda`moodi, aga ei` rääkind täiesti `väl'la, nii puudulikult Plt; sijj asi om` puudulikult tett Hls

puuduline puuduli|ne Khk VII Trm, -le|ne Mär Kse Tõs Tor Koe, g -se; `puuduli|ne g -se Kuu Hlj Vai Iis Pst Hls Krk Ran Nõo Rõn San, -tse, -dse hajusalt V(-nõ g -tsõ, -dsõ)

1. kohtlane, poolearuline sel on aru vähe` puudu, on` puuduline Hlj; puuduline naine Khk; oo peast puuduleses jään Kse; puudulesed lapsed, põle täie` mõistusega Tor; `mõistus om` puuduline Hls; temä om` siante` puuduline, ei mõista` endest aru pidäde Krk; näost om nätä serände` puuduline inimene, vahib mol'u` näoga Ran; temä_m ics` puuduline, aga` kirjä tunneb Rõn; timä om esi_tennü_`hindäle otsa, tiä ol'l nii puujl` puuduline ka viijl Urv; tu ei olõ` õigõ mudsu man, nigu` puuduline Har; meelest` puudulinõ Rõu

2. vähene; puudustega ta lugemene ja kiri oo ikke alles üsna puudulene Mär; puudulese` mõistusega Tõs; `tervis om` puuduline Hls; kõgõst` puudulinõ (puudust kannatav), `tervisest ja toidukraamist Rõu; om` puuduline puusast, saa ei?` kõndi Plv

Vrd puudulik

3. mitterahuldav hinne kooli tunnistuse pääl olli mul rehkendus alati` puuduline Pst

puuduma `puudu|ma Kuu VNg Lüg SaLä VII Põi Muh Rei Mar Mär Kse Tõs Tor Hää Ris Kei JMd Tür Koe VJg Iis Trm Kod Plt Trv Puh Rõn, -mma Har Rõu Plv Se, -me San; nud-kesks` puudenu Kam, `poudunu Lei

1. mitte olemas olema, puudu olema tal` puudus raha` ostmiseks; taal ep` puudu änam midad Khk; medel` puudub leeva jahu Rei; mis sul` puudub, et sa` tulla ei saa Mär; `puudub üht ja teist` asja Kse; raha` puudub, ei soa` renti` maksa Tõs; kas aru`saamine` puudub Kei; mis sul viel` puudub Iis; pulman viin` puudus Kod; mul` puudub pal'lu, mes ma taha Puh; näl'g om` puudunu? mu majast Se

2. mitte kohal olema, mitte paiknema ma_p taha säält mette` puududa Khk; `Korda akkas [koolist]` puuduma, `viimaks es lähegi änam Põi; ega tema` kuškil ei` puudu Kse; mitu õpilast täna` puudub Tür; tema` puudub täna` tüöliste ulgast Koe; olgu kuke kurn või kana kahja, tema ei` puudu` kuškilt Plt; `poiske tulla karjaga kodu ja ütte` vaškat` puudenu karja` poisksel Kam; Ega koolist` puududa kah es tohi, siss` ol'li kümme` kopkat päiv Rõn; mi_poiš om pal'lu` päivi timahalt koolist` puudunu? Har; siid taad raamatut änäbä äi olõ, ta om` poudunu` vällä Lei

puudumatta

3. vähem, ebapiisavalt olema, puudu jääma üks inimene `puudus, `muidu olikis `ollu jagu täüs VNg; *pali ei `puudund, õleks enese saand `varjule `panna, siis ei õleks `nähdki Lüg; kaks kuud `puudub kolmest `aastast Khk; üks sutike `puudub veel Muh; ega pal`lu ei `puudu, aga ikke `väl`la ei tule omaga Mär; pal`lu ei `puudun `ühtigi, et oleks `surma saan Ris; kolm `naela `puudub veel puudast JMd; vähäke `puudub tuabiss Kod; pal`lu is `puudu[?], ku_{ma} maha[?] oss jäänü[?], rohg joba vilišt Har; ä r a p u u d u m a puudu tulema; otsa saama üks nael `puudus ää VII; sa `kartsid, et lõng ää `puudub Muh; jahud `puudusid ää Rei; riie `puudub ää - - üks käis jääb `puudu Mär; teenekord paber `puudub ää Ris; mul `puudu kangass är[?] Rõu*

puudumatta `puudumatta Kuu HJn küllaldaselt, piisavalt `Toitu sai `puudumatta, `ninda kui `jaksid `süüä; `Viina ja olut pidi olema `juoduss `puudumatta Kuu; mul oli veke koht, ühiksa vakamaad oli `põldu, karjamaad, seda oli `puudumatta HJn

puudundaine `puudundai|ne g -se (mingi nahahaigus) `puudundaine on, käsi `süklõ, `sorme vahed sügelõd Vai

puudus¹ `puudus g -e R S(puu- Hi) Mar Mär Kir Kse Var Tõs Khn Tor Hää Saa hajusalt K, I; `puudu|ss g -se M TLä Vön Rõn San, -sõ V(n -sõ Röp Se)

1. kellegi, millegi puudumine; nappus, vähesus ega sääI maa `puudu old sis parunil, sääI oli `luomidel `süia ja inimestele `andada VNg; `pruutisi õli küll, `neie `puudust ei õld Lüg; miul on raha `puudus kova Vai; maa kannadab vihma `puuduses Khk; kui `puudus tuli, `toodi lainuaidast Pha; nägemisest oo `rohkem `puudust Muh; eintest tuleb puudus, lõppevad `otsa Käi; ei saa aru kedagi, et tast (leivast) `puudust oo Mär; ei sööma `puudu põnd `ühti, seda `puudu mina_i ole näind Kir; na ilusad `tihlid, aga tä müis ää, nüid oo `puudus käe Var; Vee `puudus oli `laevas Khn; sellel arust `puudus Hää; va joodikud, ega nende `puudust ei ole HMd; kas mul oli `puudus kellegist, rahast või toidust Jür; siis oli eli `puudus, tegivad `küindlaid JJn; tänavu saab `väl`la leivajahudega, tänavu `puudust ei tule Ann; ega mul riiete `puudust küll viel põle old VMr; sudakid on siin küll, sudakate `puudust siin ei õle Trm; kui `loomadel `puudus, siis katuselt `võeti `õl`gi [sõögiks] Lai; egä mul tüü `puudu kunagi põldn KJn; kevädi `õl`li `puudus, es ole lehmäle kedägi anda Vil; miul ei ole pirilla kellestigi `puudust Trv; `arvat, et mul sõnu `puuduss om, sõnu küll Krk; sij tüü veniss `väege pikäle - - inimeste `puuduse peräst Hel; `vaesil om ääd pääd, egä siss pääst `puuduss ei ole, varandusest om `puuduss Ran; nüid om näil kõik siidikleidi ja poti ja panni, nüid ei ole kellestegi `puuduss Nõo; üks kuulet, et piimäst `puuduss, kos_{tu} piim küll pandass vai oldass Rõn; mi[?] `õl`li õigõ_h `häste, es olõ_{meil} raha `puudust es, es olõ_{sõogi} `puudust es Urv; imä tund õks umast latsõst kõkõ enämb `puudust Har; mis sa nii `ahnõlõ süüt, kas sul `aigu `puuduss um vai Rõu; jumalalõ võit kül_{tenno} `anda[?], et ei olõ üttegi_{puudust} `nännü[?] Vas; talvõl es olõk_e kala `puudust Röp

2. kehvus, vaesus, viletsus `lapse `polves on saand nähä `puudust ja `tühja `kohtu VNg; tuleb kõvemast `tüõle akkada, et `puudus kaob majast `vällä Lüg; `vaisil on alalde üks ädä ja `puudus Vai; ta peab nüid `kanged `puudust `tundma Khk; `puuduse pärast peavad sii rahvas `raskemad tööd tegema Pha; `nüitsed inimest `täägi, mis on `puudus ja mis on `vaesus Emm; Pole meidel puudust majas küll olnd Rei; `puudus oo seal majas, kus oo joodik mees Mar; elab üsa `puuduses, põle tagavara `rohkem Tor; vanasti on suured `puudused ja nälla `oastad old Kos; lapsed kannatasid suurt `puudust JMd; ma küll sõja jalus põle old, aga üks oli `puudust ikka ka [elus] JJn; `puudus on suur VJg; `vaesel oli seda `puudust `rohkem Lai; mia ole suuren `puudusen Hls; ta `puudust ei `kaiba Krk; sina tuj toda tüüid - - iki om kitsass käen, `vaugle `puudusen Ran; mul om `puudus käen Puh; [tema] avit minnu `puudusõst `vällä Har; ku põllõga sõõgi lauda pühit, tulõ pahanduss `majja, ku `pal`la `käega pühit, tulõ `puuduss Rõu

3. puudu kaks `naala `villu on puudus Rei; üks raamat on `puudus Saa; üits vakk tuli `puuduss Trv; kait's `sõrme ja päiel olli `puuduss Krk; kolm kuud `olli `aiga `puuduss Hel; viis minutit om kolmõ manu `puuduss Har; olõ õs pal'lo `puuduss, ku olõss `kraavi sadanu? Vas; miilt om `puudu's Se

4. viga, puudujääk ta põle täie aruga - - ikke `puudus juures Plt; serände ta_i ole, et `mässäb ja `määräb - - aga ta_m napak, `puuduss om ike man Nõo; aru ei saa, mes `puuduss täl om, aga iks arust nigu veedike pututu Rõn; `tervüse man om pal'lo `puudust jo? Plv

puudus² `puudu|s g -se Jõe Kuu(-kse); puudu|s g -sse Trm

1. mingi takistus merepõhjas `puudus on mere `pohjas, ei jätta `puutumata Jõe; tuli `vaieriga vedädä pohl läbi, et ei midägi `puudust old säl `pohjas; Köüs oli `pohjas oleva `puudukse `vastu ära `nühkind Kuu

2. (mõrra osa) mõrral on vitsa võrud ise ja puudussed ise; kaks puudust on jõe mõrras ka Trm

puudusõlinõ `puudusõli|nõ Se, -tsõ Har

1. puudega `puudusõlinõ inemine tänitäss alasi `puudust, kas tal ka hätä om vai ei olõki Har

2. vilets, kehv elokõnõ `väega `puudusõlinõ Se

puudutama¹ puudutama Lüg/ p-/ Jäm Khk VII Põi Muh Mär Kse Tõs Tor Hää Hag JMd Koe VJg Iis Trm KJn Trv, puudo- Mar Ris Kod

1. (kergelt) katsuma, vastu minema kui `tilguti `külge nattukese `puudutab - - `langeb `alla (hiirelõksust) Lüg; ahi oli nii palav, et ta es võind seda puuduta Khk; puudutas `kääga VII; ää mind puuduta Muh; kui puudotad `ussi, siis tuleb kallale Mar; vähä sõrme otsaga puudutasin, ega ma kõvasti `katsundki Mär; ma põle kedägi tä `vastu puudutan Tõs; ära puuduta seda kotti JMd; puudutas mind ainult sõrme õtsaga Iis; ei seisa `püsti tõne, kui vähäkese puuduta, siis kukub kõhe Trm; `viinisi ei tohi puudutada KJn; ma vaevalt puuduti teda, ku akass joba `rüük'ma Trv

2. võtma, kasutama `paerga sij ruam oo üleväl, põle `ükski puudotand Kod

3. mõju avaldama see jutt puudutas teda `jällä Mär; südame `kül'ge puudutas Tor

4. millestki või kellestki rääkima ei tohe sõnadega puudutada, `pantas `torni Hää

Vrd pututama

puudutama² puudutama kaalumisel petma kaupmijs tege `kaalu vähämbäss, `tuuga_tii puudutaskina?; mõni kaupmijs puudut pal'lu; tuust saa egä üts `arvu, ku ar om puudutõt Urv

puudutus puudutu|s Iis Plt, -ss Trv, g -se puudutamine selle `veikese puudutuse pärast ei maksa vihastata Iis; see ei kannata ju `külge puudutust Plt; nigu `en'gle puudutuss Trv

puudõ puudõ(?) Võn Vas Röp Se, puudõh Plv Vas Röp Se, g `puutõ (teat vöö) panõ puudõ `vüüle Võn; mis `kaska vai särgi päält ol'liva, nuu ol'liva `puutõ Plv; mul õks ol'l ka üts vanaimä puudõh, mehil ol'liva? `ahtampa_`puutõ; `Puutõid egäüts es mõista_kuta? Röp || vöökudumislõng puudõ? om sääne vüül'ang, void `koetass Se

puugane `puuga|ne g -se puine Ei nie `puugased `kaalikad tümäks kie Kuu

puugas `puugas g `puuka puine `puugas `porgand, `puukaks `kasvand Kuu

puugateme puugateme peeretama üte kõrra puugats, üte puuksi las'k; [ta] olli puugaten Krk

puugipask limaseen (uskumuse järgi seostatud krati väljaheitega) ühekorra on räägitud - - et puugi `paska olnd vana palgi peal Mus; puugi `paska olid seinä palgid täis, `sõuke kut käs'n oli see puugipask Pha; `Olla ikka suurt puugi `paska moas olnd, seda vissatud tulese Põi

puugisitt

puug|sitt = puugipask *Kui puugasitta`leiti, siis pidi puuk majas olema Jäm; mõni_s usu seda ka mette, et puugasitta`kuskil on Ans; Puugisitt sai ikka ära koristatud ning põletati ära Kaa; Pihlapuu tehtud sihest tühaks, puugisitt`sisse, topp ede ja põlevase`ahju, siis kadund ää Pöi; vahest oo puugasitta kõik seina eared täis Muh; puugisitt`niske nagu vöi, kõllane Kod*
Vrd puugisitt

puugistama puugistama pigistama`ühte`jooi`kaelas`kinni, puugistab kasvöi ää Jaa

puugnits puugnits g -a Vön Urv Kan(-i) Vid; poognits g -e Kam; pugni|ts g -tsa Lut; puugmits Krl, puugnits, puugmits Har, g -ö; puumi|ts g -dse Lei; puugnovits g -a Röp; puguvits g -a Jõh Khk Tõs Tor; pl`puunitsa^o Se, poumidsa^o Lei nõöp poisil olid puguvitsad ees Khk; puguvitsad`ol`lid vanaste venelastel kuue ees Tor;`lambanahast`kaskile`pänti`puugnitsa ette Vön;`poognitse ol`liva nahatse nõpsi Kam;`Puugnitsa - - naha veerist teiti, n_ol`li ilusa ja kõva^o Urv; kats püksi`puugmist Krl;`rätsep esi_tek`k nu, puugnits^o Har; mis nahast teiti, nuu^o ol`li, puugnitsa^o Rõu;`Kaskal om`puugnits är_kaonu^o, ei saa^o iüst`kiinni`panda^o; puugnovitsa^o, nuu^o ei kakkõ nii rutto är^o Röp;`umblõ pindsäkullõ`puugnits ar^o Se;`puumits om poust (puust) Lei

puugule kakale laits taht puugule Krk

puu|hobune 1. puust mänguhobune nie`tütrigüd`pandi puuhobuse`selgä Kuu; puuobosed ja`lehmad`jõulust`kinki Jõh

2. (võrdlustes kohmetust vöi kehast kangest inimesest) Sie nisuke puuobune, julge`tütruku ligigi`menna,`ammu_s viel`tantsima`kutsuda IisR; ep saa üles, keed-jalad ep liigu änam, nõnda kut puuobu oleks Khk; Käib just kut puuobu Emm; ku puuoben, ta_i nõrgu`kustigilt kondist mitti Krk; puuhobõnõ, ei saa_kah kohegi edesi uma`tüüga Röp

puu|jalg 1. a. puust jalaprotees puu jalg õli, midä inimisele`külge`pandi Lüg; Puu|jalg oli all, tegi kõik oma tööd ja käis käimad Pöi; puu|jalg all, sii ühöl`Marñas oo Mar; puu|jalaga mehi om prõlla kah, kõnniva nii iluste, et ei tunnegi, et puu jalg om Nõo; va limbak, üte jalagõ, tõnõ om puu|jalg Krl; ol`l jalg`krõhksi jäänü^o - - no^o om puu|jalg alh Har; om puu|jalaga, täl lei elläi jala`sisse Se **b.** puu|jalaga inimene kes_se puu`jalga`pulma ning vaest vaderiks kutsub vns Khk; vana puu|jalg läis läbi keriku nigu klõpin Har || (kangekaelsest) puu|jalg`läädõ^o [õeldi sellele], kes taha_i minnä^o,`vasta`pandja Se

2. kõmp puu|jala^o, latsõ opisõ`kauma Se

puujas puujas kõva, puine, paindumatu kangas suab`niske`puujas; kolme`keine lõng one paks ja`puujas Kod

puuk: puuk g puug|i Sa Kul Kod MMg Äks Ksi Plt KJn Hel T, -a Jäm Ans Mus Muh; puuk`g puugi hajusalt T, V(-ou- Lei) folkl kratt, pisuhänd vanad nõiad pidada puugaks`käima ja pidada vöi ära`võtma Jäm; puugid vädasid kodu käde varandust Khk; puuk keis pasandamas, piim läks ukka Mus; ju see puuk ikka oli, piim venis nenda Pha; puuk - - keis imemas`lehma, sel pole koort olnd peal Jaa; Inimene teind emast puugiks, kassi näuline olnd Pöi;`lehme all koin puugad Muh; puuk`täsis varandust Kul; sijj õleva õma inge ärä kuradile annud, kes`puuki ehitänd; viha täis nõnnagu puuk lähäb, sõna ei kõnele Kod; puuk käis teeste aedas, viis`senna, kos`kästi tuvva Äks; kolm nelläbä õdagut sannan tettu, siss ollu puuk valmiss, siss läits magasi`aita Nõo;`puuki tetäss,`võetass aho luud, tuletuk`k ja rattarumm Vön; puuk lätt, tulejuüt takan. kui verev tuli, siss tühi, kui sinine tuli, siss`ol`li täis joba, siss`tulli puuk kraamiga kodu Kam; puugi - -`kannuva tõse varandust tõsele, neid`kiaki keelda es ole saanu Ote; vanast iks ol`lnu_noid`puukõ Kan; Kes rikkass`tahtnu_sai^o, tuu`soetanu`indäle puugi Urv; kes`puuki pedäsi,`endä enge är lubasi,`vil`la`kandunu toolõ kokku Krl; ku_puuk`lätt,

siss tuul jääss siinin juun `perrä Har; Tuul ol' ollu tuu puuk' kaissi `muudu; sa ku puuk' tõmbat `kraami kokko Rõu; es olõ_vaja tüüd tetä?, puuk' `kaände kõgõ varandusõ Plv; tuvvas üts vana ratta naba ja sannast `vihtu ja vannu kotatiik'ke ja nakatass `puuki tegemä Räp; puuk' - - `väega kidsise ja hubise, `kõikõ säänäst hellü ol', ku läts Se; pouk' kand raad un `laiba (raha ja leiba) `aita Lei; ketä puuk sal'liss, `tuulõ and raha, ketä sal'le_i, `tuule anna_i Lut

puuk puuk Krj Rid Mar, g puugli Khk Rei Phl Vig Kse Saa Trm Kod Trv, -a Jäm Khk Kir, -u PJg Tor Hää, `puugi Kuu Jõh; `puuki g `puugi Vai; n, g `puuka VNg verd imev putukas sie `puuka tule inimese `külge ka VNg; `puuki on `luomi küles suvel - - peräst `lähtõ `suurest Vai; Tānavu on palju `puuka Jäm; puugid `lähtvad loomale `sisse Rei; kassil palju `puukisi peel Phl; `vaata kui suured puugid täl `sel'ges oo Vig; mõnel oo nahk nagu puuga `auka täis Kir; puugud oo lehmäl naha sees Tor; puuk kukub sul `kül'ge ja poeb naha `alla Hää; puugi ammustus on mürgine, aab pašetama Saa; puuk tükib naha `alla Kod; mõts oli `puuke täis nõndagu Trv

puuk puuk g puuga kliiverpoom vanašti `ol'id puugaga laevad; nää, `mõukse pika puuga ette `pannu Hää

puuk puuk Khk, g puugu PJg; p `puuki Krk peer tagand `otsast - - käib puuk `välja Khk; kuule poiss, sa oled `puuku `lasnud PJg; ku kõtt puhutsen, siss laset `puuki Krk

puukama `puukama Kuu Jõh Kaa Pha, da-inf puugata Khk

1. peeretama Mes sa `puukad `aeva; `Lapsed `tihti`pääle `puukavad, mes sest on Kuu; tagand `otsast pisine ääl käib - - `puukab Khk

2. lausuma, mainima ma sai püsut puugata, teisele `miskid `märku anda; es `puuka `musta ega `valged Khk; [Ta] `puukas, et nad pühabe laadale lähvad Kaa; Ma tegi õlut - - va tüdruk oli seda puukand, olidki poisid meitel õlut joomas Pha

puuker `puuker kratt, puuk ma nägin, kui `puuker läks Jür

puukima `puukima, (ma) puugi(n) Khk Kaa Põi Mar Mär PJg Tor Jür JõeK JMd JJn Koe VMr Kad Sim IPõ Plt Pil, `puugin VNg Lüg Jõh; `puuk'ma Kod/-k-/, (ma) puugi Trv Krk/ma-inf -me/ Rõu Plv

1. palju sööma küll sie `puuki `süüä, et `ähki kohe VNg; `puukind enese kere `ninda täis sääil ia `eina sies Lüg; `puukis ennast täis, nõnda kut üks puuk Khk; Lapsed puukisid tanjuputru, nüüd kõhud mõuris Põi; kava sa puugid sii ennast Mär; puugib naha täis ja lähäb minema Tor; küll aga puugib JõeK; luomad `puukisid `edäid täis JMd; puugi nüüd oma kõht täis Koe; `puukis mau täis - - nüüd sel'lali maha Sim; küll sie (loom) võib õmetigi `puuki Trm; eks iad `asja ikke puugita Lai; mis sa niikava puugid, kas sul vahest kõht täis ei sua Plt; ta ei tijs muud, ku puugiss ütte `puhku Krk; puuk' hinne täüss Rõu || toppima taskud täis puugitud Lai; `puuk'e koiti täis Plv

2. pugema; trügima puuk `puugib, kuhu saab - - läheb inimise naha `sisse kõhe Jõh; puugi läbi siit Kod

3. tuupima küll ta õpib ja puugib VMr

puu|king puu`kingad, mis on puu `tallad kõik all, `päälised on `nahkased Jõh; puukingjad, puu tallad ning nahk `paeltsed Jäm; mis sa kõmsid oomiku vara nende va puu`kingadega Khk; Vanasti oli taludes loomade talitsemiseks ikka puukingjad jalgas Kaa; puu`kingadele `tehti tipped (kirjad) `piale Põi; `palju inimesi `kiskuvad sii puu`kingi, puust tehasse paksud tallad ja `pealsed pannasse nahast Muh; puukingjad `jalgas, puutald `olle all ja nõõrid `olled peal Phl; puukengäd oo `paergugi mõnel, natuke `nahka piäl, puu tallad all Tõs; puukingad on meiereis

puukjalg

`jalgas Hag; vabrikus ikke oli puu`kingasi, kloasi vabrikus, teeste`kingega ei`tohtind`astuda Juu; Saksa aal olid puukingad JJn

puuk|jalg kõmp *latsõna sai`eski puuk`jalgoga? kõnmituss Röp*

puuko *`puu|ko g -go pussnuga`vestedä`puugoga puud Vai*

puu|koi (puidukahjur) *`Vuodi`otsas`tiksub vahest`õige tasa puukoi IisR; puukoi, mustad pead`otsas Mar;`riidekoid ja puukoid Mih; puukoi, eläb puu koore vahel, teeb`puule augud`sisse Tõs; puukoi - - sööb laua nii`auka täis Juu; puukoi - -`niiskesed mussad, muss mutuk Kod; mis puud süüb, sij on ikke puukoi KJn*

puu|koor *närib puukuort Lüg; puu`kuorega`värviti Vai; kevade mäha ajal on keik puukoored`lahti Khk; käba oli puukoorest, laus oli kuusepuust VII; Vanasti värviti puukoodega`villu ja`lõngu Põi; marjakõhjid_o puukoorest`tehtud Muh;`äike mürissäb kevade puukuare`lahti Kod; puukuuy`om`valla, ku mäa koore all Krk; puukuuy`om`mõrru, lammass tahab mõrudat saada mõnikõrd Nõo; vanast puukoorõst olliva pasuna Võn; puukuuy`ol`l`mulkõ täis, kohe räüss lei, sää l`l`mulk Har*

puu|koristaja *rähn Puukoristaja, nee noksiivad`ussisid Jäm; puukoristaja, temä elab puu sehes, lööb nokaga puu`pihta, puu koliseb ja koriseb Krj Vrd puukoristi*

puu|koristi *rähn puukoristi, tiidus puu`sisse`peksma nõnda_t puu koriseb Jäm; puukoristi - -`valge ning musta kiri lind ning punane lagibe Khk; puukoristi - -`vaikse ilmaga ta lööb, küla koriseb käe Mus; puukoristi oo va rähn, mes nokaga võtab, korr-korr-korr Mar Vrd puukoristaja*

puu|korsten *laudadest õhutuskorsten puukorssen one laadal, kos`tõmmab sita`auru ülesi Kod; meil om riie tarõl ka puu`kõrsnõ, tuu ei putu? tulõ manu?, tuu om tuu jaoss, kost sau ja toss käü`väl`lä Har*

puu|koskel jääkoskel *Mis puude sihes pesitseb, on puu`koskel Põi Vrd puukostal*

puu|kossal, -kostal *-kossal, -kostal jääkoskel puukostal muneb - - puu`õõnsusse Var Vrd puukoskel*

puuks *puuks g puuks|u IisR/`p-/ Hää, -i Saa; p`puuksu Mär Aud PJg Sim,`puuksi Hls peer Laps tegi`puuksu IisR; üks oo vist`puuksu lasnd Mär;`puuksu`lassis, oh sa mädanu Hää; kas sul äbi ei ole, võeras inime siin ja sa lased`puuksi Saa; ära lase`puuksu Sim Vrd pruuki*

puuksatama *puuksatama peeretama perse puuksatas Tõs*

puuksil *puhituses kõht on puuksil Ksi*

puuksile *puhitusse kõht aeab puuksile Ksi*

puu|kuur *puu`kuurid tehä praak`laududest,`pindudest,`niisike ühe`puolega`viltu kattus tehä`pääle Lüg; nüid tehasse puukuurid, põle`riita`kuiskil enam Ksi; puukuur - - tetäss puust ülese Hls; puukuur, kos puu varju all om San; puukuuril om kattus pääl, lauvust lüüväss üless Har; puukuur, va`joalonõ puie`tarbiss Plv*

puu|käs ilma värvlita varrukas *puu`käu`stega hamõ?, vanast ummõldi meeste`rahvalõ ilma`värlildä - - sõss ol`l`ots õks palistõ; kimarduisi`käu`stega`hammõl ol`l`värlil pääl, puu`käu`stega`hammõl is olõ? Har*

puu|käristes *rähn kui lapsed`mängisid linnu`mängi, siis olid kõegil linnu nimed, õhel oli - - puukäristes Nis*

puu|küünar *küünrapikkune mõõdupuu või mõõt Kui [kangas] telgede pealt ära võetasse ja mõedetasse, need on siis puuküünrad Trm; puuküünar - - sij one iki`kindel mõõt;`ümber piä paned lõngaga, sij one täitsä puuküünar Kod; puuküünar`ol`li puu pulk, märgid pääl Ran; puuküünar tulõ katskümend kats`tolli Har*

puul, puula *puul* g *puul*|a L HaLo Hag Rap Tür, -i Koe; n, g *puula* Pöi Muh Emm Kse Han Hag Juu Jür

1. a. mullikas *puulad* oo pisiksed sõnnipunnid, mis `koplis esimese sui keivad Pöi; *puula* [ei ole] `lüpsma tulnd Emm; *puul* - - kui `aastane ehk kahene või sedäsi Mar; *puul_o* - - `lüpsma tulemata lehmmullikas Kse; *Puuladega* oo tegemest karja `lasmese pää Han; *ma oma* `puula ei löidn mette käde Var; `teitel `olle üks noor *puul* `müia Mih; *puulad*, mis `joostud ei ole, kis paaritud ei ole Tõs; *puulaks* kutsuti lehmmullikad PJg; *puul*, sie oli nisukene, kis ei tuln `lüpsma - - ei `oäsin `pul'li ega midagi Ris; *lehmik mul'likas* kutsutakse *puula*, kõige `kal'limad loomad Hag; *puula*, nihuke, mis põle veel `lüpsma akkand `ühti Juu b. esimest korda poegiv lehm kui esimest kord lehm `poegib, siis oo *puula*; *puula* vasikast ep `jäeta eluse, see_p taha ikka kasuda Muh; mõni otsib juba `enne `kahte `oastad - - see oli *puula* vasikas Juu

2. nalj (noorest tüdrukust, pruudist) *noor tüdruk saab koa puula kutsutud Kir*; tüdrikute `kohta `ööldi ka, kis põle mehele läin veel, oh need alles *puulad* Tõs; [kosja tulles öeldi:] *tulin lindu* `lasma ehk jälle `puula `oäisma Rap

puulba → pool|päiv

puulene `puulene puudega, puid täis *padu* oo `peene `puulene, nii et sa ei saa läbigi PJg

puulima `puulima, (ma) *puuli* laeva põhja puhastama laivad tõsteti nokasega üles ning *puuliti* põhi `puhtaks; [laev] *tahab* `puulimist Mus

puulind mesilane *puu* linnud `käivad juo magusa `kõrjamas Lüg; *piima* `nõeksed õilevad `praegu, õiled on magust täis, *puulinnud* oäsvivad VMr

puulvärk → pulvärk

puu|maa (põhisõna sag lühenenud) *puumaa* Hi Mar Mär Kse Khn/-mua/, `puuma Sa Muh Var Khn (suurem) talu *Väljal* oli suur `puuma, see oli tükeldud neljaks Jäm; `puuma koht, seel `vööti vööras isane külima; `puuma meestel `põldu ning `metsa Khk; *ta vana* `puuma peremees Kär; *tä sai poole* `puuma `kohta Mus; *seda va* `puumad pidi ju nenda `orjama, et sa küll said; `puuma mehed said oma `põldudest elada Kaa; `puuma koht oo ea suur talu koht Krj; `puuma oli suurem koht, oma kolm nelikümmend `ektari VII; *Suurde* `puumate päel oli `viimaks änamast ega õhel oma tuuling Pöi; *ma ole ikka* `puuma `kohtas `sündin ja kasun, et ma nüüd küll vabanik ole; ei tea, millal nad oma `puuma töö ää tegavad Muh; *ta võttis seeld* *puumaad*, *tal seel* *puumaa* koht Emm; *täl nüüd* `puudust, *tä kõik suur* *puumaade* mees Mar; *sii oo nüüd* see *puumaa* vili koos puhas Mär; *Mia sua küll* eletüd, *miol* oma *puumua* koht; *puõlõst* pääväst oli `puuma tües, `välläs `lõikamas, `einä tegemäs Khn

puu|meister puidutöö meister *luodlaud* on igäl `meistril, *puu* `meistril ka Lüg; *puu* `meister tegi `suuri `torsja ja `vaatise ja Vai; *puu* `meister teeb *puu* tööd, *puu* töö mees Tõs; *tema õpp* tük'k `aiga *puu* `meistride man Trv; *vanast es ole* muid ametimih ku `rätsepä, `känksepä, *puu* `meistre Hel; *puu* `meistre `õõrsiva *puud* `osjega tasatsess, *nigu* nüüd liiva `paprega õõrutass Nõo; *ma olõ* pia *kõik* `eluaig *puu* `meistre ollu[?] Har || (teat tööriist) *puu* `meister oo seenätegijäle `tarvis, *puu* `meistriga *pannase* seenä `pal'ka ühütasa Tõs

puu|mesilane tarus, mesipuus elav mesilane *parm* on `kirju `persega nigu *puumesilaine* VNg; *midä* `ihmisil on, *neid* `kutsuda *puumesilaised* Vai; *kodusid* *puumesilasi* oli kevadi vähe, `pal'lud `lõpvad ää Var; *puumesilaised* elavad linnupu sies ja annavad mett, *puumesilaised* on `veikemad IisK; *puumesiläne* `naalab valusamass ku *muamesiläne*, *naala* siden one kihvt Kod

puumits → puugnits

puune `puu|ne g -se RId Khk Iis Lai, -tse Trv Ran Nõo TMr Kam Ote; `puu|nõ Võn, g -tsõ Khn V(-dsõ)

puupama

1. puust tehtud suga oli sie `puune ja piird oli sie `vaskine VNg; mul `praiga on ka ikke `puune kulp, ei õlegi tõist Lüg; `enne õlivad puust `aņņud, `raudased `õtsad, `puused `aņņud Jõh; ahju kook, see oli `puune Lai; põdnaga `laudust uiss `ol'li ja nuņ sagara olli `puutse; Nõo kerķ om kivine kerķ, ei ole mitte `puune Nõo; tuņ om `puunõ irs, `särne pikk ridõv Võn; `puutse pütiga `panti üvä lļim üten Kam; Piimä apatõmõsõ jaoss `ol'li_länigu, nuņ? `ol'li_ `puudsõ? Krl; meil ol' ka üts miis `puudsõ jalaga, tuņl ol' viļl uma tett `puunõ jalg; na (jalad) omma_tuima ja_ `kangõ niu `puudsõ? Har; ku `lehmä `nüsti, sõss `lasti piim `sinnä `puudsõhe anomaha Rõu; `puutsõ? kolotka? `jalah, munõl om nahakõnõ `pääle `pantu? Plv

2. puitunud, kõva `puutsõd lļõnad Khn; hain om vanass lännü? - - `puunõ, mis ma põrhõld mõista ta `puudsõ hainaga tetä? Har

puupama `puupama peeretama Kui kõik olid vagasest ja üks oleks `juhtund `puupama IisR

puupas uppis `Vahtis, `perse `puupas, `röötsakile `akna pial IisR

puu|pea 1. taipamatu, juhm mida sie puu `pääga `linna oppima `lähteb Hlj; Isa õli tark mies, aga nääd misike puupia pojast tuli Jõh; Pärís puupee, äi tema jaga mette üht asja Kaa; puupea kedägi `kinni ei võta Muh; oh sa vana puupea Mär; Puupää - - midagi pähe ei jää Hää; puupea, seda `õeldakse `ühte `puhku, kui on kõva aru `saamisega Kei; Reagi või ära reagi, see on puupeale üks kõik Trm; ei sellest puupiaast old õppijad Lai; ta_m egävene puu `pääga `poiskõnõ, taalõ loe sada kõrd ette, taal mitte enämb `mijlde ei jää? Har

2. puidust käepide puu `peega nuga oo ike meestenuga Mus; pisiksed ja suured `peiklid, puupiäd taga Tõs; Sepä Pärt tieb äid puupiägä nugõ Khn; puu `pääge väidse, niņ om `luņma tappa Hls

puu|poristi rahn puuporisti kopudab nokaga, mänd komiseb `vastu Emm; puuporisti poristab Käi

puur¹ puur g puuri SaLä VII Põi Muh Hi Mär Kir Kse Khn Aud Pär Tor Hää Ris Kei Juu Jür Amb JMd Koe VJg Iis Trm Kod Äks Plt, `puuri Kuu Lüg Jõh IisR; puur² g puuri M Puh TMr San Har Vld; n, g `puuri Vai

1. a. varbseintega vahend loomade või lindude (kinni)hoidmiseks kui `poisikene õlin, `püüdasin tihased `kinni, panin `puuri; `Puolamal nägin, karu õli `puuris Lüg; Ei `päesukest tohi `puuri `panna, sureb ära IisR; paabugoi akkas `puuris `reakima Muh; mo isa majas oli kanade puur `talve toas, puur oli ukse lappes Käi; panen enni kanad veel `puuri, kui ma tulen Mär; Miol oli `talvõ `tumbak` tuas `puuris Khn; `puuridega `püütasse teist `kinni (tuhkrust) Aud; kollased ilusad linnud oo `linna `puuride sees Tor; puur om sij, kust näta om, `pulkest Krk; puur, kohe kana pojakõisiga `sisse pandass; panõ jänese sinna_ `puuri Har; `põrsa ol'li_ `puuriga ratasõ pääl Rõu; puur tarõh, `tsirgukõnõ laul puuri `šeeh Se b. linnu pesakast kuldnokkal on puu `küljes `puurid, kuhu `tieväd pesäsi Lüg; `musta `räästläise `puurid Vai; räästas tegi `puuri pesa Khk; Tuul on puuri `alla ajand Põi; puurid on puu `otses, mustad `reastad teeväd pesäd `sesse Juu; mussad `rässäd - - niņd teeväd pesäd `puuride `sisse Kod; siihn omma egan majahn musta `räästä puuri? Har || väike kast mesilasema jaoks `mehtse imä om kaits kolm `päivä puurih; ütškõrd järivä? `mehtse? puuri pilu suurõst, lasiva? imä `vällä Råp

2. arestikamber, vangikong `pisseti `puuri Lüg; Sul sie `puuris `istumise `ammet `selge IisR; Ikka olid poisi `puuri `pistnd Põi; mees istub `puuris Rei; `vargad `pandas kõik `puuri Kse; nad `pandsid ta `puuri Hls

puur² puur g puuri Ans Khk VII Põi Rei hajusalt L, Juu JMd Koe VMr Sim Iis Trm Kod Äks Plt Vil, `puuri Jõe Lüg; puur³ g puuri hajusalt eL; n, g `puuri VNg Vai pöörlev lõikeriist aukude tegemiseks; see koos liikumapaneva seadmega `puuril on vint `otsas, muud ku `kiera `ümber

Lüg; `puurisi_o `mütme `suurusega, `missesga `oukusi saab `lastud Ans; kas sool piinemad `puuri pole Khk; Puur läheb ise puu `sisse, muud kut `keera Pöi; `murtsin puuri puu `sisse `katki Mär; `puura oo paelu, peeniksi ja jämedi Tõs; see puur ol'li lusiku `moodu, millega riha pulga `auke puuriti Saa; puur on igal `meistril JMd; vinnal on niisukene sepa `tehtud, aga vabrikus `tehtud on puur VMr; mes vihidigä `sisse käib, sij on puur, tõene on käbigä, sel `viinti ei õle Kod; maja `meistritel on kõik puurid ja oherdid Plt; no `puuré vahel om ka vahe Trv; nüid om puuri, vanast olli uheřt Krk; puuril om pulk läbi, saad pöördä Ran; puurige tetäss mulk puu `sisse Krl; sij puur om hää puur, uura vai katõst pal'gist läbi Har; puuril om ots kolmõ hařolinõ Plv

puurrada raiesmik Puurada, kost mõts ol' maha_ raot; Ma_vii hobõsa puuratta `süüjä; leke karjaga puuraa pääle Har

puurima `puurima, (ma) puuri(n) SaLä VII Pöi Muh Rei Mar Mär Kir Kse Tõs Aud Tor Hää Ris Nis Juu Amb JMd Koe VMr Rak VJg IPõ Plt KJn, `puurin R; `puurma Trv TLä Ote San Har Rõu Plv Vas, `puurme Hls Krk Krl, (ma) puuri; `puurma, (ta) puurib Saa; (ta) puurib Kod

1. puuriga avasid tegema; puurauku rajama vanast `puuriti uherdiga Jõe; siin sügise `puuriti mittu nädälä, et kas on põlevkive Lüg; säääl puuridasse uut kaju Khk; Kui puur korras on, siis on `kerge `puurida, puru tuleb ise `välja Pöi; `puuris kividele augud `sisse Muh; kasel puuritse auk, sis mahl jooseb Mar; puu `pumpadele puuriti auk `sisse, aga see oo väga sañt töö Mär; `puursin augu ära juba Saa; oherdi ja `vindlaga puuritakse Juu; sul jo mitu auku puuritud JMd; mina ei ole ise vuoris käind, aga seda ma nägin, kui `puurisisid `aamidele augud `sisse ja võtid `viina VMr; isa käis `kaevusid `puurimas Rak; uherdiga puuritse redeli peeldele augud `sisse KJn; kikk puurive `auku, kel vaja `puuri Hls; puu `nüskul `ol'li - - `säände oss sehen, tuş oss puuriti sehest tühjass, sai `nüsku tila Ote; timä kaess `perrä, kas puuritass ka häste; raua `puurmine om rassõ Har; tuur, tu_um nigu jämme nõkl, tollega puuritass Rõu

2. piltl **a.** kuskile tungima; käiku rajama raudpea (mingi putukas) puurib õunpuid Muh; traetussid, need - - `puurivad kardulide `sesse Mar; on tal koi `sisse `puurinu Hää; muko puurib õma edekesegä ette `minnä [rukki lõikamisel] Kod **b.** valutunnet tekutama `Külle sies siin `puurib - - tia mis_se on IisR

3. uurima; pusima mis sina nüid siin `uurid ja `puurid Lüg; puurite selle kiele kallal, et kõik peri `põhja teada soab Trm; puurib sial kallal - - `raske rehkendus Lai; küll uurib ja puurib neid raamatid Trv; sij tahab `kõike teedä, siss uurib ja puurib Nõo

puurrähn rähn puu `rähna `kopsi puud VNg; puurähn koristab nõnda puudega Jäm; puurähnid nokkivad mäda puid VII; va puurähn teeb `auka puu `sesse Mar; puurähn otsib `tõukusi, `tõmmab kohe sügava augu `puule `sisse Tür

puus puus g puusa hajusalt eP, eL, `puusa Kuu Lüg Jõh; puusk g puusa PJg Tor; n, g `puusa VNg Vai

1. (kehaosa) On `puusita ku `kümme `aestane Kuu; ei sie taha käsi tüõ `külge `panna, sie `ulku kääd `puusas VNg; Jalg on `puusast `aige, ei saa `õiete edesi Jõh; tāmäl `onvad `priskid `puusad Vai; Mardid käisid - - kotid puusa pēel Jäm; ep või `puusa mette liiguta Khk; tükkis limbakas puusast Krj; puusad valudavad Rei; maha kukkund, nüid väab teist `puusa taga Mär; puustest kuni jala `põiadeni `välla oo [jalad] `kanged Tõs; Ää aag oma `külmi `jalgu `vasta mio `puusõ Khn; käded `puuskes Tor; kui ma natuke tahan pöördä, siis nõndagu kõrvetab siin puusade sees; tuul `ol'li `rohkem ikki puusa päält (küljelt) Hää; ma katson su [haigeid] `puusasi Ris; rihm vajus `puusade `peale Kei; eks sa argiga `lündki siis `talle `sinna puusa_piale, kuda

puusaid

ta puus muđu valutab Jür; parema puusa `sisse lõi valu JMd; ta on puusast ää Koe; ei õle `puusasid mitte nähagi Kad; naisterahvaste `kohta vahest räägiti `puusadest, kes meesterahvast nii uurib Sim; siij ühe puusaga, tõene puus on ärä Kod; mõnel olid kääd puusas, siis teine küsis: kas sa oled kahe kõrvaga sitapõiti näind Lai; see veab teist `puusa järel Plt; õõru seda `puusa, puus valutab Hls; puuste vahelt är tullu, läve pääl pidä viijl (sünnitamisest) Krk; `amme ollive jakatu `puuse kottald Hel; käsi puusan nigu potil kõru kül`len Ran; vana lehm olli serände, ois `jalga iki puusast, limbass Puh; ega ma kõik aig uppe es teritä, ma lli vahel küliti puusa pääl Nõo; `puusest om alla poole vajunu, püksi om `niudide pääl Ote; ta om sääräne tubli elläi, lak'u `puusõga Har; perenaasõl puusa_paksu_`isia lihha süvvehn, sulasõnaasõl suur kott hapund `taari juvvõhn Rõu; `hindäl om täi? pungah jo?, inne käe? iks puusah (on vaene, aga kõrk) Plv; tsõõrikidi `puusiga hopõn um ilosap, a kua um `vaibu `puusiga, olõ_i? illoss Lut || (heinakuhja väljaulatuvast osast) Kulmuga rõuk on niisamma sitt ku puusaga, kulm on üleval, aga puus on all Hää

2. rõiva laiendus puusa kohal puusadega kuued, kaks kurru pundart sel'la taga Rid; `enne olid naestel puustega kuued - - `püsti korruud olid just puusa pial, need `oitsid sedäsi `vällä Tõs; Önnistamise aeg `ol'li mul `puusadega kuub sel'läs KJn; siin es oole särk kibrudet `puustege Krk; keskpäegast `ol'li kõrt `puusega Nõo; pik'k `puusõga_särk ol'l säläh, päält `viüga_kiinni_köödet Vas

puus|aid puusaid pistand-, varbaed – Khk

puusakas puusak|as Lüg|`p-/ , g -a Hää Juu Plt Krk/-k|ass; `puusa|gas Vai, g -ka Kuu laiapuusaline Minu `sieligud `tääle ei sobind, ma olin `luiskune, tä `jälle `puusagas Kuu; ma õlen ia `puusakas, minä ei õle elädeski `kandand `püksi`rihma Lüg; ta on ikke kaniste kõhukas ja puusakas inime Juu; `ästi puusakas naine Plt; oma `seante puusakass, laia `persege Krk || Puusakas rõuk on `seuke, mis altpuult lai ja `järsku `kitsaks läheb Hää

puusakeli puusakeli puusakil – Puh

puusakil puusakil Jäm Pha Põi VMr Trm Plt San puusale toetudes Oli ennest korra sii puusakil, nii kena soe päike Põi || [kell on] puol puusakil (külili), pane `püsti VMr

puusakile puusakile Khk VII Trv San, puusakille Jõh|`p-/ Jür puusa najale; puusale toetudes poiss vajus puusakile Khk; Puusakille oled vahest rohu pial pikali Jür; puusakile lavva naal Trv Vrd puusakili, puusaksile

puusakili puusa|kili Kaa Põi, -killi Koe, -gili Khk puusakil(e) ma_p või ennast puusagili `pooleskid `panna, kohe oo valu sihes Khk; Muist `istusid, muist olid puusakili `kastide näal Kaa; toiakili moas, see on nõnda poolpuusakili Põi

puusa|kont puusaluu kukkus puusakondi_pele, puusakoñt sai `aiged Ans; seelik oo ika puusa`kontidest saadik Muh; puusakondi ots on ristluude kõrval Kei; mõnel on nihused `kõrged puusakoñdid, mul põle `ollagi Juu; küll ta on lahja, puusakoñdid `püsti VMr; kukkus puusakoñdi paigast ära Lai; puusakoñt valutab SJn; `uñdrik om vajonu puusa`koñte `otsa Ran

puusaksil, puusaksile puusaksil(e) puusakil(e) tä seesäb siäl puusaksil; `istus `sinna puusaksile Tõs

puusa|luu vaagna külgmine luu `puusaluu on `paigast `välläs, `luukab Lüg; puusaluu on sii `keega `tunda, suur kont Käi; puusaluu, mis siit kõhust kohe akab, `kõrgem Ksi; jalg libasti, mia sätte pikäli maha, `mursi puusaluu ärä Nõo; ku puusaluu põrutat, tuu ei_taha_ka ni_`ke'gede paranõda? Har; ku puusaluu? umma_laja?, siss um sünnütiss `ke'ge Rõu; puusaluu? umma_madalaba?, a ristiluu umma? `korgõba? Lut

puusa|nukk `Lahjal inimisel `puusanukkid `püsti Lüg; *Lehm oo see kevade ka üsna kontjas, puusanukid na kõrged Kaa; vaheda `luuga hobusel oo puusanukid kõik `väl'las Kse; vat'jäkid olid puusanukist saadik Ris; puusanuka päält är löönü Krk*

puu|sepp *puu|sepp* hajusalt R, SaLä Pöi Hi Kos JõeK JN Kad VJg Lai Puh Nõo Ote Har Rõu Rär, *puus-* hajusalt L, Ris Juu Jür VMr Plt KJn Kõp Krk Hel puutöömeister; puutöötegija `mõisudes `jällä õli puusepp, tegi puuseppä tüöd Lüg; puusepp teeb rattud, ägid, adrad, põllutööriistad, sedised jämamad asjad Jäm; *Ta oli elu `aegne puusepp Pöi; puusepa kruupink Rei; puussepp siis tegi `jälle `mõisas `akna `raamisi ja saksa toa `uksa ja kapisid - - tegi nehoksi peenemid `asju Mar; puussepp - - ööveldab ja teeb `kõiki asju Aud; puussepp [on] puunõu tegija Ris; ta tegi koa puusepa tööd, kõik kapid, lauad ja asemed on tema `tehtud Kos; puusepp tegi [küläs] puutüe, sepp tegi rauatüe JN; puussepp raiub maea seinad üles VMr; puusepp oli `mõisa `tööline - - mõis `andis `talle oma moona ja raha kua sai Lai; miu poig om puussepp Krk; tegijä tedä ei taha, `ostja ei saa, pedäjä ei tiia täst midägi, t_om surnukirst, puusepp ei taha, `ostjale ei saa, koolu ei tiia täst midägi Nõo; vanast ol' ega `mõisa_pääl üts puusepp, tuu tek'k talvõl reki, suvõl ratta `tsõõre ja ratta `päälseid Har*

puushank → prooshank

puusk → puus

puuslak `puusla|k Vän, g *-ki* Saa Nõo(-la|k'), *-ka* Kod; `pousla|k Käi VMr Kod Ran Puh, g *-ki* Jõh Emm Han Pär Hää Jür Krk Hel Nõo Rõn, *-gi* Kuu Krk; `pouslaa|k g *-gi* Nõo; `pouslah|t g *-ti* Khk(-lah) Kaa Pha; `puus|la|g *-lati, -laadi* Se; `pohk|laed g *-laadi* Muh; `puhlaa|t g *-di* San; `puslak Rõu, `pauslak' Hls Har, `pausla| Rär, `poosla|k Trv; seesü `pouslaes VNg, *pouslaagin* Kod (hobuse) hingeldustõbi, rinnutus *Olen kovas `pouslagis* Kuu; *obune on `pouslaes, siis moned `keitasivad `männi `nuori `puhkesi tämäle rohust VNg; inimesed jäävad `pouslahti küll, ing ep kei läbi Khk; Obune on pouslahtis, kui midagi viab, siis kõhib nii et Pha; kui `pohklaadis obu oo, siis anna erilase `kärvi `sisse Muh; Obu on pouslakis, kõhib ja lõõtsudab Emm; Mul on pouslak küljes Pär; `Pouslakkis obust ei taha `kiigi `osta Hää; On see pouslak ikka kole aigus küll Jür; `pouslak - - ajab tatti ninast `väl'la ja obone kõhib ka VMr; täl (hobusel) `puuslakka siis ei õllud, kui õs'sid, tämä sinu käen_o jäänud `puuslakka; kõhivad, siis one `pouslaagin, kõht käib ku lõõtsapill, tõeseb ja langeb Kod; kel `poosla|k sihen, lõõtsutess ja `vahkass Trv; nõlest saap `tervess, aga `pouslakist ei saa; `pouslagi obestel andass `vaabliste pesä `sisse Krk; kui `pouslak sehen, siss pahkatab alati Ran; mulle ka `johtusi üitskõrd kätte `pouslakin obene, es saa `valla ka kurjast kudagi Nõo; obesel om `puhlaa|t sihen, nakass kõhime ja pess kihäst üless San; taa hopõn om jo_läbi, taal om jo_ `pauslak' Har; ku^o hopõn `maoga üless `alla löö, siss um `puslak sisehn Rõu; `puusla|t, hopõn kõhi, `tõmbass nigu `lõõtsa; `puuslati tõbi, hobõsõl ka om `tiiskuss Se*

puusli `puusli Se Lut, `puustli Se

1. pühapilt, ikoon `puusli omma ker'koh Se; mi kutsum `puuslist näid, kon jumala `palgõ^o umma_pääl Lut

2. kaitsepühak *Ulass, tuu om tuu ka'ra `puusli* Se

puust *puust* g *puusti* Plv Vas hoop, lõök a'nd üte *puusti* Plv

puusta *puusta* Trm Puh Plv Rär Se Lut, `puusta Hlj RId tühi, lage sie `leske `naine one `puusta `kaigist VNg; siin ei õle kedägi kodo nähä, nagu `puusta maja Lüg; *Rahakott on `puusta Jõh; Puusta pääl elävä, küläst erälde Puh; egäüts tegi esi^o oma maa, mõni künd, mõni es künnä^o kah üless, jäi puustast Rär; sääl om nii puusta maa, et `lambalgi^o olõ õi^o midä võtta^o, tuust puustast maast olõ õi^o määnestki kassu Se*

puustak

puustak *puusta*|k g -gu nuustak *paki* (tubaka) *puustagud* Jäm

puustatama *puustatam(m)a* Kan Rõu

1. kavalusega ära võtma, riisuma *puustat tõsõ kõik` pal`lass; mul kah veli puustat mu`käest kõik är` Kan*

2. manguma, lunima *timä* (mustlane) *tul`l puustatamma kõkkõ* Rõu

puustik *puusti*|k g -ku puustusmaa *maa om jäänu puustikust* Võn

puustis nutsakus *kaapsu nutak, pisine puustis pæe* Jäm

puustli → puusli

puustma *puustma* Rõu Plv

1. peksma, hoope jagama *nakaás minno õigõ` puustma nigu mõtsaline* Plv

2. riisuma *tiä` puustsõ mehekese nii` pal`laás, et toolõ es jää` hüssügi` järgi* Rõu

puustuma *puustuma* manduma, alla käima *saa puul` munnagi - - a saa`i`? jelo nakass` puustuma;` puustuss jelo` ussõ, lätt kõõ madalabast* Lut

***puustuma**: (ta) *puustub* paakuma, kõvaks muutuma *ein läheb kõvaks,` puustub ära* Kaa

puustus *puustus* g -e Trm Kod MMg; *puustu`ss g -se* Nõo Kam Ote San, -sõ Võn V

1. a. tühi, harimata maa *puustus on jo pereme äbi;` sij` mua one kavva` puustusen* (sõötis) õllud Kod; *puustuss om serände kotuss, kost midägi ei saa, maa om kõik arimada* Nõo; *jäi` puustusõss,` kiäki es tarvida, mõts kasusi` pääle* Rõu b. (mahajäetud talukohast) *puustuse talu - - sääil` õlli` uune lagunu ja kõik ärä kadunu, peremijs läts esi ärä ja` jätse kõik sinnä` paika* Ote; *puustuss - - kus kõik` maja` umma` päält är` lahudu`? kus lohakalla um jäänu`? Rõu;` Himmastõh um ka mitu` puustust* Plv c. (tühjast, lagedast kohast) *Eläss nigu` puustusõn, ei olõ`täl tarõn iks` tuuli, ei` lauda, ei` midägi`? Urv*

2. üksiktalu; külamaadest eraldi asuv koht; uudismaa, uusasuniku koht *nyy` läsi sinna` puustustõ,` naksi` mõtsa raguma ja maad tegemä* Har; *puustuss ol`l suur` talo, ütsik talo, sääne veeremaa talo; kes alost elämist, tuu` üteldi, et` puustusõ pidäjä,` innembide` minti` Venne` maale` puustusõ` pääle elämä, asotõdi elämine* Röp; *timä läts ar`? puustusõ` pääle;` puustusõ` omma` ostõdu` maa` mõtsa seeh;` kaás` hinge külämaad ja viis teésätinna` puustusõ` maad* Se

puu`särk surnukirst *Puu` särgi` mietu ei ole` tarvis viel otta,` tervis on` kerras* Kuu; *old Nigulas neid puu` särgi` tegijaid mittugi* VNg; *suri küläs inimine ärä, tulivad` tõivad` lauad` meile, tegima` jälle puu` särki* Jõh; *üks pand ukse` pæele, teen` uusi puu` särkisid, poisid kirjutand ala: ja parandan vanu* Khk; *maal pannasse puusärk` vankri` peale ja mõni paneb` kaška koa` ümber* Mar; [katku ajal] *on` maetud kohe nii kui` loomi, põle enam puu` särki` tehtud ega midagi* Kul; *urnu oo puu` särkis* Tõs; *teisel oli puu` särki` mindud` tooma, teine surn see aeg ää* (vanematest) Ris; *puu` särka ma` mõistsin ka tehä* Juu; *läks` õstis puusärgi` surnule` ümber* Kad; *nüid kutsutasse puusärk, vanass` surnukerss* Kod; *koolu pandass` puu` särki* Puh

puu`süld süllalaiune ja süllakõrgune puuriit *puusüld` laotase üles* Khk; *puusüld - - kui puid` metsäs lõhotasse, siis pannasse` sülda* Mar; *meitel oo puuriidad ja puusüllad* Kir; *sain kolm rubla puusüllast* Kad; *süle` puuga` mõõdõtass` puusüll`i* Har; *puusüli` säidse` jalga,` säitsmejalalinõ* Se

puut → pood, puud

puu`tald puidust tald a. (jalatsil) *puukihjad, puutallad ning nahk` pæeltsed* Jäm; *Mütmel poisil oli puutallaga saapad jalgas* Kaa; *tuhvlid olivad jälle puutallaga, puutald all* Lai b. (reel) *puu` talladega ree jalased olnd* Khk; *Puu` talladega reed olid, kui pitkad reesid, siis olid varu tallad õhes, õhed kulusid ää,` pandi teised` jälle* Põi; *vanaste olid regedel puutallad*

all, puust `tehti ja `löödi naeltega `kinni Mar; mia ei ole puu `talluga rege nännu, miu `aigu olli joba ravvutedu rij Nõo

puutama *`puutama Har Rõu kaalumisel petma kaupmüiss `puutass, tege vähämbäss Har; timä (kaupmees) taht iks kassu saia², `puutass `väega² - - mul ol'l kotuhn mõõdõt, a är_`puut` Rõu*

puu|tikkas *rähn puutikkas tikkab puud pikka nokkaga, vottab `ninda keik sittigad `vällä `kuare vaheld VNg*

puu|till (lind) *puutill, till-till-till karjub, must lind, nii erk punane tuít, ari `kuklas Khk*

puutka → putka

puu|toristaja *puutoristaja rähn – IisK*

puutrad pl *`puutrad vanunud kahlud villad nõnna `puutrad, ärä vanunud tõõsed Kod*

puuts¹ *puuts g puutsi öökull – Saa*

puuts² → puts²

puuts³ → kapuuts

puutsak¹ *puutsa|k g -ku vanunud kahl kui vanunud villad, siis on puutsakud Lai*

puutsak², puutsakas *puutsak Jür; puutsak|as g -a Tor Hää lonkur Puutsakas on `seuke lombakas; Puutsaki (puutsakaid) olen `mõndagi näinud Hää || väljendab lonkamist käib puutsak ja puutsak Jür*

puutsam *`puutsam g -i lonkur kis õnnub, seda `üitasse `puutsamiks Khk*

puutsama *`puutsama Kuu Sa Muh Kad Plt Pil, da-inf puutsata Khk VII Han Tor Hää Koe lonkama leheb nõnda puutsates - - saa `sirgesti edasi mette; obu üht `jalga õnnub, `puutsab Khk; Jalg oo aige, vetab puutsama Kaa; `puutsab püsut teist `jalga Krj; Ma `puutsasi kua, aga nüid põle änam kedagi Han; Mõni on juba kaua puutsanud Hää; `puutsab teist `jalgapidi, ei ole paranend `ühtigi Kad; obone akkas tee peal `puutsama Pil*

puutserdama *puutserdama Tor Jür Kad Pil lonkama lõin `varba vasta kivi, puutserdasin ulga `aega, `enne kui ära paranes Kad; puutserdab `ühte `jalga Pil*

puutserdus *puutserdus lonkur mis sa va puutserdus puutserdad siin Kad*

puuts|jalg *lonkur jääb `viimuks eluks ajaks puutsjalaks Krj; lihab selle puutsjalale mehele VII; puutsjalg tuleb Vän; Kes kutsub puutsjalga pulma ehk vaest varrulle vns Trm*

puuts|kull *öökull Üükul'l või puutskul'l, sij on üks Hää*

puutu *puudu on kirgu `valmis saand, aga vat to`rn jäänd `puutu, `torni pole saand Ans*

puutuma *puutuma, (ma) `puutu(n), `puudu(n) R eP(puudu(n); ma-inf `puuduma hajusalt S); `puutma, (ma) puudun, -on Kod*

1. a. *vastu minema või ulatuma; katsuma, puudutama kerik õli nii `rahvast täis, mõni `nõrgem rõhuti `püsti, et jaladki ei `puutund maha Lüg; ma panin `märgile, siis näen, kas `keski on käind `puutumas Jõh; älä `puudu sedä `püssü, sie on lahinges Vai; ma_p põle seda `puutundkid Khk; jalad `puuduvad `põhja Muh; `lauta sa ei puudu (lauda juurde pole vaja minna) Vig; raudnõgesed, kõrvetavad kohe, kui ligi puudub Tõs; ma akkasi neid siis kokku `pühkima ja kellele ma `puutusi, see `tõmmas oma kõberase kokku ja kadus ära (vaenukõiest) Aud; kui läksid [hobust] ninast `puutuma, `inkus kohe HJn; jõgi nõnna madal, et jalad `puutused `põhja JMd; kus [jalad] olivad valusad, et äe puudu Kad; nõnna `kõrge õli rehe lade, obese piä puut ladu `külge Kod; tema näpud ei seisa paigal, puuduvad igale `poole `külge Plt*
b. *seksuaalselt lähenema `ükski pole minu `külge `puutunu Hää; teda ei ole `kiegi viel `puutund Koe; mõni tüdruk laheb `puutuda, teine ei lahe Ksi*

puutõkõld

2. kasutama, (toiduks) tarvitama; (loata) võtma *seisu mets, seesäb, ei puudu`keegi Tõs; eloa olid kanad, aga egä nad`kapsasse`puutund Juu; mul on`terve pudel eli`puutumatta; luoma`laipa või korjust kas kuer`puutub või JJn || sekkuma kui sa riigi`assa puudud, siis on kohe suur karistus HJn*

3. kurja, liiga tegema, kallale minema; kahjustama *säälid külä ligidald, kus [hundi] pesa on, ta ei`puudu, kaval ka Lüg; rästik on teda`puudund ning just`umbest kurgu sõlmest Põi; meie külä jäi`puudumata Muh; kanad jäid`järgi, [rebasest]`puutumatta Hää; ünt tuld kahe pojaga ja vanamees old`irmu täis, aga siis läind ära, põle`puutund JõeK;`estiks oli ia koer, see ei`puutund kellegisse Ann; küll kääsid laksud, aga meele ei`puutnud Kod; no senna sõda ike ei`puutumud Äks || nakkama`aigus`puutu üks`toisele Vai*

4. hingeliselt haavama, haiget tegema; solvama *temasse pole`keegi sõrme otsaga ka mette`puutund pilt Kái; selle`külge ärä`puutka - - tämä juakseb kõhe ummijalu`piäle sulle; mijs sures, poeg sures, aga minu südäme kõik puudovad Kod; kõik võtab omasse, iga veke asi puudub Plt*

5. kellegi või millegi kohta käima, kellegagi või millegagi seoses olema; korda minema, pistmist, tähtsust olema *meie mies`sinne`kampa ei`puutund, nied olite`jälle`vuerad Jõe; ei sie`puudu`toisele, mida mina tien VNg; sie minusse ei`puutu,`tehka`teie, mida tahata Lüg; see äi`puudu teistese, mis mo`eese asi on VII; see jutt`puutus`taasse Mär; põle`auklene ega`mätlene, mõlema`peale puudub (mõlema kohta võib ütelda), eenamaa ja põllumaa Aud; see ei puudu`ässasse Tür; kõrvaline asi, sij`minusse ei puudu Trm; puudusse egäle ühele sij`jutt Kod*

6. a. sattuma, juhtuma *sie siis lasi`püssiga,`kellele karu ette`puutus menemaie Lüg; ku`puutu`tuule kätte, siis oled kala`riistost`ilma Vai; ei ole vee likki`puutun Muh; ei puudu`seie`ühtigi, muudkui taßsib vett`sinna Kad; meie siin mereme`külge ei puudu (kokku ei satu) Ksi;`tehti laut ja siis ei`puutundki meil loomad`puhta õue`piale Pil b. (püsiühendeis)`vahtisin küll, aga ei`puutund mu`silma Koe; mulle seda`asja ei ole`sil`ma`puutund, ma sellest ei tia kedagi`riakida Ksi*

7. ette puutuma ärritav olema, ette jääma *vii see siit ää, see puudub sii ikke`ühte`puhku ette Mär; kelle ette sie piaks`puutuma VMr; kokku puutuma kohtuma, kokku sattuma mina ei õle viel karuga kokku`puutund Lüg; nad`puutuvad`arva kogu Khk; ma olen koa ikke`väl`les käind, aga ei põle taga mette kokku`puutundki Mär; kas ma enäm teiega kokko puudun Kod*

Vrd putma

puutõ|kõld karukold liina`mõtsu sehen`puutõ`kõldu ei olõ?;`puutõkõlla? - - nuu ol`li`väega ilosa? rohilise? Plv

***puutõnõ** g`puutõdsõ vööst tehtud *katõti hobõnõ kiñni?*,`pañti`puutõdsõ`uha ja siss`siidega pal`miti kõik`liht [pidulikuku sõiduku] Se Vt puudõ

puu|tõri rähn *puutõri lask puud`müüjä tõrr-tõrr Plv*

puu|tõristaja rähn *ku puutõristaja tsaga, siss mudgu tõrra õñnõ Se*

puu|täi puuk puutäi`puie`külles, [imevad] inimiste`külge ja`luomide`külge Lüg; puutäi, loomad keväde`aegu täis nõnna et Juu; puutäi on sinine ümargune nigu el`m, seda piab kakkuma, nii et kätte saad Pil; Mul om mitu`kõrda puutäi sällän ollu Rõn; puutäi ol`l`lännü`ütele lehmäle udara`sisse Kan; puutäi - - nii`kõvaste`sisen, tuu ei`tuleki`vällä Urv; puutäi? lehmäle lätt`külge, ime tuu verd täüs Se

puu|täis 1. (pikkusmõõt) `ennemast `kääritud `seina pial `kangast, siis `üeldi mittu `seina ehk puutäit Jõh; kut sui einaaeg tuli, siis sai osa ära niidetud, nii suur, et kaheksateisend puutäit egat `kanti Jäm; puutäis on kaks kuuejalast `sülda Khk; `Päälmine tihvapuu, sijj `ol'li kursipidamese jauks, kas sa `paunid õhe puutäie üle või `alla, nõnda, kudas sul `lõnga `ol'li Hää; kangast om puu|tõist `seina ja puutäis Trv; panõ? üts puutäüs `pääle vai kaits puutäit, tuu om puul' `püürä Har; katõ posti vahe um puutäüs Plv

2. ühe kannipuu täis vilja või heina puutävve `viidi kannipuiega rõugu manu Kam; Nij puutävve piäp `õhtass ärä `kanma Rõn

puu|töö [isa oli] puutüö mies ja vanemad `poissid, nie kaa hakkasid puutüöd igä tegemä Kuu; puutüöd, seda ma ka tegin, maja on jo kõik oma `tehtu Lüg; kes elusid raiuvad üles, nee on puutöö mihed Jäm; `meite taet teeb sii puutööd ka Khk; Meistel oli puutöö pink, kus puutööd peal `tehti Põi; kes puutöö mees oo, see teeb kapad ja nõud ise Muh; puussepad tegevad `vankrisi ja `kõiki puutööd Mar; `vinkel oo üks puutöö meeste riist Kse; isa oli kõva puutöö mees - - kümme suid käis Lätimaal mõjasi (majasid) tegemäs Var; `enne oli ikke puutöö, kas maja ehitamine või öoveldamine Aud; akkasime puutöös `käima Vän; puutöö meest ol'li siss vaja, kui `säнге või `laude `tehti Saa; kes ikka vähegi puutöö mees oli, see sai ikka äkke `val mis koa Kei; mul on tööks `paergu puutöö Juu; ta oli ia puutüö `meister - - kul'bid ja võikarbid on `paerga alles Kos; ma olin puutöös seal Pee; ma tien puutüöd ja pötssepa tüöd Kad; põllutegemise vahel parandab jälle `veskid, tujb puutüüd Kod; Vil'ländimaa rahvass teivä ilusit puu `tüüsit Ran; ega ma siss tunnist `tunni puutüüd es tuj, egass ütte `viisi rattit es ole tetä Nõo; ega egäüits es mõista puutüüd tetä, tuu ol' puutüü `meistre, kes `mõistse Ote; A moodõ tefti `kõik' nuu puutüü ja `kõik' nuu `tõosõ `käsitüü `sõss, ku `lina? är `sai `rabatuss Rõu

puu|tükk nied puutügüd `eiväd `langi `pohja Vai; kummardavad va äbajumalad, va puutükki Mar; puutükk `porsub vee sees Kse; isä emä vanad nagu puutükid Kod; ei nii vana elu ei ole enam kedagi - - nagu puutükk, ei ole `kuškile vaja Plt; sel ei ole midägi `tundmist, ku vana puutük'k Trv; suvel olliva kuad, mõnel puutükkest tettu, mõnel savist, ega lake es ole pääl, `pal'lalt katuss Ran; siin `ol'li jäl'edäde neid mõtsa `vargit, egäl ütäl `ol'li jo puutükki vaja Puh; naese nakassiva `kaklema, üits tõist puutük'kega `pilma Nõo; no `lõt siia `ütsindä `jäänü? nigu puutük'k Har; jala `kangõ nigu puutük'ü?, jalost ei `saa `kõndi? Vas

puu|vanker puu `vanker, sel ei õld `rauda `märkigi Lüg; Vanade puuvankrite juhevitsad tehti puust Emm; puu `vankritel ei ole ratastel `vetsu peal - - nendega `veetasse sõnikud, `peavad `kergemad olema Mar; puu `vanker `riuksus ja `räuksus Kse; puu `vanker oo õrn ää laguma Tõs; `peimes läin kirikuse puu `vankrega Aud; puu `vankre rattad olid `rautamata Kos; Puu `vankrid lagunesid `kärmas ää kua Amb; tüü `vankrid õlid puu `vankrid Kod; `vaese, nij `laskseve puuvangerdege, puu `vankre `ol'li `puhtast puust, es ole ravva kübend Hel; puu `vankre olliva rasse kääntä Ote

puu|vill seil `täidüs igä siis linane olla, sel ajal, kui kodu `tehti, peräst tulid `muidugi puu `villa `seilid Kuu; [talvemüsil] seetsepool oli muidugi tääda `uutri ning puu `villa Jäm; need kingad lähvad puuvilla sukke `otsa küll Vig; puuvillariie, see ju viimasel ajal `ongi Hag; pitsid eegeldati puuvilla niidist Lai; sulatadi rasv ära - - puuvellast olid `siuksed nõõrikud, nijd kasteti `senna `sisse [küünlategemisel] SJn; tuu rummuskass müts `ol'li pääl `rõivane - - sääil `puuvilla vahel `kõik' ja `vüüdre sehen Nõo; ilvesshainal um `valgõ `nuti? otsahn nigu puuvill Rõu; ku pää sisest `tsuskass, pandass `kõrva puu `villoga [kamprit] Se Vrd poomvill

puu|värk puidust osa(d) `Meie mehed `tievad keik `vankri ja rie ja äkke ja ark `atra puu `värgid ise, pärast `viiasse puuvärk seppale `rautada IisR; `vankril - - `enni tehasse

puuõonistaja

puuvärk `valmis Mar; *sij tegiis kivitüü, sij tegiis puuvärgi* [ehitusel] Krk; *ta tegi ratta puuvärgi parembest ku üits tõllassepp* Hel; *kui savi saenad valmiss, siss nakati puu `värki `pääle panema. venitused ja talad ja paarid, nuu om puuvärk* Ran; *magasiat `ol'li kivine oone, aga tolle `uune puuvärk palass ärä* Nõo; *kats jalast, neli paañatust, katõssa kõdarat ja pääpakk, kats veerepuud, luuk, peräpuu, kümme `varba, kummagi veere pääl viis, tuu om riij puuvärk* Röp

puuõonistaja puuõonistaja rahn – Trv

puuägel puuäke raudägel on kahes jakus, aga puuägel on õhes tükis, puu `äkla saab isi teha Saa; *kui ma `lainske `ol'li, siss ma näi, kui puuäglega `äestedi* Ran; *puuägglel omma^o ossa^o, raudägglel omma^o pulga^o* Krl; *Küteti sann ja siss `tuudi `sanna puuägli, tuu ägli pääl vanutõdi* [riiet] Har; *puuägil `ol' noorõ kuusõ ladvust tett* Rõu; *Puuägil es olõ midägi ravva `värki küleh, kõik ol' ainult puu Vas; egass puuägliga saa ai^o rassõt ja kivist maad `äestä^o* Se; *pouägli^o, naidõga saa maa `pijñüst* Lei

puuäke puidust äke `sahka pole siis oln, ainult puuadra ning siis puuägi, nee olid keik põllutõõ riistad Ans; *puuägi pulgad `kuivasid `lahti, neid kasteti `enne `äästamist* Khk; *kervestega sai akitud maad, raudäge_s ole ning puuäge_s tee midagid* Kär; *puuäked `ollid, pole raud `piisid sees oln* Phl; *puuäkega veel lohistadi kardolid* Mar; *puuäkkele kõis üks obone ikka ette* Vig; *Enäm puuägesi ei põlõ, ennemä `äestäti puu `äegä `õuni* Khn; *puuäkkel on puust pulgad* Kos; *isa - - `istus pinumaal ja tegi puuäket, `kervega kõik `tehti sie `val'mis* Amb; *puuäkked, kas nad olid tamme või kuuse puust, tollised pihlakapulgad sies* Sim; *kui mina `tõõsse akasin, olid arkadrad ja puuäkked* Plt; *karuäkked olliva rist `pulkega, puuäkked õgva `pulkega* Ran **Vrd** puuägel

puvaika → vuhvaika

puõgama `puõgama hargnema `Kjõnda peial ää `puõgan; *Sie võrk enäm ei kannata, otsõ `puõgab ää* Khn

puõst|lapp kasuka rinnaesise klapp *Kassukal piäb puõstlapp olõma, muedu puhub tuul `põuõ* Khn

põbisema põbisema pobisema *ta tülits tolle mehega, mijs, tuu põbisi `vasta* Nõo

põbu põbu lastek põrsake emme läks `lauta põbusid `sõõtma Mih

põdelik põdeli|k Häa Ran, g -ku Tõs Iis Kod Hls Krk Hel Puh Nõo Võn, -gu Puh Nõo San; *põdõli|k g -ku* Har Vas, -gu Rõu haiglane, põdur põdelik inime põdeb kaua Tõs; *`Seuke - - põdelik, alati `aige* Häa; *põdelik, sij `ongi `niske kidur, kõik elupääväd põdeb* Kod; *mea ole põdelik inimen, mis tüütegije mea ole* Krk; *tuu vašk jäi põdeliguss, jäi `säartsess kõhnass ja lõppi ärä* Nõo; *nimä om kikk põdeliku, terve suguselts* Võn; *ma_i võta^o põdõlikku naist, saa peräle, siss - - kõrd kõtt haigõ, päiv pää `haigõ; säidsetõiskümme ajast `aiga, ku jäi põdõlikuss* Har; *ammust saani sääne põdõlik* Rõu

põdema põde|ma Lüg(-maie) IisR Põi Muh hajusalt L, Ris Juu KuuK Jä ViK TaPõ Plt KJn SJn Trv TLä Võn Kam Rõn, -me Hls Krk(-m) San; *podema* Jõe Kuu VNg, *põdema* SaLä VII Emm Käi; *põdõma* Khn, da-inf põtõ^o, imperf (ma) `põssi V/ma-inf -mõ Krl; (ta) põeb, põdeb Lüg IisR Muh hajusalt L K I, põep, põde hajusalt M T, põdõ V, põdeb hajusalt S(põõb Khk), *pode(b)* Jõe VNg, *pueb* Kuu

1. mingi haiguse all kannatama, haiglane või haige olema `kaelarahud, ode ja vend podevad seda `aigust Jõe; `meie kaik podema `jalgu VNg; *Milla mina juo põdema akkasin, ega ma seda `aigust läbi ei põde* IisR; *vanames oo mitu `aigut ää põdend* Mus; *põdeb mütu `oastad* VII; *ta jähi põdema `jälle* Muh; *põdes jala põel ennast ära* Emm; *`aiguse tõbi oo sees, mudku põdeb* Mar; *loomad põdevad luutõbe* Mär; *oo selle `aiguse ju ää põden* Kse; *põdeja inime ei jõva* Tõs;

ema põdes oma `jalga sui `otsa Vän; ma ole kõik `aigused läbi põdenu, aga surm ikki jagu ei saa Hää; põdeda võib mitukümmend `aastad Saa; `püsti jala peäl põeb Juu; pisike nigu kegu oli teine, aga põdes `väl'la, sai `terveks JIn; eks ta niikaua põe, kui ükskord leitsakas väljas Kad; põdeb `rõugid tõne Trm; pitk põdemine on ju vaev, tiisiku `aigus, siij on pitk Kod; miij oli vangin nii ära põdenu ja ära `näl'gind oli Äks; pekseti nad läbi - - jäivad `piale selle põdema Plt; sedäsi põdeden läits miu aig Trv; mea põe tervet oma ihu; me mehe põev laadapääd alle, laadapäevän põmmutiv kõvasti (pohmelusest) Krk; suured inimesed `kuuliva kobsupõlendigu, latsed viij põdesiva ärä Ran; miä esi ole pallelnu jumalat, et kui ma magama jääss ja kavva ei põess Puh; mul ei ole `aiga `aige olla, perän `perrä põdeda; ku sil'm ei näe, siss kõtt ei põe (kui ei tea, sööd ära ka mustalt tehtud toidu) vns Nõo; esä jäi `aigess ja nakaás põdeme, siss pidi mina temä abiline oleme San; ma `poiskõsõn `põssi `hernit Kan; Kae_vanast põiva? inemise_taad al'litõpõ Urv; ta om rinnust `puhtass otsan, ta põdõ `rindu Har; kiä `hernit um põnnu?, toolõ jäävä? `herne tsopa? näo pääle Rõu; mul um taad hätä joba külät `põõtu Plv; tuuj `põssi `terve suvõ tuujd hussi `pandmist; no om mul ka viis kuus `aastakka taad hätä põõtu Vas; nuuj hopõn põdõ `lõuga, lõvvatõbi Se || obune põeb [vana] karjamaa pärast, põle `arjunu, ei taha seda [uut] `eina Hää

2. kiratsema Kruut `lastud ukka `menna, maa põdeb `täitsa IisR; tänabune kuib rikkus kõik vil'lad ää ja kül'm pani kõik põdema Mär; karduled on külma `võetud, jäävad põdema Ann; meil aias on viserikka puid, tuleb maha võtta, ära põdend Plt; ku istudet `taimi, edimelt `põeve, senigu na är `juurduve Krk; ega tuuj ei ole ää, kui `uibul `liiga nooreld ubina kül'len om, puu jääp põdema Nõo; vili põdõ, `vihma sai pal'lu Har

põdenema põdenema LNg Var Tõs Lai, põde- Khk; podene|ma Kuu, -mma Vai põdema `kerra jäi podenema Kuu; öde põdenes ka, aga vend suri ära Khk; midagi `aigust ta põdenes, et ta nii lahja oli LNg; `kaapsad põdenesid [pärast istutamist] Var; nüid tä põdeneb `sängis ää, täst põle enam kedägi Tõs

põder põd|er Ris Hag Jür HJn Plt KJn SJn Kõp M hajusalt T, põd|er SaLä Kaa Krj VII Rei Phl, põd|õr San Urv Vld, põd|ur Kan, g -ra; põter Var Pälö Tor Hää Saa Trm Kod MMg, põtõr Khn, põtr Lä HaLä Kos Jür Krl Har Rõu Vas Lei, põdr Põi Muh, g põdra; n, g põdra Hlj IisR Mär Kse Var PJg Vän HJn KuuK Jä ViK Iis MMg Äks Ksi Lai Plt Pil, põdra Jäm Ans Krj Emm, `põtra Lüg Jõh IisR, `petra Kuu VNg Vai, `potra Hlj; `petr|as, `potr|as g -a Jõe; petr g `petra Kuu suur sõraline (Alces alces) `potra `sarvest teha nagisid Jõe; `meie `oues kävi `petru `kangest, ühe `kerra üks suur `petra `vahtis, pää oli üle `aia Kuu; siin one juo `petrasi mahagi `lastu VNg; `põtra on suur küll, `ninda suur kui obone Lüg; `suured `aaralised `sarved on `petral Vai; sääil oli pailu jänessi ning põdru Jäm; jooseb kut põder Khk; põdrad on `rusked, kaheksa `sarve peas, üks on emasari ja nagu suured võsad oleks `külge ajand Krj; Põdr oli - - `meite aja tagant läbi läind Põi; põdrasid pole mitte olnud Iiumaal Rei; põtr tuln teed möödä, kaksteistkümmend `sarbe oln pias Mar; põdra `kaotab oma sarved `metses ää, siis vahel ikke `leidvad Mär; Põdrad oo `uhked loomad Han; põdra meie põllal kahe vassikaga Kse; iga `aasta kasude üks sari `põtrrel `juure, isa põdral Tõs; Juõsõb nagu põtõr külläkaudu Khn; talve põter söõb männa kasud ää Aud; põdra ei tee inimesele kedagi PJg; põdrad ja kitsed oo ää kadund Tor; sõra asemed olid, nää, põtr oo siit läin Ris; põdra oli siin minu `akna all, `vahtis `aknast `sisse KuuK; vanast oli `rohkem põdrasi kui nüid JMd; ega põdra siis `sõnna tule, kus inimesi on Ann; `leikab nagu põdra edasi Kad; ei õle nähnud põdra Iis; emä põter `üeldässe nudi õlema Kod; põdrad äbeneväd ärä, metsäd jääväd õredast MMg; olnu suur ilus põdra, ilus ollu kui obone Äks; `metstes käisivad `põtrasid ja `kitsesid `laskmas Plt; `põtradel on jooso aeg

põderhain

KJn; *pikä lahe`jalgek lask ku põder kunagi* Krk; *sij olli`põtre tjiirada* Hel; *põdra sarve - - nuu om nigu ossa pää küll`len* Nõo; *põdur`eläss`mõtsu sisen* Kan; *siihn omma mõtsa`ärä`raodu, konh tuu põtr siihn viij`eläss* Har; *ega`aaštaga hiit põdõr sarvõ`ar`, nuu_noorõ_sarvõ`ollõv`säants`pehmeligu`* Rõu; *inemist iks`pel`gäse_põdra_kah* Vas

põder|hain põdrakanep *tsia`ja lehmä`väega`tahtva`põdõr`haino* Räp

põderik põderik põdur *Küll oled sa üits koiberts - - säänte põderik* Hls

põder|vits *põdõrvits* (taim) – Räp

põdevil põduras olekus *Pere`naine põdevil, ei sest ole tüõtegijat* IisR

põdeville põdurasse olekusse *Oli`raskest`aige,`päele seda`jäigi põdeville* IisR

põdra → põder

põdra- *tulima`jõhvikast, siis`põtrakari juoks`meie vaheld läbi kõhe;`põtraliha`kotlettid õlivad;`põtravasikas`juokseb ka vana emä`järele* Lüg; *Vahest oli mõni lehm`karja`ulgas põdra`karva,`pal`ju neid näha pold* IisR; *räägitasse, et põdrapullid`olla tigidäd* Mar; *põdranahk oli paranda piäl* Tõs; *mitmed kuued`seitsme`kümmed inimesed läksivad juo põdra`jahti* KuuK; *põdrasõnn piab joosu aal tige olema, et piab inimest`lõõma veel jalaga* Ann; *obene one kua põdra`karva, sel`jä pialt tumedam, kubemed valvakad al`lakad - - tämä ei õle`kimmel kua, selleperäss`üeldässe, et põdra`karva* Kod; *põdrajaht suur jaht oli, kui`mõisnikud pidasivad* Äks; *ega sij`põdraliha kedägi ei ole - - panime pipert ja muu lihage küdsät`em är, siss olli ää küll* Hls; *põdra`karva, niij`ollive`kange rammuse piimäge lehmä* Hel; *ku kanarikuğa värmitti, siss sai tuu lang põdra`karva; põtr`käu mõtsaga üt`te`karva, põrhõld om mõts põdra`karva* Har

põdra|kanep (taim) *Põdrakanep`õitseb sügisepuol suve* Jõh; *põdrakanep kasvab raismikkudes - - punased`õiled`ümbär varre nagu tokk`ruosidel* IisK; *põdrakanep, sel tulev roosa`äitsne`otsa, kasvave viij`veeren, raanikun, kivi ahervarte piäl* Krk; *Toñdiküpär`ol`li`raendige piäl ja põdrakanepi* Rõn

põdra|kärbane põdrakärbes *põtra`kärbäsed - -`metsas mõnikõrd lähäd, siis tuleb`juustesse, mitte ei taha`vällä`minna* Lüg; *põdrakärbane, al`sel`jast* KuuK

põdra|kärbes (parasiitputukas) *põdrakärbes - -`pueb`lehmade`külge* IisK
Vrd põdrakärbane

põdra|mokk (seen) *põdramokad one mussad`ümmargused paksud* Kod; *põdramoka om ää seene* Hel; *Põdramokk om sääräne rohekaspruun`siijn, mi põdramokkõ`ennembi is`korja`* Har

põdra|sammal põdrasamblik *Kävin`sinne - -`nummele, et tuon`petra`sammalu`kõhäreheks* Kuu; *põtra`sambled on`valged,`kasvavad`nõmmede piäl,`naised`kõrjasivad`aknude vahele`tõisi* Lüg; *karune nagu põdrasarved, põdrasammal* Jäm; *põdra`samled oo ead, nee kasvavad`männipuude all* Muh; *va põdra`samblud tuuasse koa, kui kõha oo ja tehässe põdra`sambla teed, aga ei see kaodand mo kõha`kedägist`ää* Mar; *tiiskuse rohod oo`mitmet`sel`tsi,`rabakal`lud ja põdra`samlad ja* Mär; *põdra`samla`vañni tehas, kis`aige on* Saa; *põdrasammal on nihuke al`l sammal, pannakse`akna vahele* Juu; *põld`leiba`süia, muudku`korjasime põdrasammalt* JMd; *kiädetässe`tiijett`neiss põdra`samliss, kel rinnad`aiged* Kod; *põdra`samle vett keedeti [tiisikushaigele]* Krk; *ku lihm`rüüstäss, siss om ka põdra`samblõtiij`väega`hää* Har

põdra|tatt (seen) *põdratati`kasuse mõtsa all* Krl; *põdratati`, hal`lika, mõñõl`valgõt`kirjä* Har

põdrik *põdri|k* Hls Krl Se, g -ku Urv, -gu Krk Urv Lei Lut, -ko Plv

1. noor põder *lask ku põdrik kunagi* - - üle `väikse puiest Krk; *na_mma ku põdrigu*, `kargasõ ütte `puhku Urv

2. põdrakarva lehm; sellise lehma nimi `kimblkarvalitse [lehma nimi] *ol'li Põdrik Urv*; *Põdrik um inämbüsi kas`haabja vai verevä lehmä nimi Plv*; *põdrik om valssverrev l'ehm Lei*; *põdrik um lihm, timä um põdra`karva Lut*

põdriku pl *põdri|ku?* Kan, -*gu?* Urv Se

1. kuhjavarada toed *kuha saibaás, mis saibast`ðkva pidä, nuu omma põdrigu?* Se

2. ree jalase kõverused *põdrikide tegemine nõud küllält`vaiva Kan*

põdringas *põdring|as* g -*a* (taim) *põdringad on pikad sõnajala`moodi, nad kasvavad`põõsas, nisuksed laiad; mul põlved valutasid, panin põdringid`ümber Lai*

põdristik *põdristik padrik läts põdristikku Urv*

põdruss *põdru|ss* g -*sse* Ote, -*s(s)õ* Kan Urv VId(*põdra-* Rõu, *põdri-* Vas) hr pl tugipuu

a. (kuhjavardal) *põdrusse oiava saivast`ðkva Ote; põdrussõ?, nuu pandass`saiba`ümbre Kan; kuhasaivass pandass`pistü, põdrusõ_toess Urv; Põdrusõ? ol'li`saibalõ toess, näid ol'li neli tük'kü ja egä tuulõkaarõ poolõ`paanti üt's põdruss Rõu; põdrussõ`hoitva_kuhasaivast, et tä kohegi`poolõ ei lää`kõvõrass, üte`saiba küleh um neli põdrust Plv; põdrusõ`pankõ`sisse, kuha pesä`sisse`vasta kuha saibast, kol'mi pooli - - siss haina lää`ai hukka Se* **b.** (muudel juhtudel) *põdrusõ? umma_kõigin, rohe all ja - - kaits tük'kü pandasõ`paari, vitsaga`keskelt kiinni?, ruih pandass pääle Rõu; pandasõ`nurmõ pääle põdrusõ? üless - - võfi latsõ üteh ja hällü üteh ja pañni säntse pik`ä puu, mis`nõrku, pañd üte otsa`pindrõ ala maa`sisse, a tõõsõ põdrussidõ pääle, esi põim`rik`ä ja hällüü last Se*

põdud pl *põdud* Tor Trm *pebred eina põdud* Tor

põdune *põdune* põdur *On`seuke põdune Hää*

põdur *põdur* Lüg Põi Rid Kse Vän Ann VMr KJn, g -*a* Muh Mar Mär Han Tõs Tor Hää Saa Ris Juu Koe Kad VJg Iis Trm Plt Trv, -*i* Amb JMd Kad, -*e* Hls Krk; *põtur* g *põdura* Har; *põdur* Jäm Khk VII, *podur* Kuu, g -*a*; n, g *podura* VNg haiglane, sageli põdev *ken poduru`tüöle`sundi VNg; põdur inimene ep saa voodist`väl'ja Khk; pärast`aigut jääb põduraks`jälle VII; nüid_o inimesed veel põduramad Muh; ta elu aja niuke põdur, ta põle`terve`olndki Mär; Selle põdura mehega põle kedagi`piale akata Han; põdurad loomad ei söö, naa`närvä`moodi sööväd natuke, et aga eng sees oo Tõs; suurest murest jäi põdurase Tor; Meil sij`neid põduri küll ja küll Hää; põdurt inimest peab`aitama Saa; nii põdur inime,`aige`ühte`puhku Juu; ta on omad elupäevad põdur olnd JMd; kevade vetelagu aal - - põdurid siis ikke surevad Kad; tõne jo lapsest soat põdur Trm; ka mea su põduress ole tennu Krk; ta_m`väega põdura`tervüsega, ta alasi põdõ Har **Vrd** *põdune, põdurik**

põdurik *põduri|k* Var Tor Trm Kod Krk, g -*ku* Tõs Hää Iis Plt KJn Trv Hls *põdur põdurik, oksad viletsad, üks oks`ühtepidi`lämpi, teine teistpidi Var; emä oli väga põdurik oma`tervüsega Tõs; ma olen`seuke põdurik ikki Hää; on üks põdurik, põdeb elopäeväd Kod; ega se põdurik`raskemat tööd`teege Plt;`seante põdurik ta`ommigi Krk*

põdõlanõ *põdõlanõ* põdur *põdõlanõ inemine Se*

***põegotamine** g *põegotamise* põiki asetamine *põegotamise kõis* (koormale põiki asetatud kõis, koorma põikkõis) Mih

põelukses *kammitas obune on põelukses Jür*

põeluses *kammitas obune on põeluses Rap*

põenatamma *põenatamma* põõnama *põenatab aga magada Jõh*

-**põesakilli** Ls käsipõesakilli

põeslik

põeslik `põeslik Pöi Muh Mär; `pöösl|k Jäm Khk Kär, g -ku VII põdsaline `pöösl|k maa on `pöösaid täis Khk; va `pöösl|kud einamad VII; sii änam `põeslik moa Pöi; `põeslik ja `kanmata maa Mär

põetama `põet|ama Mar Mär Lih Kse Tõs Khn Tor Hää Ris Juu JMd Koe VJg Iis Plt KJn Trv Puh Nõo Ote, -amma Lüg Har, -eme Hls Hel San, -em Krk, -õmõ Krl; `põdetama Trm Kod; `põõtam(m)a, `põõ- Kan VIId; `põõtama Khk

1. haiget hooldama, ravitsema *ma pian teda* `põetamma Lüg; `põõtab `eese `aiged ema Khk; oli seal `põetajaks Mär; mina `aigi pole sugu `põetanu Tõs; ta `põetab jo mitu `uastat oma ema JMd; selle pika `põetamise iest `andis `mulle oma `riideid VJg; kes on tädä `põdetand ja aedanud, sellele jääb tädä varandus Kod; `põetan pisikest `Atsikest KJn; küll om rasse `aiget `põeta Trv; mea ole neid küll `põeten, tädä küll, `meante vaev `aige `põetemin om Krk; ma `ol'li `ütsä nädälit oma velle `poiga `põetaman Puh; imä `põssi, ma `põõti tedä Kan; kes tedä no sääll `põõtass Rõu; tiä ollõv tedä mitu `aigu `põõtanu? Plv; tu `põõtaja - - um Vennemaalt Räp

2. kurnama, vaevama `kurbus `põetas tä üsna ää Mar; `põetab põllu ää, `põld jääb `põdema Lih; mure `põetas tänd Tõs

põetus `põetu|s Kse Iis, `põetu|ss Trv Hls, g -se põetamine mis ta `põetusest kasu oli Kse; ega sijj `aigide `põetuss `kerge ei ole Trv; `põetuse pääl oleme Hls

***põgema** imperf (nad) `põgesid `põgenema niid `põrsad, mes üle õlid jäänud, niid `põgesid redeli vahele aadiku Kod

põgenema `põgenema Lüg Pöi Muh LNg Mär Vig Kse Tõs Tor Hää Ris JMd Koe VJg Iis Trm Kod/-mä/ VIPõ(-ama Kõp Vil), `põge- Jäm Khk Pha VII Phl, `põge- Jõe Kuu Vai/-mma/; `põgõnõma Khn eest ära minema, pagema Mies `viskand pogenemisel kasuga `seljäst; Pogenes `nindagu polevast majast Kuu; mõni läks sõaväe `tienistuse iest `vällä, nied `põgenesid `metsa Lüg; Meri on `kaugele `põgenend (mõõnast) piltl Jäm; ta `põgenes kurja eest Khk; Sõa eest panid `põgenema Pöi; `põgenes ää meie maalt Muh; meie rahvas oo elu aeg `põgenemeses olnd Mär; `vargad varastasid aeda tühäse ja `põgenesid `metsä Tõs; `aiguse ega ka surma iüst ei saa `põgeneda Hää; tüdrukud `põgenevad poiste iest JMd; ta `põgenes `laila `ilma VJg; kuhu sa ikke `põgened Iis; tašt (tahtis) ärä `põgenetä Kod; `põgenejad lähväd ää `metsä KJn; `põgenasin ära tema iüst Vil

põgima `põgima vastu vastu rääkima Ol'l `põginu, `vasta, et kuiss ma, `sõss sinul olõ Urv

põgisema `põgise|ma TLä Rõn, -me Krk; (sa) `põgisõt Räp descr a. (siili häälitsemisest) siil `põgisess ja `mügisess Krk; siil ütte lugu `põgiseb - - ega `üitsegi muu luum sedä `viisi ei `põgise Ran; vanast `ol'li `siile pal'lu, ku `mõtsa lätsit, siss `põgisiva ütte `viisi Nõo; siil `tõmbab nigu kokku, siss nakap `põgisema Rõn b. (muud juhud) mis sä `mügisest ja `põgisõt Räp

põhekas `põhek|as g -a (mingi kalapüügiriist) mine mere `randa, küll siis näed `põhekid Aud

põhi `põhi g `põhja Muh Lä Saa K I(`põhõja Kod) M T(-õ- San) Har(-õ-), `põhja Lüg Jõh IisR, `põha (-h-) Pöi Lä(`põeha) Mih(`põeha) Võn V(-õ-); `põhe g `põhja, `põha (-h-) Var Pä(`põeha) SJn Kõp; `põhi g `põhja SaLä VII Hi, `põha hajusalt Sa; `põhi g `põhja Ris, `põhja Jõe Kuu; n, g `põhja VNg Vai

1. (õõnsa) eseme, sõiduriista vm alumine osa; selle sise- ja välispind Oluve `astjasse - - `pandi `põhjasse kadaja `oksad, nie `täüdüsid `olla `hüästi `marju ka viel täüs Kuu; kui `putru kieb, tahab `liigutada, et ei `kõrbene `põhja; `Viskab kõhe klõmaka `alle, tieb `klaasile `põhja `pääle (joob tühjaks) Lüg; parandab `vankri `põhja Jõh; `Kapsa `tunnile sain ia `põhja `alle, piab `kinni IisR; `katso, et `sumbul ei ole `põhjagi all; miu `saapa `põhjad on juo kuluned `katki Vai; kattist `põhja taarist paranda Jäm; `istme `põhjad, nee olid keik `õlgedest

Ans; tilk jähi veel `katla põha `peele Khk; raand põhast akab mädanema Kär; rädi põhjaga `istmed, põhi on rädidest kojutud VII; Rotid olid koti põha nõnda ää ekeldand, paljas augupuru Põi; paadi põhi oo `katki, paet jooseb Muh; sööiald tuli põhi ee Käi; mo isaisa tegi tooli `põhjasi Phl; kääd kokku ja suu `peale, siis tee kurgu põhjast nii `sel'geste `luike_t (matkib luige häälightsust) Noa; lodi on laia põhaga Rid; kui paja põhi talve põlema akkab, `öötasse, et tuleb `külma Mar; sarja `põhju ja sõela `põhju põimitakse Mär; jõi laasi põhani `väl'la (tühjaks) Kse; laia põhjaga pada; ane `rasva [pandi] jala `põhje `alla Tõs; Laeva põhe piäks viel, aga piält mädä Khn; `istus pange põha `peale Aud; sukkele `tarvis uied põhad teha PJg; ära tambi pudru poittis, põhe tuleb alt ära Vän; rummi (trummi) põhjad koera nahast, kül'led oo puust Hää; temal (lepalinnul) on `väike ümarik pesa, päält on `kitsam kui pesa põhi Saa; umalad `päandi tõrre `pohja Ris; suani põhi on `laudadest `tehtud Hag; jala põhjad on `esteks vägä `värsked ja ellad `astuda, kui juba õppind oled, siis lähvad tuememaks Juu; tuolid olid, õlest `tehti põhjad `alla KuuK; ma loputan kausi ära ja panen `põhjapidi `siia JJn; nüid vajuvad need silmad mul nagu pia `põhja Ann; pudru on `põhja `kõrvend Koe; sarja põhi oli `pulkadest `tehtud, üks oli tihhi sari, põhi oli teist `muodi Sim; jõi tassi põhjani tühjast Iis; Toolid õlid `kahte `moodi põhjaga, ühed õlid puu põhjaga, teised õlid `pehme punutud põhjaga Trm; sāngi põhi läks alt ärä Kod; tünni põhjas oli auk ja teevas oli sihes Pal; kellel jala põhi kõik maha `puutus, sellel olid lampjalad Lai; õled `ol'lid sāngi `põhja `pantud, koiti egä midägi ei olnud KJn; künnapu käüve `risti ree põhja alt läbi Pst; karbi olli, sarapu keru ja kuusest põhi Hls; nõnda vähä tulli `piimä, nõssigu põhja tei pal't likess; jämme äälege, kisents ku tonni põhjast Krk; `rõivast ällil `ol'li nõörist põhi all ja õlekoit ka iki, muidu latse jala lähvä jo põhjast läbi Ran; egass vanast `kausse es ole, siss olliva serätse madala ummike laia põhjaga Puh; piibu pigi, mes piibu `põhja `korjub, om niida `kange, et kaits `silka võtab kassi ärä Nõo; ei olegi rük'ki enämp, kolm `puuta om salve põha pääl Võn; tuul kurnul `ol'li mulk ligi `põhja üte lavva sehen Ote; sääil om pañgil põhi är lānnu ja om lavvanõ põhi ala visatu San; ruuhv piat alasi põhja pääl `saisma Har; Pagsu põhaga_sarap` ostõti, a hõrrõ põhaga_sari tēti kül' esi? Rõu; tünn ol'l tett üttest puust, es olõ? eräl'de `põhja all, es midäge? Rāp; põhah om [vankril] perälaud Se || midagi, mis on põhja peale jäänud Juod `pohja, saad poja Kuu; kes põhja joob_se uie toob Muh || piilt ei temal ole `põhja all (kõht on lahti), laseb teine `ühtelugu õue vahet Koe

2. looduslike vms moodustiste alumine pind või kõige madalam osa **a.** (veega süvendist) `kammila `võrgud `käivad `pohja pial, mere `pohjas Jõe; egäs kõhas on neid kive jões, neid `kõhtu on vähä, kus sileda `põhjaga on; `kaivo `põhjas on viel vett Lüg; lume `ühmä `tostas rüsäd kaik ülesse `pohjast Vai; [laev] läks keige kaladega `põhja ning viis meest uppust ära Jäm; `ämber lihab kaju `põhja, kui konksu otsast ää lihab VII; Vesi oli nii madal, [laev] jähi `põhja `kinni Põi; nüid ta pöörab selle va mere põhja ületsi Muh; Vaga vesi, sügava põhi vns Emm; laene murrab, see viib paadi `põhja koa Mar; `seoksed allikad, `põhja all ei ole, ei külmetä `kinni Vig; mustad kaanid vee sees, `põhja kaada `liikvad Tõs; Suurejõel on kõba pae põhe Vän; kao `põhjas on veel üks tilk vett Juu; nii kõva põhi on, ei võta `ankrud `sisse Trm; sügise kala on põhjan, talvel kala `kerkib põhjass ülemälle Kod; puhastedi kaev ära, võeti põhjani vesi `väl'la Pal; kui teist ilma päeb, siss vesi on põhani `ühma täis SJn; ta_m viij `pindin, ta_i ole viij pääl, ta_i ole põhjan kah Puh; ku sa ojoda_i mõesta, lähät `põhja nigu tina jälle Nõo; ma `karksi ij perve päält ekki `sisse, is `piatu enne, ku jala? `läisi `põhja Har; tan [Peipsi] järven `puhkass pal'o varandust põhan Rāp || piilt Vaus oma eluga na `põhja, et ei `saangi ānam `väl'la Han; tuu miijš jõi `hinne `põhja Vas **b.** (veeta süvendist) se `lapsepolv oli igä ilus - - tänu viel vanembille `hauga `pohja Kuu; vesi `korjab nõgu kuhas vau `põhja Khk; Vanad roavi põhad

põhi

on sii veel paergus nähja Pöi; vanamad_o aava `põhjas Muh; raavi põhjas on liiv `kordade `viisi KJn; ku vao põhja `kinni sõkut, siss kardul ei saa `kasva Krk; taťa `olli küll ää inimene - - ei `üttele ma temäle avva `põhja üttegi `alba sõna Nõo

3. millegi aluseks olev pind või kiht **a.** (pinnasest) sügisel tuleb mõnikõrd paks lumi maha, siis tie on `pehme, `ilma `põhjata Lüg; sügava `põhjaga muda suo Jõh; neitsitinal_o roosakad `õitsed, kasvab, kus madal põhi, vilu maa sees Mus; Sood oo külma põhaga, nee tahtvad jaanibe aegu kenad sooja Kaa; need suured vihmad `uhtusid kõik rammu maa `põhja Mär; see oo saue ja liivä põhjaga moa Tõs; külmetand põhe oli alles all (maa veel sulamata) PJg; madala põhjaga maa, ei lase vett läbi Hää; moa on kruusise põhjaga Juu; `astusin [teelt] kõrvale, jalg läks põhjani `sisse JJn; kel kõva saue põhi on, on ia põld Pai; liiva põhjad olid `kergemad, meiegi põllus on rebase `liiva Sim; `samle `põhja ku vajub rehä, enäm `väljä ei tule Kod; õhakad alva põhja mua `piäle ei tulegi MMg; tamm valib maa `põhja SJn; vesitse põhjaga maa Trv; üüts jakk om `väege kuju ja sore, ilma põhjata maa, läbi `laskje maa; mul om ta pääle nõnda viha, ma lüüts ta maa `põhja piltl Krk; rõogu kõrvale om alati aanu sügävä ange, jala ei küünigi `põhja vahel Ran; loegass om seräne ilma põhjata, seräne õrn sammel pääl, aga `samle all om vesi Puh; sääl om serände õdsi suu, ku läät, siss nigu ällib kõik, aga ta_s vajo `põhja kah, mugu `õl'lusi `jalgu all Nõo; vesitse põhjaga maa `pel'gäss `roh Kemp `põuda Ote; meil om lubja põhjaga maa Har; põhi om `väega kavvõn, palanuisi `kandõ tulõp `vällä Rär; savinõ maa põhi om `veiga hüä, maa põhi täheändäss pal'lo Se || piltl Ega muidu neist pulmadest nii kiiret poleks, aga põhi oli juba paigas (laps oli sigitatud) Mar; mul_o põhi `alla testud (olen natuke söönud) Kod **b.** kuhja vms alus `kuhja pohi, `okstest on pohi all Kuu; tegima agudest `niisukese `korge `kuhja `pohja VNg; `kuorma põhi tie `iaste kõvaste kõhe, siis saab `laiemast teha Lüg; leHEME kuhja `põhja panema Khk; kolm `vihku `siuti nabra põhaks kogu Kär; aud `alla ja põhi `val'mis, `mutku akka aga [kuhja] `piale tegema JõeK; `pändi kolm või neli laiti, siis `pändi õled `alla põhjaks ja `kuprad `piale JJn; suadu aod, kelle `piäle suadu põhja `ürgäd Kod; Kõhust saadik `kõrged vaiad lüüasse `ringi maa `sisse sedasi, kudas kueha põhe peab tulema SJn; kuhja põhi om ärä mädänu Trv **c.** seade kalja- või õllenõu põhjas `pannasse puud tükki kolm neli, siis panevad `pienemad puud `pääle ja õled viel `kõige `pääle, siis on `kalja põhi `valmis Lüg; sii külläs pannasse kadagud taari `põhja, kui `taari tehässe Mar; lähän abiks õlle `põhja paegale panema Mär; akkan õlle `põhja panema, pannakse üks õle vihk ja kadaka `oksi koa vahest Juu; kas kal'ja põhja ärä siädid Kod; Kui `taari akati tegema, `panti `ästasse kõegepealt põhe SJn; ma tei taarile uut `põhja Trv; ku vanass läits, lahuti tuu taari põhi ärä, oheti kõik `puhtass ja `panti uvveste Puh **d.** aluspõhi; põrand `Leiväd `pandi kohe `ahju `pohja `pääle Kuu; kui esimesi `palke akkasima panema, siis akkasima tua `põhja panema; mõnel on `kiige alus `laudade vahe alt `kinni `tehtu, siis `ütlevad, et on põhi `alla `tehtu Lüg; vil'jä salvel ei õle põhõja all Kod; mia lase oma `kamrel uvve põhja ala panna Hls; `uune põhjani är lagunu Krk; ku me `leibä teeme, me paneme pätsi ahju põhja pääle, pannileib ei ole nii ää Puh; vanast olli ahu? `korgõn, sinna ol' suur' müür ala? tett, põhi ol' põlvõ korudsõn Har **e.** kera, pooli alus Kerä `pohjaks `pieti tühi tigu tuos Kuu; paberist tuttu, sie on `käävi põhi Lüg; Ma panin kuke kõrile pipraterad sisse, keerasin rõnga ja kuivatasin ära, siis panin kera põhjaks, et kera ilusti krabiseks Rei; kui kerima akatse, siis peab olema `enne põhe, `lõnga keritse põha `peale Aud; panin kardule kerä põhjaks Juu; keradele panin viel kivipõhjad `alla, et kerad ei `kerkind riistast ülesse, kui `käärisin JJn; kääve põhjad [on] pil'liroost ja paberist Pal; keräle tiid `põhja KJn

4. **a.** kirve või haamri tõmp osa `kellega saab `pääle lüa, sie on `aambri põhi; `kirve `põhjaga lõi `ärjäle `õtsa Lüg; jämem ots_o vasara põhi, põhaga lõöd naila `pihta Ans; kinjissepa vasar,

pisigene laia põhjaga Khk; Kloppaamer - - senel pole põhja, vaid mõlemate otstes aa pinnid Emm; obose kabja all oo suured jää lombid, `taotasse kas `kerbe põhjaga ää Mar; `aamre põhi oo nii ää `taotud Mär; annan `kerve põhjaga nõnna Juu; Kui vuamri põhi on kudagi ära kulunud - - siis üeldasse, et vuamri perse tuleb jälle uuest üles lüüa Trm; lüüü `iüsmält vasarõ piinniga, siss lüüü `haamri põhjaga, et tasatsõss saa Har **b.** mingi eseme ülemine pind taadi lakk - - laia põhjaga Jäm; mehed `laõsid kübärä `põhje `piäle vett, sedäsi jõid Khn; miul_o kübäre põhi katik kulunu Krk

5. millegi lõpp, pära **a.** (leivapätsi lõputükist) *pohi oli ikke `muidu `leiva `kannikas, aga `päälimine oli ikke kasu `kannikas VNg; leva põhi, teine on leva `peelmine Kaa; leva päälid leigedi, kaniga põhi jähi järele Rei; tüdruk on `jälle `leiba käind äsimas, leiva põhi juba läind Nis; minge tooge `leibä veel, põhi juba kää Juu; mina ei saa kannika `põhja `süia, ta on ju kõva Äks; kanika põhi jäi ju alles Pil **b.** (teat kuufaasi lõpuosa) kuu põhi on siis, ku `viimase `vierandi `pääle lähäb Lüg; ku `lõikasid `jällä `selle okkaspuu vanakuu `põhjal, siis sie mädänes ruttu ja läks `sienetama; ku vanakuu `põhjal viel `raiu sie leppik maha, siis võsu ka_i aja Jõh; jüst vana kuu `põhjas tuleb nüid seeme teha Mär; vanas kuus panid kardulid, üsna vanas kuus, vana kuu `põhjas ei saa kardulast PJg; on vanakuu põhi, koe ta jüst `otsa akkab `soama Juu **c.** (muud juhud) natune kera `põhja on veel Khk; Piibu kaha sisse korjas aegapidi pigi, piibupõhi, seda pandi aige amba peele Kaa; kuha põhi jäi maha, ei läind kõik korraga `peale Mär; `kartuli pudru põhi Trm; kuanal õtsan varssi, `kuuõnla põhi viil, `keträn `kuuõnla põhja ärä; `korja kokko supi põhjad Kod*

6. a. kauge, teadmata koht, kolgas *Laev `soitand `aeva lahe `pohja, Pedäspä küläst `müöde Kuu; Pidi kuskil taga Venemaa põhjas roonuametis olema Kaa; See on teab kus ilma `põhjas Põi; elab maa `põhjas, justku `põrgus Hää; ei neid sua änam silmaga näha, on teised sial `kaugel Siberi `põhjas Koe; kes tälle `vasta müilt õli, sedä tä vand `põrgu põhõja Kod; sääil Lätimaa põhjan Krk; tuu kiudutedi ärä, nüid om ta `Tsiberi põhän Võn **b.** (sisemaailmast, sisemusest lähtuvast) `ohkamise käisiv periss `süäme põhjast; ma kõnele `süäme põhjast `õigust Krk; kes iks `süäme põhjast saagut, tol läits `täide kah Nõo*

7. a. põhjus, ajend, põhjendus; alus, lähtekoht *`nuoti,el olid ka nimed - - eks neil siis old igä `mingil `põhjal sidä `pandud Kuu; kes tiab, mida `pohja (mis põhjuse) `pääle `kimi `pieti VNg; üks `selge põhi piab õlema - - umb `summa ei `muista `kiegi kohot Lüg; sie on nagu `putru-`patra kõik, õle sel juttul `õiget `põhja Jõh; sest ei ole `põhja saand, millest see nimi on [tulnud] LNg; meie oleme seda `asja küll arutand, aga `õiged `põhja põle kätta saand; üks tal peab ikke üks põhi olema, ega ta muðu räägi Mär; mis põhe teil oo, et te läbi ei saa Aud; `kaibajal peab olema `sel`ge põhe, mis ta kaibata tahab Hää; joras peal siin, ei sel jutul oln `pohja `teadagid Ris; mis sa seal kirikus käid, mitte ei tea `jutluse `põhjagi Juu; nemad panivad siis selle põhja `piaale, et sie õli nüisukene kumitus Kad; `nõidumine on ike ennemast kurja põhja pial Iis; loriseb, jutul põle `mingid `põhja Lai; Rikkamad `kartsid, et [vaesed] `vargile akkavad, võib ju `olla, et sel asjal kübe `põhja ka all `ol`li Vil; mea sedä täüt `põhja ei tää Krk; ma ole tat `kaalun, aga ma ei ole periss otsa `pääle saanu, periss põhja `pääle ei ole saanu Hel; aap `tühje jutte, millel `põhja all ei ole Nõo; tal om joba põhi alh, ta lätt koolin uma `õpmisega edesi Har; ma `tiiä, mis `tu põhi um, et tä nii laimaõs minno Rõu; põhaldal jutt Vas **b.** majanduslik alus, järg tämal one viel sie vana `pohja kova VNg; Juo nüüd on põhi all - - enamb ole `vilja `siemet `laenada `tarvis IisR; [Tal] oli igapidi kõva põhi juba isast saati all Kaa; See põhi säel juba sest ajast, kut vana `mõisas aidameheks oli Põi; ma olen ikke nüid selle põhja peal edassi eland Mär; [Sellel talul] `seisis vana põhi kaua all, koht oli ka poole mõisa `suurdune Jür; meil*

põhi

teistel oli ikke seda vana `põhja Jjn; vana põhi all, tämäl_o kõhe üvä akada Kod; anna temale kui pal'lu kätte, aga `põhja `alla ei saa Plt; seni na eläde saive, senigu vana põhi `otsa lõppi; temäl paänds naine talul põhja ala Krk; tuu om mamma jagu tuu põhi, papa läits `sinna kodu väimess Rõn; jäi vanõmbist kõva põhi `alla Rõu c. (laenu põhiosast) võttas `pankast viis kümmand tuhat raha ja nüüd ei `maksand `panka neid `sintsisi egä `maksand `põhja ka Lüg; `pohjaraha on `krundi `ostoraha, mis `volga on, mida `rohkemb sai `pohjaraha ära `viia, seda `kergemb oli [protsentidega] Vai

8. taust, foon sie `riie on sinise `põhjaga Lüg; lipulesel põllet_o punane põhi Muh; [Karuse kinnastel on] `valge põhi, tumesinise ehk mustaga [kirjad sees] Kse; See oli siidirätik, `kangesti ilus `neukse lillaka-sinaka põhjaga Han; must põhe ja roosid oo pial [tekil] Tõs; ma kudusin omale viel laudlinad, `valge põhi ja siis - - sinise kue aasin `sisse KuuK; kui al'l põhi oli tekil, siis viirud olid `jälle värviga VMr; [seelikul oli] verrev põhi, siss sinine, must, `valgõ [trii] Kan; tälle ummõldi `hal'ja põhaga `uúndrik, tõõnõ `uúndrik ol'l musta põhaga² Vas; sai tuu kirä põhi illos `valgõ Se

9. (põlisest elanikust, keelest vms-st) vanaemä, eks sie `rääkind igä küll sidä `ranna `pohja Kuu; vanemad õlivad juo ka ikke talu `põhja (talus kasvanud) Lüg; inimesi vanad `põhja polegid enam, üheksa `suitsu oli Tuii külas, vanast olnd tulnd see põhi Rootsist Mus; va Kiideva põhi olen jo `mitmendast põlvist saadik Rid; ta oo ikke veel vana sealtpere põhi Mär; `peavad iki viijl sugulaseks vana põhja järel Hää; ta on oma eloa `Kaius olnd - - temä on see vana Kaiu põhi Juu; mina olen `Laupa põhi küll Tür; siij on üks vana põhi, tõesed on `sieie asunud; kõnelga `selged ranna alla kiijlt, `laska sedä põhõja Kod; kui pal'lu sial veel vana `põhja on Plt; temä om peris Abja põhi Hls; kudass `kuagi kõrd ütelts, `sinna ei ole siast põhja sõna Krk; Nuka [talul] om siij vana Tamsa põhi, toda tiiab ega üits Nõo; eläss vanõmbide põhä pääl (talukohas) Rõu

10. (põhja st) põhjani täielikult, üdini, otsast lõpuni sie perisi `pohjani, tamä `tahtu `pohjani `tieda `saada VNg; `räägi nüüd kõhe `pohjani oma asi `vällä Lüg; `rääkisime selle asja kõik põhjast põhjani ää Mär; ma ole põhjani ära seletanu Hää; [ta] ol'li üks põhjani aus mees Saa; tüdruk õppis `õmbluse põhjani `sel'geks JMd; ma olen kirjad läbi lugend põhjani VJg; põhjass põhjani_o `selge kivisline põld Kod; tahab põhjast põhjani ärä `rääki KJn; temäl om raha põhjani läbi lüüid Trv; temä kõneless `ende elu põhjast põhjani; mea tat põhjani ei ole `uurin Krk; ei niidä põhjani `puhtass `kaari Ran; ma seleti `tälle põhjast põhjani ärä - - kõik, mes mä teesi Puh; sa_piat põhjani selletämmä, mis `miaki tähendäss Har; ku rasõv um `raisku lännü², ega_tä sõss olõ õi_põhani `raisku lännü², tulõ mõnõle `anda² vai seebiss tetä² Plv

põhi: põhi g põhja Põi(põha) Muh L(n põhe Pä) K(n põhe SJn) Trm Kod Lai M T hajusalt V, `põhja hajusalt R, põhä hajusalt L(põeha), SJn Kam VId(põ-); põhi g põhja, põha Sa Hi Ris; pohi g pohja Ris, `pohja Jõe Kuu Hlj; n, g põhja JMd Jjn Iis Äks, `pohja VNg Vai

1. põhjakaar; põhjataevas pohi nägib igald puold Jõe; vanal ajal `lastud viel `vasta `pohja sie puu (paadi põhjapuu) maha, minu ajal enam `niskest `kunsti ei ole old Kuu; tänä on tuul `põhja ja `õhta vahel ehk suvise `päivä `luoja tuul Lüg; kui ikka põha poolt tuul, siis mine lestile ning too `lesti Khk; Põha all kuulukse müristama akkavat Kaa; Kevade tuleb põhast, tali tuleb `lõunast Põi; tuule oo `põhja võtn Muh; suine tuul oo koa `metmest äärest, vahest oo põhast ja vahest oo omingost Mar; need on virmalest, siäl `põhjas, kus see Lapimaa on Var; Põhjust lähäb `selgeks, tulõb `külmä Khn; nort on põhi HMd; `lõune vastas on põhja, külm tuul puhub ikke põhjast JMd; läks niisukese luogaga, sädemed kukkusivad maha, läks kohe põhja `puole (pisuhännast) Kad; tuul `püeras `põhja Iis; kuu on põhjan, siij `näitab `külmä Kod; sääl on

põhja, põhjas ei ole kunagi `päikest Äks; tal om tuul' põhjast (on pahane) Trv; kui inimene või raibe om ninda mahan, et pää om täitsa põhjan, ei lää `üitski mardik manu Krk; põhja puul tulep suur must pil'v Puh; tuul om `põhja `võtnu, nii kül'm ilm om Nõo; põhja puul üteldess ollev kõge külmemb maa San; `Külmise `aigu pidi tuul olõma põhast vai hummugust, sõss tulõ õs nisu `sisse tungõlpäid Rõu; ku põhast tulõ edimäne lumi, sis tuu sulass ar^o Se

2. (virmalistest) *ma pole `enne nii suurt põhja põlemist näind Jäm; põhi `körbeb, see `aasta oli korra, siis oli nii punane Khk; kui põha alt `koldab, siis tuleb `talve paelu lund ja sügise `vihma Aud; põhi `põõnab, virmalest `vehklevad tänä Saa; Täna põhi vehib, ilm läheb viel külmemalle Trm; põhe koedab, kesküü aeg ajab suure `valguse üles SJn; põhi `põõnab, nagu juuini aab üles, seda `suvve ei näe Hls*

põhi|hommik *põhiommik kirre – Iis Vrd põhjahommik*

põhi|hürrül *rünt põhihürülä, kirivä^o kala^o Röp*

põhi|laud *põhjalaud Magand ülemisel naril ja -- `langend oma nari pohi laudujega kuos `ütrigu `pääle Kuu; obosel akkas -- `vankri põhi laudad `kintu `käimä Lüg; all on rataste põhilaud, kaks `põõna all, mis täda koos `oidvad, et ta eep lagu (vankrist) Khk; Palja põhilava peel oo sant istumine, säh, pane põhukoit ikka perse ala ka Kaa; Põhilauad olid [voodil] ää repetand, läksid `katki ja olidki parandal Põi; [pulmas] `aeti see noorik sõnna asemele `katsuma, kas põhilavad `seisvad all Muh; Põhilaud on tehet kolmest neljast louast, mis on altpoold pöönadega kokku naeludat (vankrist) Emm; Mo `voodi põhilauad on vähe `lahtist `võitu, vahel kukkuvad maha, kui ma ennast `pööra Rei; [kiige] põhilaud oli nii madal, et sa võid maast siia `peäle `istuda Mär; magamase asemed olid puust, puu otsaesine oli ja puu põhilaud oli Kse; Mia sai kiige põhelavaga pähä Khn; Ku obusel `vankre põhelaud `kontsa käib, kudas ta sis kihutab Hää; pohilaud on `vankre pohjaks Ris; sängi põhilauad kukkusid alt ära JMd; ma lähän täna põhi lauda (pruuti) `vaatama nalj Sim; Põhilauad õlid enamast piku `sängi `pandud -- et magamisega on `pehmem ase kui `ristipidi laudadega põhi Trm; kes magasiss pal'jo `vil'jä seid, neid `üeldi magari põhilaud Kod; kel paks saag, siis seda `naersid, et see nigu `vankri põhilaud Lai; piab ikke ia lai laud olema, kui sa kahest lavvast saad põhilavva Äks; ää, ku põhilaud ütest lavvast om Trv; kui [paadi] põhilaud valmiss, siss pannin kaarid põhja `kül'ge Ran; juvva täis inimene, ta `kerkusi jo sõeduga üless ja satte põhilavva pääle tagasi Puh; rataste põhilavva putteva kondi `kül'ge, siss obene läits nigu `tulle jälle Nõo; `paanti ette otslaud ja `taade otslaud ja põhilaud kah, siss `ol'li `vankri `val'mi Ote*

põhi|maim (kala) *hürrül ka_ks pal'lu jämmemb ei ole ku põhimaim Röp*

põhine: *põhi|ne g -se Jõe Kuu; g põhise Hlj, põhitse Kaa põhjakaar `läksivad `lauakiriku ja tuul `kieras pohisesse, ei `saaned kodu; läks `vasta pohist `Elsingi `pääle Jõe; `Tammistu küläs olid elumajad ehidatud `lounalt pohiselle, vähä oli neid, mes olid ialt `lännele; kui `paati puhastetti ja midägi `väljä `luobiti, siis igä visati `pohise `puole Kuu; tuul on põhisest; põhise puol tuas lubasin ühe üö magada Hlj; Sula tüüsi toherdati põhitse poolt kül'lest `veetud `aknaigiga Kaa*

põhine: *põhi|ne Tõs, g -se LNg; põhi|nõ g -tsõ Vas; pohine Jõe, põ- Khk*

1. *põline on neid `mitmepõhissi (mitmendat põlve) sugulassi `mitmet `sorti Khk; põhine talu oli LNg; põllumiijšs põhinõ rikašs, aamõtmiišs ajoldõ rikašs vns Vas*

2. *põhi, põhjapool `ranna `äärest `vieti [paat] ülemaks ja `kiereti `kummuli, pohine `pialepidi Jõe*

põhi|tuul *põhjatuul kui pohituul `üöse akkab `tuulema ja vesi akkab `tousema, siis inimesed `piavad oma `paadid ja `püünused järele `vaatama Jõe; kui `hülged siin `ranna ligidel ujusid,*

põhivana

igä`üöldi, et pohituult tuleb; Eks pohituul ole nenä all, eks puhu`pääle [tulisele toidule] naj Kuu; pohituul see keige paham tuul -- ning loet, kui nee`akvad`kangest puhuma, nee lammutavad meite katussi Jäm; pohituul tõi kalad`maale. kui läänetuul oli, see viis kalad merest, see`tõstas mere vett Mus; kui vanas kuus`lasti [puud] maha, siis pidid pohituule`sisse kukkuma Pha; pohituul vaadab`lääne Rei; viint teeb äält, siis piab tulema pohituult Noa;`öötässe, et pohituul, kui tä vaaks jääb`õhtul, siis tä lähäb naise`juure naj Mar; põhetuul oo`kange kül`m Tõs; Kasepuud`võeti vana kuu sees ja kuusepuud noore kuu sees maha, pohituul pidi olema Kei; pohituul on, ega nüüd`vihma tule KuuK; ulk aega oli pohituul Kad;`kange pohituul on kõhe Trm; tähe om küll`taivan ja pohituul, aga ega ta nii kül`m ei ole, elädä iki saab Puh

põhi|vana igivana põhivanu inimesi on, need`teadvad Vig

põhi|õhta põhi`õhta loe – Iis Vrd põhjaõhtu

põhja|hais kõrbehais`oige`kange`pohjahais tuleb, mes siel`korvendad Kuu; vist puder`kõrbema läind,`kange`pohjaais Sim; pudrul_o`pohjaais juuren, sij_o`põhja lähnud Kod;`pohjaais on juba pudrul kül`les Äks

põhja|hommik, -hommuk kirre`põhja`ommikust on tuul Jõh; tuul puhub põhjaomikust, on külm Lai; tij`käänd`pohjahummogu poolõ Kan Vrd põhihommik

põhja|ida kirre`põhjaida tuul Lüg; [tuul] puhub põhaea vahet Mus

põhjak `põhja|k g -ku Lüg;`põhjak Khk lõpp, ots **a.** leiva lõpukannikas las`nuored näriväd`põhjaku,`nuored`ambad Lüg **b.** lambal olid sopisool,`põhjak, ühe otsaga sool Khk

põhjakad pl`põhjakad virmalised`põhjakad`vehklevad Amb

-põhjakalli Ls küünärpõhjakalli

põhjakas `põhjak|as g -a Hlj/`poh-/ Kse;`pohja|gas g -ka Kuu laia või tugeva põhjaga hüü`pohjagas alus Kuu; läks`käuksti kohe`kummuli, aga pidi`pohjakas paat olema Hlj; üks ea`põhjakas nõu Kse

-põhjal Ls jalgpõhjal

põhjala `põhjala rehealune – Kan

põhja|laev noalaev (pilvekogum) `põhjalaev, kui sij`lai ots nõnna poolnuketi, siis`näitab`kuiva, kui täetsa`risti, siis`näitab`vihma Äks

põhjalane `põhjala|ne g -se Lüg;`põhjala|nõ g -sõ Har; pl`põhjalased Pee Iis/-laised/ Äks KJn,`pohjalaised VNg Vai

1. põhjala elanik`pohjalaised elavad sial puol Vai; Suomes`öeldakse`põhjalased Pee;`põhjalanõ istuss`kangõ külmäga ussõn lumõ pääl, mi? ei saa tuud tetä? Har || mütoloogiline olend`põhjalane käib`jätku võttamas siit maalt,`tolmutas maad ja`mulda`tuule`kierendase sies Lüg

2. pl virmalised`pohjalaised`näita tuld`meile VNg;`põhjalased sõdivad (vehklevad) Äks Vrd põhjalesed

põhja|laplased pl virmalised`põhja`laplased vehivad Kad; virmalised on kõik`taeva pääl,`näitavad teist`ilma,`ütlevad`jälle, et`põhja`laplased nigu`vehklevad kohe Äks

põhja|laud põhjaks olev laud või lauad`pohja`lauad`lüüdi [paadi]`kaarde`külge VNg;`Jullal pole esimest tævi,`põhjalouad joosvad ette küljeloudadega kokku Emm; vanasti`põhjaloud oli üks kümme`tollu või nõnda lai Mih; [vankri]`põhjaloud, see oli ikke kuusest Tõs;`puht`kaškisest säng, mitte üks pulk ei ole muud, ainult`põhjalouad on [kuusepuust] VJg;`põhjalavva servad üöveldab [puuanumal]`ära ja`voatab`vasta`pääva, et kokku akkab Trm;`Ree põhe on`mitmest lauast kokku`pantud,`põhjalouad lüüasse naelttega arandate`peale SJn;`alostõdass

`venne tegemist nii, [et] kõgõpäält põh'alaud, sij om puultõist `tol'li paks Võn; sāngi olli magada, kirvestega tettu, paksu otsalavva, tulba ja küllelavva, suure laja põhjalavva Ote; [viiu]li pää om sul no val'miss, no_tii põhjalaud kah ja kaasõlaud Har; Väikeisi hammastõga_saag, `tuuga ol'li hüü anuma põh'a laudu lõigada Rõu; pütülavva? ol'li_tarõh uniku, säääl ol'li küle`laudu ja põh'a`laudu Vas Vrd põhilaud

-põhjale Ls jalgpõhjale

põhjalesed pl põhjalesed Ris Ksi, `pohjalised Jõe virmalised põhjalesi paistab Ris; põhjalesed on üleval, tuleb vist sadu või `kanget `kül'ma Ksi Vrd põhjalane

põhjali põhja peal maít või ridalik, see_o põhjali moas Trm Vrd põhjuli

põhjalik põhjalik Mär Tõs Ris Koe Trm Trv(g -gu) Hls Krk, põhjalik Jäm Khk(põha-) VII, põhjalik Mär PJg, põhehalik Tor, g -ku; n, g `pohjalikku VNg üksikasjalik `niisukene `pohjalikku `asja VNg; tegi ikka põhaliku töö Khk; see mees teeb ikke põhaliku töö, ta tööd ei narri Mär; ta oli vägä põhjalik Tõs; üks põhjalik puhastamine Koe; sij üttsikk, kas põhjalik või tävvelik Trv; temäl piap ütts põhjalik tunnistus oleme Krk

põhjalikult põhjalikult Trm Hls Võn, -ligult Hel Puh, -liguld Trv; põhjalikult Mär PJg, põheha- Vig Tor, põhja-, põha- Khk; `pohjalikkuld Lüg, `pohja- VNg üksikasjalikult sie one kohe `pohjalikkuld `räägitu VNg; `selle tüü [pead] ikke `pohjalikkuld läbi tegema Lüg; ma pole seda nenda põhalikult `uurind Khk; see tuleb põhalikult kõik `ümmer teha Mär; nii põhehalikult ei `oska Vig; `Võtsime selle töö põhalikult ette PJg; sij om põhjaliguld valmiss Trv; ta om sedä `asja põhjaligult läbi `kaalun, ta ei ole `kerge meelege sedä `asja ette võtten Hel; küll `nõudse ta minu põhjaligult Puh

-põhjalt Ls jalgpõhjalt

põhjama `põhjama, da-inf põhjata Põi Muh Mar Mär Kse Tõs Hää Juu Jür Koe VJg Sim Trm Lai Plt KJn Trv, põhjada² Urv, `põhjada Hlj Lüg(-maie) IisR; `põhjam(e), da-inf põhjata Krk; `põhjama, da-inf põhjata Jäm Khk Rei; `pohja|ma, da-inf -da Kuu VNg Vai kiruma, siunama, mustama Mes sest `pohjamisest enämb kasu saad Kuu; sie `tanta käis meil ja siis `pohjas sedasi, et mida püha sie on, `kapsasuppigi ei `keideta VNg; mis sa `põhjad `muidu tõist inimest Lüg; Sie täma elu, kui `teisi saab `seljataga `põhjada IisR; `Põhjas teist pool elu `aega tagant `järke Jäm; ah, ta võis siis põhjata Khk; Ta oli `teisi `kange `põhjama küll Põi; kus - - `põhjas teist Muh; Äi maksa teist inimest põhjata Rei; ma `põhjasi teda east Kse; küll sind aga tänä põhjati, alvaste räägiti Tõs; `põhjas mend nõnna et, teene `jälle `reäkis `molle ette Juu; küll nad `põhjasid sind taga Jür; mis viga põhjata, ega ta ise ei kuule Sim; `põhjamine on tagasel'ja, aga `sõimamine on suu `sisse Lai; küll nad aga teineteist nüüd `põhjavad Plt; kül_na põhjasiva säääl ütstõist Trv; ma pia ta esi läbi `põhjame Krk; Kül_tia võisõ viil ilman tõist inemist sällätakan põhjada² Urv

põhja|maa põhjala `põhjamaast `üella `Suome ja `Ruotsi Lüg; `vilvarised - - `näitavad `põhjamaa `valgust Jõh; põh'apõdrad oo põh'amaa loomad Mar; põh'amaade sees oo elu raske Mär; tämä one `niiske põhjamua, et ei õle `päävä Kod; põhjamaa rahvass `sõitsive pätsudege, põhjamaa põdra kutsuti pätsuss Hel; Lapimaa om põhjamaa Har; päiv om lannu põh'amaalõ (looja), hummogumaalt tulõ jäl üless Se

põhjamada `põhjam|ada Trv Ran Võn, -õdõ San väga; tohutu temäl om `põhjamada paelu raha Trv; edimält `tul'li jo `põhjamada suits, `lasti ussed peräni Ran; seto iks kävevä, mõnikõrd `tõiva kallo - - nüüd ei olõ `põhjamada aig käänu Võn; neid ol'li `põhjamõdõ pal'lu, kõik kotuss ol'li täüs `kartold ja `piije ja `kaalõ ja San

põhjamatane

põhjamatane *põhjamatane* tohutu, väga tämä õli *põhjamatane* ilos, ku talve õun; *põhjamatane* suur üt tuli Kod

põhja|mekk kõrbemaitse *puudrul on põhjamekk, pal'lu on `kõrbenud `põhja* Äks

põhja|naal Põhjanael *täna põhja`naala ei näe, täna on `pilves Saa; põhjanaal `seismä ühen kõhan, `vankri `tiisli `õtsan õleva põhjanaal; põhjanaal, üks suur täst, `ilgab ku üks lamp `taevan Kod*

põhja|naba 1. põhjapoolus *põhjanaba on `kaugel jäämeres, sial on üks üö `ühtelugu Lüg; põhja poolt tuleb `külmä, siäl oo põhjanaba Tõs; läks põhjanavale Iis; põhjanaba, iä ei sulama siält mägede piält ärä Kod; vanast is saa medägi tetä, no[?] linnätass õks lennukiga põhjanabalõ kah Har*

2. Põhjanael *põhanaba, üks täht `eetase olad Khk; põhanaba om `õkva põha puul Se*

põhja|nael hele täht põhjapoolusel *`põhja`naela ma õppisin juo `lieriajal, `köster `näitas, kus `põhjanael on Jõe; `Põhjanael `seisab `paigal, kui `teised `liiguvad `ringi Jõh; suur `vanker - - ta käib `ümber põhjanaila Ans; ju sa oled näind põhanaila Khk; Põhanael paistab otse siit metsa pealt Põi; kui `selge ilm_o, siis sõiditse põhjanaela järele Muh; põhjanaelast - - ma olen koa vaadand ikka, et kus `ääres_se põhi on Noa; Suur `vankõr `kieräb `ümber põhjanaela Khn; põha`naela `näitased vanad inimesed, siss sai tähede `järgi kella `aega teada Tor; kui põhjanael, `vanker ja vardad on `sihtis, siis on kell kaksteist Kos; põhjanael on sij, mis seesab ühe koha pial paegal, teesed tähed käevad `ringi KJn; põhjanael säräb `taevan Hel Vrd põhjanaal, -naba, -naga, -nagõl, -naul, -täht*

põhja|naga Põhjanael *põhanaga, see peab üks täht olema Khk; põhjanaga [ehk] põhjatäht Käi*

põhja|nagõl Põhjanael *põhanagõl om üt's `vankri tähist Plv*

põhja|naul Põhjanael *`põhjanaul, `pienema `muodi täht Lüg*

põhja|naul merinõel (kala) *Nie `põhja`naulad on `oite `pienikäse `päägä ja `piened, ega neid `süüägi Kuu*

põhjangama *põhjang(am(m)a Ote Har, -eme San; põhandam(m)a Võn Plv Röp (aluspõhja) rajama ku toda tõi põhandadi, sõss pännime pedäjä ao kuppo, katõ vitsaga pööreti `kiinni, nuu `aeti kõrrast tõi `pääle `sisse Võn; silla tara põhjandedi taranduste `pääle Ote; sa_piat õks uma maja `kimmä põhja pääle põhjangamma Har; vanast ol suur mõts, palo, aa nüüd om sääl lake suu, tõi om inne põhandet läbi Röp*

põhjanguss *põhanduss vundamendi maa-alune osa hundameñt om maa pääl, põhanduss om maa sisen Röp*

põhjani → põhi

põhja|puu paadi emapuu, kiil *trae käib `põhja|puu all, `suurtel `paatidel käib trae all Jõe; Olid jo `paadi `lauad olemas, tuli `metsäst `valmis `etsidä puu, mes sobis `paadi `põhja|puuks; `põhja|puu, sie pidi olema `aesta paar juo `kuivamass old Kuu; `põhja|puu sain siit oma `kruñdist Hlj; `põhja|puu - - meil oli neli `kümmend kaks `jalga pikk VNg; kui akatakse `paati tegema, pannakse põhja|puu Kad*

põhjatse *põhjatse Põi(põha-) Muh LNg Kse Var, põhjatse Jäm Khk/-si/ Käi Rei, põhat|se Kär, -si pool, poole Kaa Jaa põhja pool(e) lülioksad kuusepuul kasuvad põhjatse pool kül'jes Jäm; värav, mis põhjatsi poole `lahti keib Khk; Elumaja - - `säati ikka nenda, et põhatsi `poole `kül'ge suur mets jääks Kaa; See pili vajus põhjatse `poole ää Põi; meie käisime lounatse pool `külges `püüdmas ja põhjatse pool võis ka `käia Rei; põhjatse pool kül'jed `kõrge mägedel kõik oli jää Kse; kana sureb ja kui pia on põhjatse pool `ääres, `ükski loom ei puudu Var*

põhjatsi → põhjatse

põhjatju *põhjatju* Muh Mar Kse Var Aud Hää Amb JMd Pai Koe VMr VJg Sim Kod Vil Trv Hls Krk TMr Ote San Urv, g *-ma* Mär Tõs Ris Jür Tür IPõ; *`põhjatju* Lüg, g *-ma* IisR; *põehatu* Vig Mih, g *-ma* Tor; *`pohja|du* g *-tuma* Kuu; n, g *põhjatju* Põi(*põha-*) Mär Saa Plt KJn Trv TLä, *põhjatju* Jäm Khk Pha VII, *põhatu* Khk Mus Jaa; *põhjadu* Urv Har Plv, *põhjatju* Rei Ris; *põhá|tu* (-*h-*) LNg/*-to/* Mih Vän Võn Plv Räp, *-du* Krl Rõu Plv

1. väga sügav, nagu ilma põhjata; sügavalt porine, tüma *tie pääl on* *`põhjatju* muda Lüg; *vihm tegi teed põhatuks* Khk; *iieallikas, seda olevat* *`tahtan vanad mehed* *`mööta, pole* *`põhja* kätte saand, *põhatu auk* Mus; *põhjatju* *`aaga me_p* kei *`linnas koa mette* VII; *Kes nee külatänavad täidab, nee on nii põhatuks läind* Põi; *see oo tüma põhato auk soo sees* LNg; *sopane tee oo üsã* *põhjatumase läin* Tõs; *see maa on nõnda põhjatju, et* *`sinna uppud* Saa; *ta piab põhjatju koht olema, et* *`nielab* Sim; *kelsa mineku aal on teed õige põhjatunud* Lai; *kevädilt on* [teed] *nii põhjatud, et* *`vankri* *`põhja* [tuleb] *vesi* KJn; *küll om tii põhjatju, ei saa kudagi läbi* Trv; *tii, mis süüst* *`linna käib, sii* *ol'l jo* *põhjatju, siiã_s* *ole kruusaterã ei midãgi* *`pantu kohegi* TMr; *Kurõsuu ollõv jo_põhádu* Rõu

2. ääretu, otsatu, lõpmatu; väga, tohutu *kui tie on* *`kangest mudane, siis mõni kõht* *`langeb* *`nõnda* *`põhjatju* *sügävälle, joba* *`puole* *`sääreni* Lüg; *Sugulased* *`piavad* *`teisel* *`põhjatuma rikkad olema* IisR; *see nii põhatu* *`uhke inimene* Khk; *Ta tahab selle eest põhjatju kallist inda* Pha; *põhjatju palju rahvast* *`olli* Muh; *mõni kao oo põhjatju sügãb* Mar; *küll_o* *neil* *põhjatunud suured karduled; sealt küla mehed oo põhjatju rikkad* Mär; *see oli põehatu vaeb, mes need vanad inimesed nägid* Mih; *vanatãdi ol'l* *üks* *põhjatju* *ãã* *vanainime* Saa; *põhjatju rumal asi; põle* *ãnam* *`mitmel* *`aastal seal sies* *kãin, ilm* *põhjatju* *mets* Ris; *Ãã* *tüitavad oma* *põhjatuma* *jutuga* Jür; *küll on aga põhjatju magus* JMd; *pal'la* *jalu* *kãi* *põhjatunud* *verstad* Tür; *sial oli üks põhjatju suur kivi* Pai; *põhjatju* *ulk* *rahvast* *lãks* *`sinna* *`palvemajasse* VJg; *põhjatju* *tore* *voadata* Trm; *suur põhjatju pada* *`pani* *`tarre* *üles* *kuagu* *`õtsa; lutsu maks one* *põhjatju* *üvã* Kod; *tal* *lãks* *selle* *`tõõga* *põhjatju* *aeg, põhjatunud* *pal'lu* *`aega* *kulus* Lai; *mõisnikud olid* *põhjatju* *rikkad* Plt; *põhjatuma paelu raha* Trv; *põhjatju* *rahvass* *olli* *kokku* *tullu* Krk; *lãtsime* *põhjatju* *sügãvãst* *viüst* *lãbi* Puh; *temã* *`ol'li* *põhjatju* *ãã* *inimene; säãl* *`ol'li* *enne* *külã* *karjamaa, põhjatju* *kadastik, kos puha kadaja* *olliva* Nõo; *sinnã om jo* *pal'lu* *`aastit* *tagasi, ku_tu* *asi* *`ol'le, sinnã om jo* *põhatu* *aig* Võn; *sedã om* *põhjatju* *pal'lu* San; *nani ol'l* *põhadu* *onnetu* Krl; *ne* *`kapsta* *omma* *nii* *põhjadu* *hãã* Har; *tõid om* *põhadu* *pal'lu* Plv; *meil ol'l* *naid* *`riisto* *põhatu* *pal'lo* Räp

3. täitmatu mõni on põhjatju, ep saa kõhtu täide Jäm; Põhjatju loom eese söömaga, ikka karjub Põi; Sa oled täna küll põhjatju Rei; oh sa põhjatju inime, sööb naa pailu et Kse

põhjatudõ põhjatult, väga esãl *`ol'li* *põhjatudõ* raha San **Vrd** põhjatulõ

põhjatulõ põhjatult, väga *Oi_mul* *sãl'g* *ããsã* *`üüse* *halu* *põhjatulõ* Urv **Vrd** põhjatudõ

põhjatunast täiesti üks villane nõru, koi oli ära *`urkind, nii* *põhjatunast* *ãra* *sõõnd* JJn

põhjatune *põhjatju|ne* g *-se* *põhjatju, ääretu* *põhjatune* *üvã* *sal'v; küll* *tã* *ãnd* *tãlle* *põhjatuse* *`irmsa* *paagu* Kod

põhjatuss põhjatult, väga palju *tãnãvuade* *onegi* *neid* *varsakabja* *`lesti* *põhjatuss* Kod

põhja|tuul põhjust puhuv tuul *Isa* *`külm* *`põhja* *`tuuli, emã* *elejã* *`pãivã* *`paiste* *piitl* Kuu; *Ernest* *`külvã* *`põhja* *tuulega, [siis]* *kieb* *`erne* *`pehmest* Lüg; *kui* *tã* (*sadu*) *põhjatulest* *tuleb, siis* *tã* *võib* *ühte* *`jãrge* *kolm* *`peeva* *sadada* Khk; *mãnnipuu* *`lasti* (*langetati*) *põhjatule* *`sisse* *vanas* *kuus* Mus; [*halvas* *tujus* *inimene* *on*] *nagu* *põhjatule, iriseb* *aga* *`peale* Muh; *sügise* *oo* *põhatuul* *ãnãimesti* *akende* *pealt* *ja* *siis* *puhub* *`kamri* *külmãs* Mar; *põhjatulega* *ei* *tahetud* *`kartuli* *teha, et* *siis* *kasuda* *kãrnatsed* Tõs; *põehatuul* *piab* [*võsaraiumisel*] *olema, sis* *ei* *pia*

põhjatäht

kasuma võsa PJg; põhjatuul on merest Kei; teest tuuled põle nii val'jud kui põhjatuul Amb; [tulise toidu puhul öeldi:] põhjatuul on nina all Kad; põhjatuul ja suarte tuul one vilod Kod; põhjatuul on alati külm, puhkugu ta lõunast või kust tahes najl Lai; põhjatuuled tšuma inimestel ka aigusi SJn; kui inimene pahane om, üteldes: nüid om põhjatuul Trv; põhjatuule vasta istutime selle kuuseeki Ran; põhjatuulega istutedi kapsta, siss ei ole maokesi ja mardikit kapstil pääl Nõo; põhjatuul puhk, külm om Vas; Kaara külvete põhjatuulõga, sõss sai häste teräne Rärp; põhjatuulõga tulõ kala, mäetuulõga vii är^p kala, vesi lätt väikost Se
Vrd põhituul

põhja|täht Põhjanaan odavad on seitsme tähega, nemad liikuvad, põhjatäht on paigal Jõe; põhjatäht, nii kangest valge Kuu; põhjatäht, selle ümber kierivad kõik tõised tähed Lüg; põhjatäht, see pole mitte suur end, üks vähigene täht Emm; põhjatäh' oo taevas küll, tä kell kaksteist peab taevas olema, siis panevad kellad õigeks Mar; põhjatäht on merimeeste märk Ris

põhja|valgus virmalised põhja valgus, lappalastele sie piäb näitama valgust Lüg; põhja valgus see aasta oli korra, siis oli nii punane ükskord Khk; täna õhta on põhja valgus Jür; ku põhja valgus one, siis tuleb teiss ilma Kod; aru tihti paestab põhja valgus KJn; iilä õdagu paist põhja valgus Har; põhja valgus õdagidõ ja üüße ka näütäss taiva pääl Se
Vrd põhjavalu

põhja|valu põhjavalgus, virmalised ma esi^p olõ nännü_põhavallu Plv

põhja|võrk põhjapüügi võrk põhja vergud käivad ikke kahe ankruga, aga ilma lieteta, siis kived tembavad vergud põhja Jõe; Jullasi kasudetti ka kammila vergul käümisel ja vahel ka madalass ranna äärsess põhja vergul käümisel Kuu; mehed läksivad põhja verkudega vällä VNg; põhjakalu püitse põhja võrkudega Mus; põhjavõrgul ei ole pinesid, nõör rakendakse võrgulina külge Rei

põhja|õdak = põhjaõhtu tuul puhk põhjaõdagust Kan

põhja|õhtu loe Kui täma veel selle põha õhta taeva kõrbema pani, siis on pitkalt tasast aega Põi; Vil'ländi om põhja õhtun Trv **Vrd** põhiõhta, põhjaõdak

põhja|õng veekogu põhja lastav õng või õngerivi põhja õngad, kivid on all, iga kümme õnga kohta Jõe; turskapüüd on igä just neie põhja õngijega old Kuu; mehed vädasid kala, põha õngedega said Khk; õhta lasti põhjaõhjed sisse Mus; Põhjaõhjed on lipsudega liini kül'ges, liini ots siutakse lipu kül'ge kinni ja lastakse põhja - - anjneras on põhja peal Põi; kui põhaõng kuib on, sis saab kerrasse keritud, õnged jälle suru korgi sisse Vän; suura õõ`ussa panevad põhaõngele otsa Tor

põhjendama põhjen|dama Põi VJg Trm Kod KJn Trv Har/-mma/, põhjen- Jäm Khk VII, põhen- Mär Kse, põehen- Tor; põhen|dama Vil, -deme Pst Hls, -tem(e) Krk

1. põhjendusi esitama, millegagi õigustama millega sa seda põhjendad Khk; Seda_p`oska põhjenda kedagi, poisid tea ise koa, [kuidas tüli alguse sai] Põi; tema põhendas ikke selle peale, et kui sa nägid, miks sa ei õõlnid Mär; põhendas seda assa eksimesega Tor; ta seletas ja põhjendas põhjani seda asja, et on tõsi VJg; ma selgess ei tiä, kost ma võin siis põhjendata Kod; imu lähäb kuulates, mis sa tast nii paelu põhjendad KJn; õpetaja aas miu isa ka väl'la, põhendas sellega, et isa on kangest vastaline Vil; ma põhjendi talle küll egät pidi, aga si es avita kedägi Trv; mis sa ikki põhended, ütte juttu tahad õigess aia Hls

2. põhjama, kiruma ega üits kuul'ds, et ta miut põhents; küll põhentide sääl nõnda et Krk

-põhju Ls peripõhju

põhjuli *põhjuli* Pöi Kir Kse Ris JMd JJn Koe Kad Äks Plt KJn, *põhuli* Mär põhja peal või peale kiha, *kas olga ta küliti ehk põhjuli* Pöi; *ämmer oo õue peal põhuli maas, mine too ää Mär; nõu on põhjuli* Ris; *kausid on põhjuli riitulil* JMd; *kukkusid `sinna ikke põhjuli (istuli) maha* JJn; *pane õige sie vañn sialt muast põhjuli aa `piale* Kad; *`riistade pesemine [oli] `jälle üks kibe tüü, need [pandi] põhjuli `istuma ja kaevust külm vesi `sisse* Äks; *ärä `riista kummuli pane, pane põhjuli* KJn **Vrd** põhjali

põhjus *põhjus* Muh Kul/-os/, g -e Kse Tõs Tor Hää Saa Ris Juu Jür Kod Äks Plt KJn, *põhjusse* Lüg; *põhju|ss* g -se Trv Hls Krk Puh Rõn, -sõ hajusalt V; *põhju|s* Pöi, g -se Mär(*põhu|s*) Nis Kei Juu Jür Tür Koe VMr VJg Iis Kõp, -kse Kad; *põhjuss* g -e Trm; *põhjus* Khk, *põhjus* Jäm VII Käi Rei, g -e; *põhju|s* g -se VNg, -kse Jõe Kuu Hlj; g *põhjusse* Plt

1. asjaolu, mis kutsub esile teise asjaolu vms; asjaolu, mille pärast midagi toimub või tehakse; *ajend nüüd ma siis ka `tiien, mis sen minu hädä ja `haiguse `pohjus oli* Kuu; *mida `pohjuse perast sa tegid seda `ommetegi* VNg; *viimast siis ikke `ütleb `asja `põhjusse `vällä* Lüg; *päris `ilma `põhjusteta ta poleks seda ka teind* Khk; *`keikide põhjust me_p tee mette* VII; *Oli `kinni `viidud, põhjust ei tea* Pöi; *mis `põhjust sa tead `reaki ka* Muh; *mis põhjused nee ka on, `lihtsald laisk ja muud midad* Käi; *tõbede `põhjos on külmetamene* Kul; *ta tuli kallale, põlnd põhjust kedagi* Mär; *see jutt oo ilma `põhjusteta* Tor; *`mingid `põhjust ei ole, ei taha ja keik* Saa; *sel aasal on oma `põhjus* Ris; *kes targem oli, see tõi parama `põhjuse ette* Juu; *nüid sai `selge põhjuse kätte* Koe; *kui sa_i lähänd, siis nagu akati `kiusama ja pärima, et mis põhjusel ei tuld ja* VJg; *teab mis põhjusse peale nad seda juttu reagivad* Trm; *tämä ei sua edesi ei tagasi, kedägi tämäil ei õle* põhjuss Kod; *mis `põhjuse piäl sa sedä tüid* KJn; *üits `põhjuss pidi tal iki olema* Trv; *kudass sa `uupi `ütlem saat akate, ku midägi `põhjust ei oole* Krk; *mes `põhjusel sa es tule meile* Puh; *mu onotütär itsitäss innegi, vahest ei olõki `põhjust õigõt* Kan; *kullõ, mis `põhjuss sul om muka tõrõlamma tulla?* Har; *kes tiä `põhjuisi tüib* Plv

2. alus või põhi; alustus *`ämbril on põhjus* Kei; *kerä põhjus, paned kardule `alla, kalsu `ümmer ehk paned kivi põhjuseks* Juu; *sie maea lahuteti ära, siis `lasti ausammas selle põhjuse `piale teha* VMr; *kiavele `päñdi põhjuss `alla* Trm; *[pooli] põhjuseks olid paberi põhjad* Plt; *[pulmas raha kogumisel] `panti üits `saaline paper, sada olli sij `põhjuss `tal're pääl* Krk

3. lauast vajutis igal mihel old siis `tünner sedä rugi - - old kohe `tündrisse `pandud ja `pohjus `pääle ja Kuu; *`tarvis `kapsa `asta põhjuseid muretseda* Mär; *põhjus käis kapsaste pial* Kei; *`silkudel oli `vaotes peäl, põhjus all, kibi peäl* Juu; *`kapsad `liisuvad ää, kui ilma kivita või põhjusteta on* Jür; *silgu `tündril ja vierandikkudel on põhjused pial* Kad

põhjuseline põhjendatud *täl om perüss `põhjuseline asi* Plv

põhjustama *põhjustama* Kul Koe

1. põhjendama *juttu põhjustama* Kul

2. otsust langetama, ära otsustama *põhjustame `kindla otsuse* Koe

põhjutama *põhjutama* pöitama, laba tegema *akkan sukki põhjutama* Iis

põhk *põhk* g *põhu* Lüg IisR Pöi Muh L(g *põho* Lä) K(g *põho* Ris) I eL; *põhk* g *põhu* Sa(g *pühu* Jäm Ans) Hi Noa Ris; *pehk* g *pehu* Kuu; *`pehku* g *pehu* VNg Vai/-o g -o/; *pohk* Hlj pahmatud või masindatud õled, sasi *`andaga `luomile `pehku; pehud one `otsas* VNg; *sel `aastal ma sain `põhku `õige tugevaste* Lüg; *aluskoit nii kõvali `põhku täis* Khk; *`massina rehe aal, siis keik kohad `põhku täis* VII; *Jõulu `laupa `õöse magati ikka `põhkus* Pöi; *kui aseme `põhku viid `seale, siis `põlle ea mette* Muh; *`veiste pehud on louda loudil* Rei; *põhk `peale ja vili `alla* Mar; *kui põle `põhko `alla `panna mette, siis oo kohe looma ase vertsame* Kul; *sooein põle parem kui va põhk* Vig; *räätsigä viiäse `loomele `põhku ede* Tõs; *Rotid pugõvad `põhkõssõ*

põhkala

Khñ; rihi on peksetud, põhud on üles `aetud Hää; odra põhod ja ruki põhod, need läksid keik `loomadele Ris; põhk on, kui masindakse sui `vil`la Juu; põhk läks läpastama JMd; maässina peksetud põhud olid `luomadelle paremad `anda -- tema on pienemb VMr; `jõulu `pietakse põhud põrandal VJg; `ükski ei annud eläjäle jumala `vil`jä, põhu varal eläsid Kod; meil loomad `rohkem põhu pial elasivad, einad olid obuste jäost Lai; põrand `põhku ja `rämpsu täis, tahab kasida KJn; põhud kutsuti `üssed ja teräd kutsuti rapantsed Vil; pane eläidel `põhku ala Trv; põld_o pövvan, ka me saame ta `põhku nätä Krk; ommuku `anti lehmile peenembet `põhku ette, kas kesvä või kaara `põhku Hel; vangi olluva `Karlova `mõisa rehen, põhk sinna maha `pantu, säääl maganuva Ran; tõmmati neli obest lademe `pääle, sõkutedi nii et põhk pehme `ol`li Puh; sāngi kotin peenike põhk nigu muld Nõo; arva rihaga rehitsedi ärä tuu pik`k põhk ja kanneti rehest ärä Ote; tsigä tükke kül`mäge `põhku Krl; ta is koolõ umma `sāngü, ta `tahtsõ maha põhu pääle koolda? Har; Talumehe_vei? egä kevväi `kuurmidõ `viisi `põhku `mõisast kodu Rõu; tsia? talvõl magahasõki põhu seeh Se; `põrssilõ puistatass `pangõ `põhku Lut; p õ h k u p u g e m a magama heitma `Tarvis `kähku `põhku pugeda, `omme `raske tüõ IisR; Öhta oo jälle kää, äga muud, kut sööme kõhu täis ning poeme põhku Kaa; Keik pugest põhku Emm; põle teha kedagi, muudku pue `põhku Mär; juba puges `põhku Ris

põhkala `põhkala põhuruum `põhkala `ol`li nigu küin vai riialune; mine võta `põhku rehe alt, vii `alla `põhkalade Kam

põhkatama põhkatama hingeldama Minno pand õkva põhkatama, jovva ei ināmp minnä Se

põhke `põhke kobe Pärast `kordamist vedrutasin viel üle, nüüd on maa iast `põhke IisR

põhk|hiir põhkhiir rott – Se Lut

põhkja `põhkja San, `põhka Lei rehealune aa obõne `põhkjade San; `põhkan `pestass vili un kuodi? saisava? Lei Vrd põhtja

põhklema `põhkle|ma Puh, -me San hullama inemise põhul `põhklesive San

-põhlussõh Ls pääpõhlussõh

põhmak põhma|k g -ku (mühakast, sõnakehvast inimesest) issob ku põhmak, ei kõnele kellegägi sõnagi; nagu põhmakud issuvad, ilma kõneta Kod

põhmas põhmas g `põhma puhmas jānes juušk `põhma ala Hls

põhn põhn g põhna kungas põhna pääl es olõ? midägi Har

põhnalõ ohtralt peremiis pañd `tõpralõ pal`lo ette `süütä, `põhnalõ Lut

põhnama `põhnama põhjama, kiruma Sie on `kange `tõisi `põhnama; Kas ta minu ka `põhnas; Käis `jällä kedagi `põhnamas Jõh

põht → põhtja

põht|alune → põhtjaalune

põhte|alune → põhtjaalune

põhtja n, g `põhtja (-õ-), `põhta (-õ-) San hajusalt V; põht g `põhtja San rehealune rihealune olli `põhtja, aga `päälne kutsuti iks lao `päälne San; rehetarõn kuivati? ja `põhtan `aeti_lina? Urv; Kõkõ inne `tuuđi õks nurmõst rüä_kodu?, `põhta all kukati `kuurma maha? Krl; `põhtja om vaia `puhtass tetä?, hommõn tulõ riiht `pessä?; `tõmba naa ratta vehma käest `põhtadõ `várru Har; Hummugult `varra kikka `kirgmise `aigu ai jo_timä rehetarõst rüä_ `põhtjahe, tek`k uma_ladõma_ ja nakass koodiga_nüpealdämmä Rõu; `põhtan `pestass vili Lei

põhtja `põhtja Põi Muh, `põhtja Krj kiriku eeskoda `põhtja uks Põi; `põhtjas `võeti mütsid peast ää ja siliti päid, et ikka nõnna siled `ollid; ise oo `põhtja, ise oo laulekoda Muh

põhtja|alune `põhtja|alunõ Krl, `põhta- Har, `põhte- Rõu, põht- Krl rehealune

põhu- *pehu* `arki one `puine, sitta `argil oli `sahka `otsas VNg; *põhu* *ajmul* es ole raud topakid `otsas Kär; ma `puista ne põhu `ründed siit kotist `väl'ja Mus; *põhu* `võtjad viisid põhu `kaugemale Jaa; Minev `aastased põhukuhjad veel põllu peal Põi; `eitis kolm või neli angutäit -- põhukorvi `sisse Phl; masindamese aeal teised oo põhovirna `otsas ja teised `andvad alt kätte Mar; põhukuhi võtnd vett `sisse, kõik ää külmetand Mär; nüid oo ea magada, panin uied põhud koitti, põhukoit oo `sängis Vig; ma oli seäl põhukihhi `otsas, seäl põln na `raske Tõs; põhulaud olid karjalauda otsas HJn; veke põhukoit oli pia all Amb; kui `rehte `peksti, siis olid põhu `puisted, puistati terad `väl'ja, põhk jäi `piale Sim; `põhku `kaanti `riidega ja anguga, põhu `riidest `võeti -- mõni `riidetükk, vana tekk või sängilina; põhu `tõstjad `tõstsid `põhku, `aantsid üless kuhja `õtsa Trm; [habemikke] mehi `sõimavad: sina vana põhulõug Kod; pia nigu põhu `sõöjal suur, seda `õöldi meesterahvaste `kohta suurem jägu Plt; Põhukuhal, sel põle kedagi ori `jalgu ega `vau, muudku lüiasse üks varras `püsti SJn; sängin olli põhukoit, koti ala `nüüre `pääle `panti õle Trv; põhukuuri om `laute kõrval Krk; põhu `rõõva olli, egä nurga küllen tripp Hel; põhurõevass `olli nigu tek'k -- tõst põhu `pääle, paänd nukad kokku, tõmmass otsa `kinni ja `säl'gä Ran; no taevass, serände nüid mõni elumaja, tuu om juust nigu põhukorjuss Puh; põhujundi olliva lademi pääl, jundist kanneti põhk `küini Ote; põhukorjuss -- `väikene nigu `kiäki sai koheki saena kõrvale tetä Rõn

põhune *põhu* |ne g -se Põi Muh Mar/põho-/ Mär Tor Saa Ris Juu JMd Koe Iis Trm, -tse Kse Tõs Hää M Puh Ote San; *põhu* |nõ g -tsõ Krl Plv, -dsõ Vas; *põhu* |ne g -se Jäm Khk(-sse) VII põhuga koos, põhku sisaldav see põhune koit, lopi natune `väl'ja Khk; sõnnik vahest nenda põhune VII; Ta oli ikka nii põhune, kui ta omiku sealt odra aganate sihest `väl'ja tuli Põi; `põhko parand täis -- küll oo aga põhone Mar; kudas sa oled tuuland, see kõik alles põhune Mär; `riided oo põhused `sel'gas, ei viitsi ennast arida Kse; õue oli põhune, tuleb ää koristada Tõs; vil'laterad on põhused, peab läbi `sarjama Saa; maga nüid -- eä põhune ase Juu; `riided said põhuseks, kui `luomi `süütsin Koe; terä om põhutse Trv; rõivass om kõik põhutsess saanu Puh; ku ol' serände põhune sitt, tuu `ol'li ää lak'ka (laili) visata Ote; tarõ `ol'gi täüs -- põhunõ Plv

põhustik *põhustik* |k g -ku Sim Kod/-ss-/ Lai Plt põhuruum põhustik -- kus põhud `pantakse, õle katuksega Sim; põhussikud tehässe kõik laudseintegä Kod; karjalauda otsas oli suur ruum, põhustki, teiselt poolt läks `koorem `sisse, teiselt poolt `väl'la Lai; põhustikule `tehti `laudadest seinad vahtvärgi vahele, lage ei old, arilik katus pial Plt

põi → põis

põibass *põibass* g `põipa ree põikpuu riil om neli põibast, viiess pää põibass; põibaste pääl `varbest või `laudest põhi, laam ümmer Krk

põie|haigus *põierohi*, kut kotid `otsas, põie `aiguse `vastu peab olema Jäm; Seda teed `joodi põie `aiguse `vastu Rei; põie `aigus aeab inimese kusema `kangest; see oli põie `aiguses, õlle `joomine ää keeletud Vän

põie|hein *põie*- Hää Trv Hls, põi- Krk (taim) põie-eeña õieda laksuva Trv

põie|lill *põielill* (taim) – Kad Plt

põiene *põie* |ne g -tse Kse(-se) Trv põiest tehtud tubakakoit oo põiene Kse

põie|rohi *põis*- või pusurohi; ka teat taimed põiehaiguste raviks `Põierohuga `arstisivad `põie `aigusi IisR; Põierohud olid kollakad, `valged nupud `külges Jäm; põierohud, kellel jäeb kusi `kinni, õitsestest tehakse [teed] VII; põierohud, `valged puppis rohod, nagu `valged elmed, sehuke madal vars Muh; Põierohud -- kui sa `piüuse võtad, jääb nagu vaiguseks Rei; põierohod oo küll -- kui lapse kused `kinni oo, et siis keedetade sedä, et võtte kused `lahti Mar; põiõrohod,

põiga

sioksõd nagu põiõd `otsõs Khn; kui lapsed ala kusevad, kiedetaks põie `rohtu Ris; põierohud kasvavad möda moad Juu

põiga põigiti laiutpidi oo põiga vaod, muidu oo pikuti vaod Kir

põigati põigati põigiti – Äks

põigeldama põigeldama Põi Muh, põige- Mus Kaa Krj, `poige- Kuu

1. põikkõitega kinnitama Einakoorma peab eesti tugevasti ää põigeldama, tee oo auklik Kaa; põigeldamise `juures `tehti kõige änam kul'l`õõlmisi, eina`koormad põigeldati `kinni Krj; `Koormale tõmmati kaks kõit õle ja siis tõmmati veel kõis `risti `õmber, teiste kõide vahelt läbi, see oli `koorma põigeldamine Põi

2. tihtima, tihendama lae tahab põigeldamist Mus

3. põiklema, laveerima Mes sa `põigeldad, elä `sirgel `siivel Kuu

põigete põigete Mar Pär Ris, põe- Aud PJg põigiti kes pal'lo räägib, siis selle `kohta `õõtasse: sool koa suu põigete nina all Mar; pia aiud, `pehmed, põegete pia luu sihes PJg; `risti ja põigete on tuul lüõn `vil'la maha Ris

põigeti põigeti Põi LNg Mar Kse Var Tõs Hää Puh, põe- Var Mih Tõs Aud PJg Tor KJn SJn, põi- Khk Kär Mus Kaa Pha Käi Rei põigiti pæepulk keib põigeti üle ree põha esimese otsa; keisi metsa `puuti ja põigeti läbi, aga ikka_s lõva Khk; `koorma kalid, mis eina `koorma ala pannasse, põigeti üle karsaste Mus; Tormiga oli puu põigeti tee `pæle `langend Kaa; üsna lai ase oli, õled raiuti põigeti, asemega ühe `laiuselt Pha; `Viska labule poar `oksa põigeti `peale Põi; `eitmese kepiga eidedaks ja `eitmese kepp `pantaks põigeti augu `peale (viskemängust) Käi; [läks] põigeti läbi metsa Rei; sugarad kõivad põigeti rege Kse; ennemalt `tehti na ilusi põegeti `kõrta (põikitribulisi seelikuid) Tõs; mõned vaod `aeti `jälle põegeti teistest vagudest läbi, et vesi ää `joosis Aud; `ol'li põegeti tee peal ees Tor; üits latt `olli tjj pääl põigeti ette `pantu Puh

põigi põigi JJn Koe VMr Lai, `poigi VNg Vai põiki `silmu `merrad olivatta `palju tihimad - - `tehti `poigi `vitsust VNg; akkasin puol`poigi `vonga (lainet) menema, sis sain Juesuu `puole `randa Vai; põigi riiet tegime alus`kuubesi Koe; `virras tee pialt ära - - `kieras obuse ka teisipidi, põigi teed Lai

põigis põigis ristpael `pastli põigis Var Vrd põigus

põigis|pael = põiguspael põigispaelad `risti teineteise pialt läbi, `ruti `ümmer sääre Var; `tõmmas põigispaelad `kinni Tõs

põigite põigite Lä PJg Ran, `põigite Lüg Jõh, põegitõ Khn, põigite Käi, `poigite Jõe Kuu VNg Vai põigiti `Laias `vuodes saab magada `poigite vai `kuidas tahud Kuu; kuus `leiba `ahju, üks läks pikkite, kaks läks `poigite VNg; rie `pääle `pandi `põigite sedavisi puud ja siis `tehti - - `niske suur lai kuorm `pääle; ke ei `räägi, `selle `kohta [õeldi], et sul on jo ka suu `põigite nenä all Lüg; `panno omale üks `vihko `poigite `perse `alle Vai; `käias tera põigite Käi; puu on jää peal põigite Rid; põigite siilikul olid vähiksed triibod Mar; aam `pal`kide `peale `laotakse põigite `parda puud Mär; Jänese jäljed `lähtväd põegitõ üle tie Khn; kukkus maha, põigite säääl ukse taga PJg

põigiti põigiti Jõh/`p-/ Põi Muh Lä Mih Aud PJg Saa KPõ Iis Trm MMg Lai Plt Trv Hls Krk TMr Rõn, põegiti Khn Vän Ris Juu Kos Kod Kõp Ran Nõo, põigiti SaLä VII Hi Ris, `poigiti Jõe Kuu Hlj põiki ega `paati voind `poigiti `lassa, `paati piab `oidamma, et `seisab `otsekoe Jõe; murd `laine lüõb `paadi `poigiti kohe Kuu; räägib se jutu teisiti `väl'ja, selle kõrvad põigiti pæes (taipamatust) piltl Jäm; teistel olid kuued `püsti `kiutu - - Ansiküla `riided on põigiti `kiutu Ans; põllu `otsas põigiti oli vesivagu Khk; parred on põigiti üle rehaltse VII; Põigiti tee peal,

lakku täis Põi; kui katust arjatse, siis pannasse põigiti õled; kellel suu põigiti nina all, see `reakis (sõnakast inimesest) Muh; Kui mees aa lühiseks jænd, aga ermus jämeks läind, siis aa ta põigiti kasvand Emm; Ma käisi põigiti ja piuti einamaa läbi, aga pole mina oost löidnd Rei; kal`lud on puud, ümar`kortsed, põigiti all paadil Rid; kivi oovatasse ülesse, `sioke põigiti puu saab `alla `pandud Lih; `lõikas leiva põigiti `pooles Kse; tiivapuud kõivad põigiti üle ree Mih; lehm läind põegiti tee `peale ette Vän; põigiti triibulesed tädi sukad olid `jalgas, käisin pulma kommetis Ris; sada `vihku `paändi `kuormasse ja `sel`pu põigiti üle `vihkude Kei; tua ies oli põegiti vöörus, kus tuli uks tuppa Kos; käisin kõik selle metsa `risti ja põigiti läbi JMd; odrad saavad `auna `pandud, kaks `vihku kõrvu, `piale `paändi sedasi põigiti, et märjaks ei sadand need otsad Ann; `kohvrise said `riided visata pikiti ja põigiti VMr; kes [nina] tark oli `liiga, kui `rääkima akkas, siis `ööldi, et suu põigiti nina all Sim; `lõika sie laud põigiti `katki Iis; nii lai sääng, et maga või põigiti sees Trm; põigiti oli, `rätsep oli kohe teind sihukse pisikse põõna Lai; tjj läab põigiti üle nurme Trv; vihmauug lääts põigiti ärä põhja poole Krk; veerik piäb sedävisi põegiti `lõikama, siss om ää `alla `aada pluusele Nõo Vrd põigati, põigete, põigeti, põigite, põiguti

põigu põegu Kul; põigu- Rõu põiki läks põegu üle tee Kul

põigu|puu põikpuu Sõss `miñti `mõtsa ja `tuudu `tuura põigupuu?; Põigupuu_tetti kõost, paiust vai toomõst Rõu

põigus põigu|s g -se Läd(põe-), -sse Muh; põigu|ss g -sse Ote, -s(s)õ Urv Vld

1. pastla ristpael sellest nõõri otsast soab ea `pastli põigusse Muh; `paslal oo põigused peal Kse; Põigustega `pastlid seisavad `iaste `jalgas Han; põegused pannase koa `piale, püstad `tärkete seest läbi, linadest keerutatse Var Vrd põigis, põigustid

2. ree painard rij jalassile pandass kõdare `sissi ja põigusse `pääle ja siss pandass laa´v pääle Ote; vanast painutõdi koo puust põigussid Urv; neli kõdarat, ega jalasõ seehn, neli põigust pääl Rõu; Põigussõ? teitvää noorist paiu vai tammõ ossõst vai kasvast Rär; mis üle rij pandasõ, kõdardõ `otsõ pääle, nu_omma põigusõ? Se Vrd poiguss¹

põigus|pael põigus- Muh Rid Kir Kse, põegus- Mar Kul Mih Ris, põigos- LNg, põigus- Noa Ris pastla ristpael põiguspaelad tõmmataks põigiti üle `pastla Noa; pane `pastlele põigospael `peale, siis ei tule jalast ää LNg; põeguspaelad, et `talvel ei lähä lund `sesse mette Mar; põiguspaelad läksid kañti Kse; põeguspaelad `aetse nõelaga `tärest läbi Mih; põeguspael `seotakse `pastla `ümmer, et muld ei pääse `sisse Ris Vrd põigispael

põigustama põigustama põikkõitega kinnitama – Han

põigustid pl põigustid pastla ristpaelad – Lih

põiguti põiguti Rid Lih Krk, põe- Kod põigiti riisun põeguti, `vassa tuult ei sua, piäb nuketi `riisma; vahel käid pitkuti ja põeguti, `koskilt ei sua `siini Kod; pane paik puul` põiguti, muđu jääss auk `valla Krk

põik põik g põigu Rõu; g põegu Vig

1. põikijoon, vööt kõib sedäsi üle sel`lä, `valged põegud Vig

2. painard Ütele `riile lätt neli `põiku Rõu

põikama `põikama Lüg Jõh Kse Var Khn Amb JJn VJg Iis Vas/-mma/, da-inf põi|gata Põi Muh Mar Mär Ris Koe Trm Trv, põe- Tõs Tor Trm; `põikama Kaa VII Käi, da-inf põigata Jäm Khk; `poika|ma, da-inf -da Kuu Hlj

1. otsesihist kõrvale pöörama, suunda muutes edasi liikuma; kellegi eest hoidudes kõrvale tõmbuma obune old nii tark, et `poikand `aeva siis ige sield `poiste `rihjist `väljä ja pand `juoksu Kuu; [põrsas] `kange iest `poikama Hlj; `põikas `kõrvale, ei taha minuga `rääkida Lüg;

põiki

ta `põikas teelt kõrvale Khk; katsub mu eest ikka ää `põikada VII; Obu oli `kohkund, `põikand pärekse, koorm `õmber Põi; kui unt tuleb, siis `põikab obu tee pealt ää; ää põigak üht mu eest kõrvale Muh; audu tuli `kange valuga, ma sai veel eest ää põigata Mar; ää lase eest ää põigata, ole kärmas Mär; kui esimene vagu põllale lastase, tä kõrvale_i `põikan (härg kündmisel) Var; jänäs `põikas `metsä Tõs; `põikab iest ää Amb; `põikasin viel kõrvale, enne kui sai `piale tulla Iis; tahi iest `kõrva põigata Trm; põigaśs nagu minu üist `kõrva Trv; Ku^p rikass sõit, piät vaenõ kõrvalõ põikamma Vas

2. korraks läbi tulema Eks `põika `meile ka `sisse, kui `müeda `sõidad Jõh

3. puiklema, millestki hoiduma äi taha teisele ütelda, `põikad kõrvale Käi; ikka `põikan [kirjutamisest] kõrvale ja lähän magama JJn

põiki `põiki Lüg IisR Rid Kse Var Tõs Vän Tor Saa Kei Kos KuuK Amb Lai Plt KJn Trv Ran Ote Röp, `põiki Jäm Khk Pha, `poiki Jõe Kuu viltu, diagonaalselt; risti `läksime `paljas `mastis edasi, sie oli `poiki tuuld `menna Jõe; `paasi `lauti `lupja `ahju ikke `risti ja `põiki, ikke `ninda `servite üks ühe `pääle Lüg; `Põiki `riidest `lõikan siis nii, kuda kude `juokseb, kude pidi IisR; see löi `põiki `katki Khk; Pane sõnna, kust tee karjamaale pöörab, põiki puud ede Pha; läks `põiki üle põllu Kse; tõke ol'li kohe `põiki üle jõe Vän; siul on teised inimesed ikki `põiki suus (halvustajast) Saa; poadiga soab sõedetud `põiki tuult Kei; vaıt troageldati `voodre `kül'ge `kiinni ja siis tepiti masinaga läbi pikuti ja `põiki Kos; Kaerad `tehti unt `jalga, neli `vihku `alla ja üks `põiki `piale Amb; kaltsud olid takusest `riidest `tehtud, `põiki käänetud Lai; käteräätidel olid `põiki jutid ühe `laiused, sõrme `laiused Plt; `lõika `põiki rõõvast Trv; väräjäl lastas `põiki viip pääle Ote

põikile poikvel, praokil uss om `põikile TMr

põikima `põikima, (sa) põigid põikkõitega kinnitama `koorem tehasse iki ree `piale, tõmmatasse kõitega `risti `kinni, põigitasse põikkõiega veel üle, siis suab kõva Ksi

põiklema `põiklema Lüg Muh LNg Kul Kse HMd Juu Tür VJg Iis Kod Hel/-mel/, da-inf põil'gelda Mär Hää JMd Koe Plt Trv Puh, põe- Mär Tõs Tor Trm MMg KJn Puh; `põiklema Kaa, da-inf põigelda Jäm VII

1. suuna muutes, siia-sinna liikuma üks obone pane ette, `põikleb tie päält `vällä Lüg; mis sa sii `peale `põikled, kui kaksipidi jooseb siia ja `sõnna Muh; `põikles seal tee peal tükk `aega, enne kui `kõrva läks Mär; kui autu `vastu tuleb, akkab obu `põiklema Tõs; `põikleb iest ära Iis

2. jutuga keerutama `tõelik inimine `räägib `selget mehe juttu, ei `põikle kuhugi Lüg; Ma ole juba mütu korda taga ajand, kudas see asi siis jääb, aga ta `põikleb ikka kõrvale Kaa; mis sa `põikled mu ees Muh; armastas enese jutuga `peale põigelda, taha otse kohe `rääkida Mär; `põikleb `ühte pidi ja teist pidi, ei saa ta jutust aru Tor; sa_i räägi `õigust, sa muidu `põikled Hää; mis sa `põikled oma jutuga, räägi ilusti `vällä KJn; kos sa `põikled, tunista ärä, mis sa teit Trv

3. millestki kõrvale hoiduma, vastu puiklema mida sa viel `vasta `põikled, tule `lähme Lüg; ära `põikle `ühtegi, tule aga järele JMd; obene läks ku `lupsus, aga sillass `põikles üle `minnä Kod; `põikleb kõrvale, ei taha `tõosse `minna Plt; küll põigel' `vastu, es taha tulla Trv; siij `põikless `kõrva, siij ei taha sedä tetä Hel; mõlemba latse `põikleva `vastu, es tahava kodu minnä Puh

põik|pael pastla ristpael põikpael, `risti üle jala, ühüst `tärkest veel läbi ja siis `ümber sääre Aud; vaja põikpaelad `piale `panna Äks; ei `oska põik`paelu punuda Ksi

põik|pea kangekaelne isik põikpee äi täida `käsku Khk; mees - - niisamasugune põikpea Mar; Va põikpea aas õma joru Trm; põikpia ei taha aru pähä võtta, asjast aru `saada Lai

põik|pool *põik|puul* Trv Hel, *põip-* Trv Krk Hel Plv Rärp; *`põikpul* g -i Trv ree jalaseid ühendav puu *neli* *`põikpuld* tulli tetä, *`põikpul* oiab katte jalast kokku. *`põikpuli* *`pääle* tulli sõbapuu Trv; *regi om nellä põikpoolege* Hel; *põippooldõ pääl ol'l laut* Plv

põik|puu *põik|pu(u)* Lüg IisR Muh Mar Kul Mär Vig Mih Aud Tor Kei Juu Kos Jür Amb Koe VJg Sim Trm Plt Trv Plv Rärp, *põik-* Khk Käi Rei Ris, *poik-* Jõe Kuu, *põip-* Saa Hls Hel millegi suhtes risti või viltu asetsev puu *`longa* *`saaling on poikpuu, mis on* *`stengi all* *`masti* *`otsas* Jõe; *Lie kõhal käis põikpuu, põikpuu* *`august käis raudpulk läbi,`* *katlanokk* *`torgeti* *raud`pulgaga põikpuu* *`auku* Lüg; *eina küinil oo põikpuud* Khk; *põikpuu pannasse teisipidi* *`koorma* *`peale, kui koorm väga lai saab* Muh; *Istudaks kõlgu põikpuu ehk paku peele ja teine* *lökkab örrest või latist ümber* (jääkelgust) Käi; *värävä peal oo põikpuu ja väräv pannasse* *põik`puuga`* *kinni* Mar; *tiiva äärepuud ja tiiva põikpuud, kokku ree tiivad* Mih; *pesapuu on pingi sies, pesapuu ehk põikpuu* (vokist) Ris; *ristil on põikpuu* Juu; *söögilaua jalad läksid all* *laiali ja neil oli põikpuu vahel* Kos; *lie pial sai suppi`* *kieta,`* *este oli põikpuu* Amb; *äkke* *põikpuu* Sim; *usse põikpuu* Trv; *Rij paañatusilõ`* *pañte põikpuu pääle* Rärp

põim *põim* Vön, g *põimu* Hel Rön San V(*põõmu* Rõu), *põemu* TLä Kam Lut, *põimi* Iis viljalõikus *rukki põimi ajal tulivad kodu* Iis; *lešk naene,`* *el'li sanna`* *kambren,`* *põemu aig käis tüül ja muud tüüd* *tei kah* Ran; *kui põim`* *ol'li lõpetedu,`* *siss üits võtt sirbi kõik`* *otsa pitt* *näpu vahele ja visass`* *sirpe* Puh; *kes siss põemu`* *aigu läbesi kangast kodada* Nõo; *kui`* *vihma kah tulli,`* *teiti`* *aina`* *pääle rüä`* *põimu* Kam; *põimupühä,`* *sõss`* *viidi jumalalõ`* *ohvr* *id opõtaja kätte* Har; *rüä põim om är lõpõtõ* Rõu; *tsirbi täht olõvat põimu`* *aigu`* *taivah* Se; *poiss lõõgaäs edimädse piho, ku ol'l põimu aleng* Lut

põim *põim* Iis Ksi, g *põimi* Kse VJg; *põim-* Var Amb Kad; *põimi-* Trm, *`põimi-* Lüg Jõh, *põimi-* Khk, *`poimi-* Kuu põime; *põime-*, *põim-* *Lappa sa`* *vergud kenast kaik`* *poimi`* *pulgale* Kuu; *kes ei`* *põimi,`* *sie ei tia`* *põimi`* *lõnga* Jõh; *põimipulk_o`* *argi`* *kaelas* Khk; *põimi töõ_o`* *küll* *ia* Kse; *põimnurk,`* *kus* [korvi] *kaared`* *sisse põimitakse* Var; *põimaed* Amb; *enne põimiti* *mieste`* *rahva põimvüõd ja sukapaelad* VJg

põima → põimma

põimendus|raie *harvendusraie`* *põimendus`* *raie,`* *võetasse`* *suured* *maha,`* *tehässe* *õredamast* Lüg; *põimendusraie,`* *sai seest`* *väl'la võtta viletsamad ja kõverad,`* *arvemaks* Var

põimik|aed *põimitud aed,`* *põimaed`* *siuke põimikaid`* *ol'li õõnapu aia`* *ümmer,`* *kuuse* *õksadest ta`* *ol'li põimitud,`* *sammad`* *püsti`* *pantud* KJn

-põimikus Ls peapõimikus

põimima *`põimima,* (ma) *põimi(n)* (*põe-*) Põi Muh L(*põimma* Vig Saa) Jür HJn Amb JMd JJn Koe Kad VJg Sim Iis Trm Ksi Lai VIPõ(*põimma* KJn), *`põimin* Lüg Jõh; *põimima,* (ma) *põimi* Jäm Khk VII Käi; *põimima,* (ma) *põimin* Kuu VNg Vai(-mma); *impers põemeti* Ran

1. punuma, palmima *kõüs`* *poimida`* *kinni,`* *kui one kaks`* *otsa* VNg; *`korvil`* *tarvis`* *põimida`* *`vitsad`* *luokade`* *ümbär* Lüg; *mul on kalasaba* [mustriga] *sukka`* *paelad,`* *põimitud* Jõh; *punane* *lõng oli teeste vahelt läbi põimitud* Khk; *Suka augu ta`* *põimis nii kenast`* *kinni,`* *nõelus lõhjad`* *risti`* *õhest teisest`* *läbi* Põi; *niied tõmmati sedasi`* *sirgele,`* *mõek`* *torgati`* *sõnna`* *vahele ja siis* *põemeti* Muh; *kui`* *juused on ära põimit,`* *siis on`* *juuse pats`* *ehk tips* Käi; *pasapaiud* *korviks`* *põimida`* *ei`* *aita* Mar; *ree`* *varvadega`* *põimitse`* *ree`* *põhi`* *ää* Kse; *paelad olid ilusti`* *taga`* *neil ja* *olid`* *kõik`* *risti`* *põemitud* (viiskudest) Tõs; *Ennemä`* *nioti`* *üe`* *otsad`* *ää,`* *nüüd`* *põemitassõ* Khn; *võrgu`* *kudujatel`* *ol'l`* *kolme`* *aralene`* *ärk,`* *sinna`* *vahele`* *põimiti`* *Vän;`* *niindest`* *põimin`* *tooli`* *põhja`* *Hää;`* *aia`* *võib`* *alt`* *lõndiga`* *kinni`* *põimi,`* *kui`* *õksi`* *ei`* *ole`* *Saa;`* *argi`* *peale`* *soavad`* *lõngad`* *pandud,`* *argi`* *vahele`* *põimitakse`* HJn; *tüdrukud ja naised`* *põimised`* *kõiksugu`* *paelu`* JMd; *linamed*

põimima

tehakse sedasi, et neli ehk kuus teivast lüiakse maha `püsti, nende teivaste vahele põimitakse õle sidemest ristid Kad; naised `põimised `juuksed leti Sim; tekkidelle põimiti kirjad `sisse Trm; `põimimine, teine lõng `alla, teine `piale Ksi; `kangal jäävad lõngad `peale kibasse, ei põimi kõik Plt; pihaaid, õheteesest ol'li läbi põimitud Vil; [suka] `kondsa `koeti suur lahmak valmiss, siss `panti tõesega kokku, põemeti, veerest `võeti silmäd üless ja `koeti Ran

2. valima, välja otsima põimib, mis täl ka ise oma sööma jäuks `aitab; põimib paramid seast Khk; mes sa sest toidust põimid, et saa söö tät ää mette Mar; küll see aga põimib, igäuks ei `kõlbagi Kul; kaks `paari oli, mis sol siss seäl `põimi oli Vig; Suure `põimimise pial võib ühna sandi naise `saaja Han; kerise kivid, põimitud kivid, all oo suuremad, vähemad peal Var; põimiti paremid [lina] `piosid, mis pikemad olid, `väl'la koa ike `rookmise `aegas Mih; `tiesi sii paelu `antud, põemi `piäle, `miokõst tied sa [käia] tahad Khn; kalames ei põimi, sööb kõiksugu kalasi Aud; põimib säääl juures, ikki kal'lis ja sij ja teine Hää; täna `põimis vana lammak ulk `aega leva lobi juures, `katsus siit ja sääält Saa

3. lõikama, õsuma ruki oo jo ää põimitud Kse; akkasime rukkid `põimima Iis

põimima: `põimima, (ta) põimib Muh; `põimima, (ma) põimi Jäm Khk Kaa Krj VII pilkama, halvustama teine teist `pilgab suurte `põimimise sõnadega, põimib `teissi Jäm; oli teiste `põimija, pidas ennast paramaks kut teised olid Khk; Pole miski asjaga rahul, keiki ta põimib Kaa; `põimised `pääle üksteist, sõnni kut `lõõmine oli otsaga kää Krj; põimib aga `peale teiste sõnu takka järel Muh

***põimitus** põimidus g -e Jäm; põemitus- Khn põimimine, punumine võrgu põimiduse lõng Jäm; Põemituspuu (kahest otsast läbi võrgusilmade aetud puu, millega keerutati ja venitati võrku) käest kadun, tiä, kus ta `pandud olga Khn

põimma: `põimma, (ma) põima San V, põema T(ma-inf `põima); impers põimeti Hel; da-inf `põima T, `põima^v V (sirbiga) lõikama, õsuma rügä põemeti vijl sirbiga, toda `ol'li ää `põima, aga mes sä kesvägä teid, tuu `ol'li jo lühike Ran; ma `põimsi ua ärä ja siss `kaksi vijl noid ua `kõtru Puh; kes `ol'li virk `põimja, tuu käänd tõestele ette, põim oma ij ette. kes laisk `põimja `olli, tuu jäi tõestele `anda Nõo; mina `põimsin pika põllu, mina `laasin laia väl'la, et es jää `kõrta `kõikumaie, õlõ `kõrta `õllumaie rhvl TMr; näätäl `aigu iks läits `põimimisega Kam; vanast põemeti tõug kah kõik, tõvnu manu vikati es `võeta; ku esi ärä sai põemetuss, siss kääneti `vihku nuu rüä Ote; `Põimma nakati peri `päivä, `põimseva kõik, mihe ja naese Rõn; ma lõ mitu `aastõkõ rükä `põimnu^v Krl; mõtsan põimi `haina, `lõiksi `sirbiga_päk'ä otsa maha^v Har; naasõ_põimi^v, pois_i_takahn kääni_ `vihku Rõu; olõss meil ka, kiä taa ua är_põimasi^v Plv; imä `põimnu_sälätävve `tarnu ja `naanu_kodo tulõma Vas; kanarigu `latvo põimõtass lehmile Se; `üöse `pessä rüki, a `päivä põima^v `tõugu Lut

põimma: → põimima^v

põimulinõ põimul|nõ g -sõ Rõu Röp viljalõikaja, õsuja põimulinõ [tuleb] põimu aost Röp

põip|pool → põikpool

põip|puu → põikpuu

põis põis g põie L HaLo Juu JõeK JMd Koe VJg Sim Trm Kod Ksi Lai Plt KJn Kõp Hls Krk Puh Nõo Krl, `põie Lüg Jõh, põiõ Khn, põe Muh, põõve Põi; põi San, g põie Trv Krk; pois g `poie Kuu; põis g põie Jäm Khk Kaa Põi Rei Ris, põõve Krj; põesi g `põisme Ran; n, g põie Iis; põie- IisR/ `p-/ Muh Kad, põie- VII Käi (siseelund) vanast põis `üeldi ikke rakkust Lüg; kui `nierud ei `tüütä, siis ei tule kusi `põide Jõh; ta tegi sia põiest tubagukoti Khk; Kui pole veel `laasi olnd, `olla looma põit `akna augu ede `pandud Kaa; särjel on põis Põi; lapse põede sehes `aige Muh; kui põiega kala sureb, siis ojob kõht ülespidi, teised kõht alaspidi Rid; oo tilluke

sig, oo tilluke põis Mar; orika põied `aetasse `inge täis, pannasse `ernid `sesse, siis lapse mänguasi Vig; kibi olle põie kaela sihes PJg; see oo [ennast] täis kui üks põis Tor; laps ei saa kusel, põie kael `kindi Hää; ernestega põis, lapsed panevad `ernid `sisse, kuevab ää, krõbiseb naa et Nis; kaladel on põis, sie on `valge asi kala sies JõeK; tubakas oli ennemast põie sies JMd; kui põis on `aige, siis kusemine on vilets Sim; põis, sedä ei või `väljä lõegata Kod; kui kuseäda, siis `ööldi, et põis lääb `lõhki Plt; sia põis õerutasse tuhaga ja `aetse `inge täis KJn; latikal om õige suur põi, särjel ja augil om kah Trv; kõtt kui põesi iijn üttelugu Ran; ta_s saa `kuske, täl `olli põie man viga Puh; ku põis `aige om, siss om leesikvarre tij `väegä ää Nõo; inemise põi, loomal om kussõm San; tiä puhk põit, nika `lahki läts Krl

põis|hein (taim) põis `einä keedets ummussen ja andass vett juvva, ku põis om `aige Krk

põis|pael pastla ristpael põispaelad `pandi `risti, `oidis nagu [pastla] otse ja `rohkem `ümmer jala `kinni Tõs

põis|rohi (taim) Põisrohul on `valged pööve `moodi kotid `otsas Põi

põkatamma põkatamma tõukama, põtkama põkatass, ku hällütäs hinnäst hällü pääl Se

põkats põka|ts g -tsi Iis KJn Hls Krk, -dsi Rõu väike olend või asi oh sa põka|ts Iis; til'luk põka|ts om alle; ka `seantse til'lukse põkatsiss `jäässig võh Krk; Mul sai ka üts pulli põka|ts kokku `ostu `viidüss Rõu

põke põke g põkke

1. säde liidi alt lööb tule põke `välja, teab `külma; teine oo `sõuke põke et (elavaloomulisest lapsest) Muh

2. natuke, kübeke tule mitte suitsu põket `välja `korsnast Muh

põkis|puu tugipuu põkispuu pannasse ehituse `juure Mar

põkk põkk Põi; põkk g põka Se

1. merihärg Võrgu peal on põkki vähe, põkk läheb `rohkem `mõrda Põi

2. härg – Se

põkk → põtk¹

põkkam põkkam g -e miski suur igävest suure põkkame Krk

põkkama → põtkama

põkked pl põkked Vän KPõ Trm tuulamata vili; kõlud kõege `enne on ibad, siis tulevad alumesed, siis tulevad põkked Nis; ea vili jääb tuule `peale ja põkked jäävad `alla tuule Rap; isa akkas `tuulama -- `esti oli arv sari, kus ta need põkked läbi aas Juu; põkked -- soab obustelle ette, ega ta jahvatada süüni Kos; põkked, ku ta `tuulamata alles on JJn; põkked, `kerged kõlu ivad, mis ei `kõlba änam `süia, visati kanade ette siblida Kad; põkked on kõlud, kus põle enam õiget `tuume sies Sim

põkmed pl `põkmed klambrid `põkmete vahele pannasse `kiinni, mis liimitässe KJn

põks põks g põksu Rid Khn; alalü põksul Jaa jääalune põrutuspüük Esimese `jääga akati põksul `käima Jaa; siit mehed ei ole põksujääl keind Rid; ennemä suadi põksult küll kalu Khn Vt jää|põks

põks põks Muh Puh, g põksu Khn Trm Trv Hls

1. toks, müks Lue kuanõ `piäle üks põks viel, et `kindi lähäb Khn; oinass and jalaga üte põksu Trv; ands üte `väikse põksu; tallekse leive `põksu (kepsu) Hls; oinass annab `sarviga põks ja põks Puh || lask, pauk teeb põksu ära Trm

2. prõks, praks tuli põksub vahel, lööb ikka põks ja põks Muh

põks põks Muh; põks g põksi Käi miski väike a. härjavärss On üks pisigene põks, äi see pole suur Käi b. põks põriseb `jälle (väikesest rehepeksumasinast) Muh

põksaja

põksaja `põksaja peiuipoiss `pooškõnõ võtt naist, vaja võtta `nuuri `pooškõisi `põksajast hinele Lut

põksme `põk'sme, (ta) põksib Hls Krk müksima, põtkima tallekse põksive Hls; mis sa põksid `jalgege Krk

põks|püksid põlvpüksid esaisal oli `seoksed lühiksed püksid, põkspüksid Mih

põkst, põksti põkst Se, `põksti Põi Muh PJg desk. Vana kellu põksub ikka alles, tagub `peale `põksti, `põksti Põi; põke lööb `välja `põksti Muh; piip kõgõ lätt põkst ja põkst (pidevast piibutõmbamisest) Se

põksuma `põksuma, (ta) põksub Lüg/`p-/ Põi Muh Mär Kse Var Tõs PJg Tor Ris Juu Koe VJg Iis Trm KJn; `põksma Trv Puh Nõo, `põksme Hls, (ta) põksub (-p); `põksuma, (ta) põksub Jäm Khk VII Noa

1. kiiresti, ägedasti tuksuma `rasked `asja tied, tüöd või - - siis süda akkab kõvast `põksuma Lüg; süda akkas röömu pärast `põksuma Khk; süda põksub nõnna sehes Muh; süda oo täis, põksub naa et Kse; tüdriku süda `põksus, kui peigmees tänd maha jättis, siss oln naa valus Tõs; võta üks `lamma tall `sülle, `voata kuda süda põksub Juu; ma `juoksin nii, et süda sies põksub VJg; südäme `põksumene läks üle KJn; süä `põk'se sehen Trv; Südä põksup nii kõvaste, nigu sõrme otsaga toksis vasta lauda Nõo || hingitsema, vaevaliselt elus püsima Põksub `peale õhest päevast `teise Põi

2. põksuvat, prõksuvat heli tekitama Vana kellu põksub ikka alles Põi; puu vits `põksus niikaua, kui lõi teese pealt ää Mär; kuusepuud põksuvad [põledes] PJg; tuli `põksus liidi all Tor

põlas põlas Põi Khn Aud Hää, g -e Var, `põlga Muh Tõs; põla|s g -se hajusalt Sa(n põla|ne Kaa VII) oode, vahepala tule siis nüüd põlast võttama, `meitel pole sööm veel valmis änd Mus; eenamale `võetakse põlast `seltsi Krj; anna `loomadele natuke põlast ning võta ise kua VII; `Võtsime pirekse põlast enne `õhtad Põi; `tehti piima podi, see `olli `põlgaks Muh; põlast `võetse söögi vahele Var; eena `aegas eriti oli see `põlga `võtmene; me olime `põlgal (keha kinnitamas) Tõs; kui puõl `rehte rabatud oli, siis `ahti põlast, võid `leibä Khn

põlask põlaš k g -i nuri terariist väits om põlaš k, mis ma tast põlaš kist `indele ädäss võta; `kirvõ põlaš k Urv

põlastama põlastama Mar Kul Mär Vig Mih Tõs PJg Tor Hää Juu Koe Kod/-ss-, põlastama Khk Rei Ris

1. põlgama, halvaks panema; põlgust väljendama `vaatas põlastava `näuga `otsa Khk; Mis sa sest supist põlastad Rei; tüdrukul oli laps, küll siis põlastati ja laideti Mär; eila põlastasin suppi, täna läks `nahka ikki Hää; põlastab `ühte `toitu ja teist `toitu Juu; `kõiki `asju tämä põlassab Kod

2. imestama, imeks panema Küll ta põlastas, kui - - uut kleiti nägi Mar; ta akkas põlastama, et seése kaheksa `versta maad, mis sa `siia tulid, nii `kaugele Mär; see oli küll üks imeline asi, kõik põlastasid selle ette, et see sedasi oli Mih; põlastasime, mis `moodi see keis PJg

3. kahetsema põlastas `kangeste oma kahju; kui rahakoti ää `kaotad, siis põlastad sedä Tõs
põlastama põlastama Põi Muh Kse Khn, põlastama Ans Kaa Krj Käi einetama, oodet võtma Ma akka nüid `siia tegema, sa võid ennem natuse põlasta Ans; Kolm `pääva enne juripääd äi tohi oomiku änam ilma põlastamata `õue `minna, et äkist kuku petab ää Krj; me pidime pihu põlastama Põi; põlastage ää; tahate natuke põlasta Muh; akkame põlastama Kse

põlastis põlastis g -e Kaa/põ-/ Põi Han; põlastus Phl oode, vahepala Ma tõi soole natukse leiba põlastiseks, lõuna veel kaugel Põi; Lapsed `võtvad põlastist `ühtelugu Han

põlastus põlastus Kul Mär Vig Kir Kse Han Mih Tõs Tor Koe Plt, põlastus Khk VII, g -e

1. põlgus, halvakspanu põlastus tuleb `pēele, kut sa seda `mõtlemä akkad Khk; peab kannatama põlastust Mär; tä põlastusel põln `otsa egä aru Tõs; ta tunneb põlastust selle ašja `vastu Koe

2. (imestust või kahetsust väljendavates hüüatustes) oh sa põlastus, küll mul oli `talve igäb Vig; Oh sa põlastus kui suur tuhel Han; `jeldene põlastus, ta sai `jälle `aiged Mih

põld põld g põllu Põi Muh L(g põll|o, -a) K I eL, `põllu Lüg Jõh IisR; põld g põllu Sa Hi Noa Ris HMD; peld g `pellu Jõe Kuu Hlj Hlj(po- g `po-); `peldu g `pellu VNg(`po-) Vai-/o g -o/

1. a. haritav maa mingi vilja kasvatamiseks; sellel kasvav vili; maa, kus külvikorra järgi midagi kasvatatakse Panimme `pellu kohe kaik `tuhli täüs Kuu; `külläp sie `peldu `kasva; iga `aasta kaks `poldu oli rukkis VNg; kolm vakkamad õli `põldu, üks kesäs, üks rukkis, üks `kartulis Lüg; sulane `künsi `välläl `pello pääl Vai; ma tegi natise `põldu säält `juure; põld tükkis ikaldand Jäm; jõulu öödega `pandi `aknad `kinni, et tuli es paista `välja, et see kõrvedab põllud ää Khk; mujaga saab ka `põldu lihunud Mus; igas külas olid kolmed põllud, kesapõld, rugipõld ning oderpõld VII; Seal `olle akatud uut `põldu tegema Põi; meil_o palju kive `põldus; see `aasta põld kehvatav nõnna ää et Muh; keik läkst `põldu (põllu peale), ainuld ma jähi kodu Käi; Kes `põldu narrib, seda narrib põld `vastu vns Rei; `neoke suur muda nagu vatt, see pidi `kange ea olema põllole `panna, pidi põllo koredaks tegema Mar; mõnes `põldus oo `pal'lu salakiba Mär; soo maal `pandi kamaras enne põlema, siis `tehti `põldu Vig; ei ole `jalgagi põllale viin Kse; `pahkrane põld kardab `kuiva Var; mul olõ_s sõrmõ küüne sugust `põldu Khn; raagoblikad kasuvad laeha `põlde peal Tor; uhaka `korjajad `korjavad uhaki põllu sehest Hää; ennem oli einam ja need `tehti põlludeks pärast HMD; ohr `val'mis, lähäb `põldu, pudeneb ää Kei; kui sa `põldu õhõ korra narrid, põld narrib sind õhõksa `korda `vastu Juu; `põldusid ta (metssiga) on `kange `rüistama HJn; kui teised teevad kevadel `vilju, temal on põld tüma Amb; noorel kuul külvati vili põllu `piale Ann; temal oli kaheksateist `tiinu `põldu kääs Pee; üks põld oli rukist, teine odra mõisa väilal leigata Kad; `vietakse sõnnikud põllule ja `küntakse `sisse Sim; leigud õlivad kitsukesed ja veikesed põllud Iis; `põldu puhastati kividest, kivid korjati `ühte kokku unikusse Trm; nüüd_o `raske põllutegemise aeg, obsessel ei õle `aega; kui jumal `põldu õnnissab, siis suama ike `leibä Kod; obused kolasid möda `põldu Pal; lohakas peremees jättis mõne põllu `sööt, viimaks oli raudsööt Lai; ei jõudnd `põldude išt iä `olla KJn; `mõisa moonakad, neil `ol'li kuus vakamad `põldu SJn; asunduskülas `antas tükk laget `põldu kätte Vil; põld om kuuen nurmen; viha võtt vil'la põllult, kadedus kala merest vns Trv; lina `kurnass põllu äräde, lahjass, põld jääss põdeme Krk; kui sa `põldu ütškõrd mõnitet, põld mõnitess sinnu ütess `kõrda Hel; `põldu ja und ei saa üte kõrraga pidäda Ran; pane põllule väge, siss om põld ää, annab sulle `saaki Nõo; keväjä ku põld maha `saie, siss jäi `aiga üle, siss `pañti katussit; maa om kül'm, põld ei kasva Kam; taluinemisel `ol'li toda `põldu `rohkem käen, tuu jät mõne jao `künnädä, ku ta kiveline `ol'li Rõn; tan om `väega_kivene põld Kan; ei olõ mul medägina `muuga `jahti, ku `põldu tetä? Har; suur jago `põldu ol' viil inemiisil tegemädä? Rõu; tuu um niipal'lo matal' kotuss, sinnä_ `korjuss vesi, sääil põld ei_kasu, kasuss hain Plv; Suu veere? ja külä kařamaa? `añteva_talomeestele põllass, parõmba_maa? võit `mõisnik är? - `kruñte ajamise `aigo Räp; ku lehm pääsäss `põldu, sõss timä habi nigu vähägi joud Se; põld um timahhavva rikass, põld ravitsass `kõikõ `ilma, ni rahvast ni tõbrast Lut b. pilt (elatusvahendist, tuluallikast) meri on `meie peld Jõe; näpid one minu põld Kod; mis linna rahvel viga eläde, egä nende põld ei põua (ikaldus ei mõjuta linnarahva elu) Krk; pojäl ei ole muud ku `pal'lalt kümme `sõrme, sij om temä põld Hel; ta kasvatass uma `juumisega kõrdsimihe `põldu Har

põldhiir

2. sööt; metsalagendik *mõni vil'lamaa jääss põlluss; mõtsa sisen mõni neli viis kotust, konh mõtsa pääl is kasu?*, kutsuti põllu^o Har; põld, arimada maa Lei

põld|hiir uruhiir põldiir on kikkis `kõrvidega IisR; põldiired on `põldude sies Kos; põldiired ja majaiired on ühed jooksikud kõik HJn; põldiir tiiß sügävälle mua `sisse pesä ja rõõgu `alla pesä Kod; põldhiire^o omma `säärtse kõhna võitu Har **Vrd** põlluhiir

põld|humal (taim) `Üütud põldumalaks seda `mailase `rohtu Pöi; põldomalas, sii kares põllu piäl neid küll, `kangest veha isi Mar; põldumalatest `tehta tied VJg; põldumal kasvab igal puol, ärjabä `muodi leht, pruun nupp õtsas IisK; põldummal, `valge äedse kül'len, kasvap maad `müüjä pikält Kam

põldik põldi|k g -ku Trv, -gu Krk heidik põldik talleke Trv; põldik, kedä emä ärä `põlgen om, sellest ei saa elu `luuma Krk

põld|jumikas põldjum(m)ikas (taim) – Plt **Vrd** põllujumikas

põld|kana põldpüü põldkanu oli `palju, suured parved olid `põldude peal Mus; Neid pisiksi `kirjusi põldkanu sai ka `lastud Krj; Põldkana on pisike alli ruuni kiri lind, ta on noore kana suurune Pöi; põldkanad oo madalad, põllu peal_o vahel suur karikord Muh; põldkana muneb üle kahe kümne muna Rid; põldkanad, need külma ja tuisudega tulid ka majade ligemale Tõs; Põldkana tuleb käib ukse ette ka ära, `viska teri `väl'la Hää **Vrd** põllukana

põld|kanarik (taim) põldkanarik om `mehtsele hää Röp **Vrd** põllukanarib

põld|kuusk põldosi Põldkuusk on põie `aiguse rohi Jäm; põldkuused, neid oo sii küll lahjade maade sees, need suured arstirohud, kui `juhtub verd kusema VII; põldkuused_o madalad rohud, okad `külges, nee oo ead selle `vastu, kui ep saa kusta mitte Muh; Kui põldkuusk veel tuppes on, siis söövad sead neid `eesti Emm; Põldkuused - - neid keededa ja jooda seda vett, kui `vaeva ja valu on põie sees Rei; põldkuuse kasvave maisemaal Hls **Vrd** põllukuusk

põld|luste (taim) põldluste, rukki siden oo tämä Kod; põldluste kasvab pikk nagu rukki, metsluste kasvab nesuke nagu araline Lai

põld|maa 1. põllumaa siul om suur põldmaa kähen Krk

2. sööt põldmaa oo jäätmaa, kus metu `aastad põle `vil'la änam peal olnd Mär

põld|maasikas 1. muulukas põldmaasikad KuuK

2. tedremaran põld `muaskel one teräd jämedämäd, kruavi `kaldal kosa kasvavad Kod

põld|mari põldmurakas põldmarja vene (väät), okkad kül'les, kasvavad enam kivi `aedade peäl Jäm; põldmarjad on sinised, `valge õitses ning siis tulevad marjad `peele Kär; Põldmarja `moosi keedetakse `paergus koa Pöi; põldmari, `sõuke jäme sinine, `sõuke nagu männa mulk Muh; põldmarjad oo ead marjad, kui tee `sesse `panna, naa ea mekk Mar; põldmarjad on ead apud marjad Han; põldmari - - kasvavad kraavi kallaste piäl suured valusad vääned Tõs; mõnis `kohtas põllu `piendra pial on põldmarja varred Ris

põldmas põldmas g `põldma sööt – Mär

põld|mint põldmünt `Sõukste liivaste `põldude peal kasub põldmint, pool õmargused lehed ja lillad `õitsed Pöi **Vrd** põllumint

põld|murakas 1. sinakasmustade viljadega murakas (Rubus caesius); tema mari Põldmurakas on otsegu must vaarikas VMr; meil siin põldmurakaid ei kasva, aga sial välima pool küll Kad; põldmurak om nagu suumurak, aga om tahedamp, põldmuraku kasvave - - kivi ahervarte man Hls **Vrd** põllumurakas

2. muulukas põldmurakad siin ühes kõhas tie `ääres on, lehed on enamaste `maasika `muodi Lüg; põldmurakad, magusam kui maasikas, küüned suuremad kui maasikal VMr; põldmurakas, lehed on maasika `moodi, tema on varre otsast kui tipp üleval VJg

põld|mänd (taim) viletsa maade pial [kasvab] põldmänd, roheline, al'las PJg
Vrd põllumänd

põld|münt umbrohuna kasvav münt *Kasus paelu põld`münta* Mih Vrd põldmint, põllumünt

põld|ohakas (taim) põldõhakad `kasvavad `põllul, siin `kartuli `põllul on küll `tõisi Lüg; põldohak, kevade orase sihes pailu ohagid Jäm; põldohakid oo paelu lahema põllu peal Tor; põldohakas, sinised `õiled IisK Vrd põlluohakas

põld|osi umbrohuna kasvav osi *Põldosi* - - `kasvas `einamal ja `metsas ka IisR; *Põldosjad on põie ja neeru* [haiguste] `vastu Rei; *põld`osjadel oo araline õis* Tor; *põldosjad on valjud, karedad kõhe, `kraavides kasvavad* IisK; *sial nõaras olid karedad põldõsjad* Lai Vrd põlluosi

põld|paju (liik pajusid) kolmas metsapaeo on põldpaeo, `kõrge kõva maa pial [kasvab] TÜR; *põldpajod on `vintsked, aga vesipajod_o `alksad, nõid_o rabedad* Kod; *põldpajul on tulised ilusad niined* KJn Vrd põllupaju

põld|püü -püü Kuu VNg Lüg Var Khn ViK Iis Plt Hls, -püi Jõe Kuu Ans Khk VII Rei Noa Mar Mär Vig Kse Mih Tõs Pär Tor Hää Ris Amb JMd Koe Kod Pal Äks SJn Kõp Puh, -püvi MMg Trv Hls Hel TMr KodT Har Rõu Plv, -pii Mus Muh nurmkana *põldpüid elavad `põlde sihes* Khk; *põldpüi `püise `kinni* VII; *põldpii oo kirju kaelaga lind, teine oo kaerapii, see oo pisike* Muh; *põldpüül oo pal`lo `poegi, piält kahe`kümne* Mar; *suured karjad ja parved põld`püisid oo talve vahel tuesuga lume sees* Mär; *põldpüüd talve jäid lume `angedesse* Var; *põldpüi, ta elab põllul ja tieb pesa põllule* Amb; *põld`püüsi* - - mul oli oras siin `akna all, siis käisid orakse pial, nigu kerad `vieresivad `ringi VMr; *põldpüid käeväd tropin, on al`lid, ilusad mussad platsioonid on kaala all* Kod; *sij võis põldpüi küll `olla, kana `suurune, al`likas või pruunikas* Pal; *põld`püisid, neid ei saa `olla, siin on ike kul`lid* Äks; *põld`püisid* - - *suured karjad olid siin orastes, talvel sõivad sial* Plt; *siin om `põlde pääl pal`lu põldpüvisid* Hls; *põldpüvi `juuskõva `nurmõ müüjä nigu kanasõ?* Har Vrd põllupüü

põld|sinep (taim) *siss ol`lid veel põldsinepi ehk judra `seemled* Saa; *kollased, nied on `jälle põldsinepid* VMr; *põldsinep on `veikeste, kollaste õiltega* IisK Vrd põllusinep

-põldun Ls pääpõldun

põldunõ `põldunõ g põlludsõ legendikuline *sij mõts om `väega `põldunõ* Har

põlduss *põldu|ss g -s(s)e* Hls Krk põlgus *ta om põlduse sehen* (teda põlatakse) Hls; *miu sõna pannass põldussess; sij_o otsast `saantig põldussen ollu, egäüits tat vihanu* Krk

-põldussan Ls pääpõldussan

põld|vaargas põldmurakas sii `metsas kasvab paelu põld`vaargu Aud

põld|vaarikas põldvaarikas põldmurakas – PJg

põld|vene põldmurakas *põldvened `sõuksed pitkad, okad `ollid nende vardel `külges* Muh

põld|vään põldmurakas *meie aja `ääres kasvab igalpool põld`vääna, neid oo siin kõik põllu ääred täis* Mar; *põldvääned, nendest saab iad `moosi* Kse; *Põldvään `tõmmas `pisse rammi `sisse ja nüid sõrm valutab* Han; *põldvään, suur, lihab, lehed aeab laiali raabi kallast `mööda* PJg

põle → olema

põlema *põle|ma* Lüg(-maie) Jõh IisR Põi Muh L/põldõ- Khn/ K I(-mä) Kod) Trv TMr, -me Pst Hls Krk; *põlema* Sa Hi HMD, *polema* Jõe Kuu Hlj VNg Vai

1. a. leegitsema; küdema; tules hävima või kahjustuma *tuletukk poles `vällä* VNg; *visetasse midägi `niske asi `ahju, midä akkab `suurest põlemaie, siis `korssen ei `jõua `tõmmada* Lüg; *õli mul ilus elamine, aga põlesin nii ära, et vanad `riided jäid `selga* Jõh; *Ühe `korra põleda või üheksa `korda kolida on üks ja sama* IisR; *pane ahi põlema* Ans; *piibu riistad olid `seltsis,*

põlema

no panime põlema (hõõguma) Khk; panid omal kulu põlema, siis pidid ajad maha põletama Kär; puud nii arevel `ahjus, et akka põlemagid Jaa; Korsnas läks sihest põlema, põles mis kohises Põi; üks ee vettind puu äi taha mette põleda Käi; Kui sa pärna `koori keedad - - seda libed vett `panta põlend aava `pääle Rei; ulakad lapsed panid `möisa põlema Phl; puud jo `sööle põlend Mar; `pikne lõi maja põlema Mär; esimese korra põles tuli maha, ma pani uiest puid `piäle Var; põlen kohad oo rakkus ja `villis Tõs; Saona ahe suab põlõn, akka vett `soendama Khn; tema on põlenud, tema varandus tulerooks jäänu Hää; põlesin puuks pal'laks Ris; tuld soand `õlpsast mette, kase käsnaid `tehti taelaks, kibist `lüüdi põlema Juu; Õpetaja tuba põlend ja nemad siis leeri aal parandand neid põlend `asju Amb; tal on kõik majad maha põlend JMd; `tuore `kartuli kaabe oli põlend aava rohi JIn; põlesid `pal'laks Koe; `enne käisid ikke põlend inimesed (tulekahjus vara kaotanud) almust ajamas Kad; pani eenäküüni põlema, eenäd `põllid ärä Kod; rahad olid veerest ike põlenuvad Äks; siis `õhta oli kõik suitsu aeg, rehe ahi põles Lai; kuiv kadakas käriseb põleda Plt; sõja aeg põlesime ära, meil ei jäänd `ühtegi ursikud Pil; leib `olli sel aal `seake, et tikust tõmmasid tule ja siss läks põlema (aganasest leivast) Vil; pikken lõi põlema ja `põlli ärä puust kirik Trv; sisse põlema põlevasse hoonesse jääma, tulekahjus hukkuma `luomad polesivatta `sisse VNg; perast põles sie saun `vällä, mies põles `sisse Jõh; seal `olle inimene `sesse põlend Mar; oli tulekahtu ja lehmäd põlesid `sisse Tõs; lehm põles `sisse VJg b. lõppema, ära kaduma jääb ta ulk `aega `lüpsmatta, siis piim põleb udara `sisse ära Jaa; piim põleb nisase ää, piima põletik läheb rinna `sisse Muh; piim põleb ää rinna `sisse, kui laps ei ime VJg

2. a. tulena helendama, valgust andma; tuledes särama lamp põleb tuas sügise, kui pime on Lüg; vahel oli viel sääl kuppo `otsas viel latter, panimo polema, siis `ommiko vara sai `mennä [merele] Vai; akada lamp põlema Khk; jõulubu pannasse põlema Muh; `talve lamp põles ega `õhtu Käi; iga sööma `aegas `olli küinal põlemas Phl; põleb nisamma kui klaasiga lamp Kul; pane tuli põlema Juu; üks pisikene lamp põles sial pingi otsa pial Ann; pane küinal põlema VMr; pierg põleb, nõnna `valge tulega põleb Sim; tehnd tule põlemä Kod; kui jõulupu oli ära põlend, siis `panidi õõnad `kompsu Lai; `koldest `võeti `turva raasuke, pohati `sinna `külgi, piirg akas põlema Vil **b.** pilt helendama, särama, kilama `Silmäd polevad pääs `nindagu `kassil pimejäs Kuu; mõne korra meri nõnda põleb, siis `räimed ep joose; põhi põleb, `õhta nõnda `valge kut pæeva `valgus (virmalistest) Khk; Silmad põlevad peas kut undil Põi; jaani ussid pannasse einte `sesse, põlevad nii elosti et Mar; unidi sil`mäd pidid põlema `õösse nagu tuled Juu; lehm oisib `pul'li, pöörane, silmad põlevad pias JIn; üks elgas inimene, sil`mad aga põlevad pias, ku ta vahib Sim; silmäd põleväd ja `kiiravad piän, kallale tulekil Kod || vahutama `lainõd ette vahul ond, meri põlõb; meri päris põlõb, kõik `valgõ ond Khn

3. käärides kuumaks minema; läpastama kui panid `niisked `märjad `einad, siis läks polema, siis `läksivad `suojust VNg; põlen ein, siis on `niskene ise `muodi lõhn sääl sies, ega `lehmäd enamb ei süü seda Lüg; `lamma sõnik lähäb alati põlema - - põle änam `rammu kedagi va põlend sõnikul Mär; kui oo `neoke `tüske ein, pannasse `kuhja, kuhäd põlevad ää, vajovad kokko nagu tuhk Vig; akkab põlema, taar võtab `kange sandi maigu `sesse Kse; kui märjäd eenäd `küüni paned, siis lähväd põlema. egä ta ää põle, aga lähväd saändiks Juu; metsa `sisse sai vahel `panna vekemad kõk'id, ei läind põlema VMr; kuhi põleb, piäb kuhi laiali `aama Kod; mäda suu pääl ei olnu võemalik `suuri `kuhjasid tiha, suured kuhjad läksivad põlema Äks

4. suure kuumuse tõttu kõrbema või ära kuivama kaik ühe tasa `küpsüsid, ega nad (leivad) siis `polled `eiga Kuu; `kalja raba, kui `ahju `pandi, `liiga `mustast läks, `üeldi, et kali põleb `ahjus Lüg; keik maa on põlend Khk; kui mõni pudro keedab, põleb paja `põhja Mar; Sul vist

lihapaan põleb, `kange käru ais tuleb Tor; leivad on põlend - - läind ju mustaks pialt Ann; puter põles `põhja, pudrul põhja ais Kod; kui [jahu ahju] visasid ja `tõmbas põlema, oli ahi käre Pal; põlenu liha lähab mõrust, ei ole enam ia Äks; kui oli suur põud, siis maa põles sialt ära; `kartulid põlevad `põhja, põlend `lõhna kõik tuad täis Lai

5. teravalt valutama, tulitama Kääd polevad [külmast] Kuu; `varba vahed õlid nii valusad, et põlesivad kui tules Lüg; [ketramine] akkab `pihtade `piale `käima kua, piht akkab kui põlema Sim; käsi ei `valta minul, ta peris põleb Kod

6. piltl (mingist tugevast tundest haaratusest või sellise tunde avaldumisest) küll sel `kurja pole sies VNg; mõni obone ei `kannata `piitsa `lüömist, põlema lähb, õrn luom Lüg; `Ühte puhku läheb põlema, kui kedagi ei `mieldi IisR; nii vihane, kas `kargab põlema Khk; kuri põleb inimese sees Rei; `kurja otsani täis, kuri põleb ta sees, muudku tahaks aga teesele `kurja teha Mär; süda põleb, valu täis Tõs; Sij su `perses põleb, ei anna rahu (väga tahab midagi saada) Hää; mu süda põles selle järel Koe; ku `ütled sõna, nagu ale läap põlemä Kod; veri piab põlema minema - - siis `laskma ära `narrida Ksi

Vrd palama¹

põlendik põlendi|k Hel, g -ku Jäm/pö-/ LNg Mär Vig Han Tõs Aud Vän Hää Saa Juu Jür Amb JMd Ann VJg Sim Iis Trm Äks Ksi Lai KJn Kõp Vil Hls TMr, -kku Lüg Jõh IisR, -gu Trv Puh; põlõndi|k g -gu Rõn Rõu Vas; polendi|kku g -gu VNg

1. põletik nüüd ei õlegi `ruosi, nüüd on põlendikkud Lüg; Lõi põlendikku `sisse Jõh; Eks tal ole `kurgus põlendik, `sellepärest kõgistab ja rögistab IisR; nende lehmäl onld ojara põlendik, põlnd `piimä Vig; Oli põlendik jala sääre pial, oli punane ja pala Han; pimesoolika põlendik, seda `keegi ei [teadnud] mette, naakaua `karjus inimene, kui suri Tõs; põlendik `olli mul siin piha `otsas Hää; vuava `sisse lõi põlendik JMd; kui pimesoole põlendik, siis pimesuol' lõigatasse ära Sim; aavale lõi põlendiku `sisse Trm; põlendik olema kopsus Äks; teinekord lööb udarasse põlendiku, siis `piima ei tule, läab paistetama Lai; Siin aavas on vist põlendik sijs, punetab `irmsaste Vil; mõnikõrd om põlendik udare sihen Hel; kui `lehmä kõrraperäst ei nüssä, siss lüüp vahel udara `sisse põlõndigu kah Rõn

2. põlenud metsaala `metsa põlendikku pääl on pali `kuivikuid Lüg; kui mets põleb maha, siis on põlendik Amb **Vrd** palandik¹

Vrd põlenik

põlenik põleni|k KJn, g -ku Kod(-ko) Plt; poleni|k g -gu Kuu

1. põletik põleniku tüüb, uavass võib suur ädä `tulla Kod; oles põlenik piäs oleva, siis oles sa juba surnd oleva KJn || palavik – Kuu

2. põlendik õlin pajo põlenikun Kod; põlenikus käisin `jõhvi `korjamas Plt

3. tulekahjus kannatanu tulevad nüüd põlenikod Kod

põlentnik põlentnik põletik ku põlentnik om, siis pannass `külmä lappi Krk **Vrd** põletnik

põletama põlet|ama Hlj Lüg(-amma) Jõh(-amma) IisR Põi Muh L/põlõt- Khn/ K I Trv, -em(e) Pst Hls; põle|tama Sa Noa Ris, -dama Hi; poletama Jõe Kuu VNg Vai(-mma)

1. a. tules põleda laskma; tulega hävitama, kahjustama `tõine on põletaja välk ja `tõine on `lõhkua välk Lüg; `vargad poletivad maja maha ja tabivad inimesed `vällä Vai; `pühked `viidi põllu `peele ning siis põletati säääl ärä Jäm; kui [kirvel] varss `katki läind on, siis põledasse silma `aukust vana varre ots `välja Khk; panid omal kulu põlema, siis pidid ajad maha põletama Kär; siis oli käsk, et nee lehed pidid `soama ää põletud Põi; tuli põletas `riided ää Muh; kui põletad puu `raagu, siis see `suitseb Mar; akkas mõesade põletamine `peäle Vig; Lapsõd küll majasi maha põlõtan Khn; laev ävis, põletadi mere pial ära Hää; põletasid mõesad

põletama

kõik ää, `mõisasi põletadi Rap; pani tule `otsa, põletas [maja] maha JN; seda `ütlevad, et kui suurel nõdalal müristab, et siis `pikne põletabpal'lu Pal; vana `määrdetünnu põletanuvad ära Äks; Põleti pabert `valge taldriku pääl ja tõmmati sedä `musta igi säält [ekseemile] `pääle Vil || (teat kaardimängu mängima) `mõisa põletamine, seda saab kahekesti `mängida, `kelle `kaardid on `enne `õtsas, sene mõis on põlend Lüg; akkame `linna põletama, teine jääb põlenuks ja teine jääb `terveks Hää; mõni mängib marjast, mõni põletab `linna KJn **b.** maad tule abil põlluks ette valmistama `raiub agu ja paneb `ninda `laili ja põletab maad, tieb küttist Lüg; maa oli aleks põletud puhas LNg; läks karet põletama Lih; juured ja võsad põlevad ää, kui `uhta põletatse Kse; pidin tänabi kebadi `uhta põletama, mul va lepikuvõsa oli paelu Mih; Ku ära põletadu `ol'li, siis akati `künna Hää; alet põletati kuiva ilmaga, noorem lepike raiuti üksi pidi maha, `raidumine oli kevadel, kui lumi ära läks, siis `kuivas ruttu Trm; kevadi käisime sood põletamas, suured mättaunnikud, kui nad ära põlesid, sisd lahutati laili ja pärast `tehti rukki Äks; siis sai kõik muu põletud, agu muu `sisse `aetud ja sellega `rammu `tehtud Ksi; `jämmema puu lõigati ärä ja `väiksema raiuti maha ja põletadi põlvuäess, nõnda tetti uut maad Pst **c.** suitsetama kaik segodetti segase, siis poledetti `piibus Vai; mees põledab `piipu Khk; [kas sa] tubakast ei põleta Noa; `istus tooli peal, põletas `piipu Mär; ma olen kõik oma tubaka ära põletanu Hää; mehed põletavad tubakast JMd; vanad inimesed kõik põletasid `piipo Kod

2. valgustamiseks või soojendamiseks põleda laskma eli `lampi poletasima VNg; Iilet põletama - - `akna peäl oli ikka kaks tuld põlemas, aken oli mere `poole, selle järgi tulid `maale Jäm; nee puud on põletamise jäuks `pandud Khk; rasva `küinlad olid, neid sai põletud Kär; ei luba eli põleta, see maksab raha Muh; `piirgu põledati Emm; meie oleme ikke agu koa pliida all põletand Mär; agad said `kinni `siotud, `talve sai `ahjus ää põletud Ris; siis tulivad need vekesed lambid, poslamasla eli põleti `lampides JõeK; `lauba `õhta, siis `kõikse üe põletati [jaanituld] VMr; kas te `õhtati tuld koa põletate Trm; peeru põletamene `ol'li `vaene asi KJn; `istus säääl sis selle `koldekivi pääl kummi all ja põletas neid `piirga Vil

3. kuumutamiseega töötlemä või valmistama `telliskive põledetti `ninda kui `lupjagi Lüg; `miili põletadasse maa sees, tehasse süsi Khk; tegid `tõrva, lubjakivisi põledati Mus; Roosipotid on sauest ja tules ää põletud Põi; `lintri kivid sauest tehasse ja põletatse ää Muh; põledat viin on arstirohi Rei; paekibidest põletatasse `lupja Mar; ma ole isi ühu ahutäve tõkatid `välla põletan Var; `toorest puust oo `süssa põletud Aud; seda (vikatitera) põletadi, tule tukiga `lasti pialt läbi, kui ta liig vali oli, see `andis tagasi Ris; asunikud teevad omale vekesed [lubjaahjud], põletavad õhöksa-kümme `koormat kiva ää Kos; kohvi põletatasse (rõstitakse) `prenriga või padas; sji õppis viina põletajast Äks; `müiri `tehti ja lubja põletadi Plt

4. tulise esemega kaunistusi või märgistusi tegema valitsus lasi põletada sugu ovostelle `märgid `külge `rauaga Lüg; ennemalt olid vanad kirstud, ilusad põletud roosid olid peal Han; Sai seest ää õenestatud ja oraga põletatud Amb; sie kann oli ikke ilustetud - - põletatud olid märgid `piale VMr; mul on viil üks vana `aegne tubakukašt, kus põletud kirjäd on pääl Vil || juukseid lakkima lakkib ehk tieb lakkisi `rauaga, põletab oma `juuksi Jõh

5. **a.** väga kuumä või tulisena tunduma, sellisena valu põhjustama tuline `kardulgi poleta `ambaid VNg; suppi `tarvis jahutada, sie põletab suu Lüg; poiss põletas oma kääd rakku Khk; Ajand keeva vee poti `õmber ja põletand `eese jala puhas ää Põi; ää põletag oma `sõrmi ää mitte Muh; pala supp, põletas suu ää, las ta `jahtub vähä Mär; ma põletasi käe ära Hää; ära põleta oma `sil'mi ära JMd; tuline rasv põletas kää pial rakud ülesse Koe; `õerudes ja põletades tuleb rakk Kad; kui paar `korda sai märja luvvaga üle tõmmata, oli `jahtunud, siis ta (ahi) enam ei põletanud, võis leevad `ahju `panna Pal **b.** kõrvetama (päikesest) pääv põletab näo `pruunist

Jõh; pae ää põletand Mar; kuib nõmme maa, siis ta põletab [põuaga] ära kõik Ris; nied `riided piavad palju `rohkem `vastu, mis `päike on sedasi põletand (pleegitanud) KuuK; põesaste vahel ja kus `päike põletas ka, vili ei `kasvand JJn; nahk aab `kõrdu - - nagu suvel pääv ärä põletand Kod; päävast `ruskest põletatud, see oli päävitand naha värv Lai; Suvi olli kuum, põleí vil`lä ärä Hls c. kahjustavalt mõjuma (mingitest ainetest) Kui põlluramu paelu külüü, siis põlõtab vilja ää Khn; kui `jälle [lehelist] pal`ju panid, siis põletas `kanga ära plekiliseks KuuK; Kui kohe kange pargi sisse naha paned, siis põletab naha ära ja see nahk akkab murduma Trm

6. teravat, pistvat valutunnet põhjustama Nii `kange valu on, et põletab sihes Põi; mu `rindus põletab nõnna et Muh; Tuul `vasta nägu talve põletab nagu soolvees Han; nina sees ja pale `koñte sees ja kulmude sees põletab nii et Aud; `kurkus põletab Ris; kül`g akkas põletama Pee; küll om valus kül`m, nõnda ku põleteb Hls

7. kihutama; virutama küll aga obone põletas menema, ei saand kätte Jõh; Läks kops üle maksa ja põletas ühü [hoobi] Han; põletasin `talle kohe `vasta nägu Koe; pani obese ette, põletasid kõhe `linna `minnä Kod

Vrd palutama, poltama'

põletik põleti|k Põi Muh LNg/g -ko/ Mar Mär Kse Han Var Tõs Ris Koe VJg Sim Kod Pal Lai Plt KJn Trv Krk uus Krl/g -gu/, põledi|k Aud Tor Kod, g -ku; põleti|k g -ku Vll Kái Rei; põledi|k Rei, g -ku Jäm Khk(-gu); poledi|k g -gu Kuu VNg

1. haiguslik seisund põletik `kargab jala `sisse Vll; `Liikmete põletik, irmus valu olnd Põi; põletiku lööb udara `sisse Muh; põletiku valu on suur; lehem suri ära, saja `kortse `sisse tuli põledik Rei; nüüd oo ikke põletikud, kis enni põletikku `kuulis Mär; lööb aavale põletiku `sisse Kse; suri põletiku käde ää Tõs; enne oli ikke udara põledikka vähem, nüüd oo lehmad `kangeste ramusad Aud; põletik lõi aava `sisse Koe; pimedä suale põletik VJg; kui põie põletik, siis põis võib `lõhki `minna Sim; kuñni `linna sae, õllud põledik käe siden Kod; pimedä sopi põletik oli Lai; põletik `ol`li jalas KJn; mesi ja ubalehe tñ ja kübenek `klauberi `suuõla om ää rohi pimme soolikse põletiku `vastu Krk; kõtul om suur põletik Krl

2. haigusprotsess taimses koes puul oo põledik sihes Khk; põletikud `lähtvad õunapuudele `sisse Vll; õunabul oo põletik sees Kse

Vrd põlendik, põlenik, põletnik

põletis põlet|is Muh Vig JJn VJg Pst, g -ise Han Jür Kad Sim, -se Mär; põletis Khk/-dis/, g -e Jäm Kaa Pha Vll; põlet|es Pil, g -ese Ris Koe Ksi, -se Plt KJn Vil; põlets g -e Vän Tor; põletis- Kái/põ-/ Põi Var Amb, põlõtõs- Khn; põletise- Var Hää Kos, g põlets- Var Mih Aud, põletse- Hää Juu Krk

1. a. põletus; põletus- ta tõi metsast põledispuid Khk; Põletispuuks läheb see, mis taarispuuks äi aita Kaa; tuli puuks [võeti] nässakid, põletise [jaoks] Pha; `otsis põletis `pulki Vll; Seda `moodi ta lohistab `eese põletispuud puhas Põi; `kuivi puud, põletispuud `toodaks `metsast Kái; põletas tulise oraga, `pañdi tulesse ja `lašti augud `sisse, `üiti põletseora Mär; Lehtpuu kasutati põletisepuuks Var; põletsi `tuhka külis [põllule] Aud; `Enne `ol`lid elilambid, `petrolilambid, siis `õeldi põletseeli ja lambieli ka Hää; ennemušte oli põletseora, `tehti tuliseks ja põletati `auku puu sesses Juu; põletiseoavad paranevad, aga armid jäävad `järke Kos; kui puu maha saab võtta, siis saab vaadata, mis `kõl bab `tarbepuuks, mis jääb põletispuuks Amb; `kirvega ol`lid kõik raiutud `siuksed nagu ike põletse `ahju aad puud KJn; ei tähi nõnnapaelu, et sa omale ka võtad säält põletsepuud Vil b. küttematerjal `meitel läheb põletist palju Muh

põletnik

2. **a.** põletik *põledis löi* `jalga Khk; *puudel põletised sehes* VII **b.** pl kõrvetised *põletsed* käevad üles Vän; *põletesed tegid kurgu kibedaks kohe* Koe; *ajab põletisi* `kangest, kibe kohe VJg; *põletesed, tuleb nisuke valu ülesse,* `kurgu `juurde Ksi; *kanged põletsed rinnus* KJn

3. kärmas, agar, hakkaja *Oo seike igavene põletis eit, äi temal pole vaatamist vei seismist* Kaa; *oo üks põletis igal pool ja kõigi asja peale* Mär; *Ei ma selle põletisega jõua võidu* `niita Jür; *on sie (laps) ka üks põletis* JJn; *Küll sij tidrukuke om alle vijl põletis, si_m ninda elav et säräb* Pst

põletnik *põletni|k* Vän KJn, g *-ku* Trv Krk Nõo; *põlõtni|k* g *-ki* Plv põletik *põletnik kätte* löönu Trv; *põrna`aiguss, sij pidävet akkaje põrna põletnik oleme* Krk; *ku piim `nissa jääb, siss tulep udara põletnik* Nõo; *`sool`go põlõtniki kätte* `kuu|li är^o Plv **Vrd** põlentnik

põlets → põletis

põletus *põletus* g *-e* Lüg Jõh Mär JõeK Iis Kod Lai; *poledu|s* g *-se* VNg, *-kse* Kuu Vai; *põlõtus* g *-õ* Khn; *põletus-* Põi Tor VJg, *poletus-* Hlj; g *põletuse-* Mar Äks

1. **a.** põletamine; põletamis- *akkasin `selle `laevaga puid ja `kartulid vedama, poletuspuid* `Tallinna Hlj; *Põletuseeli ei `jõudand `õsta; põletuse `aavale pidi `kõikse paremb roho õlema, kui `niined `liutatta vie sies ja `sellega `määrida* Lüg; *Põletuspuu `metsa on seal küll* Põi; *`ahjo pannasse, need `oogi need põletusepuud* Mar; *`valgest lepast ei saa kedagi põletuspuud* Tor; *vanass õlema õllud põletus`ohvrid* Kod; *agu `tehti põletuse jaust* Lai **b.** küttematerjal *kust me nüüd põletust saame* Iis

2. **a.** põletik – Kuu **b.** kõrvetis *poledusi aja `kurgust üles* VNg; *mul on `kange põletus, `kriidi jahu või `suoda võtta `viega `pääle, siis võttab ära* Lüg; *põletus tuleb kohe rinnust üles, on nii `kangesti paha* JõeK; *kui põletused kääväd, siis `üeldä ühe ingpuhuga üheksä `kõrda: põletus, kõrvetus, kätisita närvetus* Kod

Vrd palutuss

põlga|aeg *eineaeg nüüd oo ju ammu `põlga|aeg käe* Muh **Vrd** põlga|aeg

põlga|aeg *põlga|aeg = põlga|aeg – Tõs*

põlgal, põlgale *põlgal* Tõs, *põlgale* Muh *einel(e) nüüd lähme `põlgale* Muh; *me olime `põlgal* Tõs

põlgama *põlgama*, da-inf *põlata* Põi Muh *hajusalt* Lä, Pä Ris Nis Juu Kos Jä Kad VJg Sim I Ksi Plt KJn Trv, *põlgada* Lüg Jõh; *põlgam(e)*, da-inf *põlate (-de)* M; *põlgma*, (ma) *põle* T, *põlõ* V; *põlgme*, da-inf *põlda* Krk; *põlgama* VII, da-inf *põlata* Jäm Khk Kaa Rei; *polga|ma*, da-inf *-da* Hlj VNg; *tud-kesks pelatud* Kuu

1. **a.** üleolevalt, halvustavalt suhtuma, mitte sallima *polgab seda inimist* Hlj; *tämä `põlgab minu, et - - mina ei õle ia tüütegija* Lüg; *põlgab teist inimest, kui ep salli* Khk; *teist inimest ep tohi `põlgada mette* VII; *põlgab `vaesemaid inimesi* Mär; *tä olnd nehuke kuri mees, et rahvas `põlgasid tädä* Vig; *need inimest sii olid taga põlat, kiusatud* Mih; *naeravad ja `põlgavad jumala sõna* Tõs; *kadedad inimest ikke põlati koa, ei sal`litud* Aud; *niisukene alb, nagu `põlktud, va labuski* Nis; *põlgab mind jüst nagu `uusi aa all* Juu; *egä tä obese sitass ei õle stigenenud, tä_o ike mehe poeg, ei õle vaja põlata* Kod; *ennast piad iast ja `teisi piad siast ja `põlgad* Pal; *varass või kurjategije, kedä kik`k põleve, om kaise; nüüd neid ei põlda, ilma laulatemede `naisi* Krk; *tu| provva ollu ilma `uhkuseda, ütelnu et ega sagsa vanainimesi ei põle; kui sa enämb tüü| ei käi, siss - - sa `let nigu kõigist põletu* Ran; *sina ärä ole serände kul`pmokk, inimese nakava su `põlgma; ma `le esi ka jo `vaene, kos ma tõist vaest saa `põlge* Nõo; *ku laits alvaste `rõivil, siss saap ta tõste laste puult koolin nigu ärä naaretuss ja põletuss* Rõn; *pada põlg pata, ütõ musta mõlõmba^o vns* Har; *viimäte nakatass tu| `halvusõ peräst vijl `põlgma* Rõu; *põlõ õs ma*

üttegi_sugulaist; olõ õi_seeni maani_kiä joht [mind] `põlgnu[?] Vas; timmä kõik' põliva[?] Se
b. (koos saava käändega eitava otsuse või hinnanguga seoses) tämä `põlgas minu rumalast,
 `arvas, et ma en `õska seda teha Lüg; ma `põlgasi pigem `kalliks Khk; Vanasti oli seda
 takunokutamist üsna talvepiduselt - - noored `põlgasid [seda tööd] tolmuseks Kaa; ma `põlga
 selle asja `kallis, ma ei osta tät mette Mar; tüdrik ei läind selle poisile `ühti, `põlgas teda
 lol'lakaks Mär; `põlgas liha alvaks Juu; Es võta, põlaás `kallise Trv; esä `põl'ge toda maad
 `Kauksin `väikoss, tuu ol'l reñdi kotuss, üte obõsõ maa Võn; ta `naksi umma naist rumalass
 `põlgma, selle läits ta timä mant minemä Har; `tütrik - - `põlgnu_kosilast vanass Rõu; tä põl'g
 tedä kalõss vai halvass ja tuu pääle vihasi ar[?] Vas; põl'k `kal'liss, naka as `võtma Se

2. vastumeelseks pidama, sellisena vältida püüdma või ära ütlemata ei `põlga mõnestki tüöd,
 kõik tüöd tieb `vällä Lüg; see pole kena mu eest, ma `põlga seda Jäm; ei `põlga seda talupoja
 tööd ka `ühtid Khk; Minda ais on kena, aga miks loomad teda `põlgavad, sedä äi tea Põi; kui
 vassikas `sündis, siis `löödi kolm muna `kurku `katki, siis vassikas es `põlga kedagi ja akkas
 `sööma Muh; ta äi `põlga tööd Rei; närb, ei söö `ühte ega teist, `põlgab `kõiki `toitu Mär; Turu
 pial `mõnda `koupa põlatse, ei osteta kohe ää Han; `Ülge liha mõndõ inimesed `põlgavad, aga
 egä täl selle pärast kedägi viga põlõ mtõ Khn; `andis männade alt seukst põlatud maad, mis
 omal `jälle teha_j `sündin Aud; muidu ma lääks, aga ma `põlgan `kül'ma Hää; mia `põlgan
 `juustu, mia seda ei söö Saa; tema tüöd ei `põlga Ris; põlgab `toitu, ei taha sedä egä taha teist
 Juu; ei ole ta (lehm) põland `ühte `jooki, olgu ükskõik mis sies JJn; ega seda õle, et tema `miskid
 `toitu `põlgab Trm; sinä suad mõnd tüüd põlata, egäüst piäd tegemä Kod; ta `põlgab meie
 `seltsi Plt; jõõbik - - põleb kikke `asja, ei taha sedä, ei taha sedä Hls; miu `põlgsiv na periss
 ärä, miut es võta na oma `parti Krk; nemä lutsukala põleva, aga lutsul om `väega pehme liha
 Puh; ta neeläb kõik `sisse, anna kätte mes taht, ta midägi ei põle Nõo; luu saap lihale
 valitsajass, puul' perst `põlgjalle (õeld sellele, kes kaua kosilasi valis) Kam; sedä põletass, ei
 taheta [sellist maad], niisukse suu veere ja mäe rinna Ote; ega munakuu' tsigadele ka põletu ei
 ole, õõrut puruss ja tsiga süüp ärä Rõn; pää aiut, tuud põlõti inne, tuud es taha_kiä süvvä[?] Urv;
 timä `naksi nuid `kaskmiisi `põlgma Har; põliva[?] tiä nii är[?], et `kohkile es `kõlba Plv; pedäjä
 tarro põlõte, pedäjäl om tõrva hais Räp; ma `viina kül[?] ei põlõsi Se

3. hülgama või ära tõukama `lammass `põlgab `talle ära Hlj; Akkas korra teist `talle `põlgama
 ja mitte änam oida äi võta Põi; ta `põlgas oma õnne ää Muh; mõni, kes enne `aegu lapse saand,
 `põlgab selle ää Mar; siga `põlgas `põrssad ää, ei võtnd omaks Mär; põlatud tallekest lammass
 `alla es lase Saa; poiss `põlgab tüdruku ära JMd; üks pruut old, see on ära põland tema Pee;
 pühapäev ei tohi kududa, siis lammass `põlgab talle ära Kad; aas niied põlati ära, `kautati nied
 `puhtast ära Sim; esimesse `õnne ei maksa ilman põlata Kod; mine nüid, kõlvatu, kos sa tahad,
 nüid oled sa ära põlatud (hüljatud peigmehest) Pal; ta on teste siäs `põlktud loomake KJn; emä
 põl'gs äräde, ta es `saagi emä `piimä Krk; nisuke alb tunne, kahitsa et kudass ma ike oma õnne
 ärä `põlgse Nõo; Lammass `põlgsõ ummõtõ_poja är[?], ei või_nätäki_poiga Urv; muidõ plika ka
 põlg mi_sulasõ [ära] Har; niä põli är[?], es lasõ võtta[?] [seda naist] Rõu; ar_põlõti [pruut], a hüä
 ineminõ ol'l Se

põlglik `põlglik Lüg Põi Tor, g -ku Plt Hls, -gu Trv põlastav sie on üks `põlglik inimine Lüg;
 Oli kohe `loodud `sõuke `põlglik teiste `vastu, ega ta `teisi inimesi äi `sallind Põi; toedu `põlglik
 (toitu valiv) lehm Tor; tiiß seatse `põlgliku näo Trv

***põlgu** `põlgu võtma oodet võtma `õhta kellu viiest on põlgu `võtmine Jaa Vt põlas

põlguma

***põlguma** nud-kesks `põlgunu Urv Se põlgama, ära ütleva *Ega_tu `vahtsõnõ hamõ_`põlgunu ei olõ?*, *ku raha om, osta?*, *a vana_pul'sti_piat ka är_kulutama* Urv; *olõ õi `vihma `põlgunu, timmä ka_ks vaia om* Se

põlgus `põlgus g -e Kod; `põlgu|ss Se, g -sõ Har põlgamine, halvakspanu *mina õlen `põlguse all* Kod; *mis timä no? uma `põlgusõga mullõ tetä_saa* Har **Vrd** põlktus

põli `põli g `põlmõ Khn, g `põlgme Rid nooda alumist selist põhjas hoidev puu; ristpulgaga puu, mille abil võrku välja võetakse nooda põli, *sellega `peetakse nooda pael maas* Rid; *nuõda põli* Khn

põli → põlv

põlima `põlima nooda alumist serva põhja suruma *Nuõda ualu piäb vasta `põhja põlima, muedu kalad `lähtväd alt läbi* Khn

põline `põli|ne Hel, g -se Lüg Põi Muh LäPõ Pä Ris Hald Jä ViK TaPõ Plt KJn Vil Hls, -tse Kse Trv Krk T; `põli|nõ g -sõ Khn, -dsõ Har, -tsõ Röp; `põlvi|ne g -se IisR/`põlv-/ JJn Sim Äks; `põli|ne g -se SaLä Kaa VII Hi Ris; *poli|ne* Kuu, `polvi|ne Kuu Hlj VNg, g -se

1. iidne, igivana, ammune *isaisadest siin `krundi pääl õld, sie on jo põline talupidaja* Lüg; *vana metsa kõrb, maailma põline mets* Jäm; *põlisest ajast saadik oli nõnda* Khk; *liiad toad, vana põline talu tuba VII; Ta sugu oli sii põline, teab juba mis ajast elasid seal* Põi; *põlise tamme käristas tor'm juurdega üless* Muh; *see on põline meie küla elanik* Kul; *vanad põlised talud, isaisadest ja vanemate vanematest* Hää; *Venemual `olla paelu põlist `metsa* JMd; *need on kõik põlised annalased* Ann; *sie on põline talu juba, me olime veked, kui isa ta `ostis* VMr; *põline metsa laan, see on ikke suur mets* Sim; *kombed oo põlisess jäänud* Kod; *õpetaja, sij ol'li üks põline siin* KJn; *põlise Abja eläniku kõneleve mulgi kiilt* Hls; *nij vana põlitse mõtsa lüvväss lakess puha* Krk; *mia ole põline `El'me koguduse liige* Hel; *talu om juba põlitsest asutusest* Nõo; *aigajolt järv uht põlitsit `kandõ `vällä* Võn; *na_lli `endä põlitse maa, egä üits korjass `kivve `endä põllu pääl* Rõn; *põlitsõ? eläjä?*, *kolmass põlv* Röp

2. kaua kestev, vastupidav; alatine, igavene *sie on põline tüõ, käib kõhe minu elo aja; põlised `laudad ja majad, kui ehitab kivist* Lüg; *mõisate sihes oli rehepapp üks põline mees selle [tõõ] jäuks* Khk; *idast tuleb `iidne sui ja põhjast põline tali* Muh; *See vana kapi on isa igine ja poja põline, see mo vanaema veimevaka kapi ja see on veel praägud tugev* Rei; *añtsaed tehatse äda pärast, see põle põline aed mette* Kse; *lihanõu, kui lülid peal on, siis on põline kohe* Vän; *sie on isa `iilne ja poja põline* Ris; *vanamees ehitab nüüd põlise lauda* JõeK; *sie (potisinine) oli ise põline värv, sie ei kartnd pesu ega kartnd `pääva* KuuK; *tegi tooli tugevaks, nüüd se on põline* JJn; *ammetmies on ajutine rikas, aga põllumies on põline rikas* vns VMr; *vatal on `niske riie - - kõhe põline tõne* Trm; *poisid punusid `köisi - - kui `ästi `tehtud, siis peremees `ütles: see on põline, see käib elu päävad* Lai; *nüüd on mul põline koht* Äks; *ametmüis om arute rikass ja kaupmüis om kõrrate rikass, põllumüis om põline rikass* vns Puh; *mullõ `anti ka maa põlidsõss* Har

3. mingist ajast pärinev *nie on ei `tiie `minge `polvised* Kuu; *nuorema `polvised `asjad `seisavad `mieles* Hlj; *nie one minu `polvised `asjad* VNg; *Kannab `teine vana `aegasi `riideid, tiab `kelle `põlvisi* IisR; *tüdruku põline nimi (neiupõlvenimi)* Kul; *eks see noorikupõline kübar oo* Kse; *karjapoisikese põline lugu* VJg; *tüdriku põlised `riided* Trm; *noorepõlised asjad* KJn

4. (intensiteedisõnana) hirmus, väga *see oo põline tugev* Khk

põlinik `põlinik põline põlinik elanik Vän

põli|sadane igivana *see oo põlisadane riie juba* Muh

-põlitsen Ls pääpõlitsen

põlk *põlk* g *põlga* võhr – Hel

***põlks** p `põlksu põrm, raas lund enam ei old, enam põle lume `põlksugi Lai

põlktus `põlktu|s Lüg Muh Mär Kse Tõs Tor Hää Juu TÜR Koe Iis Trm KJn Trv/-u|ss/, `põlktu|s Jäm Khk, g -se; `põlɡdu|ss g -se Puh San, -sõ Har põlgus tämal on üks `põlktus minu `vasta Lüg; `vaatab `põlktusega teise `peele Khk; ta `langes `põlktuse `alla Muh; need teod oo üsna `põlktuse väärt, mis ta teeb Mär; `reedene päe nigu `seuke `põlktuse alune päe Tõs; ta oo aenult `põlktust `teenind Tor; `põlktus, kui mõni `põlgab teist ehk `vastameelt on Juu; `põlktuse alla jäänd, ega teda `keegi sal'li TÜR; ta `vaatas `põlktusega teiste `piale Koe; elab vanemate `põlktuse all Iis; temal oli juskü `põlktuss selle `vastu Trv; `säärtse `põlɡdusõ kühl ei massa tähelegi panda? Har

põll *põll* g *põlle* Pöi Muh L K I M, `põlle Lüg Jõh IisR, *põllõ* Khn; *põll* g *põlle* Äks Hel T, *põllõ* Võn V; *põll* g *põlle* Sa Hi Ris; *poll* g `polle Jõe Kuu Hlj VNɡ; n, g `polle VNɡ Vai

1. (riideese) lai poll ies, suur lai pits all, `ennem oli linutamise aja poll kuhe Jõe; kui `vorku sai akkada vedämä, siis olivatta - - `nahkased ja `riidesed üle elidettu `polled ies VNɡ; ke kokka tüöd `tieväd, `neiel `piavad alali õlemaie `põlled ies Lüg; Neli `neitsit tansivad väljas, kõigil `valged põlled ees = veskid Jäm; lapsed_o põlled puhas supiga ää lödrind Mus; Sellel oo põlle all midagid (rasedusest) Kaa; Üks igavene vana must põlle kalts oli ees, käis küla kauda Pöi; õsumise `aegas `olli `valge õsumise põll õöl, `pulmde `aegas `pandi lipuline Muh; põlle all olid `treemlid Käi; kui tüdikudel põlled ees olid, [õeldi:] kesä põllol värab ees Mar; põlleta ei tohi põllal `minna Lih; `preestril oo põll ees iga teenistuse `aegas Tõs; noorikul oli roosa põll ees ja naestel olid `jälle `valged põlled, kõik `pitsidega `tehtud Aud; nastel ol'lid põlled keskpaignast saantik, mestel ol'lid kaalapõlled suurem jagu Saa; põll on varjaks ees, et kuub mustaks ei soa Hag; noorik on laalatud, müts peas ja põll ees Rap; pane leib põlle `sisse JMd; eks vahest saand põllest ka külvata VMr; pitkad paalad põlled ja ratasline pits põlled all Kod; korjassin `põlle `jälle need puravekid ära Äks; `einsatsid on `põlledel vahel ja pađja `põöridel kua Lai; `Siuke takune lakaga põll `ol'li vanasti alati meestel iis, kui tüü juures `ol'lid KJn; raha `anti menul [pulmas] põllesse kõik Kõp; naine kand põlleg `rohkep `vällä, kui miis `kuurmege kodu tuu vns Krk; me tegime `endile `õl'gist põlle mõsu `mõske, siss vesi juusk maha, ollit sa kuiv Ran; mia tõmmassi latse `põlle ja joosi `mõtsa tolle latsega Puh; sõdse tulep, sõir põllen Nõo; vanast kabelist käänvä kodu `käijä, põll iin ja tõõnõ takan Võn; temä käip nigu trüpiis, põlled om ka paega pääl Rõn; `kerko põll ol'linanõ, kodo põll `paklanõ Kan; võta taast `hainu põllõ pääle, vii `lambalõ ette Har; ku põllõga sõõgi `lauda pühit, tulõ pahanduss `majja Rõu; vanast olõki es käteräiti, suu ja käe pühiti põllõ `sisse Vas; Kohe `saaja minnä pandass siidipõll ette Se; põlle lappima ~ paika ma pruudile annetusena pulmas põlle sisse raha korjama kui noorik laalatselt tuli, `paandi müts pähä ja põll ette, siis `sõõdi enne ja `õhta akati `põlle lappima Mär; `pulmes `olle `põlle paegatud, `väetud inimesi raha `andma Vig; suur lai siidipõll `seoti noorikule ette, siis pulmalised akkasid põlle `sisse raha `viskama, `põlle lappima Mih; põll `paandi ette, lapiti `põlle ja raha `paandi põlle `piale, `sülle pruudile Hag; lapulised tulid pruudi `põlle lappima Amb; korjati viel põlleraha, lapiti `põlle VMr; tegivad `nal'ja, et põll on `katki, lapime ära, paneme lapid `piale, siis visati raha `põlle, kes pani raha, see võis `juua, nii lapiti `põlle Lai; raha `paanti `põlle, paegati põll ära KJn; üteldi, et pruudi `põlle vaja paegata, ega üte nõna alt `käidi läbi, ega üits visass raha põlle `sisse Puh; paigati noorikõ `põllõ, kui pruudil tano pään ol', `naati makõ kal'ja `juuma Kan

2. põlletaoline ese või eseme osa [linamasina] põlled_o `aakidega `kinni Pöi; nooda põlled (tiivad) Rei; põlled_o `kõrbes, teene [lina] piu ots kõib teesele `poole põlle `peäle, kui masindad

põll

Vig; suad villad läbi undatud, `laatad villad maässina põlle `piäle, sij vedäb ette; `vankril nahkpõlled, võtad põlvede `piäle, vihim ei sada sulle rüppe Kod; adra põll (hõlm) Trv; vanast olliv vedruvankertel põlle pääl Krk

põll: põll' g põlli vesivill Põletas kää keeva veega ää, nüid oo valusad põllid pial Han

põlla: põlla Nõo(-õ-) Ote San praegu mul oss tüüd põlla pal'lugi tetä, aga minust ei ole tegijät; ain om kõik vett põlla täis nigu sulin Nõo; meil om põlla mõhk rehetaren alale Ote; põlla omma kalõ vai veidukõnõ `kahrõ (kapsastest) San Vrd prõlla

põlla: põlla Kod Pal Äks Ksi Vas Se põldudena, põlluviisi mõnel one eenämäd põlla, meil one ühen laasan; egä väli on põlla, õlgu ta riisikeenä väli ehk rükki väli, kõik oo põlla Kod; on oma väljad ju `põldudeks teind, põlla `tehtud platsioonid Ksi; meil om kõik' põlla, olõ_i nurmõ `kaupa Vas

põllal: põllal Põi Muh Lä PäLo Hää Ris Kei Kos, põllal Khk Kär Kaa Krj Pha Käi Phl Noa Ris

1. põllul põllal vilja nabrade all on sügise mügrid Kär; ärjad `sahkasid põllal Kaa; tuul lammutab põllal nabru Krj; On adr põllal, siis on talised tööd jumalaga Põi; ma löõ põllal kaared `ümber Muh; mei pere `preegu puhas põllal rugis Käi; kui `päike `tõusis, siis olin ikke obustega põllal Rid; karja `aedas olin töös ja põllal koa Vig; oli `ärgega põllal, `easte õpetud ärjad olid Kse; tuul rabab rugid põllal ää Tõs; Kirikutaga põllal kasvab tänäve iä rugi Khn; sulane on põllal `äestamas PJg; põllal pal'lu `kangrid Ris

2. põllule läks põllal Hää

põllal: põldudena vanass õlid muad põllal Kod

põllalda, põllalde põllal|da Röp, -de Se põlluviisi Põllalda, kodu mant [hakkasid] minema iks taade poole ribade viisi Röp; herneht teitti `nurmõ, põllalde Se

põllale põllale Põi Muh Lä PäLo/-õ Khn/ HaLo, põllale Ans Khk Kaa VII Phl põllule `päike juba `noores `lounas, mis sol änam maksab põllale `minna Ans; `erne põllale pannasse irmudissi, kui linnud söövad Khk; obu läks `meite põllale rugise VII; mene põllale `otre õsuma Muh; ärjapea, tä `seemnest saab külitud põllale, mette tä isi ei kasva Kul; tubaka koit ja piip jäid põllale kibi vare `otsa Mär; iga ommigu tee rehi `valmis ja mine aga põllale `jälle odra `lõikama Kse; sõnnik `väetse põllale, kündäse põllu `sisse Tõs; Lapsõd tulad põllalõ `vihka sjõduma Khn; aea `veised põllale PJg; `tehti aed ette, et luomad põllale ei saaks Ris

põllalt põllalt Muh LNg Rid Kul Lälõ Mih Khn Aud Tor Hää Kei, põllalt Khk Mus Kaa põllult ma lähe too pire `tuhlid põllalt Khk; tuli `õhta põllalt ää, igine, topane puhas Mus; mine sa `uikka tüdrik põllalt kojo `sööma Muh; ma tõin `lehmadele sülega `einu põllalt Kul; lina kisutasse põllalt ää Vig; `murti isi põllalt `paasa Lih; Lähme varõsi põllalt ää kohotama Khn; pidi kiba põllalt ää `korjama Aud; Lina kakuti põllalt Hää; Põllalt akati kohe `lõikuse järel `naprasi ää vidama Kei

põllane põlla|ne g -tse praegune põllane elu om `uupis tõene Nõo Vrd prõllane

põllati põlluviisi muad one põllati Kod

põllatõ põllulappide viisi vanast ol' maa `jaetu põllatõ, sõss saiva? ütesugutsõ maa? mõlõmbillõ, hääd ja `halva Röp

põlle|lapp = põllelappimine mijs võttis põlle ülesse ja siss sial õegati ja kisati ja `juudi laua_päl ja siss `pändi raha noorikul põlle `sisse - - see ol'li põllelapp SJn

põlle|lappimine pruudile pulmas põlle sisse raha korjamine kaks pidasivad `polle `nurgast `kinni ja `pulmalised panivad raha `sinne, sie oli `polle lappimine Hlj; `põlle lappimine õli - - `sõitaja võttas `selle `põlle, [et] `pruudi põll on `katki, `tarvis lappida, no siis `pändi raha

lisR; põlle lappimene, nurgad olid pruuttüdrukute kää, korjati väskrahasi Kir; pühaba `õhtu, kui kirikust koju `tul'di, siis oli põlle lappimene Nis; akkas põlle lappimine, `katkine põll `paändi ette. ega ta `katkine old, aga `tehti sedasi, esimise lapi pidi `peidmes `piale panema VMr

põlle|raha põllelappimise käigus kogutud raha `pruudi emäle `pandi vana põll ette, `õmmati `rahva ies `lõhki, siis akkati `korjama `põlleraha Lüg; kui kirikust ära `tul'di, siis linutati, `paändi müts pähä või tanu, siis korjati viel põlleraha VMr; pulman korjati noorikud põlleraha Krk

-põllin Ls pääpõllin

-põllissen Ls pääpõllissen

põllu- minu isa oli üks `pollu`tüeline VNg; tänävu on nüüd nähä `siia `maale, et põllu`annid - - ei õle iad; siin on `ennemb ikke `alvad ku iad `põllumaad, pali `liiva ja pae `rahka Lüg; Kui õlid madalad maad, siis `kaiveti nied `põllu`kraavid, `lasti vesi kuhugi `juaksu Jõh; miu veli oli - - `pelloarija Vai; ära võttag naist kõrtsist tantsi rinnalt, võta põlluee peelt ning einakaarelt Jäm; `si`asta on `rohkest põllu`andi Khk; Vanasti sai keik põllupõhk loomade käde sööditud ning sõnnikuks tehtud ja mulla sisse tagasi viidud Kaa; sellest mädanen peedilädist äp saa muud midagid kut põllulihutist Krj; `pal`jad põllulagendikud `paistvad VII; Mehed parandavad põllu`aida, aid oli perede peale ää jägatud, nii mütu `sülda oli pere `peale teha ja paranda Põi; põllutõugud_o kuiva `aaga `valged, vihmaga ühna sinised Muh; kuidas su põlluand tänävu `aesta oli Emm; ärjad söid põllu`põhku Käi; Ma külisi ühekorra põllukaretele (põllupeenardele) `kõömid, pärast olid iga `aasta omast kääst Rei; mol põllokuib ruki, see nii sama kõba koa kui rehalse ruki; mõisa `põlde pealt varastasid `villa, siis olid põlluvahid `välläs Mar; põlluajad lagund, `võigi seda `viisi `loomi põllale `lasta; sii oo kõik ilusad ühütasased põllumaad Mär; põllumaa oo `viides jaus, suivil`läkolmandes, talivil`läkolmandes, linakolmandes, ristikeinakolmandes, kesa Vig; meie põlluväl`lad oo laiali Kir; põllutõuk sööb orast Kse; läksid põlluväljäle rugi `niitma; põllurul`l rullitse moa `peenes, siledäs, suur puu rul`l, obune kõib ees Tõs; lamu ehk lõnts, sie ete iä põlluvägi Khn; nüid `öetse põllu`töölesed, `enne olid sulased ja tüdrekud Aud; põllukibist tehakse `aita ehk `lauta Juu; ma ei tahtnd põllusulane `olla, peremehega olin ma ikka `riidus Kos; Vanaste olid kivised põllunukad, mida ei aritud Jür; mina olen täetsa põllu`tööline `uhtevalu old oma elus Pee; põllutoit, pannakse puu `püsti, jakk `sel`ga, müts pähä ja `ongi `val`mis Kad; ta on toores ja kõva, ei ole päris põllumaa Sim; kurat, ma võtan põllukäsna ja silitan sul piad sellega (kiviga löömisest) Trm; õssavad põllu`nõusid, adrad ja äkked; kos lepä mets piäl õli, sij one kõege parem põllumua, lepä metsä all one muss mua Kod; metsa ääres olid vekesed põllulapid, metsast üles aritud Lai; ilus aru karjamaa `tehti põllumaaks, külitä linad `piale Plt; vutt ja rääk ja püi, kõik on põllulinnud Kõp; põllu`põhku iki tänävu saab Trv; raadik maa om alb põllumuld; `saadu põletadi nõnda, et jämmema puu lõigati ärä ja `väiksema raiuti naha ja põletadi põlluväess Pst; meil ei oole einämaad mitte üits raas kah, puhass sula põld, puhass põllumaa kikk; põllumoonak `mõisast `muuna es saa, temäl olli põld Krk; põlluredeli ja kärbisse, nij viisimi oma obesege; kui koodi riha ästi `sel`gesti paistab, siss tuleb ää põllusaak` Hel; põllumaad es ole `kuiki pal`lu, kolmkümmend vakamaad Ran; nij põlluvahe `pendre om kõik `aina täis kasunu Puh; muru pääl `ol`li nisuke suur` aud, kõik` prahi ja solgi ta sinna `auda `aie, et las saap põlluväess Nõo; nüid ol`l sij põllutegemine ja kõik` säräne rasse tüü, siss jäi ta `aigest Võn; põlluredelil olli kätš püilt, sääil neli `varba sisen, kätš redelit `lasti arjatside kokku, sai oosega rõuk Kam; põllumehitse ja ainamaa mehitse teeva põllu pääle purust pesä; poig soet kõik` põllutüüriista ja obese kasvat` Ote; rääsät om `pal`lu põllumaass tettu Rõn; põllukivvi

põlluema

pruugitass ehitüiste man Kan; harkadraga_künnet, puuägliga `äestedi, trulliga_trulliti, `rohköp põllutiüü `riistu vanaesä `aigo olõ õs Rõu; vidsistik ei kannu `haina ega `mõtsa, põllumaass ei `kõlba_kah; põllulapp tulõ iks är^o tetä^o Plv; käsikivi ol' - - `väl'lä tettü `lihtsast põllukivist; ta om üis hää põllupidäjä, ta mõist `põldu tetä^o Röp; minev`aastaga osti kaits teesätinna põllumaad mano Se; tsirp um põllutiüümijõs nalj Lut

-põllu- → pääpõllu-

põllu|ema (taim) *põlluemad on kollase õitega, alvemad veel kui uhakad Pal*

põllu|hain, -hein põldhein, söödaks kasvatatav hein (hrl ristik, timut) `ernekaer, sie `tehti `pollu `einaks Hlj; *obost seid `põllu `einä, meil õli `enne `ärjapäd Lüg; `Põlluein - - `üeldasse ikke kas `ärjapä vai vikk IisR; mõni sai nii püsuse lapi `põldu, mis põllu `eina sest saab Khk; põlluein on kena tulus loomale anda VII; kellel põllu `eina vähä oo, see siis oiab tät kebadise künni jäus, muðu töö võtab obosed läbi Mar; põlluein ike parem, kui ta saab koevalt ullualla panna Vig; põllu `eina oo `kahte `seltsi, üks_o timukas, teine oo ristein Kse; sai põlluein pial külvatud selle aeamaa pial Ris; Töö `aegu ärjad said põllu `einu Kei; põllu `eina nimetati [kuhja tehtuna] `aunadest, metsein oli rõugus Rak; päris vanast põllu `eina ei `õldki, põllu pial õli vili Trm; põllueenad tii veeres on kehvad, kollast `lille täis Äks; põlluein om vägevep ku niiduein Krk; põlluin `oll'i ristikain, peräotsan nakati segämä timutit sek`kä Ran*

põllu|hiir põldhiir *Põlluiir - - `talvest pueb `kartuli kuhjade `sisse, `alli iir Lüg; pello `iired `elläd `pello pääl, `süüväd `vilja Vai; koer `murdis kardule kuhja juures seitse põlluiirt ära Saa; põlluiired on `piindra all Kod; einäma iire om tõist `muðu ku põlluiire Krk*

põllu|jumikas (taim) *põllujumikad on koiroho `muodi Lüg; põllujumikad on ühed rohokesed KJn Vrd põldjumikas*

põllu|kana põldpüü *pellukana, kana `muodi `kaunis suur lind, `alli ja `pruuni `trähniline VNg Vrd põldkana*

põllu|kanarbik (taim) *põllukanarbik kasvab ruki `kõrdes Ris; põllukanarbik on suur pikk ja `niuksed lillakad õied `kül`gis Juu Vrd põldkanarbik*

põllu|kanermu (taim) *põllukanermud - - on `veikesed `ruosakad, mesilased `saavad mett Lüg*

põllu|kuusk põldosi *Põllukuusk on roheline pikk taim nagu oravasaba, kasvab põllul, ta võtab paistetuse maha Jäm; põllukuused_o agulised nagu konnaosjad Muh; põllu `kuuske luom süeb KuuK Vrd põldkuusk*

põllu|kõrv pl *põllukõrvad* (taim) – Juu

põllu|külimit (taim) *See aasta oo põllukülemetel viis seemetera sehes, tähendab, põld annab ka viis seemet Kaa; Põllkülimit on imepisike taim, kasvab põllul, ennustab viljasaaki Mär*

põllulik *põlluli|k g -ku metsalagendikuline mi_mõts om ka põllulik Har*

põllu|lääts (taim) *põlluläätsad pisigeised, `valged `õitsmed Jäm*

põllu|mees põlluharija (põhisõna võib lühenenud olla) *Pellumies on poline rigas, ametmies on ajuti rigas vns Kuu; silk on juo `pollumehe toit, `pollumies ei saa `silkudetta läbi VNg; Kui mets akkab `ehtima, siis pidi `põllumies ruttama Lüg; põllumees arib `põldu, natise `leiba ikka saab Khk; suurema kuha omanikud kutsutakse veel põllumeheks VII; `Põide `otsas oli rikkud põllumehi küll, seal olid ead moad Põi; oo üks poiss, kolme `teistmene, künnäb, `üidväd põllumees Mar; Põllust tuleb leib, põllumes `näl`ga ei nää Han; põllumes põline rikäs, ammetmes aru rikäs, `kaupmes korra rikäs vns Juu; ta on põllumehe `puegi Sim; tämä ei õle põllumijs, tämä ei õle põlhult viil magu (rahuldust) `löidnud, taob pajan (teeb sepatööd) Kod;*

`pastlad olid põllume jalats Äks; ku mõts tõtap, siss piap ka põllumiis tõttame Krk; kes obesemihe olli ja põllumihe, kutsuti `seandse kandiksiss Hel; `õige põllumiis es müi `põhku Ran; ega põllumiis ei ole konagi nii `vaene, et temäl midägi ei ole Puh; vanast Sangaste krahv `ol'li `väega tark põllumiis Nõo; põllumiis om põlinõ rikass, ammadimiis arulda rikass vns Har; ku põllumehel põld hukka läit, sõss põllumehel olõ õi_`kiñki_käest saia? Vas; ta om põlinõ põllumiis Röp

põllu|mint (taim) põllumindid, põllu sees kasvavad Põi **Vrd** põldmint, põllumünt

põllu|murakas põldmurakas `põllumurakad on pisemad kui suomurakad, aga magusammad `onvad Lüg; põllu `servades `jälle mis kasvavad, niisukesed mustad, on põldmurakad, suured pikad `vianded KuuK; põllumurakad on muraka muodi, `mutku pienemad Iis

põllu|mänd (taim) põllumännad ehk konnaosid oo `metsas Mar **Vrd** põldmänd

põllu|münt (taim) põllumünt, paatsa `põldude sees on tohutuld, me `korjame teeks Mus; isi on ike eenämünt ja isi on põllumünt Juu; põllumüündid aisevad `kangeste, vehvermeñsi aisuga Jür; põllumünt `üöldakse vängekas olema Kad; `vaode vahel olid põllumüündid, pisiksed sinised õied olid otsas Lai **Vrd** põldmünt, põllumint

põllune põllu|ne g -se Tõs Ksi põlluks sobiv või kasutatav siäl oo põllune moa Tõs; aruein on sij, mis põlluse mua pial kasvab Ksi

põllu|ohakas (taim) põlluoahakad nõnda vähemate `pindadega, natise vahe ka, tuhliste `sisse aeab Khk; Põlluoahakad on nüid vähemaks jäänd, nii pailu on moa arimine param Põi; põlloohakas ei ole kuri Kul; vanasti on suured `puudused ja näl'la `oastad old, põlluoahakatest on lient kiedetud Kos; valvakamad eiermud one põlluoahakil, karuõhak one lilla eiermitegä Kod **Vrd** põldohakas

põllu|osi põldosi põlluosjad [ehk] põllukuused Muh; põlluoõsjad - - kesä piäl keväde kasvavad kõege `enne Kod; põlluoosi on põllu pial Plt

põllu|paju (liik pajusid) `põllupajo, sie on krobedama `kuorega. sai `põllupajost iad kõvad `luogad, õli sitke puu, `iaste `painus Lüg **Vrd** põldpaju

põllu|peenar kündmata riba põldude vahel `põllu `pienär on ikke vahet, üle `piendrä ärä mene, sie on `tõise jagu Lüg; põllupeenar `ümber põllu, see on kare Jäm; äge jähi `sõnna põllu `peendra `peeke Khk; Põllupeenrad olid vanasti nõnda laiad, et säääl peel ka obuse ratatstega oli ruumi koormaveoks Kaa; On kena näha, kui nad (nurmenukud) `õitsevad, põllu `peenrad kohe kollased Põi; ma niida põllu `peendra pealt Muh; see oo põllopeenar, ristikiid oo `otsas ja sealt akkab teise pere põld Mar; läks põllupeenärt mööda Tõs; põllu `peendrad õli näha, et õli ennemast põld õlnud Trm; me kasvatasime isi `kõõmnid ja `korjasin möda põllu `peenrid ja tee `ääri Pil; tõine kõneless põllupeenart, tõine kõneless einäma vahet (rääkisid üksteisest mööda) Krk; põllupennärt `müüdä lääb tiirada Puh; Katõ nurmõ vahel ol' iks põllupinnär, midä üless es kündä? Urv

põllu|püü põldpüü `põllupüü, nied `püitäväd `parves `käiä Lüg; `pellopüüd on `talvel rukki oraksi pääl, `kraapid lume `vällä ja `süöväd orast Vai; põllupüüd oo allid ja süöväd orasi Tõs

põllu|ramm väetis `atru, sie leht `atru on `ramma `mieste `pelluramu, mina siin alade sügüse `künsin kohe sise Kuu; põllurammu muda ning sõnnik - - `viidi põllu `peeke Khk; Põlluramu panõb põllu kasuma Khn; näil one üväd eenämäd, kõik jõe `jäärased ja väl'jä vahesed, põllurammu juakseb kõik `piäle Kod; `tiinte pañniva küll, ku noid pal'lo püvveti, jahetu är? põllurammust vai eläjile `süütä Röp

-põllus Ls peapõllus

põllu|sinep põldsinep põllusinep - - kollased õied, odrad oo täis neid Mar

põllusse

põllusse → põlusse

põllusses → põlusses

põllustama → põlustama

põlluti *põlluti* Kod, *põlluti* Kaa põlluviisi näil ärä `jaetud põlluti Kod

põllu|tilk (taim) *esiti on põllutilgad, pärast on nad kukerkuused* Kõp

põllu|töö *hobune tegi `pellutüö Kuu; Sulane tegi siis `päiväd ja käis `mõisas `eina `niitamas ja tegi siis kodu `põllutüö Jõh; isased pigem mere `juures, pole põllutöö jäuks ond änd Khk; naine ja lapsed keik tegid põllutööd Pha; mind `pandi siis obusega koa põllu `tüöle, vahel kõesi küli tegemas ja vedrutamas Muh; oo neid, kes kedagi ametid pidävad, teised `jälle oo, kes põllu `tööga `leiba saavad Mar; kebäde põllutöö akab `kümnesega Vig; `poõpsnikud tegeväd põllutööd Tõs; sügise saab põllutüö `otsa Ris; pueg õppis põllutüöd - - jäi koha `piale VMr; põllutüö kül`les oma elupääväd `kinni old Kad; see oli põllutöö, kus vili `tehti, maatöö oli see, mis labidaga `tehti Trm; nüüd_o peremijs põllutüül kõege poissegä Kod; põllutüü piäl on kõege parem KJn; kevädin põllutüü akkass Krk; `kümnisest seeniss kui seemendämisen, kõik olli põllutüü Kam; uma kol' `hiügüst iks tekki põllutüüd Har; põllutüü vaheaig ol'l, teti nuu? rõugupuu? `val`miss Plv; põllutüü um kõik, midä põld küsüss tetä? Lut*

põllõ *põllõ* g `põldõ kõrgem koht – Urv

-*põlm-* → pääpõlm-

põlmas *põlmas* g `põlma Kul LÄEd Tõs Tor Kei Juu Jür; *põlmas* g `põlma Khk Mus HMD kõrgem lagedam koht; sööt `niitis_o `põlmad, seoke `kõrgem paik, mis ep võta `rohtu `peele; umbmetsa sihes üks põlmas, nõnda kut üks vana põld Khk; `põlma peel ep kasva puid, `kõrgem kut muu mets Mus; *põlmas* - - mis `sioke vilets kehv maa on, põlatud maa, keegi teda taha mette Lih; `Põlmud piaks `jälle põllus arima Han; loomad sööväd `põlma piäl, *põlmas* oo põllust ärä jäään karjamaase või eenämaase Tõs; *põlmas* ikka *põlmas*, nisuke kuiv `kõrge koht Kei; `lammad lasid nii ketast `põlmal et Juu; üle mullaval`li läks `põlmalle Jür

-**põlmikus** Ls peapõlmikus

põlmima *põlmima* kõnega komistama, väaratama sõnast `põlmib sie inimine oma juttu sies, ei `räägi `selgest `õtsekõhe Lüg

-*põlu-* → pääpõlu-

-**põlus** Ls peapõlus

-**põluses** Ls peapõluses

põlusse *põlusse* (-ll-) *kammitsasse kes pahur obu oo, see pannasse põlusse; paneme obuse põllusse* Muh

põlusses *põlusses* (-ll-) Muh, *põlussis* Khk Mus *kammitsas kui obusel kaks esimist `jalga `kinni `siutasse, siis obu on põlussis* Khk; *lehm oo põlusses; obu oo põllal põlusses* Muh

põlustama *põlustama* Mar/põlo-/ Mär Ris Pai Koe VJg Iis Trm Kod/-ss-/ Äks(-ll-) Äks Plt KJn, *polustama* Kuu põlgama *polustab, ei tahu* Kuu; *rekas jo vaest ikke põlostab* Mar; *sigä põlustas `põrssid ää, ei võtnd omaks* Mär; *lapsed ei taha talu tööd teha, põlustavad, tahvad `puhtamad elu `suada* Pai; *obune põlustab seda vett, on närp luam* VJg; *tämä põlussab sedä `süüki, ei süü sedä* Kod; *ega või kedagi põlustada; ei mina põllusta kedagi, ei pekki ega tailiha* Äks; *põlustab vett, ei taha `sisse `minna* Plt

põlv *põlv* (-l-), *põli* g *põlve* Põi Muh L(*põlb* g *põlbe*) K I M T, *põlvõ* Khn Võn Ote San V, *põlve* Lüg Jõh IisR; *põli* g *põlve* Sa Hi Noa Ris HMD; *polv* g *polve* Jõe Kuu Hlj; *polvi* g *polve* VNg(n *polve*) Vai

1. (jala osa) `lillitab last `polve peal Jõe; `Sielik_o kulund juo `polvild (põlvede kohalt) hidunaseks Kuu; õlin `põlveni sies, `põlvist `saate Jõh; `Linna `poistel olid `püksid üle `põlve, maa omadel `alle `põlve IisR; ta_i `nõtkund mette põlvist Khk; nii lühikesed kuued, kas `põlves pole külm Kaa; põlve `sisse `kargas `kange valu VII; Kesk soos, seal oli esiti `eina `põlve, koared olid nõnda, et `andis õle `astuda Põi; mina_p taha näha, et põlved `paljad oo Muh; Mihel aa meri põlvini (suurustajast) Emm; tüdruk pannund pæe oma põlide pæel Käi; ma `aasin nüüd kõbad lapid püksi põlvete (põlvekohtadele) `otsa Mar; istub, jalg põlve ots, mis tal seal teha oo Mär; põli `väl`las, sukk on purus Tõs; `põl`be pial oli kasuktekk (pulmasõidul) PJg; jalg läks põlbest paegast ära Vän; sipelgad jooksevad mödä `põl`vi üles Juu; nii sügav vesi on eenamual, et põlvini oleme sies JMd; löö põlvega `persse, las näru lähäb Pee; `nõrkesin kohe põlvist ää Koe; ahju ies `ernede pial `pal`la `põl`vede pial VMr; irmuga ka võttis põlved värisema Sim; lühikokene one si [vilja] kõrs, kukele `põl`vi Kod; obesel on lakk kaela pial, kui ära `lõikamata, ulatab `põl`vi Ksi; kirjutas põlve pial Lai; põlved `paistsid `pükstest `väl`la Plt; mina viil põle `põlvede piäl `kartulid võtnd KJn; pane tek`k `põl`ve `pääle Trv; jala põlvist valutev Krk; `õl`gist - - põlle piäp nii pikä tegemä, et põlved ja kõik om põlle seen Ran; sääil `olli igävene mül`ge, ma vajosi üle põlve `sisse Puh; temä kah määrd `põlvi lambieliga Nõo; taa mägi, mis tast üles tulla om, taa võtt võõmu ärä põlvist Võn; ma võta sinnu `põlvi `pääle, ma kõiguda Krl; mu lel`l ol`l kenksepp, tuu `leie vasarõga henele periss kõvastõ põlvõ pääle Har; ei_tiiä?, mis mul tahn põlvõ seehn osahuss, halluús um Rõu; tiä ol`l kõminu kül`tedä, kül`ruškuga, kül`põlvõga? Plv; põlvõ koru? mijsõs (kääbusest) Se

2. mingi põlvesarnane ese, detail; millegi käänukoht `piida `polved ehk `keula`laua `polved - - olid `täüest `kolme`nurkased, siest olid vähä kumeraks `leigatud Kuu; `kaste`eina `kõrrel ja `pilliruol on ka `põlved, `jätkude kõhast siis `kasvab `kõrgemast Lüg; olime tuuligu `põlvede pæel Ans; [vankri] `vehmer keib `põlvede vahel Khk; kui obu sai ede `pandud, siis `pandi aisad [vankri] `põlvede `kül`ge Kaa; Ratta põlved olid ees ige sihes, kus aisad `kinni olid, kaks lühikest puud Põi; vända põlv Trm; `rüäle jäiekina_põlvõ_`sisse (murdunud rukkikõrttest) Vas; põlvõga? `kõrsna? Se

3. põlvkond; inimpõlv; ka eluiga sel `polvel enämb ole niisugusi kaap`jalgu ega ka ole `painijast Kuu; eks järeltulev põlv peri Lüg; Sie mägi on siin jua tia kene `põlvest Jõh; `Selle `põlve inimesed `tiagi `raskest elust kedagi IisR; vanam põlv, vanamad `tædvdad sedissi `asju Jäm; see igab veel mütu `põlve ää Khk; omaksed on üks põli, sugulased teisest kolmandast põlvest VII; inimesed kasuvad `pæele, üks põli teisele Põi; kiviaid seisab põlvest põlveni Muh; Kivikatus on isa eaks ja puja põlveks Emm; nende patod nuheldakse nendele kätte kolmandamast ja nellandamast põlvest saadik piibl Kul; kuus `põlbe määletä mina Vig; seda `põlbe me pole näind, kui teo `orjus oli Mih; üks põli oo kokko`oidlik, teene põli `pillab Tõs; `Meite põlvõ rahvas sai `mjõtmõsi sõdasi nähä Khn; noor põli ei kujo ega mõistagi `korvi teha Aud; mis põlvel ta `sõnna on jään, sie nõgu Ris; mina peaks `seitsmes põli rahvast sii olema Rap; `nüitsel põlvel neist (naeritest) suppi enam ei kiedeta KuuK; viies põlv on juba täisvereline (tõuaretusest) JN; kolmas põlv viel `üeldasse olema sugulased, neilat enam ei riagita VMr; isa east, poja põlvest, `tütrele viel tükist ajast VJg; vanast oli mõnel `rõuge `armisi nägu täis, selle põlve `rahva ulgas ei ole Sim; uvvem põli `ütleb: virmalised `vehkleväd, vanad `ütliid: virmalised `tapleväd Kod; ega meie sel`ts ei ole `väl`lä läind Kaarepere vallast, `mitmest põlvest juba Pal; seetse `põlve nään mina, nii kavva olen elanu ja `põlvesid nähnu Äks; riie on `nüitse põlve `rahva sõna SJn; mis nüid on näänud sji põlv, `irmu ja valu `tunnud nõnda_t Vil; mia tää kolme põlve elust kõnelte Pst; üits põlv kaoss, tõine akkass eläm jälle, ilm tühjäss ei jää; sedä

-põlve

tää mia joba ammust põlvest Krk; säedse `põlve om minu esä vanembat sääl elänuva Ran; õlekatuss om põlvest `põlve, kes mõstap tetä Nõo; mi põlv ol'i tsuvva jalan, inne tuud ol'liva viiso Võn; siij pedä `vasta, siij om igävene, siij sais põlvõst `põlvõ Har; lätt põlvõst `põlvõ tuu nimi Plv; üte põlvõ elänik, tuud ei saa^o põlitsõss `rehkendäda^o Räp

4. mingi elujärk või aja periood `Maunus ise oli mihe `põlves `väikäne `kuivetand mies Kuu; eks mul on omal nüid vana põlv kääs, ei `jaksa enämb tüöd teha Lüg; `pulmi, neid sai `peetud ikka nenda tali `põlves, kui juba kena ree pidu oli Krj; nooremalt põlvelt käisi `Riigas Pha; Mis nüid änam on, pisike põli `möödas, poiss juba jala taluja Põi; ikka `talve `põlves tapedi [loomi], kui külmaks hakkas minema Phl; noore põlve asjad_o küll `meeles, aga mis vanamas `põlves oo, see akkab ää unuma Muh; ma olen nüid inimese põlves (täiskasvanu) Mar; kis neid `vankre põlves vädama akkab, eks kui lund tuleb, siis vää Mär; tüdreku põli, [siis] tuli ikke vikatiga `niita ja loog võtta ja Aud; Kangid leegitama peab kevadi varakult lume põlves PJg; `mõtlesin, et pesen selle veel sui `põlves puhtaks, aga ei soand Juu; üks `piilist `tehti nästele kleidi `riideks, vanas põlves seda üks `piilist ei `tuntud JJn; kabuluom on `väikeses põlves kohitsetud Kad; `veiksen poesikese põlven õli juba `kuknud - - mehe põlven kua enäm ärä ei paranenud Kod; siin nukas ei ole mina lapsest põlvest saadik nähnud koda Äks; noores põlves `olli `aige ja põdes nõnda_t, aga vana ikkes `olli terve ku terässe tükk Vil; sulasõ põlvõh võit mo naasess Plv

5. eluolu, elutingimused; heaolu, hõlp Vai oled kohe nüid `joude `polve pääl Kuu; sel one üvä `polvi, ei sel ädä ole VNg; kui ei õle `miski segadust ega paha `asja `kuski, siis on rahuline põlv Lüg; Nägid rasked põlve küll Jäm; Saab ka korra paramat põlve maida Kaa; `Sandril on `laidus kunninga põli; `Sõukse rohu sihes on `loomadel põli Põi; `linnas oo `kergem põli Muh; `aige põli on raske Rei; ma saa `kerge põlve `peale Mar; ta põle `alba `põlve `näindki Mär; elas sehukest sama viletsad `põlve Kse; ega `enne saand puhata `ühtigi inimesed, aga nüid on neil `kulne põli Kei; Mõni ei teind midagi, jättis puha tüdruku teha, eks selle põli old `kergem siis Amb; küll on temal põli ommete Koe; ei saand `eätsed lapsed nii `põlve pidada VMr; `kuldne põlv, kõik on küllalt võtta, põle `puudu kellegist Sim; vai `anti siis `põlve sulle, `paanti `keträmä Kod; juba seda üksikud `põlve ka üle nel'la `kümne `aasta `oldud Ksi; vat sial oli mul alles põlv Plt; küll on ää elu ja põli Kõp; temä sai õlbu põlve `pääle Trv; karjatsel olli kuri põli; sääl es oole lastel kedägi `põlve Krk; Elu ku ernen, põlve ku pörssal Hel; rikkal om ää põlv elädä Puh; vesi võtap alt, päiv päält, siss täl (jääl) enämp ei ole `põlve, mugu piäp kaduma Kam; ta om ilman küländ hääd `põlvõ elänü^o Har; karussil um ka_ks rassõ põlv, `kangõ põvvaga_püsü ei^o eläjä_mõtsahn Rõu; vaest `põlvõ olõmi elänü^o Räp

-põlve Ls kurepõlve

põlve- nii pikkad kääd olid, `polve `kurkude kuhal Jõe; Kuub võib `polvekoverdukseni - - küll `olla Kuu; `Karjapoiss `vaivald `põlve `kõrgune, `märsinukk käis `vasta maad Lüg; löi põlvekondi ära Ans; põlve `õndlast kiheleb Khk; see pisike luu `üitakse põlvekettaks, mool läks see kolmeks tükiks `katki VII; Ma oli juba mees, ta oli alles põlve `kõrgune; jäe pial nii pailu suppu, ühna põlve `õndla Põi; `valged pitkad sukad `ollid, paelad kõisid põlve `pealse pealt läbi Muh; põlveluu, nagu kausi sihes liigub teene PJg; sai maha raiutud, känd jäi põlve `kõrguseks, lumi oli nii sügav; loomal on põlveliige ja siis ülemal on koo^o Juu; on nii `aige valus siin põlve `õnglas Jür; ta tegi ühe põlvenõtkutuse JMd; pisikesed põlvepikkused inimesed oluvad sial, kolm tükki, ja `peksnuvad `ühte teist Ksi; kirp ammustas põlvekõverdusest KJn; põlvenühäkul `nühkäss edesi Krk; oh sinä `väike mehekene, põlvepiku poisike Puh; põlvõjakust saani^o `võõti jalg `maaha^o Räp

põlve|keder põlves olev kederлуу `murdas selgruo ühest `lahti ja `põlve `ketra purust Jõh; oli `kirvega põlvekedra `sisse lõõnd Ans; mammal keis põlvekeder asemelt ää Mus; põlve pöoru koht, põlvekedraks `üitakse Jaa; Põrutas põlvekedra ää Pöi; põlveketr oo see koht, kus jalg `liikuda annab Mar; kukkusin põlbekedra `peale, põlbeketr oo nüüd naa `aige et Mär; käsi oo põlvekedre piäl Tõs; põlvekedre põlve `otses Ris; `võisivad [jala] veel põlvest saadik ää, põlvekedra on alles veel Ann; põlvekedräss pahk`luuni one suka siär Kod; Eks siis üpänd säägist maha ja põlvekeder paegast ärä KJn **Vrd** põlvekederus, -keerdmass, -keeri, -kehr

põlve|kederus põlvekederus põlvekeder – Rei

põlve|keerdmass põlvekeder Põlvõkeerdmass om säärän kõrk põlvõ edepuul; Vanast `ol`li kleidi^o põlvõ `kijrdmõni Har

põlve|keeri põlvekeder Põlvekeeri on sijsamma mis põlisl`m Hää; om põlve`kijrme ärä põruten Pst; kel põlvekeeri ärä rikut om, jääs inimen lombakuss Krk; `ol`li sadanu põlvekeeri `pääle, kavva `aiga limbass Ran; ku ma nuur olli, siss põlvekeeri `liikusi, aga nüüd ei liigu Nõo; `ol`li maha sadanu, põlve`kijrme paegalt ärä lõõnu Kam; lei är^o põlvõ`kijrdmõ Krl; mul põlvõkeeri halutass ilm `lõpmada Har; põlvõ`kijrme pääle satass `maahha Se

põlve|kehr põlvekeder põlvekehr asemest ää Kei; põlve `otses on põlvekehr, kui teda `katsuda, siis liigub Juu; põlvekehra peale lõi `vistiku HJn

põlve|kile põlveki|le VII/põ-/ Kod, -lle KJn; `polvekille Vai põlvili tämä on `polvekille maas Vai; kukkus põlvekile muha VII; põlvekille võtab `kartulid KJn

-põlvelane Ls härjapõlvelane

põlveli põlveli Rid Mar Kul Kse Mih/-lb-/ Tõs Khn/põlvõ-/ Aud PJg Ris HMd, põlveli Kaa Ris põlvili Emm oli vau vahel põlveli ning `kiskus `tuhlid Kaa; välk lõi põlveli Rid; põlbeli maas palund ja nutnd nende eest Mih; ma ole koa põlveli `nurkas oln Tõs; ma katsun oma põlveli tirida ja saan ikke üles ka PJg; põlveli - - paluvad `andeks, mis nad on teind Ris; põlveli `roomas HMd

-põlveline Ls härjapõlveline

põlven täisnurkselt jugujalassess olli otsitu mõtsast serätse puu, kel juur läits `seesi `kaldu, aga mitte põlven es ole Nõo

põlves|ilm põlve- Pöi Muh Han Kse Tõs Aud Jür KuuK Amb VMr I Hls, `põlve- Lüg Jõh, põlve- Ans Khk Krj Pha VII Käi, `polve- Kuu Hlj, põlves- Var Tõs Aud PJg Tor, põlbes- Mär Vig Mih põlvekeder; põlvenukk õled maas `põlvikalli, `põlve `silvide pääl Lüg; `põlvesilm, sie on ell, ku `vasta käib Jõh; ta lõi mo põlvesilma `pihta Khk; `niitsel ajal kuued põlvesilmast saadik Krj; Põlvesilm on irmus ellik Pöi; `kõrkad_o põlve`silma Muh; see terav ots `ööldaks põlvesilm Käi; [loomaj] esimestel `jalgel oo põlbessilmäd Vig; sial pole `põhja, põlvesilmani lähed mõnes `kohtas `sisse Kse; [sukapaelad] kaks `korda olid `ümmer põlbessilma; `rohtu oo küll, põlbes `silma `rohtu täis Mih; üks koht põlvessilmäl oo naa valus, paneb enge `kinni Tõs; püksid põlvessilmast (põlve kohalt) kahti Tor; põlvesil`m läks paigast ää KuuK; vahest kuku sedasi, et kuku põlvesilm asemelt ärä VMr; nõnna mul põlvesilmäd `valtavad Kod; kukkus põlvesilma `piale Lai; põlvesil`m - - om põlveotsan `valla, sij liigub Hls

põlves|ilm → põlvesilm

põlvetama põlvetama põlvitama jumala ette peab põlvetama Hää

-põlvi Ls pääpõlvi

-põlvi- → pääpõlvi-

põlvik põlv|vi|k g -ku Kod; pl põlvikad Muh

põlvikalla

1. poolpalitu naessel kua `niskesed põlvikud; põlviss suat' ehk vähäkene alamal `põl'vi, niid õlid põlvikud; nüid tehässe kua põlvikid Kod

2. nahast pätid põlvikad, lapselt ma `kuulsi ikka Muh

põlvikalla põlvikalla? põlvili – Vas **Vrd** põlvikalli

põlvikalli = põlvikalla mina lasin enese `põlvikalli maha; `põlvikalli õlen ikke `kartuli noppind Lüg

põlvikeli põlvikeli TLä põlvili ma kidsu alati põlvikeli Puh; Kartult korjatass ja sorditass uniku man põlvikeli Nõo **Vrd** põlvikili

põlvikil põlvikil Plt Trv Krk põlvili ole periss põlvikil mahan Trv; nemä võtav kardulit põlvikil; oben komistes põlvikil maha, ku midägi jala ehen om Krk

põlvikile põlvikile Trv; `polvikille Vai põlvili rielt vottasivad `aisad ja `polvikille kabusivad [mööda jääd] Vai; lase põlvikile maha Trv

põlvikili põlvili `laassis põlvikili Plt **Vrd** põlvikeli

põlvikul põlvili põlvikul vao vahel Krk

põlvikule põlvikule põlvili – San

põlvikulla põlvikulla Har Rõu põlvili põlvikulla ei saa olla? Har

-põlvikus Ls peapõlvikus

põlvilde põlvilde Plv Röp, -õ Kan Se põlvili lätt ja lask põlvildõ maha?, nakass `pallõma Kan; esi põlvilde ruhe pääl ja võtat nii ütte `viisi [kalu võrgust] Plv; Suvistõpühih - - `lašte kerikoh edimäist kõrd peräst lihavõõdõt põlvildõ? Se

põlvile põlvile Mär Vig/-lb-/ Kod Võn, -õ V; `polville Vai põlvili tiä palu jumala `polville Vai; lasi põlvile Mär; kerikun alandatse põlvile Kod; emä kadumuke `ol'le põlvile lehmäl man ja ikke Võn; Ol'l põlvilõ maan ja `rüük'se suurõ hel'uga? Urv; lask põlvilõ maha, tege kerigu `palvõ Har; ku kardoka `võtmine ol'l, siss ma `ruum'ssigi_põlvilõ, taha as kumaru'isi olla? Rõu; põlvilõ läisi üks eiä (jääd) piteh edesi, et inemist surmast `pästä? Vas; rahvass `heitvä? põlvilõ maha?, nakasõ? jumalat `pallõma Lut

põlvili põlvili (-l-) LNg Mar Mär Kse Tõs Khn PJg/-lb-/ Tor Hää Saa Juu JMd Ann Koe ViK TaPõ Plt KJn Trv Hls Krk T Krl; `põlvil(li) Lüg, `pol- VNg; põlili Põi Muh Kse Han, põlili Jäm Khk VII Rei põlvede peal või peale `jalga one `ninda `aige, kas käi vai `polvilli VNg; Öder õli `kaunis lühike, `põlvilli maas sai `lõikada Lüg; läks `altari ede, `langes põlili, luges oma `palve Jäm; obu kukkus põlili Khk; kisub põlili moas `tuhlist `rohtu VII; ahu `pealne `olli nii pala, et põlili es soa peal `olla Muh; `enni olle ike jumal olnd, üks puu kaigas olnd `nurkas, keind sedä_s põlvili maas palumas Mar; Vanaste `pandi `koolis põlili `nurka, `erned `pandi vahest kua `alla Han; Kui salaja jala `õndla lüed, siis saab teene otsõ põlvili Khn; ma `tõusin naapal'lu põlbili, nägin, et `sakslast tulavad just `meite `piale PJg; kui põlvili tööd teeb, siss on põll ää põlvede all Saa; käsin vahest tüki moad põlvili, `enne kui üles sain Juu; kirikus `langevad inimesed põlvili maha JMd; `vil'ja sidusime põlvili muas VMr; kui sa kisud `rosto, siis õled kãpili ja põlvili Kod; kis `pinkil tuli, `laškis põlvili, luges õma issameie ära, ennegu `istuma akas Pal; lehmä põlvili aagus käevad joomas Äks; palub periss põlvili mahan Trv; siss ta kumar'ds põlvili mahan Krk; üits kõik kua nuu latse sääl pengi man olliva, kas põlvili vai `pisti, pääasi kui kõtt täis sai enne Puh; lännä põlvili maha, siss `vahna, et kos_nu seene om Nõo; [rehepapp] `ol'li `endä põlvili `säädnu ja ruup ahjun tule sisen Kam; kerikul oldass põlvili Krl **Vrd** põlveli

põlviline põlviline kaluri nahkpõll – Võn

põlvine → põline

põlvitama põlvit|ama (-l-) Muh Mar Mär Kse Tor Saa Koe VJg Iis Trm Plt KJn Trv Puh, -amma Har Vas, -eme San, -õmõ Krl; põlvit|tam(m)a Lüg, polvi- Kuu Vai; põlitama Jäm Khk VII põlvili laskuma või olema `enne põlvitatti `sakste ies, kui `läksid midagi `asja paluma Lüg; lauarahvas põlitavad `altari ees Khk; `kerkus põlitakse `palve aal VII; parunid `tahtsid, et nende ees pidi põlvitama Mär; ma põlvitasin tädi `kõrva Saa; põlvitad püksid `kaiki Iis; kirikus põlvitavad kõik KJn; temä põlvit `altre ehen Trv; mõne äbenese põlvitada Puh; nõuõppar põlvit `al'tri iin Krl; mi_sa tanh põlvitat Har; Kerikoh -- mõni põlvit üte põlvõ pääl Vas
Vrd põlvetama

-põlvlane Ls härjapõlvlane

põlv|püksid põlv- Tor Lai Plt Kõp, põlv- Lüg Jõh Phl/põ-/ Hag, põlv- Mar/-l-/ Pil SJn, põlvp- Aud PJg, põli- Pär põlvini ulatuvad püksid põlv|püksid, minu `äiäl õlid, `nööriõga `põlve `juurest `kinni Jõh; `enne olid oln põlv|püksid -- meestel Mar; põlv|püksid olid lühüksed PJg; põlv|püksid, mis `värvlega siarsukkade `piaie `sioti, mõnel käis lakk külje `piaie, mõnel `paandi eest `kinni Lai; põlv|püksid olid põlisiinist `värvi, `põlvede kohalt rooklõngaga kokku tõmmatud Pil

põmakas põmak|as Lüg Noa Mär Var Jür Nõo, põmmak|as Muh Lih Ris, g -a; põma|k Tõs Kod Kõp, g -ku Tor Trv Pst, -gu Rõu; põmma|k Ksi, g -ku Hls, -gu Har; g põmmaka Krj

1. kõva pauk, kõmakas `püssi lasi, siis `metsas üks põmakas käis Lüg; küll kõis põmmakas Muh; lasevad põmakid Tõs; Neid põmakaid tuleb `ühtevalu, ei tia, mis nad põmmutavad Jür; Mis püss si olli, küll and kõva põmaku, pikali taht pühki Pst; üts põmmak `anti -- no õks põmmutõdi susi maha? Har; Haaña tegemise `aigu tul'l suur pilv ja välk paänd uma põmagu tarõharaast `sisse nigu_kõmati Rõu

2. tugev hoop, lõök Erilane tulnd `vastu ja pannud põmmaka (nõelas) mehele silma `sisse Krj; anna üks põmmakas Muh; poiss vihastand ja and isale ühe ea põmaka Noa; ma anni talle ää põmaku Trv; mullõ `anti üts põmmak Har

3. mürakas, kogukas (olend või ese) `suuri põmakud kardulete `ulkes, keedame kardule pudru Mär; `siuksed põmmakad, kas nad olid kokku `väätud või mis nad olid (kividest) Lih; küll on suur põmmakas Ris; ku `niskene põmak, suur ämrik `väl'jä tuleb, siis tuleva ilosad `ilma Kod; teisel magu ees kui põmmak Ksi; `rasse nõndagu üits põmmak Hls; Kül üits ärg vällänäitusel olle viijl põmakas Nõo

põmaki kõmaki Püüs tegi aina põmaki ja põmaki, poiss põmmutas Jür

***põmama** põmame; põmmama Nõo; (sa) `põmmat Har porisema, nurisema mis sa iki põmat sääil, är nõnda pal'lu põmade Krk; Mes sä põmmat üttelugu, kui põmmama nakad, siss otsa enämb ei tule koskilt Nõo

põmatama põmatama Jäm/põ-/ Kod

1. paugatama, kõmatama Siis põmatas nii kõvasti, just mo kõrva ääres Jäm

2. käratama, karkima ei kõnele midägi, põmatab aga; põmatasin siis mehile Kod

põmati põmdi kukkus maha kui põmati Hls

põmba põmba tuim inimene – Räp

põmdi, põmdigi põmdi Lüg Khk/ `põ-/ Tõs Tor Jür Kad Kod Har, `põmdigi Krk põmmuga, põmatades `aamer, sie käis `sinne `vasta `tongi, alt `triklist `tõmmasid, `põmdi Lüg; laps oli `järsku `põmdi pikali Khk; üks teene kukub `põmdi pikka maha ja oo surn Tõs; Müristamise aal [käib] `põmdi, `põmdi Jür; lasi `püssi et `põmdi Kad; panep ku `põmdigi `vastu `seinä Krk; `naksi `juuõskma -- sattõ `põmdi maha, maast üless ja jälle `juuõsku Har Vrd põmati

põmin

põmin *põmin* g -a IisR Muh Mär Kse Saa Koe Iis Trm Kod KJn Trv Nõo, -e Hls Krk; *põmm* g *põmin* a Puh, -e San kõmin; *pomin* *Suur puutõrs tegi vägevat põminat, siis kui `suure kapsa`nuiaga virutasid IisR; läksin põmina `peale `sõnna Mär; kui sillast üle sõidete obesega, siss on ka põmin Saa; tasane jutu `aamise põmin kostab Koe; riagivad teises tuas, põmin on siia `kuulda Iis; ku sa [kumalaste] pesä liigutad, näil_o suur põmin (sumin) siäl Kod; `seande põmin om vällän Trv; mitu `aiga olli põmin kuulda, müristemise põmin Krk; masina põmm* ol' `meile kuulda Puh

põmina *põminal vana taet `rääkis põmina Tõs*

põminal *põminal IisR Hää VJg pominal, mõminal `Kangeste põminal `räägib, mõned sõnad `kauvad nigu ära kuhe IisR; Madala lühikse ninaga, läbi nina -- põminal räägivad Hää Vrd põmina*

põmisamma *põmisamma põmisema mis sa säääl põmisat, suu `putru täüs; ei saa kõnõlda?, siss põmisass Har*

põmisema *põmise|ma IisR Khk/põ-/ Muh Mär Kse Tõs Hää Juu Koe Iis Kod/-mä/ Plt KJn Nõo, -m(e) Hls Krk San*

1. *pomisema, mõmisema `Räägib põmisedes, suu `kiini, sõnad keik segased IisR; möni inimene põmiseb ning `undab sedasi Khk; kes seal `kambris põmiseb Muh; põmisedid ja pomisesid `kõikse `õhta kaheksi Mär; sa_i `kuula kiriku ärrä juttu `ühti, mis sa sii põmised Tõs; nad õhõs `kohtas põmisevad, aga aru ei soa, kus nad on Juu; mis sa põmised, kui `ästi ei riagi Iis; karu ümises ja põmises Hls; ta põmisi `endel abentess Krk || sumisema puumesiläsed `lendämä salga `viisi ja põmisemä `irmsass Kod Vrd põmisama*

2. *nurisema Kas tji vai kui pal'lu ja kui äste, temä põmiseb iks ja otsib sulle süide ja vigu Nõo*

põmistama *põmist|ama IisR Kod/-ss-/,-em(e) Krk*

1. *põminat, kõminat tekitama `Trummimies põmistas ja pasunad `mängisid IisR; põmisi poole `õhtsepoolikut `aiga (müristamisest) Krk*

2. *pominal rääkima, pomisema sij ei kõnele `selgess, muko põmissab aga Kod; säääl na põmistiv tõisspuul `seinä, sõnast aru_s saa Krk*

põmm *põmm IisR Põi Muh Han PJg Ris Kos JJn Kad VJg Iis Ksi Puh, g põmmi Mär Var Aud Tor Hää Kod KJn Hls Hel San Har Rõu, põmmu Lüg/`p-/ Mär Kse Tõs Saa Jür JMd Koe Plt Trv Nõo; põmm Hls, g põmmi Urv Plv, põmmi Krk(-u) Nõo; põmm VII Emm Käi, g põmmu Jäm Khk Kär*

1. *annab edasi paugatuse, löögi vms heli `lapsed, kui `mängisivad `püssi, siis `ütlesivad, et tie üks põmm Lüg; Jämedad `paasi `kieled `tievad põmm IisR; Põmm ja põmm, `meite maja õsna värises Põi; inimene kukub maha põmm ja ajab `vahtu suust `välja (langetõvest) Käi; jalad põmm alt ää Tõs; roit üpand tale `vastu `silmi, tema kohe põmm selili maha PJg; põmm ja põmm paneb `vasta akent Tor; kivi läks `lõhki põmm Ris; kui läks jämedam tomp `vil'la [trumlist] `alla, siis tegi põmm JJn; [tulelukuga püssil] `enne käis pauh ja siis alles põmm, sest `enne jo läks püssirohi `plauhti põlema Kad; luam oli surd ää väilale -- kukkus põmm pikali VJg; lask püssiga põmm Trv; nemä lasnuva karja man üdse `püssi, paogu käesivä ku põmm ja põmm Nõo; alan Vaskpalu puul lastass põmm-põmm, ei_tiiä?, kas `peetäss `jahti vai Har*

2. *pauk, põmakas üks põmm keis mere poolt; ma_s kuule seda `põmmu Khk; `püssi `lasti `õues, põmmud kõiväd Tõs; kolm `põmmu `laaskis, `enne kui `pihta sai Saa; Vanaste `lõhkusid kiva, siis kivi põmmud käisid Jür; eelä `üüsi kääsid põmmid Kod; ma pani talle püssiga üte põmmu Trv; nigu ta tolle põmmi `annu, nii kõik kolm tükki maan, tõi kolm `partsi kodu Nõo*

3. hoop, löök `ansin lehmale mitu `põmmu, `enne kui ära läks Saa; ta kukkus ja sai ia põmmu Koe; satte maha, sai ää põmmi Hel; ku ma tolle põmmi jalaga panni, siss satte nigu `mütsti maha Nõo; Vanast `anti laisilõ `ruškuga_põmm `kukrullõ, ku sõnna es kuulõ? Urv; and hää põmmi `külge Plv

4. rõhutab tegutsemise kiirust `põmmu päälđ (otsekohe) and ärä Lüg; ei tema anna `aega üht, kärts ja põmm Muh; `tul'li nigu põmm KJn

5. (kellestki, millestki suurest, kogukast) kui ma `kooli läksi, ma oli suur tüdruku jurakas juba, suur põmm Kse; `muskled nagu põmmid Aud; kõrvalehe om kül'm ää võtnd, nüid on paistetand nigu põmm Ksi; kõtt om nii täüs ku põmm Hls

6. a. suutäis võtim mõne põmmi `viina; pane tõine põmm viil Krk b. põrm, raas sina ei sua näie jutuss üks põmm aru Kod

põmmak, põmmakas → põmakas

põmmama → põmama

põmmeldama põmmeldama mürama, möllama laste seas põmmeldama Mih

põmmikas põmmikas põnn isi nagu `piske põmmikas ja sa sööd kümme `silku ää Lih

põmmima `põmmima Lüg, (ta) põmmib Muh Mär Tõs Juu Jür Koe VMr Trm Kod KJn; des-vorm `põmmides Kaa

1. taguma, paugutama `niske suur `kapsanui, senegä `põmmiti sis ligi nied `kapsad Lüg; mis sa sii jälle põmmid Muh; põmmib kangiga kõva maad Mär; `põmmis rusikaga `sel'gä Juu; Põmmib `aamrega ja `kervega, aga `naela `sisse ei saa Jür; `põmmis kõvasti ukse `pihta Koe; mes tä siäl nõnna kavva `aega põmmib Kod

2. midagi teha vehkima, hoogsalt tegema Pani põmmides minema, mette_s tee teistest väljagid Kaa; meie aga põmmime õppida VMr

põmmis `põmmis Muh Mär Tõs, `põmmis Khk

1. punnis siis `õlli [torupill] nii täis ja `põmmis, kui taga puhuti Muh; süda põmmis täis, lausu sõnagi piltl Mär; suur `põmmis kõht ees Tõs

2. (purjusolekust) `joonud on - - `põmmis Khk

põmmitama põmmit|ama Kod Trv, -em(e) Krk, -õmmõ Krl pummeldama, purjutama lähväd `juuma ja põmmitama Kod; ku na ärä om põmmiten, siss om riips pähän, siss om na kogunti tõise mehe Krk; nüid põmmitõsõ?, niisama joova? ja `laulva? Krl

põmmutama põmmut|ama Põi Muh Mär Kse Tõs Tor Hää Saa Ris Juu Jür JMd Koe VJg I Plt Trv Puh Nõo, -amma Lüg/`p-/ Har Rõu Plv, -em(e) Hls Krk Hel San Krl; põmmutama Jäm Khk VII

1. paugutama; laskma, tulistama tia, mida nad nüid `põmmutavad sääł `metsas, pali `paukusi käis Lüg; söa aal põmmutasid `sakslased, venelased põmmutasid `vastu VII; Omiku koidu `aegu akkasid `peale põmmutama Põi; põmmuta aga maha Muh; põmmutas kiba `lõhki; vist põmmutavad `kända ülesse Mär; soldatid põmmutasid `püssi Tor; püssirohuga põmmutse kive `lõhki põmm ja põmm Saa; jälle põmmutavad suurestükisi Ris; mehed põmmutavad kiva `katki JMd; Ilmunudki karu nähtavale ja põmmutatud karu maha Trm; põmmutave pääle oma `püsse Trv; `püßsuga põmmutadass mõtsan Puh; mõtsavaht ol'l soe maha põmmutanu Har; Püssämehe? ol'li_jäl? iijn, et ku [jänes] tul'l, nii põmmudi_maha? Rõu

2. põmmuga lööma; taguma, prõmmima `joonud mees akkas ukse `pihta põmmutama Khk; mis sa lõhud ust, põmmuted Hls; kirigu `kella põmmudets Krk; Raatuse kell põmmutab nigu matusse kellä lüvväss Nõo; neli `saina sai kangast, kas tuud es saa_põmmutada? (kangakudumisest) Plv

põmpima

3. pummeldama, purjutama *vanad juadiked juavad ja põmmutavad* Kod; küll põmmutev *kõrdsin nüid* Krk

***põmpima** des-vorm `põmpides kõmpima kahessa `päeva tulli jala `põmpides `peale Muh
põmplene `põmplene ebatasane, künklik *ei sii saa `tantsida, niipaelu `põmplene maa* Tõs
põmrik `põmrik|k g -ku Kse Han põngerjas *oh sa `väike `põmrik Kse; Kaks ühe `suurdust `põmrikku tuli mool `vasta* Han

põna, põnass n, g *põna* Krk; *põna|ss* g -se Krk põngerjas, põnn *mis `väike om, sji ütelts põna; `väikse poisi põnase* Krk

põndak *põnda|k* Pha/pö-/ PJg, g -ku Hää Saa Ksi Lai Plt Kõp M Ote Urv Har, g -gu Rõu, -ka Hää KJn; *põndak|as* g -a Hää KJn kungas, kink; kõrgem koht hrl heinamaal või põllul *põndaka pääl on parem vili ku `lohkus Hää; põndaku ein on `raske `niita Ksi; lina oli sial põndaku pial vekene ehk lühike Lai; mis sa sest põndakust künnad Plt; põndakad ei saa kuevaga `niitä KJn; `pehmed suud `ümmer, üks kõvem koht `keskel, õegatas põndakusse Kõp; säääl om üits põndak einamaa sihen Trv; `kõrge põndaku maa, säääl kasvap arjakut ja kulu - - kuri om tä `niitä Hls; kuhjalava tetäss iki `kõrgede põndakide `pääle Krk; säääl põndaku pääl ei ole midägi `põldu, säääl ei kasva midägi, nigu `nurmi sihen om mõni `korgõmp katussekene Ote; Ku_sääält põndakust är² üle saat, sõss tulõ tasanõ tji Rõu **Vrd** põndas*

põndakane *põndaka|ne* g -se põndakuid täis – Hää

põndakas → põndak

põndas *põndas* Pär Pst, g `põnta Tor Sim Krl/n -ss/ põndak liiva *põndas meres* Pär; *Põndas, kuiv kõba koht eenama pial, siaarjas kasvab pial* Tor; `põnta `pialne ein oli siaarjase `muodi, `valge kõva ein Sim; *põndas, kus pääl kasvab kulu või jõõvikein* Pst **Vrd** põngas

põndastik *põndasti|k* g -ku Sim Lai põndastega kaetud ala *põndastik, `künkline einamaa - - kasvab siaarjas pial, kõva `niita* Sim; `siigi vijl `kõrge põndastki, oleks ta einamaa olema Lai **Vrd** põngastik

***põnder** `põnder g `põndri põngerjas *olid pisissed `põndrid `alles; poisi `põnder oli värigu `lahti jättand* Khk

põnderjas *põnderjas* põngerjas *ise ku põnderjas, aga suur süda* Kse

põnderlas *põnderlas* põngerjas *põnderlas `öötasse lapse `kohta* Mar

põndre|maa mätlik maa *pohlad kasvavad raba `eares, `põndremoa peal* Hag

põndrik `põndrik Muh, `põntrik Lüg Tõs Kad; `põntre|k g -ku Ris väike, kängus olend *`veikese `kasvuga inimise `kõhta `üeldi, et üks `põntrik tuleb `jälle* Lüg; *mis sa `piske `põndrik sii teed* Muh; *on üks `põntrek teine (põrsast)* Ris

põndsak → põntsakas¹, põntsakas²

põndsakune *põndsakune* põndakuline *kõva ja kuju, põndsakune einamaa* Krk

põndsass¹ *põnds|ass* g -a põndak *pangõ aina² põndsä pääle²* Urv

põndsass² *põndsass* jõmpsikas *sji om vana `poiskõsõ põndsass* Urv

põndus `põndus Hel, *põnduss* Puh, g -e sukapael *`tütriku põndusse, kirju põndusse* Puh

-**põndussan** Ls pääpõndussan

põnev uus *põnev* Lüg Iis Võn, *põnev* Kuu, g -a; *põnnõv* g *põnõva* Har paeluv, kaasakiskuv, erutav *sie `mardiks `käämine [oli] kohe põnev* Kuu; *õli `miski põnev lugu, sie `pandi trükki kõhe* Lüg; *küll sie lähäb ka põnevast* Iis; *näidend ol l `väega põnev* Võn; *sääräst põnõvat juttu om periss armass kullõlda²* Har

põnevel, põnevil *põnevel* Vän Juu Iis; *põnevil* Lüg Tor Juu Koe Vil, *põnevil* Jäm Khk Rei

1. haaratud, ärevil, erutatud *ma`õige põnevil`kuulasin seda juttu Lüg; sõda akkab, inimesed kõik põnevil Tor; Kügest`õlli`Mihkel`kangeste uvitud ja alati põnevil Vil*

2. pingul, pinges all`külma keind õlut kut udu leheb lage, ta nii põnevil seel sees Khk; ku`liibis lina väga põnevil on, siis kala lööb põnks tagasi Vän; udar oli nii täis, tiisid nii põnevil Juu

põneville põnevil ta on põneville selle asjaga, `niigu üks pakitus on inimesel sies KJn

põnevus uus põnevus g -e Khk/põ-/ Koe KJn; põ nõvu|ss g -sõ Har haaratus, ärevus, erutus tüdruk`kuulas põnevusega seda juttu Khk; `ootan suure põnevusega teda Koe; nii põnevuses, et ma_j tiä enäm, mis ma tiijn KJn; latsõki`kulssi suurõ põ nõvusõga taad juttu Har

põngahhama põngahhama müristama – Vas

põngahhuss põngahhu|ss g -sõ müristamine – Vas

***põngahutma** imperf (ta) põngahuí põmatama põngahuí püssägä? Se

põngal põngal kungas põngal on`rohkem`kõrgem, kuevem PJg

põngaline põngaline künklik, mättaline põngaline maa, põngad sihes, põle`easte aritud Tõs

***põngane** p põngast künkane mul on seda põngast muad küll JMd

põngas põngas g`põnka Mär Vig Aud Tor Saa Jür HJn JMd JJn Sim Plt kõrgem koht, põndak mis maa see sitt oo, üks va põngas ole koa Mär; põngas ei kasvata midagi, kuiv naapaelu Aud; va pal`las põngas, põle sääil midägi pääl Saa; ükskord elus on sial`põnka pial saarepuu`kasvand HJn; eenamua sies on põngas, põngaste vahel kasvab ia ein JMd; meie`põnkad jäid küll selle kuivaga`pal`laks,`põnka`eina oli kohe puol vähem JJn; põllu pial ei ole`põnkaid, nad on karjamaal Sim Vrd põndas

põngastik põngasti|k g -ku Sim Plt põndastega kaetud ala, künklik maa pal`last põngastikku [niida], et su vikat kulugu Sim; põngastik, alb maa arida - - mõnes kohas on`kõrgem, mõnes madalam Plt Vrd põndastik

põngats põngats g -i tõrges laps ei saand sest põngatsist jägu Lai

põngerjas põngerj|as Mar Tõs Tor Kei Koe VJg Trm Pst, `põngerj|as Lüg/-ηη-/ Jõh, põnger|as Muh Mär, põhnerj|as Khk, g -a väike laps`põhnerjad`juoksevad ka`suuremate järele Lüg; Mis sie`põngerjas siin`jällä on tehend Jõh; oh sa väigene põhnerjas Khk; sa oled põngeras alles Muh; ega seal mehi`põlndki,`väiksid poisi põngerid oli Mär; kus sa selle põngerjaga lähäd Tor; Kui`kuškil joodud olid, siis - - põngerjad`jäiti rahuga koeo Kei; Põngerjas uinus magame Pst Vrd põnderjas

põngi kaardu`tõrva sisse ja sai koolutud veel laiemas,`aeti`põngi, laiemas pialt (paadist) Lih

põngis`põngis Han PJg kummis, punnis Kõht ees`põngis nagu torupil` Han; üks pal`k on jämedam,`põngis (teistest väljaspool) PJg

põnglanõ`põngla|nõ g -sõ põngerjas Sul um ka naid`põnglasi kolm tükkü karata Rõu

põngu põngu tõrges olend ära seda põngud sünnigi, põngu on ikke vastaline Lai

põnguline põnguli|ne g -se künklik Põnguline on põld - - serviti paed põllu sees Kei

põngutama põngutama Trm Kod aeglaselt liikuma, venima assu assu kibedämäss, ärä põnguta; ei tiä, mes niid nõnna põngutavad kääda`tasail`lokeisi Kod

põnisamma põnisamma onomat`parmu`naksi mõtsan põnisamma Har

põnk`põnk g põnga Põi Kul Mär Vig Han Pälõ Ha/põ- Ris/ JMd Pee Koe San kungas, põndak nüid jähi meitil koa`põnkade`pialsed`niitmata Põi; on va põnga`pealne maa, ei siin kasva`rohtugi, mis`vil`ja siit`võibki`tulla Mär; Seda`põnka põle siia`tarvis, selle teeme põlluss Han; saue põngad,`aamriga tambitse`põnku`katki Tõs; põld oo üks liiva põnk, ei kasva

põnk

midagi Aud; *siaarja põnk, siaarjast kasvatab* PJg; *põnk, madala mullaga moa, kruusi puru, rohtu vähä* Nis; *Oli see siis kenegi einamoa, pal'las põnk ja sipelga liiv* Kei; *meie karjamaal oli iie koht, allikas oli põnga ääres, vesi oli ümber ringi* Kos; *mägi on pal'las põnk* Pee

põnk *põnk* g *põngi* Muh; *põnk* g *põnga* Ans Khk Kaa Pha *jalg magab, põngad vaiba alt väljas* Ans; *vaada, kui ma löö sool põngad ülespidi, põngad alt ää* Khk; *Püstame siis keimad jälle põnkade otsa ning akkame astuma* Kaa; *põngid_o`aiged natuke* Muh

põnk *põnk* Kse Kod *deskr inimene köib põnk, põnk* Kse; *mõni käib põngutamise viisi põnk, põnk, nagu kõrgelt asub* Kod

põnkama *põnkama*, da-inf *põngada?* müristama – Vas

põnkima *põnkima* Lüg Muh; *põnkima* VII, (ta) *põngib* Kaa *vantsima, kõmpima pali maad oli käia, et andis ikke põnkimist* Lüg; *üks tuli põnkides ukse taa* Kaa; *Vanaeit vinnas tuhlikoti selga ja põnkis - - jaama poole* VII; *kus sa põnkides lähed* Muh

põnklik *põnklik* PJg, g *-ku* Ris *künklik põnklik maa on muist vesine, mõni jälle kõrge nukk* Ris

põnkline *põnkli|ne* Vig PJg Saa Sim Hel, *põnk|ne* Mär Vig Kse Tõs Aud PJg Saa Juu, g *-se künklik maa oo alles põnkline, see sünnigi, see tahab ikke enne ru'li ja äästata* Mär; *tä läks sedä põnklest moad künmä* Tõs; *põnkline maa, loikline, aukline maa, künkid on* PJg; *põnkline mua, kuda sa sii niidäd* Juu; *meie einamad on niesukesed põnkliised, alvad niita* Sim

põnkne *põnkne* künklik *põnkne maa, nagu kõrge ja lähäb jälle loiguse* Aud

põnks *põnks* kungas, põnk – Ris **Vrd** *põnksik*

põnksik *põnksik* = *põnks kivi põnksik* Ris

põnk|silm *sõim sa oled justkui va põnksilm* Mar

***põnkslema** (ta) *põnksleb*, da-inf *põnselda* *norima äe katsug mooga paegal niipalju põnselda mitte* Muh

põnksme *põnksme*, (ta) *põnksip* *pekslema, kloppima süä akaás põnksme sehen; süä põnksip* Krk

põnksõlõma *põnksõlõma* *tukslema naba põnksõlõss* Kan

põnkuma *põnkuma* *vankuma lähäb üsna põnkudes* Kse

põnlane *põnlane* g *-se* Pil (*põndla-*) Ran *põnn, põngerjas ma olin veike põnlane, aga ike viidi kiriku* Pil; *mis sa paterdad, poisi põnlane, säääl pori sisen* Ran

***põnma** imperf (me) *põnsimõ* *vastutuules purjetama; pingutusest hoolimata paigal püsima Saemõ natukõ aega minnä, [tuul] tuli süüdvestist vasta, põnsimõ viis-kuus päävä* Khn

põnn *põnn* g *põnni* (-nn-) Põi Muh Mar Kul Mär Kse Han Tõs Khn Tor Saa Rap JõeK JMd Koe VJg Sim TaPõ Plt Pil KJn M TLä Rõn San *hajusalt V(-õ-); põnn* g *põnni* Lüg Jõh IisR; *põnn* Khk Pha VII Jaa, *põnn* Emm, g *põnni*

1. laps, põngerjas; väikest kasvu loom või loomapoeg *küll on täma põnn, ei õle täma kasvand suurest ühta* Lüg; *Vaja juba pruuti, aga ise alles põnn* IisR; *pisissed pörssa põnnid* Khk; *mullika põnnid* VII; *Ma oli siis pisike põnn Põi; meie pisike värsi põnn kadus ää* Muh; *Kuidas see pörsas nii põnniks ometi jeend oo Emm; oo üks väike põnn, mis siga sest koa tuleb* Mär; *Vaata põnni, juba suitsetab* Han; *see siga oo nii põnn, et sugugi ei kasva* Tor; *saatsin selle põnni koerast mööda, kartis kangesti* Saa; *üvä suur põnn tõene* Kod; *veikse lapsele vahest üeldasse, et mis sa, põnn, vahid säääl* Ksi; *ennemast old pullikesed ka lehmadega ühes, mis vekesed pullikese põnnid* Lai; *üks põnn suurde siäs* KJn; *iüts laits om kate tõistiku aastan, tõene om pisike põnn alla* Trv; *küll om ta põnn, kasust kinni jäänu* Hls;

niid_o ta põnnist`vällä lännu, akkass iki`sirgume Krk; mes_tu latse põnn jõvvab`kanda Ran; ei tiia, kas sij vašk om vigane vai, mitte ei kasva, jääb nigu põnn, pal'lald suur magu om Nõo; tuu mõne mijs,`väikene nigu põnn Rõn; Sa`poiskõsõ põnn ei_tiiä ilma elust viil midägi?, sa inne elä_ja opi? Urv; ärä jäägu põnniss Plv Vrd põnna

2. a. *kõht Kas põnn oo täis Han; põrsas juokseb, põnn tõuseb = ketramine Sim; põnni laud kutsuti põll, mia kõtu iih Se b. (millestki punnis olevast) Koit nii täis kut põnn Põi; kui [säask]`eesä ümmärgurdses sõob, siis oo ümmärgurne kui põnn Mar; Pal'lilõ põnn`sisse jäen Khn; magu täis`niigu põnn KJn; Soone üleven ku põnni, vaja vähä toherthe Hls; puu|ba iki tetti karaskit, siss`ol'li sul`aiga tedä näridä, õdagu eedit magama, kõtt täis ku põnn Ran*

3. *lehepõnn, maipõnnikas ega`põhne pääle`jaani enämb`pal'lu es ole, mõni ütsik põnn`ol'li; kui puud raputit, siss tulliva nigu kopin puu otst maha nu põnni; mõni aab läits viil`vastfeld`lehte, ku_tu põnniaig`müüdä sai Nõo*

põnna *põnna põnn ma ikke`siuke põnna olin Tür*

põnnama *põnnama, da-inf põnna|ta Hää Jür, -da Rõu*

1. *nutma`Poiskõnõ lei`varba är_sõss paänd`põnnama Rõu*

2. *uus kartma Kästi õhta il'ja minna koplis obust vaatama, poiss löi põnnama, kartis pimedat Hää; Poisid löid`põnnama, ei`julgend`metsa`tulla Jür*

põnnastik *põnnastik kõrgem koht heinamaal – Lai*

põnnats *põnnats g -i TLä põnn tu`tütruke om täl tilluke nigu põnnats Ran; miu emä iki kõnel serätsit vanaaja`asju, serätlese`väikele põnnatsile jääb jo kõik`müilde Puh; Ta om väega väikese kasvuga poiske, põnnats Nõo*

põnni *põnni (-nn-) Lüg Jõh IisR Mar Vig Mih Tõs Khn Hää Saa HJn JMd Koe VJg Trm Kod Lai Plt Pil KJn M Puh Nõo San Urv Plv,`põnni Jõe Jäm Khk*

1. *kängu`põrsas on`ponni jäänd, ei`kasva sugugi Jõe; Poiss on`põnni jäänd, lühike ja jändräkas Lüg; mardipäeval, kui sia jalad`keema`pandi, siis ei`tohtin kedrata,`põrsad`lähtvad`põnni Tõs; kui piimast vara ära`võetse, vett ja jahu andasse, siss vasikud lähavad`põnni Saa; põrsas jäi kasuga`põnni JMd; kuiv on rukki`põnni pand VJg; kaalikad jäid`põnni - - kurja silmaga`vaatas, ei`kasvand iast Lai; põrsas om kogundi`põnni jäänu Trv; varajatse voonakese jäävä`tõenekõrd`põnni, varajane ei kasva nii Nõo; om kõgega`põnni jäänu? Plv*

2. *punni kõht on - -`põnni ehk`põnti läind Mar; paio või sarabo kepid pisteti mõlemad`otsa pidi`maasse, kesspaik jäi looga moodi`põnni (kaardu) Mih; Kärrpaelaga`väetäke purjut`põnni Khn; see sõob kõhu`põnni ette, kis näl'las kasunud on Saa*

põnnima *põnnima, (ma) põnnin IisR/`p-/ Tür;`põnnima, (ma) põnni Khk*

1. *jonnima, vastu punnima Poiss õppind`põnnima,`ellitatud IisR; kiri (lehm) akkas`põnnima, es taha`lauta`minna Khk*

2. *vantsima, võnnima koidu aeg olid sa`metsas`ammugi, põnni sialt iga`õhta kodu Tür*

põnnin *põnnin San/-nn-/ , g põnina Har põmin vms heli`võtva kui üts põnnin San;`parmõ om kõik`mõts täüs, no põnnin om ennedä Har*

põnnin *kängus kaarad`seisid kava põnnin MMg*

põnnis *põnnis IisR Mär Khn Tor Hää Saa Jür HJn JMd Koe Trm Plt,`põnnis Hlj Lüg Jõh Põi Mar Han Var Tõs,`põnnis Jõe Jäm Khk*

1. *kasvult kängus kui üks sea`põrsas - - ei`kasva, siis on`põnnis Jõe; rukkis on`põnnis, kui kuiv on,`kuivab ära Lüg; see põrsas on`põnnis`kangesti, pal'lu vähem kui teised Saa; põrsas`põnnis, ei kasva enam HJn; luom on`põnnis JMd*

põnnjüri

2. punnis kui on rase, siis on kõht `põnnis Lüg; mõnel inimesel nii suur `põnnis naba Khk; Suured `põnnis kõhud ees, midu kenad `põrsad Pöi; Lehm oli põnnis, kui ädala peale lasti Mar; silmäd `põnnis piäs, `kuppus `silmeaga Var; Siol `tasku üsä `põnnis, mis sul siäl ond Khn; `Põnnis kulmud, `kõrged ja suured kulmud Hää; põsed `põnnis ja punetavad Plt

põnn|jüri äbarik põrsas on `põñni jäänu, `väike põñnjüri Hää

põnnus põnnus g -se riidest aas purje kül`jen `riidess põnnussed, siält nüür läbi; särgile ja püksile kua `tehti põnnus Kod

-**põnnuss** Ls pääpõnnuss

-**põnnussin** Ls pääpõnnussin

põnsak → põntsakas¹, põntsakas²

-**põnsaksil** Ls käsipõnsaksil

põnsastik põnsastik VMr Ote põndak mõni ütél põnsastik, mõni põnsak Ote

põnsuta → põntsutama

põnt põnt g põnd|a Pst Krk Hel Nõo Ote San Har, -u Vil Trv Pst; põnt SJn, g põndi Lai Plt/-ñ/- Hls Krk põndak lipsein kasvab `põntidel Lai; põnt, mõnest kohast niidetasse, kui ta on einamaa sees Plt; sääil põndu otses kasvab üks suur kadakapõõsas Vil; räsä `põnte vaheld om raav läbi kaevet Trv; minge `niitke põnt maha Pst; põnda päält ei ole midägi `niita, sääil ei olegi `einä, päev om kik`k `puhtase kõrveten Hel; Siin om egän nurmen mitu põnta Nõo; vii `sinna põnda `pääle `vällä `aina kujuma Ote; põnda ain, kulu ain - - kos om `säätse põnda Har

põnti 1. kängu See põrsas on sul põnti jäänud, ega sellest suurt siga kasva Mar

2. punni kes ikke `rõõska `piima saab, see [vasikas] ei lähä `põnti Mar

põntima → põntuma

põntis 1. kängus see loom oo üsnä `põntis, ei kasva änäm suuremaks üht Mar

2. punnis Nii noor alles ja juba `põntis (rase) Mar

põntlik `põntli|k g -ku Hää, -gu Trv künklik, mätlik `põntliku maal põle ju ää `niita Hää; mede einämaa om seatse `põntligu Trv

põntlikane `põntlikane künklik, mätlik tuu om serände `põntlikane maa Ote

põntline `põntli|ne Trv/-n/-, g -se Krk künklik, mätlik meil om `seante `põntline einämaa Krk

põntrik¹ `põntri|k Lai, g -ku Plt künklik `põntrik einamaa Plt

põntrik² → põndrik

põnts¹ põnts g põntsa Mar Var(-u) Tõs, põndsä Hel, põnsä Khn Jür; põnts g põntsa Jäm Mus Emm Käi Rei

1. paadi kõige laiem osa kui tuul põntsa `peele keerab, siis_o põntsa tuul Mus; Laeval oli ee purju tuul, puhus parasti tagand põntsast Emm; Laenõ lüeb valjust `vasta `põntsa Khn

2. kuhja magu põntsaga kuhi laseb `vehma `sesse, `maokas kuhi Mar; kuhjal suur põnts sees Var

3. puus `Kaibab omal põntsa sees vehe `aige olad Emm; Pööra ennast teise põntsa `pääle Rei; paneme nüid põnsä `peale `endid (heidame puhkama) Jür

põnts² põnts Hel, g põnds|u hajusalt T(-a) Kan, -o Ráp põndak kanname aena põndsu `pääle, peräst om `aiga kuevatada Ran; tsiaarjass `kasvi `põntse pääl, kos kõva maesemaa olli Kam; tuu vana söödü põnts, ega säl midägi ei kasva, üttegi `aina ei Ote; Vana `naarimaa, igävene põnts, süüt, peenike maesa ain `kasvi ja tuli `il`li Rön; va põndsä koñt niidu sisen om är kõrbõnu pääväge San; põndsu `pääle tuvvas hain kuiuma Kan; põndso päält saava² lehmä² iks midägi närri² kah Ráp

põnts: *põnts* Pöi Han Kad Krk, *g põnts* Lüg/`p-/ Saa Plt Trv, *põndsu* Hel Ran Rõu, *põnsu* Khn Jür; *põnts* *g põnts*|u Kaa Pha Emm, -a Rei

1. hoop, mats *ta`andis lehmäl rusikuga küllle pääle ää põnts* Saa; *`Antsin talle paraja põnsu* Jür; *sain ea põnts* Plt; *küll sij laits saab neid`põntse, ütsilugu sadab maha* Trv

2. annab edasi põntsuvat heli kive visatse ka põnts ja põnts`vankre, kui põllu päält korjatse Saa; *süä pessäp sehen, põnts, põnts* Krk

3. püü (mingist kahjust) *sie* (röövpüük) `neile`vähkidelle`põnts`andas Lüg; *Sai eese obuse kaubaga kena põnts* Kaa; *See oli talumeestele suur põnts, pooled kohad läksid käest ää Pöi; Suurem põnts oli poja vangi minemene* Han; *Sie torm tegi igävese põnsu,`terven võttis`püüsed ää* Khn; *Tolle liinan`käämisege sai küll säändse põndsu, et tükk`aiga`oiga, rahakoti`kaoti ärä* Hel; *tu`ostmine paänd tingelpungale ää põndsu* Ran; *Tuü lauda palamine paänd teile põndsu küll`Rõu*

põntsa *põntsa* laskma Kse Han pikali heitma, losakile laskma *sai natuke`põntsa`laska* Kse; *Oli väsin,`laskis`põntsa laua pial* Han

põntsak → põntsakas²

põntsakas: *põntsak*|as Pöi, *g -a IisR/`p-/ Kir Jür/-ns-;* *põnds*|k Hls Puh, *põns*|k VMr Trm, *g -ku*

1. löök, hoop; löögi heli *pani põntsaka* Kir; *olli nagu üits põndsak* Hls; *mes sääl sätte, suur põndsak ol`l kuulda* Puh || *püü Paneb talle neskese põnsaku, et kõha pealt lendab* Trm

2. põnn, põngerjas *Las ma`katsun ka seda`veiked`kuera`põntsaka* IisR; *Mul poiss juba paras põnsakas* Jür; *mia ollu`väike põndsak, miä lännu`ökva [tädit]* karaskit küsimä Puh

3. aeglane inimene, venimus *Põle päris laisk, aga natuke põnsakas* Jür; *on ike üks põnsak, kas on pikalise`püeramisege või laisa`võitu* VMr

4. kantsakas *Suur põntsakas liha oli`seltsi`antud* Pöi

põntsakas: *põntsak*|as *g -a* Hää Pil; *põntsa*|k Hää, *põnds*|k Krk Ote, *g -ku;* *põns*|k TÜR, *g -ka* Pöi *põndak* See [kask] *kasub seal põnsaka peal* Pöi; *`metses vahest on`sõuke kuju põntsakas* Hää; *põnsak,`kõrge koht eenama sees* TÜR; *searjas ja sihake rohi on paha`niita, mis kasvab põntsaka peal* Pil; *ainamaie pääl om põndsakit, kos serätse maise veere om, toda`aina lik`ega saat`niita, ega kuivaga ei`saaki* Ote

põntsakas: *põntsakas* maokas *põntsakas* kuhi Var

põntsakil *põntsakil* Pöi Han Kse, *põnsakil* Mar külili, pikali; *lösakil Põntsakil asemal, kas sii pole ull, olgu sii`aige jäuks* Pöi; *Ta oli põntsakil`akna pial; Oli põntsakil`vasta`lauda* Han; *ma ole sii natuke põntsakil* Kse **Vrd** põntsakili

***põntsakile** *põntsakile* Emm, *põnsakile* Muh pikali; *poolküliti eida vahel põntsakile koa; ma ei taha põntsakile`olla, sis ei tule`ööse uni`peale* Muh; *Jæend põntsakile`vastu ahju`külgi tukkuma; Lasi põntsakile puu`nõale* Emm

***põntsakili** *põntsakili* Kaa, *põnsakili* Muh pikali, külili *Paneme siis korraks puu vilusse põntsakili* Kaa; *see oo ühna põntsakili* Muh **Vrd** põntsakil

põntsakulene *põntsakule*|ne *g -se* põndakuline *Põntsakulest maad ei taheta põlluks* Hää

põntsatama *põntsatama* Kse KJn, *põnsa-* Kod põntse tekitama, põntsuga kukkuma *läheb longates ja põntsates* Kse; *läks maha nagu põntsatas* Kod

põntsi kangu *`piske lehm oo`põntsi`jään* Tõs

põntsik *põntsi*|k Kam, *põndsi*|k Trv Hel, *g -ku* põndak *põndsikun kasvap raud`einä,`seante al`las nagu teräsk* Hel; *põntsik om kõvõmp kotuss`pehmembä maa sisen* Kam

põntsikas

põntsikas *põntsikas* Tõs, *põnsikas* JIn; *põn(d)si|k* g -ku Ran; ppl *põntsikid* Vän põnn, põngerjas *mul ol'i neid põntsikid õdesid, jääti koeo lapse`oidjaks* Vän; *mina olin pisike põnsikas, kui see saun siin veel oli* JIn; *joba suur põndsik, lähäb `varsti `kuu|li; nuu olliva serätse paraja põnsiku* Ran

põntsis *kängus lehm oli `põntsis* Tõs **Vrd** põntsus

***põntslema** (ta) *`põntsleb visklema magades vahel `põntsleb* SJn

põntsme *`põntsme, (ta) põntsup* tuksuma *kae, kudass süä põnts sehen* Krk

põntsti *põntsuga lükäs mind maha `niigu `põntsti* KJn

põntsus *`põntsus* *kängus – Kir* **Vrd** põntsis

***põntsutama** (ma) *põnsuta* *pikutama ma natuke põnsuta, ole `sirgel maas* Muh

põntuma *`põntuma, `põntima* *põndakuks muutuma einamaa `põntib ära* Plt

põpatamma *põpatamma* *lobisema Mõnikõrd põpa| mukka_kah* Urv

põpp *põpp* g *põpu* KJn; n, g *põpu* Põi Han Tõs Hää Koe Kod Plt, *põpo* Vig Mih lastek põrsas *Anna siis `päeva põpule `süia koa* Põi; *nee oo `väiksed pisiksed põpod* Vig; *Mitu põput teie siga tõi* Han; *mar|t ei taha talle liha, mar|t tahab paksu põpu liha* r|vl Tõs; *`veiksed põpud tulevad* Kod; *til`liksed põpud siäl* KJn

põpped pl *põpped* Põi Muh Lä PLo Hag Tür, *põpped* Khk Krj Pha VII Jaa Käi Phl pahmatud vili; *kõlud, aganad odra riht `tehti `oostega, pärast `aeti põpped seinä `ääre unnigu* Khk; *rugil on rabandused, odral põpped, kui põhuga segamini on* Krj; *kellel pailu `vilja oli, sai suure unniku põppid* VII; *põpped `aeti läbi sarja, põpetel oli ikka vili sees* Põi; *põppid akati kurnaga `tuulama, pärast `sarjama* Muh; *hänna otsa vilja järel on põpped, `lambad söövad nad `siiskid ära* Phl; *aganad ja praht oli põpeste sees* LNg; *mis pahmatasse või rehega `pekstasse, need oo kõik põpped* Mar; *seal oo kahed põpped juba maas `tuulamatta* Mär; *põpped - - tuulati ää, pikäd põhud tulid emni `väl`lä* Vig; *lükake põpped `nurka* Kse; *`ühte `nurka `mahtosid kahe rehe põpped üsna `easte ää* Mih; *sari oli väravate vahel, kui neid põppeid sarjati, siis oli arv sari* Tõs; *põpped, mis `vil`last `väl`la tulevad, kanadele ja `loomadele jahvatakse* Pär **Vrd** kõpped

põpsas *põpsas* g *`põpsa* pahmatud vili *vilja põpsas, kus vili ja põhk segamini oli. kui tuli tuult, siis `pandi sari lae `alla ülese, akati `tuulama* Var

põpu → põpp

põra → põrra

põradõ *põradõ, põrõda, `peredä* praegu *põrõda ježi* (just praegu); *ta `peredä läts `ussõ* Lei

põragu praegu *üteldi et veemed, nagu `ütlen põragu, et veemevakk* KJn

põrahuma *põrahuma* *põruma annom põrahtu `lahki* Vas

põrahtamma *põrahtamma* *põrutama `vankri põrahti nii, et keele lei `hambilõ* Rõu

põrahtumma *põrahtumma* *põruma käsi põrahtu är* Rõu

põrahuss *põrahu|ss* Har Rõu, *põrahu|ss* Vas, *põra,u|ss* Urv, g -sõ *mürtsatus; kärgatus* *Lae pääl ol'l üt's kõva põra,uss* Urv; *periss suu| põrahuss ol'l, ku na raua? rattõilt maha_sattõ* Har; *`pikse põrahuss* Rõu

***põrahtumma** imperf (ta) *põrahu|t* *põrutama pik`käne põrahu|t; är põrahu|t, lüü| ummussehe* Se

põr|aigu *põr-* Krl, *põrra-* Har praegu *mul om põr`aigu `kaidialu|nõ likõ* Krl; *põrra`aigu ol'l siin* Har

põrakas *põrak|as* g -a *Lüg* Mar Kir Kse Han PLo Tor Hää Juu Jür JMd JIn Ann Koe VJg I Plt Pil KJn; *põra|kass* TMr, g -ka *Puh* Nõo; *poragas* Kuu; *põra|k* g -ku Saa Ksi Vil Trv Hls Krk Nõo, -gu Krk Rõu

1. pirakas, kogukas (olend või ese) `niiskesed `paksud `pilved, `niiskesed põrakad, nied `tuovad `vihmä pali Lüg; oo ea põrakas kibi Mar; Tõrikas, igavene põrakas inimest, suure kerega Hää; sääil ol'li üks suur õuna põrak ladvas, aga kätte es saa Saa; Suured põrakad kaalid tänavu Jür; suur põrakas kivi, seda ei `jäksa `keegi `õsta Ann; `andis `mulle suure põraka `leiba Koe; õte põrakas inimest tõne Trm; suured kiissad õlid nagu põrakad Kod; suured õõna põrakud muas Ksi; küll on iä põrakas muna KJn; sijn om ku üüts põrak jämme Krk; kuus om maan nigu ilma põrakass, `jämme ja pik'k kuus Nõo

2. pauk, põmakas Põrakas käis, kivi `lõhki; `Põtrad `jääned `vahtima ja `saanedki põraka Lüg; nui teeb ea põraka Kir; kivi läks puruks ja põrakas käis jah, ja tükid läksid moost `möödä Juu; `lasti kivisi `lõhki, küll käis üks ia põrakas VJg; läks `katki, `ol'li suur põrakas KJn; ol'li üüts ää põrak kuulda Hls; mõni püüss ei lase üttegi `lindu maha, aga tõene, ku ta tuuj põraku paneb, siss om luuj maan Nõo

3. hoop, löök ma panin teese jalaga ühü põraka Mih; `andis ühü põraka `vastu ust Tõs; niigu sa uksest `sisse lähäd, [oinas] paneb põraka ää Aud; kui ma annan `sulle ühe põraka, kas siis nääd JMd; oenas pani põraka minule Pil; ma `antse talle üte põraku `vastu `lõugu Trv; Hiiliti manu[?] ja_ pañti kalalõ_ västrega[?] uma põrak Rõu

põraki tugeva löögiga Puät sadi põraki tagumist `otsa pidi `vasta vett Khn

põrama põrama Muh Kse Mih Jür KJn Trv, põrama Khk

1. a. põruma `mängvad kiige all `armoogid, mis seinad põravad Khk; ühna maja põrab käe Muh; maa põras, ku ta ašt Trv b. põrinal liikuma Obune lasi `nel'ja ies, `vanker põras taga Jür

2. lobisema mis ta siis põras alati nii paelu KJn

3. riidlema – Mih

põrand põrand Hlj Lüg Jõh IisR Muh Kse Var Khn Vän Tor Saa K I TMr Võn, põrand Mus Kaa Krj Rei Ris HMD, porand, pe- Jõe Kuu Hlj VNg, g -a; n, g poranda, pe- VNg Vai

1. põrand ei old `kambril perandagi Jõe; `viskas `selle raha `sahtli ka `sinne porandalle VNg; `punnitud põrandad `onvad pali tihedammad Lüg; põranda paarid Mus; vanal aal `õuksid põrandumi ei oln, siis `ollid `laiadest paadest; soobaga pesevad perenaesed põrandud Muh; kukkus põrandalle Kse; nemad olema uue põranda lasnd teha Vän; nooditud põrand on samma `moodi kui puñitud põrand, puñn lükatakse noot `õövlega Nis; ühüs kohtas `sahvrel on põrand all, aga maal on kõik kibi Juu; ää tulge ää `trampima, ma pesin põrandad Jür; lasipuu, siis `lasti `vihku `alla sellega põrandalle Amb; vanasti olid saue põrandad TÜR; põrand nagiseb jala all Koe; laud `tuodi kesk põrandalle Kad; lasi tañti põrandalle ku `lörtsti Sim; õdre ja `kaeru kua pekseti, `lautati maha põrandalle, tallati ja tambiti Trm; sijn maja õli vañsi `val'mis, muss põrand õli joba all; kui rihaaluse põrandad `teñti, `este tallasid obesed, siis tallasid eläjäd, siis `lambad võfid `tihkess, siis tambiti nuiadegä, siis tõmmati vedelä saviga üle ja `jäeti `kuivma Kod; meil oli aeda põrand ka lõhandikudest Äks; pühadeks `pesti põrandid Pil; sabi on nagu kõvem, ei and `tolmu ega puru `väl'la, sellest ol'li põrand SJn

2. millegi põhi või alumine osa `ahju perand on tuhane VNg; saiad ja leivad, need `pañdi ahju põranda `piale, jahu `alla `piuga ja Nis

Vrd parand, põrmand

põranda- minul on ka oma `kuutu perandatekkid (põrandariided) VNg; Sis akkas põranda pühkimine, sasi `sisse viseti kobiku ja rublatükkisi, siis `saadi sie raha omale (pulmakombest) Lüg; `Ennevanast põranda riided kuduti `kaltsudest, pikkad `riided kuduti, ulatasid ühest `seinast `teise IisR; `talvel oli porandaalune jääs Vai; põrandaleib (ahju

põratama

põrandal küpsetatud) `olla kena leib Kaa; `uiga kujutse jämet kannast, põrandakannast Muh; põranda `laudi servati Tor; Põrandariie tehti ikka kalsust kuega, labane Jür; põranda `riide jäuks `käärisin kolm pasmast JJn; põrandaari_o obese saba jõvides, kepi õtsan; meie korjasima kõik lõnga `ruasesed põrandatekkele, tegimä põrandatekkä Kod; põrandaleib on minu arust ikke kõege parem `süia Pal; sial tuas, mis kõögist `ulla on, `sinna panime põrandateki maha Pil Vrd paranda-

põratama põrat|ama KJn Trv Nõo Vas, -eme Krk; imperf (ta) põrati San põruma, põrutama kukkus `niigu põratas KJn; maa põrat `vastu Trv; pää läits `seinä `vastu ku põrati Krk; laits satap sääld maha ku põratap Nõo; lei usse kinni ku põrati San; jalg um ar? põratu Vas

põravuma põravuma Trv Ran Kam Ote San, põra,uma Urv Plv Räp/-rr-/, põrahuma Har põruma, põrutada saama kausi om tii pääl katik põravunu Trv; satten `kel drede, nüid om kõik kondi põravenu Ran; kui terä joba `väl`lä olli põravunu kõik, siss jäi vihk `ke`rgess ja lahedass Ote; ma_i või `kõndi, siss põravuss pää seen San; iä pääle näet `anti, sõss iä põra,u, lei kala hulluss Urv; mitu `arba sisen - - ta_m põrahunu `kaatski Har; kõva tii pääl põrra,uss otsalaud `kaatski Räp

põrbatamma põrbatamma põrisema, mürisema massin põrbatass Plv

põrdad pl `põrdad purded – Hlj

põrdanõ põrdanõ (kirumissõna) va põrdanõ Räp

põrdass põrdass g `põrta põndak `põrta pääl om vana kulu, va kulõtunu `põrta? Krl

põrdi `põrdi IisR Muh Kse Tor Saa Jür Koe Iis Trv Hls Puh annab edasi põrinat, põrisemist `Põrdi `tõusis suur `põrnikas `lendu IisR; ta põrutas `põrdi `vastu aket Muh; ukse lükkas ka `põrdi `kinni Tor; lek`knõu tegi `põrdi, kui maha kukkus, põrises nõnda Saa; Lendab sie sitasitikas põrdi su nina alt läbi Jür; ta lõi `vasta `lauda ku `põrdi Trv; `põrdi satte úss `kinni Puh

põre põre Põi Muh Tõs, põre Khk Mus Krj VII pragu puu on põre `sesse võtnd, vigastatud koht puul Khk; põred `küpsen `sisse [leivale] Krj; pisike põre `olli sehes laasil Muh; laudad põresi täis Tõs || kõvaks küpsenud koht leivas `Kõrbend põred, missest pole änam jägu soand, nee `tehti siis apu piima `sisse podideks; Sai tüki põret `piuuse; Põre, see on oopis magusam kui sisu Põi

põrend põre|nd g -ndi Trv Hls; põre|nt g -nti Krk sõõrutuli, alepõletus; (ka üldisemalt:) suur tuli sääld tetäss põrendit, ku ossa lak`ka kistass ja tuli `otsa pistets, tule vastane maa Trv; [tuli] nagu põre`nd kunaki Hls; mis põrentit sa tii nüid Krk

põrendeme põrendeme ägedalt leegitsema tuli põrendess ülearu Hel

***põretama** (ta) põretab pragnema, lõhki küpsema leib `olli põretan Muh

põrgan → porgan

põrgane põrga|ne g -se porgand kae, ku suur põrgane om Ote

põrga|pund → perkapund

põrgas `põrgas mürakas, suur inimene mehe põrgas Muh

põrgas `põrg|as g -a lusikavarn põrgas, kus `pa`nti lusikad `kuivama, puuliist seinä `kül`gis Hää

põrge põrge g `põrke JJn VMr Sim vedruga kinnituskonks `põrkega on keit `päitsete külles `kinni JJn; `õhjadel on raud`põrked kül`jes Sim

põrgeldama põrgeldama peksma karu saab ju `kangesti põrgeldada, `anti aga kaigastega Kei

põrglane `põrgla|ne Rid Saa Kod Trv Krk, `põrglai|ne Iis, g -se, `põrgla|nõ g -sõ Urv Vid; `põrg(u)lan Lei põrguline iirid `põrglased paranda all Rid; oh sa `põrglaine Iis; mes sa juaksed nõnnagu `põrglane, piä õtsan laiali Kod; lehmä tükive `vil'lä ku `põrglase Trv; siss jäänü sij nimi, et `põrgu aud, `põrglaste koht Krk; `Ossa latsõ `põrglanõ, no om jäl_põrmandullõ lumbi `lasknu? Urv; Es näüdü? `põrglanõ [mulle kirja] Vas; pini `põrglanõ es mõista? imp kodo tulla? `õigõ ajo pääle? Räp; `põrgulan äik olõ nättäv, äik olõ tavatav; mis ta `põrglan nu tege Lei

põrgu `põrgu Lüg IisR Pöi Muh L(-o LäPõ) K I eL(-o Vid), `põrgu Jäm Khk Kaa VII Hi Noa Ris, `pergu Kuu VNg(`por-) Vai

1. allilm, surnute ja pahade vaimude asupaik; usk patuste surmajärgne karistuskoht inimine piab `porgut `kartama VNg; kie seda tiab `üella, mis sääl `põrgus on Lüg; pahad inimesed `saavad `pergu Vai; `uskmata inime, ep usu midad, jumalad pole, `põrgud pole Jäm; kes tañtsib, see pannakse `põrgus tuliste kivide peal `tañtsima VII; `Põrgu oli pappide jutu `järge kuratite eluase Pöi; vana kurat_o `põrgus Muh; äi sina saa `põrgus ka seda pattu `andeks end Emm; sured ää, lähäd igävese tulese, see oo `põrgu Mar; `põrgu, `senna jo kurjad inimesed `kohtopäeval visatse, siäl siis põlevad Tõs; `põrgu ei saa täis ega saa `mõisatõõ ükskord lõpetud mette vns Aud; `põrgu ja taevas, mõlemad on teises ilmas Ris; kes `põrgu suab, ei sua `taeva JMd; mina olen `põrgus käind ja vanakuradid näind, tal kõht ies kui taaritõrs ja saba taga kui õlekõrs nalj VJg; tare külm nõnnagu `põrgu Kod; eks tema ing soa ike `põrgu Pal; ei sua `kuskil enam elada, mine `taeva või `põrgu Ksi; palav ku `põrgun Trv; kunass saa `põrgu täis, kunass saa `mõisa `tahtmine tasa vns Hel; mes mul viga `põrgun olla, sõõgi-joogi prii, tule palava, kõik illuss `valge nalj Puh; mõni saap `taivade, mõni lääp `põrgude, mõni jääp kate ilma vahele Nõo; no `põrgun vanatoñt su kõrvõt argiga Kam; kis `hindä puu, tuu lätt `põrgulõ Krl; põrgun kuradi sinnu `kiskva ja paigast `tõise `viskva Har; müütnik ol' patanõ, nuu `lätsi_kõge uma hõpõ ja kullaga `põrgohõ Vas; `taivah andass tañ ruuga (seenesuppi), a `põrgun `põrsalihaga `kapstid Se; hüä hing lätt `taivalõ, patanõ hing lätt `põrgu Lut

2. pilt (raskete tingimustega paigast või olukorrast) `Juodik mies tegi `naise ja `laste elu `põrgust IisR; kisumine ja `mütmine ol'li ja kisati, sääl on `põrgu `lahti Saa; mees on `pulmas, obune `põrgus (mees kõrtsis, hobune õues ootamas) Rap; ega selle `tüega siis nii `põrguid ei old Kad; olõ õi ma säändsens `põrgun olnu?, ku siin Rõu; Lärmäkäss, tege elo `põrguss Plv; põrgut tege ma riidlema, läbi võtma Küll `tehti `meile `pergut, `kärküsa ja `huiskas kebiga Kuu; Senel taris põrgut teha Emm; aga ma tegin tal `põrgud, siss käis minema kui üks kera Saa

3. kirumis- ja vandesõna Oh `pergu, ku se kuol `meister oli tige; ei `tiie, kus `pergus sie teräv pussnuga on Kuu; Mis pagana `põrgu pärast sa seda tegid IisR; mine `põrgu `eese jutuga Khk; oh sa `põrgu läht Var; mine `põrgu oma obuserasvaga Jür; mingu `põrgu, mina_p sua kedägi tehä Kod; sa võid `püstijalu `põrgu `minna Plt; mine korat `põrgu õege Trv; orik sia sapi vedelik `lasti pudelide, mes `põrgu rohi ta `ol'li Ran; midä `põrgut sa makat Nõo; minge `põrgude kõik Kam; Imätsel vähäl -- um innõ_mari, tuu um `põrgu hüä süvvä? Rõu; käü_ `põrguhe Räp; mine_sa `põrgu peräle Lut

4. pöörane, metsik Peris `pergu palavus on `väljas Kuu; tõru koor, see on nii `põrgu `sitke; Täna on `väljas päris `põrgu ilm, sajab ja `tuiskab Pöi; küll näd one `põrgu südämegä inimesed (kalgid) Kod; vanemast pääst põlnd `vooris `käimist, sij ol'li ka üks `põrgu amet Vil; tuu_m om üts `põrgu `vindse puu Kam

põrgu|haud põrgu ah sa vana `põrguauud, tied nie tükkid, midä ei õle `tarvis tehä sõim Lüg; `Põrguauud `olla üks suur tulekatel Pöi; sügäv ja ermus on, see nagu `põrguauud Juu; kis sedä

põrgukivi

`põrgu`auda_o nahnud Kod; `tõpra sita laamaku om `põrguavvan `muuten kige parepess söögiss Hls; `põrguavvan vanakoradi teevä tuld; oh sa `põrguauud, kas ma sedävisi kässi sul tettä söim Nõo; kiä `säärtse_halva inemise omma? ja_kurja?, nuu_lättävä_kõik' `põrgu`hauda Har

põrgu|kivi hõbenitraat vahest `põrgukivega `tõmmati `aavast läbi, kui akkas `liigaliha `kasvama Lüg; `põrgukiviga piab põledatama laguud ning naha ajajid Khk; `liigaliha vea `põrgukiviga üle, siis_o kadun Muh; `põrgukivi - - `oita linaseemeste sees, et ta ära äi sula Emm; `tohtred `peavad `põrgukibiga konnasilma `väl'la põletama Vän; pani `põrgukivi silma `sisse Tor; `põrgukivi tieb silmad `tervest Iis; `põrgukivi paluts kõvast Krk; `käsne palutatass `põrgukiviga Puh; `põrgukivi om sääne `valgõ pulk, `aptekest saiaas Kan; `põrgukivi, tuu ollõd palotaja kivi Plv

põrguline `põrguli|ne Lüg IisR Pöi Muh Mär Khn Saa JMd Koe VJg Sim Trm Kod MMg Trv Hls Krk(-li|n) Puh Nõo Kam hajusalt V(`põrgo- Röp Se), -le|ne Muh Mar Kul Mär Kse Var Mih Tõs Tor Hää Ris(`põrgo-) Koe Plt KJn San Lut, g -se; `põrgule|ni g -dse Krl; `põrgulinõ Urv; `põrguli|ne SaLä Pha VII Rei, `põrguli|ne Kuu VNg, g -se

1. a. kurat vm olend põrgu asukana *anna sörm* `põrgulisele Pha; *vana `saadan, sie on sie* `põrguline ise Koe; *Sij on vana põrguline ise, aga mitte kellegi rebane* MMg; `põrguline eläp `põrgun Kam; *kurat om* `põrguleni Krl; *üfs ristiinemine ol' kah* `põrgolistega ütäh söömäh Se; *keä* `põrgun eläss, *tuu* `umgi `põrgulene Lut **b.** (võrdlustes) *sa oled ju päris* `põrguline `eese jutuga Khk; *üst kui* `põrgulene karjub Kul; *ma lään `lapsi üsitama, röögivad kui* `põrgulised Saa; *õli viha `täiten nõnnagu* `põrguline Kod; *siin ole nõnda ku* `põrguliste sean Hls

2. leebe kirumis-, siunamissõna *Akka nüüd `põrgulisegä `ühte olut tegemä, `enne juob oluve, peräst paneb ka raba taga* `pihta Kuu; *oh sina* `põrguline `lehma, `eiga `seisa `paigal VNg; *poisid, `põrgulised, läind üle aja* Khk; *teeb mis selle* `põrgulise `sisse läind oo VII; *mis sa* `põrgulest reagid Muh; *vaata* `põrgulesi, `loomad läind `jällä `vil'la Mär; `põrgulene, kül_ma soole `näitan Mih; *seda vasiku* `põrgulist es saa `keegi `kiinni pidada Saa; *vaata* `põrgolest, *siin sa oled keras* (ussile) Ris; *oh sa vana* `põrguline oma jutuga VJg; *mis te kilate siin, `põrgulised* Sim; *küll need on õmetegi* `põrgulised Trm; *sij talle* `põrgulisele paras Kod; *oh sa* `põrgulene küll KJn; *vaata* `põrgulist viil, *mis ta tei* Hls; *kes neid* `põrgulisi usta võip Krk; *küll om* `põrguline, *mitte sõna ei kuule* Nõo; *oh sa* `põrguline, *mi_sa* `mürrät Har

3. adj põrgulik *on küll ühed* `põrgulise inimesed sial, *et kõik ära lõhuvad* JMd; `meske `põrgulise kaás, *kisub ukse* `lašti Kod

Vrd põrglane

põrgulõ `põrgulõ põrguline – Lei

põrgume `põrgume Hls Krk põruma, *rappuma mea olli* `vankrest maha pudunu, *kige redeltege, nõnda ärä* `põrgunu Hls; *mürist ninda_t* `akne `põrgusiv puha ehen Krk

põrgu|põhi 1. põrgu vand miu `põrgu `põhja Trv

2. kolgas, pärapõrgu *kun* `põrgupõhjan ta eläss, *sij tõiste inimeste* `viisi laket maad `ilma_i näe Krk

põrgu|tilk `põrgutilk nalj viin – Noa

põrgu|valu tugev, äge valu `ambavalu oo üks `põrguvalu Khk; *konnasil'm, see teeb* `jalgas nisukest `põrguvalu Nis; *vaat, nüüd perse tund* `põrguvalu Krk

põrhõld → põrõhõlt

põrhõlla → põrõhõlla

põrikas *põrik|as Saa/-gas/, g -a Tõs PJg Tor; põrik Kod pōrakas, kogukas olevus küll oo põrikas Tõs; põrikas oo `ästi `jõuline inemene PJg; lapse põrikas ei kuule sõna Tor; ta `eitis eilä juba tuhu `oedes ja tänä `ol'li alles tal poea põrigas Saa; `kuulab sāngin ku põrik Kod*

põrin *põrin g -a Lüg IisR Põi Muh Mär Kse Tõs Aud Tor Hää Saa Koe Kad VJg Iis Trm Kod Plt KJn Trv Puh Nõo, -e Krk Hel; pōrin g -a Jām Khk; pōrrin g pōrin|a Puh Nõo Krl Har/-r-/- Rõu, -e San*

1. pidev monotoonne heli või müra kui `vanker munakiveste pääl `sõidab, siis põriseb, on üks põrin Lüg; Pōrin taga, `tõusi sittasittikas `lendu IisR; `linduri pōrin keis aga `jälle `kõrva Khk; ratta pōrin juba kuulda Muh; puu `kül'ges oli muđu puu kild, tuul pōristas seda kaua `aega mis pōrin Mär; lennumasin `lendäb `taeva all, pōrin taga Tõs; katuse pääl oli `kange rahe pōrin Saa; `sõitsid suure pōrinaga menema Iis; parm teeb pōrinad Kod; oksa lätsiv palam ku üits pōrin Krk; ma `kirvege lei sae `pääle, tei pōrinet Hel; nigu üits pōrrin lei räiset `vastu akant Puh; mul velle teevä mütä `kärde, känd `panti toki `otsa - - tei pōrinat Nõo; trummi pōrrin oll kuulda sõja `aegu Krl; ratastõ küllelaua? `ol'li vallaõ, ku ratastõga `sõiti ennedä, siss oll pōrrin ennedä Har || riid, tüli meil olli üte päevä pōrin kõögin, mea ei taha sedä pōrint kullete Krk

2. adj põrisev mõni inime räägib pōrina äälega, nii pōrin ääl oo et Mär; sie on pōrin naisterahvas, alati on suur pōrin, kui ta `miski tieb VJg; ega miul `seante pōrin ääl' es ole Krk

pōrina *pōrinal rahe läheb `akna `pihta pōrina Tõs*

pōrinal *pōrinal Lüg Jõh Mar Mär Khn Tor Hää JMd KJn Vil Nõo Har, pōrinal Khk Ris pōrinaga, pōrisesed `kruusise tie pääl siis lähäb `vanker pōrinal Lüg; Nied kõva `kuoriku `muodi `mustad, mis `lennavad pōrinal, kui õle `kuuldki muud nime kui sittavurr Jõh; ta `sõitis pōrinal koju `oue Khk; seasitikas `lendab ikke pōrinal Mar; Sedäsi pōrinal `riäkis Khn; [rahe] tuleb ku pōrinal `vastu aket Hää; pulma saea tuleb karates värava `juure, värä iest `kinne, pōrinal värä maha ja saea saab `oue Ris; pōrinal sõedäväd KJn; regi - - läks ku pōrinal jääd `müüjä Vil; Sa lased pōrinal `piiru nigu vanemb (pikne) müristäb Nõo; `säartsel pōrinal ma_ `kaugõ ei püüsü?, mu_ `kõrva? ei kannata? Har Vrd pōrina, pōrinen*

pōrine *pōrine*

1. põrisev Kudas so ääl täna nõnda pōrine on Põi

2. vilets, hädine *Tal on ikka mõned sõhukse pōrise teraga vikatid; Ma täna nõnda pōrine, põle ette sööma tahtmist üht Põi*

pōrinen *pōrinen Hls Krk pōrinal ratta tulive ku pōrinen Hls; rahe tule akent `vastu ku pōrinen Krk*

põrisama *põrisa|ma Trv, -mma Har Rõu Plv põrisema ok'k pōrisap kedraten Trv; ma_ `kulssi pääle, mis Valga puu' tuu säääl põrisass, kae, lennuk' tulõ suurõ larmiga Har; ku õtak tulõ, sõss sitasitikä_ `lindasõ? ja pōrisasõ? Plv*

põrisema *põrise|ma Lüg IisR Põi Muh Mar Mär Lih Kse Tõs Tor Hää Saa Ris Koe VJg Iis Trm Kod/-mä/ Lai Plt KJn Ran Nõo, -m(e) Hls Krk San; pōrisõ|ma Khn, -mma Rõu Plv, -mmõ Krl; pōrisema Jām Khk VII Noa*

1. pōrinat tekitama kärr, mis mürises, `luomi `irmudetti `senga, siis pōrises Lüg; `Nel'jarattane `vanker pōriseb [mis] `irmus IisR; sitigud pōrisesid Khk; kõhid nii `kangesti, et pōrised VII; Virutab nokiga kuiva oksa `pihta - - mets pōriseb kõik Põi; suur plekk vaim pōrises `vankre peal Mär; masin pōriseb ja vuriseb Kse; `aknaruudid pōrisevad Tõs; Sui palava aaga, kui metsä vahelõ lähäd, otsõ parmud pōrisõvad obosõ ümber Khn; trummid akasid pōrisema Saa; [tuulega] `aknad pōrisevad Ris; `kärpsid tuleb `sisse pōrisemä Kod; sõidab nii mis pōriseb

põristama

Plt; sõit ratastege, tii põrisess puha, maa külmenu Krk; kui tu käräk käis, siss `akna klaasi põrisiva Ran; mütäle piap tuuleratass panema, kes põriseb Nõo; lätsi_ku `vankri põrisi[?] Rõu

2. porisema, torisema; lobisema mis sa `paegal mürised ja põrised, `ükski asi põle so `tahtmese järäle Mär; Inimene midagi aru ei saa - - ikki põriseb pähl, suu on tal suur Hää; küll ta põriseb alati VJg; põrisess pääl, ei ole kedägi aru saanu Krk; Mes sä iks põrised, põriseb nigu vana tühi tõrike Nõo

põristama põrista|ma Lüg IisR Põi Muh Mär Kse Mih Tõs Tor Hää Saa Ris Koe VJg Iis Trm Plt KJn Trv Puh Urv Har/-mma/, -me Hls San; põristama Jäm Khk põrinat tekitama `poisikesed tegivad `tuule `veskid, siis üks `niiskene pierg käis taga ja põristas Lüg; `Taevas müristas ja põristas, aga `vihma ei tuld IisR; rahe põristab `akna `pihta Khk; Vanad inimesed `ütlesid, kui rähnud `metsas põristavad, siis seisab ilm kena ja `selge Põi; laps põristab tüha plekk vaani kallal Mär; põristab `rummi `lüia Tor; rähnil ja sorril ei ole lauluäält, nemad `peavad põristama Saa; tuul põristab `akna `ruutusi Ris; sie inime põristab läbi ammaste VJg; mis `asja sa põristad selle uksega Iis; rii jalass põristab KJn; mis sa_nd põristat sääl `vastu `lauda, vaata ku_ma võta malga Trv; jämme rahe, põristab `vastu `aknit Puh; põristaja (rähn) lüüj ossa pääle[?] ja põristass, sõss tulõva vagla_ `vällä Urv; kärğ laşk pääle põrr-põrr, timä alasi mõtsan kuiva puu ossa pääl õks põristass Har

põristi põristi Kei Kad

1. käristi – Kei

2. sitasitikas – Kad

põristõllõma põristõllõma põristama ähn jälle põristõllõss mõtsa veeren Har

põrk põrk g põrga Muh LNg Kul Lälö Pälö Hag Rap Juu Jür Amb Koe Kad Sim; põrk g põrga SaLä Kaa VII

1. midagi kinnitav või ühendav varb, latt vms reejalased `lasti parsil tugevast äe `kuivada, siis `löödi põrk peelt äe ja raiuti jalased `valmis Kaa; reejalastele pannasse põrgad `peale, kui `painepaku pealt ää `võetse Muh; kui ais läks pooleks, siis `paändi põrk `peale, `seoti puutükk põrgaks `peale LNg; põrk, lähäb mõni puu asi `katki, saha käsibu või, siis pannasse puutükk `peäle; kardole korbil oo põrgad sees Vig; et jalas ära ei `õigu, siis pannase ta põrgaga `seltsis `kuima Var; põrgad oo paaride vahel, et paarid ei vao kokko Mih; Lae lastassõ ühe külje `piäle, regi pannassõ `alla, regi [on] üks kõvõr puu, põrgad põegitõ piäl laeva kere `järke Khn; `loodus saab võrude `külge `pandud, põrgad saab `looduse `külge `pandud, akkame `vitsu `sisse punuma (korvist) Aud || vemmäl, malk võtame ead põrgad kätte Jür

2. (vedruga) aas või lõks puuäke aisa `otsas oli põrk, see oli panna taholene ja sellega `paändi ais äke `külgi LNg; üks lehm oli põrga `katki tõmmand, oli `villes Mär; põrgad on rihmal `otsas Hag; uuriketil on kua põrk, kellega `vešti `külgi `kinni pannakse Juu; obuste `ohjade põrgad Amb

3. mütsisirm Põrk `viltu ees Jäm; `üitakse ka kuldnoka meheks, [kel] `koltse põrgaga müis Khk

4. jalg, koib sel oo ead põrgad all Vig; Lõi põrga `vastu kibi Han; sool põrgad all `aiged Rap

5. jänes ma lähe `põrka `laskma Muh

põrkama `põrkama Lüg Jõh Põi, da-inf põrgata Muh hajusalt Lä, Mih Tõs Tor Hää Ris Kei Juu JMd Ann Koe VJg Iis Trm Kod Plt KJn Trv Puh; `põrkamma, da-inf põrga|ta[?], -da[?] Har Rõu Plv Vas; `põrkame Hls San; `põrkama Mus VII, da-inf põrgata Jäm Khk; `porka|ma, da-inf -da Kuu VNg Vai

1. hooga millegi vastu minema või kuhugi paiskuma `porkasivatta `vastastikku VNg; *kui sie laud on alt irevil, `vasta lüüd, siis `põrkab `vasta Lüg; lati ots `põrkas `vastu akent ning aas `akna katti Khk; sõrmus `olli lobast `sõrmes, ei tea, kus ta `põrkas mulla `sisse Muh; ratastega ja obose `jalgega said lina `kuprad peksetud, lina `kuprad lähevad eest ää, nad jo `põrkavad Kul; ega seda viisi `saapale tikku `sisse saa, ta `põrkab alt `vastu Mär; püüs põrgand takka lukust `väl'la ja `laskis silma ää peast Mih; pal'l `põrkas `kõrgese Tor; `põrkas `vastu ukse `piita Juu; nael `põrkab vasta kivi JMd; talvel kui kala `auku raiu, siis korejaid `põrkab kui `oavlid Trm; äkitse `põrkab vassa `sil'mi Kod; põrgaás `vastu kivi Trv; tüü ei ollõv `vasta põrganu? (oli tehtav) pilt Plv; Riij om pümme, kae, et sa? vasta `ahjo ei `põrka Vas; k o k k u p õ r k a m a 1. teineteisega kokku paiskuma `massinad `põrkavad `vastakutte kokko Lüg; `laivad `põrkavad mere peal kogu VII; Kaks tükki olid tee peal ikka kogu `põrkand Põi; `joosid ja `põrkasid nurga `juures `rindupidi kokku Mär; `vankrid `põrkasid kokku Tõs; vahel `põrkavad rongid kokku JMd; `vankre põrgassive kokku Trv; ma põrgassi tõise inemesega valuste kokku Puh; `poiskõsõ? `juuški kauõst tõnõtõsõ `vasta ja `põrkis_kokku Har; Seto potikuurmaga tohe_i kokko põrgata Vas 2. juhulikult kohtuma Puolkogematta `porkasin `toisega tanuval kogu Kuu 3. lahingusse astuma `põrkasime punastega (Punaarmee) kogu Khk; sõjavääd `põrkavad kokku VJg*

2. kuhugi minema, eemale põikama, taganema kuhu poole nüid `põrkad (kuhu lähed) Mus; tüdrik oo kottu ää põrgan `jälle Muh; kellegi eest `põrkad ää, oiad `kõrva Mar; `põrkasi tagasi koera iijst Hää; `põrkab iijst ää KJn

3. järsult ütleva, käratama küll see oo ägä, `põrkab kohe Mär; Vanamees `põrkas `piale Kei; ta pois ei lähä_konagi, ku käset, ta alasi `põrkass `vasta Har

põrka|pund → perkapund

põrkima `põrkima, (ma) põrgi(n) Mar Mär Vig Khn Aud PJg Hää Ris Nis Kei Jür Kad Sim, `põrgin Hlj IisR

1. karkima, riidlema saab `põrki Hlj; Vist oli `naine teda `enne kodus läbi `põrkinud IisR; Ei nad karda su `põrkimist Mar; ta põrgib muðu asjata, see ei `aita enam Mär; Meie saemõ lastõga põrgitud Khn; sai vihases ja akkas `põrkima PJg; Kus vanasti noodameres `ol'li, ku ninamiis sul pääle `põrkis - - sa_i `tohtnu änam kõvašti engata kah Hää; `põrkis teist nii läbi seal Ris; Põrgivad vastamisi, üks ikka kangem kui teine Jür; Põrgib poistega - - aga lapsed ei `kuula Sim

2. peksma, taguma põrgiti üksteist kepiga Kei; nüid ei `aita muud, kui piab akkama [lahti] `põrkima Kad

3. põrkama Meres paat - - `vasta teist `paati `põrkis Hää

põrklema `põrklema Kad; `põrklõmma, da-inf põrgõlda? Har põrkama, vastu punnima `põrklesin `vasta - - ei taht [minna] Kad; ti olõt harinu alasi kokku `põrklõmma Har

põrkna → porgan

põrkna|hain punand `põrknahain, lillaka? `häelmo?, muido `põrknalehe? Röp

põrknass → porgan

põrla põrla Puh(-õ-) Ote, põrla? Har praegu sann olli põndsu pääl, tuu põnts om viij põrla alali Puh; põrla om nii kül'm, et võta [mantel] `säl'gä Ote; Tuud [karaskit] olõss põrla_sõönü? Har

põrla|aegu praegu ta põrla`aigu `õkva läits Puh

põrlene `põrle|ne g -se praegune `põrlese nime om `seantse Hls

põrm

põrm: *põrm* g *põrmu* Pöi Muh L(-o hajusalt Lä) K Iis Trm Kod eL, *põrmu* Lüg IisR; *põrm* g *põrmu* Jäm Khk Kaa VII Hi; *perm* g *permu* Kuu; n, g *permu* VNg Vai

1. a. puru, tolm, kõdu; (vaimulikus kõnepruugis:) muld, mullapõu *tolmo põrm*, *vähä tolmo on siin Lüg*; *Mis sest inimesest jäeb, muudku põrm ja muld IisR*; *eina põrm paneb kipitsema; lammudasse vana maja, põrmu keik täis Khk*; *ülalt jooseb parandale põrmu VII*; *Vana vandus nii valju, et põrm kukkus laest alla Pöi*; *mehi tulli nagu pihu ja põrmu (suurel hulgal) Muh*; *põrmus pead sa saama piibl Rei*; *kahe kibi vahel olid inimese kondid nii abrad, et kui juure puutusid, nii purunesid põrmuss Mih*; *põrmust oled sa võetud ja põrmus piäd sa teist kord minema piibl Tõs*; *muld lähab põrmus, kui ära kõduneb Saa*; *inimene on põrmust võetud Koe*; *eks metsän öle kõiksugu põrmu*; *rahvass ku põrmu ilm täis Kod*; *tuha põrm_o mahan Krk*; *põrkna om til'lukse nigu põrmu, mõni om ää suureke Nõo*; *nigu põrmu tulep vihma, ei näeki, nii peenikse kibenä om Kam*; *või mutikit om pal'lu, mõnikõrd om neid nigu põrmu Ote*; *põrm vaene inemine, aga nii rõõmuss ütte viisi Rõn*; *ilmaarm om tühi põrm, imäärm om õigõ arm pilt*; *põrmust olõt sa võetu?*, *põrmuss piat sa_ka jäämä piibl Har*; *agana? un põrm louaga püüti Lei*; p õ r m u k s (hrl ühenduses sõnaga pihuks) puruks, sodiks; *maatasa ära tahtus teha minu pihust ja permust VNg*; *Peksa see kivi põrmuks katti Jäm*; *pikne õli - - põrmust teind Lüg*; *ta lubas keik pühuks ning põrmuks teha Khk*; *suure jõuga lööb pihuse ja põrmuse Tõs*; *kukub pihuks põrmuks Hää*; *ma tijn su põrmuss Kod*; *ku_ma su kiinni_võta, ma lüü su pihuss ja põrmuss vasta maad Har b. pilt* (vanast inimesest) *ma pole änam midad, põrm olen Phl*; *naine on samasugune vana põrm Rid*; *ma ole see vana põrm veel sii Aud*

2. raas (ka abstraktsete mõistete kohta), kübe; ivake, veidike *Perm aiga olingi ma toas ja kohe sen sama permu ajaga vei kull kana*; *Pole mul enämb mitte permu raha ijje taga Kuu*; *jahu ei ole mitte üht permu Vai*; *tal oli üks põrm sööki järel Khk*; *Ma ikka linnas veti põrmu ijjepidet ka*; *Seike istumise amet äi istu mulle mette üks põrm Kaa*; *Mis liha selle vähi sital on, laka sihes on natuke, sõrgade sihes ka põrm Pöi*; *siis meri õitseb, kui mette üks laine põrm põle sehes Muh*; *Jähin põrmu iljaks Emm*; *Ma äi mäleda pihu ega põrmu (üldse mitte), kus kohta ma vetmed pani Rei*; *lükka põrm edasi Rid*; *annab viimse põrmoni ää, annab eesa kääst kõik ää Mar*; *ta ei kuula mette ühte põrmu mo sõna Mär*; *ma ei tea sest jumala põrmu (mitte midagi) koa Kse*; *sie na suure suuga inime, padistab väl'ja, mis ta põrmu kuuleb Hag*; *las seista põrm, ma kohe tulen JIn*; *sõnniku laatamine, lasti kättega laatada, peeneks ja peeneks, sõnniku põrmugi korjasime kää kül'lest [ära] Pee*; *ühe põrmu aaga ängastas kausitäie pudru kersesse Kad*; *mitte üks põrm põle meeles KJn*; *ta ei tijn mitte üits põrm midägi Trv*; *aja põrmu ka ei oole*; *rapute sijn jahu põrm ärä säält Krk*; *toorass muna, tuju pañd panni pääle, rasva põrmu es ole Puh*; *äbi põrmu mitte täl es ole Nõo*; *suuļa ei ole mitte üits põrm San*; *täämbä hommugu is olõ? udsu põrmugi Har*; *añd üte põrmu Rõu*; *tuju ol'l väega halv mijs, täl es olõ_hüviüse põrmu Vas*; p õ r m u (g i) sugugi, üldsegi; *natukestki egä tä viha_i pidand põrmugi Lüg*; *ma_s saa põrmugid paramaks Khk*; *Nee kaks öde pole ise keskis põrmugid läbi saand Kaa*; *Sajab, tormab, möllab ööd kut päavad, põrmu pole koa vahet Pöi*; *mu silmad ei näe põrmugi Muh*; *mia tiä mte põrmu kuñtsöst, me põlõ kuñtsõga elän mte Khn*; *keevalise inimesel ei ole ju kannatust põrmugi Saa*; *sa põle põrmu param kui pisike kaß Juu*; *ma ei uoli paergust põrmugi süögist JMd*; *mure kardul ei kannata põrmugi kieta Kad*; *ma ei ole põrmu sest kuulda saand VJg*; *tämä ei mäletä põrmugi Kod*; *mul ei ole põrmugi irmu Trv*; *ei ole sedä kõrva kuulmist enämb põrmugi, tälle röögi kõrva siisse Ran*; *tüüid põrmu es tijn, naene tei söögi Puh*; *temä riidleb ütte viisi, ei ole põrmu rahu Nõo*; *ei olõ? tuust põrmu kah kuulu? Plv*

3. surnukeha või selle maised jäänused *inimise põrm* `puhkab nüüd oma rahu sies Lüg; *Äi see põrm tule sealt mulla alt änam* `kuskile Pöi; *sääl viivad `ühte* `põrmu `auda Saa; *tuleb surm ja siis oled sa põrm* Hag; *Uude mõisa ehitati kabel ja paruni põrm sai* `sinna `maetud Kos; *jumalalle ingekene ja rahu tämä põrmule* Kod; *ta `surri ärä ja nüüd `tuudi ta siis `siia Kolga-`Jaani - - temä põrm* KJn; *Lähme temä põrmu mulda saatma* Nõo; *Põrm pandass külh `mulda, aga hing lätt* `taivadõ Har

põrm: *põrm* g *põrmu* tüll; sellest tehtud loor *tanu*° o'li *põrmust*; *hõru om suu ette pant, tuu_m leinu* põrm Har

põrmat → põrmat

põrmatamma `põrmatamma porisema, torisema *Ku tõnõ jäl_tulõ, nakass* `põrmatamma Urv

põrmand *põrmand* g -u Kad Iis Kod MMg SJn Vil eL(-o Vön Vas Röp); `permand g -u Kuu Hlj VNg(-a); n, g `permandu VNg, -o Vai põrand Kogu üö `tantsiti, `ninda et `permand `aeva porus Kuu; `meie pere `naine ei ole `siivus, tämä ei pese `permanda VNg; älä süli nii `pallo `permando `pääle Vai; *kukkus põrmandulle Iis; tare põrmand tahab* `pühki Kod; *rehetoa põrmandul magati* [rehepeksu ajal] SJn; *mia jäti kah `täämbe tua põrmandu* `mõskmade Hel; *jõolu puuõlba õdagu, ku joba pühä nakass, `tuudi pikäd õled* `sisse, `panti põrmandule Ran; *mannerg läits üle käte maha ja piim lopst kõik lakka üle kõõgi põrmandu* Puh; *poesi, igädse koera, raputanu nuusstubakut põrmandule, `tütrigu `täandseva ja keerutiva* `endile saba `alla tolle; *täl südä `o'li nii täis, et väherd vai põrmandu pääl* Nõo; *siss ku* [rehepeksul] `kangest uni `pääle tükkis - - läisn *ahju kõrvale, eidässin põrmandullõ magama* TMr; *našterahvass `istnu `keldren tooli pääl ja kudanu sukka, must peni kõtutanu põrmandul sääl* `jalgu iijn Vön; *rüärabamise jaoss olliva serätse pengi tettu, tõse otsa all olliva jala ja tõne ots o'li siss põrmandu pääl* Ote; *sanna põrmandut kutsuti sanna tõra* San; *latsõ° ungõrdasõ põrmandu pääl* Urv; *laulupidu põrmand* (lava) *om korõmb pant, konh* `laul'ja `saisva° Har; *liha sannah suidsutõdi, sõss* `kaeti, *et rasõv põrmandulõ ei joosõ°, anomiid* `paanti ala° Plv; *lätt jo* `tassakõidse üle *põrmando* Röp **Vrd** parmand, põrmat

põrmandu- *põranda-* *Loisudin* `permandutegid (põrandariided) *meress ärä* Kuu; *obuse sava jovist teha* `permandu `arju VNg; *kuidin põrmandutekkä rübäliss ja `lõngess kua, mes jämedäd lõngad* Kod; *Sina pane põrmandutekid maha* Vil; *põrmanduliistud* `lүүidi `nakluga `laudu `külge Ran; *nüüd om põrmanduari, vanast pühiti põrmandut vihaga; mul om rübäläitse põrmandu rõiva ollu ja langatse põrmandu rõiva* Nõo; *piiritsidega* `koetass `põrmandu `rõivit ja `muštrilitsi `kangit Kan; *Mõnõlõ `jaolõ põrmandotek'ele* `koete viij rüüolist *joonõ* `sisse, *nuu° o'li° nigu kuldlangost* *joonõ* `seeh Röp

põrmass *põrmass* põrand – Kra

põrmat *põrma*|t g -tu Saa Pst Hls Krk hrv Nõo, San, -du Krk Hel Urv Krl; *põrma*|d g -du V põrand *põrmatul* `peavad puunitud *lauad olema* Saa; *põrmatu matt* [tehti] `luhtest, *nüüd om* `rõõva *tepinge* Hls; *ahju põrmat oo tel'leskividest - - ka är lagunu, levä tulev kõveriku ja konderiku* Krk; *kunass kusik suka kuda või nüüd vesik veime tegi, emä müürinä magasi, tüdär põõnašs põrmadul* rhv1 Hel; *seo põrmat om sääne kül'm, aja jala kül'mäss* San; *kanal o'li kül'm, om kõtulõ maha* `laskunu *põrmadu pääle* Har; *kas meil ei võisi° põrmadut är° värvähütä°* Rõu; *istõ põrmadohõ, sõss sääl viij ai jutussit* Se **Vrd** põrmand

põrmis `põrmis Mär Var Aud PJg Tor/-r-/ pungis, jõllis *põrmitseb, silmad* `põrmis *peas* Mär; *silm* `põrmis - - *aeab silmad kuppu* `väl'la Var; *silmad - - viha pärast* `põrmis Aud; *vaheb* `põrmis *otsa* PJg **Vrd** põrmis

põrmitsema

põrmitsema *põrmitsema* Mar Mär Vig Kse Aud Tor/-r-/ Kei põrmitsema loomad, kui vastamini lähtvad, siis põrmitsevad ka Mar; alati vihane, põrmitseb paegal peale Mär; mis sa põrmitsevad, vahid viltu, vaata iluste Vig; Ku keegi teesele alt kulmu, vihaste silmadega otsa vaatab, siis ta põrmitseb Tor; ku pullid meil kaevama akkavad, siis nad põrmitsevad, vaatavad viltu Kei

põrmlik *põrmlik* g -ku surelik, ajalik, kaduv kõik, mis siihn ilman om olõman, om põrmlik Har

-põrmu- → pääpõrmu-

põrmuke(ne) 1. natuke(ne), raasuke(ne) lehm õtsib põhjast jahu põrmuke si Lüg; Puhkasime põrmuke IisR; Sai põrmukse [sööki] kõhu lõuka Pha; Just üks põrmuke leiba on veel Põi; nüüd te peate põrmukese aega ootama Muh; ma lähän põrmukseks ajaks ää, ole sa niikaua sii Mär; kui värske liha on, mina tahan sinepid, üks põrmukene võta, nii ea on Juu; jäme sukkur oli oopis magusam ja kõvem, üks põrmukene pane sisse Pai; põrmuke raiusin, enam ei taht seal olla Pee; anna mulle põrmukene leiba VJg; kapsass kees kõrra -- ja siis ünni ja neile ka põrmuke soola juure Äks; sa ikki oled põrmuke rikkam KJn; Nende ühned ollid põrmuke maad vallamaea juurest üle tii Vil; leib tetäss päält libevess, tasatsess, jahu raputs põrmuke pääle Hls; ei ole mitti üits aja põrmuk änäp Krk; olli verrev vil ja põrmuke mädä sääl otsan Puh; erne supile pane piimä ja põrmukese jahu, väega ää tummine supp saab Nõo; ku tu mädärõigass mahelik ol, siss panti põrmukõnõ suuļa kah Ote; no? ei olõ jauhvõ ütte põrmukõist ka enämb Har

2. (millestki väikesest) on üks pisike põrmuke, on üks looma põrm Hag; vanad [tanud], need olid nigu ilma sirmita müts -- põrmuke pia kuhal Plt; Ta vanainemisekene om jäänü nigu üts põrmukõnõ Urv

3. surnukeha tema põrmuke juba mullas Vän; rahu täma põrmukesele Iis

põrmunõ *põrmunõ* g -tsõ Ote, -dsõ Har(p-) õhukesest, hõredast, peenest kangast või lõngast täl olliva põrmutsõ suka jalan Ote; joonikadsõ pruüdsi ja valgõ põllõ, hüü ol hüüldde mähit, pään ol põrmunõ räät, kaalan härmäkunõ räät; timä om saatanu sõsarõilõ põrmutsõid ja siiditsõid rõivõid Har

põrn *põrn* g *põrna* Põi Muh L hajusalt K, Iis Trm Kod Lai Trv Hls Krk TLä Vön San V, põrna Lüg Jõh; põrn g *põrna* SaLä VII Hi; pern g *perna* Kuu VNg; n, g *perna* VNg Vai a. (siseelund) Sial on põrn rasvaga mao küljes Lüg; perna on ligemal selga Vai; mõnel oli nii suur põrn Ans; ta akkas põrna piigistama Khk; Põrna pole söödud, selle kaás sai eesele, kui looma tapeti Põi; kui sa põrna pihta lööd, siis sureb ää Muh; põrn on loomal mao külje pael Käi; põrne sees oo tääl valo Mar; sa lööd mo põrna lahti Mär; sia põrna päält vaadatse, meante talve tuleb, kül m või soe, õhuke või sügav Saa; kui loom on aige, siis põrn sai äda Kei; põrn on ia süüa küll, kartuletega VJg; annan sulle põrna piale (pekka) Sim; kalal põrna ei õle Trm; põrn on mao küljes, nigu suur rihm kinni Ksi; kas maksal ehk põrnal ädä KJn; põrna ei taha kennigi, või põrn kedägi ää om Hls; ku sia põrnal om edimene ots paks, siis om sügüse paks lumi, ku tal viimäne ots paks, siis om keväde paks lumi Krk; kassile om põrn periss mokka müüdä Puh; kes põrna süüb, sij mõestab äste kinda kirjä kodada nalj Nõo; põrna perrä kaiass alasi talvõ ja lumõ süväüst Har; kes ratsalla sõit, tuu söõgu ui põrna, muido sats hobõsõ sääläst maahha nalj Rõu; Midä sa tah ni rassõt nõstat, kaksat põrna ar? Se; tsial um põrn, kua ots pademb, tuu ots kõvõmb talv Lut b. (omavahel seotud, lahutamatu test inimestest) ma õlen juo sinu külge kinni siutud -- kuhu enämb põrn maost saab (abielust) Lüg; temä olli nii ää sõber, et sammugi miust maha es jää, nigu põrn, mes mao kül len kinni Nõo; kos

põrn maost jää, nii lais imäst Vas; *Kia*? `tütrek poisiga? `veiga kavva käve? - - `ül'ti: nigu põrn `maoga? Se

põrn: *põrn* g *põrna* Jäm/-ö-/ Muh hoop sai *põrna* Jäm; ma `andsi taale `sõukse *põrna* et Muh

põrn: *põrn* g *põrna* Jäm/-ö-/ Mär Vas Röp Se Lut

1. pükste (kolmnurkne) vahetükk kaadsa *põrna*, `pahti `kintsõ `vaihhõlõ, üte haro `kül'ge ni tõdsõ haro `kül'ge Vas; `Hüpsi üle aia, `tõmsi kaatsa *põrna* `katski Se; *põrna*? `pantu - - katõ siere `vaihhõlõ Lut

2. nalj tasku *põrn* - - nal'la sõna meitel Jäm; kui `tasku seeliku peal, siis `öölti: *põrn* ajab ülesse, sadu akkab tulema Mär

põrni `põrni Vil Trv Krk viltu, põiki `irmus libe pal'las tji `ol'li, Viiratsi mäe pääl akas regi `põrni `lүүjämä, `tahtis obesa pikäli vidädä Vil; ma ole kik'k ilma `risti ja `põrni läbi käinu Krk

põrnikas *põrnik*|as Pöi Muh Mar Mär Kse Mih Tor Hää Ris Kei Juu JMd Koe VMr VJg IisK Trm Plt, *põrnik*|as Lüg IisR, g -a; *porni*|gas g -ga Rei, -ka Kuu; *porni*|ka VNg, g -ga Vai; *põrni*|k Kuu/`p-/ , g -gu Jäm Khk Emm

1. mardikas `oite suur `põrnik, `palju `suuri `jalgu `laiialla Kuu; kova `kuoriko on `musta `pornika, `metsäs `ellä Vai; `Olla õhed suured *põrnikad*, meil olid ikka juuskullid (maipõrnikatest) Pöi; *põrnikad* rikkuvad õunapuid Muh; *pornigas* on pisine mutigas Rei; *põrnikad* `lindabad kevade puude `otses Mär; mis sa *põrnikas* põrised rhvl Hää; *põrnikad* - - nagu suured setasitikäd, olid pute `otsas, õõnabu õied ja kõik sõid ää Juu; kevade `värske kase `lehtede pial on *põrnikad* JMd; `enne oli *põrnikaid* nii pailu, neid võis `setvierkute `muodi korjata VMr; *põrnikas*, koa ikke `niskene `veikene elukas Iis; *põrnik* `lendäb ja põrised Kod; *põrnigu* `lendävä sumiseden Puh

2. piltl (väiksest lapsest) *Sie* on joru *põrnikas* (nutab palju) IisR; mis sa, *põrnikas*, sii reagid Muh; oled üks va *põrnikas* Mär; ma olin ju pisike *põrnikas* Mih

põrnikille põrnitsedes *põrnikille* vahib, vihaselt Kod

põrnis `põrnis Mär Vig Var Tõs KJn pungis silmad `põrnis, kui inimene tige on Mär; silmad oo `põrnis peas Vig; mis sa vahid `põrnis `silmege Var; silmäd olid `põrnis - - tulid piäluust üsä `vällä Tõs Vrd põrmis

põrnitama *põrnitama* Hää Koe VMr VJg Iis Trm Kod Plt Pil KJn; `põrnitama Lüg/-mma/ Jõh IisR; `põrnitamma Vai põrnitsema mida `asja sa `põrnitad mu `pääle, mida süid ma õlen `sulle tehnd Lüg; Kui `kiegi on tige ja `põrnitab, siis `üüldi, et nagu Kuppari sõnn Jõh; midä siä `põrnidad `ninda omi tigedi `silmitgä Vai; luom *põrnitab* enne, kui teisega sarved kokku paneb Koe; süda täis, *põrnitab* VMr; ta on minuga vihane, käib `müeda, kohe *põrnitab* VJg; *Põrnitas* eemal, pärast ikke tuli ligemale Trm; vahib alt sil'me ja *põrnitab*, ei tiä, mes `piäle sij `täiten one; `este *põrnitavad*, siis lähväd kokko (pullidest) Kod; akkab *põrnitama*, nigu kuradi ärg vahib `otsa Pil

***põrnitlema** (ta) *põrnitleb* põrnitsema nagu vana ärg *põrnitleb* Muh

põrnitsema *põrnits*|ema IisR/`p-/ Mar Var Tõs Aud Ris Juu Nõo, -õma Vas; *põrnitsema* Kuu/`p-/ Jäm Khk üksisilmi vahtima; vihaselt, altkulmu vaatama `Põrnitseb kui tige pull `mulle `otsa Kuu; Ei mina `mõista sedavisi alt`kulmu `põrnitseda IisR; mees akkas mo `otsa *põrnitsema* Khk; laps *põrnitses* koa vähiksest pärast Mar; obu *põrnitses* oma `silmege Tõs; ärjad *põrnitsevad* Ris; Ärg *põrnitseb* nii kavva, kui nakab pusklema tõesega, ta om väega kuri siss Nõo; *Põrnitsõss* su? pääle, egass ta sullõ midägi es ütle Vas Vrd põrnitsema, põrnitlema -põrnu- → pääpõrnu-

põrr

põrr *põrr* Pöi Krk Hel Puh Har põrin; põrisev vms heli *Kevade istub* [rähn] *kuiva oksa peal ja peksab nokiga selle vastu põrr, põrr* Pöi; *karjatse aave põrri, aave eläje karguteme Krk; paklapõrr - - temä tege põrr-põrr-põrr* Hel; *ku mu vanaesä villu vak'k, siss ku tuu päkäga kōdhusō pääle lei ennedä, nii ol' põrr-põrr kuulda* Har

põrr *põrr* g *põrri* põrnikas põrrid, õhtasel ajal lendavad, näd on üväd suured sitasüülike suurosed, al'li kuorega; *kevāde õli ulka põrra* Kod

põrra *põrra* San, *põrra* Urv Krl Har; *põra* Nõo San, *põra* Krl Har Rõu praegu mis ma kannust *põra kae, ega na ei muneve viil, põra om varra* San; *Saa õi_ma kohegi_põrra*, mul lais nisa otsan Urv; *ega põra tuud ei kullõlda, mis vanamuti kōnõlasō* Krl; *sil'män om põrra*, aga kae no_hullu, *nimme ei tulō* [meelde] Har; *riih aeti väl'lä ar nigu põra siia* meil reheala taha ala nukka Rõu

põrra|aigust praegu *põrraigust läts mineme* San

põrrama *põrrama*, da-inf *põrrata* põruma *Vankri pera põrra, saa ai sääļ hāste istu* Rõu

põrri kängu *sij om põrri jäänu, sellest ei saa kedägi* Krk

põrsa- *põrsa-* Pali *lapsi õli* [naisel], *iga aasta laps jusku vanal sial - - taga seljä üöldi põrsaema; Mustvest tulivad põrsa_kaupmed* Lüg; *Käisi omale metsast põrsaaja vitsu toomas* Pöi; *põrsaaed jähi vähikeses, [põrsas] aeas aga eesä selle naeale püsti üles ja karjos* Mar; *mis sa põrssamagu teind oled jälle sõim Mär; Ootame mitu päeva põrsalõikajad, aga ei tule ega tule* Han; *Ma oli veel seoke põrsapõnn, enne leeri pilti Tõs; Tal ju põrsapää põlle all* (ootab last) Hää; *oh sa vana põrssapüüs, ajasid asja kõik lorusse sõim VJg; rotid käivad põrsaaias küna kallal Iis; mehe tulliva mõtsast kodu, ol'li põrsaliha lavva pääl* Puh; *mes serände armetu ehk kõhn, toda üteldi põrsakõng; poiske jooseb serāte tulitse lennuga väl'lä sääld põrsasulust* Nõo; *Vankrepera sehen om põrsakašt* Rõn; *ah sa põrsamagu sõim* San; *meil käve_põrsa ostja* Rõu; *põrssapraat, ku mõni pidu olli, siss panti praati ahjo* Rāp

põrsa|kiri *põrsakiri* (kindakiri) – Pst Rõn

põrsas *põrsas* eP(-ss- hajusalt L HaLä) hajusalt eL(-ss), *põrsas* Hlj Lüg Jõh IisR, *põrss* Äks eL, g *põrs(s)a*; *põrsas* Sa Hi Rid, *põrssas* Khk Noa, g *põrs(s)a*; *põrsas* g *põrsa* Jõe Kuu Hlj VNg Vai

I. noor siga, seapoeg *põrsad süövad üks teise uhalasa* Jõe; *Sagadi moisa porsaste korvad olid tervased* (õeld murdekeele näitena) Kuu; *kuue kuu põrsale teha piima sisse kartuli ja õppedetta süöma; Põrsal kõrs ambas* (lapseohtu suitsetajast) Lüg; *pailu põrssud, pisut podi* Jām; *emm läks põrssaid söötma* Khk; *rahi porsastele tuhliid ede* Mus; *meite põrsad äi seisa põllal mette* VII; *põrsad oo noored pissikesed, paari kolme kuune oo talikas* Pöi; *kahel põrsal ikka ubem* Muh; *põrsad kasuvad ilusti* Käi; *lapsed justku põrsad, suud elased peas, näud rasvas* Rid; *pista põrsas koiti, kui pakutakse* Kul; *väike sea põrsas kodo, kus ma saa ää minna* Vig; *Äga põrssast kottis osteta* Han; *mardipäeval, kui sia jalad keema pandi, siis ei tohtin kedrata, põrsad lähtvad põnni* Tõs; *me sii nagu põrsad koiti siss* (teadmatuses) Khn; *Tuu sa põrsas, kust sa tuud, jaluli mol'dis on ta ikki* (igäühel omad vead) Hää; *pesapõhi oli sea viimane põrssas* Kei; *noor põrsas, tulist vallatust täis, tahtis mo sabast kinni akata* Juu; *kevāised ilised põrssad on kesikud* JõeK; *ünt tuli võttis põrssa kiini, aga ta ei saand kedägi selle põrssale tiha* Ann; *minu ema ütles ikke, et laku põrssa perset, kui kiegi tuli ja imestas, et küll teil on ilusad põrssad* VMr; *veke siga on kesik, põrssast suuremb, vanasiast vekemb* Sim; *kui pal'ju sul neid suviste pühādeisi porsid on* Kod; *emmiss ei lasnud porsid ligi, tahtis kohe ammustata* Pāl; *põrsas pagenes üüsi sulust väl'la ja läks ära* Äks; *tegime pudi, panime paaniga maha, põrsad läksid jalgupidi sisse* Lai; *mul on põrsas*

`ruunamata Pil; põrsas jooseb, põnnike `paisub = voki värten KJn; sügüsesse `põrse õigats äbäriku Krk; põrss olli põnnike, emmiss olli rommike, vana orik olli koikajalg; Rummal ku rublane põrsass Hel; anna emmisselle süvvä, siss om ilusa `põrsa ku ürdi jälle Ran; `põrsa tapeti sügise, üteldi, et kes neid jõvvap niipal'lu nuumata, ärä söövä vil'lä ja `kartuli; nigu kärnäne põrss viriseb, kona maa kül'mänu, kona kärss kärnä Nõo; timä `rüük'e õkkalt ku põrss, kes aia `vaiðlõ om jääni Võn; emmiss tõi `terve kurna `põrsit Kam; `tsiaveneläne käis siia Estide `põrsit `ostma Rõn; `tsiga rõhütäss, ku `põrssit imõtäss Kan; põrss `põhku taht, ta põhugõ mähg sääl; pa'emp põrss `persen, ku perän juusk (parem ära süüa) vns Krl; Ma möi `põrsa kõik' üte kõrraga maha[?] Rõu; meil and kümme `lehmä `piimä, `põrsa_sei_kõik' järeh är[?]; laud laul, pere_süü[?] = `tsiga rõhütäss, `põrsa[?] imese[?] Vas; är praadidu `põrssa[?], nu ol'liva küdüse[?] saja `aigo, `praasniku `aigo, siss_tu ol'l `väega au süük' Se; tsia poig um põrss, sääne esisuurõkõnõ Lut

2. halv (inimesest) ää (ära) põrsas päterda toedu kallal, söö ilusti Mär; `säantside `põrssidega[?] ma ütest lavvast ei süü[?] Plv

3. käbi Ku keväjäll ja suvel oli `palju `kuuskil `põrsa küliss, siis oli sügüsül `luota hüä `tuhli saak; Eks ole `neie `põrsastega jo suvel hüä `keitädä, saab kohe paa `oite ruttu `kiemä Kuu

põrss → põrsas

põrts põrts onomat rahet tuleb nõnnagu nuared kartulid, teeb põrts ja põrts Kod

põrtsatama põrtsat|ama KJn Trv Nõo, -eme Hls mürtsatama, prantsatama visas maha `niigu põrtsatas; `vanker põrtsatab, kui ta üle kivi lähäb KJn; põrtsat' `vastu `lauda Trv; Küll põrtsati kõvaste Nõo

põrtsatuss põrtsatu|ss g -se mürtsatus mine `vaata, mis sääl maha satte, käis üits suur põrtsatuss Trv

põrtsik põrtsi|k g -ku põrakas Siu siga om kah suur, aga sij om periss põrtsik Krk

põrtsti `põrtsti müraki kivi läks `lõhki ku `põrtsti Sim

põru põru Hel Vas, põru VII

1. puru kukkus põruks VII; nakass `sarvõ ajama, tul'l noid paganaliidsi kokko kui põru Vas

2. põdur ma ole säänte põru inemine Hel

põruma põruma Lüg Jõh Põi Muh Mar Mär LäEd Pä Ris Kei Juu Jür HJn JMd Koe Kad VJg Iis Trm Kod Ksi Plt KJn Trv Hel/-me/ Puh Nõo Rõu Lei; põruma SaLä Kaa Pha VII Emm Rei; poruma Kuu Hlj VNg, poro- Lüg Vai

1. rappuma, vappuma, värisema; rappumise tõttu liikuma; põrutatud saama kui murista kovast, siis `akna `klaasid poru VNg; mida sa taud sest jalast, põrand põrub kõhe Lüg; `ninda tämä `lähto kovast, et `maagi poro Vai; kui adraga `kaugele põllale oli `minna, siis `pandi vedemed `sisse, et adra vannas äp põru `lahti Khk; `sõites põrub põhk alt ää VII; Aavi püüdmiseks oli veel peksuvõrk, see vääti nõnda pool õmarguti ääre sisse, siis pekseti mütaga sihes nõnda et meri põrus Põi; kui [ihu] `paisus ehk põrun oo, siis tehasse `erne vardest vani Muh; inime põrub `vankris, kui tee on alb Rei; ää pane muna `korbi `vankre `peale, pärast munad põruvad `katki Mär; ladvad lüiass `vasta `seina, et vili `väl'la põrub seest Lih; libedägä kukkus pikäli ja põrus `külge pidi ää Tõs; Paal (pajal) uap piäl ei seesä, põrub `kergest `katki Khn; süda peksab, et ihu põrub Tor; müristas nii, et maa põrus Ris; Kardulakoit põrus `vankrest maha Jür; `aige inime kardab põrumist VJg; `norskab nigu seinad põruvad Ksi; sapi kivid olid `lahti - - põrund Plt; mis sa nii kõvasti `tõmmad (norskad), seenäd põruvad KJn; maa põrub, müristap Trv; pange marja äste `vankride, et nad ärä ei põru Puh; siss ku kõvaste kuat, siss telle põruva edesi kodamisega, mõni lüüß nagla ette Nõo; Naidõ tal`drikõga_massa õi ni_ `kõvva viruta, naa_põrusõ_`kaitski Rõu; ära põruma enneaegselt sünnitama või sündima Lehm

põrunusele

sai ädä ja porus ärä Kuu; mära oli ee pörund, tõi enne`aegse ilmale Khk; `juhtus `tiine lehm `aiged `saama, siis ta pörus kolme päeva pärast äe, tõi enne`aegse vassika Kaa; ära pörund laps oo enne`aegne laps Mar; märä oo ää pörun ja `viskas varsa ää Tõs; tüdruk `tahtis, et oleks ära pörund, üppas kuhja otsast `alla, aga midagi äda ullul ei old HJn; pörund vasikas ei jää elusse JMd

2. pilti aru kaotama, nupust nikastama (hrl nud-partitsiibis) Sie `täüdüs küll puolporund `olla, kes sen `ilmaga merele läks Kuu; Nattuke pörund, `puudulik vähä Jõh; pörund peest - - `seike pole ju siia kala Mus; Ju see (poiss) ikka natuke peast pörund on, täit `mõistust sellel pole Pöi; oled ikke üks va pörund pea koa Mär; Kas sa pääst pörunu oled, et sa sedavisi tujud Hää; pörund `peaga - - natuke segased on Kei; Akkab peast pöruma, kui mõistus kehvaks jääb Jür; pörund `peaga, see_o `niske, kel mõni kruuv vedelal on Trm; ta on vist pörunud Ksi; kas oled pääst pörunu või Trv

3. käära, kurjustama mis sa pörud, pöruma tuled `sieie Jäm

põrunusele alaleü põrunusele pörunule sia `palge üdi one põrunusele üvä Kod

-põrussihe Ls pääpõrussihe

-põrussilõ Ls pääpõrussilõ

-põrutaja Ls jääpõrutaja

põrutama põrut|ama Lüg Jõh IisR Pöi Muh Mar Kul Mär Kir Kse Mih Tõs Aud Vän Tor Hää KPõ Iis Trm Kod Lai Plt KJn Vil Trv TLä Võn Ote Urv Lei, -amma Lüg Har Rõu, -em(e) Hls Krk San, ~õmmõ Krl; põrota|ma Mar Juu, -mma Plv Vas Röp Se; põru|tama Jäm Khk Kaa Krj Pha VII, -dama Emm Rei; porutama Jõe Kuu VNg, porotam(m)a Lüg Jõh Vai

1. pöruma panema, pörumist esile kutsuma mõnes `paigas maa porotab `nõnda, et majad kukkuvad `alle (maavärinast) Lüg; `prostod rattad porotavad kovast Vai; kivine tee, pörutab `kangesti Khk; Va ull tee oli, rattad pörutasid - - nõnda ää Pöi; ega seal `vankris põle param pöruta Muh; tee pörutas ja kloppis kõik `aigeks Mär; ma käisin linnas selle puuaási `vankriga, ei sie pörutand ega midagi KuuK; kahe rattaga `vanker, vedru all, siis ei pöruta Amb; nüüd vanalt ei saa enam `Paidegi, ei kannata enam [sõites] pörutada Ann; `irmsass [vanker] pörutab ja lõhub kas sisikonnad `väljä Kod; pörutasid prao `sisse KJn; vanger pörutap Trv; merände aevastuss `tul'li, `õkva kuse pörut `väl'lä Nõo; panõ muna? agandõ `sisse `korvi, midu pörutass `sõitõn `kaiski Har; kaifs kõrd um mu tast lešo päält `üüise maha_visanu?, nii pörotass, ku mõni suur maassin sõit Plv

2. a. tugevasti lööma, virutama; paiskama Mies porut `naisele kohe `vastu `vahtimist, ei omal old häbü ega midägi Kuu; küll poruti jalaga `vasta maad, aga ei mina `kartanu VNg; ke_se porotab sääil `ukse taga Lüg; jää `sesse löid, pörutas kala surnuks, kõht ülespidi Khk; Vana oli väimehe `välja pörutand pilti Pöi; kui kivid oo `kangidega `lahti pörutet, siis kaalutse `kaaludega `välja Muh; mes sa pörutad nii kõvaste `vasta akent Mar; pörutas kõik laua pealt maha puruks Mär; pörutand kala, löönd uimaseks Vän; pörutas rusikaga `vastu `lauda Ris; Pörutas ukse kõvasti `kinni Jür; pörutand kangiga, et kõmisend, et maa on alt õõnes Koe; pörutab `jalga vastu moad, et tema ei jäta Trm; kalamed käeväd ia piäl kalu pörutamas KJn; pöruta tal üits [hoop] pähä Trv; pörute kõvast, ninda_t ta (uks) `kinni lää Krk; pörutedi `säl'gä, siss nakass `kõõksma Ran; mul läits onte vikat kandsust `kaiski, sääil ike mõni kõva asi sai olema, mes ta `kaiski põru' Nõo; `lutsõ püüdäiss pörutamisega, lüvväss `aamriga Võn; tu purju `pääge iks pörutes `jalga `vasta maad San; iä pääle nuiaga_põrut, lei kala_hulluss Urv; tia eés põrut `akna puruss Krl; Egas alati saa õi kõkkõ `süäme päält `vällä pöruta õi? miä tahat pilt Rõu; ma põrota sullõ kiviga? Plv; ku nuuf iä, sõss `kirvõ silmäga pörotadass Se

b. kehavigastusena põrutust tekitama, seda esile kutsuma Pää sai porotada, `pandi `kampuri `viina lappid `pääle Lüg; kõue põrutas mind päris juhniks Khk; Ma põrutasi ühekorra eese selja ää, niid oo sest saati aige sehes Kaa; `meite poiss sai söas põruta VII; Jäärad `puksisid, üks põrutas pea ää Pöi; kukkus maha ja põrutas ennast Mär; naene oli põrutet ja tõi `surnud lapse Tõs; kui jalg oo - - põrutud, ma ikke katsun, saab `tervese Aud; põrutasin pead Ris; abaluu koit lääb paigast ää, kui põrutud suab JMd; kukkusin nõnna kohe `alla - - põrutas mo nierud ää ja kõik VMr; suuretükigä ärä põrutet Kod; üks sai `piksest põrutata, suri nooremalt ära Lai; ma põruti ennast nõnda ärä, luu kondi valutev puha Hls; lei latse sängist maha, põrut latse sällä ärä Ran; tiä sai põrutada, `piksõ lüük, tu põruü `kangõdõ Urv; ta ei olõ enämb tark, ta_m pääst põrutõt Har; suurõtükü kuuli_põrotiva minno Röp; pik`käne üte lehmä põroí är^o Se || selle põue täie ta põrutas ää (tegi aborti) Koe

3. káratama, kurjalt ütlemá Küll sie mies vade porutab `pääle, igä `asjaga ei `saagi `meele járel Kuu; Ei saa nüüd `poistest jagu, põruta `piale `ninda_t `kuulevad IisR; ajas ikke `vasta, aga kui ma ühü korra põrutasin, oli läind kui välk Mär; mees põrutas koa, et mis te rümate Mih; proua põrutas, et mis seal siis on, et `müõda ei soa Jür; sai tõne vaname kääst põrutata Trm; siss põrudide läbi `kohtu puult Krk; Kui ta põrutab kurjaste, siss omava kõik vakka nigu sukk Nõo; Ku_ma_telle pääle põrudi, sõss jäi vakka Rõu

4. laskma, põmmutama `lennukite päält ikke `kõige `rohkeb põrudetti [pomme] Lüg; Pühabe olid ikka [metssea] maha põrutand Pöi; põrutas ülesse `taeva `poole kánnud püssi rohuga Mär

5. kihutama, kiiresti sõitma, liikuma, minema `Kaugale porudad, eks vist ole neu `pruudi `puole `mennä Kuu; kuhu sa mädänd nüd porudad VNg; Vahest põrutas [kilu] kolm `sülda ka `alla [vett] Krj; Põrudast laeva täve jutiga mäta (madalikule kinni) Emm; nõid läind jõest läbi, tea, kus `ääre tä põrutas Kul; `Kaugelle sa `minna põrutad Jür; Temä põrutap joba ommuku vara kotust minekit Nõo; `naki `võitu `juuškma - - ku [üks tüdrukutest] `naksi pik`ki `sammõ `viskamma, sisspõruü ette Har; Ma_põrudi üte valuga `Rõugulõ `vállä Rõu

6. külmetama, külmakahju tekitama Külm porut `keldris muist `karduli ärä Kuu; nied riisikad on natuke - - külma põrutud JJn; kül`m põrutas odrad ää Koe; külm põrutas `jalgu, jalad külmetasivad VMr; vahest külm põrutab kevade `õisi, ei saa `marju ega `õunu Kad; külm oli pihlaka `marju põrutand Lai

7. (muud juhud) Poruda aga `pihta (sõõ kõvasti) Kuu; On sel `lauluäel, põrutab ku `tõrre `põhjust IisR; `pehmesh räägib, `ärre nii kõvast ep põruta (r-táhti ei häälda korralikult) Khk
põrutis põrutis Rid VMr, põrudis Mus; põrutes g -e Nis

1. põrutamine **a.** raputus, võpatus nigu põrutis keis kehast läbi Rid **b.** kahjustus karduli `varssa on tänane üekülm näpistand, näpistamine ei ole nii suur õnnetus ku külma põrutis VMr
c. piitl suur pidu, möll seel oli õige põrudis, pailu `larmi, suur suma, pillid `mängavad Mus

2. kedervarre osa põrutes oli `värtne all, oli nel`lakañdilene, raud oli `ümmer Nis

põrutus põrutus g -e Lüg(poro-) Pöi Muh Kse Tõs Tor Hää Jür Koe Iis Trm; põrutu|ss g -se Trv Hls Puh, -sõ Har; põrutus Jäm VII, põrudus Khk, g -e; porudus Kuu; porodu|s g -kse Vai põrutamine, raputus, virutus; sellest põhjustatud vigastus äkkitseld porudetti samate kovast `vasta `sinne akkuna, kaik oli `muidu tasane ja siis niisugune porudus Kuu; Põrutus, tuleb kukkumisest, ka obone akkas `lõhkuma, `viskas inimise tie `ääre maha Lüg; küll minu `tüüti sie ratta porodus Vai; see tuli sest põrudusest, mis ma kukkudes sai Khk; suur põrutus, äi soa `istuda VII; ei kannata `väll`la seda põrutust Kse; põrutuse `järgi ei saand `künma `minna Tor; tal on põrutuse viga Hää; selle suure põrutuse järele jäi `aigest Iis; `kange põrutusega nägo

põrutöllõma

uemasest jäänd Trm; `vankre põrutust es jõvva enämb ärä kannata Trv; põrutuss tiiḃ inemesele `aiget Puh; ta põrutuss ol' `väega suur, tuḃst om hää, et luujaku? omma `terhvess jääniü? Har

põrutöllõma põrutöllõma põrutama ratta_nakasõ? siss põrutöllõma, ku kõvastõ sõidat Har
põrõda → põradõ

-põrõhhõh Ls päävápõrõhhõh

põrõhõlla põrõhõlla? Kan Urv Plv Ráp, põrõ,õlla? Urv Vas, põrõlla Võn San Urv, põrõla San; põrhõlla? Har Ráp praegu `leibä om põrõla, taa lätt vanass San; meil ei olõ_põrõhõlla_`pul'li Kan; No ku `kaugõllõ sa ta komsuga märḡit minnä?, mis sul põrõhõlla_sällän om; Põrõ,õlla? omma_peenembä villaga_`lamba? ku_vanast ol'liva? Urv; põrhõlla? ei_tii? ma muud, ku istu Har; mäe all um põrõhõlla_ka viiḷ noid vannõ läppä Plv; mina näi, ku sääl mõtsan ol'li? viiḷ virgõssõ?, põrhõlla? om näid tunda? Ráp

põrõhõlt põrõhõlt Kan Plv, -ld Urv Plv, põrõ,õld Urv; põrhõld Har praegu mul om põrõhõlt ka pikä? `käüse? Kan; Ma_`saa_sullõ põrõhõld raha `anda?, esä om rahakoti ütē `võtnu? Urv; Ma_lähä põrhõld, ma_panõ enne kuuba `säl'gä Har; mul mitte põrõhõlt `aigu ei olõ? Plv

põrõld, põrõldõ põrõld Urv, põrõldõ Lei praegu Tuḃ vana sann om ja kaiv kah om viiḷ põrõld sääl mäe all Urv

põrõt põrõt, põrõd praegu põrõd äi olõ `särtšit `äl'lu (hälle) Lei

-põsakalli Ls käsipõsakalli

-põsakeli Ls käsipõsakeli

-põsakil Ls käsipõsakil

põse- põse- poseluud `onvata kideme pääl, kala - - ajab poseluud `laili VNg; `Priske nägu, ku `naerab, sis nääd põse `lohkusi; Põsenükkid on mõnel peris punased Lüg; pakkenparrud on nied `louva peräde taga, nied `ongi põseabe; pale `ambad ehk põse `ambad, nied on ikke nied puri `ambad, tagapuol Jõh; oli `amba `välja `kiskumisega põsekondi `luhki `tõmband; kes sii pailu põse `karvu kasvatab, nee on linna mihed Ans; Siit väljapooltsest silmanurgast pireke `alla on põsekoit Põi; põsenukk, kõba koit, liha ja nahk pial PJg; ku põsenukk süüdäp, siss saab naarda Hls; kõhnass jäänu, `pal'la põsenuka ülevän Ran; mul põsesarna pääl om must plek'k Nõo; ku põsõsarn süüdäss, siss saat ikkõ? San; nuid hobõsõid, kel laja_põsõluu omma?, üldäss, et nuḃ ollõv hää `süüja hobõsõ?; kuis sul nii suure_põsõsarna? omma? Har; Kiä `tahtsõ vereviid `põški, tuḃ hõḡõr põsõ `sarnu villadsõ lapiga Rõu; ma aini tälle üte põsõlõpsi Se

-põse- → käsipõse-

põsetama põsetama tahuma palgi ots, ukse piidad, `akna augud ja nurga kuhad põsetati `välla Var

-põsi- → käsipõsi-

põsitama põsit|ama Kan, -eme Hls Krk Hel

1. tahuma ku ümärikse `pal'kest tetäss, siḡ põsitide mahan ärä. iki vähä põsitets ärä, muḡku ei saa `nurka tetä Hls; pal'k ärä põsided, `nel'lä `kanti, nuka koha Krk; vaja pal'k ärä põsite ja `seinä panna Hel

2. põsehoope jagama võtav `viina ja viimäde tule kakeluss, sõss akkav üiis `tõisi põsiteme Krk; ma su läbi põsita Kan

põsk põšk (-sk) g põse Lüg Jõh Põi Muh Mar Mär Lälõ Pä hajusalt K, IPõ M T, põsõ Võn V; põsk g põse Sa Käi Rei Phl; posk g pose, `poske Jõe Kuu Hlj VNg; `poski g pose VNg Vai; pl `põsked Põi Jür HJn JõeK JIn Koe VMr, `põsked Mus Phl

1. pale; ka suuõdne sisekülḡ pagitubakast `pandi `poske Jõe; Sul_o alade `posked punased Kuu; sie on `nõnda `kaua `aige õld, põsedki `nõnda `aukus kõhe Lüg; taal oo `sündimise arm

parema põse peel Khk; mardid keisid ka, kasetohust olid `tehtud `palged (näod), need värviti mustaks, `põsked punaseks Mus; põsed nii `auku leind, kes `sõuke lahja on Kaa; rubi armid põse peal nähja `alles VII; Ela see kaua änam `õhti, ta on põsed kõik `alla lasnd Pöi; põsed on punast Käi; pane `põske Kse; puhus põse `peale ja valu kadus ää Vän; `Ambi pole, sis on põsed `lohkus Hää; annin ühe üä paugu põse `pihta Saa; nõnna ilusad punased põsed Kei; tubakas on `põskes JJn; lõi `vasta `põske Iis; kui naerab, lööb lohud `põskedesse Plt; pisara jooseva `põske pääl Trv; ilus puna põsen Hls; põsk oo tatige puha Krk; kel lohu `põski sehen, toda `loeti ilusambass `rahva sil`mist, mõni `ommege serände aleda `süüamega, ikeb ja muretseb, pil`l põsen ütte lugu piltl Ran; sul om tõine põsk paistetu, ruuṣ lei `põske Puh; ega ta_s anna põse pääle mušu, `õkvald `suule and Nõo; verevä põse nigu ubina Kam; vana inemese põse, kõkk `kõrtsu jäänuva Rõn; püssä piat siss häste ligi `põskõ `pandma Har; `Tuhkri um jo_hull, tuuṣ pand kõik` `põskõ (söob kõik ära), miä timä kätte saa Rõu; sul põsõ_roosa?, punõtasõ?, sa olõ õi_vijl minnej (st sureja) Vas; Vanõbil inemistõl, ku? `hambit inäp suuh olõ_i?, siss `vaosõ? põsõ? `sisse, ni? `omgi? loṣpunu? põsk Se || lõpus Ku `suitetada, siis - - kala `poske ald ja suust `varras `täüdüb jo läbi `olla Kuu

2. piltl (mõnede eseme külgmistest osadest) nua posed VNg; tau [nael] `kirve põse pääl `sirgest; lippid õli [adra] `sahkude pääl, sel õli kaks `põske Lüg; lugu posed, kust `nieti läbi käüb Vai; Ukse põsk oo pirekse nina peele vajund Kaa; Vanade majadel pole akna lingisi olnud, põsk oli `sisse `poole `viltu `võetud, siis `andis `rohkem `valged; Kui õmargustest `palkidest rist `nurka `tehti, siis `lõõdi `palkide `otsa `põsked, palgi otsad tahuti ää Pöi; `istus ukse `põskes Muh; ree põsed on teina teise `külges, kori on taga Phl; ahjul om kaits `põske; `tõmba tal (vikatil) kaits kolm `kõrda `põski `müüdü, siss ein lää maha nindagu Krk; sehetsel puuṣ `ahju, mes nuu kuru katel puuṣ ahju suud, nuu oliva ahju põse Nõo; ahju suu pääl ja ahju põsen küädseti `kartuld Rõn

põss põss Pöi, põss Kaa lastek põrsas Kuuse kurdid olid `jälle `lastele sigadeks ja `põssideks Kaa; See on kena suur põss juba Pöi

põssa põssa Mär Vig Kse Saa Hag ILõ Ksi KJn, `põssa Jõh, põssa Khk Jaa Rei, `poṣsa IisR lastek põrsas; sigade kutsehüüd `Veike `põssa on ilus `roosa Jõh; Poṣsa on paha, tuli ajast `väl`ja IisR; sea põrsast kutsutase vahest põssa, põssa Khk; nää, pisike põssa tuleb Jaa; Pisi põssa karjub ruik, ruik, ruik Rei; `põrsud saad põssa `õetud Vig; `võtsin väikse põssa `sülle Saa; veike põssa tuleb Kod; kutsud sigu põssa põssa Pal; põssa-põssa, tule söõma Ksi

põssahomma põssahomma tusanema ar jo põssahonu? Se

põssahtumma põssahtumma tusanema taalõ ei tohi_midägi? üteldä?, taa põssahtuss är?, ka`alats um är? põssahtunu?, ei tulõ_süüjä Plv

põssatama põssatama Kad Sim Kod sigu kutsuma ma põssatan sigu, `põrssad ei tule `süüema Sim; põssata siad kodoje Kod Vrd põssitama, põssutama

põsse `põsse ajama jonni ajama Aase `põsse Rääp

põssitama põssitama põssatama, sigu kutsuma põssita sead `söõma Pil

põsso põsso tusane inimene taa_m ku põsso, alati pahanu? Plv

põssutama põssutama Mär Nis põssatama, sigu kutsuma põssutab sigu põssa-põssa Mär; mine põssuta siad koeo Nis

põsudsõ pl põsudsõ? põsed obosõl põsudsõ?, lõvva man Krl

põsuss põsu|ss g -sse Ote San(-ssõ), -sõ Urv põsenukk katõl puuṣ põsustõ pääl ol`l apõn (habe) Urv || kana põsusse (suletitud noka ümber) Ote

põsõtama

põsõtama *põsõtama* kiini jooksuma ajama *Ärä_põsõtu[?]*, *lehmä_nakasõ`kargama*; *Ma_keeli küllh, a ta is jätä[?] umma põsõtamist* Har

põtak *põta|k g -ku* Kod, -gu Rõu

1. hoop, löök *sae`tapluse juuren üvä põtaku* Kod; *Kiusa no_`kiusa, nikagu saat esä käest uma põtagu* Rõu

2. mütakas *Sulaga tul'l katusõ päält suur põtak lummõ maha[?]*; *Üts suur` must põtak um puio vahel, lätsi manu[?], ol'l puu kand* Rõu

põtalehe hätta, kimbatusse *Kae ette, vaest köüdät`hindä määndsehe põtalehe* Vas

põtali hädas, kimbatuses *Hüä ol'l võtta kül[?] [laenu], a no ol't põtali*h, *jovva_i ar`massa[?]* Vas

põtata *põtata*ma, *põ-*

1. proovima, katsuma *lina`tuusta põtatedi, võit lina tuusta, paänd kuioma`riihhe* (prooviks); *olõsi põtata[?], kas lina jo`pehme[?]; Kõgõ põtatass`naada[?] sadama* Se

2. lõbutsema, lustima *õks õga puul`pühä põtadi[?], tei[?] kõik`sugudsõ tük`ü[?] ar[?]* Se

põtermu *põtermu* (taim) *põtermu, tämä ligi muad kasvab, kesspaegan on tämäl nagu kepp, üks var's,`eeste al`jas; juani`lauba`üüsi, siis eelitsävä`niid põtermud, eelitsus õlevä nõnnago tuli* Kod

põtk *põtk g põtk*a Vig Rap Jür TaPõ; *põkk g põka* Lih Hää Saa Plt KJn Vil M Ote

1. jalg, koib küll *sool oo aga põtkad* Vig; *pane põkad`joosma* Saa; *karmid villad on alvemad, põtk*a pialt niidetud Trm; *vaata, ku pitkä põtkaga`viskab`minnä; vähjäl kaks`põtk*a, sõrad õtsan, *kuare sijs on liha, sij on põtk*a tuum Kod; *jooksin, et põtkad ei`puutund maha* Ksi; *kui rammus loom, on tugevad põtkad* Lai; *põkad`pal`lad* Plt; *lehm visa's põka`sirgu* (suri) Trv; *jooseb nõndagu põka välguve* Pst; *tuleb põka`mängu panda ja minema nakata* nalj Ote || väike sõrg, mis maha ei ulatu sõra om all ja põka säääl üleven; *väikse sõrakse tagapuul, niij om põka* Krk

2. tugipuu *Loogale piab põka pääle`lüüjä, muidu`õigub ärä* Trv; *põka oiave`paare`kinni* Pst

põtk *põtk g põtku* Põi Muh Mar Var PäLo Vän Hää; *põtk g põtku* SaLä Krj Pha

1. püügikoht meres *põtk - - oli`enne joomet, madal koht,`suures meres pole olnd* Jäm; *olid sa`põtkus või olid sa ülal rahus* Ans; *võrgu põtk, kus võrgu`sisse lased. keigis`kohta ep`minda, üks koht on, kus kala on* Pha; *võrgud jäävad`ööseks`põtku* Muh; *me viisime mutid`põtku, üks kord`ühte`kohta, teene kord`teise`kohta, kus arvati, et kala`rohkem* Tõs; *põtku piäl ond räemed* Khn; *mu'id oo`põtkus,`kalda ligedal* Aud; *lähän panen võrgu`põtku tänä`üüsi* Vän; *kus põtku pääl räimed paigal seisavad, kas kaks ja puul`sülda vett või kolm. mede meres kolme ja nel'la pääva pärast lähvad sääält põtku päält ärä* Hää

2. a. mätalline, soine maa *põtkud, mes na mättä raadikud* Mar b. pärapõrgu, kolgas eläb *kaugel metsa`põtkus; mine tea, kus põtkost see vanamoor`siia tuli* Mar

põtka *põtk*a (-õ-) prooviks võetav linapeo *põtk*a, *tuuj proomit, kas om pehme vai kal`g;`kaege, määnts'es`noo lina[?] jo omma[?], ma tõi`põtkit* Se

põtkama *põtkama* Khn VJg, *potkama* Kuu Vai; *põkkama* Plt, da-inf *põkada[?]* Rõu Vas Se/-õ-/ Lei; *põkkam(e)*, da-inf *põkade* Krk

1. jalaga lööma või tõukama *mina`potkan sinu* Kuu; *lehm põkkass, udara man`haigõ* Rõu; *ma põkka* [kiike] Se; *opõn mullõ põka's* Lei

2. putkama, pagema *obune`põtkab menema* VJg; *ku ta selle kuul`ds, ninda paänds põkkam, et jala_s putu maass ääp* Krk

põtkessama *põtkessama* jooksuma – Kod

põtku *põtku* VJg, *põtku* Lüg (sõiduk) *istus`põtku`sisse ja lei keppigä`põtku`külge* Lüg; *vanapagana sõiduriist on põtku, mis vändast kieratud* VJg

põtkuma¹ *põtkuma* Põi Muh Mär Vig Han Var Mih Tõs Aud PJg, *põtkma* Han Khn, (ma) *põtku(n)*; *põtkuma*, (ma) *põtku* SaLä Kaa põtkima *unisest peest põtkub`öösse vaiba peelt ära* Ans; *pisine laps põtkub asemel, ep taha veel magada mette* Khk; *mis sa põtkud oma`jalgega* Muh; *Obune akas aiste vahel põtkuma* Vig; *Põtkujad oo ikka lapsed või noored loomad; Lapsed`põtkvad`öösi tekid pialt ää* Han; *tä põtkub käte ja`jalgega`vastu, ei taha`tulla* Mih; *lehm oo`kange`põtkuma* Tõs; *põtkub, annab teisele jalaga mürtsu`pihta* Aud; *veis oo`aige, põtkub`jalgu* PJg

põtkuma² *põtkuma*, (ta) *põtkub* LäPõ PJg Ris põdema, *kiratsema tõuse üles, mis sa põtkud, et ei saa`terveks* LNg; *põtkub jo metu`aastad, ei saa`voodist`väl`lä`änäm* Rid; *poeg`põtkus`terbe`aasta* Mar; *põtkub`jalge peal, ei tea, mis tal äda oo* Mär; *jäi`inge`põtkuma* Ris

põtkutama *põtkutama* Vän Hää, *põtku-* Pha võrguga püüdma või võrke valvama *ta_p* püüa mette, *põtkutab, jähi`sonna* põtkutama Pha; *põtkutamene - - pannakse`õhtu võrk jökke ja ommiku`võetakse`väl`la* Vän; *kaua me sii ikki põtkutame - - laseme`sissi või lähme`ääri* Hää

põtsi *põtsi* Var Tõs sigade kutsehüüd *ütled`seadele põtsi-põtsi* Var

põtsitama *põtsitama* Var, *põitsutama* PJg põssatama *mine põtsita sead ää* Var; *põitsutan* sigu PJg

põtsok *põtsok* k g *-ka* paks olend *paks tubli poig kui põtsok* Rap

põtsutama → põtsitama

põtt *põtt* VJg, g *põti* Khn Hää põssa *Tulõ`uata mede põtti kua* Khn; *põtt, põtt* kutsutass *põrsi* Hää

põtu *põtu* põssa – PJg

põtutama *põtutama* põssatama *põrsid põtutasse* PJg

põu *põu* g *põue* Mar Kse Tor VJg Sim Lai, *põu(v)e* Lüg Jõh, *põuve* KJn, *põvve* Puh; *põvv* g *põvve* Iis Kod; *pou* g *poue* Rei, *poue* Kuu; n, g *põue* Põi Muh Rid Mär Var Tõs Khn/-õ/ Saa Ris JJn Koe Plt Kõp, *põuve* Trm, *põvve* Hää SJn, *põue* Khk Pha VII, *poue* Jäm Khk Rei Han, *poue* VNg Vai; g *põue* Hag Jür Kad Ksi, *sissee`põue* Vän Hää Juu, *põvve* Vai, *seesü`põues* LNg JMd, *põues* Käi

1. rinna ja riietuseseme vahe; rinnatasku *lüksima üle`aia ja panima`taskud ja`põued`õuni* täis Lüg; *rigas mies`kanda raha`poues;`pistasin`põvve oma`kello* Vai; *umiseb oma`poue, kis sest aru saab; mis sa sest`põues`soendad* Khk; *võtab põuest ja sööb* VII; *Särgi põue kõik purusi täis* Põi; *pista pea mu`põue* Muh; *Ma pane kassipoja`poue* Rei; *pistis vallatusega pea`põue* Mär; *võttis põue täve`õuni ja viis ää* Tõs; *Vällä`minnes pistä [leiva] kannikas kua ikka`põuõ* Khn; *jänes on tal`põvves* (hirm nahas) Hää; *põue ol`li`aid`asju täis puha* Saa; *sii oli`kange poiss, pani ussi`põue ja tegi mis`tahtes* Juu; *soendan anipoega`põues* JMd; *suured rinnad juba teisel põues* Koe; *võttis põuest pudeli`väl`la* Sim; *paneb kõrrast kätt`põuve* (näppab) Trm; *tämä käib õvven, kerves põvven* Kod; *ära oisi paberid, ma pistan leeva murika niisama`põue* Lai; *ussidegä teind`tempusi küll, kaela`ümmer pand ja`põuve* KJn; *põvve`ol`li* täis SJn; *emä võtt latse`põvve, emä õlman om latsel lämmi* Puh

2. rind sa *kannad`surma`põues, surm ei õle`kaugel* Lüg; *Sool põle südant poues* (kalgist inimesest) Han; *surm on sul`põues, surmaga kõnnid* (surm võib alati tulla) JJn; *süda põues tuksub* Plt

põua-

3. piitli sisemus; rüpp *Kes teab, kus metsa`põues nee varjul on Põi; nüid ta makab juba mulla põues Muh; õed-vennad kõik juba maa`põues, ma üksi olen järäl Mär;`koolja pandass maa`põvve Puh || vee survele tekkinud kumerus kalavõrgus vesi`muljus võrgu kumeraks, võrgu põue Pha; *vuü lüüüb* [võrgule] *põvve`sisse Kod**

põua- põua- põuaaeg kõrvetas keik ära Phl; oo põuailmad ja ei tule vehma`tilkagi Mar; tänabi`aasta on ikke`vihma ond natuke, päris pouaaeg ei ole ond Mih; põuapilved,`üstku pilve, aga nagu udu on pial VMr;`valged suured müräkid, niid one põõdapilved Kod; põuataevas on al'l ja inetu Lai; niij om põvvpil've, ega neist`vihma ei tule Hel; vihmaltse`naarnava ja põvvaltse`iknava, toda vana inimese`ütlivä. kui vihm üle läits, said iki`vil'lä, aga kui põud üle käis, es saa midägi; kui müristäb ja`välku lüüüb, aga`vihma ei tule, siss üteldäss, et põvva`pik'ne Ran; vili om põvvaevan Nõo; ma`lli põvvasuvõ laits San; siss ol'l`kangõ põud -- põvva-aastaig Urv; no? om kõik`se kuu põuailma? ollu; vihm tasu põuajäle,kiinni?, a põud ei tasu vehma`jäl'gi Har; põvvalatsõ? ei ikõ?, vihmaltatsõ?`ikva vns Röp; põvvpil've? omma? sääntse ilosa õnnõ, näist`vihma tulõ_i? Se

põua|kiil (putukas) kui`põua`kiilisi pali on, siis akkab sõda Lüg; põuakiil on - - pika kerega, põuase ajal nad lennavad, ühed on al'lid ja teised pruunid IisK

põual põual g`põudla Kse Mih PJg; poual g`poudla Han Mih tükk, (mulla)pank põllal oo`põudlad ja`pahklad ülal Kse; Kui sauene ja märg maa akkab`kuima, siis oo`poudlad kõbad. `Poudlad tulad puunuiaaga katti`lüia Han; poualde vahel seeme ei tõuse,`kuibab`senna ää Mih; mis kõva tükk on kokku akanud, see on põual PJg

põua|liblikas põualiblikass (liblikas) – Rõu

põualine põuali|ne VJg, põuale|ne Ris Plt, põuale|ne KJn, põvvali|ne Trv Puh(g -tse) San Plv, põõdali|ne Kod, g -se põuane vahel on põualine`vuasta,`kuivavad viljad kõik krõbist VJg; kui kuevad põõdalised suved õlid, tümm või vua! õli piäl, tõema vett Kod; kui ilma viij edesi nii põvvalitse om, siss jääme tinavu`nälgä Puh; sääne põvvaline om,`vihma ei tulõ? Plv

põuane põua|ne g -se Põi Muh LNg Mär Var Tõs Saa Kei JMd Koe Trm(põuva-) Lai KJn, -tse Kse Hää Kõp;`põua|ne g -se Lüg(`põuva-) IisR; põvva|ne g -se Iis, -tse Hää Trv Krk Hel Nõo Kam Rõn San; põvva|nõ g -dsõ Rõu Vas, -tsõ Plv; põua|ne Khk(g -sse) Kär, poua|ne Jäm Juu, põõda|ne Kod, g -se; pl põuadsõ? Har Lei

1. sademeteta, kuiv (ja kuum) `põuane suvi, kui vähä`vihma tuleb, maa ka on`põuane ja kuiv Lüg; Sie`irmus`põuane suvi lei mõnel mehel jalad alt (ei saanud piisavalt saaki) IisR; kuiv ning põuane aeg, kut`vihma ep tule mette Khk; On üks`sõuke va põuane aeg, kuiv pala, kõik`kõrbeb Põi; nõnna põuased ilmad oo Muh; ei põuaste`aegadega saa siit kedagi ega kasva kedagi sii`ühti Mär; ei nüid ole põuatsid`ilmu Kse; põuane aeg võttis viljä ää Tõs; see ol'li põuane sui, ikaltus ol'li üle`Pärnumaa Saa; tänä on nii pouane Juu; nüid on põuased ilmad JMd; oli põuane suvi, kõrvetas vil'ja ära Trm; siis õli põõdane aeg, õdrad õli põud ärä`võtmud Kod; kui oli põuane, siis`kõrge`kuivas ära, siis madalas oli ia saak`jälle Lai;`täone`aaste om põvbane, põllu puha ärä kõrvenu Krk; lääb lumi vihma`saoge, tuleb põvbane suvi Hel; ku ma laits olli, siss olliva ka`väega põvvatse suve Nõo; väegä põvbane, ärä maa kõik lahenu põvvaaga Kam; Hainatüij läis timav`aesta`häste_`laapsõdõ, ilma? ol'li_põuadsõ? ja tüij`joudu ol'l kah küländ Har; põuadsõ? aja? Lei

2. panklik, kamakaid täis meil`ommegi põvbane maa, kole`kõrge ja kuju; küll om põvbane põld, ta_m`suuri põvvatik'ke täis Nõo; Kui muld`ol'li põvbane, siss trul'iti enne külimest kah maad Rõn

põua|nui nui mullakamakate purustamiseks *põðdanui* - - kes *põðdapa|lid* puru lüüüb, ükski põllutiüü nõu `tälle kedägi ei tii, muku *põðdanui* Kod; *põvvanuia*? teiti ratta põvväst vai `lasti pakuksõlõ and `perrä Urv

põua|pall 1. (putukas) *pouapa|lid* on pisikesed loomad, `lindavad `ðhta nõnna vurr ja vurr Juu

2. pank, kamakas *põðda`pa|la* kõik väli täis, nuiaga käämä ja peksämä puro; kes_õ `veikesess jäänud kasu pooless, *si_j_o* *põðda`pa|li* jäänud nalj Kod

põua|põrnik (putukas) `õitsva puie all ol'li neid *põuapõrnikid* *pa|lu* Saa; *põuapõrnik* - - lennab maikuus, pia on must, suured IisK

põua|rull mullafrees *põvvatrullil* olliva malmist tsõõri, mis maa pääl käesivä, ta tegi maa peeniksess. kate obõsõ jaoss olli *kaits`trul'li* raami vahel, tõnõ tõsõ `järgi joosiva; kel ei ole `õiget kihä `vormi - - nigu *põvvatrul'l* nalj Kam; nüid om suure raudtrulli - - *põvvatrulli*, pandass *kaits* obest ette, mijsst istuss esi pääl, tege peeniksess kui tuhk Ote

põua|sitikas (putukas) *pouasitikad`lendavad`ðhta*, `tahtvad kallale `tulla Aud; suvel `lindavad *pouasitikad*, `piaie pääva`loode sumisevad PJg; *põuasitik* ol'li `jämme `persega, see *tul'li* ees `õhtud `väl'la Saa; *põuasitikas* on üks suur sitikas, ühevahe neid sui on puude `ümber kole `palju Kei; musta sitiku ütelts *sitasitiku*, tõise pruuni om *põvvasitiku* Krk; *põuasitigä* *omma_nu_j* pää lihe rüüyli? Har; *põuasifik*, *nu_j_`seie* puie pääl `lehti Rõu

põua|suits kuiva ilmaga tekkiv udu, vine; ka põlemise suits *nu* vahepääl õli `pitkalt `kuiva, õli jo `põuva`suitsu täis kõik Lüg; *põua`aega* on pannud seant suure udu, metsad sinised, see on *põuasuits* Khk; *nagu* suur *põuasuits`olli*, `vingus ja udune Muh; küll oo *põua`suitso* tänäkond, kui `kange kuib oo, siis oo neokst `suitso kõik elm täis Mar; *põuasuits* oo, `õhtu ja ommiku ei nää `pääva Kse; kui ilm `sumpa lööb, sie `õeldakse *põuasuits* olema Juu; *põuasuits* oli siis, kui päev `paistis läbi *suitsu* ja punetas, oli nigu vereratas punane - - `kuskil pidi ikke põlema Lai; ilm om *põvva`suitsu* täis, ummen udsun om *kik'k* puha Krk; *põvvasuits* lätt üless, ilm kõik *põvvasuidsun*, ta om nii kesäkünni `aigu Kam

põuatama *põuat|ama* Muh Hää, -eme Hls Krk; *põvvat|ama* Iis Trv, -amma Plv, -eme Krk San *põua* all kannatama, *põuas* kahjustuma *maa* *akkab* *põuatama* Muh; *Põld*, *ku* ta `seuke kõva on ja kuiv, *õeldaks* *põwatanu*; *Sij* *põld* ei *põuata*, et olgu ilm mis tahes, laps tuleb ikki nalj Hää; vili *põvvat*ab nüid selle suure *põvvas*ega Iis; ärä *põuaten*, *põud* om ärä võtten Hls; vili ärä *põvdaten*, *akkass`põuda* *põdeme* Krk; ärä *põvwatanu*? *maa* Plv

põua|tükk kamakas, (mulla)pank *maa* *põvvatükke* täis Trv; *põvvatüki*, *puruss* *piat* tegeme, vanast `kirve silmäge *tambiti* Hel; *põvvatüki* olliva enämbide *savimaie* pääl Ran; *nij* *põvvatüki* om kõva nigu kivi, *sina* *jalaga* neid *puruss* ei lüü Nõo; *põvvatükke* *purutedi* *põvvatrulliga* ja *pesseti* *nuiaga* kah Kam; suure *põvvatüki* *ku* *inemese* pää Ote; *savimaa* *kuioss`paaki*, *kõvass*, *sõss* *peräst`künmist* *omma_sääntse_suurõ_põvvatükü*? Kan; *mütäga* *kombsiti* *põvvatükke* Urv; *üte`aasta* ol'l *tah* *kõik`maa* *põvvatük`ke* täis, *siss* ol'li *kaara_kasunu*? *noidõ* *põvvatük`ke* *koru*? Plv; *põvvatügü*? *omma* *savidsõ* *maa* pääl, *liiv* *lagonõss`eski`pehmet* Se

põua|välk müristamiseta välk, pälk *põuvavälk*, sie [on] *kuiv* välk Lüg; *Põuavälgud* on `väljas, *eidab*, *äi* *mürista*, *äi* *tule`vihma* Põi; *kui* *põuavälk* on, *siis`õõtakse*, et vili *küps*eb `easte Rid; *põuavälk*, mis ilma müristamatta oo, *se*da `õöti, et see *valmistab`vilja* Tõs; `ðhta ja `õösi *põuavälk* *val`mistab`vil'la* Tor; *põuavälk*, *siis* *seened`kasvama* Plt; *vaest* *sügisilt* *välgutab*, *siss`õeti*, et *põuavälk* *Vil*; *mõnikõrd* *pillub* ja `vihma ei tule, *siss* *üteldäss* *põvavä|k* Kam

põud

põud *põud* g *põua* Lüg/`p-/ Põi Muh L Ris Kei Juu Kos Jä ViK Trm Lai Plt Pil Vil Hls Har Lei, *põuva* Lüg/`p-/ Trm Äks KJn, *põvva* Hää Iis Pal eL, *põõda* Kod; *põud* g *põua* Khk VII Phl; *poud* g *poua* Jäm Ans Emm Rei Han Mih Juu, *poua* Jõe Kuu; *pouda* g *poua* VNg Vai

1. a. pikemat aega püsiv kuiv oli niisugune ramus must muld, ei `kartand `kuiva nii `palju ega `pouda Kuu; `ilma `näita `pouda, `vihmast one `puudu, `pouda tule kova VNg; küll sene `poua järele nüüd kuluks `vihma `tulla Vai; vesi seisab peel kevade ning sügise, sui poud tuleb võtab [saagi] ära Jäm; kuiv on [maa] ära rikkund, poud on nii `kange olnd Ans; *põua aal äi kasu midad, keik asjad `kuivad ää VII; põud `kurnab nõnna moa ää et Muh; Poud aes vilja maa sisse tagasi Emm; mes vili see koa oo, mes põuaga kasub, täl jo perse maa `külges `kinni Mar; nii kange kuib ja põud, et pää jüstku suitsu sees Mär; Ilm oo põual, põle `tilka `vihma tuln Han; Põuaga väeb sauõtsõd põllud kõvadas, `atra enäm `sisse ei võta Khn; põuaga ol'lid raavid nõnda kuivad, et eida vei `sisse magama Saa; kaks `oastad oli `kange põud, võttis kõik vil'la ää Kos; luoma piedid kannatavad suurt `põuda JMd; põua ajal ei või `jalga maha `panna, nii tuline on VJg; neljateist kümnel (1914.) `aastal õli suur põud, pani vil'ja kasu `kinni Trm; õdrad õli põud ärä `võtnud Kod; põua jarel tuleb näl'g Lai; nõlvaku pial võib ia vili `olla, `põuda võib vaest `karta, aga vett ei karda Plt; rabad põlevad põuva aal KJn; nüid ei ole pel'läte `põuda Hls; pikälin põud, ei tule `tilkagi `taevast maha Krk; põvvaga lüübj vili kõllatsess Ran; kajo man `ol'li ka `väike londsik, aga sij om põvvaga kuevass jäänu Nõo; kuiv maa `pel'gäb `põuda, aga vihmaga saat iks midägi oma vaeva iüst Kam; põvva `järgi kasvab tihu vili Ote; põud võtt kesväkasu kinni San; Põud om kõva, kõik' vili saa ruttu `val'miss, teräl ei olõ `aigu kasuda? Urv; täambä om põud, no `saat sa `hainu kuivada Har; kangõ põvvaga `püsü ei? eläjä `mõtsahn Rõu; ku õdagupuult taivass roosa om, siss üteldäss, et `pil'vi `kõrbass, ei `tiiä `kas lätt põvvalõ vai Plv; nüüd um hää põud, nüüd um hää `haina tetä? Vas; suur vihõm om hullõmb ku põud Se; päävakehe ku vij siäh, hummõn saa ei põud Lut*

b. adj põuane kui väga põuad ajad, siss `viidi [linad] merese likku Tõs; ol' mõnikõrd `põuda `ilma, siss tuudi vaadigõ vett San; tinava um põud suvi Kan; täambä põud ilm, hüä `hainu kuivada? Se

2. piltl puudus, nappus suur leevapõud oli Kul; vihma põud oli mullu `kange VJg; me ei saa leväge läbi, leiväst tule põud kätte Krk; üteldäski vihma põud, et `vihma ei tule Ran; meil tull' eläje söögiga põud kätte Har

3. a. (kõvast või kuivast pinnasest) liivased maad jäävad `põuda Sim; tõmmataks suured neevad `sisse, viivad vee viimase tilgani ää, ta (maa) peab kuevaks `jääma ja põuaks minema Pil; alva maa man om pal'lu tüüd, kes ruttu lääb `põuda Hel

b. mullapank naise? pidivä? `põuda `lüüjä, sääil ol' kõva savinõ maa Urv

põudene `põudene kamakaid täis Põld on põudene Vig

põudjane `põudjane pankas, kamakaid täis sii oo `põudjane ja kõba puhas Vig

põudjas `põudjas g -a Mär Vig PJg kamakas, (mulla)pank `põudjas, vanasti `olla neid `taotud, aga kui mina töötegija olin, siis olid nisukesed raudrul'lid Mär; tänäbu oo põllal pal'lu `põudjaid, saab nuiaga `teisi taguda ja purustada Vig

põudlane `põudlane g -se Kse Mih Trm; `põudlane g -sõ Urv Vas Se

1. pank, (mulla)kamakas põld oo `põudlasi täis Kse; suured `põudlad oo [põllu] peal, `seoksed suured saue tükid Mih

2. pankas, (mulla)kamakaid täis maa oo `kangeste `põudlane Mih

3. (putukas) `põudlanõ tük'üss `nõnna Urv; `põudlasõ? purõva är seerema? ja käe? Se

põudlema `põudlema põuaseks muutuma ilm akkab `põudlema PJg

põudlene `põudlene Mih KJn; `põudlene g -se Han

1. põuane `põudlene kevädi KJn
 2. pankas, (mulla)kamakaid täis *Põld oo kangeste `poudlene, `künti väga vara, kui maa oli alles märg Han; maa naa `põudlene Mih*

põudlik `põudli|k g -ku Kod, -gu Puh põuane `niiskess keväded ei õle [varem] õllud, `põudlik keväde one Kod; ilm om nii `põudlik Puh

põudlikanõ `põudlika|nõ g -tsõ põuane *Terve_mineväne näätäl ol'li_`põudlikatsõ ilma?* Urv

põudma `põudma, (ta) põudab Tor; `põudme, ei põua Krk

1. põuaseks minema ilm põudab Tor

2. põua tõttu kahjustuma `täone põld om `põuden, ei ole iirtel egä arakidel midägi saia Krk

põudne `põud|ne Käi/-õu-/ Kei VMr, g -se Muh Kse Iis, `põutse Mar; `põudnõ g `põutsõ Lei; `põuda|ne g -se Lüg; `põudanõ g põuadsõ Har; `poudne g `poutse Jäm; `pouda|ne g -se Kuu VNg Vai põuane *Noguss (nõos) `kasvab `poudase suvega alade `oite ilus pikk hein Kuu; kui lina viel `iaste ei tuist ülesse ja suvel õli `põudane, jäi [lina] üks nii pikkukene Lüg; õpetaja palus kirikus `vihma, kui `põudne aeg `õlli Muh; mo vili tänakond kehvatand `põutse ajaga Mar; `põudne ilm on kuiv Kei; tänavu `põudne suvi, põuasuvi VMr; maa on `põudne Iis; no? ei olõ mitu `päivä `vihma tullu?, no? omma põuadsõ ilma?* Har

põudrad pl `põudrad mullapangad maa kuivab ära, siis oo -- `põudrad Aud

põue|tasku põues, rinna kohal paiknev sisetasku `eiga `ennevanast `ollu `taskusi, ei `poue `tasku `eiga `rinna `tasku VNg; `rätsep tie `põue `tasku Lüg; jõkil on sehetse pool pouetask Jäm; pinsekitel_o `põue `taskud, kasukatel ja kuuestel äs ole `põue `taskumi Muh; Ma pane leivatüki poue `tasku Rei; meeste pentsakudel tehasse põue `taskod -- seespool `ääres ega lähä `kautsi, kui sa mõnika asja `senna paned Mar; rahakoit `pandi põe `taskusse Hag; palitul ja pindsakil on põue `tasku Juu; põue `tasku, si on iki `seesmine `tasku Lai; põvve `tasku pandud nuga Kod Vrd pootasku

põue|täis piltl (rasedusest või tiinusest) juo sie one saand `poue `täie sield VNg; ta (emis) nii ädalene oo, võib `olla lähäb selle põuetäiega nüid, põrsastega tükkis Mär; selle põuetäie pani ta minema (tegi aborti) Koe; sie põuetäis läks rikki VJg; si j läks õma põvvetäiegeä -- mehele Kod

põugu- pesu- üht `puhku one `pougupesu (pesupesemine) VNg; `surned ka `pesti `põugukünäs, `tuodi künä tuppa, `suoja vett `sisse ja; suur `põugutõrs õli -- puust `tehtod ja `sinne `pandi siis pesod kõik `sisse Lüg; `Põugupesijal õli kurikas, kurikaga pesi; Meil on täna `põugupäev Jõh; miis käib nagu põõgupada müdä `õvve ja podiseb; meil õli suur lehem, jusko põõgutõrs Kod

põuguline `põuguli|ne Lüg, `pouguli|ne VNg, põõguli|ne Kod, g -se pesupesija `palkas omale küläst `põugulise Lüg; tänä põõgupääv, põõgulised tulevad, lähväd `põuku `ustlemä Kod

põugutama `põugutama Lüg Jõh; põõgutama Trm Kod

1. pesu pesema põõgutamise sodi Trm || tuhavees keetma `valge lõng -- ärä põõgutet ja valesset Kod

2. lõoma, taguma Märg `kajnas sai lappada künä `õtsale ja sis kurikaga `põugutasid tõist Lüg; külämiis põõgutats suure `uamrigä taguda; kellä `lüüjä suri ärä, nüid naene põõgutab Kod

põuk põuk g põugu Iis, `põugu Lüg Jõh IisR, põõgu Trm Kod; `pouku g `pougu VNg Vai

1. (jäm) pesu üht `puhku one neid `poukusi [pesta] VNg; `põuku `liutatti `enne nädälä kaks, ligus `tõrres; `sõitis `ratsaobosega vägä `valjust, `niiske plagin õli, nagu kahe `kümme `viie kurukaga `pessässe `põuku Lüg; puukurikaga `lüedi `kõrda, `pesti `põuku Jõh; Pesukünäd olid,

-põunuksesse

`teine `naine võis `teises `otsas `põuku `pessa IisR; naesed läksid `jõele põõgule (pesu pesema), ustleväd siäl Kod

2. ligu `kannas `audub lehelise sies `tõrres, saab `põugust ärä `võetud ja `panna `pliekima Lüg; kui linane `kannas õli `kuutud, siis `pandi `tõrde, vie `alle ja `tuhka ja `kuuma vett `piale - - õli `põukus Jõh; Pesu võis `seisada lius mittu `päivä, lehelisega oli `pandud `põuku IisR

-põunuksesse Ls peapõunuksesse

põur `põur' g `põuri Trv Hls Krk; sisseü `põuri Põi suur kõht See akkab koa `jälle `põuri minema (rasedusest) Põi; ta om `põurin (kõht punnis) Trv; kõtt ehen ku va `põur' kunagi Hls
Vrd põuram

põuram `põuram g -e suur kõht ega miul seast `põuramet ehen ei oole `kunnigil Krk
Vrd põur

***põurima** (ta) `põurib (suure kõhuga, rase olemisest) Põurib peale, kõht röötsis ees Põi

põõ `põõ nutt Süä läts hallõss, `laskõ uma `põõ minemä Urv

põõdak `põõda|k g -ku Kod Plv

1. põrakas, kogukas suured nõnnagu põõdakud (kaladest) Kod

2. hoop, lõök ma lähäti tälle üte põõdaku Plv

põõgutama → põugutama

põõkamine `põõkamine kihutamine – Hls

põõkimaie `põõkimaie, (ta) `põõgib taguma, paugutama akkab `põõkimaie - - puu pakku
Lüg

-põõlu- → pääpõõlu-

põõmuss `põõmu|ss g -sõ viljalõikus – Lut

-põõn Ls pääpõõn

põõn `põõn g `põõna Põi Muh L(põen LäLo) K(põen KPõ) I eL(põõn), `põõna Lüg Jõh IisR; põõn g põõna Sa Emm Rei Ris; puen Jõe Hlj; pien g `piena Kuu; n, g `piena VNg Vai

1. põikliisti esemete ühendamiseks ja tugevdamiseks; ristpuu puu`lõpsiku `kaanest üle oli `piena ja sene ribast `kannedi `lõpsiku VNg; `põõna `saega `saeta `uksidele `põõna asemed `sisse Lüg; Puu `pingil siin all on ka põõn `sisse tappitud, siis on pink tugev IisR; Louda uks on `põõnadega koos Jäm; [vankri] all on rataste põhilaud, kaks `põõna all, mis täda koos `oidvad, et ta eε.p lagu Khk; Ukse põõnad lasti ikka soonega laudade sisse, põõnadel oo valtsi ääred Kaa; Puupulkadega olid laudad [ukse] põõna `küil'ges, päris vanadel olid veel puuühjed ka, põõna ots oli kohe inņeks Põi; `karga `põõna `kinni ja tõsta kaas pealt Muh; lodi, laia põhjala, emapuud pole olnd end, põigiti põõnad, põhi `lõõdi `põõnade `küilge `pulkadega `kinni Emm; uksel oo põen, põõnast saab siis `kinni akata Mar; kraadsaag oo see, kellega `põõnasi saab `sisse kraaditud Mär; Uksõ põõn `lõhki pakatõi Khn; vasaraga `lõõdi põõnad kõvasti soonesse `sinna kaanele Saa; lauaplate oli `põõnadega kokku `lõõdud, lauajalad käisid `põõnade `sisse Kos; pane põõn kuane piale, muidu ta ei seesa JMd; riista kuanel on põõn pial Trm; põikpõõn, et uks ei kvalu õtseti, seisäb alati luadin Kod; pada kaasel on põõn, mis põõna viisi kokko pannasse Äks; seinä `küilge `lõõdud põõn Plt; `kirved põõnas, kirves on põõna vahel KJn; paa kaane tetti põõnaga, pulk pääl või `väike õõneke sehen Hls; põõna `saega lõigats `ússele põõna `sissi. puul' `tolli om põõna sügävus põõna `üüyle ja põõnasaal Krk; `pulkega `lõõdi põõn põhilavvale `alla, `lasti oherdiga mulk `sisse, panti põõn pulgaga `kinni Ran; ussõ `põõn `ol'li iks oma kolm `tol'li laga ja sakar `ol'li vähämbält tolli `laonõ Nõo; vaksiku kaase tõsel otsal olli kandiline nibu põõnal, sij läits kaase `mulku ja tõsen otsan olli pulk Ote; Kolmõ jalaga

laud, tuu ol' meil katõ tol'li `paksunõ laud, säääl ol'li_kaits `põõna all Urv; suurõl ussõl ol'li põõna^o sisepuul, puul'ussõl välläpuul Har; toolõ ol'li_`lastu_`kiilõ asõmõlõ `pulkõga_põõna_pääle, `põõnuga_trul' Vas; Liha `tõrdolõ ja lännikohõ teite ka kaas pääle, kaas teite päält üte põõnaga^o Röp

2. (kaunistav või laiust reguleeriv) riideriba riietusesemetel *Lasin tehä omale `põõnaga `paltu, tagant saba `lõhkinane Lüg; vodin sene `piena `paldold `vällä Vai; püksi pöön tömmab püksid tagant kogu Jäm; kuuel oli pöön peel Khk; vanal aal meeste kasukavatil `olli koa põõn taga, teese otsa peal teene nüöp Muh; `rõnde ette oli koa `aetud need punased põõnad Mar; panen kuuele uie põõna `peale Kse; poisil palitul on põõn kah Vän; kasukal ja suure riietel olid põõnad Hag; `põena põld taha õmmeldud VMr; põõn oli selja pial tõl'bil või pinsakul, `rätsep oli kohe teind sihukse pisikse põõna Lai; sij om [särgi] õla põõn Trv; nüid om uus muud, nüid tetäss kuvve põõnaga ja `kõrge `raege Hel; Meste palitul ol'le sällä pääl vüü kottal üits põõn ja põõna pääl kaits nõpsi Nõo; kattõ põõna ei olõ `kossõgi San; särgi sällä pääle om ka põõn ummõldu^o Har*

3. a. hoop, lõök ma anna `soole ühe põõna, ää `tahtig teist mitte Muh; `andis taale ühü põõna Mär; panes talle matakuga õhe igavese põõna Saa; annan tälle nisukese põõna, et ta tõiss `päevä enam ei näe Kod; `ahtsin talle ea põõna, nii et määletab surma `laubani Plt; käänä tal üits põõn Krk; kui ma `tõmba sulle paar `põõna `müüdü küll'leuid, nii et sa enämb ei niutsategi Hel; Paneb tõese käega tolle põõna, siss pal'l lendäb nii et Nõo; ta sai üte ää põõna Vön; no_sai sa_ka esä käest üte põõna, kas halutass ka_vüil Har; Ma^o panni täüt `värki põõna, siss ol'l maah ku tirahti Vas b. piitl kahju See annab varandusele sihukese põõna Khk; `Seikest `põõna pole kedagid `tædend `karta Kaa; Ülerinna tõstmene pani terisele põõna Emm

põõnakas põõnakas Muh; põõna|k g -ku Kod; g põõnaka Emm

1. hoop, lõök `Andis tale es põõnaka Emm; kaandiga lein ühe põõnaku vasta ristluid Kod

2. vastuhakkaja, vastaline küll see oo aga põõnakas Muh

põõnakille lebaskile, pikali *Peremijs viskas enese jälle põõnakille suuretrepi pingi piale MMg*

põõnama `põõnama Lüg Jõh IisR, da-inf põõnata Põi Muh Mar Mär Han Tõs Tor Hää Juu Kos JMd Koe VJg IPõ Plt KJn Trv Puh Nõo Kam; `põenama IisR, da-inf põenata Jür Kad; `põõnamma (-õõ-), da-inf põõna|ta^o, -da^o Rõu Plv Vas; `põõname, da-inf põõnate Krk Hel; `põõnama Emm Pha, da-inf põõnata Jäm Khk(`põõnata); `puonama Vai

1. (raskelt ja kaua) magama `üösi õli üleval, nüid `päivä `põõnab magada Lüg; *Ikke viel uni, ise `põõnasid `nuare `lõuneneni Jõh; tämä on `irmus `laiska, `muudku `puona alalde Vai; `Põõnas pääv läbi `põõsa `ääres Jäm; tä tahab veel `põõnada Khk; Juba `õhta varakult pani `põõnama Põi; mene pane `põõnama natukseks aaks, maka väsimuse `peale üks lohing Muh; sulane magand lakkas, peremees tuln omingu kartsa `alla ja üind: kaua sa seal üleval `põõnad Mar; `põõnasid kõik keskomikuni, `ükski ei ärgand ülesse Mär; mis sa naa paelu `põõnad, kui sa j soa `tõöse Tõs; Las ta põõnata Hää; kevade_poole magasime lehma `lautas, sial oli nõnna ia põõnata et Kos; `Põenab kohe `päise pääva aal Jür; `eitsin `põõnama, siis ei `ärkandki enam JMd; vihmase ilmaga koõdid nõnna `rammad, `põenasin kohe ulga `aega magada Kad; `põõnavad tõsed poole keskommokoni Trm; küll aga `põõnavad, nii et perse laulab taga Lai; `põõnab muas kui siuk Plt; ma põõnassi magamist Trv; pik'k puhk `aiga sai põõnat Krk; sa `põõnat ütte `viisi enne magamist Puh; Ma põõna päivä ärä, siss üüße ei ole enämb und Nõo; küll ma nüit põõnassi magamist Kam; põõnaás kõgõ pühäbäitse päävä Rõu; mine^o `põõna üts vuy' Plv; Sulanõ kaess, ku^o õnnõ põõnamma saa Vas*

põõnama

2. lööma see veis oo teistest ülem, `vihkab nõnna `teisi, `põõnab saridega `pihta Muh; Oli teda korra `põõnand Emm

põõnama: `põõna|ma Mar Saa, -m(e) Hls Krk lõõmama, leegitsema suured öödid ja julid `joossid põhjas, kui ilm kül`male läks, `öelti: põhi `põõnab (virmalistest) Saa; tuli `põõnab ahjun, ku suurest põleb; [külüst tuld tuues] suur naru tetti likess, mähiti sji naru päält otsast `kinni, et tuli nõnda es `põõna Hls

põõnik põõni|k g -ku laisk laisk obune on põõnik, ei viitsi vedada Sim

põõn|kael väänkael, väänik Mõned `neskesed põõnkaelad söönuvad `erned üksuaval `põlvede alt ära [kui neid oli karistuseks põlvili hernestele pandud] Trm

põõnus: põõnus g -e Mär Han Sim Plt; põenu|s Kad, g -se LNg, -kse VMr; `põõnuss g -e Jõh

1. laisk inimene oh sa vana `põõnuss - - `põõnatab aga magada Jõh; põenus ei tie muud, kui `põenab magada puoled päevad `otsa Kad

2. kõhetu, kõhn olend närvetand ja kuivetand looma `kohta `ööti: on ka üks va põenus LNg; See mullikas oo kui läbi seina `kistud, nagu põõnus teine Han

põõnus: põõnu|s g -se Han, -sse Muh ristpael `pasli põõnussed Muh; Pastedel olid ikka põõnused pial, muðu võis `pastlid `vilta tallata Han

põõnuses põõnuses Kul Vig Lih pea jala küljes kinni ärjä peä oo põõnuses Vig; obu oo põõnuses Lih

põõnusesse pea jala külge kinni lehm pannasse põõnusesse Vig

-põõnusil Ls peapõõnusil

-põõnusal Ls peapõõnusal

põõnus|pael pastla ristpael Talvel lumega ja suvel mullase tööga nagu künniga pandi pastlale põõnuspael pääle Vig

põõnustama põõnust|ama Plt, -em Krk põõnutama mis sa nii kaua maas põõnustad Plt; muud na_i tii, ku põõnustev Krk

*põõnustlema (sa) põõnustled põõnitsema mis sa põõnustled Muh

põõnutama poonut|ama Põi Muh Mar Mär Kse Tor Hää Saa Jür/-õe-/ Koe Kad/-õe-/ I KJn Trv Puh Võn Krl, -amma Har Rõu Röp, -eme Hls; `põõnuta|ma Jõh IisR, -mma Lüg; põõnutama Jäm Khk VII Jaa; `pienutama Kuu(-ue-) VNg

1. magama; pikutama `Pienuda vähäkäse `enne merele menemist Kuu; küll on üvä aluskotti pääl `pienuta VNg; `Õhtas `saate põõnutas, eks ta `kondid jäänd `aigest Jõh; sead põõnutavad pääva kää värava taga VII; see ull põõnutab magada `ühte `jooni Jaa; Poiss põõnutab puoled päevad magada Põi; mis sa `ühte `jooni põõnutad Muh; ei viitsi kedagi teha, omiku põõnutavad keskomikuni maas Mär; täna oo sehuke ilm, et võib põõnutada Kse; siad lähavad palavaga pori `lohku põõnutama Saa; Põenuta aga nii mis `jaksad Jür; põenutasime päeva `paistel tüki `aega, und suuremad `põldki Kad; `õuves õõnapu all_o ike soand põõnutata Trm; küll sji nüid põõnutab, on üks põõnutaja Kod; nii `viisi põõnuten läits aig Trv; om ää põõnute vihmatse ilmaga Hls; mis sa säääl nii kavva põõnutad, ku üles ei saa Võn; mi_saa säääl põõnutat, tulõ üless ja läk'i ku? minemä Har; Jänes põõnut puu all Rõu; Kavva_saa_põõnutat, tulõ? ütškõrd jo är? üles Röp

2. lööma, virutama soand põõnuta `kangest Jaa; see põõnutas moole nõnna `pihta et Muh; sa põõnutat kõvaste `kirvega ragumist Puh

põõrd- põõrd- Ran Nõo kõõrd- ku ta midägi vaht, siss käänivä sil`mäteräd sedäsi, jäevä `valged munad, põõrdsil`mäss kutsutigi Ran; vahip `kõõrdi nigu põõrdärg jälle Nõo

põõrdi `põõrdi (-õõ-) Puh Nõo kõõrdi, viltu ta vahip `põõrdi (vihaselt) miu `otsa Puh; t_om kuri pul'l, vahip `põõrdi `silmitse; ärg lähäp vihasess, pää `põõrdi sedäsi Nõo

põõristama põõristama Puh Nõo põõristama, altkulmu vaatama mes sa põõristad, kui ei süü Puh; Edimält põõristava ja siss äkki om sarvipidi kuun ja puskleva; Põõrista nii pallu ku taht, aga käsku piad täitmä Nõo

põõsa|alune 1. põõsa all või läheduses olev ala `põõsaalused on lund täis Jäm; Kui sa `voatad, `põõsaalused on kohe sinised (sinililledest) Põi; raudnael lähäb eena `sisse jaagupä `aegus ja `põõsaalused lähvad pimedaks Mär; augusti kuus lähäb kol'l `põõsasse, augusti kuus lähvad `põõsaalused mustaks Kei; nüid on lund tuesand, kõik `põõsaalused ja kõik `urkad on täis Juu

2. a. euf madu, uss nastik on va `põõsaalune, nastik ning rästik Khk; nõnda `õudne, kut maja lisidal tulavad `põõsaalused Kär; Va põõsaalune oli meite õue roomand Kaa; see `aesta piab `palju `põõsaalusid olema Emm; enne ma `metsas elasi, siis nägi neid `põõsaalusi ja nüid ei taha angerud Kse; sis oo kohe pahandus, kui sa `põõsaalust [unes] näed PJg **b.** sõim (inimesest) õled üks `põõsaalune, igä pois kisub sinu Lüg; mürised ja pobised alati `jüsku va `põõsaalune Juu; ossa `põõsaalune Kod

-põõsakil Ls käsipõõsakil

põõsaklene põõsaklene põõseline, põõsaid täis – KJn **Vrd** põõsiklene

põõseline `põõsali|ne g -se Iis; `põõsalene Var Plt

1. põõsarohke `põõsalene maa Var; metsa raasikus - - on rämsune, peenikest `prahti pal'lu, `põõsalene, `oksi maas Plt

2. põõsataoline, puhmaline kapsas on `põõseline Iis

põõsandik põõsandi|k g -gu põõsastik – Rõu

põõsane `põõsa|ne g -se Muh/-õe-/ Var PJg Hää Koel/-õe-/ VJg, -tse Trv Kam; `põõsa|ne Jäm Khk, `piesa|ne Kuu, g -se põõsarohke sehande `põõsane einama, koes pailu `põõsud peel Khk; vitsik mets, `põõsane Var; noor `põõsane mets `õõtassee rätsik PJg; Niida `põõsast maad Hää; `suuri `põõsaid ja `metsa täis einamua, `põõsane einamua VJg; vil'etsä aenamua, `põõsaste ja `mälitse Kam

põõsas põõsas LälÖ Pähajusalt KPõ, I KLõ, põõsäss Äks M hajusalt T(g `põõsa), `põõsas Lüg Jõh IisR, g `põõsa; põõsas g `põõsa IisR/n `p-/ Põi(n -õi-) Muh Lä(-õe- Noa) KPõ(-õe- Ris); põõsas g `põõsa Sa(põõsas g `põõsa VII Jaa) Hi Rid; `pies|as Kuu Hlj VNg Vai, `pues|as, `poe- Jõe Hlj, g -a puittaim puol `puesast on jo ära - - muist `oksi rippakille Jõe; `saivad `selle kotti ära `viskada `puesä `alle Hlj; `eiga `lapsi saa `piesä `alle `eita (neid tuleb kasvatada) VNg; `veiked `linnud, nied `tievad pesä - - `põõsa `sisse `õksade `külge Lüg; aad ning oksad `põõsast raiutud Jäm; sõnn ragistab põõsaste sihes Khk; ma tuli metsast joosuga, üks põõsas `kuulis, teine nägi mend nalj Kär; ma pani joomalänni `sõnna `põõsa viluse Jaa; Meitel kasus aida taga üks ansperi põõsas Põi; juuskul'l_o kadaga põõsaste sehes Muh; uss - - nõõlab `metsas `põõsas Käi; põõsas lähäb `õide Rid; viitsigi koju `minna, jään `õõssiks siia sammasse `põõsa `alla Mär; möda `põõsud ja põõsaste `otsa panid einad `kuivama Kir; tä oli - - `põõsu `vällä `kiskun kõege juurikatega Tõs; Eriläsed `põõsa pesä tein Khn; eenama peal, kus puud ära raiutud, oo pisiksid `põõsid täis Tor; siin va `põõste `ääres oli ikke `kasvan ka maasikad, aga mette üks iba ei näin Ris; õispuu on `põõsa `moodi Rap; `viskasin `põõsasse pikutama Jür; meie õues kasvab mitu põõsast JMd; üks sabistas `põõsas VJg; tuli `välja `põõsa tagant Iis; suur põõsas one näid `juuri Kod; `võetassee `põõsid `kervega või `kiiniga, peenikest vikatiga Plt; jõe `kaldad on `põõsid täis KJn; loim - - õhe `taolene lausk maa, muud ei kasva säääl ku

põõsasline

emalepä`põõsad Vil; obene põõsaste vahel Trv; temä`olli mahan`põõsa all Hls; nigu vana jaanipäiv`müüjä, om toht`põõsan -- põõsass om must, ei ole enämb nii`valge Ran; me`põõmsime nurmen rügä, seeni seevä`linnu kõik marja`põõsast ärä Puh

põõsasline *põõsasline* Kod Äks põõsane *põõsasline ja mätäsline* mua Kod; *ta* (järve veer) on niisuke`mätlene, *põõsasline* Äks

põõsastik *põõsasti|k g -ku* Lüg/`p-/ Kse Tõs Khn Aud Tor Hää Saa Sim IisK Iis Kod/`ssi|k/ Plt KJn Trv Hls, *-gu* Puh Kam; *põõsasti|k g -ku* Mar Mär Juu Amb JMd Tür Koe Kad, *-ko* Kei; *põõsasti|k g -ku* Jäm Khk(g *-gu*) VII; *piesasti|k g -gu* Kuu; *piesasti|kku g -gu* VNg Vai/`kko g *-go/* põõsakogum; põõsane maa-ala *piesastikku`tahtu`vällä`raiu, mida senega muud teha* VNg; *einämaa on`põõsastik`vaide, midä`einä`säält saab* Lüg; *mehed`puonavad`piesastigos* Vai; *ma`eitsi`siia põõsastigu`varju pitkali* Khk; *einamoal on`põõsud`pailu, pal`jas põõsastik* VII; *tee läks põõsastikkude vahelt läbi; seal oo`väiksed arvad põõsastikud`peal* Mär; *Ljõnnud`õtsvad põõsastikka* Khn; *põõsastikus on puud`ää`raiutud* Tor; *lammas juoksis`parmude iest põõsastikusse* JMd; *põõsastik -- üks`põõsa`räga* IisK; *luomad`läksivad põõsastikku* Iis; *siäl põõsastikuson`kääväd`toonekured* Kod; *paks`lepä`põõsastik om`lepku* Puh; *ma`niidi põõsastigu`takast* Kam

põõsa|tagune a. euf hunt *põõsatagune, va unt* Lüg; *unt`või`põõsatagune, see oli üks kõik* Ans; *unt`tohi`ütelda, tuleb`murrab`lambad`ää, siis`ööti`põõsatagune* Põi; *see oli unt, va`põõsatagune* Mar; *põõsatagune om`unt, temä`iilas`põõsa`taga, egä`ta`kohe`lagedale`tule* Krk
b. sõim (inimesest) *õled va`põõsatagune, niiskest`põõsatagust ei`õle`uskuda* Lüg; *Kus sa`põõsatagune`mul`kolasid`terve`päivä* Jõh

põõsik *põõsi|k g -ku* Mär/`õe-/ Var Tõs Hää Hls

1. põõsastik *põõsik, noor võsa kasvab* Var; *läksime`metsä, põõsiku* Tõs; *Missugune põõsik sis`ol`li, mere`ääre es`näegi* Hää; *eläje`ollive`põõsiku`veeren* Hls

2. põõsane *niuke`põõsik`maa, va`kadaka`ja`kase`rääsakad`oo`seal* Mär

-põõsikil Ls käsipõõsikil

põõsiklene *põõsiklene = põõsaklene`põõsiklene`maa* KJn

põõsine *põõsi|ne g -tse* põõsane *ainamaa om`põõsine, ei`saa`kudagi`niitä* Puh

***põõsline** *põõsle|ne g -se* Vig Var Tõs Aud PJg Hää Plt; *põõsle|ne* LNg Kse Trm, *-le|ne* Mär Han Ris Nis Juu, *g -se;`põõsle|ne g -se* Jäm Kär/`le|ne/ põõsiline *põõsline, padrigune`maa* Jäm; *aave`võsasi,`kaška`ja`leppi`kasvab,`põõsline`maa`oli* LNg; *meitel_oo`sii`va`põõslene`eenämä,`mukku`anna`vikatiga`valo* Vig; *mul`küll`põõslene`õu* Var; *einama`seuke`põõslene,`raske`niita`Hää;`nagu`ikka`on`siin`einamad,`paiud`on`ja`lepad`ja`kõnklene`ja`põõslene* Nis; *see`on`seäl`kerge`ein`niita`küll,`aga`vägä`saht,`väga`mätlene`ja`põõslene* Juu

põõtamma *põõtamma`suure`häälega`nutma`Mi`sa`no`põõtat`tan* Urv

põõtsik *põõtsi|k g -ku* põrakas, suur tükk üvä *põõtsik`tõene* Kod

põõtsutama *põõtsuta|ma* Kod, *-mma* Se põõnutama *tõesed`põõtsutavad`magada`piäle`vistlemise* Kod; *põõtsutass`no`poolõni`pääväni?* Se

pädagas → pedakas

pädakas *pädak|as g -a* Mär Tor Ris

1. puukoor *männe`pädakad`põlevad`easte* Mär

2. kidur puu *kuuse`pädakas`ol`li`seal* Tor

pädastik *pädasti|k g -ku* padrik *metsa`pädastik`risu`ja`ränka`täis* Tor

päde *päde`rasvunu,`tüse`Äi`sõuke`igavene`päde`tee`änam`midagi* Põi

pädev, pädeve *pädev(e)* heade omadustega, nagu tark, tugev, aus *pädeve om iki `seante `ausep, `uhke ja tark inimen; ega temä kige pädevep ei oole; ta pand ennast tugevess ja pädeveess* Krk

pädistama *pädistama* lobisema, vadistama *On `kange pädistama* Khk

pädistes *pädistes* lobiseja, vadistis [ta] *ju küll eluaa va pädistes old* Juu

pädra *pädra*

1. plära, loba *aab pädra juttu, mis ei ole `kuškilt peri* Lai

2. lobiseja, patraja *üks pädra on, padrab ja padrab* Lai

pädrässik *pädrässik* *g -ku padrik siäl `tihke pädrässik, ei `piäse läbi* Kod

päekonna päev-päevalt, päevast päeva *päekonna läheb`se silmanägu ikka tühmimaks* Muh
Vrd *päekonne, päekonni*

päekonne = *päekonna* *Aeg kaub pääkonne kääst ää, äi minust saa tulijad ühtid* Kaa; *pere väheneb päekonne* Muh

päekonni *päekonni* Muh, *päivkoõni* Plv = *päekonna sa lähed päekonni vanamaks* Muh; *päivkoõni olõt tüüh, ei saa^o kodo `jalgagi* Plv

päe|puu koormapuu – Vig

päev *päe(v), pää(v)* *g päeva (-ä), pääva (-ä)* eP(*pæe(v)* *g pæeva* Sa Hi; *päeb g päeba (-ä), pää- L)* M, *`pae-, `pää-* hajusalt R; *päiv g päivä, päävä T(päevä) V, `päivä R(n päi VNg); n, g `päivä VNg* Vai (liitsõnas põhisõnana võib lühenenud olla; *-pa, -pä* jne)

I. 1. valge ajavahemik ööpäevast, aeg hommikust õhtuni *Tänä on `oite ilus päiv, `täüdüb `villad ärä `pessä, `kuivavad hõäst `oues; pikk päiv jous `ehtusse, lehm tuli `piimä (piimaootus sai läbi) piitl Kuu; sie on `kange `tüöle, ei sie pia üöd ei `päivä Hlj; päi one juo `püörand, sie one `ulga lühemb, kui `enne oli VNg; `enne `risti `päivä õli kari pikkil `päivil, jaagup `päiväss `saadik käis `lõunel, siis sügise `puole käis `jälle pikkil `päivil (kari ei tulnud lõunaks koju); üöd ku `päiväd sadas `vihma Lüg; `päivä ajal tegi varas sene `kurja tüö Vai; jaanibä `aegus on päävä otsad koos; kevade on päävad peremihe `poole (pikenevad), sügise on päävad sulase `poole (lühenevad) Ans; oomigu_p *tæ `pääva mette kiita, [kes teab], mis `õhta on* Khk; *pää akab `otsa `lõpma* Kär; *Tänä sajab otse pääva eest (terve päeva) Kaa; Püme sügisene päe, sellega äi `tehta midagi; kõik ööd kut päevad loksusina mere peal* Pöi; *kaks kolm `päeva niideti, ühe päevaga `võeti loog üles; sead `ollid päeva läbi õues* Muh; *Suine pæev toidab talvесе nädali vns Emm; See oli na poole pääva `aegus, kui ta tuli* Rei; *päävas oli kolm söömavahet* LNg; *kõik see `õntsa pääbä rügib* Vig; *poolest pääväst tuleb tuult* Var; *ma tee üks viis `luuda `päävis Tõs; Kui `päävest `aita_mtõ, piäb üedest `aega `juurõ `võtma* Khn; *iga `üüsi õlmad märjad, iga päe pää ligunu; Sügisi - - `lehmi `lõuneag ei `lupsta, kari on pikel päevil* Hää; *pikk pää oli ka [koolis], kella õhõksast kella nel'lani* HMd; *ta_i tea ööd ega `päeva (mitte midagi) Kei; mõni logeleb `mööda `metsi ja katsub, kudas pääva `õhtasse soab* Juu; *pailu seda `pääva `talvel on, kõik tule `valgel `tehti; uurib üöd ja päevad jehoova käsuõpetust* JõeK; *ega tal ei old üed ega `pääva, `mutku `laskis järest* JIn; *kui oli kuiv pää, siis sai kuivatada ja kaarutada `riingi* Ann; *päävas sai teha kakssada kubu agu* Tür; *kevadisel pääval on üheksa `puega* VMr; *pikk päev lähäb `õhtale, tited tulevad (lapseootus saab läbi) piitl* VJg; *küll one igäväd ajad, pääv nõnnagu `uassa; mitu üüid ja `päävä õlen magamata; kari õli pitkil päävil, lehem enäm ei lüpsatud `lõuna aeg, pitkäd pääväd akavad `jakkipäävä `ümmer* Kod; *ommiku `võtsid `terve leeva `metsa ühes, `tervest päävast* Pal; *muudku `raiskab kal'list `valged `pääva* Lai; *Isal läks pool `pääva `linnas ära* SJn; *päevä om joba pikä* Trv; *ommuk oo küll iluss, nätä mis ta päevä pääl tetä võtt* Krk; *päevä `pääle tõstab tuuld* Ran; *tij rasset tüüd üü ja päevä kokku ja kõtt om sul tühi ka viil* Puh;*

päev

sügise om lühikese päevä ja pikä üü; *sij jalg ei `saagi sul `praavuda, ku sa päiv `otsa ta pääl käid; mul `olli nii pal`lu tüüü, et ma_s jōvva ärä tetä üte päeväga Nōo; üüü! `ütsä `poiga, pääväl mitu mõtet vns Kam; kuus vakamaad ol`l toda luha ainamaad, ega es jōvvaki üte pääväga maha `niitä Ote; kes ei taha tüüü tetä, `kaie ku päiv `müüüdü läits; keväjäne päiv tähendäp sügisest `kolme `päivä Rōn; ma rōömendi üü_ja päävä? kokku Urv; hummogu omma_jala_kōva?, päävä pääle sōss `nōrkusō? Vas; päiv om pik`k päävivilisel Rāp; päiv om õdakspuolōn Lei; p ä e v a päeval, päeva ajal õõliblik, `päeva pole neid näha Jäm; ta võib `olla tuleb `päeva ka koduse VII; Kui omiku pole kastent moas, siis akkab `päeva sadama Pōi; `päeva kala ep lähä `vōrku, aga `õösse lähäb, pimedas Muh; mis `pēeva õles `tehti, seda vanapagan `õõssi `laotas (kirikuehitusest) Phl; nüid oo niipal`lu `pārmusid, kis siis nüid `päeva `kūnda saab Mär; `enne jaani `päeva sööb angerjas `päeva ka Vän; `päeva ma_j panegi ust lukku Tūr; kakkusid `päävä lina, `õhta `kañtsid sis kokko KJn; `päevä avit [karjus] tüdrukid `karja talite Pst; jätä `üüüsi tüüü, tji `päevä muud Krk; `päivä vorst, `üüüse soolik = sukk Nōo; mis sa `päivä `müüü, siss toda tjiid sa `üüü kah (unenägudest) Ote; `päivä olli sāngin, nüid ei tule prilla kah und Rōn; pañni pikkä (heitis pikali) `päivä, siss `lätsi parōmbassjala? Har; ku `päivä kuumaga_pōimi, siss lätsi rōivastōga? `järve Rōu; kala kää `päivä lajalt `väega?, a `üüüse om paigal Vas; p ä e v a l t päeval `päivält `palli õks ahu ja üüü ol`l `ülhen kerese otsa pääl pilak` Har; `Västrega_püüti `päivält `kōiki `suuri kalu Rōu*

2. tegevuses olemise aeg, tööpäev `talvel vois teha ette `päivi ka, pääv oli pääv VNg; mul õli maa `raasukene, tegin iga suve `kümme päivä `selle lappi iest Lüg; päiviline tegi `päivi Khk; tegi `ooste eest päävad Mus; Soadeti `mōisast ää, pää`jähi `vōlgu Pōi; talu `kohtel oli ikka vabadik kua `nurkes, tegi `päivi Lih; naiste `rahva päe oli vähäm [tasustatud] Kse; `Kartuli vaka piält päe Khn; `lammad saavad `kuskile söömale, siss pead `päivi tegima Tor; ku ma ole peremehega `vōlga, pea `päevadega tasuma Hää; lammaste piält `päeva ei old, nied olid muüü [karjamaal] Kei; mōisast oli määratud päävad, kuipal`lu `päivi HJn; kui raha `maksta ei old, siis `päevadega tied ära JōeK; `lambad olid mōisa karjas, iga `lamba piält `tehti suvel kaks `päeva Rak; sina tuled ommen `meele päävile; sij käib `kōrtsin `päivi tegemän, juagi `päivi nalj Kod; obune võis inimese eest `olla [talgutel], pääv oli ikke pääv Pal; ommiku läenuvad Pakasse `mōisa päävale Ksi; talu `suuruse järele olnuvad päävad Lai; pidin `päivi tegema ja `eina `teenima oma lehmale, kümme `päeva tuli lehma eest Plt; Eks neil päeväd olnd tehä ja said `jälle oma palga, kui päeväd `tehtud `ol`lid KJn; nüid ka tahets iki `päivi, `kortle iüst piat `päivi tegeme Krk; vanast rahage es massete, siss tetti `päivi Hel; pops tei talule `päivi, mõnel `ol`li kümme `päivä ja kudass tu kaup `ol`li Ran; sa piät minemä kõnelama peremega, kui pal`lu ta tolle maalapi iüst `päivi tahap Nōo; ku sa viina voori pääle läitsi, `añti sul kuus hobōsō `päivä tuu käägi iüst Har; ma avidi `vel`je, tei vele iüst `päivi Rōu; mul oma? hainama päävä_tetä? Rāp

3. õöpäev, kalendripäev `ainult kaks `päivä on viel `aiga Hlj; `päivä tagant käib tüöl, `tōise `päivä `puhkab kodo, `tōise `päivä tuleb Lüg; `eiline pääv on pikkemb kui tänäne, `üelda kui `jupka `tōise alt `väljä `paistab Jōh; nädalas on `seitse `päivä; `päiväst `päivä tegi tüöd Vai; lutsupääv (luutsinapäev) oli üheksa `päivä `enne `jōulu Ans; kuus `inge renni juures ega pää `söömas Khk; sai külas mardiks `keidud, teise päävä oli veel `joomine ja `tantsimine Mus; Mis sa otsid, `omset `päeva Krj; sest on juba mütu `päivä `möödas Jaa; `Purjus kõik jumala `loodud päevad Pōi; kolmas päe nädalas oo kessiku; see joob päeväst `päeva ja ilmast `ilma Muh; Ta tohm mäleda mette eiltsed pēevagid Emm; Kolm `päivä surmaga `vōlgu piitl Rei; arst pole selle päävä saand `tulla, tuli teina pää Phl; lähäb ikke pää päävä järäle, ega `tehtud kedagi ei saa Mär; Küll jumalal `päivi oo, kui peremel `leiba oo Han; Ühe päävä piäb ikka `sjōnna minema

Khñ; `Laupased päevad, niid ol'lid viil kõige `raskemad; päevast `päeva pean `metsas `käima `marju `korjama Hää; kui aluskuub paestab `pialmese alt `välla, siss `üeldakse: `eilne päe pikem kui tänane Hag; `teises kuus on `rohkem `päivi kui `teises Kos; pidi `kütma kaks kord `päavis Amb; kolm talvet käisin iga pää `koolis, pärast käisin üks pää nädalis Ann; `estiks mu pia valutas iga jumala pää VMr; käin pääv pääva `kõrva tüel VJg; `aitaks jumal selle pääva `müüda Iis; suppi `testi pada täis, et neli `päivä saed läbi Kod; moonames, siij oli [mõisatööl] pääv pääva juures ja tuhd tuñni juures Äks; iga päävaga läks asi ullemast Lai; tahab ühe päävä inime `olla piltl KJn; ku sa iluste tegid, nädäl `aega päe päävä kõrval `seisid viisud jalas Vil; temä om egäss päeväss (raseduse lõpus); mis mehelemineje siij viil om, kolm `päevä surmage `võlgu Krk; kui jänesse `talve kodu vöi oonete ümmer käive ja pal'lu `jälgi teeve, siss om `kindel, et mõne päävä peräst suur tuisk tuleb Hel; nüid enne `kolme `päivä ei mateta surnut Ran; `täambä olna `säitsmess nädäli päiv, `täambä tüüd ei tettänä Puh; tule kona sa saat, päiv iin ehk tõene takan Nõo; pulma ol'liva kolm `päivä, tõõnõ päiv ol'le vakapäiv, siss `tuuđi tuu pruudi kirst, ega es saa lühembält ollagi Võn; kui like vili `ol'li, siss tossass parsil mitu `päivä Ote; Jätäme `täambä `õhtale, ommen om jälle päiv Rõn; vana päiv om `müüdü lännü? ja vastan jälle tulõman; sa? olõt üte päävä `pernaanõ, tõsõ päävä olõt jät' `näl'gane piltl Har; heering um soolanõ, juپی `süüde?, päävä `juüdü? Rõu; nii läävä ao? iks pääväst `päivä Plv; `viina kõgõ päävä siin jõi ni `mõtsa lumõ pääle `kuuli Vas; harv `tihte kääse siiä? - - päiv vahet, jät siin Ráp; üle päävi käve `kaemah Lut; p ä e v - p ä e v a l t iga päävaga, päevast päeva päiv- `päivält lähäb `suojemast Lüg; teris lähäb pääv-päivalt paramaks Khk; `aigus lähäb pää-päivalt ullemaks Mär; aeg lähäb pääv-päivalt edasi Ris; pääv-päivalt lääb ike targemass, ku tä (laps) kasvab Kod; päev-päevalt lähäb elu ullemaks ikka Plt; päe-päevält lää inimen vanepess Krk; päiv-päivält lätt `haiguss halvõmbass Plv

4. teat eripäraga aeg `suured `päiväd (suur neljapäev ja reede), ei `tohtind `rääkidagi kovast, `ninda `suured pühad olivad VNg; liha `süömise `päiväd õlid pühapäiv ja `neljapäiv, `kapsasuppi sies siis `anti liha Lüg; Kuremää [kloostri] `päivil käis `rahvast pali Jõh; keik pääväd pole ühed mitte, õnnetumade `päävade raamadust saab üles `võötud sedised õnnetumad pääväd Jäm; mool täna vaba, rii pæ Khk; `Sõnna `päeva veel `aega, kui jõed järved `lahti `lähvad Põi; naised õmmeln `matsabese päeva Muh; `peetre heliste pæ (talvisel peetripäeval) visedaks soe kivi `merre ja külm kivi alligasse Phl; `reede oli se `kikhuse pää Vig; küll oli mul täna liis päe Mih; suuri `päavis nad ei sõõnd liha `toitu Tõs; iga `reede ja teisibä `olla saant pää, mõni ei pand sel päival karduleid maha ega läind külima Juu; teesibä ja nel'labä olid piili jahvatuse pääväd Kos; jõululaupäevast `vastlabäni on liha `süömise päevad JõeK; kolm `päeva olema nädalas, mis on iad pääväd Koe; `viimsel päival [patused] `leinavad ja nutavad piibl Pal; pererahvas olid kodust ära, siis `teenijatel oli vaba pääv, oli vähä `kergem Lai; jaanipäev, si_om suur päev jo, si_om `tähtis päev Trv; tõisibe, nel'läbe, `puu'be olli paarin päevä Krk; lehm kuumaga kisup vaja `väl'lä, kas mia naka nurmen pühän päevän nüid temäga `tamppa Puh; vanast `iispät ja `riidit `loeti sitass päeväss, tõese olliva ää päevä Nõo; Mõnikõrd sai `keetüss naid `lühkese leemega `kartlit, tuu ol' jät_nii parõmbidõ `päivi (pühade) siijik' Urv; maja vundameñt ka alustõdi hääl pääväl ja vana `kuuga, et siss es liij naid prussakiid Har; Oll leeväküdsämise päiv Rõu; ku tä (sulane) peremehel tüüñ es olõ?, siss ol' umõl päivil Ráp; tsia `tapmise pääväh - - siss ol'liva_vana_ni_noorõ_väläh; ega_kõik' olõ? imädse (head) päävä?, mõni om esäne (halb) kah Se

5. hrl pl teatud ajajärk, aeg (eriti inimese elus); elupäevad Küll sa oled oma `päiväd old va niru sen `süömägä; Olen `kõhvi `päivi näht, `jougas old Kuu; sie on keik `meie `päevil tueks

päev

lähänd (tõeks saanud) Hlj; *mei 'kasvasimma 'vaesil 'päivil VNg; Kogosin raha, et vanul 'päivil õless võtta Lüg; Minev 'aasta jäid 'lehmad mudasse 'kinni, küll sie 'aasta tulevad niedsamad 'päevad IisR; tämä 'ellä viel 'viimisi 'päivi Vai; oleks sool ka niipall'u 'päävi peel olad Ans; ma ole äid ning viletsi 'pæevi 'keiki näind Khk; mo 'päävade aru on 'varsti täis Krj; Taal olid nee nooriku päevad ette lühiksed, titt tuli 'peale 'pulmi kohe ää Pöi; ma ole paramit 'pæevi näind Käi; nüid on päevad sial maal, änam põle akatust (vanadusest) Rid; ega sa nii noor ole, sul 'päivi 'persses küll; ega teda kuñniks põle änam, ta oo ikke viimaste 'päävade peal Mär; oma 'päivis põle ma seda näin Var; ei tiä, kui paelu 'meitele oo 'pæevi 'jaetud Tõs; Paramatõks 'pääveks 'aega viel Khn; kui ma juba mehe 'päivis olin Aud; sie on meite 'päävades (meie ajal) oln Ris; küll mina olen viletsaid 'päivi näind Jür; eks tema on ka oma 'päivis näha saand äda küll JJn; mine tia, kuñniks 'päivi Kad; kel suur talu käen, one 'põrgupäevil (hädas) Kod; ega niid kõege lõbusamad 'päävad ole olnud Pal; temal on 'vaesed 'päävad Äks; noored 'päävad ei tule enam iialgi tagasi Lai; 'päävad on nii 'kaugel jo, võtab 'ähkima Plt; temäl iki 'pæevi joba om Trv; sji olli ilmasõa 'päivil Krk; oh jummal, seda 'vaese inimese elu, äid 'päivi om 'väegä veedi ollu Ran; selle ubsiku jätäme paremba 'päivi jaoss Puh; vil'etsä om küll niij vana 'päävä Nõo; 'oitku üteltgi inemise latsel, kes 'ilma tuleb, särätsit 'päivi olema, ku mulle om 'antu Võn; kas ta om 'mulle nüid 'nuhkluseks 'antu, et niij 'päävä nii pikäss om 'pantu Rõn; mu 'päivin o'll iks tuhkhauud, sinnä 'kisti tuhk 'väl'lä Kan; ega_sa_i_tiiä?, 'määntse_päävä? iijn 'uutva? Urv; sa_piat õks vannu 'päivi jaoss ka raha paigalõ 'pandma Har; täl umma viimäitse 'päävä? käeh Plv; [raha] anna_mu_kätte, ma hoia sulle vannu 'päivi 'pääle Vas; must(ad) p ä e v (a d) hädapäev(ad), rasked ajad muist raha 'raiskas ikke 'vällä, muist jättis 'musta 'päivide jaust Lüg; jo see 'korjab musta 'pääva jäuks varandust Ans; Tal on raha 'mustade 'päävade taris küll Pöi; oia musta 'pääva jauks, kui kusagilt 'saada pole JõeK; kormitsed musta 'päävade jaost, et põleks 'vaeva Lai; pane paigal muist musta 'pæevi jaoss Krk; p ä e v a d on loetud elupäevad on lõpukorral Täma 'päävad on 'luetud, tiab ise ka, et tal täna-'omme menek ies on IisR; ta kaua änam äi ela, ta pæevad on 'luedud Käi; selle 'päävad on vist 'loetud, et ta on nii vilets Lai; selle 'päävä om 'varsti loet Krk; 'mõtli küll, et ma ärä koole, aga ei ole viijl 'päävä 'loetu Nõo; p ä e v i n ä g e m a 1. raskeid aegu, vaeva ja viletsust tunda saama 'itsiti üht puhku 'toisi, ei tia, mida 'päivi sie viel näge VNg; sie 'naine nägi 'päivi küll Lüg; Nään mina 'alles 'päivi 'selle 'nuare 'lehmaga, ei lase 'löpsta Jõh; Küll ta sellega (naisega) veel 'päävi nääh Kaa; eks ole ikke nende lastega 'päivi küll näha saand Mär; küll mina olen 'päivi näinu Hää; oh 'päävi, mes_o suanud nähä Kod 2. kulunud 'Oige vana [võrk], 'päivi nähnd Kuu; selget 'pääva n ä g e m a (eitusega) kaine olema Monel on alade 'jusku 'sirgad 'pääss, ega 'selget 'päävä nää Kuu; see enam 'selged 'pääva ei 'näägi Lai; Vana joodik - - ei näe selget 'päävä konagi Nõo; valget 'pääva n ä g e m a 1. murevaba või puhkepääva pidama naistel tihid lapsed, saa 'valged 'päävagi näha Mär; põle 'valged 'pääva näha saand, ikka mures Tõs; on täl alate mure 'pääväd, ei õle 'valget 'päävä nähnud Kod; ta saa ai joht 'valgõt 'päävä nätä?, kõgõ um 'haigõ Vas 2. kaine olema mette ep saa 'valged 'pæeva n ä g e m a, alati lakku täis Khk; ei näe 'valget 'päävagi mette, 'juua alati täis Mar; üks igavene 'lontrus, juob ja prašsib, et ei 'valged 'pääva näe Sim; ütte puhku purjun, ei näe 'valget 'päävä Krk; saa ei ta kurrat 'valgõt 'päävä nätä?, ta om alasi täüs Har; ega tä pal'lo 'valgõt 'päävä ei näe? Rõu*

II. päike Päiv 'paistab, vihm sadab, [õeldi:] vanad 'noiad 'vihtuvad Kuu; maast üless, päiv on juo mehe 'kõrgussel Lüg; 'Otsisin sind kui kuud ja 'päävä taga Jõh; 'lähmo 'päävä käde 'istuma Vai; Seda aiged kohta pead sa 'pääva kää 'paistma Jäm; erk pæe, äi või 'silmi 'vaata Khk; pää on veel 'kõrges, saame 'valmis küll Pha; Mõnele akkab pæe nõnda 'peale, et sügiseks

on kohe must Pöi; esite pannasse räimed veri`soola, siis noritse `välja ja pannasse päeva ette taride `peale `kuima Muh; kut pëev on keige `kõrgemal, siis on pëev `suures `lõunas Käi; vöö läigib nii `kangeste `vastu `pëeva Phl; ku pääv oli juba üles tõust, siis nad (tedred) tulevad uueste jälle `väl'la Noa; `vasto `pääba `ilgab naa et Mar; pää `pa`kind nii lapsed ää, naa mustad Mär; paber või kase toht, paned pääva kätte `väl'la, `tõmbab oma nii kämara Var; Läbi pilvete `näütüb vahel `päävä kua Khn; õhta seesab päe nagu posti otsas, aga omigu tõmmatasse nagu vinnaga ülesse nalj Aud; kui `maalised `ol'lid - - `käega pidid `ümmer `piirima kolm `korda `vasta `pääva Hää; ilm põhjatu mets, no pääva järel ikke tulid `väl'la Ris; `vastu `pääva käibad kõik kruud `lahti, `alla `pääva käibad `kinni Nis; pää kõrvetab `enne `pikse `vihma Kos; pääval on post peal või sapp `ümmer või vari, tuleb paha `ilma Pee; `ootan teda nagu `pääva `pilve alt `väl'la tulema Koe; pääva `ieli (enne päikesetõusu) on ikke külm VMr; luok `õigub ära päeva käes Kad; [põtisiline] riie ei and `värvi `väl'la, ei võtt teda pää ega pesu Sim; `kangad `veeti `väl'ja pääva kätte rohu `piale `pleekima Trm; `veski siivad kääväd `ümber `vassa `päävä ja peri `päävä Kod; pääval on ikke `võimu, sel'la aab ikke soojast Pal; peri `päävä piäb `kuhja `riisma KJn; `enne ei `tohtind `õhtale `minna, kui päe `loodes `ol'li SJn; ku päev `alla lääb, sõss tulep ruust `väl'lä kala Trv; päävä kähen om ää `istu Hls; päe lääs mustas (päikesearjutusest) Krk; päev om joba nii kuum, et sulateb, `vastu `päävä `rästä tilguve Hel; kõrvetaja päiv rik'k marja `põõsit Ran; jõolu `aigu rüü aki särendivä päävä käen; kruun `lühtrit om `kerkun kolm tükki, ku kruun `lühtrre palava, siss om nigu päiv paestab Nõo; kui niipal'lu `päivä näeb tõnnisspäevä `aigu, et mißs võib obese `säl'gä karata ja säll'last maha, siss saava ää aenailma Kam; õdagu ku päiv lätt, siss õgatass kari kodu Ote; `väega külm ilm ja päiv ol'li nigu udsu seen Urv; `lihmi `nüsti mõnikõrd õdagult perän `päivä; Käänä? võtind peri `päivä?, siss saat vallalõ, `vasta `päivä `käänät kinni? Har; Paist ku `päiv, a `lämmind ei anna? = kuu Rõu; peräh `päivä tetäss tüüd, kas tuu kellegi kõrd om Plv; päiv lätt `alla, lätt jumalehe minemä Rär; liha `võõto edimäse pühi hummogu `varra om näitä?, ku päiv mänig, lüü kõiksugutsit `värme; paänd terä? päävä pääle (päikesepaistele) kuioma Se; pallav päiv om `korgõl `ülle Lei

päeva- 1. päeva- `kohta ega maad midägi ei old, `mutku `katsu oma `päivä `tüügä `endäst ja oma peret `toita Kuu; `enne õli `päiväkaup, `päivä `tõisust `päivä `luojani; `kolm `päivätekkigi õlen `iegeldänd, `pitsi `päivätekkid Lüg; `päivä `palgaline `tüötob `päivä `viisi Vai; vallamajas on päävapalk, tunnismeestele `antakse kut `kohtu kutsudaste Jäm; päävatee oli kakskümmend viis `võrsta, oli `soldatil `keia Kär; Rugirehi pidi päävaakuks ikka maha rabatud olema; Sui oo pää pitk, siis jõvab päävapidusel ulga tööd ää teha Kaa; päävasüda on, kui `päike kõige `kõrgemas on Pha; ma pidasi enesel päävaraamatu Pöi; see oo mu tänane päävapalk Muh; Kassi käpajäljed on päävateki pääl, kass läind `märgade käpastega asemele Rei; päävä `töölene keib teise `juures tööl, ühõ päävä oo ühõs, teise päävä teises kohes Mar; kaks suvet olin `karjas, pärast siss kõisin taludes päävätõös Vig; `mõises `peeti päävaraamatud, kui paelu `keegi tööd tegi, `pandi raamatusse üles Tõs; `einsäts sai `riidele vahele `pandud, päävatekile `päändi Aud; oli `raske töö teinekord, noh siis sai ia päävapalga ka Nis; päävätüõ on `tehtud HJn; nied olid päävamieste kohad, tegid kaks `pääva `mõisa JMd; suvel päävasüdamel ta lähäb ikke suojaks, tegin [võid] `õhta il'ja või ommiku vara JN; rukki `leiku aeg matitäs rukkid, sie oli päävapalk `tüülesel Kad; mõisa ligidal tiigi `kaldad ja tie kraavid - - nied siis naised `niitsid pääva `viisi Rak; Kes õlid kõvemad einalised, nende päävapalk õli kua kallim Trm; päävärumat õli, kuun `meister pani pääväd üles Kod; üks lepib selle päävapalgaga, teeñe ei lepi Pal; kui kedagi `ootasid - - siis põld `kella, [lihtsam oli kohtuda] ju päävasüdamel Lai; päävatekk eegeldud - - `siuksed suured lapid ja nupud pial Pil; egäs siäl kedägi pääväraru põlnd, et mitu

päevakivi

`päevä just pulm `ol'li KJn; kaitskümmed kopika `ol'li naesterahvil päeväpalk, meestel kolmkümmed vai kolmkümmed viis Ran; meil olli mitu päiväpalgalist Puh; vanast olliva üü`päitse ja olliva päevä`päitse kah, päevä`päitsil olliva suuravva, üü`päitsil es ole Nõo; Päevätüü `ol'li ja koguni saena süllä üüst masseti palk Rõn; tuu om päävāraamat, kohe kõik` `sisse pandass, kis tel tüühn om ollu^p Har; maissi iks inemisele päävāpalga, sõss sai tüü korraliselt tettüüs Plv; päävākaruus kua jo um võet päävāst katõst kolmõst, olõ_i kõõ suvõ pääle Lut

2. päikese- `Päivä`kellu `tehti neh `metsä `kannu `otsa ka vahest - - `pandi sen `kannu `toisesse `servasse puupulk `püstü Kuu; `ninda vara `tuisimma, et `päivākuma õli `vaide `välläs Lüg; `päivä`paistene `ilma, kuu`paistene üö Vai; Ma_p nää präägus mitte midagid, päävāvalu (päikesevalgus) võttas mu silmanägemise ära Jäm; päävākiired keivad üle `taeva Khk; Pole päävā`paistelil `ilma `ühtigid Mus; Lähme tuba päävāvarju Kaa; koer lihāb ikka päävā`paistele magama VII; kui päävā`paistlik on, siis saab tunnipakuga `aega [vaadata] Põi; Jo päävā`valges paistab, kuidas värv `pääle akkas Rei; üssid oo päävā`paistel mätta `otses; päävāplekid (pleekinud kohad) peal `riidel Mär; pää akkab `looja minema, kumab veel seal, metsa peal päävākuma Kse; Vahest ilusa päävā`paistelise ilmaga oo õhk puhas ja laar; päävā`pistest ta oo ära surnd Tor; päevā`paistel sojutan ennast Hää; [kui] päävākera `tõusis, ole talli ukse ies juba Kei; päävākell oli kiriku värvās, konks oli kesk`paikes; kui loom jääb päävā`kätte magama, sis lõõvad päävā`pisted pähä Juu; päävāvarjutamine, pool `päävā paistab, soab läbi kloasi voadatud, päike on päris pime Kos; kaared lüõme `lahti, kui päävāpaeste tuleb Amb; läks nisuke tulejoru `müõda päevāalust edasi, `üöldi, et tõnt nüid lähāb Kad; piält päävāluajakud one `siäski ku sitta Kod; päävā`paistel on kõege parem `villu kuivatata Pal; kui põuane ilm, siis suvi on kuiv ja palav, päävā`paistene Lai; tuppā ei pästa [mitte] üht päävākiirt Plt; päävāratas tuleb pil`ve alt `väl`lä KJn; päevā`paiste ilmaga om ää olla väl`län Hls; mõnel talul olli päevākell, sedā sai nätä `sel`ge päevāge, ao ja päevā`tõusmise vahet ütelts kaits `tunni olevet; mine päevā`varju, `villu, et päe `pääle ei paistu Krk; päevākiire annave joba `aste lämmit; läāb lumi vihma `saoge, tuleb põvane suvi, sulab ta päevā`paistege, saab vihmane suvi Hel; suvel `ol'li tu päevātõseng väegä ilus `vahti, taevass veret Ran; es ole enāmb `ammu päivāpaistet nānnü Puh; siin om ää varjuline `istu, om tuulevari ja om päevāvari Nõo; kui jo agu nakap, nakap päevā`valgust `näitāmā Kam; ku päävāalunõ pilven, siss `tõõtõss `vihma San; Tuul` om päävānõsõngust (idakaarest) Urv; ma_kaie `taiva pääle, et päävājoonõ_tulli jo üless; pini kah lämmistāss hennest päävā`paistõn Har; `herne `külbmine ol' inne päävānõsõngut, ku kuud es `päivā es olõ Vas; tunnipakk ol' päevākell, tuu ol' `pantu varrass `pistü ja ol' arvõtõdu tsõõri `pääle tunni käägü^p, tuu vari nāādās `aigu Rāp; vaja minnä päävā`varjo Se

päeva|kivi põldpagu Otsiti `jälle põllu piält `sõuke päävākivi, `sõuke `andis east tuld Krj; päävākiviga saab [klaasi] leigata VII; see va päävākibi sädelab ise koa, `kiiskab pääba kae Mar; päävākivid on `valged JMd; päevākivi näkküsi läbi `vastu `päevā Krk

päeva|koer kirju õõliblikas, hrl selle rõõvik Eks neid `päivā`kueri ole suvel `rüõmāmās igāl puol, puus ja maas Kuu; Ta on piält `karvane, sie `päevākuer IisR; päävākoer, ku kipudad, siis tõmmab kõverasse kut siilisiga Khk; magab nagu päevākoer, kes ei viitsi midad teha Mus; Ei ole tast tegijat, üks päävākoer on (laiskvorstist) Pha; nagu päevākoer karune Muh; Pēevākuer roinas pēeva kēe Emm; päāvākoerad oo `koltse ja musta kirjod Mar; Päävākoer venib `ühte `muudi Hää; karjas puie piäl ol'li neid päevākoeri pal`lu Saa; päävākoerad ehk puha jüri kuisikad, karused pruunikad, kollane peä `otses Juu; päävākoer, karvane üss, piält pruunakas,

õkas one muss, ligi iho pruun Kod || puuk pävakuer, pisike putukas `metsas, tema kasvab nagu elmes suureks ja tuleb ihu küllest `lahti Ann Vrd pävakutsik

päeva|kutsik pävakoer *pävakutsik, [neid on] `muste, kõllatsit, `pruune; pävakutsiku - - ku päe tule `vällä, om nevä vällän Krk*

päeva|käänak pööripäev *päeväkäänak om enne jaani`päivi ja enne tal'sspühi Har Vrd päevakääne*

päeva|kääne = päevakäänak *ku pääle päeväkäänat [vilja] tija, sõss kõrs kül^p kasuss, a terä um kõhõn Plv; inne päeväkääneht om sügüsene tal'v Vas; päeväkääne^p, nüüd nakass päiv lühembälle minemä Rär; `täambä no `õngi tu päeväkääneht jo^p Se*

***päevalik** *päiväli|k Ran Võn Rõn Se, päiväli|k San, g -ku igapäevane mina kai, kudass ma päivälikku `leibä sai Võn; temä om `latsi kasvatanu ja tüüid tennu, et ta sai päivälikku `leibä `endäle ja latsile Rõn; piät uma päiväliku leeväkese iijst näet määnest hätä nägemä Se*

päeva|lill kõrgekasvuline kultuurtaim (Helianthus) *`Päeva `lillesi panin `kasvama IisR; prõgistab ja rõkitseb päivälille `seemnid `süia Mär; päivälill, suur vaars, suured lehed, suur õis `otses nagu müts Tõs; päivälill või päivarooõ, vägeva moa pial kasvavad, suured `koltsed õied jusku kapa põhi Juu; meil oli aeas mitu päeva `lille, tihased ja värud sõivad `siemned päivälille siest ära VMr; ku tuul kõegotab, siis one päivälilled muan Kod; nüüd süvääs neid päivälillili `sijmlit Krk; päivälillil om pik`k jämme vaars ja suur kõllane äidse nigu suur tsõõr Ote; päivälil'li omma aidviijrt `müüidä, suurõ nigu kopa^p Har; ku hüä maa, siss päivälil'li `kasuõ `hindä pittuss Vas; päivälil'li `sijmnest teevä_veneläse^p poslamaslat Rär || saialill `Päevalill, `selle tie on rohuks, kui kõht on `lahti IisR*

päevaline *päevali|ne Aud Plt, päivali|ne Pha Rei Kse Kad Iis Lai, päivali|n Lut, `päivali|ne Kuu Vai, g -se; päiväli|ne Har Rär, -le|ne Rär Lut, g -se Vig Tõs(-äe-)*

1. adj päevane *ühe `päiväline tüö Vai; kes kolm talvet oli kenasti `koolis käind, sai kahe pääväliseks (hakkas kaks päeva nädalas koolis käima) Pha; nelä päiväline, nelä päevä vannu^p Rär*

2. subst päeviline *moned vottavad `paljo `päivälisi, ei `joua `üksi tüöd teha Vai; päiväline on `põldus tööil Rei; mõesa päävälisi, neid oli paelu Vig; mõesas pidime päävätõusu aal olema mõesa_jures, kui `tüöle läksime, pääväliseks Kad; päävälisele maksetasse `päävade iest `palka Iis; päiväline, sellele sai kaks `krooni `päavas ja sursakas `viina söögi `alla Lai; om päävälene, timä ei olõ^p sääil elonik Rär*

päeva|loode 1. päikeseloojang *Pärast päeva `looded ma kastil veel `peendraid Rei; `õhtu päeva `loodeni `võtsid rukid lõigata, siis akkasid koguma Kse; iga päev `lõuna aeal akkas sadama, päeba `loode aeal kadus ää Mih; val'tsnepp on pikä nokaga lind, `lendäb päevä `luude aig Saa; `lauba päeva `loode `aegas ei `tehtud tüöd HJn; `ohtupäev on `enne päevaluodet JõeK; päävätõusul pidid tüö juures olema ja niikaua kui päeva `loodeni Amb; `vaata päevä `loode `poole KJn; kas sa läät enne päevaloodet ärä või olet `pääle päevä `luude viijl Krk*

2. (läänekaarest) *päeva `loode poolt aab suured pilved üles Khk; Akkab päeva `loode alt seletama koa, oome on kena ilm Põi; viiendama `aasta talvel oli sabaga täht sii talvise päevä `loode koehal Vig; tuul oo päeva `loodest Tor; `Vändra jäeb päeva `loodesse SJn*

Vrd päevalooja

päeva|looja 1. päikeseloojang *`päivä `luoja ajal menin `metsävahile Lüg; `Saivad `õhtast `enne `päivä `luoja parajast `sinne Jõh; `tarvis ikke ruttada, kui saad ka `päivä `luojast kodo Vai; Ma sai alles päeva `looges sääilt tulema Kaa; nahklapp lennab `õhta `peale päeva `looja Muh; sügise ja kebade `peale päeva `loojad on koi `valge LNg; mõni oo päevä `loojani `metsäs*

päevaminek

Mar; päeba `loojast saab `õhtule Vig; päavatõusust pidid ike väl'lale [tööle] minema juba ja päeva `loojani olema Rap; soavad parajati `enne päavaloajat `toime Juu; läksin päeva `luoja iel, kui päike akkas `luoja minema JõeK; ehk oleksite päeva `loojani siin Ann; kui on `pilves ilm - - lüeb kohe koit pimedast pialt päeva `luoja VMr; õlivad einamal päeva `loojani Trm; päävä `luuja ja ehä `valge vahel `lastse neppi Kod; tema lubas päeva `loojaks `tulla Pil

2. (läänekaarest) kui nua `laival `tõine õts on `päivä `luojas, siis tuleb `vihma Lüg; Kärta kerk oo meitelt kümme võrsta päavalooges Kaa; suvisest päeva `loojast oli tuul JJn; täna on tuul päeva `loojast Lai

Vrd päevaloode

päeva|minek, -mineng 1. päikeseloojang `kapsta `luume isturedi perän päeväminekit Ran; ärä vahi päeväminekit, vahi konass tüü `otsa saab Puh; ma joba õdagu päevämineku `aigu `kaie, et päiv katte (kadus) nigu vette, nii vesine `ol'li päeväminek Nõo; karja `poiske lannu päält päevämineki `mõtsa ja `õtsnu `vaikat, ei ole `lõidnu `kostegi Kam; lehepõhn om nigu sitasitk, õdagu päeväminekin `lendäse nigu plakin tare `ümbre Rõn; päeväminenguss õks saa `tüüga? val`miss Rõu; [Kaval] Ants käsk sõss vanalpaganal õdago päeväminengo `aigo mõtsa `viirde minnä? Rärp; päevämineng joud jo kätte, tüü vil poolõh ilmah Se

2. (läänekaarest) tuul om päevämineki puult, õdagu tuul Kam; õdagu tuul om päeväminengust Vas; olõss ta tuulõ suvitsõhegi päeväminekuhe pöörässi Plv

päevane päeva|ne g -se Pöi(`p-) Muh Mar Aud PJg Hää Saa JMd VJg Trm Lai Plt; päevä|ne Võn, g -se Tõs KJn, -tse Trv Krk Hls Ran; päeva|ne g -se Jäm Khk(`p-) Kaa Mär Kse Ris Amb Koe Iis Lai, -tse Emm/-εε-/ Rei; päevä|ne Rõu, g -se Juu Kod, -tse Plv, -dse Vas; päivä|ne g -tse Puh, -dsõ Krl; päivä|ne g -se Kuu Vai, -tse Urv Har Plv Se

I. 1. päeval toimuv, tegutsev või tehtav; päevaaegne mei `päiväsed ajad olivad `rasked küll Vai; Päevane lüps on alles, `õhtase lüpsi võib `sõnna `juure `panna Pöi; päeväsed tembud tulavad `õöse unes su ede Muh; Jusku lehm, kui `õhtul korra ammut, siis on päevane jutt räägitud Hää; päevane töö on `tehtud, võib ära `õhtule minna; ommuku `anti `võtmed päevase vahi kätte Saa; päeväsed tükid tulevad üössel `miele JMd; päeväsed teud ja tal`litused Trm; sij onegi päeväse tegemise palk, ku `õhta kõhu täis süüd Kod; päeväsed tööd tuleb ära teha, et õõ `piale ei jää oma `tõõga Lai; sij om miu päeväne tüü Hls; `üüsen kuu `valge liik? rohkep ku päeväne päe Krk; `päiväne aig ol'l, ega tuud tuld `kaugõdõ es näe? Urv; tia ol'l päivädsõst tüüst väsinü? Krl; `päivätshe asa? ei lähä onõn ka meelest Har; `päivätshe ajoh Se

2. päevaks ette nähtud päevane levakoit Khk; Päeväne `lähker oli kolme toobine Amb; pane `mulle päeväne söök juure Juu || päevane toidukord keés, sellega sai päevase jaos obusele `einu `kaasa võtta Aud

3. ööpäev vana Päävasi tibusi aketi juba `sõõtma Kaa; see päeväne titt alles Juu; päevane laps Koe; si `leib on päeväne KJn

II. päikeseline Tüdruk kut pævatse poold oun Emm; `Präägud on `sõune aeg, et pävatse pool `külges lumi sulab, varjus külmedab Rei

päeva|pakk tunnipakk, päikesekell panid uurid `õigeks päävapaku `järke Kär; päävapakk oli `päikse vilu `järke, `numbrid on peel, `seike ümargune, pulk on `keskes `püsti. kus peel vilu on, see oli kelluaeg Kaa; päävapakk õli vanass, kui `kellä es õle viil. kui pääv paessab, siis valatati, mesukse kriimu piäl vari õli Kod

päeva|petis öösorr päävapetis - - laulu ajal vanatüdruk kedras Khk

päeva|pettija (liik nahkhiiri) pævapettija, see linnab pärast `pæeva, suurem kut nahklapp Khk

päeva|pulk teopulk, pügalpulk teopäevade arvestamiseks *päävapulgad, täkked* `tehti `sisse Kär; [kui olid] *tiupæeva ära teind, siis kubjas `leikas `õhtu tiupulga `peele õles Käi; päävapulk, `senna märgiti päävad ülesse, vanaste oli `mõisades Vig; päeva `pulkel olliva teopäevä `pääle lõigat, terve tsäl'k olli päiv Ote; pääväpulk - - kae jämmü^p puu, ega nellä poolõ pääle lõigati tsälga^p pääle; peremel ol' üts ja tõnõ ol' `mõisan, ku ol' kistutõmine, sõss `viidi `mõisa, passitõdi kokku Har || (peitusemängust) *pääva `pulka `mängima VII**

päevatama *päevatama* Jäm Pöi Mar Hää Plt, *päevätämä* Tõs KJn Puh/päi-/; *pääva|tama* Khk/pæe-/ Pha VII Mär Vig Kse Mih/pääba-/ PJg Tor Hää Ris Ann Koe, -dama Rei; *päävat|ämä* Khn Juu Kod Trv Nõo, -eme Hls San, -em Krk *päevitama*, päikesepaistest mõjutatud saama nii `kangest ää *päävatand, päris tume Pha; kui pää paistab, siis päävatab ää, tüdrukud siduvad näo `kinni VII; Päevatand* ennast nii mustaks kut vana kurivaim Pöi; `tuhvled oo mulla seest `väl'les, kõik ää *päävatand Mär; kesa jääb `ingama ja päävatama Vig; värvit riie koa päävätäb ja leegib Tõs; karduled päävatavad roheleses Tor; sui inime päävätäb ää Juu; sügise läheb se päävatamene ära Ann; ärä päävätänd näoss Kod; kikk pääväteve kevadelt Hls; mõni päävädets õige ärä, mõni ei päävädets sugugi Krk; ta lääb muru pääle päävätämä Nõo*

päevate *päevate* päeviti – Kad **Vrd** *päevati*

päeva|tera päikeseketas *päiv lääb `luoja, `päiväterä* viel vähe punetab Lüg; Saad `korrast `silmad `kinni `lassa, `ongi `päevatera `taevas IisR; *ma_p* või *päevatera* `sisse `uata (vaadata) Muh; *omiku, kui päevatera `tõusis, karjane pidi ju `latsis olema Vän; korra läksime vähile, päevatera akkas `paistma Ann; päävatera tõusu aal ma pidin jo `lüpsma minema JJn; päävatera* viel vähäkene *pastab VMr; Ommiku enne päevatera olnud juba vana Mar't karjatänava õtsas Trm; ei õllud päeväterä veel `õllagi Kod; kui päävatera näha tuli, siis oli koidu aeg läbi Lai; päeväterä on valus KJn; päe tule, päeväterä om nätä joba Krk; päeväterä `tõusis, siss pidit sa tal'liovin olõma ja ku `õhta päiv `alla `veeres, `tohtsit tüü mant ärä `tulla TMR*

päevati *päevati* Kad, *päävati* Ans Khk/-æe-/ Amb JJn

1. *päeva ajal lammastel oli `jälle karjane, `käisivad karjamal päävati, `õhta tulivad `jälle kodu Amb; päävati olen ikke pikali JJn*

2. *päevakaupa päävati käis tõöl, äi saand `suilese `kaupa tiha Ans; peevati `keidi `mõisas Khk*

Vrd *päevate, päeviti*

päevatis *päevatis* g -e *päevitus* *päevatis* läeb pärast pööri *päeva ää pealt Plt Vrd* *päevätuss*

päeva|tuis 1. *päevatõus* `päivä `tuisust pidid `muonamehed kõik `mõisas õlema kuos Lüg

2. (idakaarest) üks [kõrts] õli `lõune puol, `tõine `jälle `päivä `tuisu puol Lüg

päeva|tõus 1. *päikesetõus* `huomigul `päivä `tõusis `oldi `heinämaal Kuu; *Einaajal peab ikka päävatõusus vikatiga einakaare peel olema Kaa; ta `tulli juba päävatõusu `aegas Muh; omikone söömavahe oli päävatõusost keskomikoni LNg; sulased tulid päävatõusu ael isi mõesasse Mih; `enne pääba `tõusu pidin minema `loomi `metsa aeama PJg; tiumehe tööpää oli vana aal väga pikk, omiku päävatõusust `õhta päävaloojanemiseni Kos; päävatõusu ja `lõune vahepiäl on keskommiku Kad; võta aga `enne päeva `tõusu märss ja `lähker `sel'ga ja mine Kad; ommogo vara päävätõesu aeg pidid `mõisan õlema Kod; suvel oli päävatõusu aeg väga vara Lai; kui päävätõusu `aigu päev ästi ele ja `sel'ge om ja pil've ümmer `riingi punatse, siss tähendab sij sadu ja tuult Hel; päävätõosu `aigu, nigu päiv viird aab, siss olet sa lännu Ran*

2. (idakaarest) *Tuul on `kierand, `korsna suits läheb `päeva `tõusu `puole IisR; Kaarma kerk oo siit meitelt vaates päävatõusu all Kaa; talvel `õöldi, et tuul on päävatõusu poolt Lai; tal'vitses päävätõusu kotald om tuul Hel*

päevauss

Vrd päevatuis

päeva|uss tõuk, röövik vms olend `Mailane, see on pikk - - `karvadega ús, pruun päävauús Pha; üks `piške kirju karune oo päävauús, `piške kiut ús Kse; vihmaussid `seoksed `veiksed, `pehmed, päevaussid `seoksed karused Hää; päävauús on ilus pisike veike lõhike ús, kollane, läigib Juu; päävauús, tema `päikese `paistel `suendab ennast Amb

päeva|valge päevaavalgus ei `joudand `päivä `valges `sinne, `eha pime tuli `pääle VNg; siin on juo `ammugi `päivä `valge, midäs enämb `lampi põletad; sel on `ühte lugu nenä täis, ega sie `päivä `valget pali ei `näägi piltl Lüg; Küll su `ullud teud `saavad kõik `päeva `valgele (avalikkuse ette) `tuodud IisR; pæeva `valgega tie tööd, pimes maga Khk; Nüid on seda päeva `valged nii pireke, et soa mitte `valgeks `minnagi Pöi; äi nee mette pæeva `valged, jähi pimeks Käi; `Selge kui päeva `valge Rei; tulega `loomi ei söödetud, ikka päeva `valgel Ann; ei `saandki päeva `valget näha (sündis surnult) Iis; vai näid päeva `valgel ärä `lasti `õstalle, tuli ike `üüsi Kod; päeva `valgega näeb ikke paremast kui tule `valgega Lai; päevä `valgega näep iks parembide tetä Kam

päeva|varas logard, looder Tükki `tüölised olid `jällä omaette mehed, `naersid `platsimehi, et on kui `päeva `vargad Jõh; `Linnas neid `päeva `vargaid `rohkemb ikke kui maal IisR; siä oled vana `päivävaras Vai; pævavaras - - läheb magab see pæeva ühes kohas ää Khk; ta üks viimane päevavaras, kes `vaatab, et saab oma päeva üle Aud; päävavaras - - ei ole `viitsinud `tööle `tulla Juu; kos sa vana päävavaras õlid Kod; eks päeva `vargaid ole alati old Lai; nüüd om ütesugutse päeva `varga puha, `kaeva ku päe otsan om, keda sa varasteg tüüjd tüjd Hls; sa ei ole muud ku päevavarass mul Krk; sij om üits ulguss ja vedelei, päevavarass Hel; päävavarass tüüjd ei taha teta?, kaess kui päiv üle lätt Har; te olõt kõik üte? päävä `varga? Plv

päeva|varjutus päikeselarjutus ma õlen näht kuu `varjutust ja `päivä `varjutust mõlemi Lüg; `suitsedettu `klaasi läbi nägö `päivä `varjudust Vai; pævavarjudus, siis ilm läheb pimeks, äi iseäralikku pole midad Khk; see päebävarjutus oli ikke kaua, inimest olid kartnd ikke, et `viimnapäe tuleb Mar; kaheteist kümnendal (1912.) `aastal oli päevavarjutus, siis läks kaunis pimedaks. kukk oli ära ehmataand, ei tiand, kas `õue pidi uidata või `lauta magama `minna Lai; päevävarjutuse päeväl tule `seante must vari `pääle, kaoss `tõisse `viiri Krk; ma ole ka nannu üitskõrd päivävarjutust Puh; päävävarutuss om siss, ku kuu lätt päävä pääle, siss lätt kõik `pühess Har; timahavva ei olõ siin päävävarotust nätä? Plv

päeva|veer 1. päikeseloojang `luomad `pääle `päeva `vieru viel `vallas Jõe; Ku kevjä `ehtul `taevas `pääle `päivä `vieru `ruskab, siis on viel `külmä tulemas Kuu; miä tuln `moisast kodo parajast `päivä `viero ajal Vai; Sadu läks päävaveerus üle Kaa; päevaveeru `aegas läksi minema Kse; kui kukk laulab pärast päeva `vieru, siis on `omme `sahti `ilma KuuK; Tööpää käis ikke pävatõusust päävaveeruni Amb; `piale päeva `vieru oli kõmmu teind ja last maha Kad; udu tõuseb, päävaveeru aeg akkab kohe `aurama Äks; kaks `tuñdi pärast päeva `veeru, siis eha `kustus Lai; päevaveeru aig, siss olli `süümine Krk Vrd päevaveerik

2. (läänekaarest) `Päivä `vierus on lume `pilved IisR; tuul õli suvisest `päivä `vierost Lüg

päeva|veerik päikeseloojang läksid minema päävaveeriku ajal Hää; olgu mis taht tüüjd, päevaveerikuni iki tüjd Trv; päevaveeriku aal om mõnikõrd `siantse punase leki [taevas] Pst; ma akasi päevaveerigu aig mineme `linna Krk Vrd päevaveer

päeveti päeviti `päilene käib päeveti tüüjs Hää

päevgume `päevgume päikest saama küll om temä ärä `päevgunu; ärä panna tekki päevä kätte, tek'k `päevguss ärä Krk

päevik *päevi|k, päävi|k g -ku päikesepaiste vanass koevateti ahju lõõsen silgukala, nüüd koevatavad päevikul; uss tuleb eenämule päävikulle; tule päävikult ärä, tule ärä vilole Kod*

päeviline *päevili|ne IisR/`p-/ Saa M, päivili|ne Khk Pöi Aud/-le|ne/ JõeK Koe Rak MMg Puh San hajusalt V(-lõ|ni Krl; -nõ g -sõ Se), `päivili|ne Kuu RId, päävili|ne Iis Trm Kod Lai Plv Ráp Se, g -se päevatööline (hrl hooajalistel maatóodel) oneks teil `päivilisi ka tänä vai oleta oma perega VNg; `päiviline, sie sai `päivä `viisi `palka Lüg; kel vähe inimesi, sie võttab `päivilise Jõh; Ta oli sui perete sihes päiviliseks Pöi; päivilene, päiviti töös kibedama ajaga Aud; päevilistele `anti `lauba päis karaskid ja nõutäis `piima kodu viia Saa; võttis oma `piale selle sua ja `tahtis siis meid -- päivilisest Rak; pääviline läks päävast peremele `töole, viiskümmend `kopka õli pääv meestel, vahel `kal`lim, kuða töö Trm; pääviliis oli `tarvis muu töö juures ka, nigu rukki lõikus või `kartuli `võtmine Lai; me teime `ende tüü päevilistega Trv; einä aig om kige kipebe päevä, suvilin olli ja päeviline Krk; ta om pääviline, ega ta `aasta ehk kuu pääl ei ole Puh; perremiis paänd kõgõ uma villä pääviliisiga_kokku Har; mi_küläh ol`li_rikka_talo?, sinnä ol`l pääviliisi pa`llo vaja Vas; päiv om pik k päävilisel Ráp; võti pääviliisõ linna `kakma Se Vrd päevaline*

päevin *päevin Kod(-ää-) Krk Ran, päivin Urv, päivih Plv hädas, kimpus `usklikud_o `viimse päävägä päevin Kod; selleg olet päevin, sellest `õlpsest `valla_i saa Krk; no küll olet serätsega päevin, ei sünni ta `süüjä, ei mahu magama, mugu toorustab Ran; Rii `vehmer läis `kaatski?, kae no `lt päivin, ei_saa edesi ei_tagasi Urv; nüüd olõt päivih küll Plv Vrd päivis¹*

päeviti *päeviti IisR/`p-/ Jäm Muh Mar Mih/-bi-/ Tõs Juu JõeK VMr Trm Plt Trv Hls Krk Ran Nõo, pääviti Khk Rei Kse Tõs HMd IPõ Äks Hel, päiviti Ans Pha Pöi Muh Mar Mär Kir Aud Tor Ris Jür JõeK JMd Koe Kad Rak VJg Trm Ksi Plt KJn Vil Puh Ote San Plv, `päiviti VNg Lüg*

1. päevakaupa, päevaviisi vabadikkud `käisivad küläst `päiviti `mõisas tüös, üks päiv ehk kaks `päivä tegivad nädäläs maa iest Lüg; `Kindlad `kohta pole omale `otsind, niisama käib `päeviti tüöl IisR; ta keis meitel pääviti töös, talle `maksti pääviti `palka Khk; kes päeviti kõib, see oo `päiline Muh; oleme ikke päiviti vahel abi võtnd koa, põle üksi jõund Mär; päiviti `jälle kõisime `koolis, esmaspe ja sedavisi Kir; tä oli päeviti töös, `õhta maksa palk `vällä ja läheb `jälle Tõs; soab `jälle päeviti kodo `käia Juu; sul võtame päeviti `tüölisi JõeK; akkasin päiviti `käima külas tüel `estiks Kad; õlin pääviti sial tüös Iis; pääviti käesid talus tööl, peremel suur koht oli kää, `palkas ikke neid `popsisi ja alamad rahvast Lai; sui om inimese päeviti tühün Hls; ei ole suve pääl, ta päeviti käi Krk; `kartuli `võeti päeviti ja aenal kah `olti luhan, päevä `pääle siss masseti Ran; tuu `tüirik `ol`li `vaese inimese laits, käis päeviti talude tühü Nõo; viirpoolik `ol`li iks päiviti `käijä tüü manu Ote

2. päevastel aegadel pääviti sajab `vihma ning `öösseti on `selge Khk

Vrd päevati, päeveti

päevusi *päevusi Krl, `päivüsi Har päevakaupa päivilõni tege_tüüd `päivusi Krl; nuu käävä `päivüsi `karja, `täambä olõ ma_karjan, hommõn om vana `Andri Har*

päevätuss *päevātu|ss g -se Trv; n, g päevätse (pää-) Krk päevitus päevätuss nakkab päälä ärä minema Trv; nüüd om päevätse rahu, päe änäp ei päeväde sut; ta päevätset `pääle es võta; päävätse lää päält ärä, ku sa `uudist `vil`la saat Krk Vrd päevatis*

